مُخْتَصَر

صَحِيح مُسْلِم

MUSLIMOVA ZBIRKA HADISA

(izbor)

Hafiz hadisa Zekijjuddin
Abdu-l-Azim el-Munziri

KNJIGA 3

مُختصَر

صَحِيحِ مُسْلِم

ISBN 9958-9244-0-4

9 789958 924408

مختصر

صحيح مسلم

MUSLIMOVA ZBIRKA HADISA - izbor

KNJIGA 3

Naslov originala:

MUHTESAR
SAHIH MUSLIM

Autor:
hafiz hadisa Zekijjuddin Abdu-l-Azim el-Munziri ed-Dimiški

Obrada i bilješke uz tekst:
Muhammed Nasiruddin el-Albani

Prevodilac:
dr. Šefik Kurdić

Recenzija:
- *dr. Fuad Sedić*
- *dr. Sulejman Topoljak*
- *Odsjek za verifikaciju i naučna istraživanja "Kuće mudrosti" na čelu sa Elvedinom Huseinbašićem, prof.*

Lektor i redaktor:
Midhat Kasap, prof.

DTP:
Ninel Hodžić

Naslovna stranica:
Salih Tufekčić

Fotoliti:
JORDAN Studio

Izdavač:
Kuća mudrosti

Štampa:
AMOS-graf, Sarajevo

CIP-Katalogizacija u publikaciji Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine, Sarajevo

297.15

el-MUNZIRÎ, Zekijjudin ebu Muhammed Abdula'zîm bin Abdullkavijj bin Abdullah bin Selameh bin Sâ'd el-Munziri eš-Šafi' eš-Šâmî

Muslimova zbirka hadisa: izbor / Zekijjuddin Abdu-l-Azim el-Munziri ed-Dimiški; [prevodilac Šefik Kurdić]. – Zenica: Kuća mudrosti, 2004-.
– Knj. <-3> ; 24 cm.

Prijevod djela: Muhtesar Sahihu Muslim. – Tekst na bos. i arap. jeziku. – Bilješke uz tekst. – Dosadašnji sadržaj: Knj. 3. – 2004. – 590 str.

ISBN 9958-9244-0-4

I. el-Munziri, Zekijjuddin Abdu-l-Azim ed-Dimiški vidi el-Munzirî, Zekijjudin ebu Muhammed Abdula'zîm bin Abdullkavijj bin Abdullah bin Selameh bin Sâ'd el-Munziri eš-Šafi' eš-Šâmî

COBISS.BH-ID 12117766

Na osnovu mišljenja Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke, br. 05-15-1352/04 od 01.04.2004 godine, ovaj proizvod je oslobođen plaćanja poreza na promet.

مختصر صحيح مسلم

MUSLIMOVA
ZBIRKA HADISA
(izbor)

KNJIGA 3

hafiz hadisa Zekijjuddin Abdu-l-Azim el-Munziri ed-Dimiški

Izdavač:

بيت الحكمة
Bejtul Hikme

Kuća mudrosti
Pro-Media d.o.o.

Zenica, 2004. god.

بسم الله الرحمن الرحيم

U ime Allaha Milostivog Samilosnog

RIJEČ IZDAVAČA

Hvala Allahu, od Njega pomoć i oprost tražimo, kajemo Mu se i utječemo od zala duša i loših djela naših, koga Allah uputi niko ga u zabludu odvesti ne može, a koga u zabludi ostavi niko ga uputiti ne može:

Prvi put na bosanskom jeziku na svjetlo dana izlazi kapitalno djelo:

MUSLIMOVA ZBIRKA HADISA /IZBOR/

Ova i Buharijina zbirka čine najvjerodostojnije hadiske zbirke. Sunnet, koji nam je Allah naredio da slijedimo i koji je na više mjesta, zajedno sa Svojom knjigom spomenuo, zasniva se na Poslanikovim, ﷺ, hadisima.

Izbor iz Muslimove zbirke hadisa priredio je imam muhaddis Abdu-l-Azim el-Munziri, o kome imam Subki u djelu Tabekat-šafiijje kaže: Bio je, Allah mu se smilovao, jako bogobojazan i skroman, veliki poznavalac fikha. Što se hadisa tiče, nema sumnje da je, u vremenu u kojem je živio, bio najučeniji. Slovio je za velikog poznavaoca vjerodostojnih i slabih hadisa. Imao je izuzetno pamćenje kad su u pitanju imena prenosilaca hadisa i njihove biografije. Bio je i veliki poznavalac tekstova hadisa, različitih dijalekata i analize teksta.[1]

Prevod ovog kapitalnog djela trebalo bi da zadovolji potrebe imama, hatiba i daija, te svakog onog ko želi da nauči što više o svojoj vjeri, a ne poznaje arapski jezik, da im pomogne u spoznaji vjerodostojnih predaja koje su prenesene od Poslanika, ﷺ, i da im bude svjetlo u cjelokupnom životu.

---

[1] *Tabekatu-š-šafiijje, IV tom, str.* 386.

Velika želja da ovo djelo bude prevedeno na bosanski jezik realizovana je tako što je izdavač, *Kuća mudrosti*, povjerio taj posao dr. Šefiku Kurdiću.

Recenziju je izvršila grupa stručnjaka koji su se specijalizovali za hadis i fikh. Uz dr. Fuada Sedića, dr. Sulejmana Topoljaka na pripremi ove knjige radili su i odgovorni iz Odsjeka za verifikaciju i naučna istraživanja *Kuće mudrosti* predvođeni prof. Elvedinom Huseinbašićem.

Redakturu prevoda na bosanski jezik obavio je Midhat Kasap.

Prevod je urađen na osnovu knjige koju je na arapskom jeziku priredio šejh Muhammed Nasiruddin el-Albani, koji je napisao i izuzetno vrijedne opaske tokom obrade.

Kuća mudrosti počašćena je činjenicom da prva štampa ovo djelo na bosanskom jeziku. Allahu, ﷻ, upućujemo molbu da njene odgovorne ljude pomogne u službi dini-islamu, Kur'anu časnom i sunnetu Njegovog Poslanika, ﷺ.

Pred vama se nalazi treći dio Muslimove zbirke hadisa. Ovo je ujedno i završni dio. Cijela zbirka sažeta je u tri dijela.

Molimo Allaha da pomogne da ova knjiga bude od koristi muslimanima i da nagradi one koji su doprinijeli njenom izlasku iz štampe. Gospodaru naš, primi naše dove jer Ti sve čuješ i sve znaš. Naša posljednja dova je: Neka je hvaljen Allah, Gospodar Svjetova.

Izdavač:

Kuća mudrosti

NAPOMENA IZDAVAČA

U ovoj knjizi nastojali smo da se pridržavamo sljedećih pravila:

- Navodili smo hadis na arapskom jeziku, a potom njegov prevod na bosanski jezik.
- Ubacivali smo ajete na arapskom jeziku i njihov prevod na bosanski jezik.
- Ponekad se u tekstu hadisa navodi samo dio ajeta. U tom slučaju pridržavali smo se teksta hadisa, ali smo u fusnoti naveli cijeli ajet s prevodom.
- Fusnote koje nisu označene sa *op. prev.* su Albanijeve.
- Fusnote koje su označene sa *op. prev.* su prevodiočeve ili fusnote šerijatskih recenzenata.

Subhanehu ve teala - سبحانه وتعالى - Ove riječi spominju se uz Allahovo ime, a znače: *Neka je Slavljen i Uzvišen.*

Azze ve dželle - ﷻ - Ove riječi spominju se uz Allahovo ime, a znače: *Neka je Uzvišen i Veličanstven.*

Sallallahu alejhi ve sellem - ﷺ - Spominje se uz Poslanikovo, ﷺ, ime, a znači: *Neka je Allahov salavat i selam na njega.* Allahov salavat na Poslanika, ﷺ, znači njegov spomen i pohvala u uzvišenom društvu.

Alejhi-s-selam - عليه السلام - Spominje se uz ime nekog drugog poslanika, a znači: *Neka je selam na njega.*

Alejha-s-selam عليها السلام - Spominje se uz imena žena, poput Merjeme, a znači: *Neka je selam na nju.*

Alejhima-s-selam - عليهما السلام - Spominje se uz imena dvojice poslanika, a znači: *Neka je selam na njih dvojicu.*

Alejhimu-s-selam - عليهم السلام - Spominje se uz imena drugih poslanikâ, a znači: *Neka je selam na njih.*

Radijallahu anhu - رضي الله عنه - Spominje se uz ime nekog od ashaba, a znači: *Neka je Allah zadovoljan s njim.*

Radijallahu anha - رضي الله عنها - Spominje se uz ime sahabijke, a znači: *Neka je Allah zadovoljan s njom.*

Radijallahu anhuma - رضي الله عنهما - Spominje se uz imena dvojice ashaba, uglavnom oca i sina koji su ashabi, znači: *Neka je Allah zadovoljan s njima dvojicom.*

Radijallahu anhum - رضي الله عنهم - spominje se uz imena trojice ili više ashaba, a znači: *Neka je Allah zadovoljan s njima.*

Recenzija knjige «MUSLIMOVA ZBIRKA HADISA – IZBOR» hafiza El-Munzirija u prijevodu doc. dr. Šefika Kurdića

Knjiga koja je pred nama predstavlja skraćenu verziju Muslimovog *Sahiha*, koja se, uz Buharijin *Sahih*, nakon Kur'ana, smatra najautentičnijom knjigom pod svodom nebeskim. Muslimov *Sahih* rezimirao je hafiz El-Munziri, inače, jedan od velikih hafiza hadisa i izvanredni stručnjak u raznim hadiskim disciplinama. On je u djelu koje se nalazi pred nama, izostavio hadise koji se u Muslimovoj zbirci ponavljaju ili koji imaju slično značenje. Uz to, izostavio je i lance prenosilaca hadisa, navodeći samo ime ashaba koji dotični hadis prenosi od Allahovog poslanika, Muhammeda, ﷺ, što čitaocima olakšava čitanje i korištenje ovih hadisa.

Knjigu je sa arapskog na bosanski jezik preveo doc. dr. Šefik Kurdić, jedan od naših najvećih eksperata u oblasti hadisa i hadiskih znanosti. Inače, profesor Kurdić je poznat široj čitalačkoj publici po izuzetnom spisateljskom i prevodilačkom opusu, pa je ovaj izuzetno kvalitetan prijevod samo još jedna potvrda njegovim mogućnostima u oblasti hadisa.

Ova knjiga umnogome će koristiti edukaciji čitalaca raznih profila, što će, uz veoma veliku dozu moralnih poruka koje emaniraju iz nje, dobro doći za odgojno-pedagoško profiliranje naših učenika i studenata, onih koji će obrazovati i odgajati naše buduće generacije.

Toplo preporučujemo ovu knjigu našim imamima, učenicima i studentima ali i svim čitaocima željnih novih spoznaja.

RECENZENTI:

prof.dr.Fuad Sedić

doc.dr.Sulejman Topoljak

كِتابُ الفَضائِلِ

POGLAVLJE O VRLINAMA

فَضائِلُ النبي ﷺ

VRLINE ALLAHOVOG POSLANIKA, ﷺ

بابُ اصْطِفاءُ النبيِّ ﷺ

١٥٢٣ - عنْ واثِلَةَ بنِ الأسْقَعِ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: سَمِعْتُ رسولَ اللّهِ ﷺ يَقولُ: «إنَّ اللّهَ عزَّ وجلَّ اصْطَفى كِنانَةَ مِنْ وَلَدِ إِسْماعيلَ عليهِ السَّلامُ، واصْطَفى قُرَيْشاً مِن كِنانَةَ، واصْطَفى مِن قُرَيْشٍ بَني هاشِمٍ، واصْطَفاني مِن بَني هاشِمٍ».

POSLANIK, ﷺ, JE ODABRAN

1523. Vasile b. El-Eska', ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Allah, ﷻ, je odabrao Kinanijce između Ismailovih, ﷺ, potomaka. Potom je odabrao Kurejšije između Kinanijaca. Potom je izabrao Hašimije između Kurejšija, pa je mene izabrao između Hašimija.***

بابُ قَوْلُ النبيِّ ﷺ: «أَنا سَيِّدُ وَلَدِ آدَمَ»

١٥٢٤ - عنْ أبي هُريرَةَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «أَنا سَيِّدُ وَلَدِ آدَمَ يَوْمَ القِيامَةِ، وأَوَّلُ مَنْ يَنْشَقُّ عنهُ القَبْرُ، وأَوَّلُ شافِعٍ، وأَوَّلُ مُشَفَّعٍ».

POSLANIKOVE RIJEČI: JA SAM PRVAK ADEMOVOG POTOMSTVA

1524. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Ja ću na Sudnjem danu biti prvak Ademovog potomstva. Bit ću prvi čiji će se kabur otvoriti, prvi koji će imati pravo zagovorništva i prvi čije će zagovorništvo biti uslišano.***

بابُ مَثَلِ ما بُعِثَ بِهِ النبيُّ ﷺ مِن الهُدى والعِلْمِ

١٥٢٥ - عنْ أبي موسى الأشعَرِيِّ رضيَ اللَّهُ عنهُ، عنِ النبيِّ ﷺ؛ قالَ: «إنَّ مَثَلَ ما بَعَثَني اللَّهُ عزَّ وجلَّ بِهِ مِن الهُدى والعِلْمِ كَمَثَلِ غَيْثٍ أصابَ أرْضاً: فكانَتْ مِنها طائِفَةٌ طَيِّبَةٌ؛ قَبِلَتِ الماءَ، فَأنْبَتَتِ الكَلأَ والعُشْبَ الكَثيرَ. وكانَ مِنها أجادِبُ؛ أمْسَكَتِ الماءَ، فنَفَعَ اللَّهُ بها النّاسَ، فشَرِبوا مِنها وسَقَوْا ورَعَوْا. وأصابَ طائِفَةً مِنها أُخرى، إنَّما هِيَ قِيعانٌ؛ لا تُمْسِكُ ماءً، ولا تُنْبِتُ كَلأً. فذٰلِكَ مَثَلُ مَنْ فَقُهَ في دينِ اللَّهِ ونَفَعَهُ اللَّهُ بِما بَعَثَني اللَّهُ بِهِ، فَعَلِمَ وعَلَّمَ، ومَثَلُ مَنْ لَمْ يَرْفَعْ بِذٰلِكَ رَأساً، ولَمْ يَقْبَلْ هُدى اللَّهِ الذي أُرْسِلْتُ بِهِ».

PRIMJER UPUTE I ZNANJA S KOJIMA JE POSLANIK, ﷺ, POSLAN

1525. Ebu Musa el-Eš'ari, رضي الله عنه, prenosi da je Poslanik, ﷺ, rekao: ***Primjer upute i znanja s kojima me Allah, عز وجل, poslao je kao primjer kiše koja padne na zemlju. Plodna zemlja upije kišu i iz nje, potom, izraste ispaša i mnoga trava. Nepropusna zemlja zadrži tu kišu. Njome se ljudi koriste za piće, navodnjavanje i napajanje. Krševita zemlja ne zadrži je niti iz nje izraste kakvo rastinje.***

Takav je primjer onoga ko razumije Allahovu vjeru[1] i tako mu Allah dadne da se okoristi onim s čime sam poslan, pa nauči i druge poduči i primjer onoga ko se od toga ne okoristi, i onoga ko ne prihvati Allahovu uputu s kojom sam poslan.

---

[1] Rekao je Siddik Hasan Han, u komentaru ove zbirke: *Razumijevanje Allahove vjere je razumijevanje Kur'ana i sunneta, a ne samo proučavanje poglavlja o trgovini, iznajmljivanju, oslobađanju robova, braku, razvodu i sl. Poznavalac fikha, među našim predhodnicima (selef), bio je onaj ko razumije Kur'an i sunnet. Nakon toga je došlo vrijeme da je za poznavaoca fikha smatran samo onaj ko proučava knjige koje sadrže sporedna pitanja u mezhebima raširenim među običnim ljudima, raspravlja i ne prihvata ništa od onih koji se ne slažu s njima u osnovama i onom što je sporedno. To nije fikh koji je bio poznat prvim generacijama, to je klasična promjena značenja riječi iz starog, koje je bilo poznato prvim generacijama, u novo značenje. Uvijek to imaj na umu!*

١٥٢٦ - عَنْ أَبِي مُوسى رضي اللَّهُ عنه، عنِ النبيِّ ﷺ؛ قالَ: «إِنَّ مَثَلِي وَمَثَلَ ما بَعَثَنِي اللَّهُ بِهِ كَمَثَلِ رَجُلٍ أَتى قَوْمَهُ، فقالَ: يا قَوْمِ! إِنِّي رَأَيْتُ الجَيْشَ بِعَيْنَيَّ، وإِنِّي أَنا النَّذِيرُ العُرْيانُ؛ فالنَّجاءَ. فَأَطاعَهُ طائِفَةٌ مِن قومِهِ، فأَدْلَجوا، فانْطَلَقوا على مُهْلَتِهِمْ، وكَذَّبَتْ طائِفَةٌ مِنْهُمْ، فأَصْبَحوا مَكانَهُمْ، فصَبَّحَهُمُ الجَيْشُ، فأَهْلَكَهُمْ واجْتاحَهُمْ. فذٰلِكَ مَثَلُ مَن أَطاعَني واتَّبَعَ ما جِئْتُ بِهِ، ومَثَلُ مَنْ عَصاني وكَذَّبَ ما جِئْتُ بِهِ مِن الحَقِّ».

1526. Ebu Musa, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Primjer mene i onoga s čime sam poslan je primjer čovjeka koji je došao svom narodu i rekao: Narode ja sam svojim očima vidio vojsku. Ja sam vam iskreni opominjač***[1]***, zato se spasite na vrijeme. Jedna grupa ljudi ga je poslušala i krenula odmah početkom noći. Ostali ga nisu poslušali i ostali su na svom mjestu. Ujutro ih je vojska napala, uništila i porobila. Takav je slučaj s onim ko mi se pokori i slijedi ono s čime sam došao i onog ko mi se ne pokori i zaniječe istinu s kojom sam došao.***

باب تَتْمِيمُ الأَنْبِياءِ وخَتْمُهُمْ بِالنَّبِيِّ ﷺ

١٥٢٧ - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ أَنَّ رسولَ اللَّهِ ﷺ قالَ: «مَثَلِي ومَثَلُ الأَنْبِياءِ مِن قَبْلِي كَمَثَلِ رَجُلٍ بَنى بُنْياناً، فأَحْسَنَهُ، وأَجْمَلَهُ، إِلاَّ مَوْضِعَ لَبِنَةٍ مِن زاوِيَةٍ مِن زَواياهُ، فَجَعَلَ النّاسُ يَطوفونَ بِهِ، ويَعْجَبونَ لهُ، ويَقولونَ: هَلاَّ وُضِعَتْ هٰذِهِ اللَّبِنَةُ؟! قالَ: فأَنا اللَّبِنَةُ، وأَنا خاتَمُ النَّبِيِّينَ».

POSLANSTVO JE UPOTPUNJENO I ZAPEČAĆENO MUHAMMEDOM, ﷺ

1527. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao:

[1] Time je Poslanik, ﷺ, naveo svoj primjer i uputu s kojom je došao. Pokazivao je nadnaravne događaje i mu'džize kao dokaz svoje iskrenosti, sve u želji da ta značenja približi ljudima primjerima koje oni razumiju. *El-Feth*, Ibn Hadžer (op. prev).

Primjer mene i vjerovjesnika prije mene je kao primjer čovjeka, koji je izgradio građevinu, dotjerao je i uljepšao, ali joj fali samo cigla u jednom uglu. Ljudi su je počeli obilaziti, diviti se njenoj ljepoti i govoriti: Eh, samo da je stavljena i ova cigla?! Eto, ja sam ta cigla! Ja sam zatvorio kružnicu vjerovjesnika!

بابُ تَسليمُ الحَجَرِ على النبيِّ ﷺ

١٥٢٨ - عنْ جابِرِ بنِ سَمُرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «إنّي لأعْرِفُ حَجَراً بِمَكَّةَ كانَ يُسَلِّمُ عَلَيَّ قَبْلَ أَنْ أُبعَثَ، إنِّي لأعْرِفُهُ الآنَ».

KAMEN NAZIVA SELAM POSLANIKU, ﷺ

1528. Džabir b. Semure, ؓ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Ja znam kamen u Mekki koji mi je nazivao selam prije nego što sam postao poslanik. Ja ga, uistinu, i sada poznajem.***

بابُ نَبْعُ الماءِ من بَيْنِ أَصابعِ النبيِّ ﷺ

١٥٢٩ - عنْ أَنَسِ بنِ مالكٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ أنَّ نبيَّ اللَّهِ ﷺ وأَصْحابَهُ بِالزَّوْراءِ (قالَ: والزَّوراءُ بِالمَدينَةِ عندَ السُّوقِ، والمَسْجِدُ فيما ثَمَّهْ) دعا بِقَدَحٍ فيهِ ماءٌ، فَوَضَعَ كَفَّهُ فيهِ، فَجَعَلَ يَنْبُعُ مِن بَيْنِ أصابِعِهِ، فتَوَضَّأَ جَميعُ أَصْحابِهِ.

قالَ: قُلْتُ: كَمْ كانوا يا أَبا حَمْزَةَ؟ قالَ: كانوا زُهاءَ الثَّلاثِمِائَةِ.

IZVIRANJE VODE IZMEĐU POSLANIKOVIH, ﷺ, PRSTIJU

1529. Enes b. Malik, ؓ, prenosi da su Allahov Vjerovjesnik, ﷺ, i njegovi ashabi bili na Zevri (mjesto u Medini, na pijaci gdje se nalazila džamija), pa je Poslanik, ﷺ, zatražio vrč s vodom. Potom je stavio svoju šaku u njega, pa je voda počela izvirati između njegovih prstiju. Njome su se abdestili svi njegovi ashabi.

Upitao sam: *Koliko ih je bilo, Ebu Hamza?*

Rekao je: *Bilo ih je oko tri stotine.*

بابُ آياتُ النبيِّ ﷺ في الماءِ

١٥٣٠ - عنْ معاذِ بنِ جبلٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: خَرَجْنا مَعَ رسولِ اللَّهِ ﷺ عامَ غزوةِ تبوكَ، فكانَ يَجمَعُ الصَّلاةَ، فصَلَّى الظُّهرَ والعَصْرَ جَميعاً، والمَغرِبَ والعِشاءَ جَميعاً.

حتَّى إذا كانَ يَوماً؛ أخَّرَ الصَّلاةَ، ثمَّ خرَجَ، فصَلَّى الظُّهرَ والعَصْرَ جَميعاً، ثمَّ دخَلَ، ثمَّ خرَجَ بَعْدَ ذلِكَ، فصَلَّى المَغْرِبَ والعِشاءَ جَميعاً، ثمَّ قالَ: إنَّكُمْ سَتأتونَ غداً إنْ شاءَ اللَّهُ تعالى عَيْنَ تبوكَ، وإنَّكُمْ لَنْ تَأتوها حتَّى يُضحِيَ النَّهارُ، فمَنْ جاءَها مِنكُم؛ فَلا يَمَسَّ مِن مائِها شَيْئاً حتَّى آتِيَ».

فجِئْناها وقَدْ سَبَقَنا إلَيْها رَجُلانِ، والعَيْنُ مِثْلُ الشِّراكِ، تَبِضُّ بِشَيْءٍ مِن ماءٍ. قالَ: فَسَألَهُما رسولُ اللَّهِ ﷺ: «هَلْ مَسَسْتُما مِن مائِها شَيْئاً؟». قالا: نعمْ. فسَبَّهُما النبيُّ ﷺ، وقالَ لَهُما ما شاءَ اللَّهُ أنْ يَقولَ.

قالَ: ثمَّ غَرَفُوا بأيْدِيهِمْ مِن العَيْنِ قَليلاً قَليلاً، حتَّى اجْتَمَعَ في شيْءٍ. قالَ: وغَسَلَ رسولُ اللَّهِ ﷺ فيهِ يَدَيْهِ ووَجْهَهُ، ثمَّ أعادَهُ فيها، فجَرَتِ العَيْنُ بِماءٍ مُنْهَمِرٍ أوْ قالَ: غزيرٍ (شَكَّ أبو عليٍّ أيُّهما قالَ)، حتَّى اسْتَقى النَّاسُ، ثمَّ قالَ: «يوشِكُ يا مُعاذُ إنْ طالَتْ بِكَ حَياةٌ أنْ تَرى ما هَهُنا قَدْ مُلِئَ جِناناً»

POSLANIKOVE, ﷺ, MUDŽIZE S VODOM

1530. Mu'az b. Džebel, ﵁, je rekao: *Krenuli smo sa Allahovim Poslanikom, ﷺ, u godini u kojoj je bila bitka na Tebuku. Na tom putovanju on je sastavljao namaze. Klanjao bi podne i ikindiju, kao i akšam i jaciju zajedno.*

Jednoga dana je odgodio namaz. Potom je izašao i klanjao podne i ikindiju zajedno. Kada je završio namaz, vratio se u svoje prebivalište. Zatim je izašao i klanjao zajedno akšam i jaciju a potom rekao: **Sutra, inša-Allah,**

doći ćete do izvora na Tebuku, ali vi nećete stići do njega prije podne. Ko dođe do njega, neka ne uzima ništa od njegove vode, sve dok ja ne dođem.

Sutradan smo došli do izvora. Prije nas do njega su došla dva čovjeka. Našli smo izvor iz kojeg je curilo poput šnjire. Allahov Poslanik, ﷺ, je upitao dvojicu ljudi: ***Jeste li zahvatili imalo njegove vode?***

Rekli su: Jesmo.

Poslanik, ﷺ, ih je izgrdio i rekao što je Allah htio da im izgovori. Potom su svojim rukama malo-pomalo zahvatali vode dok je nisu malo sakupili. Allahov Poslanik, ﷺ, je njome oprao svoje ruke i lice a zatim je tu vodu vratio u izvor. Nakon toga, voda je potekla obilno ili jako (Ebu 'Alije nije bio siguran koji od ova dva izraza je upotrijebio). Svi su se napili.

Allahov Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Uskoro ćeš Ebu Mu'aze, ako budeš doživio, vidjeti ovuda mnogo vrtova i bašči.***

باب بَرَكَةُ النبيِّ ﷺ في الطَّعام

١٥٣١ - عن جابرٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ أنَّ رَجُلاً أتى النبيَّ ﷺ يَسْتَطْعِمُ ، فأَطْعَمَهُ شَطْرَ وَسْقِ شَعيرٍ، فما زالَ الرَّجُلُ يأكُلُ مِنهُ، وامْرَأَتُهُ، وضَيْفُهُما، حتَّى كالَهُ، فأتى النبيَّ ﷺ ، فقالَ: «لو لَمْ تَكِلْهُ؛ لأكَلْتُمْ مِنْهُ، ولَقامَ لَكُمْ».

O POSLANIKOVOM, ﷺ, BEREKETU U HRANI

1531. Džabir, ﵁, prenosi da je neki čovjek došao Poslaniku, ﷺ, tražeći da ga nahrani. Poslanik, ﷺ, mu je dao pola veseka[1] ječma. Čovjek je neprestano jeo od toga; on, njegova žena i gosti, sve dok ga nije izvagao.

Potom je došao Poslaniku, ﷺ, pa je Poslanik, ﷺ, rekao: ***Da ga nisi vagao i dalje biste ga jeli i ne bi ga nestalo.***

[1] Vesek iznosi pet devinih tovara (op. prev.).

١٥٣٢ - عن جابرِ بنِ عبدِاللّهِ رضيَ اللّهُ عنهما؛ قال: لمّا حُفِرَ الخَنْدَقُ؛ رَأَيْتُ بِرسولِ اللّهِ ﷺ خَمَصاً، فانْكَفَأْتُ إِلى امْرَأَتي، فقُلْتُ لَها: هَل عِنْدَكِ شَيْءٌ؟ فإِنِّي رَأَيْتُ بِرسولِ اللّهِ خَمَصاً شَديداً. فأَخْرَجَتْ لي جِراباً فيهِ صاعٌ مِنْ شَعيرٍ، ولَنا بُهَيْمَةٌ داجِنٌ. قال: فَذَبَحْتُها، وطَحَنَتْ، فَفَرَغَتْ إِلى فَراغي، فَقَطَّعْتُها في بُرْمَتِها، ثمَّ وَلَّيْتُ إِلى رسولِ اللّهِ ﷺ، فقالَتْ: لا تَفْضَحْني بِرسولِ اللّهِ ﷺ ومَنْ مَعَهُ.

قال: فَجِئْتُهُ، فَسارَرْتُهُ، فقُلْتُ: يا رسولَ اللّهِ! إِنّا قد ذَبَحْنا بُهَيْمَةً لَنا، وطَحَنَتْ صاعاً مِنْ شَعيرٍ كانَ عِنْدَنا، فتعالَ أَنْتَ في نَفَرٍ مَعَكَ. فصاحَ رسولُ اللّهِ ﷺ وقالَ: **«يا أَهْلَ الخَنْدَقِ! إِنَّ جابِراً قد صَنَعَ لَكُمْ سُوراً؛ فَحَيَّ هَلاً بِكُمْ»**. وقالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «لا تُنْزِلُنَّ بُرْمَتَكُمْ، ولا تَخْبِزُنَّ عَجينَتَكُمْ حتى أَجيءَ».

فَجِئْتُ، وجاءَ رسولُ اللّهِ ﷺ يَقْدُمُ النّاسَ، حتّى جِئْتُ امْرَأَتي، فقالَتْ: بِكَ وبِكَ! فقُلْتُ: قد فَعَلْتُ الَّذي قُلْتِ لي. فأَخْرَجْتُ لَهُ عَجينَتَنا، فَبَصَقَ فيها وبارَكَ، ثُمَّ عَمَدَ إِلى بُرْمَتِنا، فَبَصَقَ فيها وبارَكَ، ثُمَّ قالَ: **«ادْعي خابِزَةً؛ فَلْتَخْبِزْ مَعَكِ، واقْدَحي مِن بُرْمَتِكُم، ولا تُنْزِلوها»**.

وهُمْ أَلْفٌ، فأُقْسِمُ بِاللّهِ؛ لأَكَلوا حتّى تَرَكوهُ، وانْحَرَفوا، وإِنَّ بُرْمَتَنا لَتَغِطُّ كَما هِيَ، وإِنَّ عَجينَتَنا (أَوْ كَما قالَ الضَّحاكُ) لَتُخْبَزُ كَما هُوَ.

1532. Džabir b. 'Abdullah, ﵁, je rekao: Kada je iskopan rov oko Medine vidio sam da se stomak Allahovog Poslanika, ﷺ, sastavio od gladi. Pohitao sam svojoj ženi i upitao je: *Ima li kod tebe išta za jelo?* Ja sam vidio da je Poslanik, ﷺ, veoma gladan. Izvadila je kožnu mješinu u kojem je bio jedan sa'[1] ječma. Imao sam i neko živinče (janje). Zaklao sam ga a žena je samljela ječam. Zamijesila ga je u moju posudu a ja sam sasjekao živinče u njen kameni ćup i potom se vratio Allahovom Poslaniku, ﷺ.

---

[1] Sa' iznosi oko dva kilograma i četrdeset grama (op. prev.).

Rekla mi je: *Nemoj me osramotiti kod Poslanika,* ﷺ*, i kod onih koji su s njim.*

Došao sam, prišao mu i šapnuo: *Allahov Poslaniče, zaklali smo jedno živinče a žena je samljela sa' ječma, pa bujrum, ti i još nekoliko tvojih ashaba.*

Allahov Poslanik, ﷺ, je pozvao: ***Vi koji ste kopali rov, Džabir vam je napravio gozbu, pa hajte, dobrodošli!***

Allahov Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Nemojte skidati vaš ćup, niti pravite hljeb, dok ja ne dođem.***

Potom je Allahov Poslanik, ﷺ, došao na čelu grupe ljudi. Ušao sam kod svoje supruge.

Rekla je: *Šta si to uradio, šta to uradi?!*

Rekao sam: *Uradio sam ono što si mi rekla. Izvadili smo mu tijesto. Pljucnuo je u njega i blagoslovio ga. Zatim je otišao do ćupa, pljucnuo u njega i blagoslovio ga.*

Potom je rekao: *Pozovi pekarku neka pravi hljeb s tobom i počnite grabiti iz ćupa, ali ga ne skidajte s vatre.*

Bilo ih je hiljadu. Kunem se Allahom, svi su jeli dok se nisu zasitili. Otišli su a naša zdjela s hranom jednako je kuckala na vatri dok je naše tijesto (kako kaže Ed-Dahak) ostalo isto kao kad su one počele od njega praviti hljeb.

١٥٣٣ ـ عنْ عبدِالرحمٰنِ بنِ أبي بكرٍ رضيَ اللّهُ عنهُما؛ قالَ: كُنّا معَ رسولِ اللّهِ ﷺ ثلاثينَ ومِائةً، فقالَ النبيُّ ﷺ: «هَلْ مَعَ أَحَدٍ مِنكُمْ طَعامٌ؟». فإذا معَ رجُلٍ صاعٌ مِن طعامٍ أوْ نَحوُهُ، فعُجِنَ، ثمَّ جاءَ رَجُلٌ مُشرِكٌ مُشعانٌّ طَويلٌ بِغَنَمٍ يَسوقُها، فقالَ النبيُّ ﷺ: «أَبَيْعٌ أَمْ عَطِيَّةٌ ـ أَوْ قالَ: أَوْ هِبَةٌ؟ـ» قالَ: لا؛ بلْ بَيْعٌ. فاشْتَرى منهُ شاةً، فصُنِعَتْ، وأمَرَ رسولُ اللّهِ ﷺ بِسَوادِ البَطْنِ أنْ يُشْوَى.

قالَ: وايْمُ اللّهِ؛ ما مِنَ الثّلاثينَ ومِائَةٍ إلاّ حَزَّ لَهُ رسولُ اللّهِ ﷺ حُزَّةً حُزَّةً مِن سَوادِ بَطْنِها، إنْ كانَ شاهِداً؛ أعْطاهُ، وإنْ كانَ غائِباً؛ خَبَأَ لهُ.

قالَ: وجَعَلَ قَصْعَتَيْنِ، فأكَلْنا مِنهُما أجْمَعونَ، وشَبِعْنا، وفَضَلَ في القَصْعَتَيْنِ، فحَمَلْتُهُ على البَعيرِ. أوْ كما قالَ.

1533. Abdurrahman b. ebi Bekr, ﵄, je rekao: Bilo nas je jedanput stotinu i trideset s Allahovim Poslanikom, ﷺ. Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Ima li iko od vas nešto hrane?***

Jedan od naših ljudi rekao je da ima sa' ili otprilike toliko neke hrane. Zamiješana je, potom je došao neki čovjek mušrik, razbarušene kose, visok. Tjerao je ovce.

Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Prodaja ili poklon?!*** ili je rekao: ***ili darovanje?!***

Rekao je: *Ne, nego prodaja!*

Poslanik, ﷺ, je kupio jednu ovcu. Zaklali smo je. Allahov Poslanik, ﷺ, je naredio da se ispeče njena džigerica.

Tako mi Allaha, svakom od stotinu i trideset ljudi je odsjekao od te džigerice Ko je bio tu, odmah bi mu dao a ko nije, za njega bi ostavljao.

Ostala su dva komada, pa smo ih svi jeli i zasitili se. Čak je i od njih ostalo, pa smo to ponijeli na devi, ili je rekao nešto slično tome.

١٥٣٤ - عن عبدِالرحمٰنِ بنِ أبي بكرٍ رضيَ اللّٰهُ عنهُما؛ أنَّ أصْحابَ الصُّفَّةِ كانوا ناساً فُقراءَ، وإنَّ رسولَ اللّٰهِ ﷺ قالَ مَرَّةً: «مَنْ كانَ عِندَهُ طَعامُ اثْنَينِ، فلْيَذهَبْ بِثَلاثَةٍ، ومَنْ كانَ عِندَهُ طَعامُ أربَعَةٍ؛ فلْيَذهَبْ بِخامِسٍ، بِسادِسٍ». أوْ كَما قالَ.

وإن أبا بكرٍ جاءَ بِثَلاثَةٍ، وانطَلَقَ نبيُّ اللّٰهِ ﷺ بِعَشَرَةٍ، وأبو بكرٍ بِثَلاثَةٍ. قالَ: فَهُو وأنا وأَبي وأُمّي ولا أدري هَلْ قالَ: وامْرأتي وخادِمٌ بَيْنَ بَيْتِنا وبَيْتِ أَبي بَكْرٍ.

قالَ: وإنَّ أبا بكرٍ رضيَ اللّٰهُ عنهُ تَعَشّى عندَ النبيِّ ﷺ، ثمَّ لَبِثَ حتّى صُلِّيَتِ العِشاءُ، ثمَّ رَجَعَ، فلَبِثَ حتّى نَعَسَ رسولُ اللّٰهِ ﷺ، فجاءَ بَعْدَما مَضى مِن اللَّيلِ ما شاءَ اللّٰهُ. قالَتْ لهُ امْرأتُهُ: ما حَبَسَك عنْ أضيافِكَ؟ أوْ قالَتْ: ضَيفِكَ؟! قالَ: أوَ ما عَشَّيْتِهِم؟! قالَتْ: أبَوا حتّى تَجيءَ؛ قدْ عَرَضوا عَلَيهِم، فغَلَبوهُم. قالَ: فذَهَبْتُ أنا فاخْتَبأْتُ، وقالَ: يا غُنْثَرُ! فجَدَّعَ، وسَبَّ، وقالَ: كُلوا لا هَنيئاً. وقالَ: واللّٰهِ، لا أَطْعَمُهُ أبداً.

قالَ: وأَيْمُ اللّٰهِ، ما كُنّا نَأْخُذُ مِن لُقْمَةٍ؛ إلاَّ رَبا مِنْ أسْفَلِها أكْثَرُ مِنْها. قالَ: حتّى شَبِعْنا وصارَتْ أكْثَرَ مِمّا كانَتْ قَبلَ ذٰلِكَ. فنَظَرَ إلَيها أبو بَكرٍ رضيَ اللّٰهُ عنهُ؛ فإذا هيَ كَما هِيَ أوْ أكْثَرُ. قالَ لامْرأَتِهِ: يا أُخْتَ بَني فِراسٍ! ما هٰذا؟! قالَتْ: لا وقُرَّةِ عَيْني؛ لَهِيَ الآنَ أكْثَرُ مِنها قَبلَ ذٰلِكَ بِثَلاثِ مِرارٍ.

قالَ: فأَكَلَ مِنها أبو بَكرٍ، وقالَ: إنَّما كانَ ذٰلِكَ مِنَ الشَّيْطانِ يَعْني يَمينَهُ، ثمَّ أكَلَ مِنها لُقْمَةً، ثمَّ حَمَلَها إلى رسولِ اللّٰهِ ﷺ، فأَصْبَحَتْ عِنْدَهُ.

قالَ: وكانَ بَيْنَنا وبَيْنَ قَوْمٍ عَقْدٌ، فمَضى الأجَلُ، ففَرَّقَنا اثْنَي عَشَرَ رَجُلاً، مَعَ كُلِّ رَجُلٍ مِنهُم أُناسٌ، اللّٰهُ أعْلَمُ كَمْ مَعَ كُلِّ رَجُلٍ. قالَ: إلا أنَّهُ بَعَثَ مَعَهُمْ، فأكَلوا مِنها أجْمَعونَ. أوْ كَما قالَ.

1534. 'Abdurrahman b. ebi Bekr, ﷺ, prenosi da su stanovnici sofe[1] bili siromasi. Jednom je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Ko kod sebe ima hrane za dvojicu, neka uzme sa sobom i trećeg. Ko ima kod sebe hrane za četvericu, neka uzme sa sobom i petog, šestog!, ili kako je već rekao.***

Allahov Poslanik, ﷺ, je krenuo sa desetericom a Ebu Bekr sa trojicom. Bili smo ja, otac i majka, a ne znam da li je još rekao: I moja žena i zajednički nam sluga. Ebu Bekr je večerao kod Poslanika, ﷺ, i tamo je klanjao i jaciju. Poslije jacije je ostao kod Poslanika, ﷺ, sve dok Poslanik nije zadrijemao. Potom je došao kući, kada je od noći prošlo koliko je Allah htio da prođe.

Kada je došao, žena ga je upitala: *Šta te zadrža od tvojih gostiju?* Ili je rekla: *Od tvog gosta?*

Upitao je: *Zar im nisi dala večeru?!*

Žena mu je odgovorila: *Ponudili su im, ali su oni odbili, dok ti ne dođeš!* Abdurrahman je rekao: *Ja sam otišao i sakrio se.*

Povikao je: *Glupane, Allah te ostavio bez nosa!*, pa me kritikovao.

Rekao je: *Jedite, neprijatno vam bilo. Tako mi Allaha ja neću ni okusiti!*[2] Tako nam Allaha, kad god smo uzeli zalogaj sadržaj u zdjeli se povećavao. Najeli smo se a u posudi je ostalo više nego što je bilo. Ebu Bekr je pogledao u posudu i vidio da je u njoj koliko je i bilo ili više.

Rekao je svojoj ženi: *Sestro Beni Firasova*[3], *šta je ovo?*

Rekla je: *Tako je bilo, ti si radost moga oka*[4], *sada je u njemu više nego što je bilo za tri puta.*

---

[1] Sofa je natkriveni odvojeni dio unutar džamije gdje su boravili siromašni (op. prev.).

[2] To je rekao zato što nisu jeli zbog njega. Po nekima, to nije rekao gostima, nego supruzi i djeci (op. prev).

[3] Tj. sestro naroda koji vodi porijeklo od Firasovih potomaka, a sam Firas je Ganemov sin koji je sin Kinaneov (op. prev.).

[4] Neki smatraju da je ovo zakletva. U slučaju da jeste zakletva postoji mogućnost da je to rekla prije zabrane, ili da nije čula za zabranu, ili se pogrešno izrazila od silne radosti. U svakom slučaju, vjerodostojni dokazi ukazuju da nije dozvoljeno zaklinjati se ničim drugim sem Allahom (op. prev.).

Potom je jeo Ebu Bekr i rekao: *To je bilo od šejtana!*, tj. njegova zakletva, zatim je pojeo još jedan zalogaj a potom hranu odnio do Allahovog Poslanika, ﷺ.

Između nas i Kurejševića je bio ugovor čiji je rok istekao. Podijelili smo ih na dvanaest ljudi. Sa svakim od njih su bili članovi njegove grupe. A Allah zna koliko je bilo sa svakim od njih. Poslao je s njima taj zalogaj i od njega su jeli svi, ili je rekao nešto slično ovome.

بابٌ في بَرَكَةِ النبيِّ ﷺ في اللَّبَنِ

١٥٣٥ - عنِ المِقدادِ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: أقبَلْتُ أنا وصاحِبانِ لي، وقد ذهَبَتْ أسماعُنا وأبصارُنا مِنَ الجَهْدِ.

قالَ: فجعَلْنا نعرِضُ أنفُسَنا على أصْحابِ رسولِ اللّهِ ﷺ، فليسَ أحدٌ مِنهم يقبَلُنا، فأتَينا النبيَّ ﷺ، فانطلَقَ بِنا إلى أهلِهِ، فإذا ثلاثةُ أعنُزٍ، فقالَ النبيُّ ﷺ: **«احتلِبوا هذا اللّبَنَ بينَنا»**.

قالَ: فكُنّا نحتَلِبُ، فيَشرَبُ كُلُّ إنسانٍ مِنّا نَصيبَهُ، ونرفَعُ للنبيِّ ﷺ نصيبَهُ. قالَ: فيَجيءُ مِنَ اللّيلِ، فيُسَلِّمُ تَسليماً لا يُوقِظُ نائِماً ويُسمِعُ اليَقظانَ. قالَ: ثمّ يأتي المَسْجِدَ، فيُصلّي، ثمّ يأتي شَرابَهُ فيَشرَبُ.

فأتاني الشّيطانُ ذاتَ ليلةٍ وقد شرِبْتُ نَصيبي، فقالَ: محمدٌ يأتي الأنصارَ، فيُتحِفونَهُ ويُصيبُ عندَهم، وما به حاجةٌ إلى هٰذهِ الجُرْعَةِ، فأتَيتُها، فشرِبْتُها، فلمّا أنْ وَغَلَتْ في بَطني، وعَلِمْتُ أنَّهُ ليسَ إليها سَبيلٌ، قالَ: نَدَّمَني الشّيطانُ، فقالَ: وَيْحَكَ! ما صَنَعْتَ؟! أشَرِبْتَ شَرابَ محمدٍ، فيَجيءُ، فلا يَجِدُهُ، فيَدْعو عَلَيْكَ، فتَهلِكُ، فتَذهبُ دُنْياكَ وآخِرَتُكَ؟ وعَليَّ شَمْلَةٌ إذا وَضَعْتُها على قَدَمَيَّ: خرَجَ رَأسي، وإذا وَضَعْتُها على رَأسي؛ خرَجَ قَدَمايَ، وجَعَلَ لا يَجيئُني النّومُ، وأمّا صاحِبايَ؛ فناما ولم يَصْنَعا ما صَنَعْتُ.

قالَ: فجاءَ النبيُّ ﷺ، فسلَّمَ كما كانَ يُسلِّمُ، ثمّ أتى المَسْجِدَ، فصلّى، ثمّ أتى شَرابَهُ، فكشَفَ عنهُ، فلم يَجِدْ فيه شيئاً، فرفَعَ رأسَهُ إلى السّماءِ، فقُلْتُ: الآنَ يَدْعو عليَّ فأهلِكُ، فقالَ: **«اللّهُمَّ أطْعِمْ مَن أطْعَمَني، واسْقِ مَن سَقاني»**.

قالَ: فعَمَدْتُ إلى الشَّمْلَةِ، فشَدَدْتُها عَلَيَّ، وأَخَذْتُ الشَّفْرَةَ، فانْطَلَقْتُ إلى الأَعْنُزِ؛ أَيُّها أَسْمَنُ، فأَذْبَحُها لِرسولِ اللَّهِ ﷺ؟ فإذا هِيَ حافِلَةٌ، وإذا هنَّ حُفَّلٌ كُلُّهُنَّ، فعَمَدْتُ إلى إناءٍ لآلِ محمدٍ ﷺ ما كانوا يَطْمَعونَ أَنْ يَحْتَلِبوا فيهِ. قالَ: فَحَلَبْتُ فيهِ حتَّى عَلَتْهُ رَغْوَةٌ.

فجِئْتُ إلى رسولِ اللَّهِ ﷺ، فقالَ: **«أَشَرِبْتُمْ شَرابَكُمُ اللَّيْلَةَ؟»**. قالَ: قُلْتُ: يا رسولَ اللَّهِ! اشْرَبْ. فَشَرِبَ، ثمَّ ناوَلَني، فقُلْتُ: يا رسولَ اللَّهِ! اشْرَبْ. فَشَرِبَ، ثمَّ ناوَلَني، فلَمَّا عَرَفْتُ أَنَّ النبيَّ ﷺ قدْ رَوِيَ، وأَصَبْتُ دَعْوَتَهُ؛ ضَحِكْتُ حتَّى أُلْقِيتُ إلى الأَرْضِ. قالَ: فقالَ النبيُّ ﷺ: **«إِحْدى سَوْآتِكَ يا مِقْدادُ!»**. فقلتُ: يا رسولَ اللَّهِ! كانَ مِنْ أَمْري كَذا وكَذا، وفَعَلْتُ كَذا وكَذا. فقالَ النبيُّ ﷺ: **«ما هٰذِهِ إلاَّ رَحْمَةٌ مِن اللَّهِ عَزَّ وجَلَّ؛ أَفَلا كُنْتَ آذَنْتَني، فَنُوقِظَ صاحِبَيْنا، فيُصيبانِ»**. قالَ: فقُلْتُ: والذي بَعَثَكَ بِالحَقِّ؛ ما أُبالي إذا أَصَبْتَها وأَصَبْتُها مَعَكَ مَن أَصابَها مِن النَّاسِ؟

O POSLANIKOVOM, ﷺ, BEREKETU U MLIJEKU

1535. El-Mikdad, ؓ, je rekao: Krenuli smo ja i moja dva prijatelja. Od gladi smo obnevidjeli i ogluhli. Nudili smo da nas prihvate ashabi Allahovog Poslanika, ﷺ, ali nas nijedan od njih nije primio.

Otišli smo Poslaniku, ﷺ, pa je krenuo s nama svojoj kući. Kad smo došli vidjeli smo tri koze. Rekao je: ***Pomuzite ih!***

Počeli smo musti i svako od nas je pio svoj dio. I Poslaniku, ﷺ, smo ostavljali njegov dio. Dolazio bi nam noću. Nazivao bi selam tako da ne probudi onoga ko bi spavao a čuo bi ga onaj ko je bio budan. Zatim bi odlazio u džamiju i klanjao. Nakon toga bi se vraćao i pio svoj dio.

Jedne noći mi je došao šejtan, a već sam bio popio svoj dio, pa mi je rekao: *Muhammed odlazi kod ensarija. Oni ga ugošćavaju i on jede kod njih. Prema tome, njemu ovaj dio nije potreban!*

Došao sam i popio njegov dio. Kada je mlijeko doprlo do stomaka i kada sam saznao da se više ne može spasiti, šejtan me počeo navoditi

na kajanje za ono što sam uradio, govoreći mi: *Teško tebi šta si uradio?! Zar si popio Muhammedovo mlijeko. On će doći, neće ga naći pa će uputiti dovu protiv tebe i nestat će te. Tako ćeš upropastiti svoj dunjaluk i ahiret!*

Na meni je bio ogrtač. Kada ga stavim na noge otkrije mi se glava. A kada ga stavim na glavu otkriju mi se noge. San mi nije dolazio.

Moja dva druga su spavala, jer nisu uradili ono što sam ja uradio. Poslanik, ﷺ, je došao. Nazvao je selam kao što je to činio uobičajeno. Zatim je otišao u džamiju da klanja. Potom se vratio i došao da svog mlijeka. Otkrio je posudu ali ništa nije našao. Podigao je glavu.

Rekao sam: *Sada moli protiv mene. Bit ću uništen.*

Rekao je: ***Allahu moj, nahrani onoga koji mene nahrani i napoji onoga ko mene napoji.***

Prihvatio sam se ogrtača i čvrsto ga stegao uza se. Uzeo sam nož i uputio se kozama da vidim koja je najdeblja da je zakoljem Allahovom Poslaniku, ﷺ. Najdeblja je imala puno vime mlijeka. Kada sam pogledao, vidio sam da su sve imale puna vimena mlijeka. Krenuo sam prema posudi Muhammedove, ﷺ, porodice, koja je bila toliko velika da se nisu nadali da će je ikad napuniti, da u nju namuzem mlijeka. Muzao sam u nju sve dok se na vrhu nije uhvatila pjena.

Došao sam Allahovom Poslaniku, ﷺ.

Upitao je: ***Jeste li vi ove noći pili svoje mlijeko?***

Rekao sam: *Allahov Poslaniče, pij!* Napio se. Dodao je i meni. Rekao sam: *Allahov Poslaniče, pij!* Napio se, pa je i meni dodao. Kada sam primijetio da se Poslanik, ﷺ, zasitio, shvatio sam da sam zaslužio njegovu dovu. Nasmijao sam se toliko da sam se bacio na zemlju. Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Da li je to jedna od tvojih sramota, Mikdade?***[1]

Rekao sam: *Allahov Poslaniče, uradio sam to i to, učinio sam to i to.*

---

[1] Tj. uradio si nešto što ti ne priliči. Nakon toga mu je ispričao cio događaj (op. prev.).

Rekao je: ***To je samo milost Uzvišenog Allaha.***[1] ***Hoćeš li mi dozvoliti da probudim naša dva prijatelja pa da se i oni napiju mlijeka?***

Rekao sam: *Tako mi Onoga koji te je poslao s istinom, ne interesuje me nakon što si se ti napio i ja s tobom, ko će ga poslije piti.*

باب بَرَكَةِ النبيِّ ﷺ في السَّمْنِ

١٥٣٦ ـ عن جابر رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ أَنَّ أُمَّ مالِكٍ رضيَ اللَّهُ عنها كانَتْ تُهْدي للنبيِّ ﷺ في عُكَّةٍ لَهَا سَمْناً، فَيَأْتِيها بَنوها، فَيَسْأَلونَ الأُدْمَ، وليسَ عِنْدَهُم شَيْءٌ، فتَعْمِدُ إِلى الَّذي كانَتْ تُهْدي فيه للنبيِّ ﷺ، فتَجِدُ فيه سَمْناً، فما زالَ يُقيمُ لَها أُدْمَ بَيْتِها حتى عَصَرَتْهُ، فأَتَتِ النبيَّ ﷺ، فقالَ: «عَصَرْتيها؟». قالَتْ: نعم. قالَ: «لو تَرَكْتيها ما زالَ قائماً».

POSLANIKOV, ﷺ, BLAGOSLOV U MASLU

1536. Džabir, ؓ, prenosi da je Ummu Malik, ؓ, poklanjala Poslaniku, ﷺ, maslo u maloj mješini. Potom bi joj dolazili sinovi i tražili od nje umak, jer kod sebe nisu imali ništa. Odlazila bi do mješine iz koje je darivala Poslaniku, ﷺ, maslo, pa bi u njoj nalazila masla. Neprestano bi iz nje uzimala maslo za svoju kuću sve dok je nije iscijedila.

Došla je Poslaniku, ﷺ, pa ju je upitao: ***Jesi li je iscijedila?***

Rekla je: *Jesam.*

Rekao je: ***Da je nisi dirala, ne bi ti nestajalo masla iz nje.***[2]

---

[1] Tj. postojanje ovog mlijeka u vimenima koza kada mu nije vrijeme.

[2] Ovaj hadis je prenio Ebu Zubejr od Džabira rekavši *an* – od. Od njega ga je prenio Ma'kil el-Džezeri i Ibnu Lehi'a. Naveo ga je Ahmed u *Musnedu*, tom III, 340 i 347 str.

بابُ انْقِيادُ الشَّجرِ للنبيِّ ﷺ

١٥٣٧ ـ عنْ عُبادَةَ بنِ الوَليدِ بنِ عُبادَةَ بنِ الصَّامِتِ رضيَ اللَّهُ عنهُ، قالَ: خَرَجْتُ أنا وأَبي نَطْلُبُ العِلْمَ في هٰذا الحَيِّ مِن الأنصارِ قَبْلَ أَنْ يَهْلِكوا، فكانَ أَوَّلَ مَن لَقِينا أَبا اليَسَرِ صاحِبَ رَسولِ اللَّهِ ﷺ، ومَعَهُ غُلامٌ لهُ معهُ ضِمامَةٌ مِن صُحُفٍ، وعلى أَبي اليَسَرِ بُرْدَةٌ ومَعافِرِيٌّ، وعلى غُلامِهِ بُرْدَةٌ ومَعافِرِيٌّ.

فقالَ لهُ أَبي: يا عَمِّ! إِنِّي أَرى في وَجْهِكَ سَفْعَةً مِن غَضَبٍ. قالَ: أَجلْ؛ كانَ لي على فُلانِ بنِ فُلانٍ الحَرامِيِّ مالٌ، فأَتَيْتُ أَهْلَهُ، فسَلَّمْتُ عليهِ، فقُلْتُ: ثَمَّ هو؟ قالوا: لا. فخَرَجَ عليَّ ابْنٌ لهُ جَفْرٌ، فقُلْتُ لهُ: أَيْنَ أَبوكَ؟ قالَ: سَمِعَ صَوْتَكَ فدَخَلَ أَرِيكَةَ أُمِّي. فقُلْتُ: اخْرُجْ إِلَيَّ؛ فقدْ عَلِمْتُ أَينَ أنتَ. فخَرجَ، فقُلْتُ: ما حَمَلكَ على أَنِ اخْتَبأْتَ مِنِّي؟! قالَ: أنا واللَّهِ أُحدِّثُكَ ثمَّ لا أَكْذِبُكَ، خَشِيتُ واللَّهِ أَنْ أُحدِّثَكَ فأَكْذِبَكَ، وأَنْ أَعِدَكَ فأُخْلِفَكَ، وكُنْتَ صاحِبَ رسولِ اللَّهِ ﷺ، وكُنْتُ واللَّهِ مُعْسِراً. قالَ: قلتُ: آللَّهِ؟ قالَ: اللَّهِ. قلتُ: آللَّهِ؟ قالَ: اللَّهِ. قُلْتُ: آللَّهِ؟ قالَ: اللَّهِ.

قالَ: فأَتى بِصَحيفَتِهِ، فمَحاها بيَدِهِ؛ قالَ: فإنْ وَجَدْتَ قَضاءً؛ فاقْضِني، وإِلاَّ؛ فأَنْتَ في حِلٍّ. فأَشْهَدُ؛ بَصَرُ عَيْنَيَّ هاتَيْنِ ووَضَعَ إِصْبَعَيْهِ على عَيْنَيْهِ وسَمْعُ أُذُنَيَّ هاتَيْنِ، ووَعاهُ قَلْبي هٰذا وأَشارَ إلى مَناطِ قَلْبِهِ؛ رسولَ اللَّهِ ﷺ، وهُو يَقولُ: **«مَنْ أَنْظَرَ مُعْسِراً، أَوْ وَضَعَ عَنْهُ، أَظَلَّهُ اللَّهُ في ظِلِّهِ»**.

قالَ: فقلتُ لهُ أنا: يا عَمِّ! لوْ أَنَّكَ أَخَذْتَ بُرْدَةَ غُلامِكَ وأَعطَيْتَهُ مَعافِرِيَّكَ، وأَخَذْتَ مَعافِرِيَّهُ وأَعطَيْتَهُ بُرْدَتَكَ؛ فكانَتْ عليكَ حُلَّةٌ وعليهِ حُلَّةٌ؟ فمَسَحَ رَأْسي، وقالَ: اللهُمَّ بارِكْ فيهِ، يا ابْنَ أَخي! بَصَرُ عَيْنَيَّ هاتَيْنِ، وسَمْعُ أُذُنَيَّ هاتَيْنِ، ووَعاهُ قَلْبي هٰذا وأَشارَ إلى نِياطِ قَلْبِهِ؛ رسولَ اللَّهِ ﷺ وهُو يَقولُ: **«أَطْعِمُوهُمْ مِمَّا تَأْكُلونَ، وأَلْبِسوهُمْ مِمَّا تَلْبَسونَ»**. وكانَ أَنْ أَعْطَيْتُهُ مِن مَتاعِ الدُّنيا أَهْوَنَ عليَّ مِن أَنْ يَأْخُذَ مِن حَسَناتي يَوْمَ القِيامَةِ.

ثمَّ مَضينا، حتّى أتَيْنا جابرَ بنَ عبدِاللّهِ في مَسْجِدِهِ وهُو يُصلّي في ثَوْبٍ واحِدٍ مُشْتَمِلاً بهِ، فتخطَّيْتُ القَوْمَ حتّى جَلَسْتُ بيْنَهُ وبَيْنَ القِبْلَةِ، فقُلْتُ: يَرْحَمُكَ اللّهُ؟ أتُصلّي في ثوبٍ واحِدٍ ورِداؤُكَ إلى جَنْبِكَ؟ قالَ: فقالَ بِيَدِهِ في صَدْري هٰكذا وفرَّقَ بينَ أصابِعِهِ وقوَّسَها: أرَدْتُ أنْ يَدْخُلَ عَلَيَّ الأحْمَقُ مِثْلُكَ، فيَراني كَيْفَ أصْنَعُ، فيَصْنَعُ مِثْلَهُ.

أتانا رسولُ اللّهِ ﷺ في مَسْجِدِنا هٰذا، وفي يَدِهِ عُرْجونُ ابنِ طابٍ، فرَأى في قِبْلَةِ المَسْجِدِ نُخامَةً، فحَكَّها بالعُرْجونِ، ثمَّ أقْبَلَ عَلَيْنا، فقالَ: **«أيُّكُم يُحِبُّ أنْ يُعْرِضَ اللّهُ عنهُ؟»**. قالَ: فخَشِعْنا. ثمَّ قالَ: **«أيُّكُمْ يُحِبُّ أنْ يُعْرِضَ اللّهُ عنهُ؟»**. قالَ: فخَشِعْنا. ثمَّ قالَ: **«أيُّكُمْ يُحِبُّ أنْ يُعْرِضَ اللّهُ عنهُ؟»**. قُلْنا: لا أيُّنا يا رسولَ اللّهِ! قالَ: **«فإنَّ أحَدَكُمْ إذا قامَ يُصَلّي؛ فإنَّ اللّهَ تَبارَكَ وتَعالى قِبَلَ وَجْهِهِ؛ فلا يَبْصُقَنَّ أحَدٌ قِبَلَ وَجْهِهِ ولا عَنْ يَمِينِهِ، ولْيَبْصُقْ عنْ يَسارِهِ، تَحْتَ رِجْلِهِ اليُسْرى، فإنْ عَجِلَتْ بهِ بادِرَةٌ؛ فلْيَقُلْ بِثَوْبِهِ هٰكذا»**. ثمَّ طَوى ثَوْبَهُ بَعْضَهُ على بَعْضٍ، فقالَ: **«أرُوني عَبيراً»**.

فثارَ فتًى مِنَ الحَيِّ يَشْتَدُّ إلى أهْلِهِ، فجاءَ بِخَلوقٍ في راحَتِهِ، فأخَذَهُ رسولُ اللّهِ ﷺ، فجَعَلَهُ على رَأْسِ العُرْجُونِ، ثمَّ لَطَخَ بهِ على أثَرِ النُّخامَةِ، فقالَ جابرٌ: فمِنْ هُناكَ جَعَلْتُمُ الخَلوقَ في مَساجِدِكُمْ.

سِرْنا مَعَ رسولِ اللّهِ ﷺ في غَزْوَةِ بَطْنِ بُواطٍ، وهُوَ يَطْلُبُ المَجْدِيَّ بنَ عمرٍو الجُهَنِيَّ، وكانَ النّاضِحُ يَعْتَقِبُهُ مِنّا الخَمْسَةُ والسِّتَّةُ والسَّبْعَةُ، فدارَتْ عُقْبَةُ رَجُلٍ مِنَ الأنْصارِ على ناضِحٍ لهُ، فأناخَهُ، فرَكِبَهُ، ثمَّ بَعَثَهُ، فتَلَدَّنَ عليهِ بَعْضَ التَّلَدُّنِ، فقالَ لهُ: شَأْ لَعَنَكَ اللّهُ. فقالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: **«مَنْ هٰذا اللاّعِنُ بَعيرَهُ؟!»**. قالَ: أنا يا رسولَ اللّهِ! قالَ: **«انْزِلْ عنهُ؛ فلا تَصْحَبْنا بِمَلْعونٍ، لا تَدْعوا على أنْفُسِكُمْ، ولا تَدْعوا على أوْلادِكُمْ، ولا تَدْعوا على أمْوالِكُمْ؛ لا تُوافِقوا مِنَ اللّهِ ساعَةً يُسْأَلُ فيها عَطاءً، فيَسْتَجيبُ لَكُم»**.

سِرْنا معَ رسولِ اللّهِ ﷺ، حتّى إذا كانَ عُشَيْشِيَةٌ، ودَنَوْنا ماءً مِن مِياهِ العَرَبِ؛ قالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: **«مَنْ رَجُلٌ يَتَقَدَّمُنا، فيَمْدُرُ الحَوْضَ، فيَشْرَبُ ويَسْقِينا؟»**. قالَ جابرٌ: فقُمْتُ فقُلْتُ: هٰذا رَجُلٌ يا رسولَ اللّهِ! فقالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: **«أيُّ رَجُلٍ مَعَ جابِرٍ؟»**. فقامَ

جَبَّارُ بنُ صَخْرٍ، فانْطَلَقْنا إِلى البِئْرِ، فنَزَعْنا في الحَوْضِ سَجْلاً أو سَجْلَيْنِ، ثُمَّ مَدَرْناه، ثمَّ نَزَعْنا فيهِ حتَّى أَفْهَقْناهُ، فكانَ أَوَّلَ طالع عَلَيْنا رسولُ اللَّهِ ﷺ، فقالَ: **«أَتأذَنانِ؟»**. قُلْنا: نعمْ يا رسولَ اللَّهِ! فَأَشْرَعَ ناقَتَهُ فشَرِبَتْ، شَنَقَ لَها فَشَجَتْ فَبالَتْ، ثمَّ عَدَلَ بِها فَأَناخَها.

ثمَّ جاءَ رسولُ اللَّهِ ﷺ إِلى الحَوْضِ، فَتَوَضَّأَ مِنْهُ، ثمَّ قُمْتُ فَتَوَضَّأْتُ مِن مُتَوَضَّأِ رسولِ اللَّهِ ﷺ، فَذَهَبَ جَبَّارُ بنُ صَخْرٍ يَقْضي حاجَتَهُ، فقامَ رسولُ اللَّهِ ﷺ لِيُصَلِّيَ، وكانَتْ عَلَيَّ بُرْدَةٌ ذَهَبْتُ أَن أُخالِفَ بينَ طَرَفَيْها؛ فلمْ تَبْلُغْ لِي، وكانَتْ لَها ذَباذِبُ، فَنَكَّسْتُها، ثمَّ خالَفْتُ بينَ طَرَفَيْها، ثمَّ تَواقَصْتُ عَلَيْها، ثمَّ جِئْتُ حتَّى قُمْتُ عن يَسارِ رسولِ اللَّهِ ﷺ، فأَخَذَ بِيَدي، فأَدارَني حتَّى أَقامَني عن يَمينِهِ، ثمَّ جاءَ جَبَّارُ بنُ صَخْرٍ، فتَوَضَّأَ، ثمَّ جاءَ فقامَ عن يَسارِ رسولِ اللَّهِ ﷺ، فأَخَذَ رسولُ اللَّهِ ﷺ بِيَدَيْنا جميعاً، فَدَفَعَنا حتَّى أَقامَنا خَلْفَهُ، فجعَلَ رسولُ اللَّهِ ﷺ يَرْمُقُني وأنا لا أَشْعُرُ، ثمَّ فَطِنْتُ بهِ، فقالَ: هٰكَذا بِيَدِهِ يَعْني: شُدَّ وَسَطَكَ، فلَمَّا فَرَغَ رسولُ اللَّهِ ﷺ؛ قالَ: **«يا جابِرُ!»**. قلتُ: لَبَّيْكَ يا رسولَ اللَّهِ! قالَ: **«إذا كانَ واسِعاً؛ فَخالِفْ بَيْنَ طَرَفَيْهِ، وإذا كان ضَيِّقاً؛ فاشْدُدْهُ على حِقْوِكَ»**.

سِرْنا معَ رسولِ اللَّهِ ﷺ، وكانَ قوتُ كُلِّ رَجُلٍ مِنَّا في كُلِّ يَوْمٍ تَمْرَةً، فكانَ يَمَصُّها، ثمَّ يَصُرُّها في ثَوْبِهِ، وكُنَّا نَخْتَبِطُ بِقِسِينا ونَأْكُلُ، حتى قَرِحَتْ أَشْداقُنا، فأُقْسِمُ أُخْطِئَها رَجُلٌ مِنَّا يَوْماً، فانْطَلَقْنا بهِ نَنْعَشُهُ، فشَهِدْنا لهُ أَنَّهُ لمْ يُعْطَها، فأُعْطِيَها، فقامَ فأَخَذَها.

سِرْنا معَ رسولِ اللَّهِ ﷺ، حتَّى نَزَلْنا وادِياً أَفْيَحَ، فذَهَبَ رسولُ اللَّهِ ﷺ يَقْضي حاجَتَهُ، فاتَّبَعْتُهُ بِإِداوَةٍ مِنْ ماءٍ، فنَظَرَ رسولُ اللَّهِ ﷺ، فلمْ يَرَ شَيْئاً يَسْتَتِرُ بهِ؛ فإذا شَجَرَتانِ بِشاطِئِ الوادِي، فانْطَلَقَ رسولُ اللَّهِ ﷺ إلى إِحْداهُما، فأَخَذَ بِغُصْنٍ مِن أَغْصانِها، فقالَ: **«انْقادي عَلَيَّ بِإِذْنِ اللَّهِ»**. فانْقادَتْ معَهُ كالبَعيرِ المَخْشوشِ الَّذي يُصانِعُ قائِدَهُ، حتَّى أَتى الشَّجَرَةَ الأخْرى، فأَخَذَ بِغُصْنٍ مِن أَغْصانِها، فقالَ: **«انْقادِي عَلَيَّ بِإِذْنِ اللَّهِ»**. فانْقادَتْ مَعَهُ كَذٰلِكَ، حتَّى إِذا كانَ بِالمَنْصَفِ مِمَّا بَيْنَهُما؛ لأَمَ بَيْنَهُما (يَعْني: جَمَعَهُما)، فقالَ: **«الْتَئِما عَلَيَّ بِإِذْنِ اللَّهِ»**. فالْتَأَمَتا.

قالَ جابِرٌ: فخَرجْتُ أُحْضِرُ مَخافَةَ أَنْ يُحِسَّ رسولُ اللّهِ ﷺ بِقُرْبِي، فَيَبْتَعِدَ (قالَ محمدُ بنُ عبَّادٍ: فَيَتَبَعَّدَ)، فجلَسْتُ أُحدِّثُ نفسي، فحانَتْ مِنِّي لَفْتَةٌ؛ فإذا أنا برسولِ اللّهِ ﷺ مُقبِلاً، وإذا الشَّجرَتانِ قدِ افْتَرَقَتا، فقامَتْ كُلُّ واحِدَةٍ مِنهُما على ساقٍ، فرأَيْتُ رسولَ اللّهِ ﷺ وَقَفَ وَقْفَةً، فقالَ بِرأْسِهِ هٰكَذا وَأشارَ أبو إِسْماعيلَ بِرأْسِهِ يَميناً وشِمالاً.

ثمَّ أَقْبَلَ، فلَمَّا انْتَهى إِلَيَّ؛ قالَ: «**يا جابرُ! هل رأيت مقامي؟**».
قلتُ: نَعَمْ يا رسولَ اللّهِ! قالَ: «**فانْطَلِقْ إلى الشَّجرَتَيْنِ، فاقْطَعْ مِنْ كُلِّ واحِدَةٍ مِنْهُما غُصْناً، فأَقْبِلْ بِهِما، حتّى إذا قُمْتَ مَقامي؛ فأَرْسِلْ غُصْناً عَنْ يَمِينِكَ وغُصْناً عنْ يَسارِكَ**». قالَ جابِرٌ: فقُمْتُ، فأَخَذْتُ حَجَراً، فَكَسَرْتُهُ وَحَسَرْتُهُ، فانْذَلَقَ لي، فأَتَيْتُ الشَّجرَتَيْنِ، فَقَطَعْتُ مِن كُلِّ واحِدَةٍ مِنْهُما غُصْناً، ثمَّ أَقْبَلْتُ أَجُرُّهُما، حتَّى قُمْتُ مَقامَ رسولِ اللّهِ ﷺ؛ أَرْسَلْتُ غُصْناً عَنْ يَمِيني وغُصْناً عنْ يَساري، ثمَّ لَحِقْتُهُ، فقُلْتُ: قَدْ فَعَلْتُ يا رسولَ اللّهِ! فَعَمَّ ذاكَ؟ قالَ: «**إنِّي مَرَرْتُ بِقَبْرَيْنِ يُعَذَّبانِ، فأَحْبَبْتُ بِشَفاعَتي أَنْ يُرَفَّهَ عَنْهُما ما دامَ الغُصْنانِ رَطْبَيْنِ**».

قالَ: فَأَتَيْنا العَسْكَرَ، فقالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «**يا جابِرُ! نادِ بِوَضوءٍ**». فقُلْتُ: أَلا وَضوءَ، أَلا وَضوءَ، أَلا وَضوءَ؟ قالَ: قلتُ: يا رسولَ اللّهِ! ما وَجَدْتُ في الرَّكْبِ مِنْ قَطْرَةٍ.

وكانَ رَجُلٌ مِن الأنْصارِ يُبَرِّدُ لِرسولِ اللّهِ ﷺ الماءَ في أَشْجابٍ لَهُ على حِمارَةٍ مِن جَرِيدٍ. قالَ: فقالَ لي: «**انْطَلِقْ إلى فُلانِ بنِ فُلانٍ الأنْصارِيِّ، فانْظُرْ هَلْ في أَشْجابِهِ مِنْ شَيْءٍ؟**». قالَ: فانْطَلَقْتُ إِلَيهِ، فنَظَرْتُ فِيها، فلَمْ أَجِدْ فيها إلاَّ قَطْرَةً في عَزْلاءِ شَجْبٍ مِنها، لوْ أَنِّي أُفْرِغُهُ؛ لَشَرِبَهُ يابِسُهُ.

فأَتَيْتُ رسولَ اللّهِ ﷺ، فقُلْتُ: يا رسولَ اللّهِ! لَمْ أَجِدْ فِيها إلاَّ قَطْرَةً في عَزْلاءِ شَجْبٍ مِنها، لوْ أَنِّي أُفْرِغُهُ؛ لَشَرِبَهُ يابِسُهُ. قالَ: «**اذْهَبْ فأْتِني بهِ**». فأَتَيْتُهُ بهِ، فأَخَذَهُ بِيَدِهِ، فجَعَلَ يَتَكَلَّمُ بِشَيْءٍ لا أَدْري ما هُوَ، ويَغْمِزُهُ بِيَدِهِ، ثمَّ أَعْطانِيهِ، فقالَ: «**يا جابِرُ! نادِ بِجَفْنَةٍ**». فقُلْتُ: يا جَفْنَةَ الرَّكْبِ! فأُتِيتُ بِها تُحْمَلُ، فوَضَعْتُها بَيْنَ

يَدَيْهِ، فقالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ بِيَدِهِ في الجَفْنَةِ هٰكَذا، فبَسَطَها، وفَرَّق بَيْنَ أَصابِعِهِ، ثمَّ وَضَعَها في قَعْرِ الجَفْنَةِ، وقالَ: «**خُذْ يا جَابِرُ! فصُبَّ عَلَيَّ، وقُلْ: بِسْمِ اللَّهِ**». فَصَبَبْتُ عليهِ، وقُلْتُ: بِسْمِ اللَّهِ. فَرَأَيْتُ الماءَ يَفُورُ مِن بَيْنِ أصابِعِ رسولِ اللَّهِ ﷺ، ثمَّ فارَتِ الجَفْنَةُ ودارَتْ حتَّى امتَلأَتْ، فقالَ: «**يا جابِرُ! نادِ مَنْ كانَ لهُ حاجَةٌ بِماءٍ**». قالَ: فأتى النَّاسُ، فاسْتَقَوْا حتَّى رَوُوا. قالَ: فقُلْتُ: هَلْ بَقِيَ أَحَدٌ لهُ حاجَةٌ؟ فَرَفَعَ رسولُ اللَّهِ ﷺ يَدَهُ مِن الجَفْنَةِ وهِيَ مَلأى.

وَشَكا النَّاسُ إِلى رسولِ اللَّهِ ﷺ الجُوعَ، فقالَ: «**عَسى اللَّهُ تَعالى أَنْ يُطْعِمَكُمْ**». فأَتَيْنا سِيفَ البَحْرِ، فَزَخَرَ البَحْرُ زَخْرَةً، فأَلْقى دَابَّةً، فأَوْرَيْنا على شِقِّها النَّارَ، فاطَّبَخْنا، واشْتَوَيْنا، وأَكَلْنا حتَّى شَبِعْنا.

قالَ جابِرٌ: فدَخَلْتُ أَنا وفُلانٌ وفُلانٌ حتَّى عَدَّ خَمْسَةً في حِجاجِ عَيْنِها، ما يَرانا أَحَدٌ، حتَّى خَرَجْنا، فأَخَذْنا ضِلَعاً مِن أَضْلاعِهِ، فَقَوَّسْناهُ، ثمَّ دَعَوْنا بِأَعْظَمِ رَجُلٍ في الرَّكْبِ وأَعْظَمِ جَمَلٍ في الرَّكْبِ وأَعْظَمِ كِفْلٍ في الرَّكْبِ، فَدَخَلَ تَحْتَهُ، ما يُطَأْطِئُ رَأْسَهُ.

POSLUŠNOST DRVETA POSLANIKU, ﷺ

1537. 'Ubade b. el-Velid b. 'Ubade b. es-Samit, ﵁, je rekao: Ja i moj otac krenuli smo tražiti znanje u ovom ensarijskom kvartu prije nego što izumru. Prvi koga smo sreli bio je Ebu-l-Jeser, ashab Allahovog Poslanika, ﷺ. Sa njim je bio njegov sluga koji je nosio hrpu papira. Na Ebu-l-Jeseru i njegovom slugi su bili muafiri[1] i ogrtači. Moj otac mu je rekao: *Amidža, na tvom licu vidim znak srdžbe.*

Rekao je: Istina je. Neki čovjek iz plemena Harami mi je bio nešto dužan. Otišao sam do njegove porodice, nazvao selam i upitao: *Je li on tu?*

Rekli su da nije. Izišao je njegov sin, mladić, pa sam ga upitao: *Gdje ti je otac?*

---

[1] Vrsta odjeće koja se pravila u mjestu koje se zvalo Meafir.

Rekao je: *Čuo je tvoj glas i ušao je u maminu sobu.*

Rekao sam: *Izađi. Saznao sam gdje si.* Izašao je.

Upitao sam ga: *Šta te je navelo da se sakriješ od mene?*

Rekao je: *Reći ću ti, tako mi Allaha, i neću ti slagati. Bojao sam se, tako mi Allaha, da ti nešto kažem i slažem. Da ti obećam i ne ispunim obećanje. Ti si, ipak, bio drug Allahovog Poslanika, ﷺ A bio sam, tako mi Allaha, u teškom stanju.*

Upitao sam: *Tako ti Allaha?!*

Rekao je: *Tako mi Allaha!*

Upitao sam: *Tako ti Allaha?*

Rekao je: *Tako mi Allaha!*

Upitao sam: *Tako ti Allaha?*

Rekao je: *Tako mi Allaha!*

Donio mu je registar duga, pa ga je izbrisao svojom rukom, a potom rekao: *Ako nekada mogneš vratiti, ti ga vrati, a ako ne mogneš, ja ti halalim.*

Vidjele su moje oči (pokazao je prstom na svoje oči), čule su i ove uši i zapamtilo je moje srce (pa je pokazao na srce) da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Ko sačeka dužnika koji je u teškom stanju ili mu oprosti dug, Allah će ga staviti u Svoj hlad.***

Rekao sam: *Amidža, što nisi uzeo ogrtač svog sluge i dao mu svoju me'afirijsku odjeću a uzeo njegovu me'afirijsku odjeću i dao mu svoj ogrtač, tako bi i na tebi i na njemu bili ogrtači.*

Pomilovao me po glavi i rekao: *Allahu, učini ga blagoslovljenim. Bratiću moj, moje oči su vidjele, čule su moje uši i zapamtilo je moje srce (i pokazao je na srce) da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao:* ***Hranite ih onako kako sebe hranite i oblačite ih kako sebe oblačite.*** *Zato mi je lakše dati mu od dunjalučkih blagodati nego da na Sudnjem danu on uzme od mojih dobrih djela.*

Potom smo krenuli dok nismo došli do Džabira b. 'Abdullaha u džamiji. Klanjao je u haljetku koji ga je potpuno pokrivao. Prošao sam između ljudi dok nisam sjeo između njega i kible.

Rekao sam: *Allah ti se smilovao, zar klanjaš u jednom haljetku a ogrtač stoji pored tebe?!* Udario me rukom u prsa ovako: razmaknuo je

prste, malo ih povio i rekao: *Želio sam da uđe jedan glupan kao što si ti, da vidi šta radim pa da me slijedi u tome.*

Jedanput je došao Allahov Poslanik, ﷺ, u ovu džamiju a u ruci je imao palminu granu. Vidio je ispljuvak u pravcu kible pa ga je sastrugao granom. Potom se okrenuo prema nama i upitao: ***Ko od vas voli da se Allah okrene od njega?***

Prepali smo se. Zatim je ponovo upitao: ***Ko od vas voli da se Allah okrene od njega?***

Ponovo smo se preplašili. Poslanik, ﷺ, je ponovo upitao: ***Ko od vas voli da se Allaha okrene od njega?***

Rekli smo: *Niko, Allahov Poslaniče.*

Rekao je: ***Kada neko od vas ustane da klanja, Allah Uzvišeni je pred njim. Zato, neka niko od vas ne pljuje ispred sebe ili na svoju desnu stranu. Neka pljuje na lijevu stranu ili pod svoju lijevu nogu. A ako ga nešto savlada, pa bude prisiljen da pljune, neka uradi svojom odjećom ovako.*** Potom je smotao krajeve odjeće jedan na drugi i rekao: ***Dajte mi miris!*** Jedan mladić iz kvarta je ubrzo otišao do svoje porodice i donio miris u ruci. Poslanik, ﷺ, ga je uzeo, stavio ga na vrh grane a zatim je njime poprskao tragove ispljuvka.

Džabir je rekao: *I od tog vremena ste počeli koristiti miris u vašim džamijama...* Bili smo sa Allahovim Poslanikom, ﷺ, u Bici Batnu Buvat. Tražio je El-Meždijja b. 'Amra el-Džuhenija. S nama je bila jedna deva koju je od nas naizmjenično jahalo peterica, šesterica i sedmerica. Došao je red da jedan ensarija jaše na njegovoj devi. Naredio joj je da se spusti. Spustila se pa ju je uzjahao. Deva je oklijevala i zastajkivala. Ensarija joj je rekao: *Hajde, Allah te prokleo.*

Allahov Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Ko to proklinje svoju devu?***

Ensarija je rekao: *Ja, Allahov Poslaniče.*

Poslanik je rekao: ***Siđi s nje i nemoj da u našem društvu bude neko ko je proklet. Nemojte sebe, svoju djecu i svoj imetak proklinjati, jer možda potrefite kod Allaha jedan čas u kome se moli za nešto, pa vam se udovolji.***

Dalje smo krenuli s Allahovim Poslanikom, ﷺ. Kada je nastupila noć i kada smo se približili vodi nekih beduina, Allahov Poslanik, ﷺ, je

rekao: ***Koji će čovjek otići prije nas, očistiti i popraviti pojilište, napiti se i napojit nas?***

Džabir je rekao: *Ustao sam i rekao: Ja sam taj čovjek, Allahov Poslaniče.* Allahov Poslanik, ﷺ, upitao: ***Ko će još sa Džabirom?*** Ustao je Džebbar b. Sahr.

Krenuli smo prema pojilištu. Kada smo došli, spustili smo u njega kofu ili dvije, zatim smo ga oblijepili i sipali u njega vodu dok ga nismo napunili.

Prvi do nas je stigao Allahov Poslanik, ﷺ. Kada je došao, upitao je: ***Hoćete li mi dozvoliti?***

Rekli smo: *Hoćemo, Allahov Poslaniče.* Doveo je svoju devu pa se napila. Zategao je njen povodac. Raširila je noge i pomokrila se. Nakon toga ju je izmakao i smjestio. Potom se vratio do pojilišta i abdestio. Ustao sam i abdestio se vodom kojom se Poslanik, ﷺ, abdestio. Džebbar b. Sahr je otišao da obavi nuždu. Poslanik, ﷺ, je ustao da klanja. Na meni je bio ogrtač. Poravnao sam njegove krajeve, ali mi nije odgovarao. Imao je na sebi rese, pa sam ih opustio. Ponovo sam popriječio njegove krajeve i držao sam ga svojim vratom. Zatim sam došao i stao s lijeve strane Allahovog Poslanika, ﷺ. Uzeo me za ruke, okrenuo i postavio sa svoje desne strane.

Potom je došao Džebbar b. Sahr. Uzeo je abdest i stao sa Poslanikove, ﷺ, lijeve strane. Poslanik, ﷺ, nas je uzeo za ruke i odgurnuo nas, sve dok nas nije postavio iza sebe. Poslanik, ﷺ, sa mene nije skidao pogleda. To nisam osjetio, ali sam poslije primijetio. Pokazivao je ovako svojom rukom, tj. stegni svoj pojas. Kada je završio namaz, rekao je: ***Džabire!***

Rekao sam: *Odazivam ti se, Allahov Poslaniče!*

Rekao je: ***Kada bude širok poravnaj njegove krajeve a kada bude tijesan, onda ga stegni na svom pojasu...***

Krenuli smo dalje s Allahovim Poslanikom, ﷺ. Dnevna hrana svakog od nas bila je jedna hurma. Sisao bi je neko od nas a potom stavljao u svoju odjeću. Udarali bismo svojim lukovima po drveću da spadne sa njega lišće koje smo jeli. Od toga su nam se pojavile rane na usnama. Jednoga dana nekom čovjeku greškom nije data ta hurma pa

smo otišli da ga podignemo jer nije mogao ustati od iznemoglosti i gladi. Potom smo posvjedočili da je nije dobio, pa mu je, data. Ustao je i uzeo je.

Krenuli smo dalje s Allahovim Poslanikom, ﷺ, dok se nismo zaustavili u jednoj prostranoj dolini. Poslanik, ﷺ, je otišao da izvrši fiziološku potrebu. Nosio sam za njim posudu s vodom. Pogledao je oko sebe kako bi pronašao nešto za što bi se mogao zakloniti. Potom je ugledao dva drveta na rubu doline. Krenuo je prema jednom. Uhvatio se za jednu granu i rekao: ***Dođi mi, s Allahovom dozvolom!*** Došlo mu je kao devac probodenog nosa kad ga vodi njegov vodič.

Potom je otišao do drugog drveta uzeo je jednu njegovu granu i rekao: ***Dođi mi, s Allahovim dopuštenjem!*** I ono je došlo. Kada su se približila do sredine, sastavio ih je i rekao: ***Budite sastavljena, s Allahovim dopuštenjem!***, pa bi tako.

Džabir je rekao: Požurio sam koliko sam mogao bojeći se da Poslanik, ﷺ, ne osjeti moju blizinu, pa da se ne udalji. (Muhamed b. Ubad je rekao: Da se ne odmakne.) Sjeo sam i zamislio se. Pogledao sam, slučajno, i vidio sam Poslanika, ﷺ, kako mi prilazi a dva drveta su se rastavila i svako je otišlo na svoje stablo. Vidio sam Allahovog Poslanika, ﷺ, da je malo zastao i učinio svojom glavom ovako (pa je Ebu Ismail okrenuo glavu desno i lijevo) a potom je krenuo. Kada je došao do mene rekao je: ***Džabire, jesi li vidio gdje sam zastao?*** *Jesam,* rekao sam. Rekao je: ***Otiđi do ona dva drveta i odsijeci od svakog po jednu granu i dođi s njima. Kada dođeš na ono mjesto gdje sam zastao spusti te grane, jednu na desnu a drugu na lijevu stranu.***

Krenuo sam, uzeo kamen, razbio ga i nabrusio tako da je mogao sjeći. Došao sam do drveća i odsjekao od svakog po jednu granu. Krenuo sam vukući ih za sobom. Kada sam stao na mjesto gdje je stajao Allahov Poslanik, ﷺ, ispustio sam ih iz svojih ruku. Zatim sam požurio da ga stignem. Kada sam ga stigao, rekao sam mu: *Uradio sam ono što si mi rekao, ali zbog čega to?*

Rekao je: ***Prošao sam pored dva mezara čiji stanovnici su u azabu pa sam htio da im se, mojim zauzimanjem[1], olakša makar toliko dok te grane budu svježe.***

Stigli smo do logora, pa je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Džabire, oglasi ima li vode za abdest.*** Povikao sam tri puta: *Ima li vode za abdest!?* Rekao sam: *Nisam našao ni kapi vode.* Neki ensarija je hladio Allahovom Poslaniku, ﷺ, vodu u svojoj mješini na tronošcu od palminih grana. Potom mi je Poslanik, ﷺ, rekao: ***Otiđi kod tog i tog ensarije i pogledaj ima li u njegovoj mješini išta vode.***

Otišao sam i pogledao. Našao sam samo jednu kap na dnu jedne mješine. Da je izlijem, popila bi je suhoća mješine. Došao sam Allahovom Poslaniku, ﷺ, i rekao: *Allahov poslaniče, našao sam samo jednu kap i to na dnu jedne mješine. Da je izlijem, upili bi je suhi zidovi mješine.*

Rekao je: ***Otiđi i donesi je!*** Donio sam mu je. Uzeo ju je svojom rukom. Počeo je nešto govoriti, ne znam šta. Stiskao bi je svojom rukom. Zatim mi ju je dao i rekao: ***Džabire zatraži korito.***[2]

Ja sam pozvao vlasnika korita i doneseno mi je. Stavio sam ga pred Poslanika, ﷺ. Allahov Poslanik, ﷺ, je uradio u koritu ovako svojom rukom: Otvorio ju je, raširio prste i stavio je na dno korita. Potom je rekao: ***Uzmi, Džabire, polij mi i reci: Bismillah!*** Polio sam mu i rekao *Bismillah.* Vidio sam vodu kako silovito izbija između prstiju Allahovog Poslanika, ﷺ. Potom kako izbija iz korita i ide u krug sve

---

[1] Tj. dovom. Ovaj hadis jasno ukazuje da je dova razlog olakšanja patnje i da s tim grane nemaju nikakve veze, iako mnogi misle da su one razlog. Grane su tu samo kao vremenska oznaka ublaženja patnji. To ukazuje da je taj postupak Poslanikova, ﷺ, posebnost. Zbog toga nije praktikovan u prvim generacijama prilikom obilaska kaburova. To što neki ljudi danas to praktikuju novotarija je koju treba ostaviti, pogotovo ako se uzme u obzir da je danas poprimila nove oblike, kao što je ukrašavanje kaburova buketima cvijeća. Došlo se dotle da su mi pouzdani ljudi rekli da su vidjeli muslimanski kabur i na njemu buket u obliku krsta.

[2] Posuda dovoljna za hranu deseterici (op. prev.).

dok se korito nije napunilo. Poslanik, ﷺ, je tada rekao: ***Džabire, pozovi neka dođe ko ima neku potrebu za vodom.***

Ljudi su došli i napojili se. Upitao sam: *Ima li još iko da mu treba vode?* Poslanik, ﷺ, je, tada, podigao svoju ruku iz korita, a ono je bilo puno. Potom su se ljudi požalili Allahovom Poslaniku, ﷺ, na glad. Rekao je: ***Možda će vas Allah Uzvišeni nahraniti.***

Došli smo do obale mora. More je postalo valovito i izbacilo je neku životinju. Na jednom njenom kraju smo potpalili vatru. Kuhali smo i pekli i jeli dok se nismo zasitili.

Džabir je rekao: Ja i taj i taj - dok nije nabrojao petericu - ušli smo u njenu očnu šupljinu i niko od nas nije mogao vidjeti. Potom smo izašli, uzeli jedno njeno rebro ispravili ga a potom smo pozvali najvišeg čovjeka u karavani sa najvećom devom i najvećim jastučetom što se stavlja na grbu. Prošao je ispod tog rebra a da nije pognuo glavu

بابٌ في انْشِقاقِ القَمَرِ

١٥٣٨ - عن عبدِاللهِ بن مَسْعودٍ رضيَ اللهُ عنه؛ قال: بَيْنَما نحنُ مَعَ رسولِ اللهِ ﷺ بِمِنًى؛ إذِ انفَلَقَ القَمَرُ فَلْقَتَيْنِ، فكانَتْ فِلْقَةٌ وَراءَ الجَبَلِ وفِلْقَةٌ دُونَهُ، فقالَ لَنا رسولُ اللهِ ﷺ: «اشْهَدوا».

O RASPOLOVLJENJU MJESECA

1538. 'Abdullah b. Me'sud, رضي الله عنه, je rekao: *Dok smo bili na Mini sa Allahovim Poslanikom, ﷺ, Mjesec se podijelio na dvije polovice. Jedna polovica je bila iza brda a druga ispred. Allahov Poslanik, ﷺ, nam je rekao:* ***Budite svjedoci.***

١٥٣٩ - عنْ أَنَسِ بنِ مالكٍ رضيَ اللهُ عنهُ؛ أَنَّ أَهْلَ مَكَّةَ سَأَلوا رسولَ اللهِ ﷺ أنْ يُرِيَهُمْ آيَةً، فأراهُمُ انشِقاقَ القَمَرِ مَرَّتَيْنِ.

1539. Enes b. Malik, رضي الله عنه, je rekao: *Mekkelije su od Allahovog Poslanika, ﷺ, tražile da im pokaže neku mu'džizu, pa im je dva puta pokazao polovljenje Mjeseca.*

بابُ مَنْعُ النبيِّ ﷺ مِمَّنْ هَمَّ بِأذاهُ

١٥٤٠ ـ عنْ أبي هُريرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ أبو جَهْلٍ: هلْ يُعَفِّرُ محمدٌ وَجْهَهُ بينَ أَظْهُرِكُمْ؟ قالَ: فقيلَ: نعمْ. فقالَ: واللاَّتِ والعُزَّى؛ لَئِنْ رَأَيْتُهُ يَفْعَلُ ذٰلِكَ؛ لأطأَنَّ على رَقَبَتِهِ أَوْ: لأُعَفِّرَنَّ وَجْهَهُ في التُّرابِ.

قالَ: فأتى رسولَ اللَّهِ ﷺ وهُوَ يُصَلِّي، زَعَمَ لِيَطأَ على رَقَبَتِهِ. قالَ: فَما فَجِئَهُمْ مِنْهُ إلاَّ وهُوَ يَنْكُصُ على عَقِبَيْهِ وَيتَّقي بِيَدَيْهِ. قالَ: فقيلَ لهُ: ما لَكَ؟ فقالَ: إنَّ بَيْني وبَيْنَهُ لَخَنْدَقاً مِن نارٍ وهَوْلاً وأَجْنِحَةً.

فقالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: **«لَوْ دَنا مِنِّي؛ لاخْتَطَفَتْهُ المَلائِكَةُ عُضواً عُضواً»**.

قالَ: فأَنْزَلَ اللَّهُ عزَّ وجلَّ (لا نَدْري في حَديثِ أَبي هُريرةَ أَوْ شَيْءٍ بَلَغَهُ): ﴿كَلَّآ إِنَّ ٱلْإِنسَٰنَ لَيَطْغَىٰٓ ﴿٦﴾ أَن رَّءَاهُ ٱسْتَغْنَىٰٓ ﴿٧﴾ إِنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ ٱلرُّجْعَىٰٓ ﴿٨﴾ أَرَءَيْتَ ٱلَّذِى يَنْهَىٰ ﴿٩﴾ عَبْدًا إِذَا صَلَّىٰٓ ﴿١٠﴾ أَرَءَيْتَ إِن كَانَ عَلَى ٱلْهُدَىٰٓ ﴿١١﴾ أَوْ أَمَرَ بِٱلتَّقْوَىٰٓ ﴿١٢﴾ أَرَءَيْتَ إِن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰٓ ﴿١٣﴾﴾ يَعْني: أَبا جَهْلٍ. ﴿أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ ٱللَّهَ يَرَىٰ ﴿١٤﴾ كَلَّا لَئِن لَّمْ يَنتَهِ لَنَسْفَعًۢا بِٱلنَّاصِيَةِ ﴿١٥﴾ نَاصِيَةٍ كَٰذِبَةٍ خَاطِئَةٍ ﴿١٦﴾ فَلْيَدْعُ نَادِيَهُۥ ﴿١٧﴾ سَنَدْعُ ٱلزَّبَانِيَةَ ﴿١٨﴾ كَلَّا لَا تُطِعْهُ﴾.

وفي رِوايَةٍ؛ قالَ: **«وأَمَرَهُ بِما أَمَرَهُ بِهِ»**.

في رِوايَةٍ: ﴿فَلْيَدْعُ نَادِيَهُۥ ﴿١٧﴾﴾؛ يَعْني: قَوْمَهُ.

POSLANIK JE BIO ZAŠTIĆEN OD ONIH KOJI SU MU HTJELI NANIJETI NEUGODNOSTI

1540. Ebu Hurejre, ؓ, prenosi da je Ebu Džehl upitao: *Spušta li Muhammed svoje lice pred vama na tlo?*

Rečeno je: *Spušta.*

Rekao je: *Tako mi Lata i Uzza'a, ako ga vidim da to radi, stavit ću mu nogu na vrat ili ću mu lice zasigurno gurnuti u prašinu.*

Potom je došao do Allahovog Poslanika, ﷺ, dok je klanjao. Mislio je da može da mu zgazi vrat, ali je sve iznenadio brzim odstupanjem od Poslanika, ﷺ. Brzo se vratio natrag, braneći se rukama.

Upitali su ga: *Šta ti je?*

Rekao je: *Između mene i njega se popriječio kanal pun vatre, nekakva strahota i krila.*

Allahov Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Da mi se približio, meleki bi ga raščupali u komade.***

Potom je Allah Uzvišeni objavio, - a ne znamo da li je u Ebu Hurejreovom hadisu spomenuto ovo ili nešto što mu je preneseno:

كَلَّآ إِنَّ ٱلْإِنسَٰنَ لَيَطْغَىٰٓ ﴿٦﴾ أَن رَّءَاهُ ٱسْتَغْنَىٰٓ ﴿٧﴾ إِنَّ إِلَىٰ
رَبِّكَ ٱلرُّجْعَىٰٓ ﴿٨﴾ أَرَءَيْتَ ٱلَّذِى يَنْهَىٰ ﴿٩﴾ عَبْدًا إِذَا صَلَّىٰٓ
﴿١٠﴾ أَرَءَيْتَ إِن كَانَ عَلَى ٱلْهُدَىٰٓ ﴿١١﴾ أَوْ أَمَرَ بِٱلتَّقْوَىٰٓ
﴿١٢﴾ أَرَءَيْتَ إِن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰٓ ﴿١٣﴾ أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ ٱللَّهَ يَرَىٰ
﴿١٤﴾ كَلَّا لَئِن لَّمْ يَنتَهِ لَنَسْفَعًۢا بِٱلنَّاصِيَةِ ﴿١٥﴾ نَاصِيَةٍ
كَٰذِبَةٍ خَاطِئَةٍ ﴿١٦﴾ فَلْيَدْعُ نَادِيَهُۥ ﴿١٧﴾ سَنَدْعُ ٱلزَّبَانِيَةَ ﴿١٨﴾
كَلَّا لَا تُطِعْهُ

Uistinu čovjek se uzobijesti čim se neovisnim osjeti, a Gospodaru tvome će se, doista, svi vratiti! Vidje li ti onoga koji brani robu da molitvu obavi? Reci mi ako on misli da je na pravom putu, ili ako traži da se kumirima moli, reci mi, ako on poriče i glavu okreće tj. Ebu Džehl **- zar on ne zna da Allah sve vidi? Ne valja to! Ako se ne okani, dohvatićemo ga za kiku, kiku lažnu, i grešnu pa neka on pozove društvo svoje, Mi ćemo pozvati zebanije. Ne valja to. Ti njega ne slušaj...**

U drugoj predaji stoji: *Naredio mu je ono što mu je naredio.* U jednoj predaji se kaže:

فَلْيَدْعُ نَادِيَهُۥ ﴿١٧﴾

Neka pozove svoje nadije tj. svoj narod.

بابٌ مَنعُ النبيِّ ﷺ مِمَّنْ أرادَ قَتْلَهُ

١٥٤١ - عَنْ جابرِ بنِ عبدِاللَّهِ رضيَ اللَّهُ عنهُما؛ قالَ: غَزَوْنا معَ رسولِ اللَّهِ ﷺ غَزوَةً قِبَلَ نَجْدٍ، فأَدْرَكْنا رسولَ اللَّهِ ﷺ في وادٍ كَثيرِ العِضاهِ، فنَزَلَ رسولُ اللَّهِ ﷺ تَحتَ شَجَرَةٍ، فَعَلَّقَ سَيْفَهُ بِغُصْنٍ مِن أَغْصانِها. قالَ: وتَفَرَّقَ النَّاسُ في الوادي يَسْتَظِلُّونَ بِالشَّجَرِ. قالَ: فقالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «**إِنَّ رَجُلاً أَتاني وأنا نائِمٌ، فأَخَذَ السَّيفَ، فاسْتَيْقَظْتُ وهُو قائِمٌ على رَأْسي، فلَمْ أَشْعُرْ إِلاَّ والسَّيفُ صَلْتاً في يَدِهِ، فقالَ لي: مَنْ يَمْنَعُكَ مِنِّي؟**». «**قُلْتُ**: اللَّهُ. **ثُمَّ قالَ في الثَّانِيَةِ: مَنْ يَمْنَعُكَ مِنِّي؟**» قالَ: «**قُلْتُ**: اللَّهُ». قالَ: «**فَشامَ السَّيفَ؛ فَها هُو جالِسٌ**». ثُمَّ لَمْ يَعْرِضْ لهُ رسولُ اللَّهِ ﷺ.

POSLANIK, ﷺ, JE BIO ZAŠTIĆEN OD ONIH KOJI SU GA ŽELJELI UBITI

1541. Džabir b. 'Abdullah, ﵁, je rekao: Bili smo sa Allahovim Poslanikom, ﷺ, u jednoj bici prema Nedždu. Sustigli smo Allahovog Poslanika, ﷺ, u jednoj dolini punoj bodljikavog drveća. Smjestio se pod jedno drvo i objesio svoju sablju na granu tog drveta. Ljudi su se razišli po dolini tražeći hlada.

Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Kad sam zaspao došao je neki čovjek i uzeo moju sablju. Probudio sam se i vidio ga da stoji iznad mene. Samo sam vidio isukanu sablju u njegovoj ruci.***

Upitao me: Ko će te sada zaštititi?

Rekao sam: Allah! Ponovo mi je postavio isto pitanje.

Rekao sam: Allah! I po treći put mi je postavio isto pitanje. Ponovo sam rekao: Allah!

Potom je vratio sablju u korice. Evo ovo je taj koji sjedi.

Nakon toga Poslanik, ﷺ, mu za to nije ništa uradio.

بابٌ في السُّمِّ وأَكْلِ الشَّاةِ المَسْمومَةِ

١٥٤٢ - عَنْ أَنسٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ أَنَّ امْرَأَةً يَهودِيَّةً أَتَتْ رسولَ اللّهِ ﷺ بِشاةٍ مَسْمُومَةٍ، فأَكَلَ مِنها، فَجيءَ بِها إلى رسولِ اللّهِ ﷺ، فَسَأَلَها عنْ ذٰلِكَ؟ فقالَتْ: أَرَدْتُ لأَقْتُلَكَ. قالَ: «ما كانَ اللّهُ لِيُسَلِّطَكِ على ذٰلِكِ - قالَ: أَوْ قالَ: عَلَيَّ -». قالَ: قالوا: أَلا نَقْتُلُها؟ قالَ: «لا». قالَ: فَما زِلْتُ أَعْرِفُها في لَهَواتِ رسولِ اللّهِ ﷺ.

O OTROVU I JEDENJU ZATROVANOG OVČIJEG MESA

1542. Enes, ﷺ, je rekao: Jedna židovka je iznijela Allahovom Poslaniku, ﷺ, zatrovanu ovcu. Poslanik, ﷺ, je jeo to meso. Potom je žena dovedena Allahovom Poslaniku, ﷺ, pa ju je upitao o tome. Rekla je. Željela sam da te ubijem.

Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Allah ti to nije omogućio***, ili je rekao: ***Allah ti nije omogućio da me ubiješ.***

Upitali su: *Zar je nećemo ubiti?!*

Rekao je: ***Ne!***

Enes je rekao: *Neprestano sam primjećivao tragove tog otrova na grlenoj resici Allahovog Poslanika, ﷺ.*[1]

[1] Primjećivao je to po promjeni boje i otoku.

بابٌ في إصابةِ النبيِّ ﷺ في الخَرْصِ

١٥٤٣ - عن أبي حُمَيدٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: خَرَجْنا مَعَ رسولِ اللّهِ ﷺ غزوَةَ تَبوكَ، فأتينا واديَ القُرى، على حَديقةٍ لامْرَأةٍ، فقالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «اخرُصوها». فخَرَصْناها، وخَرَصَها رسولُ اللّهِ ﷺ عَشَرَةَ أوْسُقٍ، وقالَ: «أحْصيها حتّى نَرْجِعَ إليكِ إنْ شاءَ اللّهُ».

فانطَلَقْنا حتّى قَدِمْنا تَبوكَ، فقالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «ستَهُبُّ عليكُمُ اللّيلَةَ ريحٌ شَديدةٌ؛ فلا يَقُمْ فيها أحَدٌ مِنكُم، فمَنْ كانَ لهُ بعيرٌ؛ فلْيَشُدَّ عِقالَهُ». فهبَّتْ ريحٌ شَديدَةٌ، فقامَ رَجُلٌ، فحَمَلَتْهُ الرِّيحُ حتّى ألقَتْهُ بجَبَلَيْ طَيِّئٍ.

وجاءَ رسولُ ابنِ العَلْماءِ صاحِبِ أيْلَةَ إلى رسولِ اللّهِ ﷺ بكِتابٍ، وأهْدى لهُ بَغْلَةً بَيْضاءَ، فكَتَبَ إليهِ رسولُ اللّهِ ﷺ، وأهْدى لَهُ بُرْداً.

ثُمَّ أقْبَلْنا حتّى قَدِمْنا واديَ القُرى، فسَألَ رسولُ اللّهِ ﷺ المَرْأةَ عن حَديقَتِها؛ كَمْ بَلَغَ ثَمَرُها؟ فقالَتْ: عَشَرَةُ أوْسُقٍ.

فقالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «إنّي مُسْرِعٌ، فمَنْ شاءَ مِنكُم؛ فلْيُسْرِعْ مَعي، ومَنْ شاءَ؛ فلْيَمْكُثْ».

فخَرَجْنا حتّى أشْرَفْنا على المَدينَةِ، فقالَ: «هٰذِهِ طابَةُ، وهٰذا أُحُدٌ، وهُوَ جَبَلٌ يُحِبُّنا ونُحِبُّهُ».

ثُمَّ قالَ: «إنَّ خَيْرَ دُورِ الأنْصارِ دارُ بَني النَّجّارِ، ثُمَّ دارُ بَني عبدِالأشْهَلِ، ثُمَّ دارُ بَني عبدِالحارِثِ بنِ الخَزْرَجِ، ثُمَّ دارُ بَني ساعِدَةَ، وفي كُلِّ دُورِ الأنْصارِ خَيْرٌ». فلَحِقَنا سَعْدُ بنُ عُبادَةَ، فقالَ أبو أُسَيْدٍ: ألَمْ تَرَ أنَّ رسولَ اللّهِ ﷺ خَيَّرَ دُورَ الأنْصارِ، فجَعَلَنا آخِراً؟ فأدْرَكَ سَعْدٌ رسولَ اللّهِ ﷺ، فقالَ: يا رسولَ اللّهِ! خَيَّرْتَ دُورَ الأنْصارِ فجَعَلْتَنا آخِراً؟ فقالَ: «أوَ لَيْسَ بِحَسْبِكُمْ أنْ تَكونوا مِنَ الخِيارِ».

POSLANIKOVA, ﷺ, TAČNA PROCJENA

1543. Ebu Humejd, ؓ, je rekao: Krenuli smo sa Allahovim Poslanikom, ﷺ, u bitku na Tebuku. Došli smo do Doline Kura, do

palmovika neke žene. Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Procijenite koliko će biti hurmi.***

Procijenili smo. Allahov Poslanik, ﷺ, je rekao: ***deset evsuka.***

Rekao je: ***Vidi koliko će tačno biti usjeva, dok se na vratimo, inša-Allah***

Krenuli smo dalje sve dok nismo stigli do Tebuka. Allahov Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Ove noći će vas pogoditi jak vjetar, zato neka niko ne izlazi! Ko ima devu, neka je sputa dobro.***

Zapuhao je jak vjetar. Neki čovjek je izašao. Vjetar ga je ponio i bacio na dva brda plemena Tajj.

Potom je Ibn el-'Almai[1], vladar Ejle[2], poslao svoga izaslanika koji je donio pismo Poslaniku, ﷺ, i poklonio mu bijelu mazgu. Poslanik, ﷺ, mu je odgovorio na pismo i poslao mu jedan ogrtač.

Zatim smo se vratili. Kada smo došli do doline Kura, Poslanik, ﷺ, je upitao ženu vlasnicu palmovika koliki je bio urod hurmi?

Rekla je: *Deset evsuka.*

Allahov Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Ja žurim, pa ko žuri neka krene sa mnom a ko neće sa mnom neka ostane.***

Krenuli smo. Kada smo bili na obroncima Medine rekao je: ***Ovo je Taba. Ono je Uhud. To je brdo koje nas voli i koje mi volimo.***

Potom je rekao: ***Najbolje ensarijske kuće su kuće Benu Nedždžar, pa kuće Benu Abdul-l-Ešhel, pa Benu 'Abdu-l-Haris b. el-Hazredž, pa kuće Benu Sa'ide, a u svakoj ensarijskoj kući je dobro.***

Sustigao nas je S'ad b. 'Ubade, pa je Ebu Usejd rekao: *Zar nisi čuo da je Allahov Poslanik, ﷺ, vrednovao ensarijske kuće, pa je nas ostavio na kraju?!*

S'ad je sustigao Allahovog Poslanika, ﷺ, i rekao mu: *Allahov Poslaniče, pravio si selekciju ensarijskih kuća, pa si nas stavio na zadnje*

---

[1] On je Johana b. Rube el-'Almai. El-'Almaa mu je, možda, majka. Ibn Hadžer, *Fethu-l-bari* (op. prev.).

[2] Ejla je drevni grad na obali mora, između Medine i Egipta (op. prev.).

mjesto?! Rekao je: **Zar vam nije dovoljno da budete među najodabranijim?!**

باب قَوْلِ النبيِّ ﷺ: «أَنا آخِذٌ بِحُجَزِكُمْ عنِ النارِ»

١٥٤٤ ـ عَنْ أَبي هُريرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «مَثَلي كَمَثَلِ رَجُلٍ اسْتَوْقَدَ ناراً، فلَمَّا أَضاءَتْ ما حَوْلَها؛ جَعَلَ الفَراشُ وهٰذِهِ الدَّوابُّ الَّتي في النارِ يَقَعْنَ فِيها، وجَعَلَ يَحْجُزُهُنَّ ويَغْلِبْنَهُ فيَتَقَحَّمْنَ فِيها». قالَ: «فذٰلِكُمْ مَثَلي ومَثَلُكُمْ، أَنا آخِذٌ بِحُجَزِكُمْ عنِ النَّارِ، هَلُمَّ عنِ النَّارِ، هَلُمَّ عنِ النَّارِ؛ فتَغْلِبوني وتَقَحَّمونَ فِيها».

POSLANIKOV HADIS: *JA VAS DRŽIM ZA POJASEVE DA NE PADNETE U VATRU*

1544. Ebu Hurejre, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Moj primjer je kao primjer čovjeka koji je naložio vatru. Nakon što je vatra osvijetlila prostor oko sebe leptiri i ostale životinje su počeli padati u nju. On je počeo da ih sprečava od toga ali su se oni otimali i padali u vatru. Tako je sa mnom i vama. Ja vas držim za vaše pojaseve: Bježite od vatre, bježite od vatre! Ali mi se vi, i pored toga, otmete i padnete u nju.***

باب كانَ النبيُّ ﷺ أَعْلَمَهُمْ باللَّهِ وأَشَدَّهُمْ لهُ خَشْيَةً

١٥٤٥ ـ عَنْ عائشةَ رضيَ اللَّهُ عنها؛ قالَتْ: رَخَّصَ رسولُ اللَّهِ ﷺ في أَمْرٍ، فتَنَزَّهَ عنهُ ناسٌ مِن النَّاسِ، فبَلَغَ ذٰلِكَ النبيَّ ﷺ، فغَضِبَ حتَّى بانَ الغَضَبُ في وَجْهِهِ، ثمَّ قالَ: «ما بالُ أَقْوامٍ يَرْغَبونَ عمَّا رُخِّصَ لي فيهِ؟! فوَاللَّهِ؛ لأَنا أَعْلَمُهُمْ باللَّهِ، وأَشَدُّهُمْ لهُ خَشْيَةً».

POSLANIK, ﷺ, JE BIO NAJZNANIJI O ALLAHU I NAJVIŠE GA SE BOJAO

1545. Aiša, ﵂, je rekla: *Allahov Poslanik,* ﷺ, *bio je nešto dozvolio, ali su neki ljudi to izbjegavali. Ta vijest je doprla do njega, pa se naljutio*

toliko da se to vidjelo na njegovu licu a potom rekao: ***Šta je narodu koji ne želi prihvatiti ono što mi je dozvoljeno?! Tako mi Allaha, ja sam od njih znaniji o Allahu i više Ga se bojim od njih.***

باب بُعْدُ النبيِّ ﷺ مِن الآثام وقِيامُهُ لِمَحارِمِ اللَّهِ تعالى

١٥٤٦ ـ عن عائشةَ رضيَ اللَّهُ عنها زوجِ النبيِّ ﷺ؛ أنَّها قالَتْ: ما خُيِّرَ رسولُ اللَّهِ ﷺ بينَ أمرَينِ؛ إلاَّ أخَذَ أيسرَهُما؛ ما لم يَكُنْ إثماً، فإنْ كانَ إثماً؛ كانَ أبعَدَ النَّاسِ مِنهُ، وما انتقَمَ رسولُ اللَّهِ ﷺ لِنفسِهِ؛ إلاَّ أنْ تُنتَهَكَ حُرمَةُ اللَّهِ عزَّ وجلَّ.

POSLANIKOVO , ﷺ, UDALJAVANJE OD GRIJEHA I KAŽNJAVANJE KADA SE PREKRŠE ALLAHOVE ZABRANE

1546. Aiša, ﵂, Poslanikova, ﷺ, supruga, je rekla: *Kada god je Allahov Poslanik, ﷺ, bio u prilici da bira između dvije mogućnosti, uvijek je odabirao lakšu, ukoliko nije bila grijeh. Ako bi nešto bilo grijeh bio bi najudaljeniji od toga.*

Nikada se nije svetio zbog sebe, nego bi to radio samo onda kada bi bila prekršena neka Allahova zabrana.

باب صَلاةُ النبيِّ ﷺ حتَّى انتَفَخَتْ قَدَماهُ
وقَوْلُهُ: «أفَلا أكونُ عَبْداً شَكوراً»

١٥٤٧ ـ عنِ المُغيرةِ بنِ شُعبةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ: أنَّ النبيَّ ﷺ صَلَّى حتَّى انتَفَخَتْ قَدَماهُ، فقيلَ لهُ: أتَكَلَّفُ هٰذا، وقدْ غَفَرَ اللَّهُ لكَ ما تَقدَّمَ مِن ذَنبِكَ وما تأخَّرَ؟! قالَ: «أفَلا أكونُ عَبْداً شَكوراً».

POSLANIK, ﷺ, BI TOLIKO KLANJAO DA BI MU NOGE OTICALE I GOVORIO BI: ZAR DA NE BUDEM ZAHVALNI ROB

1547. Mugire b. Š'ube, ﵁, prenosi da bi Allahov Poslanik, ﷺ, toliko klanjao da bi mu noge oticale, pa mu je rečeno: *Prenaprežeš se toliko a Allah ti je oprostio prošle i buduće grijehe?!* Rekao je: ***Zar da ne budem zahvalni rob?!***

باب قول النبي ﷺ: «أنا فرطكم على الحوض»

١٥٤٨ - عن جندب رضي الله عنه؛ قال: سمعت النبي ﷺ يقول: «أنا فرطكم على الحوض».

POSLANIKOV HADIS: *JA ĆU STIĆI PRVI DO HAVDA - IZVORA*

1548. Džundeb, ﷺ, prenosi da je čuo Poslanika, ﷺ, kada je rekao: ***Ja ću prvi stići do Havda – izvora.***

باب في حوض النبي ﷺ وعظمه وورود أمته

١٥٤٩ - عن عبدالله بن عمرو بن العاص رضي الله عنهما؛ قال: قال رسول الله ﷺ: «حوضي مسيرة شهر، وزواياه سواء، وماؤه أبيض من الورق، وريحه أطيب من المسك، وكيزانه كنجوم السماء، فمن شرب منه، فلا يظمأ بعده أبداً».

قال: وقالت أسماء بنت أبي بكر رضي الله عنهما: قال رسول الله ﷺ: «إني على الحوض حتى أنظر من يرد علي منكم، وسيؤخذ أناس دوني، فأقول: يا رب مني ومن أمتي، فيقال: أما شعرت ما عملوا بعدك؟ والله؛ ما برحوا بعدك يرجعون على أعقابهم».

قال: فكان ابن أبي مليكة يقول: اللهم إنا نعوذ بك أن نرجع على أعقابنا، أو أن نفتن عن ديننا.

O POSLANIKOVOM, ﷺ, IZVORU, NJEGOVOJ VELIČINI I O DOLASKU NJEGOVOG UMMETA NA NJEGA

1549. 'Abdullah b. Amr b. El-A's, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Moj izvor iznosi koliko i jedno mjesečno putovanje. Njegova dužina i širina su identične. Voda mu je bjelja od srebra. Miris mu je ugodniji od mirisa miska. Njegove posude su brojne kao nebeske zvijezde. Ko se s njega napije nikada više neće ožednjeti.***

Esma, Ebu Bekrova kćerka, ﷺ, kaže da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Ja ću biti na izvoru i gledati ko će mi od vas doći.* Neki ljudi će biti spriječeni da dođu do njega.**

***Ja ću tada reći:* Gospodaru, oni su moji i moj ummet.**

***Reći će se:* Ti ne znaš šta su poslije tebe radili. Allaha mi, poslije tebe su se neprestano vraćali u džahilijjet.**

Potom je Ibn Ebu Mulejke rekao: *Allahu, utječemo Ti se od vraćanja u džahilijjet, ili odvraćanja od vjere.*

١٥٥٠ - عن حارثة بن وَهبٍ رضيَ اللّهُ عنهُ: أنَّه سَمِعَ النبيَّ ﷺ قالَ: «حَوضُهُ ما بَيْنَ صَنْعاءَ والمَدينَةِ». فقالَ لهُ المُسْتَوْرِدُ: ألَمْ تَسْمَعْهُ قالَ: الأواني؟ قالَ: لا. فقالَ المُسْتَوْرِدُ: «تُرَى فيه الآنيَةُ مِثْلَ الكَواكِبِ».

1550. Harise b. Vehb, ﷺ, prenosi da je čuo Poslanika, ﷺ, kada je rekao: **Moj izvor je koliko je između Sane[1] pa sve do Medine.**

Mustevrid ga je upitao: *Da ga nisi čuo da šta spominje o njegovim posudama? Nisam,* rekao je. Mustevrid je rekao: *Vidjet će se posude poput zvijezda.*

١٥٥١ - عن ابنِ عمرَ رضيَ اللّهُ عنهما، عنِ النبيِّ ﷺ؛ قالَ: «إنَّ أمامَكُم حَوضاً كَما بَيْنَ جَرْباءَ وأذْرُحَ».

وفي رِوايةٍ: «حَوضي».

وفي رِوايةٍ: قالَ عُبيدُاللّهِ: فَسألْتُهُ (يَعْني: نافِعاً)؟ فقالَ: قَرْيَتَيْنِ بِالشّامِ، بَيْنَهُما مَسيرَةُ ثَلاثِ لَيالٍ.

وفي رِوايةٍ: ثَلاثَةِ أيّامٍ.

1551. Ibn Omer, ﷺ, prenosi da je Poslanik, ﷺ, rekao: ***Pred vama je izvor čija je veličina koliko je između Medine i Džurbe i Ezruha.***

U drugoj predaji se kaže: ***Moj izvor.***

[1] Grad u Jemenu.

U trećoj predaji stoji: Ubejdullah je rekao: Pitao sam ga, tj. Nafi'a, pa je rekao: *To su dva mjesta u Šamu. Između njih je razdaljina - tri noći putovanja,* a u drugoj predaji stoji: *Tri dana.*

١٥٥٢ - عن جابر بن سَمُرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ، عن رسولِ اللهِ ﷺ؛ قالَ: «ألا إنّي فَرَطٌ لَكُمْ على الحَوْضِ، وإنَّ بُعْدَ ما بَيْنَ طَرَفَيْهِ كَما بَيْنَ صَنْعاءَ وأَيْلَةَ، كأنَّ الأباريقَ فيهِ النُّجومُ».

1552. Džabir b. Semure, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Ja ću prije vas stići do izvora. Razdaljina između njegovih krajeva je koliko je između Sane i Ejle.***[1] ***Njegovi ibrici su kao zvijezde.***

١٥٥٣ - عن أبي ذَرٍّ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: قُلْتُ: يا رسولَ الله! ما آنِيَةُ الحَوْضِ؟ قالَ: «والَّذي نَفْسُ محمدٍ بِيَدِهِ؛ لآنِيَتُهُ أَكْثَرُ مِن عَدَدِ نُجومِ السَّماءِ وكَواكِبِها، ألا في اللَّيلَةِ المُظْلِمَةِ المُصْحِيَةِ، آنِيَةُ الجنَّةِ، مَنْ شَرِبَ مِنها لَمْ يَظْمَأْ آخِرَ ما عَلَيْهِ، يَشْخُبُ فيهِ مِيزابانِ مِنَ الجَنَّةِ، مَنْ شَرِبَ مِنْهُ لَمْ يَظْمَأْ، عَرْضُهُ مِثْلُ طولِهِ، ما بَيْنَ عَمّانَ إلى أَيْلَةَ، وماؤُهُ أَشَدُّ بَياضاً مِنَ اللَّبَنِ وأحلى مِنَ العَسَلِ».

1553. Ebu Zerr, ﷺ, je rekao: Upitao sam: *Allahov Poslaniče, koliki je broj njegovih posuda?*

Rekao je: ***Tako mi Onoga u čijoj ruci je Muhammedova duša, njegovih posuda je više nego na nebu zvijezda i planeta u vedroj noći bez mjesečine. Ko se napije s njega neće ožednjeti. Na njegovom kraju su dva žlijeba kroz koja teče voda iz Dženneta. Ko se napije iz njega, neće ožednjeti. Njegova širina je srazmjerna dužini a iznosi kao razdaljina od Ammana do Ejle. Voda mu je bjelja od mlijeka i slađa od meda.***

---

[1] Primorsko mjeto između Egipta i Medine.

١٥٥٤ ـ عَنْ ثَوْبانَ رضيَ اللّهُ عنهُ: أنَّ نبيَّ اللّهِ ﷺ قال: «إِنّي لَبِعُقْرِ حَوْضِي أَذودُ النّاسَ لأهلِ اليَمَنِ، أَضْرِبُ بِعَصايَ حتّى يَرْفَضَّ عَلَيهِمْ». فسُئِلَ عن عَرْضِهِ؟ فقال: «مِنْ مَقامي إِلى عَمّانَ». وسُئِلَ عن شَرابِهِ؟ فقالَ: «أَشَدُّ بَياضاً مِنَ اللَّبَنِ، وأَحْلى مِن العَسَلِ، يَغُتُّ فيهِ مِيزابانِ يَمُدّانِهِ مِن الجَنَّةِ، أَحَدُهُما مِن ذَهَبٍ، والآخَرُ مِن وَرِقٍ».

1554. Sevban, ﷺ, prenosi da je Poslanik, ﷺ, rekao: *Ja ću, na mjestu gdje se pije, odgoniti ljude od svog izvora radi Jemenaca. Udarat ću svojim štapom kako bi im potekla voda.*

Potom je upitan o njegovoj širini, pa je rekao: *Od ovog mog mjesta pa do Ammana.*

Potom je upitan o njegovoj vodi pa je rekao: *Bjelja je od mlijeka a slađa od meda. U njega utiču dva oluka koji ga opskrbljuju iz Dženneta. Jedan je zlatni a drugi srebreni.*

١٥٥٥ ـ عَنْ عقبةَ بنِ عامرٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ أَنَّ رسولَ اللّهِ ﷺ خَرَجَ يَوْماً، فصَلّى على أَهلِ أُحُدٍ صَلاتَهُ على المَيِّتِ، ثُمَّ انْصَرَفَ إِلى المِنْبَرِ، فقالَ: «إِنّي فَرَطٌ لَكُمْ، وأَنا شَهيدٌ عَلَيكُمْ، وإِنّي واللّهِ لأَنْظُرُ إِلى حَوْضي الآنَ، وإِنّي قد أُعْطيتُ مَفاتيحَ خزائِنِ الأرْضِ ـ أوْ: مَفاتيحَ الأرْضِ ـ، وإِنّي واللّهِ ما أَخافُ عَلَيكُمْ أَنْ تُشْرِكوا بَعْدي، ولٰكِنْ؛ أَخافُ عَلَيكُمْ أَنْ تَتَنافَسُوا فِيها».

1555. 'Ukbe b. 'Amir, ﷺ, je rekao: Jednoga dana Allahov Poslanik, ﷺ, je izašao i klanjao dženazu šehidima Uhuda. Potom je krenuo ka minberu, uspeo se na njega i rekao: *Ja ću vas preteći na putu ka mom izvoru i ja ću vam biti svjedok. Tako mi Allaha, ja sada gledam u svoj izvor. Dati su mi ključevi zemaljskih riznica,* ili *zemaljski ključevi. Tako mi Allaha, ja se ne bojim za vas da ćete se poslije mene vratiti mnogoboštvu, već se bojim da ćete se početi natjecati u stjecanju dunjalučkih dobara.*

باب في صفة النبيّ ﷺ ومبعثه وسنّه

١٥٥٦ ـ عن أنس بن مالك رضي اللّه عنه؛ قال: كان رسول اللّه ﷺ ليس بالطّويل البائن ولا بالقصير، وليس بالأبيض الأمهق ولا بالآدم، ولا بالجعد القطط ولا بالسّبط، بعثه اللّه عزّ وجلّ على رأس أربعين سنة، فأقام بمكّة عشر سنين وبالمدينة عشر سنين، وتوفّاه اللّه على رأس ستّين سنة، وليس في رأسه ولحيته عشرون شعرة بيضاء.

O POSLANIKOVOM, ﷺ, IZGLEDU, POSLANSTVU I GODINAMA

1556. Enes b. Malik, ؓ, je rekao: *Allahov Poslanik, ﷺ, nije bio previše visok niti nizak. Nije bio izrazito bijela tena, niti crn. Kosa mu nije bila previše kovrdžava niti prava. Allah ga je učinio poslanikom kada je napunio četrdeset godina života.*

U Mekki je ostao deset godina[1] *poslije poslanstva a toliko isto i u Medini.*

Allah ga je usmrtio kada je imao šezdeset godina.[2] *Kada je umro nije na glavi niti u bradi imao ni dvadeset bijelih dlaka.*

---

[1] Tako je rekao Enes, ؓ, u ovoj predaji. Međutim, ova predaja je oprečna njegovoj drugoj predaji, koju ćemo spomenuti u sljedećem pojašnjenju a u kojoj se kaže da je umro u šezdeset i trećoj godini. Neosporno je, da je Poslanikov, ﷺ, boravak u Mekki poslije objave trajao trinaest godina, po mišljenju Ibn Abbasa, a u Medini deset godina. Umro je kada je imao šezdeset i tri godine. To prenosi Muslim. Ovaj hadis bit će spomenut pod rednim brojem 1593. Ovo mišljenje je ispravnije, kako kategorički tvrdi Nevevi, a to zastupa i većina islamske uleme.

[2] Tako je rekao, dok u jednom Muslimovom rivajetu stoji: *Poslanik, ﷺ, je umro u šezdeset i trećoj godini.* Isto je preneseno od Enesa, Aiše, Ibn Abbasa i Muavije, ؓ. I to je ispravno, kao što su rekli Nevevi i dr.

١٥٥٧ ـ عنِ البَراءِ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: كانَ رسولُ اللّهِ ﷺ رَجُلاً مَرْبوعاً، بَعيدَ ما بَيْنَ المَنْكِبَيْنِ، عَظيمَ الجُمَّةِ إلى شَحْمَةِ أُذُنَيْهِ، عليهِ حُلَّةٌ حَمْراءُ، ما رَأَيْتُ شَيْئاً قَطُّ أَحْسَنَ مِنْهُ ﷺ.

1557. El-Bera' b. 'Azib, ﷺ, je rekao: *Allahov Poslanik, ﷺ, je bio čovjek srednjeg rasta. Širokih pleća. Imao je dugu kosu koja je dosezala do ušnih resica. Na sebi je imao crven ogrtač. Ništa ljepše od njega nikada nisam vidio.*

١٥٥٨ ـ عنْ أبي الطُّفَيْلِ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: رَأَيْتُ رسولَ اللّهِ ﷺ وما على وَجْهِ الأرْضِ رَجُلٌ رَآهُ غَيْري. قالَ: فقُلْتُ لهُ: فَكَيْفَ رَأَيْتَهُ؟ قالَ: كانَ أَبْيَضَ، مَليحاً، مُقَصَّداً.

قالَ مُسلِمٌ: ماتَ أبو الطُّفَيْلِ سَنةَ مِائَةٍ، وكانَ آخِرَ مَن ماتَ مِن أَصْحابِ رسولِ اللّهِ ﷺ.

1558. Ebu Tufejl, ﷺ, je rekao: *Ja sam vidio Allahovog Poslanika, ﷺ, a danas na cijeloj Zemlji nema nikoga više ko ga je vidio.*[1]

Upitao sam ga: *Kako je izgledao?*

Rekao je: *Bio je lijep, bijele puti. Nije bio debeo niti mršav. Niti previsok niti nizak.*

Muslim je rekao: *Ebu Tufejl je umro stote godine po Hidžri i on je bio posljednji živi ashab Allahovog Poslanika, ﷺ.*

[1] Tj. u njegovo vrijeme, jer je on ashab koji je najduže živio.

بابٌ في خاتَمِ النُّبُوَّةِ

١٥٥٩ ـ عَنْ جابِرِ بنِ سَمُرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: كانَ رسولُ اللَّهِ ﷺ قدْ شَمِطَ مُقَدَّمُ رَأْسِهِ ولِحْيَتِهِ، وكانَ إذا ادَّهَنَ؛ لمْ يَتَبَيَّنْ، وإذا شَعِثَ رَأْسُهُ؛ تَبَيَّنَ، وكانَ كَثيرَ شَعْرِ اللِّحْيَةِ، فقالَ رَجُلٌ: وَجْهُهُ مِثْلُ السَّيْفِ. قالَ: لا؛ بلْ كانَ مِثْلَ الشَّمْسِ والقَمَرِ، وكانَ مُسْتَديراً، ورَأَيْتُ الخاتَمَ عِنْدَ كَتِفِهِ مِثْلَ بَيْضَةِ الحَمامَةِ، يُشْبِهُ جَسَدَهُ.

O POSLANIČKOM PEČATU

1559. Džabir b. Semure, ﵁, je rekao: *Prednji dio glave i brade Allahovog Poslanika, ﷺ, su bili prosijedi. Kada bi je namazao, sijede vlasi se ne bi vidjele. Međutim, kada mu je kosa bila nepočešljana, one bi se ukazale. Imao je gustu bradu.*

Neki čovjek je rekao: *Njegovo lice je kao sablja.*

Rekao je: *Ne, nego je kao sunce i mjesec i bilo je okruglo. Jednom, kada se okrenuo, vidio sam pečat uz njegovu plećku. Bio je kao golubovo jaje. Ličio je njegovu tijelu.*

١٥٦٠ ـ عنِ السّائِبِ بنِ يَزيدَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: ذَهَبَتْ بي خالَتي إلى رسولِ اللَّهِ ﷺ، فقالَتْ: يا رسولَ اللَّهِ! إنَّ ابْنَ أُخْتي وَجِعٌ. فَمَسَحَ رَأْسي، ودَعا لي بالبَرَكَةِ، ثُمَّ تَوَضَّأَ، فشَرِبْتُ مِن وَضوئِهِ، ثُمَّ قُمْتُ خَلْفَ ظَهْرِهِ، فنَظَرْتُ إلى خاتَمِهِ بينَ كَتِفَيْهِ مِثْلَ زِرِّ الحَجَلَةِ.

1560. Es-Saib b. Jezid, ﵁, je rekao: Tetka me odvela Allahovom Poslaniku, ﷺ, i rekla: *Allahov Poslaniče, moj sestrić je bolestan.*

Poslanik, ﷺ, me tada pomilovao po glavi i zamolio blagoslov za mene. Zatim se abdestio. Popio sam vodu kojom se abdestio a potom stao iza njegovih leđa. Pogledao sam i njegov pečat između plećki. Bio je kao dugme na šatoru.

١٥٦١ - عنْ عبدِاللّهِ بنِ سَرْجِسَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: رَأيتُ النبيَّ ﷺ، وأكَلْتُ معهُ خُبْزاً ولَحْماً أوْ قالَ: ثَرِيداً. قالَ: فقُلْتُ لهُ: اسْتَغفَرَ لكَ النبيُّ ﷺ؟ قالَ: نعمْ؛ ولَكَ. ثمَّ تَلا هٰذِهِ الآيَةَ: ﴿وَٱسْتَغْفِرْ لِذَنۢبِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَـٰتِ﴾ [محمد: ١٩].

قالَ: ثمَّ دُرْتُ خَلْفَهُ، فَنَظَرْتُ إلى خاتَمِ النُّبُوَّةِ بينَ كَتِفَيْهِ، عِندَ ناغِضِ كَتِفِهِ اليُسْرى، جُمْعاً، عليهِ خِيلانٌ كَأمْثالِ الثَّآليلِ.

1561. 'Abdullah b. Serdžis, ﵁, je rekao: Vidio sam Vjerovjesnika, ﷺ. Jeo sam s njim hljeb i meso (ili je rekao: poparu.)

Upitao sam ga: *Je li Poslanik, ﷺ, tražio oprost za tebe?*

Rekao je: *Jest, i za tebe je.*

Potom je citirao ovaj ajet:

وَٱسْتَغْفِرْ لِذَنۢبِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَـٰتِ

Traži oprost za svoje grijehe, za grijehe vjernika i vjernica.[1]

Rekao je: *Potom sam prošao iza njega i pogledao u poslanički pečat između njegovih plećki. Nalazio se u gornjem dijelu lijeve plećke, bio je u obliku mladeža i veličine šake. Ličio je bradavici na grudima.*

[1] *Muhammed, 19.*

بابُ صِفَةِ فَمِ النبيِّ ﷺ وعَيْنَيْهِ وعَقِبِهِ

١٥٦٢ ـ عَنْ جابِرِ بنِ سَمُرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: كانَ رسولُ اللَّهِ ﷺ ضَلِيعَ الفَمِ، أَشْكَلَ العَيْنِ، مَنْهوسَ العَقِبَيْنِ.

قالَ: قلتُ لِسِماكٍ: ما ضَليعُ الفَمِ؟ قالَ: عَظيمُ الفَمِ. قالَ: قلتُ: ما أَشْكَلُ العَيْنِ؟ قالَ: طَويلُ شِقِّ العَيْنِ. قالَ: قلتُ: ما مَنْهوسُ العَقِبِ؟ قالَ: قَليلُ لَحْمِ العَقِبِ.

OBLIK POSLANIKOVIH, ﷺ, USTA, OČIJU I PETA

1562. Džabir b. Semure, ﷺ, je rekao: Allahov Poslanik, ﷺ, je imao široka usta[1], u zjenicama očiju je imao malo crvenila[2] i bio je mršavih peta. Upitao sam Semaka: *Šta znači «širokih usta»?*

Rekao je: *Velikih usta.* Upitao sam: *A šta znači «u zjencama očiju je imao malo crvenila»?* Rekao je: *Oči dugih strana.* Upitao sam: *Šta znači «mršavih peta»?* Rekao je: *Peta sa malo mesa.*

بابٌ في صِفَةِ لِحيَةِ النبيِّ ﷺ

١٥٦٣ ـ عنْ أَنَسِ بنِ مالكٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: كانَ يُكْرَهُ أَنْ يَنْتِفَ الرَّجُلُ الشَّعْرَةَ البَيْضاءَ مِنْ رَأْسِهِ ولِحْيَتِهِ. قالَ: ولَمْ يَخْتَضِبْ رسولُ اللَّهِ ﷺ، إِنَّما كانَ البَياضُ في عَنْفَقَتِهِ وفي الصُّدْغَيْنِ، وفي الرَّأْسِ نَبْذٌ.

IZGLED POSLANIKOVE, ﷺ, BRADE

1563. Enes b. Malik, ﷺ, je rekao: *Poslanik, ﷺ, je prezirao da čovjek čupa bijele dlake iz svoje kose i brade.*

On se nije bojio nego je njegov čuperak brade ispod usne bio sijed. Njegovi solufi su bili sijedi i imao je sijedih razbacanih dlaka u kosi.

[1] Arapi to smatraju pohvalnom osobinom a mala usta smatraju manjkavošću.

[2] To je pohvalna osobina. Semak, koji je prenosilac ovog hadisa, protumačio je to kao široko oko. Međutim, učenjaci su rekli da je to greška.

بابٌ في شَيْبِ النبيِّ ﷺ

١٥٦٤ - عن أبي جُحَيفَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: رَأَيْتُ رسولَ اللَّهِ ﷺ أَبْيَضَ، قدْ شابَ، كانَ الحَسَنُ بنُ عليٍّ رضيَ اللَّهُ عنهما يُشْبِهُهُ.

O POSLANIKOVIM, ﷺ, SIJEDIM DLAKAMA

1564. Ebu Džuhajfe, ﷺ, je rekao: *Vidio sam Allahovog Poslanika, ﷺ, bijelog*[1]*. Bio je osijedio.*[2] *Hasan b. Alijj, ﷺ, mu je sličio.*

بابٌ صِفَةِ شَعْرِ النبيِّ ﷺ

١٥٦٥ - عن أنسٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ أنَّ رسولَ اللَّهِ ﷺ كانَ يَضْرِبُ شَعْرُهُ مَنْكِبَيْهِ.

O POSLANIKOVOJ, ﷺ, KOSI

1565. Enes, ﷺ, prenosi da je kosa Allahovog Poslanika, ﷺ, dosezala do ramena.

١٥٦٦ - عن أنسٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: كانَ شَعْرُ رسولِ اللَّهِ ﷺ إلى أنصافِ أُذُنَيْهِ.

1566. Enes, ﷺ, je rekao: *Kosa Allahovog Poslanika, ﷺ, je dosezala do pola ušiju.*

---

[1] Opis se odnosi na ten kože. Poslanik, ﷺ, je imao bijel ten kože prožet crvenilom (op. prev.).

[2] U drugom Muslimovom rivajetu stoji: *Vidio sam Allahovog Poslanika, ﷺ, a od kose mu je bilo bijelo samo ovo:* stavio je nekoliko prsta na udubljenje između donje usne i brade.

بابٌ في سَدْلِ النبيِّ ﷺ شَعْرَهُ وفَرْقِه

١٥٦٧ - عن ابنِ عباسٍ رضيَ اللَّهُ عنهما؛ قالَ: كانَ أَهْلُ الكِتابِ يَسْدُلونَ أشْعارَهُمْ، وكانَ المُشْرِكونَ يَفْرُقونَ رُؤوسَهُمْ، وكانَ رسولُ اللَّهِ ﷺ يُحِبُّ مُوافَقَةَ أَهْلِ الكِتابِ فِيما لَمْ يُؤْمَرْ بِه، فَسَدَلَ رسولُ اللَّهِ ﷺ ناصِيَتَهُ، ثمَّ فَرَقَ بَعْدُ.

O POSLANIKOVOM, ﷺ, RAZDJELJKU I PUŠTANJU KOSE PREKO ČELA

1567. Ibn Abbas, ؓ, je rekao: *Sljedbenici Knjige su puštali kosu preko čela a idolopoklonici su pravili razdjeljke.*

Allahov Poslanik, ﷺ, se volio poistovjećivati sa sljedbenicima Knjige u onome o čemu mu nije bilo ništa naređeno. Zato je, u prvo vrijeme, puštao kosu preko čela a potom je pravio razdjeljak.

بابٌ في تَبَسُّمِ رسولِ اللَّهِ ﷺ

فيهِ حديث جابر بن سَمُرَة، وقد تَقَدَّمَ في كتاب الصلاة.

O OSMIJEHU ALLAHOVOG POSLANIKA, ﷺ

O ovoj temi se prenosi hadis od Džabira b. Semure, koji je spomenut u poglavlju o namazu.

باب كان النبيُّ ﷺ أشدَّ حياءً مِنَ العَذْراءِ في خِدْرِها

١٥٦٨ - عنْ أبي سعيدٍ الخُدْرِيِّ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: كانَ رسولُ اللّهِ ﷺ أشدَّ حياءً مِن العَذْراءِ في خِدْرِها، وكانَ إذا كَرِهَ شَيْئاً؛ عرَفْناهُ في وَجْهِهِ.

POSLANIK, ﷺ, JE BIO STIDNIJI NEGO DJEVICA U SVOJOJ SOBI

1568. Ebu Se'id el-Hudri, ؓ, je rekao: Allahov Poslanik, ﷺ, je bio stidniji nego djevica u svojoj sobi. Kada bi nešto prezirao, prepoznali bismo to na njegovom licu.

بابُ طِيبِ رائحةِ النبيِّ ﷺ ولِينِ مَسِّهِ

١٥٦٩ - عنْ أنسِ بنِ مالكٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: كانَ رسولُ اللّهِ ﷺ أزْهَرَ اللّوْنِ، كأنَّ عَرَقَهُ اللُّؤْلُؤُ، إذا مَشَى؛ تَكَفَّأَ، ولا مَسِسْتُ دِيباجَةً ولا حَرِيرَةً ألْيَنَ مِن كَفِّ رسولِ اللّهِ ﷺ، ولا شَمِمْتُ مِسْكَةً ولا عَنْبَرَةً أطْيَبَ مِن رائحةِ رسولِ اللّهِ ﷺ.

POSLANIKOV, ﷺ, UGODAN MIRIS I NJEŽNOST NJEGOVOG DODIRA

1569. Enes b. Malik, ؓ, je rekao: *Allahov Poslanik, ﷺ, je bio svijetle puti. Njegov znoj je bio kao biser. Kada bi išao malo bi se naginjao ulijevo i udesno. Nisam dotakao ništa nježnije od njegove ruke, ni kadifu a niti svilu, niti sam našao amber niti misk da ljepše mirišu od Allahovog Poslanika, ﷺ.*

١٥٧٠ - عن جابرِ بنِ سَمُرَةَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قال: صَلَّيْتُ مع رسولِ اللّهِ ﷺ صَلاةَ الأولى، ثمَّ خَرَجَ إلى أهْلِهِ وخرجْتُ معَهُ، فاسْتَقْبَلَهُ وِلْدانٌ، فَجَعَلَ يَمْسَحُ خَدَّيْ أحَدِهِمْ واحِداً واحِداً. قال: وأمَّا أنا؛ فمَسَحَ خَدِّي. قال: فَوَجَدْتُ لِيَدِهِ بَرْداً أوْ رِيحاً كأنَّما أخْرَجَها مِن جُؤْنَةِ عَطَّارٍ.

1570. Džabir b. Semure, رضي الله عنه, je rekao: *Klanjao sam s Allahovim Poslanikom,* ﷺ, *prvi namaz*[1]*. Potom je izišao svojoj porodici pa sam i ja s njim izišao. Dočekala su ga djeca. Počeo ih je redom milovati po obrazima, sve jedno po jedno. Pomilovao je i mene po obrazima. Osjetio sam svježinu ili miris njegove ruke kao da ju je izvadio iz sefa prodavača mirisa.*

بابُ عَرَقِ النبيِّ ﷺ في البَرْدِ حينَ يَأتيهِ الوَحْيُ

١٥٧١ - عن عائشةَ رضيَ اللّهُ عنها؛ قالَتْ: إنْ كانَ لَيُنْزَلُ على رسولِ اللّهِ ﷺ في الغَداةِ البارِدَةِ، ثمَّ تَفيضُ جَبْهَتُهُ عَرَقاً.

O POSLANIKOVOM, ﷺ, ZNOJENJU NA HLADNOĆI DOK BI MU DOLAZILA OBJAVA

1571. Aiša, رضي الله عنها, je rekla: *Objava bi dolazila Allahovom Poslaniku,* ﷺ, *za hladnog dana a sa njegova čela bi curio znoj.*

١٥٧٢ - عن عائشةَ رضيَ اللّهُ عنها؛ أنَّ الحارِثَ بنَ هِشامٍ سَألَ النبيَّ ﷺ: كَيْفَ يَأتيكَ الوَحْيُ؟ فقالَ: **«أحْياناً يَأْتيني في مِثْلِ صَلْصَلَةِ الجَرَسِ، وهُوَ أشَدُّهُ عَلَيَّ، ثمَّ يَفْصِمُ عَنّي وقد وَعَيْتُهُ، وأحْياناً مَلَكٌ في صُورَةِ الرَّجُلِ، فأعي ما يَقولُ».**

1572. Aiša, رضي الله عنها, prenosi da je Haris b. Hišam pitao Poslanika, ﷺ, kako mu dolazi objava. Poslanik, ﷺ, je rekao: **Ponekad mi dođe kao**

[1] Kurtubi je rekao: *Moguće je da je to podne-namaz, jer je podne prvi namaz koji je klanjao za Džibrilom. Međutim, postoji mogućnost da je mislio na sabah-namaz jer je to prvi dnevni namaz (op. prev.).*

glas zvona. To mi je najteži oblik objave. Kada me to popusti, ja sam već zapamtio objavljeno. Ponekad mi dođe melek u liku čovjeka, pa ga ja razumijem šta mi kaže.

بابُ طِيبُ عَرَقِ النبيِّ ﷺ

١٥٧٣ ـ عنْ أَنَسٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: دَخَلَ عَلَيْنا النبيُّ ﷺ، فقالَ عِنْدَنا، فَعَرِقَ، وجاءَتْ أُمِّي بِقارورَةٍ، فَجَعَلَتْ تَسْلُتُ العَرَقَ فِيها، فاسْتَيْقَظَ النبيُّ ﷺ، فقالَ: «يا أُمَّ سُلَيْمٍ! ما هٰذا الذي تَصْنَعِينَ؟». قالَتْ: هٰذا عَرَقُكَ، نَجْعَلُهُ في طِيبِنا، وهُوَ مِنْ أَطْيَبِ الطِّيبِ.

MIRIS POSLANIKOVOG, ﷺ, ZNOJA

1573. Enes b. Malik, ؓ, je rekao: Došao je kod nas Poslanik, ﷺ, otpočinuo popodne te zaspao. Preznojio se. Potom je moja majka donijela bočicu i počela sakupljati znoj u nju. Poslanik, ﷺ, se probudi i reče: ***Ummu Sulejm, šta to radiš?*** Rekla je: *Ovo je tvoj znoj. Mi ga koristimo za mirisanje, jer je to najljepši miris.*

بابُ التَّبَرُّكِ مِنْ عَرَقِ النبيِّ ﷺ

١٥٧٤ ـ عنْ أَنَسِ بنِ مالِكٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: كانَ النبيُّ ﷺ يَدْخُلُ بَيْتَ أُمِّ سُلَيْمٍ، فَيَنامُ على فِراشِها، ولَيْسَتْ فيه. قالَ: فجاءَ ذاتَ يَوْمٍ، فنامَ على فِراشِها، فأُتِيَتْ، فقيلَ لَها: هٰذا النبيُّ ﷺ نامَ في بَيْتِكِ على فِراشِكِ. قالَ: فجاءَتْ وقدْ عَرِقَ واسْتَنْقَعَ عَرَقُهُ على قِطْعَةِ أَدِيمٍ على الفِراشِ، ففَتَحَتْ عَتِيدَتَها، فجَعَلَتْ تُنَشِّفُ ذٰلكَ العَرَقَ فتَعْصِرُهُ في قَوارِيرِها، ففَزِعَ النبيُّ ﷺ، فقالَ: «ما تَصْنَعِينَ يا أُمَّ سُلَيْمٍ؟». فقالَتْ: يا رسولَ اللّهِ! نَرْجو بَرَكَتَهُ لِصِبْيانِنا. قالَ: «أَصَبْتِ».

TRAŽENJE BLAGOSLOVA POSLANIKOVIM, ﷺ, ZNOJEM

1574. Enes b. Malik, ؓ, je rekao: Poslanik, ﷺ, bi ulazio u kuću Ummu Sulejm i spavao na njenoj postelji kada bi ona bila odsutna.

Jednog dana je došao i zaspao na njenoj postelji. U to vrijeme je ona stigla, pa su joj rekli da je Poslanik, ﷺ, ušao u njenu kuću i zaspao na njenoj postelji.

Prišla je. Bio se preznojio a njegov znoj bio je sakupljen na jednom komadu kože na postelji. Otvorila je seharu, počela je kupiti taj znoj i cijediti ga u svoju bočicu.

Poslanik, ﷺ, se probudio i upitao: ***Šta to radiš, Ummu Sulejm?***

Rekla je: *Allahov Poslaniče, nadamo se njegovom blagoslovu za našu djecu.*

Rekao je: ***Pravilno si postupila.***

بابٌ في قُرْبِ النبيِّ ﷺ مِن النَّاسِ وتبرُّكِهِمْ به

١٥٧٥ - عنْ أنَسِ بنِ مالكٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: كانَ رسولُ اللّهِ ﷺ إذا صَلَّى الغداةَ؛ جاءَ خَدَمُ المَدينةِ بآنيتِهِمْ فيها الماءُ، فما يُؤتى بإناءٍ؛ إلاّ غَمَسَ يَدَهُ فيها، فرُبَّما جاؤه في الغداةِ البارِدَةِ فيَغْمِسُ يَدَهُ فيها.

O POSLANIKOVOJ, ﷺ, BLISKOSTI S LJUDIMA I NJIHOVOM NADANJU BLAGOSLOVU PREKO NJEGA

1575. Enes b. Malik, ؓ, je rekao: *Kada bi Allahov Poslanik, ﷺ, klanjao sabah dolazile bi mu medinske sluge donoseći posude s vodom. Koja god bi mu posuda bila donesena, stavio bi ruku u nju. Ponekad bi mu dolazili za hladna jutra, ali bi i tada stavljao svoju ruku.*

١٥٧٦ - عنْ أنَسٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: لقدْ رَأيتُ رسولَ اللّهِ ﷺ، والحلاّقُ يَحْلِقُهُ، وأطافَ بهِ أصْحابُهُ، فما يُريدونَ أنْ تقعَ شعْرةٌ إلاّ في يدِ رَجُلٍ.

1576. Enes, ؓ, je rekao: *Viđao sam Allahovog Poslanika, ﷺ, dok ga je brico šišao. Oko njega bi kružili ashabi, jer nisu željeli da ijedna dlaka spadne na zemlju, nego u njihove ruke.*

١٥٧٧ - عن أنسٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ أنَّ امْرَأةً كانَ في عَقْلِها شَيْءٌ، فقالَتْ: يا رسولَ اللهِ! إنَّ لي إلَيْكَ حاجَةً. فقال: «يا أُمَّ فُلانٍ! انظُرِي أيَّ السِّكَكِ شِئْتِ حتَّى أقْضِيَ لَكِ حاجَتَكِ». فخَلا مَعَها في بَعْضِ الطُّرُقِ حتَّى فَرَغَتْ مِن حاجَتِها.

1577. Enes, ﷺ, je rekao: Neka žena je bila blago mentalno poremećena. Jadanput je rekla: *Allahov Poslaniče, nešto mi treba od tebe.*

Rekao je: ***Majko toga i toga, izaberi sokak koji želiš, da to i realizujem.***

Potom su se osamili[1] dok to što joj je bilo potrebno nije riješila.

بابُ كانَ رسولُ اللّهِ ﷺ أرْحَمَ النّاسِ بالصِّبْيانِ والعِيالِ

١٥٧٨ - عن أنَسِ بنِ مالكٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: ما رَأيْتُ أحَداً كانَ أرْحَمَ النّاسِ بالعِيالِ مِن رسولِ اللّهِ ﷺ.

قالَ: كانَ إبراهيمُ مُسْتَرْضَعاً لهُ في عَوالي المَدينَةِ، فكانَ يَنطَلِقُ ونحنُ مَعَهُ، فيَدْخُلُ البَيْتَ وإنَّهُ لَيُدَّخَنُ، وكان ظِئْرُهُ قَيْناً، فيَأْخُذُهُ، فيُقَبِّلُهُ، ثُمَّ يَرْجِعُ.

قالَ عَمْرٌو: فلَمَّا تُوُفِّيَ إبْراهيمُ؛ قالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «إنَّ إبْراهيمَ ابْني، وإنَّه ماتَ في الثَّدْيِ، وإنَّ لهُ لَظِئْرَيْنِ تُكَمِّلانِ رَضاعَهُ في الجَنَّةِ».

POSLANIK, ﷺ, JE BIO NAJMILOSTIVIJI PREMA DJECI I PORODICI

1578. Enes b. Malik, ﷺ, je rekao: Nisam vidio da je iko bio milostiviji prema svojoj porodici od Allahovog Poslanika, ﷺ. Ibrahim je bio na dojenju kod neke medinske porodice. Išao bi s nama kod

[1] Treba naglasiti da je Vjerovjesnik, ﷺ, vodio računa o osamljivanju s osobama suprotnog spola. Očito je da se ovdje radilo o izdvajanju, ali ne i o osamljivanju i van očiju javnosti (op. prev.).

njega. Ulazio bi u tu kuću koja bi bila sva u dimu, jer je dojiljin muž bio kovač. Uzimao bi Ibrahima, ljubio ga i vraćao se.

'Amr je rekao: Kada je Ibrahim umro, Allahov Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Ibrahim je moj sin, umro je kao dojenče. On će u Džennetu imati dvije dojilje koje će nastaviti da ga doje.***

١٥٧٩ - عنْ أبي هُريرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ أنَّ الأقْرَعَ بنَ حابسٍ أبْصَرَ النبيَّ ﷺ يُقَبِّلُ الحسَنَ، فقالَ: إنَّ لي عَشرَةً مِن الوَلَدِ، ما قَبَّلْتُ واحِداً مِنهُمْ. قالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «**إنَّهُ مَنْ لا يَرْحَمْ لا يُرْحَمْ**».

1579. Ebu Hurejre, ؓ, je rekao: El-Akre'a b. Habis je vidio Poslanika, ﷺ, kako ljubi Hasana pa je rekao: *Ja imam desetero djece, ali nijedno nisam poljubio.*

Allahov Poslanik, ﷺ, je tada rekao: ***Ko se ne smiluje, neće mu se smilovati.***

بابُ رَحْمَةِ النبيِّ ﷺ النِّساءَ وأمْرُهُ السَّوَّاقَ بِهِنَّ بالرِّفْقِ

١٥٨٠ - عنْ أنسٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: كانَ رسولُ اللَّهِ ﷺ في بَعْضِ أسْفارِهِ؛ وغُلامٌ أسْوَدُ، يُقالُ لهُ أنْجَشَةُ، يَحْدو، فقالَ لهُ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «**يا أنْجَشَةُ! رُوَيْدَكَ سَوْقاً بالقَوارِيرِ**».

O POSLANIKOVOJ, ﷺ, SAMILOSTI PREMA ŽENAMA I NAREĐENJU VODIČIMA NJIHOVIH DEVA DA DEVE VODE POLAHKO

1580. Enes, ؓ, je rekao: *Allahov Poslanik, ﷺ, u toku jednog putovanja, rekao je crnom goniču deva, po imenu Endžeše, koji je pjevušio:* ***Endžeše, zbog žena vodi računa o pjevušenju.***[1]

[1] Poslanik, ﷺ, mu je to rekao zbog toga što pjevušenje ili utiče na deve, pa požure a time bi mogle uznemiriti žene, ili će njegov glas uticati na ženska srca i pobuditi njihova osjećanja, ili zbog i jednog i drugog (op. prev.).

باب في شجاعة النبي ﷺ وتقدمه إلى الحرب

١٥٨١ - عن أنس بن مالك رضي الله عنه؛ قال: كان رسول الله ﷺ أحسن الناس، وكان أجود الناس، وكان أشجع الناس، ولقد فزع أهل المدينة ذات ليلة، فانطلق ناس قبل الصوت، فتلقاهم رسول الله ﷺ راجعاً، وقد سبقهم إلى الصوت، وهو على فرس لأبي طلحة عري، في عنقه السيف، وهو يقول: «لم تراعوا، لم تراعوا». قال: «وجدناه بحراً - أو: إنه لبحر -». قال: وكان فرساً يبطأ.

O POSLANIKOVOJ, ﷺ, HRABROSTI I PREDVODNIŠTVU U RATU

1581. Enes b. Malik, ؓ, je rekao: *Allahov Poslanik, ﷺ, je bio najbolji, najdarežljiviji i najhrabriji čovjek.*

Jedne noći Medinelije su se prepale. Ljudi su krenuli prema mjestu odakle su čuli zastrašujući glas. Allahov Poslanik, ﷺ, ih je sreo u putu, pri povratku. Pretekao ih je idući ka tom glasu. Bio je na Ebu Talhinom konju bez sedla a o vratu je držao obješenu sablju. Rekao im je: ***Ne bojte se, ne bojte se!***

Rekao je: *Konj je bio začuđujuće brz, poput mora ili kao more*, a poznat je bio po sporosti i slabosti.

بابٌ كانَ النبيُّ ﷺ مِنْ أَحْسَنِ النَّاسِ خُلُقاً

١٥٨٢ - عنْ أَنَسٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: كانَ رسولُ اللَّهِ ﷺ مِن أَحْسَنِ النَّاسِ خُلُقاً، فأَرْسَلَني يَوْماً لِحاجَةٍ، فقُلْتُ: واللَّهِ لا أَذْهَبُ، وفي نَفْسي أَنْ أَذْهَبَ لِما أَمرَني بِهِ نبيُّ اللَّهِ ﷺ، فخَرَجْتُ حتَّى أَمُرَّ على الصِّبْيانِ، وهُمْ يَلْعَبونَ في السُّوقِ؛ فإذا رسولُ اللَّهِ ﷺ قدْ قَبَضَ بِقَفايَ مِن وَرائي. قالَ: فَنَظَرْتُ إليهِ وهُو يَضْحَكُ، فقالَ: «يا أُنَيْسُ! أَذَهَبْتَ حيثُ أَمَرْتُكَ؟». قالَ: قلتُ: نعمْ؛ أنا أَذْهَبُ يا رسولَ اللَّهِ! قالَ أَنَسٌ: واللَّهِ؛ لقدْ خدَمْتُهُ تِسْعَ سِنينَ، ما عَلِمْتُهُ قالَ لِشَيْءٍ صَنَعْتُهُ: لِمَ فَعَلْتَ كَذا وكَذا؟. أَوْ لِشَيْءٍ تَرَكْتُهُ: هَلاَّ فَعَلْتَ كَذا وكَذا؟.

POSLANIK, ﷺ, JE BIO NAJBOLJEG MORALA

1582. Enes, ؓ, je rekao: Allahov Poslanik, ﷺ, je bio najboljeg morala. Jednoga dana me poslao radi nečega pa sam rekao: *Tako mi Allaha, neću otići!, a u duši sam osjećao da ću otići, jer mi je to naredio Allahov Poslanik,* ﷺ.

Krenuo sam idući prema djeci koja su se igrala na trgu. U tom momentu Allahov Poslanik, ﷺ, me uhvatio otpozadi za vrat. Pogledao sam u njega i vidio da se smije. Rekao je: ***Enesčiću, jesi li išao gdje sam ti rekao!*** Rekao sam: ***Dobro, odoh, Allahov Poslaniče.***

Enes je rekao: Tako mi Allaha, služio sam ga devet godina a da ne znam da je zbog nečega što sam uradio rekao: Zašto si uradio to i to?! ili, za nešto što ne bih uradio, da je rekao: Zašto nisi uradio to i to?!

بابُ صِفَةِ حَديثِ النبيِّ ﷺ

١٥٨٣ ـ عن عُرْوَةَ بنِ الزُّبَيْرِ؛ قال: كان أبو هُريرة يُحدِّثُ ويقولُ: اسْمَعي يا رَبَّةَ الحُجْرَةِ! اسْمَعي يا رَبَّةَ الحُجْرَةِ! وعائِشَةُ رِضوانُ اللهِ عَلَيْها تُصلِّي، فلمَّا قَضَتْ صَلاتَها؛ قالَتْ لِعُرْوَةَ: ألا تَسْمَعُ إلى هٰذا ومَقالَتِهِ آنِفاً؟! إنَّما كانَ النبيُّ ﷺ يُحَدِّثُ حَديثاً لَوْ عَدَّهُ العادُّ لأحْصاهُ.

POSLANIKOV, ﷺ, NAČIN GOVORA

1583. 'Urve b. ez-Zubejr prenosi da bi Ebu Hurejre u priči govorio: *Slušaj ti domaćice! Slušaj ti domaćice!* Aiša, ﵂, je u tom momentu klanjala. Kada je završila namaz rekla je: *Zar nisi čuo onoga i njegov maloprijašnji govor?! Poslanik, ﷺ, bi pričao tako da kada bi neko htio da izbroji njegov govor, mogao bi to učiniti.*

بابُ كان رسولُ اللهِ ﷺ يَتَخَوَّلُنا بِالمَوْعِظَةِ

١٥٨٤ ـ عن شَقيقٍ أبي وائِلٍ؛ قال: كانَ عبدُاللهِ يُذَكِّرُنا كُلَّ يَوْمِ خَميسٍ، فقال لهُ رَجُلٌ: يا أبا عبدِالرحمٰنِ! إنَّا نُحِبُّ حَديثَكَ ونَشْتَهيهِ، ولَوَدِدْنا أنَّكَ حَدَّثْتَنا كُلَّ يَوْمٍ. فقالَ: ما يَمْنَعُني أنْ أُحَدِّثَكُمْ إلا كَراهِيَةُ أنْ أُمِلَّكُمْ، إنَّ رسولَ اللهِ ﷺ كانَ يَتَخَوَّلُنا بِالمَوْعِظَةِ في الأيَّامِ؛ كَراهِيَةَ السَّآمَةِ عَلَيْنا.

ALLAHOV POSLANIK, ﷺ, BI NAS POVREMENO SAVJETOVAO

1584. Šekik ebu Vail je rekao: 'Abdullah bi nam svakog četvrtka vazio. Neki čovjek mu je rekao: *Ebu Abdurrahmane, mi volimo slušati tvoj govor i željni smo ga. Voljeli bismo da nam svaki dan vaziš.*

Rekao je: *Od toga me odvraća samo bojazan da vam ne dosadim. Allahov Poslanik, ﷺ, bi nam vazio samo u nekim danima, bojeći se da nam ne dosadi.*

باب كانَ النبيُّ ﷺ أَجْوَدَ النَّاسِ بالخَيْرِ

١٥٨٥ - عن ابنِ عباسٍ رضيَ اللَّهُ عنهما؛ قالَ: كانَ رسولُ اللَّهِ ﷺ أَجْوَدَ النَّاسِ بِالخَيْرِ، وكانَ أَجْوَدَ ما يَكونُ في شَهْرِ رَمَضانَ، إنَّ جِبْرِيلَ عليهِ السَّلامُ كانَ يَلْقاهُ في كُلِّ سَنَةٍ في رَمَضانَ، حتَّى يَنْسَلِخَ، فَيَعْرِضُ عليهِ رسولُ اللَّهِ ﷺ القُرْآنَ، فإذا لَقِيَهُ جِبْرِيلُ؛ كانَ رسولُ اللَّهِ ﷺ أَجْوَدَ بِالخَيْرِ مِن الرِّيحِ المُرْسَلَةِ.

POSLANIK, ﷺ, JE PREDNJAČIO U SVAKOM DOBRU

1585. Ibn 'Abbas, ؓ, je rekao: *Allahov Poslanik, ﷺ, je prednjačio u svakom dobru. A posebno u ramazanu. Džibril bi mu dolazio svake godine u ramazanu, sve dok ramazan ne bi prošao. Poslanik, ﷺ, bi pred njim učio Kur'an. Kada bi se sreo s njim bio bi blagorodniji od povjetarca.*[1]

باب ما سُئِلَ النبيُّ ﷺ شَيْئاً قَطُّ، فقالَ: لا

١٥٨٦ - عن جابرِ بنِ عبدِاللَّهِ رضيَ اللَّهُ عنهما؛ قالَ: ما سُئِلَ رسولُ اللَّهِ ﷺ شَيْئاً قَطُّ، فقالَ: لا.

OD POSLANIKA, ﷺ, NIKADA NIŠTA NIJE TRAŽENO, A DA JE ODGOVORIO: *NE DAM!*

1586. Džabir b. 'Abdullah, ؓ, je rekao: *Nije se desilo da je od Allahovog Poslanika, ﷺ, nešto traženo, a da je on odgovorio: Ne.*

[1] Tj. po brzini i općenitosti.

١٥٨٧ - عن أنسٍ رضي اللَّهُ عنهُ؛ أنَّ رَجُلاً سَأَلَ النبيَّ ﷺ غنماً بَيْنَ جَبَلَيْنِ، فأَعْطاهُ إِيَّاهُ، فَأَتى قَوْمَهُ، فقالَ: أيْ قَوْمِ! أَسْلِمُوا، فواللَّهِ؛ إنَّ مُحمداً ﷺ لَيُعْطي عَطاءً ما يَخافُ الفقْرَ.

فقالَ أَنَسٌ: إنْ كانَ الرَّجُلُ لَيُسْلِمُ ما يُريدُ إلاَّ الدُّنيا، فَما يُسْلِمُ حتَّى يَكونَ الإِسْلامُ أَحَبَّ إليهِ مِن الدُّنيا وما عَلَيْها.

1587. Enes, ﷺ, prenosi da je neki čovjek tražio od Poslanika, ﷺ, ovce između dva brda, pa mu ih je Poslanik, ﷺ, dao.

Vratio se među svoj narod i rekao: *Narode, primite islam. Tako mi Allaha, Muhammed daje tolike poklone i ne boji se siromaštva.*

Enes je rekao: Mada su neki ljudi primili islam radi dunjaluka, islam bi im potom postajao draži od cijelog dunjaluka i svega što je na njemu.

بابٌ في عَطاءِ النبيِّ ﷺ وَعِظَمِهِ وكَثْرَتِهِ

١٥٨٨ - عن ابنِ شِهابٍ؛ قالَ: غزا رسولُ اللَّهِ ﷺ غَزْوَةَ الفَتْحِ؛ فَتْحِ مَكَّةَ، ثمَّ خَرَجَ ﷺ بِمَنْ مَعَهُ مِن المُسْلِمينَ، فاقْتتلوا بِحُنَيْنٍ، فنَصَرَ اللَّهُ دِينَهُ والمُسْلِمينَ، وأَعْطى رسولُ اللَّهِ ﷺ يَوْمَئِذٍ صَفْوانَ بنَ أُمَيَّةَ مِائَةً مِن النَّعَمِ، ثمَّ مِائَةً، ثمَّ مِائَةً.

قالَ ابنُ شِهابٍ: حَدَّثَني سعيدُ بنُ المُسَيِّبِ؛ أنَّ صَفْوانَ قالَ: واللَّهِ؛ لقَدْ أَعْطاني رسولُ اللَّهِ ﷺ ما أَعْطاني وإنَّهُ لأَبْغَضُ النَّاسِ إليَّ، فما بَرِحَ يُعْطيني حتَّى إنَّهُ لأَحَبُّ النَّاسِ إليَّ.

O VELIČINI I KOLIČINI POSLANIKOVOG, ﷺ, DAVANJA

1588. Ibn Šihab je rekao: *Allahov Poslanik, ﷺ, kada je oslobodio Mekku, uputio se sa onima koji su bili s njim i sukobili se s mušricima na Hunejnu. Allah je i u toj bici dao pobjedu Svojoj vjeri i muslimanima.*

Taj dan je Allahov Poslanik, ﷺ, dao Safvanu b. Umejjeu stotinu deva, potom još stotinu, pa još stotinu.

Ibn Šihab prenosi od Se'ida b. el-Musejjiba da mu je Safvan rekao: *Tako mi Allaha, Allahov Poslanik, ﷺ, mi je davao, a bio mi je tada najmrži čovjek. Neprestano mi je davao sve dok mi nije postao najdraži čovjek.*

بابٌ في عِداتِهِ ﷺ

١٥٨٩ - عن جابرِ بنِ عبدِاللّه رضيَ اللّهُ عنهُما؛ قالَ: قالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «لو قد جاءَنا مالُ البَحْرَيْنِ؛ لقد أَعْطَيْتُكَ هٰكَذا وهٰكَذا وهٰكَذا». وقالَ بيدَيْهِ جميعاً. فَقُبِضَ النبيُّ ﷺ قَبْلَ أنْ يَجيءَ مالُ البَحْرَيْنِ، فقَدِمَ على أبي بكرٍ رضيَ اللهُ عنهُ بَعْدَهُ، فأَمَرَ مُنادِياً، فنادى: مَنْ كانَتْ لهُ على النبيِّ ﷺ عِدَةٌ أو دَيْنٌ؛ فَلْيَأْتِ. فقُمْتُ، فقُلْتُ: إنَّ النبيَّ ﷺ قالَ: «لو قد جاءَنا مالُ البَحْرَيْنِ؛ أعْطَيْتُكَ هٰكَذا وهٰكَذا وهٰكَذا». فَحَثى أبو بكرٍ رضيَ اللّهُ عنهُ مَرَّةً، ثُمَّ قالَ لي: عُدَّها. فعَدَدْتُها؛ فإذا هِيَ خَمْسُمائَةٍ ، فقالَ: خُذْ مِثْلَيْها.

O POSLANIKOVIM, ﷺ, OBEĆANJIMA

1589. Prenosi Džabir b. Abdullah, ؓ, da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Da nam je došao imetak iz Bahrejna, dao bih ti sigurno ovako, ovako i ovako, pa je to pokazao rukama.*** Međutim, on je umro prije nego što je taj imetak stigao.

Poslije njegove smrti je stigao Ebu Bekru, ؓ. On je naredio telalu da oglasi sljedeće: *Kome je Poslanik, ﷺ, obećao nešto ili ostao nekome dužan, neka dođe.*

Ustao sam i rekao da je Poslanik, ﷺ, rekao: ***Kada bi nam došao imetak iz Bahrejna, dao bih ti ovako, ovako i ovako.***

Potom je Ebu Bekr zahvatio rukama jedanput i rekao mi: *Prebroj!* Prebrojao sam i nabrojao pet stotina.

Rekao mi je: *Uzmi još toliko dva puta.*

باب في عدد أسماء النبي ﷺ

١٥٩٠ - عن جُبَيْرِ بنِ مُطْعِم رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ أنَّ رسولَ اللَّهِ ﷺ قالَ: «إنَّ لي أسماءً: أنا محمَّدٌ، وأنا أحْمَدُ، وأنا الماحي الَّذي يَمْحو اللَّهُ بيَ الكُفرَ، وأنا الحاشِرُ الَّذي يُحْشَرُ النَّاسُ على قَدَمَيَّ، وأنا العاقِبُ الذي ليسَ بَعْدَهُ أحَدٌ». وقدْ سَمَّاهُ اللَّهُ رَؤوفاً رَحيماً.

O BROJU POSLANIKOVIH, ﷺ, IMENA

1590. Džubejr b. Mut'im, ؓ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Ja imam sljedeća imena: ja sam Muhammed, Ahmed, El-Mahi, jer je Allah sa mnom pobrisao nevjerstvo, ja sam El-Hašir, jer će se ljudi okupiti oko mene i ja sam El-'Akib, poslije koga nema nijednog poslanika.*** Allah ga je još nazvao Reufun Rahimun.[1]

١٥٩١ - عنْ أبي موسى الأشعريِّ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: كانَ رسولُ اللَّهِ ﷺ يُسمِّي لنا نَفْسَهُ أسماءً، فقالَ: «أنا محمدٌ، وأحْمَدُ، والمُقَفِّي، والحاشِرُ، ونَبِيُّ التَّوْبَةِ، ونَبِيُّ الرَّحْمَةِ».

1591. Ebu Musa el-Eš'ari, ؓ, veli: Allahov Poslanik, ﷺ, bi nam nabrajao svoja imena i govorio: ***Ja sam Muhammed, Ahmed, El-Mukaffi, El-Hašir, Nebijju-t-tevbe i Nebijju-r-rahme.***

باب كم أقام النبي ﷺ بمكة والمدينة

١٥٩٢ - عنِ ابنِ عباسٍ رضيَ اللَّهُ عنهما؛ قالَ: أقامَ رسولُ اللَّهِ ﷺ بِمَكَّةَ ثَلاثَ عَشْرَةَ سَنَةً يُوحى إليهِ، وبِالمَدينَةِ عَشْراً، وماتَ وهُو ابنُ ثَلاثٍ وستِّينَ سَنَةً.

KOLIKO JE POSLANIK, ﷺ, ŽIVIO I PRIMAO OBJAVU U MEKKI A KOLIKO U MEDINI

1592. Ibn 'Abbas, ؓ, je rekao: *Allahov Poslanik, ﷺ, je ostao u Mekki trinaest godina primajući objavu a u Medini deset.*

[1] Blagi i Samilosni (op. prev.).

Umro je kada je imao šezdeset i tri godine.[1]

١٥٩٣ - عن ابن عباس رضي اللّه عنهما؛ قال: أقام رسول اللّه ﷺ بمكّة خمس عشرة سنة، يسمع الصّوت ويرى الضّوء سبع سنين ولا يرى شيئاً، وثمان سنين يوحى إليه، وأقام بالمدينة عشراً.

1593. Ibn 'Abbas, ﵄, je rekao: *Allahov Poslanik,* ﷺ, *je ostao u Mekki petnaest godina. Slušao bi glas i viđao svjetlo sedam godina a nije mu ništa objavljivano. Osam godina primao je objavu u Mekki. U Medini je ostao deset godina.*[2]

باب كم سنّ النبيّ ﷺ يوم قبض

١٥٩٤ - عن أنس بن مالك رضي اللّه عنه؛ قال: قبض رسول اللّه ﷺ وهو ابن ثلاث وستّين، وأبو بكر رضي اللّه عنه وهو ابن ثلاث وستّين، وعمر رضي اللّه عنه وهو ابن ثلاث وستّين.

KOLIKO GODINA JE POSLANIK, ﷺ, IMAO KADA JE UMRO

1594. Enes b. Malik, ﵁, je rekao: *Allahov Poslanik,* ﷺ, *je umro kada je imao šezdeset i tri godine, Ebu Bekr,* ﵁, *kada je umro, imao je također šezdeset i tri godine a i Omer,* ﵁, *je imao šezdeset i tri godine kada je umro.*

[1] To je najispravnije mišljenje u vezi s Poslanikovim, ﷺ, životnim vijekom i to je stav koji zastupa većina učenjaka. Pogledaj hadis pod brojem 1556.

[2] Ova predaja je slaba (šaz) jer je oprečna prethodnoj koju je prihvatila većina prenosilaca od Ibn 'Abbasa.

١٥٩٥ - عن عمارٍ مَوْلى بَني هاشِمٍ؛ قالَ: سَأَلْتُ ابنَ عباسٍ رضيَ اللّهُ عنهما: كمْ أتى لِرسولِ اللّهِ ﷺ يَوْمَ ماتَ؟ فقالَ: ما كُنْتُ أَحْسِبُ مِثْلَكَ مِن قَوْمِهِ يَخفى عَلَيْهِ ذاكَ! قالَ: قُلْتُ: إِنّي قد سَأَلْتُ النّاسَ؟ فاخْتَلَفوا عَلَيَّ، فأَحْبَبْتُ أَنْ أَعْلَمَ قَوْلَكَ فيهِ. قالَ: أَتَحْسُبُ؟ قالَ: قُلْتُ: نعمْ. قالَ: أَمْسِكْ أَرْبَعينَ بُعِثَ لَها، خَمْسَ عَشْرَةَ بِمَكَّةَ يَأْمَنُ ويَخافُ، وعَشْراً مِن مُهاجَرِهِ إلى المَدينَةِ.

وقدْ تَقَدَّمَ حَديثُ أنسٍ أَنَّهُ ﷺ تُوُفِّيَ وهو ابنُ سِتّينَ سَنَةً ١٥٥٦.

1595. 'Ammar, oslobođeni rob Beni Hašima, kaže: *Pitao sam Ibn 'Abbasa koliko je Poslanik, ﷺ, imao godina kada je umro?*

Rekao je: *Nisam mogao pretpostaviti da si ti od onih koji to ne znaju.*

Rekao sam: *Ja sam o tome pitao neke ljude pa su mi dali različite odgovore. Zato sam poželio da čujem i tvoje mišljenje.*

Rekao je: *Hoćeš li da izračunaš?* Rekao sam: *Hoću.* Rekao je: *Četrdeset prije nego što je poslan. Petnaest godina je proveo u Mekki, gdje je živio u nesigurnosti i strahu. I deset godina u Medini.*

Već je navedena Enesova predaja da je Poslanik, ﷺ, umro kada je imao šezdeset godina, hadis broj 1556.

بابٌ إذا رَحِمَ اللّهُ أُمَّةً؛ قَبَضَ نَبِيَّها قَبْلَها

١٥٩٦ - عن أبي موسى رضيَ اللّهُ عنهُ، عن النبيِّ ﷺ؛ قالَ:

«إنَّ اللّهَ عزَّ وجلَّ إذا أرادَ رَحْمَةَ أُمَّةٍ مِن عِبادِهِ؛ قَبَضَ نَبِيَّها قَبْلَها، فجَعَلَهُ لَها فَرَطاً وسَلَفاً بَيْنَ يَدَيْها، وإذا أرادَ هَلَكَةَ أُمَّةٍ؛ عذَّبَها ونَبِيُّها حَيٌّ، فأَهْلَكَها وهو يَنْظُرُ، فأَقَرَّ عَيْنَهُ بِهَلَكَتِها حينَ كَذَّبوهُ وعَصَوْا أَمْرَهُ».

KADA SE ALLAH SMILUJE NEKOM NARODU UZME MU POSLANIKA PRIJE NJEGA

1596. Ebu Musa, ﷺ, prenosi da je Poslanik, ﷺ, rekao: ***Kada Allah, ﷻ, želi milost nekom ummetu od Svojih robova, usmrti im poslanika prije njih, pa ga učini njihovom pretečom i prethodnikom.***

A kada želi nekom ummetu propast, kazni ga dok im je poslanik još živ pa ih uništi a on to posmatra. On ga time obraduje, jer su ga u laž ugonili i nisu mu se pokorili.

بابٌ في قَوْلِهِ تعالى :

﴿فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ . . .﴾ الآية

١٥٩٧ ـ عَنْ عبدِاللَّهِ بنِ الزُّبيرِ رضيَ اللَّهُ عنهُما؛ أَنَّ رَجُلاً مِن الأنصارِ خاصَمَ الزُّبَيْرَ عندَ رسولِ اللَّهِ ﷺ في شِراجِ الحَرَّةِ الَّتي يَسْقونَ بِها النَّخلَ، فقالَ الأنصاريُّ: سَرِّحِ الماءَ يَمُرُّ. فأبى عَلَيْهِمْ، فاخْتَصَموا عندَ رسولِ اللَّهِ ﷺ، فقالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ للزُّبيرِ: «اسْقِ يا زُبَيْرُ! ثُمَّ أَرْسِلِ الماءَ إلى جارِكَ». فَغَضِبَ الأنصاريُّ، فقالَ: يا رسولَ اللَّهِ! أَنْ كانَ ابنَ عَمَّتِكَ؟ فَتَلَوَّنَ وَجْهُ نبيِّ اللَّهِ ﷺ، ثُمَّ قالَ: «يا زُبيرُ! اسْقِ، ثُمَّ احْبِسِ الماءَ حتَّى يَرْجِعَ إلى الجَدْرِ».

فقالَ الزُّبيرُ: واللَّهِ؛ إِنِّي لأحسِبُ هٰذِهِ الآيَةَ نَزَلَتْ في ذٰلِكَ: ﴿فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ . . .﴾ الآية.

O GOVORU UZVIŠENOG:
فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ ...

TAKO MI TVOG GOSPODARA, ONI NEĆE VJEROVATI SVE DOK TEBE ZA SUDIJU U SVOJIM SPOROVIMA NE UZMU...

1597. 'Abdullah b. ez-Zubejr, ﷺ, je rekao: *Neki ensarija se sporio sa Zubejrom kod Allahovog Poslanika, ﷺ, zbog kanala za zalijevanje palmi.*

Ensarija je rekao: *Pusti mi vodu, neka teče.* Zubejr je to odbio. Došli su do Allahovog Poslanika, ﷺ, i izložili zbog čega se spore.

Allahov Poslanik, ﷺ, je Zubejru rekao: ***Zubejre, zalij, a zatim pusti vodu svom komšiji.***

Ensarija se naljutio i rekao: *Allahov Poslaniče, dao si mu prednost zato što ti je tečić.*

Lice Allahovog Poslanika, ﷺ, je promijenilo boju, pa je rekao: ***Zubejre, zalij, pa zaustavi vodu sve dok ne dostigne visinu zida palmovika.***

Zubejr je rekao: *Tako mi Allaha, ja mislim da je ovaj ajet objavljen povodom tog događaja:*

فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا۟ فِىٓ أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا۟ تَسْلِيمًا ﴿٦٥﴾

I tako Mi Gospodara tvoga, oni neće vjerovati dok za sudiju u sporovima međusobnim tebe ne prihvate, a potom u dušama svojim tegobe ne osjete za ono što si odredio i sasvim se ne predaju![1]

[1] *En-Nisa*, 65.

بابٌ في اتباع النبيِّ ﷺ وقولِهِ تعالى:
﴿لَا تَسْـَٔلُوا۟ عَنْ أَشْيَآءَ إِن تُبْدَ لَكُمْ تَسُؤْكُمْ﴾

١٥٩٨ ـ عنْ أنسِ بنِ مالكٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: بَلَغَ رسولَ اللَّهِ ﷺ عنْ أَصْحابِهِ شَيْءٌ، فَخَطَبَ، فقالَ: «**عُرِضَتْ عليَّ الجَنَّةُ والنَّارُ، فلمْ أَرَ كاليومِ في الخيرِ والشَّرِّ، ولو تَعْلَمونَ ما أَعْلَمُ؛ لَضَحِكْتُمْ قليلاً، ولَبَكَيْتُمْ كثيراً**».

قالَ: فما أتى على أصحابِ رسولِ اللَّهِ ﷺ يَوْمٌ أَشَدُّ مِنْهُ. قالَ: غَطَّوْا رُؤوسَهُمْ ولَهُمْ خَنينٌ. قالَ: فقامَ عمرُ بنُ الخطابِ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ فقالَ: رَضِينا بِاللَّهِ رَبّاً، وبِالإِسلامِ دِيناً، وبمحمدٍ ﷺ نَبِيّاً.

قالَ: فقامَ ذَلِكَ الرَّجُلُ، فقالَ: مَنْ أبي؟ قالَ: «**أبوكَ فُلانٌ**». فنَزَلَتْ هٰذِهِ الآيَةُ: ﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَا تَسْـَٔلُوا۟ عَنْ أَشْيَآءَ إِن تُبْدَ لَكُمْ تَسُؤْكُمْ﴾ [المائدة: ١٠١].

O SLIJEĐENJU POSLANIKA, ﷺ, I GOVORU UZVIŠENOG:

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَا تَسْـَٔلُوا۟ عَنْ أَشْيَآءَ إِن تُبْدَ لَكُمْ تَسُؤْكُمْ

NE ZAPITKUJTE O ONOME ŠTO ĆE VAM PRIČINITI NEPRIJATNOST AKO VAM BUDE POJAŠNJENO

1598. Enes b. Malik, ﷺ, je rekao: Do Allahovog Poslanika, ﷺ, je doprlo nešto o njegovim ashabima. Održao je hutbu i rekao: ***Pokazani su mi Džennet i Džehennem. Nisam vidio dobra i zla kao danas. Da znate ono što ja znam, malo biste se smijali a mnogo biste plakali.***

Za ashabe Allahovog Poslanika, ﷺ nije bio teži dan od toga.

Pognuli su glave i čulo se kako plaču.

Omer b. Hattab, ﷺ, je ustao i rekao: *Zadovoljni smo Allahom Gospodarem, islamom vjerom i Muhammedom Poslanikom.*

Neki čovjek je ustao i upitao: *Ko je moj otac?*

Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Tvoj otac je taj i taj.***

Potom je objavljen ovaj ajet:

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَا تَسْـَٔلُوا۟ عَنْ أَشْيَآءَ إِن تُبْدَ لَكُمْ تَسُؤْكُمْ

O vjernici, ne zapitkujte o onome što će vam pričiniti neprijatnosti ako vam se objasni.[1]

١٥٩٩ - عن سعدِ بنِ أبي وَقاصٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قال: قال رسولُ اللّهِ ﷺ: «إنَّ أعظمَ المُسْلمينَ في المُسْلمينَ جُرْماً: مَنْ سألَ عنْ شيْءٍ لمْ يُحرَّمْ على المُسْلمينَ فحُرِّمَ عليهِمْ مِن أجْلِ مَسألَتِهِ».

1599. S'ad b. ebi Vekkas, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Najveći grešnici među muslimanima su oni koji budu pitali za nešto što nije bilo zabranjeno muslimanima, pa to bude zabranjeno zbog toga što su pitali.***

١٦٠٠ - عنْ أنسٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ أنَّ رَجُلاً قالَ: يا رسولَ اللّهِ! أيْنَ أبي؟ قالَ: «في النَّارِ». قالَ: فلمَّا قفَّا الرَّجُلُ؛ دَعاهُ، فقالَ: «إنَّ أبي وأباكَ في النَّارِ».

1600. Enes, ﷺ, prenosi da je neki čovjek rekao: *Allahov Poslaniče, gdje je moj otac?*

Rekao je: ***U Vatri.***

Kada je čovjek krenuo, pozvao ga je i rekao: ***Moj i tvoj otac su u Vatri.***

[1] *El-Maide, 101.*

باب في الانتهاء عمَّا نهى عنه النبيُّ ﷺ وترْكِ الاختِلافِ عليه في المُسألَةِ

١٦٠١ - عن أبي هُريرَةَ رضيَ اللّهُ عنه؛ أنّه سَمِعَ رسولَ اللّهِ ﷺ يَقولُ: «ما نَهَيْتُكُمْ عنهُ؛ فاجْتَنِبوهُ، وما أمَرْتُكُمْ بهِ؛ فافْعَلوا مِنْهُ ما استَطَعْتُمْ، فإنَّما أهْلَكَ الّذينَ مِن قَبْلِكُمْ كَثْرَةُ مَسائِلِهِمْ، واخْتِلافُهُمْ على أنْبِيائِهِمْ».

O ODUSTAJANJU OD ONOGA ŠTO POSLANIK, ﷺ, ZABRANI I NEPROTIVLJENJU POSLANIKU, ﷺ, U VEZI S NEKIM PITANJEM

1601. Ebu Hurejre, ؓ, prenosi da je čuo Allahovog Poslanika, ﷺ, da je rekao: ***Ono što vam zabranim, prođite ga se. Ono što vam naredim, izvršite koliko možete. One prije vas su uništila brojna pitanja i protivljenje njihovim poslanicima.***

باب فيما أخبَرَ بهِ النبيُّ ﷺ مِن أمْرِ الدِّينِ والفَرْقِ بَيْنَهُ وبَيْنَ الرّأْيِ للدُّنيا

١٦٠٢ - عن طلحةَ بنِ عُبيدِاللّهِ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: مَرَرْتُ معَ رسولِ اللّهِ ﷺ بِقَوْمٍ على رُؤوسِ النَّخْلِ، فقالَ: «ما يَصْنَعُ هؤُلاءِ؟». فقالوا: يُلَقِّحونَهُ؛ يَجْعَلونَ الذَّكَرَ في الأُنثى فَيَلْقَحُ. فقالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «ما أظُنُّ يُغْني ذٰلِكَ شَيْئاً». قالَ: فأُخْبِروا بذٰلِكَ، فتَرَكوهُ، فأُخْبِرَ رسولُ اللّهِ ﷺ بذٰلِكَ، فقالَ: «إنْ كانَ يَنْفَعُهُمْ ذٰلِكَ؛ فَلْيَصْنَعوهُ؛ فإنّي إنّما ظَنَنْتُ ظَنّاً؛ فلا تُؤاخِذوني بالظَّنِّ، ولكِنْ؛ إذا حَدَّثْتُكُمْ عنِ اللّهِ شَيْئاً؛ فَخُذوا بهِ، فإنّي لن أكْذِبَ على اللّهِ عزَّ وجَلَّ».

O POSLANIKOVOM, ﷺ, GOVORU O VJERI I RAZLICI IZMEĐU TOG GOVORA I MIŠLJENJA O DUNJALUČKIM PITANJIMA

1602. Talha b. 'Ubejdullah, ؓ, je rekao: Prošao sam sa Allahovim Poslanikom, ﷺ, pored nekih ljudi koji su bili na vrhu palmi.

Upitao je: ***Šta ovi rade?***

Rekli su: *Oprašuju ih. Stavljaju muške u ženske i tako ih oprašuju.*

Allahov Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Mislim da to ništa ne pomaže.*** Obaviješteni su o tome, pa su se okanili oprašivanja.

Poslanik, ﷺ, je o tome obaviješten pa je rekao: ***Ako im koristi, neka to rade. To je samo moje mišljenje i vi ga ne morate prihvatiti. Međutim, kada vam nešto kažem od Allaha, onda to prihvatite, jer ja ne griješim u prenošenju od Allaha.***

باب تَمَنِّي رُؤْيَةِ النبيِّ ﷺ والحِرْصُ عليه

١٦٠٣ - عن أبي هريرة رضي اللهُ عنه؛ قال: قال رسولُ اللهِ ﷺ: «والَّذي نَفْسُ محمدٍ بِيَدِه؛ لَيَأْتِيَنَّ على أَحَدِكُم يَوْمٌ وَلا يَراني، ثمَّ لأَنْ يَراني أَحَبُّ إِليه مِن أَهْلِه ومالِه مَعَهُم».

قال أَبو إِسحق (يَعْني: إِبراهيم بن سُفْيان): المَعْنى فيهِ عِنْدي: لأَنْ يَراني مَعَهم أَحَبُّ إِليه مِن أَهْلِه ومالِه، ثمَّ لا يَراني. وهُو عِنْدي مُقَدَّمٌ مُؤَخَّرٌ.

ŽELJA ZA VIĐENJEM POSLANIKA, ﷺ, I ČEŽNJA ZA TIM

1603. Ebu Hurejre, ؓ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Tako mi onoga u čijoj ruci je Muhammedova duša, doći će nekom od vas dan kada me neće vidjeti. Potom će više voljeti da me vidi nego svoju porodicu i imetak s njom.***

Ebu Ishak, tj. Ibrahim b. Sufjan, je rekao: *Ovo, po meni, znači: Da budem među njima više bih volio nego svoju porodicu i imetak. Ali me, ipak, neće vidjeti. Smatram da je red riječi u rečenici ispreturan.*

باب فيمن يود رؤية النبي ﷺ بأهله وماله

١٦٠٤ ـ عن أبي هريرة رضي الله عنه؛ أن رسول الله ﷺ قال: «من أشد أمتي لي حباً ناس يكونون بعدي، يود أحدهم لو رآني بأهله وماله».

O ONIMA KOJI BI VOLJELI VIDJETI POSLANIKA, ﷺ, VIŠE OD SVOJE PORODICE I IMETKA

1604. Ebu Hurejre, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Najviše od mog ummeta će me voljeti ljudi koji će doći poslije mene. Jedan od njih volio bi da me vidi više od svoje porodice i imetka.***

كِتابُ ذِكْرُ الأَنبياءِ و فَضْلِهِم

POGLAVLJE O POSLANICIMA I NJIHOVIM ODLIKAMA

بابٌ في ابْتِداءِ خَلْقِ آدَمَ عليهِ السَّلامُ

١٦٠٥ - عن أبي هُريرةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: أخذَ رسولُ اللَّهِ ﷺ بِيَدي، فقالَ: «خَلَقَ اللَّهُ عزَّ وجلَّ التُّرْبَةَ يَوْمَ السَّبْتِ، وخَلَقَ فيها الجِبالَ يَوْمَ الأحَدِ، وخَلَقَ الشَّجَرَ يَوْمَ الاثْنَيْنِ، وخَلَقَ المَكْروهَ يَوْمَ الثَّلاثاءِ، وخَلَقَ النُّورَ يَوْمَ الأرْبعاءِ، وبَثَّ فيها الدَّوابَّ يَوْمَ الخَميسِ، وخَلَقَ آدَمَ بَعْدَ العَصْرِ مِن يَوْمِ الجُمُعَةِ في آخِرِ الخَلْقِ، في آخِرِ ساعَةٍ مِن ساعاتِ الجُمُعَةِ، فيما بَيْنَ العَصْرِ إلى اللَّيْلِ».

O POČETKU STVARANJA ADEMA, ﷺ

1605. Ebu Hurejre, ﷺ, je rekao: Allahov Poslanik, ﷺ, me uzeo za ruku i rekao: ***Allah Uzvišeni je stvorio Zemlju u subotu. Na njoj je stvorio brda u nedjelju. Drveće je stvorio u ponedjeljak. Zlo[1] je stvorio u utorak. U srijedu je stvorio svjetlo. Po zemlji je razasuo životinje u četvrtak. Adema je stvorio u ikindiju u petak, i to na kraju svega stvorenog, u zadnjim satima petka, između ikindije i mraka.***

بابٌ في فَضْلِ إبْراهيمَ الخَليلِ عليهِ السَّلامُ

١٦٠٦ - عن أنسِ بنِ مالكٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: جاءَ رَجُلٌ إلى رسولِ اللَّهِ ﷺ، فقالَ: يا خَيْرَ البَرِيَّةِ! فقالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «ذاكَ إبْراهيمُ عليهِ السَّلامُ».

O VRIJEDNOSTI IBRAHIMA, ﷺ, EL-HALILA[2]

1606. Enes b. Malik, ﷺ, je rekao: Neki čovjek je došao Allahovom Poslaniku, ﷺ, i rekao: *O najbolje stvorenje!*

---

[1] U drugom rivajetu, zabilježenom u Nesaijevom tefsiru, u komentaru sure *Es-Sedžde,* stoji: *prirodne resurse,* umjesto *zlo.*
Nevevi je rekao: *Nema kontradiktornosti između ovih rivajeta, oboje je stvoreno u istom danu. (op. prev.).*

[2] Halil je najviši stepen ljubavi do kojeg stvorenje može doći kod Allaha, ﷻ. (op. prev.).

Allahov Poslanik, ﷺ, je rekao: ***To je Ibrahim, عليه السلام.***[1]

باب اختتان إبراهيم عليه السلام

١٦٠٧ - عن أبي هريرة رضي الله عنه؛ قال: قال رسول الله ﷺ: «اختتن إبراهيم النبي عليه السلام، وهو ابن ثمانين سنة، بالقدوم».

SUNNEĆENJE IBRAHIMA, عليه السلام

1607. Ebu Hurejre, رضي الله عنه, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Ibrahim, عليه السلام, se osunnetio sjekirom[2] kada je imao osamdeset godina.***

باب قول إبراهيم عليه السلام: ﴿رَبِّ أَرِنِي كَيْفَ تُحْيِ ٱلْمَوْتَىٰ﴾، وذكر لوط ويوسف عليهما السلام

١٦٠٨ - عن أبي هريرة رضي الله عنه؛ أن رسول الله ﷺ قال: «نحن أحق بالشك من إبراهيم؛ إذ قال: ﴿رَبِّ أَرِنِي كَيْفَ تُحْيِ ٱلْمَوْتَىٰ قَالَ أَوَلَمْ تُؤْمِن قَالَ بَلَىٰ وَلَٰكِن لِّيَطْمَئِنَّ قَلْبِي﴾ [البقرة: ٢٦٠]».

«ويرحم الله لوطا؛ لقد كان يأوي إلى ركن شديد، ولو لبثت في السجن طول لبث يوسف؛ لأجبت الداعي».

O IBRAHIMOVOM GOVORU:

رَبِّ أَرِنِي كَيْفَ تُحْيِ ٱلْمَوْتَىٰ

GOSPODARU, POKAŽI MI KAKO OŽIVLJAVAŠ UMRLE, I SPOMINJANJU LUTA I JUSUFA, عليهما السلام

1608. Ebu Hurejre, رضي الله عنه, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao:

---

[1] Nevevi je rekao: *Učenjaci su rekli da je to Poslanik, ﷺ, rekao iz skromnosti i poštivanja prema Ibrahimu, عليه السلام, zbog toga što je halil i predak. Međutim, u cjelini gledano, Poslanik, ﷺ, je bolji od njega.* Nevevi, *tom 15, str 21. (op. prev.).*

[2] *El-Kadum* je vrsta stolarske alatke, poput pile, sjekirice, bradvice, a neki tvrde da je to mjesto u Šamu, pa bi onda to značilo da je Ibrahim, عليه السلام, osunnećen u Šamu. Međutim, većina se slaže da se radi o alatki kojom je Ibrahim, عليه السلام, osunnećen.

Mi imamo veće pravo da sumnjamo od Ibrahima*[1], ﷺ, *kada je rekao:

رَبِّ أَرِنِي كَيْفَ تُحْيِ ٱلْمَوْتَىٰ قَالَ أَوَلَمْ تُؤْمِن قَالَ بَلَىٰ وَلَٰكِن لِّيَطْمَئِنَّ قَلْبِى

Gospodaru, pokaži mi kako oživljavaš umrle. Rekao je: Zar ne vjeruješ? Rekao je: Vjerujem, ali da mi se srce smiri.[2]

---

[1] Ibrahim, ﷺ, to nije tražio zato što je sumnjao, nego zbog pojačanja ubjeđenja gledanjem očima, jer gledanje očima pojačava ubjeđenje više od teoretskog dokazivanja. Prenosi se od Šafije, o značenju ovog hadisa, da je rekao: *Nemoguće je da se sumnja pojavi kod Ibrahima, ali kada bi se to događalo poslanicima, ja bih (Poslanik) bio preči da se to dogodi meni nego Ibrahimu. Stoga, ako ja ne sumnjam u moć oživljavanja umrlih, Ibrahim je još dalje od toga.*
Avnu-l-Bari li halli edilleti el-Buhari, Sidik Hasen Han, 4-129.
Poslanik, ﷺ, je to rekao iz skromnosti. (op. prev.).

[2] Ajet u potpunosti glasi:

وَإِذْ قَالَ إِبْرَٰهِـۧمُ رَبِّ أَرِنِي كَيْفَ تُحْيِ ٱلْمَوْتَىٰ قَالَ أَوَلَمْ تُؤْمِن قَالَ بَلَىٰ وَلَٰكِن لِّيَطْمَئِنَّ قَلْبِى قَالَ فَخُذْ أَرْبَعَةً مِّنَ ٱلطَّيْرِ فَصُرْهُنَّ إِلَيْكَ ثُمَّ ٱجْعَلْ عَلَىٰ كُلِّ جَبَلٍ مِّنْهُنَّ جُزْءًا ثُمَّ ٱدْعُهُنَّ يَأْتِينَكَ سَعْيًا وَٱعْلَمْ أَنَّ ٱللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٦٠﴾

A kada Ibrahim reče: "Gospodaru moj, pokaži mi kako oživljuješ umrle?" On reče: "Zar ne vjeruješ?!" "Dakako, vjerujem", odgovori on, "ali da mi se srce smiri!" Zatim mu reče: "Pa, onda, uzmi četiri ptice, isijeci ih, pa po dio od njih stavi na svaki brežuljak! Zatim ih pozovi, doći će ti žureći! Znaj da je Allah Silan i Mudar!" *El-Bekare, 260.*

***Allah se smilovao Lutu. Oslanjao se na nekog snažnog.*[1] *A da sam ja ostao dugo u zatvoru koliko je ostao Jusuf, odazvao bih se onom što ga je pozvao.*[2]**

باب في قول إبراهيم عليه السلام: ﴿إني سقيم﴾، و﴿بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ هَٰذَا﴾، وفي سارة «هي أختي»

١٦٠٩ - عن أبي هريرة رضي الله عنه؛ أن رسول الله ﷺ قال: **«لم يكذب إبراهيم النبي عليه السلام قط إلا ثلاث كذبات؛ ثنتين في ذات الله: قوله: ﴿إني سقيم﴾** [الصافات: ٨٩]**، والثانية قوله: ﴿بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ هَٰذَا﴾** [الأنبياء: ٦٣]**، وواحدة في شأن سارة؛ فإنه قدم أرض جبار، ومعه سارة، وكانت من أحسن الناس، فقال لها: إن هذا الجبار إن يعلم أنك امرأتي؛ يغلبني عليك، فإن سألك؛ فأخبريه أنك أختي؛ فإنك أختي في الإسلام؛ فإني لا أعلم في الأرض مسلماً غيري وغيرك.**

فلما دخل أرضه؛ رآها بعض أهل الجبار؛ أتاه، فقال له: لقد قدم أرضك امرأة لا ينبغي لها أن تكون إلا لك. فأرسل إليها فأتي بها، فقام إبراهيم عليه السلام إلى الصلاة، فلما دخلت عليه؛ لم يتمالك أن بسط يده إليها، فقبضت يده قبضة شديدة فقال لها: ادعي الله أن يطلق يدي ولا أضرك، ففعلت، فعاد، فقبضت أشد من القبضة الأولى، فقال لها مثل ذلك، ففعلت، فعاد، فقبضت أشد من القبضتين الأوليين، فقال: ادعي الله أن يطلق يدي؛ فلك الله أن لا أضرك. ففعلت، وأطلقت يده، ودعا الذي جاء بها، فقال له: إنك إنما أتيتني بشيطان ولم تأتني بإنسان؛ فأخرجها من أرضي، وأعطها هاجر».

---

[1] Odnosi se na ajet:

قَالَ لَوْ أَنَّ لِي بِكُمْ قُوَّةً أَوْ ءَاوِيٓ إِلَىٰ رُكْنٍ شَدِيدٍ ﴿٨٠﴾

Ah, da ja samo imam moć – reče on – ili da se mogu osloniti na nekog snažnog! *Hud, 80.* Neki su rekli: *Da je htio oslonio bi se, ali nije. Oslonio se samo na Allaha.* (op. prev.).

[2] U tome je pohvala Jusufu, za sabur i zato što nije žurio s izlaskom iz zatvora i pored dugog boravka u njemu. (op. prev.).

قال: «فَأَقْبَلَتْ تَمْشِي، فلَمَّا رَآها إبراهيمُ عليهِ السَّلامُ؛ انْصَرَفَ، فقالَ لها: مَهْيَمْ؟ قالَتْ: خَيْراً؛ كَفَّ اللّهُ يَدَ الفاجِرِ، وأَخْدَمَ خادِماً».

قالَ أبو هُرَيرَةَ: فتِلْكَ أُمُّكُمْ يا بَنِي ماءِ السَّماءِ.

O IBRAHIMOVOM, ﷺ, GOVORU:

إِنِّي سَقِيمٌ ﴿٨٩﴾

JA SAM BOLESTAN,

بَلْ فَعَلَهُۥ كَبِيرُهُمْ هَٰذَا ﴿٦٣﴾

I TO JE URADIO OVAJ NAJVEĆI,
I O SARI: ONA JE MOJA SESTRA

1609. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Ibrahim, ﷺ, je slagao samo tri puta.[1] Dva puta radi Allaha a to je kada je rekao:***

إِنِّي سَقِيمٌ ﴿٨٩﴾

Ja sam bolestan[2]

i drugo, kada je rekao:

بَلْ فَعَلَهُۥ كَبِيرُهُمْ هَٰذَا ﴿٦٣﴾

To je uradio najveći.[3]

---

[1] Ibn Hadžer je rekao: *Nazvao ih je lažima iz poniznosti ali ono što je on želio reći tim riječima je istina. To je aluzija* – tevrije. *Allah najbolje zna.* Ibn Tejmijje je rekao: *To troje, što je Ibrahim rekao spada u aluziju. Na temelju tog hadisa učenjaci su, konsenzusom, zaključili da je aluziju dozvoljeno koristiti onome kome je učinjena nepravda. Aluzija je govor u kome govornik podrazumijeva nešto što govor može da znači, makar to sagovornik i ne razumio.* (op. prev.).

[2] *Es-Safat, 89.*

[3] *El-Enbija, 63.*

Jednom je slagao radi Sare. Kada je došao u zemlju jednog tiranina s njim je bila i Sara. A bila je jedna od najljepših žena. Rekao joj je: Ovaj silnik, ako sazna da si mi žena, prisilit će me i uzet će te. Zato, ako te bude pitao, reci mu da si mi sestra, jer si mi ti sestra u islamu. Ja ne znam da je danas na Zemlji iko musliman osim mene i tebe.

Kada je ušao u zemlju tog tiranina neki njegovi ljudi su nju vidjeli, otišli vladaru i rekli: U tvoju zemlju je ušla žena za koju smatramo da treba biti samo tvoja. Naredio je da mu je dovedu. Doveli su je. Ibrahim, عليه السلام, ***je počeo da klanja. Kada je ušla kod silnika nije mogao da se suzdrži. Pružio je ruku prema njoj. Međutim, ruka mu se naglo ukočila.***

***Rekao joj je:* Moli Allaha da mi pusti ruku, neću ti nanijeti štete.**

***Sara je zamolila Allaha. Međutim, silnik je ponovo pružio ruku. Ruka mu se još više ukočila. Rekao joj je isto kao i prvi put. Učinila je što je tražio. Međutim, ponovo je pružio ruku prema njoj. Ruka mu se još više ukočila. Rekao joj je:* Zamoli Allaha da mi osposobi ruku, Allah je svjedok da te neću više napastovati.**

***Zamolila je Allaha pa mu je ruka vraćena u normalno stanje. Tiranin je pozvao onoga koji ju je doveo i rekao mu:* Ti si mi doveo šejtanku a ne ženu. Izgnaj je iz moje zemlje i dadni joj Hadžeru.**

Sara je krenula. Kada ju je vidio Ibrahim, عليه السلام, ***završio je namaz i upitao je:* Šta se desilo? *Rekla je:* Dobro. Allah je uklonio ruku razvratnika i poklonio mi sluškinju.**

Ebu Hurejre je rekao: *To je vaša majka, potomci Mai es-Semai.*[1]

---

[1] Kadija Ijad je rekao: *Odnosi se na ensarije. Spomenuo ih je po pretku Amir b. Hariseu, poznatom po nadimku Mais-s-ema*/Nebeska voda. (op. prev.).

بابٌ في ذِكرِ مُوسى عليهِ السَّلامُ، وقَوْلِهِ تَعالى: ﴿فَبَرَّأَهُ ٱللَّهُ مِمَّا قَالُوا۟ وَكَانَ عِندَ ٱللَّهِ وَجِيهًا﴾

١٦١٠ - عنْ أَبي هُريرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: كانَ مُوسى عليهِ السَّلامُ رَجُلاً حَيِيّاً. قالَ: فَكانَ لا يُرى مُتَجَرِّداً. قالَ: فقالَ بَنو إِسْرائيلَ: إِنَّهُ آدَرُ. قالَ: فاغْتَسَلَ عِنْدَ مُوَيْهٍ، فوَضَعَ ثَوْبَه على حَجَرٍ، فانْطَلَقَ الحَجَرُ يَسْعى، واتَّبَعَهُ بِعَصاهُ يَضْرِبُهُ: ثَوْبِي حَجَرُ! ثَوْبِي حَجَرُ! حَتَّى وَقَفَ على مَلأٍ مِن بَني إِسْرائيلَ.

ونَزَلَتْ: ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَا تَكُونُوا۟ كَٱلَّذِينَ ءَاذَوْا۟ مُوسَىٰ فَبَرَّأَهُ ٱللَّهُ مِمَّا قَالُوا۟ وَكَانَ عِندَ ٱللَّهِ وَجِيهًا ﴿٦٩﴾﴾ [الأحزاب: ٦٩].

O MUSAU, ﷺ, I RIJEČIMA UZVIŠENOG:

فَبَرَّأَهُ ٱللَّهُ مِمَّا قَالُوا۟ وَكَانَ عِندَ ٱللَّهِ وَجِيهًا ﴿٦٩﴾

PA GA JE ALLAH OSLOBODIO ONOGA ŠTO SU GOVORILI, I ON KOD ALLAHA UGLED UŽIVA

1610. Ebu Hurejre, ﷺ, je rekao: Musa, ﷺ, je bio stidan čovjek. Zato nije viđan bez odjeće. Sinovi Israilovi su govorili da je kilav. Jednog dana se kupao u jednoj rječici i stavio je svoju odjeću na neki kamen. Kamen je potom krenuo žureći. Musa, ﷺ, ga je slijedio, udarao ga štapom i govorio: *Kamenu, vrati mi moju odjeću, vrati mi moju odjeću.* Kamen se zaustavio pred skupom sinova Israilovih.

Pa je objavljen ajet:

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَا تَكُونُوا۟ كَٱلَّذِينَ ءَاذَوْا۟ مُوسَىٰ
فَبَرَّأَهُ ٱللَّهُ مِمَّا قَالُوا۟ وَكَانَ عِندَ ٱللَّهِ وَجِيهًا ﴿٦٩﴾

O vjernici, nemojte biti kao oni koji su uznemiravali Musaa pa ga je Allah oslobodio onoga što su govorili, i on kod Allaha ugled uživa.[1]

[1] *El-Ahzab*, 69.

بابٌ في قِصَّةِ موسى مع الخَضِرِ عليهما السَّلامُ

١٦١١ - عن سعيدِ بنِ جُبيرٍ؛ قال: قُلتُ لابنِ عباسٍ رضيَ اللّهُ عنهما: إنَّ نَوْفاً البِكالِيَّ يزعُمُ أنَّ موسى عليهِ السَّلامُ صاحِبَ بني إسرائيل ليسَ هو موسى صاحِبَ الخَضِرِ. فقالَ: كَذَبَ عَدُوُّ اللّهِ، سَمِعْتُ أُبَيَّ بنَ كَعْبٍ يقولُ: سَمِعْتُ رسولَ اللّهِ ﷺ يقولُ: «قامَ موسى خَطيباً في بني إسرائيل، فَسُئِلَ: أيُّ النَّاسِ أعْلَمُ؟ فقالَ: أنا أعْلَمُ».

قالَ: «فَعَتَبَ اللّهُ عليهِ إذْ لمْ يَرُدَّ العِلْمَ إليهِ، فأوْحى اللّهُ إليهِ: إنَّ عَبْداً مِن عِبادي بِمَجْمَعِ البَحْرَيْنِ هُو أعْلَمُ مِنكَ. قالَ موسى: أيْ رَبِّ! كَيْفَ لي بِهِ؟ فقيلَ لهُ: احْمِلْ حُوتاً في مِكْتَلٍ، فحَيْثُ تَفْقِدُ الحُوتَ؛ فهُو ثَمَّ.

فانْطَلَقَ، وانْطَلَقَ مَعَهُ فَتاهُ، وهُو يُوشَعُ بنُ نُونٍ، فحَمَلَ موسى عليهِ السَّلامُ حُوتاً في مِكْتَلٍ، وانْطَلَقَ هُو وفَتاهُ يَمْشِيانِ، حتَّى أتَيا الصَّخْرَةَ، فَرَقَدَ مُوسى وفَتاهُ، فاضْطَرَبَ الحُوتُ في المِكْتَلِ، حتَّى خَرَجَ مِنَ المِكْتَلِ، فَسَقَطَ في البَحْرِ».

قال: «وأمْسَكَ اللّهُ عنهُ جِرْيَةَ الماءِ، حتَّى كانَ مِثْلَ الطَّاقِ، فكانَ لِلحوتِ سَرَباً، وكانَ لِموسى ولِفَتاهُ عَجَباً.

فانْطَلَقا بَقِيَّةَ يَوْمِهِما ولَيْلَتِهِما، ونَسِيَ صاحِبُ مُوسى أنْ يُخْبِرَهُ، فلَمَّا أصْبَحَ مُوسى عليهِ السَّلامُ؛ قالَ لِفَتاهُ ﴿ءَاتِنَا غَدَآءَنَا لَقَدْ لَقِينَا مِن سَفَرِنَا هَٰذَا نَصَبًا﴾. قال: «ولمْ يَنْصَبْ حتَّى جاوَزَ المَكانَ الَّذي أُمِرَ بِهِ. ﴿قَالَ أَرَءَيْتَ إِذْ أَوَيْنَآ إِلَى ٱلصَّخْرَةِ فَإِنِّى نَسِيتُ ٱلْحُوتَ وَمَآ أَنسَىٰنِيهُ إِلَّا ٱلشَّيْطَٰنُ أَنْ أَذْكُرَهُۥ وَٱتَّخَذَ سَبِيلَهُۥ فِى ٱلْبَحْرِ عَجَبًا ﴿٦٣﴾﴾. قالَ مُوسى: ﴿ذَٰلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِ فَٱرْتَدَّا عَلَىٰٓ ءَاثَارِهِمَا قَصَصًا ﴿٦٤﴾﴾. قال: يَقُصَّانِ آثارَهُما.

حتَّى أتَيا الصَّخْرَةَ، فَرَأى رَجُلاً نائِماً، مُسَجًّى عليهِ بِثَوْبٍ، فسَلَّمَ عليهِ مُوسى، فقالَ لهُ الخَضِرُ: أنَّى بِأرْضِكَ السَّلامُ؟ قالَ: أنا مُوسى. قالَ: مُوسى بَني إسْرائيلَ؟ قالَ: نعمْ. قالَ: إنَّكَ على عِلْمٍ مِن عِلْمِ اللّهِ عَلَّمَكَهُ اللّهُ لا أعْلَمُهُ، وأنا على عِلْمٍ مِن عِلْمِ اللّهِ عَلَّمَنيهِ لا

تعلَّمُهُ. قالَ لهُ موسى عليهِ السَّلامُ: ﴿هَلْ أَتَّبِعُكَ عَلَىٰٓ أَن تُعَلِّمَنِ مِمَّا عُلِّمْتَ رُشْدًا﴾ قــــالَ: ﴿إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ مَعِىَ صَبْرًا وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلَىٰ مَا لَمْ تُحِطْ بِهِۦ خُبْرًا ﴿٦٨﴾﴾ قــالَ: ﴿سَتَجِدُنِىٓ إِن شَآءَ ٱللَّهُ صَابِرًا وَلَآ أَعْصِى لَكَ أَمْرًا﴾. قالَ لهُ الخَضِرُ: ﴿فَإِنِ ٱتَّبَعْتَنِى فَلَا تَسْـَٔلْنِى عَن شَىْءٍ حَتَّىٰٓ أُحْدِثَ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا﴾ قالَ: نعم.

قالَ: فانطلَقَ الخضِرُ ومُوسى يَمْشِيانِ على ساحِلِ البَحْرِ، فمَرَّتْ بِهِما سَفينةٌ فكلَّماهُم أن يَحملوهُما، فعرَفوا الخَضِرَ، فحَمَلوهُما بِغَيْرِ نَوْلٍ، فعَمَدَ الخَضِرُ إلى لَوْحٍ مِن ألواحِ السَّفينَةِ، فنَزَعَهُ، فقالَ لهُ مُوسى: قَوْمٌ حملَونا بغَيْرِ نَوْلٍ، عمدت إلى سفينتهم، فخرقتها لتغرق أهــلــهــا ﴿لَقَدْ جِئْتَ شَيْـًٔا إِمْرًا﴾ قــالَ: ﴿أَلَمْ أَقُلْ إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ مَعِىَ صَبْرًا﴾ قالَ: ﴿لَا تُؤَاخِذْنِى بِمَا نَسِيتُ وَلَا تُرْهِقْنِى مِنْ أَمْرِى عُسْرًا﴾.

ثُمَّ خَرَجا مِن السَّفينَةِ، فبَيْنَما هُما يَمْشِيانِ على السَّاحِلِ؛ إذا غُلامٌ يَلْعَبُ مَعَ الغِلْمانِ، فأَخَذَ الخَضِرُ بِرَأْسِهِ، فاقْتَلَعَهُ بيَدِهِ، فقَتَلَهُ، فقالَ مُوسى: ﴿أَقَتَلْتَ نَفْسًا زَكِيَّةًۢ بِغَيْرِ نَفْسٍ لَّقَدْ جِئْتَ شَيْـًٔا نُّكْرًا﴾. قــالَ: ﴿أَلَمْ أَقُل لَّكَ إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ مَعِىَ صَبْرًا﴾. قــالَ: «وهٰذِهِ أشَدُّ مِن الأولى. قالَ ﴿إِن سَأَلْتُكَ عَن شَىْءٍۭ بَعْدَهَا فَلَا تُصَٰحِبْنِى قَدْ بَلَغْتَ مِن لَّدُنِّى عُذْرًا﴾.

﴿فَٱنطَلَقَا حَتَّىٰٓ إِذَآ أَتَيَآ أَهْلَ قَرْيَةٍ ٱسْتَطْعَمَآ أَهْلَهَا فَأَبَوْا۟ أَن يُضَيِّفُوهُمَا فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا يُرِيدُ أَن يَنقَضَّ فَأَقَامَهُۥ﴾. يقولُ: «مائِلٌ، قالَ الخَضِرُ بِيَدِهِ هٰكَذا، فأقامَهُ. قالَ لهُ مُوسى: قَوْمٌ أتيناهُم، فلَمْ يُضَيِّفونا، ولَمْ يُطْعِمونا، ﴿لَوْ شِئْتَ لَتَّخَذْتَ عَلَيْهِ أَجْرًا﴾ قالَ: ﴿هَٰذَا فِرَاقُ بَيْنِى وَبَيْنِكَ سَأُنَبِّئُكَ بِتَأْوِيلِ مَا لَمْ تَسْتَطِع عَّلَيْهِ صَبْرًا﴾.

قالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «يَرْحَمُ اللّهُ موسى، لَوَدِدْتُ أنَّهُ كانَ صَبَرَ حتَّى يُقَصَّ علَينا مِن أخبارِهِما».

قالَ: وقالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «كانَتِ الأُولى مِن مُوسى نِسْياناً».

قال: «وجاءَ عُصْفورٌ: حتَّى وَقَعَ على حَرْفِ السَّفينَةِ، ثُمَّ نَقَرَ في البَحْرِ، فقالَ لهُ الخَضِرُ: ما نَقَصَ عِلْمي وعِلْمُكَ مِن عِلْمِ اللّهِ عزَّ وجلَّ إلاَّ مِثْلَ ما نَقَصَ هٰذا العُصْفورُ مِن البَحْرِ».

قالَ سَعيدُ بنُ جُبَيْرٍ: وكانَ ابنُ عباسٍ رضيَ اللّهُ عنهُما يَقْرأُ: (وكانَ أمامَهُمْ مَلِكٌ يأخُذُ كُلَّ سَفينَةٍ صالِحَةٍ غَصْباً). وكان يَقْرأُ: (وأمّا الغُلامُ فكانَ كافِراً).

KAZIVANJE O MUSAU I HIDRU, ﷺ[1]

1611. Se'id b. Džubejr je rekao Ibn 'Abbasu: Nevf el-Bikali tvrdi da Musa, ﷺ, poslanik sinova Israilovih, nije Musa koji se susreo sa Hidrom.

Ibn 'Abbas je rekao: Slagao je Allahov neprijatelj.[2] Čuo sam Ubejj b. Ka'ba kada je rekao da je čuo Allahovog Poslanika, ﷺ, kada je rekao: ***Jedanput je Musa ustao među sinove Israilove kao hatib, pa je bio upitan:*** **Ko je naznaniji od ljudi?**

Rekao je: **Ja sam najznaniji.**

Allah ga je zbog toga ukorio, zato što to znanje nije pripisao Njemu. Potom mu je Allah objavio: **Jedan Moj rob koji se nalazi tamo gdje se dva mora spajaju je znaniji od tebe.**

Musa je rekao: **Gospodaru kako da ja dođem do njega?**

Rečeno mu je: **Uzmi ribu i stavi je u korpu i na mjestu gdje je izgubiš, tu ćeš ga naći.**

Musa, ﷺ, je krenuo sa slugom koji se zvao Juše'a b. Nun. Musa je ponio ribu u korpi. Išli su on i njegov sluga sve dok nisu stigli do jedne stijene. Legli su obojica. Riba u korpi se pokrenula, iskliznula[3] iz nje i pala u more. Allah je zaustavio tok vode, i pojavila se rupa u vodi, poput tunela. Riba je kroz njega skliznula.

Musa i njegov sluga su bili začuđeni.[4] Ostatak tog dana i noći su išli. Njegov saputnik je zaboravio da o nestanku ribe obavijesti Musaa.

Kada su osvanuli Musa, ﷺ, je rekao svom sluzi:

---

[1] Kurtubi je rekao: *Primjetno je iz konteksta kazivanja, iščitavanja događaja, i iz njegovih riječi:*

وَمَا فَعَلْتُهُۥ عَنْ أَمْرِى

Sve to ja nisam uradio po svome rasuđivanju *(El-Kehf, 82)*, *da je bio vjerovjesnik, ali nije bio poslanik. El-Mufhim,* 6/609. (op. prev.).

[2] To je rekao u srdžbi, jer je govorio o tome bez znanja. (op. prev.).

[3] U *Komentaru* je rekao: *Dotakla ju je voda Izvora života.*

[4] Kada su se prisjetili toga. Zadivila ih je Allahova moć da oživi mrtvu ribu i zaustavi tok vode. (op. prev.).

ءَاتِنَا غَدَآءَنَا لَقَدْ لَقِينَا مِن سَفَرِنَا هَٰذَا نَصَبًا ﴿٦٢﴾

Daj nam užinu našu, jer smo se umorili od putovanja.[1]

Nije se umorio sve dok nije prošao određeno mjesto.

قَالَ أَرَءَيْتَ إِذْ أَوَيْنَآ إِلَى ٱلصَّخْرَةِ فَإِنِّى نَسِيتُ ٱلْحُوتَ وَمَآ أَنسَىٰنِيهُ إِلَّا ٱلشَّيْطَٰنُ أَنْ أَذْكُرَهُۥ وَٱتَّخَذَ سَبِيلَهُۥ فِى ٱلْبَحْرِ عَجَبًا ﴿٦٣﴾

***Sluga je rekao:* Vidi, kad smo se kod one stijene svratili, ja sam zaboravio ribu, sam šejtan je učinio da je zaboravim, da ti je ne spomenem, mora da je ona skliznula u more, baš čudno.**

قَالَ ذَٰلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِ فَٱرْتَدَّا عَلَىٰٓ ءَاثَارِهِمَا قَصَصًا ﴿٦٤﴾

***Musa je rekao:* E, to je ono što tražimo!, i njih dvojica se vratiše putem kojim su bili došli.**

Rekao je: tj. prateći svoj trag.

Kada su došli do stijene vidjeli su nekog čovjeka pokrivenog odjećom kako spava. Musa mu je nazvao selam.

Hidr ga je upitao: Odakle u tvojoj zemlji selam?!

Rekao je: Ja sam Musa.

Musa Israilovih sinova?, *upitao je.*

Da, *odgovorio je.*

Rekao je: Ti posjeduješ znanje od Allaha kojem te je podučio a ja ga ne poznajem. A i ja posjedujem znanje od Allaha kojem me je podučio, koje ti ne posjeduješ.

---

[1] *El-Kehf*, 62.

هَلْ أَتَّبِعُكَ عَلَىٰٓ أَن تُعَلِّمَنِ مِمَّا عُلِّمْتَ رُشْدًا ﴿٦٦﴾

Musa ga je upitao: Mogu li da te pratim, ali da me podučiš onome čemu si ti ispravno upućen?

إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٦٧﴾ وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلَىٰ مَا لَمْ تُحِطْ بِهِۦ خُبْرًا ﴿٦٨﴾

Rekao je: Ti sigurno nećeš moći sa mnom da izdržiš, a i kako bi izdržao ono o čemu ništa ne znaš?

سَتَجِدُنِىٓ إِن شَآءَ ٱللَّهُ صَابِرًا وَلَآ أَعْصِى لَكَ أَمْرًا ﴿٦٩﴾

Musa je rekao: Vidjećeš da ću strpljiv biti, inša-Allah! I da ti se neću ni u čemu protiviti.

قَالَ فَإِنِ ٱتَّبَعْتَنِى فَلَا تَسْـَٔلْنِى عَن شَىْءٍ حَتَّىٰٓ أُحْدِثَ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا ﴿٧٠﴾

Hidr mu je, tada, rekao: Ako ćeš me već pratiti, onda me ni o čemu ne pitaj dok ti ja o tome prvi ne kažem!

Rekao je: Dobro.

Potom su krenuli obalom mora. Pored njih je prošao neki brod. Zamolili su da ih poveze. Prepoznali su Hidra, pa su ih povezli besplatno. Hidr je krenuo prema jednoj dasci na brodu. Uzeo ju je i iščupao. Musa mu je rekao: Narod nas je povezao džabe a ti im sad probi brod kako bi potopio njihove putnike.

لَقَدْ جِئْتَ شَيْـًٔا إِمْرًا ﴿٧١﴾

Učinio si, doista, nešto krupno.

أَلَمۡ أَقُلۡ إِنَّكَ لَن تَسۡتَطِيعَ مَعِيَ صَبۡرٗا ﴿٧٢﴾

***Hidr mu reče:* Ne rekoh li ja da ti, doista, nećeš moći izdržati sa mnom?**

لَا تُؤَاخِذۡنِي بِمَا نَسِيتُ وَلَا تُرۡهِقۡنِي مِنۡ أَمۡرِي عُسۡرٗا ﴿٧٣﴾

***Musa reče:* Ne karaj me što sam zaboravio i ne čini mi poteškoće u ovom poslu.**

Sišli su s broda. Dok su išli obalom mora sreli su dječaka koji se igrao s ostalom djecom. Hidr ga uze za glavu, otkinu je svojim rukama i ubi ga.

أَقَتَلۡتَ نَفۡسٗا زَكِيَّةَۢ بِغَيۡرِ نَفۡسٖ لَّقَدۡ جِئۡتَ شَيۡـٔٗا نُّكۡرٗا ﴿٧٤﴾

***Musa reče:* Što ubi dijete bezgrješno, koje nije nikog ubilo! Učinio si, zaista, nešto vrlo ružno!**

أَلَمۡ أَقُل لَّكَ إِنَّكَ لَن تَسۡتَطِيعَ مَعِيَ صَبۡرٗا ﴿٧٥﴾

***Rekao je:* Ne rekoh li ja tebi da ti, doista, nećeš moći izdržati sa mnom?**

Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Ovo je gore od onog prvog.***[1]

إِن سَأَلۡتُكَ عَن شَيۡءِۭ بَعۡدَهَا فَلَا تُصَٰحِبۡنِيۖ قَدۡ بَلَغۡتَ مِن لَّدُنِّي عُذۡرٗا ﴿٧٦﴾

---

[1] Kurtubi je rekao: *Musa je prekršio dogovor da će se strpiti i šutjeti. Nije mogao preći preko toga, jer je to u njegovom šerijatu zabranjeno.* (op. prev.).

Musa reče: Ako te i poslije ovoga za bilo šta upitam onda se nemoj sa mnom družiti. Eto sam ti se opravdao.

فَٱنطَلَقَا حَتَّىٰٓ إِذَآ أَتَيَآ أَهۡلَ قَرۡيَةٍ ٱسۡتَطۡعَمَآ أَهۡلَهَا فَأَبَوۡاْ أَن يُضَيِّفُوهُمَا فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارٗا يُرِيدُ أَن يَنقَضَّ فَأَقَامَهُۥۖ

Krenuli su dalje. Kad dođoše do jednog sela, zamoliše njegove stanovnike da ih nahrane, ali oni odbiše da ih ugoste. U selu naiđoše na jedan nagnut zid koji samo što se nije srušio, pa Hidr pokaza rukom i popravi ga.

Musa mu reče: Narodu kojem smo došli i koji nas ni ugostio ni nahranio nije,

لَوۡ شِئۡتَ لَتَّخَذۡتَ عَلَيۡهِ أَجۡرٗا

mogao si za to uzeti nadoknadu.

هَٰذَا فِرَاقُ بَيۡنِي وَبَيۡنِكَۚ سَأُنَبِّئُكَ بِتَأۡوِيلِ مَا لَمۡ تَسۡتَطِع عَّلَيۡهِ صَبۡرًا ﴿٧٨﴾

Hidr je rekao: Sada se rastajemo ja i ti.[1] I objasniću ti ono zbog čega nisi mogao da se strpiš.[2]

---

[1] Jer je Musa to uslovio sam sebi. (op. prev.).

[2] *El-Kehf*, 63-78. Ajeti o tom događaju do kraja glase:

أَمَّا ٱلسَّفِينَةُ فَكَانَتۡ لِمَسَٰكِينَ يَعۡمَلُونَ فِي ٱلۡبَحۡرِ فَأَرَدتُّ أَنۡ أَعِيبَهَا وَكَانَ وَرَآءَهُم مَّلِكٞ يَأۡخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ غَصۡبٗا ﴿٧٩﴾ وَأَمَّا ٱلۡغُلَٰمُ فَكَانَ أَبَوَاهُ مُؤۡمِنَيۡنِ فَخَشِينَآ أَن يُرۡهِقَهُمَا طُغۡيَٰنٗا وَكُفۡرٗا ﴿٨٠﴾

Allahov Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Allah se smilovao Musau. Volio sam da se strpio, pa da nam ispriča šta im se sve dešavalo. Poslanik, ﷺ, je rekao: U prvom slučaju se Musa zaboravio. Potom je došao vrabac i stao na rub broda a zatim je kljucnuo u more. Hidr je tada rekao:* Moje i tvoje znanje u odnosu na Allahovo je kao voda koju je uzeo vrabac u kljunu u odnosu na more.**

Se'id b. Džubejr je rekao: *Ibn Abbas je čitao ovaj ajet ovako: Pred njima je bio neki kralj koji je otimao svaku ispravnu lađu.*

A ovaj ajet je čitao ovako: *Što se tiče dječaka, bio je nevjernik.*[1]

فَأَرَدْنَآ أَن يُبْدِلَهُمَا رَبُّهُمَا خَيْرًا مِّنْهُ زَكَوٰةً وَأَقْرَبَ رُحْمًا ﴿٨١﴾ وَأَمَّا ٱلْجِدَارُ
فَكَانَ لِغُلَٰمَيْنِ يَتِيمَيْنِ فِى ٱلْمَدِينَةِ وَكَانَ تَحْتَهُۥ كَنزٌ لَّهُمَا وَكَانَ أَبُوهُمَا
صَٰلِحًا فَأَرَادَ رَبُّكَ أَن يَبْلُغَآ أَشُدَّهُمَا وَيَسْتَخْرِجَا كَنزَهُمَا رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ ۚ
وَمَا فَعَلْتُهُۥ عَنْ أَمْرِى ۚ ذَٰلِكَ تَأْوِيلُ مَا لَمْ تَسْطِع عَّلَيْهِ صَبْرًا ﴿٨٢﴾

Što se one lađe tiče, - ona je vlasništvo siromaha koji rade na moru, i ja sam je oštetio jer je pred njima bio jedan vladar koji je svaku ispravnu lađu otimao; što se onoga dječaka tiče, - roditelji njegovi su vjernici, pa smo se pobojali da ih on neće na nasilje i nevjerovanje navratiti, a mi želimo da im Gospodar njihov, mjesto njega, da boljeg i čestitijeg od njega, i milostivijeg; a što se onoga zida tiče, - on je dvojice dječaka, siročadi iz grada, a pod njim je zakopano njihovo blago. Otac njihov je bio dobar čovjek i Gospodar tvoj želi, iz milosti Svoje, da oni odrastu i izvade blago svoje. Sve to ja nisam uradio po svome rasuđivanju. Eto to je objašnjenje za tvoje nestrpljenje! *El-Kehf, 79-82.*

[1] Vjerovatno je taj Ibnu Abbasov kiraet, ustvari tefsir, jer u Kur'anu ajet glasi ovako:

وَكَانَ وَرَآءَهُم مَّلِكٌ يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ غَصْبًا ﴿٧٩﴾

Pred njima je bio vladar koji je svaku ispravnu lađu otimao. *(El-Kehf, 79).* Isti slučaj je i s drugim ajetom koji u Kur'anu glasi:

وَأَمَّا ٱلْغُلَٰمُ فَكَانَ أَبَوَاهُ مُؤْمِنَيْنِ فَخَشِينَآ أَن يُرْهِقَهُمَا طُغْيَٰنًا وَكُفْرًا ﴿٨٠﴾

Što se onog dječaka tiče, roditelji njegovi su vjernici, pa smo se pobojali da ih on neće na nasilje i nevjerovanje navratiti. (*El-Kehf*, 80). Stoga kažemo da su riječi: *A ovaj ajet je čitao ovako: Što se dječaka tiče bio je nevjernik,* ustvari tefsir. Allah najbolje zna.

باب في قول النبي ﷺ: «لا تفضلوا بين أنبياء الله»

١٦١٢ - عن أبي هريرة رضي الله عنه، قال: بينما يهودي يعرض سلعة له أعطي بها شيئاً كرهه أو لم يرضه؛ (شك عبدالعزيز)؛ قال: لا والذي اصطفى موسى على البشر. قال: فسمعه رجل من الأنصار، فلطم وجهه؛ قال: تقول: والذي اصطفى موسى على البشر، ورسول الله ﷺ بين أظهرنا؟!

قال: فذهب اليهودي إلى رسول الله ﷺ، فقال: يا أبا القاسم! إن لي ذمة وعهداً. وقال: فلان لطم وجهي. فقال رسول الله ﷺ: «لم لطمت وجهه؟». قال: قال يا رسول الله؛ والذي اصطفى موسى على البشر وأنت بين أظهرنا.

قال: فغضب رسول الله ﷺ حتى عرف الغضب في وجهه، ثم قال: «لا تفضلوا بين أنبياء الله؛ فإنه ينفخ في الصور، فيصعق من في السماوات ومن في الأرض؛ إلا من شاء الله». قال: «ثم ينفخ فيه أخرى، فأكون أول من بعث أو: في أول من بعث -؛ فإذا موسى آخذ بالعرش، فلا أدري؛ أحوسب بصعقته يوم الطور، أو

O POSLANIKOVIM, ﷺ, RIJEČIMA: *NEMOJTE PRAVITI RAZLIKU MEĐU VJEROVJESNICIMA*

1612. Ebu Hurejre, ؓ, je rekao: Dok je neki Židov nudio neku robu na prodaju ponuđena mu je cijena koju nije prihvatio ili s kojom nije bio zadovoljan (Abdul Aziz nije bio siguran). Rekao je: *Ne tako mi Onoga koji je odlikovao Musaa nad svim ljudima.*

Čuo ga je neki ensarija, pa mu je udario šamar i rekao: *Govoriš, tako mi Onoga koji je odabrao Musaa nad svim ljudima a Allahov Poslanik,* ﷺ, *je među nama?!* Židov je otišao do Poslanika, ﷺ, i rekao: *Ebu-l-Kasime, ja od vas imam obećanje i ugovor. Taj i taj me je ošamario.*

Allahov Poslanik, ﷺ, je upitao ensariju: *Zbog čega si ga ošamario?* Rekao je: *Allahov Poslaniče, rekao je: Tako mi Onoga koji je odabrao Musa nad ljudima a ti si među nama.*

Poslanik, ﷺ, se toliko naljutio da se to vidjelo na njegovu licu.

Zatim je rekao: *Nemojte davati prednost nekim Allahovim vjerovjesnicima nad drugima. Puhnuće se u rog i sve što je na nebesima i Zemlji pomrijet će, osim koga Allah poštedi. Potom će se drugi put puhnuti pa ću ja prvi biti proživljen, ili među prvima koji će biti proživljeni, i vidjet ću Musaa kako se drži za Arš. Ne znam da li mu je uračunata ona njegova nesvijest kad je bio na Turu ili je proživljen prije mene. Ja ne mogu reći da je iko bolji od Junusa b. Mettaa.*

باب في وفاة موسى عليه السلام

١٦١٣ - عن أبي هريرة رضي الله عنه؛ قال: قال رسول الله ﷺ: «جاء ملك الموت إلى موسى عليه السلام، فقال له: أجب ربك». قال: «فلطم موسى عليه السلام عين ملك الموت، ففقأها». قال: «فرجع الملك إلى الله تعالى، فقال: إنك أرسلتني إلى عبد لك لا يريد الموت، وقد فقأ عيني». قال: «فرد الله إليه عينه، وقال: ارجع إلى عبدي، فقل: الحياة تريد؟ فإن كنت تريد الحياة؛ فضع يدك على متن ثور، فما توارت يدك من شعرة؛ فإنك تعيش بها سنة. قال: ثم مه؟ قال: ثم تموت. قال: فالآن من قريب، رب أدنني من الأرض المقدسة رمية بحجر».

قال رسول الله ﷺ: «والله؛ لو أني عنده؛ لأريتكم قبره، إلى جانب الطريق، عند الكثيب الأحمر».

O MUSAOVOJ, عليه السلام, SMRTI

1613. Ebu Hurejre, رضي الله عنه, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: *Melek smrti je došao Musau,* عليه السلام, [1] *i rekao mu:* **Odgovori svom Gospodaru!**

Musa, عليه السلام, *je ošamario Meleka smrti i izbio mu oko. Melek se vratio Allahu i rekao mu:* **Poslao si me robu koji ne želi smrt. Izbio mi je oko.** *Allah mu je povratio oko i rekao mu:* **Vrati se Mom robu i**

[1] Tj. u ljudskom obliku, kako se navodi u Ahmedovom rivajetu s vjerodostojnim lancem prenosilaca.

reci: Da li želiš život? Pa, ako želiš život, stavi svoju ruku na leđa bika, pa koliko tvoja ruka pokrije dlaka, toliko ćeš godina živjeti.

***Musa je upitao:* A šta poslije?**

Rekao je:* Zatim ćeš umrijeti. *Musa je rekao: Sad odmah me usmrti, Gospodaru, i to nedaleko od svete zemlje, koliko se može dobaciti kamenom. Allahov Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Tako mi Allaha, da sam tamo, pokazao bih vam njegov mezar pored puta kod crvene dine.***

بابٌ في قَوْلِ النبيِّ ﷺ:
«مَرَرْتُ على مُوسى عليهِ السَّلامُ يُصَلِّي في قَبْرِهِ»

١٦١٤ - عنْ أَنَسِ بنِ مالكٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ أَنَّ رسولَ اللَّهِ ﷺ قالَ: «**أَتَيْتُ** (وفي رِوايةِ هَدّابٍ): **مَرَرْتُ - على مُوسى لَيْلَةَ أُسْرِيَ بي، عِنْدَ الكَثيبِ الأَحْمَرِ، وهُو قائِمٌ يُصَلِّي في قَبْرِهِ**».

O POSLANIKOVOM, ﷺ, GOVORU: *PROŠAO SAM PORED MUSAA,* عليه السلام*, KOJI JE KLANJAO U SVOM MEZARU*

1614. Enes b. Malik, رضي الله عنه, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Došao sam*** (a u Heddabovoj predaji:) ***prošao sam pored Musaa u noći Israa kod crvene dine. Stajao je i klanjao u svom mezaru.***

بابٌ في ذِكْرِ يُوسُفَ عليهِ السَّلامُ

١٦١٥ - عنْ أَبي هُريرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: قيلَ: يا رسولَ اللَّهِ! مَنْ أَكْرَمُ النَّاسِ؟ قالَ: «**أَتْقاهُمْ**». قالوا: ليسَ عنْ هٰذا نَسْأَلُكَ. قالَ: «**فَيوسُفُ نَبيُّ اللَّهِ، ابنُ نَبيِّ اللَّهِ، ابنِ نَبيِّ اللَّهِ، ابنِ خَليلِ اللَّهِ**». قالوا: ليسَ عنْ هٰذا نَسْأَلُكَ. قالَ: «**فَعَنْ مَعادِنِ العَرَبِ تَسْأَلوني؟ خِيارُهُمْ في الجاهِلِيَّةِ خِيارُهُمْ في الإِسْلامِ إِذا فَقِهُوا**».

O SPOMINJANJU JUSUFA, عليه السلام

1615. Ebu Hurejre, رضي الله عنه, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, upitan: *Ko je najplemenitiji čovjek?*

Odgovorio je: ***Najbogobojazniji.***

Rekli su: *Ne pitamo o tome.*

Rekao je: ***Jusuf, Allahov vjerovjesnik, sin Allahovog vjerovjesnika, sin Allahovog vjerovjesnika, sin Allahovog prijatelja.*** Rekli su: *Ne pitamo o tome.*

Rekao je: ***O korijenima Arapa me pitate? Najbolji od njih u džahilijjetu su najbolji i u islamu, ako ga shvate.***

باب في ذِكرِ زكريَّا عليه السَّلامُ

١٦١٦ - عن أبي هُريرةَ رضيَ اللهُ عنهُ؛ أنَّ رسولَ اللهِ ﷺ قالَ: «كانَ زَكَرِيَّاءُ نَجَّاراً».

O SPOMINJANJU ZEKERIJAA, ﷺ

1616. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Zekerijja je bio stolar.***

بابٌ في ذِكرِ يُونُسَ عليه السَّلامُ

١٦١٧ - عن أبي هُريرةَ رضيَ اللهُ عنهُ؛ عنِ النبيِّ ﷺ؛ أنَّه قالَ: «قالَ - يَعْني (اللهَ عزَّ وجلَّ) لا يَنْبَغي لِعَبْدٍ لي (وقالَ: ابنُ مُثَنَّى: لِعَبْدي) أنْ يَقولَ: أنا خَيرٌ مِن يُونُسَ بنِ مَتَّى».

O SPOMINJANJU JUNUSA, ﷺ

1617. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je Vjerovjesnik, ﷺ, rekao: ***Rekao je,*** tj. Uzvišeni Allah: **Ne bi smio Moj rob reći: Ja sam bolji od Junusa b. Mettaa.**

باب ذِكْرُ عِيسى عليه السَّلامُ

١٦١٨ ـ عن أبي هريرةَ رضي اللّه عنه؛ قال: قال رسولُ اللّه ﷺ: «أنا أولى النَّاسِ بِعيسى بنِ مَرْيَمَ في الأولى والآخِرَةِ». قالُوا: كَيفَ يا رسولَ اللّه؟ قال: «الأنبِياءُ إخوَةٌ مِن عَلاّتٍ، وأُمهاتُهُمْ شَتّى، ودِينُهُمْ واحِدٌ؛ فلَيسَ بَيْنَنا نَبِيٌّ».

O SPOMINJANJU ISAA, ﷺ

1618. Ebu Hurejre, ؓ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Ja sam najbliži Isau Merjeminom sinu i na ovom i na onom svijetu.***

Upitali su: *Kako to, Allahov Poslaniče?*

Rekao je: ***Vjerovjesnici su braća po ocu, a majke su im različite. Vjera im je jedna a između mene i njega nema poslanika.***

باب مَسُّ الشَّيطانِ كُلَّ مَوْلودٍ إلاَّ مَرْيَمَ وابْنَها عَلَيهِما السَّلامُ

١٦١٩ ـ عنْ أبي هُريرَةَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ أنَّ رسولَ اللّهِ ﷺ قالَ: «ما مِنْ مَوْلودٍ يُولَدُ؛ إلاَّ نَخَسَهُ الشَّيطانُ، فيَسْتَهِلُّ صارِخاً مِن نَخسَةِ الشَّيطانِ، إلاَّ ابنَ مَرْيَمَ وأُمَّهُ».

ثُمَّ قالَ أبو هُريرةَ: اقرَؤوا إنْ شِئْتُمْ: ﴿وَإِنِّي أُعِيذُهَا بِكَ وَذُرِّيَّتَهَا مِنَ ٱلشَّيْطَٰنِ ٱلرَّجِيمِ﴾ [آل عمران: ٣٦].

ŠEJTAN JE DOTAKAO SVAKO NOVOROĐENČE, OSIM MERJEMU I NJENOG SINA, ﷺ

1619. Ebu Hurejre, ؓ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Svako novorođenče šejtan podbode, pa zaplače od tog šejtanskog uboda, osim sina Merjemina i njegovu majku.***

Potom je Ebu Hurejre rekao: *Proučite, ako hoćete:*

وَإِنِّي سَمَّيْتُهَا مَرْيَمَ وَإِنِّي أُعِيذُهَا بِكَ وَذُرِّيَّتَهَا مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴿٣٦﴾

Ja se utječem za nju i za njeno potomstvo od prokletog šejtana.[1]

باب قَوْلِ عِيسى عليه السَّلامُ:
«آمَنْتُ بِاللَّهِ وكَذَّبْتُ نَفْسِي»

١٦٢٠ - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ؛ قَالَ: قَالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «رَأى عِيسى ابنُ مَرْيَمَ رَجُلاً يَسْرِقُ، فقالَ لهُ عِيسى: سَرَقْتَ؟! قالَ: كَلاَّ؛ والَّذي لا إِلٰهَ إِلاَّ هُوَ. قالَ عِيسى: آمَنْتُ بِاللَّهِ، وكَذَّبْتُ نَفْسِي».

ISAOV, ﷺ, GOVOR: *VJERUJEM U ALLAHA A NE VJERUJEM SEBI*

1620. Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Isa b. Merjem je jednom vidio nekog čovjeka kako krade.***

Rekao mu je: **Ukrao si?**

Čovjek je rekao: **Ne, tako mi Onoga osim kojeg drugog boga nema.**

Isa je tada rekao: **Vjerujem u Allaha a ne vjerujem sebi.**[2]

---

[1] *Alu Imran*, 36.

[2] Tj. vjerujem onome ko se zakleo Allahom a ne smatram da je ono što sam vidio krađa, jer postoji mogućnost da je čovjek uzeo imetak u kojem ima svoje pravo, ili mu je vlasnik imetka dozvolio da ga uzme, ili time nije namjeravao da počini krađu.

كِتابُ فَضائِلِ أَصْحابِ النبيِّ ﷺ

POGLAVLJE O ODLIKAMA POSLANIKOVIH, ﷺ, ASHABA

بابُ فَضائِلُ أَبي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ رضيَ اللّهُ عنهُ
وقَوْلُهُ ﷺ: ما ظَنُّكَ باثْنَيْنِ اللّهُ ثالِثُهُما»

١٦٢١ - عنْ أنسِ بنِ مالكٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ أنَّ أبا بكرٍ الصِّدِّيق رضيَ اللّهُ عنهُ قالَ: نَظَرْتُ إلى أقدامِ المُشْرِكينَ على رُؤوسِنا ونَحْنُ في الغارِ، فقُلْتُ: يا رسولَ اللّهِ! لوْ أنَّ أحَدَهُمْ نَظَرَ إلى قَدَمَيْهِ؛ أبْصَرَنا تَحْتَ قَدَمَيْهِ. فقالَ: «يا أبا بكرٍ! ما ظَنُّكَ باثْنَيْنِ اللّهُ ثالِثُهُما؟!».

ODLIKE EBU BEKRA ES-SIDDIKA, رضي الله عنه, I POSLANIKOV GOVOR: *ŠTA MISLIŠ O DVOJICI S KOJIMA JE ALLAH TREĆI?!*

1621. Enes b. Malik, رضي الله عنه, prenosi da je Ebu Bekr es-Siddik, رضي الله عنه, rekao: Gledao sam u noge mušrika iznad naših glava kada smo bili u pećini, pa sam rekao: *Allahov Poslaniče, da neko od njih pogleda u svoje noge vidio bi nas između njih.*

Allahov Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Ebu Bekre, šta veliš za dvojicu s kojima je treći Allah?!***[1]

[1] Nevevi je rekao: *Pomaže im i čuva ih.* Vjerujemo da je Allah svojim bićem iznad Arša, odvojen od stvorenja, na način koji dolikuje Njegovoj veličanstvenosti. (op. prev.).

بابٌ قوْلُهُ ﷺ:
«إنَّ أَمَنَّ النَّاسِ عَلَيَّ في مالِهِ وصُحْبَتِهِ أبو بَكْرٍ»

١٦٢٢ - عنْ أبي سعيدٍ الخُدريِّ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ أنَّ رسولَ اللَّهِ ﷺ جلَسَ على المِنْبَرِ، فقالَ: «عَبْدٌ خَيَّرَهُ اللَّهُ بَيْنَ أنْ يُؤْتِيَهُ زَهْرَةَ الدُّنْيا وبَيْنَ ما عِنْدَهُ، فاخْتارَ ما عِنْدَهُ». فَبَكى أبو بكرٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ وبَكى، وقالَ: فَدَيْناكَ بِآبائِنا وأُمَّهاتِنا.

قالَ: فكانَ رسولُ اللَّهِ ﷺ هو المُخَيَّرَ، وكانَ أبو بكرٍ أَعْلَمَنا بهِ.

وقالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «إنَّ أَمَنَّ النَّاسِ عَلَيَّ في مالِهِ وصُحْبَتِهِ أبو بَكْرٍ، ولوْ كُنْتُ مُتَّخِذاً خليلاً؛ لاتَّخَذْتُ أبا بكرٍ خليلاً، ولكِنْ؛ أُخُوَّةُ الإسْلامِ، لا تُبْقَيَنَّ في المَسْجِدِ خَوْخَةٌ إلاَّ خَوْخَةَ أبي بَكْرٍ».

POSLANIKOV, ﷺ, GOVOR: *NAJDAREŽLJIVIJI PREMA MENI, KAD JE RIJEČ O ŽIVOTU I IMETKU, JE EBU BEKR*

1622. Ebu Se'id el-Hudri, ﷺ, prenosi da je jedanput Allahov Poslanik, ﷺ, sjedeći na minberi, rekao: ***Jednom robu je Allah dao da izabere između bogatstva ovoga svijeta i onoga šta je kod Njega, pa je izabrao ono što je kod Njega.***

Ebu Bekr, ﷺ, je tada zaplakao i rekao: *Za tebe smo spremni žrtvovati naše očeve i majke.*

Allahov Poslanik, ﷺ, je bio taj rob kome je dato da bira. Ebu Bekr, bio je prvi između nas koji je to razumio i shvatio.

Potom je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Najdarežljiviji prema meni, kada je riječ o životu i imetku, je Ebu Bekr. Kada bih birao prisnog prijatelja*** (halila) ***izabrao bih Ebu Bekra. Međutim, povezuje nas islamsko bratstvo. Neka u džamiji ostane samo Ebu Bekrov ulaz.***

باب أَحبُّ النَّاسِ إلى النبيِّ ﷺ أبو بكرٍ الصِّدِّيق رَضِيَ اللَّهُ عنهُ وأرضاهُ

١٦٢٣ ـ عن أبي عُثمانَ، قال: أخبرني عَمْرُو بنُ العاصِ رَضِيَ اللَّهُ عنهُ، أنَّ رسولَ اللَّهِ ﷺ بَعَثَهُ على جَيْشِ ذاتِ السَّلاسِلِ، فأتيتُهُ، فقلتُ: أيُّ النَّاسِ أحبُّ إليكَ؟ قالَ: «عائِشةُ». قلتُ: مِنَ الرِّجالِ؟ قالَ: «أبوها». قُلْتُ: ثمَّ مَنْ؟ قالَ: «ثمَّ عُمَرُ». فعدَّ رِجالاً.

POSLANIKU, ﷺ, NAJDRAŽI ČOVJEK BIO JE EBU BEKR ES-SIDDIK

1623. Ebu Osman je rekao: Obavijestio me 'Amr b. el-'As, ؓ, da ga je Allahov Poslanik, ﷺ, postavio za vojskovođu u bici Zatu-s-selasil. Potom sam mu došao i upitao ga: *Koja ti je osoba najdraža?*

Rekao je: ***Aiša?*** Upitao sam: *A od muškaraca?* Rekao je: ***Njen otac.*** Potom sam upitao: *A onda?* Rekao je: ***Omer, i počeo je nabrajati ljude.***

باب اجْتماعُ أَعْمالِ البِرِّ لِلصِّدِّيقِ ودُخولُهُ الجَنَّةَ

فيه حديث أبي هريرة، وقد تقدَّم في الزكاة.

O ZBIRU EBU BEKROVIH, ؓ, DOBRIH DJELA I NJEGOVOM ULASKU U DŽENNET

O tome se hadis prenosi od Ebu Hurejrea. Već je spomenut u poglavlju o zekjatu pod rednim brojem: 543.[1]

[1] Ebu Hurejre, ؓ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Ko je od vas danas osvanuo kao postač?*** Ebu Bekr, ؓ, je rekao: **Ja.** Poslanik, ﷺ, upitao je: ***Ko je od vas danas klanjao dženazu?*** Ebu Bekr je rekao: **Ja.** Poslanik, ﷺ, upitao je: ***Ko je od vas danas nahranio siromaha?*** Ebu Bekr je rekao: **Ja.** Poslanik, ﷺ, je ponovo upitao: ***Ko je od vas danas obišao bolesnika?*** Ebu Bekr je rekao: **Ja.** Potom je Allahov Poslanik, ﷺ,

بابٌ في قَوْلِ النبيِّ ﷺ:
«فَإِنِّي أُومِنُ بِهِ أَنا وأَبو بَكْرٍ وعُمَرُ»

١٦٢٤ ـ عن أبي هريرة رضي اللّهُ عنهُ؛ قال: قال رسولُ اللّهِ ﷺ: «بَيْنَما رَجُلٌ يَسوقُ بَقَرَةً لَهُ قد حَمَلَ عَلَيْها؛ الْتَفَتَتْ إِلَيهِ البَقَرَةُ، فقالَتْ: إِنِّي لَمْ أُخْلَقْ لِهٰذا، ولٰكِنِّي إِنَّما خُلِقْتُ لِلْحَرْثِ». فقالَ النّاسُ: سُبْحانَ اللهِ (تَعَجُّباً وفَزَعاً)! أَبَقَرَةٌ تَكَلَّمُ؟ فقال رسولُ اللّهِ ﷺ: «فَإِنِّي أُومِنُ بِهِ أَنا وأَبو بَكْرٍ وعُمَرُ».

قالَ أَبو هُرَيرَةَ: فقالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «بَيْنا راعٍ في غَنَمِهِ، عَدا عَلَيْهِ الذِّئْبُ، فأَخَذَ مِنْها شاةً، فطَلَبَهُ الرّاعي حَتّى اسْتَنْقَذَها مِنْهُ، فالْتَفَتَ إِلَيْهِ الذِّئْبُ، فقالَ لهُ: مَن لَها يَوْمَ السَّبُعِ؟ يَوْمَ لَيسَ لَها راعٍ غَيْري». فقالَ النّاسُ: سُبْحانَ اللّهِ! فقالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «فَإِنِّي أُومِنُ بِذٰلِكَ أَنا وأَبو بكرٍ وعُمَرُ».

O GOVORU ALLAHOVOG VJEROVJESNIKA, ﷺ: JA VJERUJEM U TO, A VJERUJU I EBU BEKR I OMER

1624. Ebu Hurejre, ؓ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Dok je neki čovjek vodio svoju kravu, koju je bio natovario, ona se okrenula i rekla:*** **Ja nisam stvorena za to, nego za oranje.**

Ljudi su rekli: *Subhanellah!*, čudeći se i sa strahom. *Zar krava da govori.*

Allahov Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Ja, Ebu Bekr i Omer vjerujemo u to.***

Ebu Hurejre, ؓ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Dok je neki pastir čuvao ovce, vuk je došao i ugrabio jednu. Pastir ga je pratio sve dok je nije spasio. Vuk mu se, potom, okrenu i reče:*** **Ko će ih čuvati kada se pojavi smutnja, kada neće imati drugog pastira do mene?!**

---

rekao: ***Nikad se ova dobra djela ne sastanu kod nekog čovjeka a da ga ne uvedu u Džennet.***

Ljudi su rekli: *Subhanellah!*

Poslanik, ﷺ, je, tada, rekao: ***Ja, Ebu Bekr i Omer vjerujemo u to.***

باب مرافقة الصِّدِّيق والفاروق النبيَّ ﷺ

١٦٢٥ - عن ابن عباس رضيَ اللَّهُ عنهما؛ قالَ: وُضِعَ عُمَرُ بنُ الخَطَّابِ رضيَ اللَّهُ عنهُ على سَريرِهِ، فتَكَنَّفَهُ النَّاسُ يَدْعونَ ويُثْنُونَ ويُصَلُّونَ عليهِ قَبْلَ أنْ يُرْفَعَ، وأنا فيهِم. قالَ: فَلَمْ يَرُعْني إلاَّ بِرَجُلٍ قَدْ أخَذَ بِمَنْكِبَيَّ مِن وَرائي، فالْتَفَتُّ إليهِ، فإذا هُو عَليٌّ رضيَ اللَّهُ عنهُ، فتَرَحَّمَ على عُمَرَ، وقالَ: ما خَلَّفْتَ أحَداً أحَبَّ إلَيَّ أنْ ألْقى اللَّهَ بِمِثْلِ عَمَلِهِ مِنْكَ، وايْمُ اللَّهِ؛ إنْ كُنْتُ لأظُنُّ أنْ يَجْعَلَكَ اللَّهُ مَعَ صاحِبَيْكَ، وذاكَ أنّي كُنْتُ أكْثَرَ ما أسْمَعُ رسولَ اللَّهِ ﷺ يَقولُ: «جِئْتُ أنا وأبو بكرٍ وعُمرُ، ودَخَلْتُ أنا وأبو بكرٍ وعُمَرُ، وخَرَجْتُ أنا وأبو بكرٍ وعُمرُ، فإنْ كُنْتُ لأرْجو - أو: لأظُنُّ - أنْ يَجْعَلَكَ اللَّهُ مَعَهُما».

EBU BEKROVO I OMEROVO DRUŽENJE S POSLANIKOM, ﷺ

1625. Ibn 'Abbas, ﵄, je rekao: Omer, ﵁, je stavljen na svoju postelju. Ljudi su bili oko njega. Molili se za njega, hvalili ga i tražili blagoslov za njega. I ja sam bio među njima. Međutim, iznenadi me neki čovjek koji me iza leđa uhvati za rame. Okrenuo sam se. Bio je to Alija, ﵁. Zatražio je milost za Omera a potom rekao: *Iza sebe nisi ostavio nikoga ko bi od mene više volio da se sretne sa Allahom s tvojim djelima. Tako mi Allaha, ja čvrsto vjerujem da će te Allah sastaviti s tvoja dva prijatelja, jer sam često slušao Allahovog Poslanika, ﷺ, kako govori:* **Došli smo ja, Ebu Bekr i Omer; ušli smo ja, Ebu Bekr i Omer, izišli smo ja, Ebu Bekr i Omer.**

Zato se nadam, ili *vjerujem, da će te Allah sastaviti s njima.*

بابُ اسْتِخْلافِ الصِّدِّيقِ رضيَ اللَّهُ عنهُ

١٦٢٦ - عن ابن أبي مُلَيْكَةَ؛ قال: سَمِعْتُ عائشةَ رضيَ اللَّهُ عنها، وسُئِلَتْ: مَن كانَ رسولُ اللَّهِ ﷺ مُسْتَخْلِفاً لو اسْتَخْلَفَهُ؟ قالت: أبو بَكْرٍ. فقيلَ لها: ثمَّ مَن بَعْدَ أبي بكرٍ؟ قالَتْ: عُمَرُ. ثمَّ قيلَ لَها: مَنْ بَعدَ عُمَرَ؟ قالَتْ: أبو عُبَيْدَةَ بنُ الجَرَّاحِ. ثمَّ انْتَهَتْ إلى هٰذا.

ODREĐIVANJE EBU BEKRA ES-SIDDIKA, ﷺ, ZA HALIFU

1626. Ibn ebi Mulejke prenosi da, kada je Aiša, ﷺ, bila upitana o tome kada bi Allahov Poslanik, ﷺ, odredio nekog za nasljednika, koga bi odredio?

Rekla je: *Ebu Bekra.*

Ponovo je upitana: *A koga bi potom?*

Odgovorila je: *Omera.*

Upitana je: *A koga bi poslije Omera?*

Odgovorila je: *Ebu 'Ubejdu b. el-Džerraha.* I time je završila.

١٦٢٧ - عن محمدِ بنِ جُبَيْرِ بنِ مُطْعِمٍ، عَنْ أبيهِ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ أنَّ امْرَأَةً سَأَلَتْ رسولَ اللَّهِ ﷺ شيئاً، فَأَمَرَها أَنْ تَرْجِعَ إِلَيْهِ. فقالَتْ: يا رسولَ اللَّهِ! أَرَأَيْتَ إنْ جِئْتُ فَلَمْ أَجِدْكَ؟ قالَ أبي: كَأَنَّها تَعْني المَوْتَ. قالَ: «فإنْ لم تَجِديني: فَأْتي أَبا بَكْرٍ».

1627. Muhammed b. Džubejr b. Mut'im prenosi od svog oca, ﷺ, da je neka žena tražila od Allahovog Poslanika, ﷺ, nešto, pa joj je naredio da dođe poslije.

Rekla je: *Allahov Poslaniče, a šta ako te ne nađem?!*

Moj otac je rekao: *Kao da je aludirala na njegovu smrt.*

Rekao je: ***Ako me ne nađeš, otiđi Ebu Bekru.***

١٦٢٨ - عَنْ عائشةَ رضيَ اللّهُ عنها؛ قالتْ: قالَ لي رسولُ اللّهِ ﷺ في مَرَضِهِ: «ادعي لي أبا بَكرٍ أباكِ وأخاكِ، حتى أكْتُبَ كِتاباً؛ فإنِّي أخافُ أنْ يتَمَنَّى مُتَمَنٍّ، ويقولَ قائِلٌ: أنا أَوْلى. ويَأبى اللّهُ والمُؤْمِنونَ إلاَّ أبا بَكْرٍ».

1628. Aiša, ﵂, je rekla: Allahov Poslanik, ﷺ, mi je rekao u svojoj bolesti: ***Pozovi mi Ebu Bekra - svog oca i svog brata da napišem oporuku, jer se bojim da neko neće poželjeti hilafet i reći da je najpreči za to a Allah i vjernici odbijaju svakog drugog osim Ebu Bekra.***

بابُ فَضائِلِ عُمَرَ بنِ الخَطّابِ رضيَ اللّهُ عنهُ

١٦٢٩ - عَنْ أبي سعيدٍ الخُدريِّ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «بَينا أنا نائِمٌ؛ رَأيتُ النّاسَ يُعْرَضُونَ عَلَيَّ، وعَلَيهِمْ قُمُصٌ، مِنها ما يَبْلُغُ الثُّدِيَّ، ومِنها ما يَبْلُغُ دونَ ذٰلِكَ، ومَرَّ عُمَرُ بنُ الخَطّابِ وعليهِ قَميصٌ يَجُرُّهُ». قالوا: ماذا أوَّلْتَ ذٰلِكَ يا رسولَ اللّهِ؟ قالَ: «الدِّينَ».

ODLIKE OMERA B. EL-HATTABA, ﵁

1629. Ebu Se'id el-Hudri, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Dok sam spavao, prikazani su mi ljudi na kojima su bile košulje. Nekima su dopirale do grudi a nekima manje od toga. Omer b. el-Hattab je prošao i imao je košulju koju je vukao za sobom.*** Upitali su: *Kako si to protumačio, Allahov Poslaniče?* Rekao je: ***To je vjera.***

١٦٣٠ - عَنْ عبدِاللّهِ بنِ عمرَ رضيَ اللّهُ عنهُما، عَنْ رسولِ اللّهِ ﷺ؛ أنّهُ قالَ: «بَينا أنا نائِمٌ؛ إذْ رَأيتُ قَدَحاً أُتِيتُ بهِ، فيهِ لَبَنٌ، فشَرِبْتُ منهُ، حتّى إنِّي لأرى الرِّيَّ يَجْري في أظْفاري، ثمَّ أعْطَيتُ فَضْلي عُمَرَ بنَ الخَطّابِ». قالوا: فَما أوَّلْتَ ذٰلِكَ يا رسولَ اللّهِ؟ قالَ: «العِلْمَ».

1630. 'Abdullah b. Omer, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Dok sam spavao dat mi je neki vrč. U njemu je bilo mlijeko.***

Pio sam iz njega sve dok nisam vidio kako ističe iz mojih noktiju. Potom sam vrč dao Omeru b. el-Hattabu. Upitali su: *Kako to tumačiš, Allahov Poslaniče?* Rekao je: *To je znanje.*

١٦٣١ - عن أبي هريرة رضي اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: سمِعتُ رسولَ اللَّهِ ﷺ يقولُ: «بَينا أنا نائمٌ؛ رأيتُني على قَليبٍ عَلَيها دَلْوٌ، فنَزَعتُ مِنها ما شاءَ اللَّهُ، ثمَّ أخَذَها ابنُ أبي قُحافةَ، فنَزَعَ مِنها ذَنوباً أو ذَنوبَيْنِ، وفي نَزعِهِ - واللَّهُ يَغفِرُ لهُ - ضَعفٌ، ثمَّ استَحالَتْ غَرْباً، فأخَذَها ابنُ الخطَّابِ، فلَم أرَ عَبقَرِياً مِن النّاسِ يَنزِعُ نَزعَ عمرَ بنِ الخطّابِ، حتّى ضَرَبَ النّاسُ بِعَطَنٍ».

1631. Ebu Hurejre, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: *Dok sam spavao vidio sam sebe na bunaru na kojem je bila kofa. Zagrabio sam iz njega koliko je Allah htio. Potom je kofu uzeo Ibn Ebu Kuhafe* (Ebu Bekr). *Jedva je izvadio jednu ili dvije kofe. Neka mu Allah oprosti. Potom kofa postade ogromna i nakon toga je uze Ibnu-l-Hattab. Nisam vidio prvaka među ljudima da to radi kao što je radio Omer b. el-Hattab. Ubrzo su svi ljudi napojili deve i odveli ih na odmorišta.*[1]

[1] Ovaj san je primjer za ono što su osvojili, od gradova i plijena, Poslanik, ﷺ, i dvojica halifa poslije njega, te za ono što su učinili na polju širenja islama. Poslanik, ﷺ, je početak svega i omogućio mu je Allah. Ebu Bekr je došao poslije njega, ali je malo gradova osvojio. Razlog tome je njegova kratka vladavina. Vladao je dvije godine i tri mjeseca. Osim toga, većinu vremena je proveo u borbi protiv otpadnika od vjere. Kada je završio s tim, osvojio je dio Iraka i Šama. Nakon toga je umro. Neka je Allah s njim zadovoljan.
Poslije njega, halifa je bio Omer. U njegovo vrijeme osvajanja nastavljena: na istok, na zapad i prema Šamu.
Dvije godine Ebu Bekrove vladavine predstavio je dvjema kofama, a malobrojna osvajanja slabošću. To ne znači slabu volju niti umanjuje Ebu Bekrovu vrijednost. *El-Muhfim*, 6/254. (op. prev.).

١٦٣٢ - عن أبي هُريرَةَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ عن النبيِّ ﷺ؛ أنّه قالَ: «بَينا أنا نائِمٌ؛ إذْ رَأيتُني في الجَنّةِ، فإذا امرأةٌ تَوَضَّأُ إلى جانِبِ قَصرٍ، فقُلْتُ: لِمَنْ هٰذا؟ فقالوا: لِعُمَرَ بنِ الخطّابِ. فذَكَرْتُ غَيرَةَ عُمَرَ، فوَلَّيتُ مُدبِراً».

قالَ أبو هُريرةَ: فَبَكى عُمَرُ ونَحنُ جميعاً في ذٰلِكَ المَجلِسِ معَ رسولِ اللّهِ ﷺ، ثمّ قالَ عُمَرُ: بِأبي أنتَ وأُمّي يا رسولَ اللّهِ! أَعَلَيْكَ أغارُ؟!

1632. Prenosi Ebu Hurejre, ﵁, da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Dok sam spavao, sanjao sam da sam u Džennetu. Vidio sam jednu ženu kako se abdesti pored nekog dvorca.***

Upitao sam:* Čiji je ovo dvorac? *Rekli su:* Omer b. el-Hattabov. *Sjetio sam se Omerove ljubomore pa sam se brzo vratio.

Ebu Hurejre je rekao: *Omer je zaplakao. Svi smo bili na tom skupu s Allahovim Poslanikom,* ﷺ. Potom je Omer rekao: *Žrtvovao bih svoga oca i majku za tebe, zar da na tebe budem ljubomoran?!*

١٦٣٣ - عنْ سعدِ بنِ أبي وَقّاصٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: اسْتأذَنَ عُمَرُ على رسولِ اللّهِ ﷺ: وعِندَهُ نِساءٌ مِن قُرَيشٍ يُكَلِّمْنَهُ ويَستَكثِرْنَهُ، عالِيَةً أصواتُهُنَّ، فلَمّا استَأذَنَ عُمَرُ؛ قُمْنَ يَبْتَدِرْنَ الحِجابَ، فأذِنَ لهُ رسولُ اللّهِ ﷺ، ورسولُ اللّهِ ﷺ يَضحَكُ، فقالَ عُمَرُ: أضْحَكَ اللّهُ سِنَّكَ يا رسولَ اللّهِ! فقالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «عَجِبْتُ مِن هٰؤلاءِ اللاتي كُنَّ عِندي، فلَمّا سَمِعْنَ صَوتَكَ؛ ابْتَدَرْنَ الحِجابَ». قالَ عُمَرُ: فأنتَ يا رسولَ اللّهِ أحَقُّ أنْ يَهَبْنَ. ثمّ قالَ عمرُ: أيْ عَدُوّاتِ أنفُسِهِنَّ! أتَهَبْنَني ولا تَهَبْنَ رسولَ اللّهِ ﷺ؟! قُلْنَ: نعمْ؛ أنتَ أغْلَظُ وأفَظُّ مِن رسولِ اللّهِ ﷺ. قالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «والّذي نَفسي بِيَدِهِ؛ ما لَقِيَكَ الشّيطانُ قطُّ سالِكاً فَجّاً؛ إلّا سَلَكَ فَجّاً غيرَ فَجِّكَ».

1633. S'ad b. ebi Vekkas, ﵁, je rekao: Omer je zatražio dozvolu da uđe kod Allahovog Poslanika, ﷺ. Kod njega su bile žene -

Kurejševićke, govorile su s njim i tražile od Poslanika, ﷺ, više nego im je davao.[1] Tokom razgovora su podizale glasove.

Kada je Omer zatražio dozvolu, ustale su tražeći zastor. Allahov Poslanik, ﷺ, mu je dozvolio. Kada je ušao Poslanik, ﷺ, je bio nasmijan. Omer je rekao: *Allah nasmijao tvoje zube, Allahov Poslaniče.*

Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Začudio sam se ovima koje su bile kod mene. Kada su čule tvoj glas pohrlile su prema zastoru!***

Omer je rekao: *Allahov Poslaniče, preče je da od tebe zaziru.*

Potom je Omer rekao: *O vi neprijatelji samih sebe, zar od mene zazirete a ne zazirete od Allahovog Poslanika, ﷺ?* Rekle su: *Da, ti si grub i osor.* Allahov Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Tako mi Onoga u čijoj ruci je moja duša, kad god te šejtan sretne na nekom putu uvijek promijeni put.***

١٦٣٤ ـ عن عائشة رضي اللّٰه عنها، عن النبيّ ﷺ؛ أنه كان يقول: «قد كان يكون في الأمم قبلكم محدَّثون، فإن يكن في أمّتي منهم أحد؛ فإنّ عمر بن الخطاب منهم».

قال: ابنُ وَهبٍ: تَفسيرُ مُحدَّثونَ: مُلْهَمونَ.

1634. 'Aiša, ﵂, prenosi da je Poslanik, ﷺ, rekao: ***U prijašnjim narodima je bilo onih koji su bili nadahnuti. Ako od njih u mom narodu ima ijedan, to je Omer b. Hattab.***

Ibn Veheb je rekao: *Riječ* **muhaddesun** (oni kojima je kazivano) *znači* **mulhemun** (oni koji su imali nadahnuće).

١٦٣٥ ـ عن ابن عمر رضيَ اللّٰه عنهما؛ قال: قال عمر رضيَ اللّٰه عنه: وافقتُ ربّي عزّ وجلّ في ثلاثٍ: في مقام إبراهيم، وفي الحِجابِ، وفي أُسارى بدرٍ.

1635. Ibn Omer, ﵄, prenosi da je Omer, ﵁, rekao: *Potrefio sam tri propisa svog Gospodara: O pitanju Mekamu Ibrahima, hidžaba i zarobljenika na Bedru.*

---

[1] Tražile su više nego što im je davao odgovarajući na pitanja i njihove različite potrebe. *En-Nevevi*, 15/164. (op. prev.).

١٦٣٦ - عنِ ابنِ عمرَ رضيَ اللَّهُ عنهما؛ قال: لَمَّا تُوُفِّيَ عبدُاللَّهِ بنُ أُبَيّ ابنُ سَلول؛ جاءَ ابْنُهُ عبدُاللَّهِ بنُ عبدِاللَّهِ إلى رسولِ اللَّهِ ﷺ، فسأَلَهُ أنْ يُعْطِيَهُ قميصَهُ؛ أنْ يُكَفِّنَ فيه أباهُ، فأعْطاهُ، ثُمَّ سأَلَهُ أنْ يُصَلِّيَ عَلَيْهِ، فقامَ رسولُ اللَّهِ ﷺ لِيُصَلِّيَ عَلَيْهِ، فقام عُمَرُ رضيَ اللَّهُ عنهُ، فأَخَذَ بثَوْبِ رسولِ اللَّهِ ﷺ، فقالَ: يا رسولَ اللَّهِ! أتُصَلِّي عَلَيْهِ وقَدْ نَهاكَ اللَّهُ أنْ تُصَلِّيَ عَلَيْهِ؟! فقال رسولُ اللَّهِ ﷺ: «إنَّما خَيَّرَني اللَّهُ عزَّ وجلَّ، فقال: ﴿ٱسْتَغْفِرْ لَهُمْ أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ إِن تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَن يَغْفِرَ ٱللَّهُ لَهُمْ﴾ [التوبة: ٨٠]، وسَأَزيدُ على سَبْعينَ». قال: إنَّهُ مُنافِقٌ.

فصَلَّى عليهِ رسولُ اللَّهِ ﷺ، فأَنْزَلَ اللَّهُ عزَّ وجلَّ: ﴿وَلَا تُصَلِّ عَلَىٰٓ أَحَدٍ مِّنْهُم مَّاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَىٰ قَبْرِهِۦٓ﴾

1636. Ibn Omer, ﵄, je rekao: Kada je umro 'Abdullah b. Ubejj b. Selul, njegov sin 'Abdullah je došao Allahovom Poslaniku, ﷺ, tražeći njegovu košulju da u nju zamota svog oca, pa mu ju je dao. Potom je zatražio od Poslanika, ﷺ, da njegovom ocu klanja dženazu. Poslanik, ﷺ, je ustao da klanja dženazu. Omer je uzeo Allahovog Poslanika, ﷺ, za odjeću i rekao: *Allahov Poslaniče, zar ćeš mu klanjati dženazu a Allah ti je to zabranio?* Allahov Poslanik, ﷺ, je rekao: **Allah mi je dao izbor, pa je proučio:**

ٱسْتَغْفِرْ لَهُمْ أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ إِن تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَن يَغْفِرَ ٱللَّهُ لَهُمْ

Molio se ti za njih ili ne molio, molio čak i sedamdeset puta, Allah im neće oprostiti.[1]

---

[1] Ajet u potpunosti glasi:

ٱسْتَغْفِرْ لَهُمْ أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ إِن تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَن يَغْفِرَ ٱللَّهُ لَهُمْ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا۟ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ ۗ وَٱللَّهُ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلْفَٰسِقِينَ ﴿٨٠﴾

Molio ti za njih oprosta ili ne molio, molio čak i sedamdeset puta, Allah im neće oprostiti – zato što u Allaha i Njegova Poslanika ne

Moliću i više od sedamdeset puta.

Omer je rekao: *Pa on je munafik.* Poslanik, ﷺ, mu je, potom, klanjao dženazu, pa je Allah objavio:

وَلَا تُصَلِّ عَلَىٰٓ أَحَدٍ مِّنْهُم مَّاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَىٰ قَبْرِهِۦٓ

I nijednom od njih, kad umre, nemoj molitvu obaviti, niti sahrani njegovoj prisustvovati.[1]

---

vjeruju. A Allah neće ukazati na Pravi put narodu grješnome. *Et-Tevbe, 80.*

[1] Ajet u potpunosti glasi:

وَلَا تُصَلِّ عَلَىٰٓ أَحَدٍ مِّنْهُم مَّاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَىٰ قَبْرِهِۦٓ إِنَّهُمْ كَفَرُوا۟ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَمَاتُوا۟ وَهُمْ فَٰسِقُونَ ﴿٨٤﴾

I nijednom od njih, kad umre, nemoj dženazu obaviti, i nemoj nad kaburom njegovim stajati, jer oni u Allaha i Njegova Poslanika ne vjeruju i kao nevjernici oni umiru. *Et-Tevbe, 84.*

بابٌ في فضائلِ عُثمانَ بنِ عَفَّانَ رضيَ اللَّهُ عنهُ

١٦٣٧ ـ عنْ عائشةَ رضيَ اللَّهُ عنها؛ قالتْ: كانَ رسولُ اللَّهِ ﷺ مُضطَجِعاً في بَيْتِي، كاشِفاً عنْ فَخِذَيْهِ أَوْ ساقَيْهِ، فاسْتَأْذَنَ أبو بَكْرٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ، فأَذِنَ لهُ وهُوَ على تِلْكَ الحالِ، فتحدَّثَ، ثمَّ اسْتَأْذَنَ عُمَرُ رضيَ اللَّهُ عنهُ، فأذِنَ لهُ وهُوَ كَذٰلِكَ، فتَحدَّثَ، ثمَّ اسْتَأْذَنَ عُثمانُ رضيَ اللَّهُ عنهُ، فجَلَسَ رسولُ اللَّهِ ﷺ وسَوَّى ثِيابَهُ (قالَ محمدٌ: ولا أَقولُ: ذٰلِكَ في يَوْمٍ واحِدٍ)، فدَخَلَ، فتَحَدَّثَ، فلَمَّا خَرَجَ؛ قالَتْ عائشةُ: دَخَلَ أبو بَكْرٍ فلَمْ تَهْتَشَّ لهُ ولَمْ تُبالِهِ، ثمَّ دَخَلَ عُمَرُ فلَمْ تَهْتَشَّ لهُ ولَمْ تُبالِهِ، ثمَّ دَخَلَ عُثمانُ، فجَلَسْتَ، وسَوَّيْتَ ثِيابَكَ. فقالَ: «ألا أَسْتَحي مِنْ رَجُلٍ تَسْتَحِي مِنْهُ المَلائِكَةُ؟».

ODLIKE OSMANA B. AFFANA, ؓ

1637. Aiša, ؓ, je rekla: Allahov Poslanik, ﷺ, je ležao u mojoj kući otkrivenih stegana ili potkoljenica. Potom je Ebu Bekr, ؓ, zatražio dozvolu za ulazak, pa mu je dozvolio i ostao je u takvom položaju. Počeli su razgovarati.

Potom je dozvolu zatražio Omer, ؓ, i njemu je dozvolio i ostao u tom položaju. I s njim je počeo razgovor.

Potom je Osman, ؓ, zatražio dozvolu za ulazak. Allahov Poslanik, ﷺ, je tada sjeo i popravio svoju odjeću.

(Muhammed b. Ebu Harmele[1] je rekao: *To ne kažem samo za jedan dan*). Osman je ušao i počeo razgovarati. Kada je izašao, Aiša, ؓ, je rekla: *Ušao je Ebu Bekr i nisi mu posvetio toliku pažnju niti si se zainteresovao za njega a također i Omer. Međutim, kada je ušao Osman, ustao si i popravio svoju odjeću.*

Rekao je: ***Zar da se ne zastidim čovjeka kojeg se stide meleki?!***

---

[1] Jedan od prenosilaca hadisa.

١٦٣٨ ـ عنْ سعيدِ بن المُسَيَّبِ؛ قالَ: أَخْبَرَني أبو موسى الأشعَرِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عنهُ؛ أنَّه تَوضَّأَ في بَيْتِهِ، ثمَّ خَرَجَ، فقالَ: لألزَمَنَّ رسولَ اللَّهِ ﷺ، ولأكونَنَّ مَعَهُ يَوْمي هٰذا.

قالَ: فجاءَ المَسْجِدَ، فسَأَلَ عنِ النبيِّ ﷺ، فقالوا: خَرَجَ، وجَّهَ ههنا.قالَ: فَخَرَجْتُ على أَثَرِهِ أسْأَلُ عنهُ، حتّى دَخَلَ بِئْرَ أَريسٍ.

قالَ: فجَلَسْتُ عندَ البابِ، وبابُها مِن جَريدٍ، حتّى قضى رسولُ اللَّهِ ﷺ حاجَتَهُ وتَوَضَّأَ، فقُمْتُ إليهِ؛ فإذا هُو قدْ جَلَسَ على بِئرِ أريسٍ، وتَوَسَّطَ قُفَّها، وكَشَفَ عنْ ساقَيْهِ ودَلاَّهُما في البِئْرِ. قالَ: فسَلَّمْتُ عليهِ، ثمَّ انْصَرَفْتُ، فجَلَسْتُ عندَ البابِ، فقُلْتُ: لأكونَنَّ بَوَّابَ رسولِ اللَّهِ ﷺ اليَوْمَ.

فجاءَ أبو بكرٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ فدَفَعَ البابَ، فقُلْتُ: مَنْ هٰذا؟ فقالَ: أبو بكرٍ. فقُلْتُ: على رِسْلِكَ. قالَ: نعمْ. ثمَّ ذَهَبْتُ فقُلْتُ: يا رسولَ اللَّهِ! هٰذا أبو بكرٍ يَسْتأْذِنُ؟ فقالَ: «ائْذَنْ لهُ وبَشِّرْهُ بِالجَنَّةِ». قالَ: فأقْبَلْتُ حتّى قُلْتُ لأبي بكرٍ: ادْخُلْ ورَسولُ اللَّه ﷺ يُبَشِّرُكَ بِالجَنَّةِ. قالَ: فَدَخَلَ أبو بكرٍ، فجَلَسَ عنْ يَمينِ رسولِ اللَّهِ ﷺ مَعهُ في القُفِّ، ودَلّى رِجْلَيْهِ في البِئْرِ، كَما صَنَعَ النبيُّ ﷺ، وكَشَفَ عنْ ساقَيْهِ.

ثمَّ رَجَعْتُ فجَلَسْتُ، وقدْ تَرَكْتُ أخي يَتوضَّأُ ويَلْحَقُني، فقُلْتُ: إنْ يُرِدِ اللَّهُ بِفُلانٍ (يُريدُ: أخاهُ) خَيْراً؛ يَأْتِ بهِ. فإذا إنْسانٌ يُحَرِّكُ البابَ، فقُلْتُ: مَنْ هٰذا؟ فقالَ: عمرُ بنُ الخَطابِ. فقلتُ: على رِسْلِكَ. ثمَّ جِئْتُ إلى رسولِ اللَّهِ ﷺ، فسَلَّمْتُ عليهِ، وقُلْتُ: هٰذا عُمرُ يَسْتأْذِنُ؟ قالَ: «ائْذَنْ لهُ وبَشِّرْهُ بِالجَنَّةِ». فجِئْتُ عُمرَ رَضِيَ الله عنهُ، فقلتُ: أَذِنَ، ويُبَشِّرُكَ رسولُ اللَّهِ ﷺ بِالجَنَّةِ. قالَ: فدَخَلَ، فجَلَسَ مع رسولِ اللَّهِ ﷺ في القُفِّ عن يَسارِهِ، ودَلّى رِجْلَيْهِ في البِئْرِ.

ثُمَّ رَجَعْتُ فَجَلَسْتُ، فقُلتُ: إنْ يُرِدِ اللَّهُ بِفُلانٍ خَيْراً (يَعْني: أَخاهُ)؛ يَأْتِ بِهِ. فَجاءَ إِنْسانٌ، فَحرَّكَ البابَ، فقُلْتُ: مَن هٰذا؟ فقالَ: عُثمانُ بنُ عَفَّانَ. فقُلْتُ: على رِسْلِكَ. قال: وجِئْتُ النبيَّ ﷺ، فأَخْبَرْتُهُ، فقالَ: **«ائْذَنْ لهُ، وبَشِّرْهُ بِالجَنَّةِ، معَ بَلْوَى تُصيبُهُ»**. قالَ: فجِئْتُ، فقُلْتُ: ادْخُلْ، ويُبَشِّرُكَ رسولُ اللَّهِ ﷺ بِالجَنَّةِ معَ بَلْوَى تُصيبُكَ. قالَ: فدَخَلَ، فوَجَدَ القُفَّ قدْ مُلِئَ، فجَلَسَ وِجاهَهُمْ مِن الشِّقِّ الآخَرِ.

قالَ شَريكٌ: فقالَ سعيدُ بنُ المُسَيَّبِ: فأَوَّلْتُها قُبورَهُمْ.

1638. Se'id b. el-Musejjeb je rekao: Ebu Musa el-Eš'ari, ؓ, me obavijestio da se jednom prilikom abdestio u svojoj kući i izašao.

Rekao je sam sebi: *Danas neću napuštati Allahovog Poslanika, ﷺ, i cijeli dan ću provesti s njim.*

Došao je u džamiju i upitao za Poslanika, ﷺ.

Rekli su mu: *Otišao je ovuda.*

Krenuo sam njegovim tragom, raspitujući se za njega. Ušao je u bunar Eris. Sjeo sam na ulazu u bunar čija su vrata bila od palminog granja. Poslanik, ﷺ, je obavio fiziološku potrebu a potom se abdestio. Ustao sam prema njemu. On je sjeo na ivicu bunara Eris a otvor bunara je bio između njegovih nogu. Otkrio je svoje potkoljenice i stavio ih u bunar.

Nazvao sam mu selam i krenuo sam. Sjeo sam uz vrata i rekao: *Danas ću biti vratar Allahovom Poslaniku, ﷺ.*

Došao je Ebu Bekr i gurnuo vrata. Upitao sam: *Ko je?*

Rekao je: *Ebu Bekr.*

Rekao sam: *Sačekaj.*

Rekao je: *Dobro.*

Otišao sam i rekao: *Allahov Poslaniče, Ebu Bekr traži dozvolu za ulazak?*

Rekao je: **Dozvoli mu i obraduj ga Džennetom.**

Vratio sam se i rekao Ebu Bekru: *Uđi, Allahov Poslanik, ﷺ, te obveseljava Džennetom.*

Ebu Bekr je ušao i sjeo na rub bunara s Poslanikove, ﷺ, desne strane. Spustio je svoje noge u bunar kao što je to uradio i Allahov Poslanik, ﷺ, i otkrio svoje potkoljenice.

Vratio sam se i sjeo. Ostavio sam svog brata da se abdesti i da me stigne.

Rekao sam: *Ako Allah htjedne dobro tom i tom* (misleći na svog brata), *doći će.* Neko je zatresao vrata.

Upitao sam: *Ko je?*

Rekao je: *Omer b. el-Hattab.*

Rekao sam: *Sačekaj!* Otišao sam Allahovom Poslaniku, ﷺ, nazvao mu selam i rekao: *Omer traži dozvolu za ulazak.*

Rekao je: **Dozvoli mu i obraduj ga Dženentom.**

Vratio sam se Omeru i rekao: *Poslanik, ﷺ, ti je dozvolio i obradovao te Džennetom.*

Ušao je i sjeo na rub bunara s Poslanikove, ﷺ, lijeve strane spuštajući noge u bunar.

Vratio sam se, sjeo i rekao: *Ako Allah bude htio dobro tom i tom* (tj. njegovom bratu) *doći će.* Neki čovjek je došao i zatresao vrata. Upitao sam: *Ko je?*

Rekao je: *Osman b. 'Affan.*

Rekao sam: *Sačekaj!* Otišao sam Poslaniku, ﷺ, i obavijestio ga o tome. Rekao je: ***Dozvoli mu i obraduj ga Džennetom, i pored iskušenja koje će ga zadesiti.***

Vratio sam se i rekao: *Uđi, Poslanik, ﷺ, ti je dozvolio i obradovao te Džennetom uz kušnju koja će te zadesiti.*

Ušao je i vidio da je rub bunara bio ispunjen. Sjeo je na drugu stranu, nasuprot njima.

Šerik prenosi da je Se'id b. el-Musejjeb rekao: *To sam protumačio kao da će njihovi mezari biti raspoređeni onako kako su sjedili.*

بابٌ في فضائلِ عليِّ بنِ أبي طالبٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ

١٦٣٩ ـ عنْ سعدِ بنِ أبي وقَّاصٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: خَلَّفَ رسولُ اللَّهِ ﷺ عليَّ بنَ أبي طالبٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ في غَزْوَةِ تَبوكَ، فقالَ: يا رسولَ اللَّهِ! تُخَلِّفُني في النِّساءِ والصِّبيانِ؟! فقالَ: «أما تَرضى أنْ تكونَ مِنِّي بِمَنْزِلَةِ هارونَ مِنْ موسى؛ غيرَ أنَّه لا نبيَّ بَعْدي».

ODLIKE ALIJE B. EBI TALIBA, ؓ

1639. S'ad b. ebi Vekkas, ؓ, je rekao: Allahov Poslanik, ﷺ, je ostavio Aliju b. ebi Taliba, za svog zamjenika u Medini kada je otišao u pohod na Tebuk. Alija je rekao: *Allahov Poslaniče, zar me ostavljaš među ženama i djecom?!* Poslanik, ﷺ, je upitao: ***Zar nećeš biti zadovoljan da budeš na stepenu na kojem je Harun bio Musau?! Jedino, što poslije mene nema vjerovjesnika.***

١٦٤٠ ـ عنْ سهلِ بنِ سعدٍ رضيَ اللَّهُ عنهما؛ أنَّ رسولَ اللَّهِ ﷺ قالَ يومَ خيبرَ: لأُعطِيَنَّ هٰذِهِ الرَّايَةَ رَجُلاً يَفْتَحُ اللَّهُ على يَدَيْهِ، يُحِبُّ اللَّهَ ورسولَهُ، ويُحِبُّهُ اللَّهُ ورسولُهُ».

قالَ: فباتَ النَّاسُ يَدوكُونَ لَيْلَتَهُمْ؛ أَيُّهُمْ يُعْطاها.

قالَ: فلمَّا أصبحَ النَّاسُ؛ غدوا على رسولِ اللَّهِ ﷺ كُلُّهُمْ يرجو أنْ يُعطاها، فقالَ: «أينَ عليُّ بنُ أبي طالبٍ؟». فقالوا: هُوَ يا رسولَ اللَّهِ يشتكي عينَيْهِ. قالَ: «فأرسِلوا إليهِ». فأُتِيَ بهِ، فبصَقَ رسولُ اللَّهِ ﷺ في عينَيْهِ، ودعا لهُ، فبرأَ، حتَّى كأنْ لمْ يَكُنْ بهِ وجَعٌ، فأعطاهُ الرَّايَةَ.

فقالَ عليٌّ رضيَ اللَّهُ عنهُ: يا رسولَ اللَّهِ! أُقاتِلُهُمْ حتَّى يكونوا مِثْلَنا؟ قالَ: «انفُذْ على رِسْلِكَ، حتَّى تنزِلَ بساحَتِهِمْ، ثمَّ ادعُهُمْ إلى الإسلامِ، وأخبِرْهُمْ بما يَجِبُ عليهِمْ مِنْ حقِّ اللَّهِ فيهِ، فواللَّهِ؛ لأنْ يَهْدِيَ اللَّهُ بكَ رَجُلاً واحداً خيرٌ لكَ مِنْ أنْ يكونَ لكَ حُمْرُ النَّعَمِ».

1640. Sehl b. Sa'd, ؓ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, na dan Hajbera rekao: ***Ovaj barjak ću sigurno dati čovjeku kome će Allah dati***

pobjedu. On voli Allaha i Njegovog Poslanika a i njega voli Allah i Njegov Poslanik.

Ljudi su cijelu noć nagađali kome će dati taj barjak. Kada su sutradan osvanuli, svako se nadao da će ga njemu dati.

Poslanik, ﷺ, je upitao: ***Gdje je Alija b. ebi Talib?***

Rekli su: *Allahov Poslaniče, bole ga oči.*

Rekao je: ***Pošaljite po njega.***

Doveden je. Poslanik, ﷺ, je pljucnuo u njegove oči, zamolio za njega, nakon čega je ozdravio kao da ga oči nisu ni boljele. Potom mu je dao barjak. Alija je upitao: *Allahov Poslaniče, hoću li se boriti protiv njih sve dok ne postanu kao i mi?*

Rekao je: ***Kreni polahko sve dok ne dođeš do njihovih dvorišta. Onda ih pozovi u islam, pa ih obavijesti šta im je Allah naredio da čine. Tako mi Allaha, da preko tebe Allah uputi jednog čovjeka, bolje ti je od crvenih deva.***

١٦٤١ - عنْ سَهْلِ بنِ سَعْدٍ رضيَ اللّهُ عنهما؛ قالَ: اسْتُعْمِلَ على المَدينَةِ رَجُلٌ مِن آلِ مَرْوانَ. قالَ: فَدعا سَهْلَ بنَ سَعْدٍ، فأَمَرَهُ أَنْ يَشْتِمَ عَلِيّاً. قالَ: فَأَبى سَهْلٌ. فقالَ لَهُ: أَمّا إِذ أَبَيْتَ؛ فَقُلْ: لَعَنَ اللّهُ أَبا التُّرابِ. فقالَ سَهْلٌ: ما كانَ لِعَلِيٍّ رضيَ اللّهُ عنهُ اسْمٌ أَحَبَّ إليهِ مِن أَبي التُّرابِ، وإِنْ كانَ لَيَفرَحُ إِذا دُعِيَ بِها. فقالَ لَهُ: أَخبِرْنا عنْ قِصَّتِهِ، لِمَ سُمِّيَ أَبا تُرابٍ؟ قالَ: جاءَ رسولُ اللّهِ ﷺ بَيْتَ فاطِمَةَ رضيَ اللّهُ عنها، فلَمْ يَجِدْ عَلِيّاً في البَيْتِ. فقالَ: «أَيْنَ ابْنُ عَمِّكِ؟». فقالَتْ: كانَ بَيْني وبَيْنَهُ شَيْءٌ، فغاضَبَني، فخَرَجَ، فلَمْ يَقِلْ عِنْدي. فقالَ رسولُ اللّهِ ﷺ لإِنسانٍ: «انظُرْ أَيْنَ هُوَ؟». فجاءَ فقالَ: يا رسولَ اللّهِ! هُوَ في المَسْجِدِ راقِدٌ. فجاءَهُ رسولُ اللّهِ ﷺ وهُوَ مُضْطَجِعٌ، قدْ سقَطَ رِداؤُهُ عنْ شِقِّهِ، فأَصابَهُ تُرابٌ، فجَعَلَ رسولُ اللّهِ يَمْسَحُهُ ويقولُ: «قُمْ أَبا التُّرابِ! قُمْ أَبا التُّرابِ!».

1641. Sehl b. Sa'd, ؓ, je rekao: Neki čovjek iz porodice Mervan je postavljen za namjesnika Medine. Pozvao je Sehla b. Sada i naredio

mu da grdi Aliju. Sehl je to odbio. Namjesnik je rekao: *Ako to odbijaš onda reci: Allah prokleo Ebu-t-Turaba!*

Sehl je rekao: Najdraže ime Aliji, ﷺ, je bilo Ebu-t-Turab. On bi se radovao kada bi ga neko pozvao tim imenom.

Rekao mu je: *Obavijesti me o tome, zbog čega je prozvan Ebu-t-Turab?*

Rekao je: *Jednom je Allahov poslanik,* ﷺ, *došao Fatimi,* ﷺ, *i nije zatekao Aliju u kući?*

Upitao je: ***Gdje ti je amidžić?***

Rekla je: *Nešto smo se razišli, pa me naljutio. Potom je izišao i nije popodne odmarao kod mene.*

Allahov Poslanik, ﷺ, je rekao nekom čovjeku: **Pogledaj gdje je!**

Čovjek se vratio i rekao: *Allahov Poslaniče, on leži u džamiji.*

Allahov Poslanik, ﷺ, otišao je do njega i zatekao ga kako leži. Ogrtač mu je spao s jedne strane i uprašio se. Allahov Poslanik, ﷺ, ga je počeo otresati i govoriti: ***Ustaj, Ebu-t-Turab, ustaj, Ebu-t-Turab!***[1]

بابٌ في فَضائِلِ طَلْحَةَ بنِ عُبَيْدِاللّه رَضِيَ اللّهُ عنهُ

١٦٤٢ ـ عن أَبي عُثْمانَ؛ قالَ: لم يَبْقَ مع رسولِ اللّهِ في بَعْضِ تِلْكَ الأَيّامِ الَّتي قاتَلَ فيهِنَّ رسولُ اللّهِ ﷺ؛ غَيْرُ طَلْحَةَ وسَعْدٍ (عن حديثِهِما).

ODLIKE TALHE B. UBEJDULLAHA, ﷺ

1642. Ebu Osman je rekao: *Sa Allahovim Poslanikom,* ﷺ, *u nekim bitkama u kojima je učestvovao ostajali su samo Talha i Sa'd. (Oni su mi to pričali).*

---

[1] *Turab* na arapskom znači zemlja, prašina, pa bi *Ebu-t-Turab*, ustvari, značilo: Otac zemlje ili prašine, zbog toga što se njegov otkriveni dio tijela uprašio zemljom. Alija, ﷺ, je volio ovaj nadimak, zato što ga je tako nazvao sam Poslanik, ﷺ (op. prev.).

بَابٌ فِي فَضَائِلِ الزُّبَيْرِ بنِ العَوَّامِ رضيَ اللَّهُ عنه

١٦٤٣ - عَنْ محمدِ بنِ المُنْكَدِرِ، عَنْ جابرِ بنِ عبدِاللّهِ رضيَ اللَّهُ عنهما؛ قالَ: سَمِعْتُهُ يَقُولُ: نَدَبَ رسولُ اللَّهِ ﷺ يَوْمَ الخَنْدَقِ، فانْتَدَبَ الزُّبَيْرُ، ثمَّ نَدَبَهُمْ، فانْتَدَبَ الزُّبَيْرُ، ثمَّ نَدَبَهُمْ، فانْتَدَبَ الزُّبَيْرُ، فقالَ النبيُّ ﷺ: «لِكُلِّ نَبِيٍّ حَوارِيٌّ، وحَوارِيَّ الزُّبَيْرُ».

ODLIKE EZ-ZUBEJRA B. EL-'AVVAMA, ﷺ

1643. Muhammed b. el-Munkedir prenosi od Džabira b. 'Abdullaha, ﷺ, da je rekao: Allahov Poslanik, ﷺ, je pozvao i poticao ljude na džihad pred bitku na Handeku pa mu se odazvao Ez-Zubejr. Potom ih je ponovo pozvao i poticao pa mu se opet odazvao Ez-Zubejr. Zatim ih je ponovo pozvao i poticao pa mu se ponovo odazvao Zubejr.

Poslanik, ﷺ, je, tada, rekao: ***Svaki vjerovjesnik je imao svoje pomagače a moj pomagač je Ez-Zubejr.***

١٦٤٤ - عَنْ عبدِاللّهِ بنِ الزُّبَيْرِ رضيَ اللَّهُ عنهما؛ قالَ: كُنْتُ أنا وعمرُ بنُ أبي سَلَمَةَ يَوْمَ الخَنْدَقِ مع النِّسْوَةِ، في أُطُمِ حَسَّانَ، فكانَ يُطَأْطِىءُ لي مَرَّةً فأَنْظُرُ، وأُطَأْطِىءُ له مَرَّةً فيَنْظُرُ، فكُنْتُ أَعْرِفُ أبي إذا مَرَّ على فَرَسِهِ في السِّلاحِ إلى بَني قُرَيْظَةَ.

قالَ: وأَخْبَرَني عبدُاللّهِ بنُ عُرْوَةَ، عَنْ عَبدِاللّهِ بنِ الزُّبيرِ؛ قالَ: فَذَكَرْتُ ذٰلِكَ لأبي، فقالَ: ورَأَيْتَني يا بُنَيَّ؟ قلتُ: نَعَمْ. قالَ: أما واللّهِ؛ لَقَدْ جَمَعَ لي رسولُ اللّهِ ﷺ يَوْمَئِذٍ أَبَوَيْهِ، فقالَ: «فِداكَ أَبي وأُمّي».

1644. 'Abdullah b. ez-Zubejr, ﷺ, je rekao: Omer b. ebi Seleme i ja smo bili u Bici na Handeku sa ženama[1] u tvrđavi Hassan. Jedanput se on meni sagnuo, podmetnuvši leđa, da ja razgledam okolinu, drugi put

[1] Čuvali su Poslanikove, ﷺ, supruge. (op. prev.).

ja njemu. Ja sam prepoznao svog oca kada bi prolazio na konju s oružjem prema plemenu Benu Kurejza.

Pričao mi je Abdullah b. 'Urve od Abdullaha b. ez-Zubejra[1] i rekao: To sam spomenuo svom ocu pa me upitao: *Zar si me vidio, sinko?!* Rekao sam: Da.

Rekao je: *Tako mi Allaha, tog dana je Allahov Poslanik, ﷺ, sastavio svoje roditelje i rekao:* ***Žrtvovao bih za tebe svog oca i majku!***

١٦٤٥ ـ عـنْ عُـروَةَ بـنِ الـزُّبَـيْـرِ؛ قـالَ: قـالَـتْ لـي عـائِـشَـةُ رضيَ اللَّهُ عَنْها: أَبواكَ واللَّهِ مِن الَّذينَ اسْتَجابوا للَّهِ والرَّسولِ مِن بَعْدِ ما أَصابَهُمُ القَرْحُ.

وفي رِوايَةٍ: تَعْني: أَبا بَكْرٍ والزُّبَيْرَ؛ رضيَ اللَّهُ عنهُما.

1645. 'Urve b. ez-Zubejr prenosi da mu je Aiša, ﵂, rekla: *Tako mi Allaha, tvoji očevi su se odazvali Allahu i Poslaniku, ﷺ, nakon što ih je zadesila poteškoća.*

(U drugoj predaji stoji) *Misli na Ebu Bekra i Zubejra.*[2]

بابٌ في فضائلِ طَلْحَةَ والزُّبَيْرِ رضيَ اللَّهُ عنهما

١٦٤٦ ـ عنْ أَبي هُريرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ أَنَّ رسولَ اللَّهِ ﷺ كانَ على جَبَلِ حِراءٍ، فتَحرَّكَ، فقالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «اسْكُنْ حِراءُ؛ فَما عَلَيْكَ إِلاَّ نَبِيٌّ، أَوْ صِدِّيقٌ، أَوْ شَهيدٌ». وعليهِ: النبيُّ ﷺ، وأَبو بكرٍ، وعُمرُ، وعُثمانُ، وعَلِيٌّ، وطَلْحَةُ، والزُّبَيْرُ، وسَعْدُ بنُ أَبي وَقَّاصٍ؛ رضيَ اللَّهُ عنهُم.

O ODLIKAMA TALHE I EZ-ZUBEJRA, ﵄

1646. Ebu Hurejre, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, bio na brdu Hira kada se ono potreslo.

---

[1] Ovo su riječi Hišama, prenosioca od Abdullaha b. Urve (op. prev.).
[2] Zubejr mu je otac, a Ebu Bekr djed, otac njegove majke Esme. (op. prev.).

Allahov Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Smiri se, Hira! Na tebi su samo poslanik, siddik ili šehid.***

Na njemu su tada bili: *Poslanik, ﷺ, Ebu Bekr, Omer, Osman, Alija, Talha, ez-Zubejr i Sa'd b. Ebi Vekkas,* ﵃.

بابٌ في فَضائِلِ سَعْد بنِ أَبي وَقَّاصٍ رَضِيَ اللَّهُ عنهُ

١٦٤٧ ـ عنْ عائشةَ رضيَ اللَّهُ عنها؛ قالَتْ: سَهِرَ رسولُ اللَّهِ ﷺ مَقْدَمَهُ المَدينةَ لَيْلَةً، فقالَ: «لَيْتَ رَجُلاً صالِحاً مِن أَصْحابي يَحْرُسُني اللَّيْلَةَ». قالَتْ: فَبَيْنا نَحْنُ كَذٰلِكَ؛ سَمِعْنا خَشْخَشَةَ سِلاحٍ، فقالَ: «مَنْ هٰذا؟». قالَ: سَعْدُ بنُ أَبي وَقَّاصٍ. فقالَ لهُ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «ما جاءَ بِكَ؟». فقالَ: وَقَعَ في نَفْسي خَوْفٌ على رسولِ اللَّهِ ﷺ، فجِئْتُ أَحْرُسُهُ. فَدَعا لَهُ رسولُ اللَّهِ ﷺ، ثمَّ نامَ.

O ODLIKAMA SA'D B. EBI VEKKASA, ﵁

1647. Aiša, ﵂, je rekla: Kada je Allahov Poslanik, ﷺ, jedne noći došao u Medinu, sjedio je duže, pa je rekao: ***Kamo sreće da me noćas neki dobri čovjek pričuva.***

Dok smo mi tako sjedili, čuli smo zveket oružja.

Poslanik, ﷺ, je upitao: ***Ko je to?*** Rekao je: *Sa'd b. ebi Vekkas.* Allahov Poslanik, ﷺ, je upitao: ***Zašto si došao?*** Odgovorio je: *Osjetio sam u sebi strah za Allahovog Poslanika, ﷺ, pa sam došao da ga čuvam.* Allahov Poslanik, ﷺ, je potom proučio dovu za njega i zaspao.

١٦٤٨ - عَنْ عَامِرِ بنِ سَعْدٍ، عَنْ أَبِيهِ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ أَنَّ النبيَّ ﷺ جَمَعَ لَهُ أَبَوَيْهِ يَوْمَ أُحُدٍ. قالَ: كانَ رَجُلٌ مِنَ المُشْرِكِينَ قَدْ أَحْرَقَ المُسْلِمِينَ، فقالَ لهُ النبيُّ ﷺ: «ارْمِ؛ فِدَاكَ أَبِي وأُمِّي». قالَ: فنَزَعْتُ لهُ بِسَهْمٍ ليسَ فيهِ نَصْلٌ، فأَصَبْتُ جَنْبَهُ، فسَقَطَ، وانْكَشَفَتْ عَوْرَتُهُ، فضَحِكَ رسولُ اللَّهِ ﷺ حتَّى نَظَرْتُ إلى نَوَاجِذِهِ.

1648. 'Amir b. Sa'd prenosi od svog oca, ؓ, da je Poslanik, ﷺ, sastavio svoje roditelje na Uhudu.[1]

Rekao je: *Neki mušrik je doslovno spalio muslimane svojim napadima.*

Poslanik, ﷺ, mu je rekao: ***Gađaj, žrtvujem za tebe svog oca i majku!***

Odapeo sam prema njemu strijelu na kojoj nije bilo vrha. Pogodio sam ga u stranu, pa je pao, tako da mu se otkrio avret, pa se Allahov Poslanik, ﷺ, nasmijao toliko da sam mu vidio očnjake.

---

[1] Tj. rekao je: Žrtvovao bih za tebe svog oca i majku (op. prev.).

١٦٤٩ - عنْ مُصْعَبِ بنِ سَعدٍ، عنْ أَبيهِ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ أَنَّهُ نَزَلَتْ فيه آياتٌ مِن القُرآنِ.

قالَ: حَلَفَتْ أُمُّ سَعْدٍ أَنْ لا تُكَلِّمَهُ أَبداً حتَّى يَكْفُرَ بِدِينِهِ، ولا تأْكُلَ، ولا تَشْرَبَ؛ قالَتْ: زَعَمْتَ أَنَّ اللَّهَ أَوْصاكَ بِوالِدَيْكَ؛ فأَنا أُمُّكَ، وأَنا آمُرُكَ بِهٰذا.

قالَ: مَكَثَتْ ثَلاثاً، حتَّى غُشِيَ عَلَيْهَا مِن الجَهْدِ، فقامَ ابْنٌ لَها يُقالُ لَهُ: عُمارَةُ، فسَقاها، فَجَعَلَتْ تَدْعو على سَعْدٍ، فَأَنْزَلَ اللَّهُ عزَّ وجلَّ في القُرآنِ هٰذهِ الآيَةَ: ﴿وَوَصَّيْنَا ٱلْإِنسَٰنَ بِوَٰلِدَيْهِ حُسْنًا﴾ [العنكبوت: ٨]، ﴿وَإِن جَٰهَدَاكَ عَلَىٰٓ أَن تُشْرِكَ بِى مَا لَيْسَ لَكَ بِهِۦ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا وَصَاحِبْهُمَا فِى ٱلدُّنْيَا مَعْرُوفًا﴾ [لقمان: ١٥].

قالَ: وأَصابَ رسولُ اللَّهِ ﷺ غَنِيمَةً عَظيمَةً؛ فإذا فيها سَيْفٌ، فأَخَذْتُهُ، فأَتَيْتُ بهِ الرَّسولَ ﷺ، فقُلْتُ: نَفِّلْني هٰذا السَّيْفَ؛ فأَنا مَنْ قَدْ عَلِمْتَ حالَهُ. فقالَ: «رُدَّهُ مِن حَيْثُ أَخَذْتَهُ». فانْطَلَقْتُ حتَّى إِذا أَرَدْتُ أَنْ أُلْقِيَهُ في القَبَضِ؛ لامَتْني نَفْسي، فَرَجَعْتُ إِليهِ، فَقُلْتُ: أَعْطِنيهِ. قالَ: فَشَدَّ لي صَوْتَهُ: «رُدَّهُ مِن حَيْثُ أَخَذْتَهُ». قالَ: فأَنْزَلَ اللَّهُ عزَّ وجلَّ: ﴿يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلْأَنفَالِ﴾.

قالَ: ومَرِضْتُ، فأَرْسَلْتُ إِلى النبيِّ ﷺ، فأَتاني، فقُلْتُ: دَعني أَقْسِمْ مالي حَيْثُ شِئْتُ. قالَ: فأَبى. قُلْتُ: فالنِّصْفُ؟ قالَ: فأَبى. قُلْتُ: فالثُّلُثُ. قالَ: فَسَكَتَ، فكانَ بَعْدُ الثُّلُثُ جائِزاً.

قالَ: وأَتَيْتُ على نَفَرٍ مِن الأَنْصارِ والمُهاجِرينَ، فقالوا: تَعالَ نُطْعِمْكَ ونَسْقِيكَ خَمْراً. وذٰلِكَ قَبْلَ أَنْ تُحَرَّمَ الخَمْرُ. قالَ: فَأَتَيْتُهُمْ في حَشٍّ - والحَشُّ البُسْتانُ -؛ فإِذا رَأْسُ جَزورٍ مَشْوِيٌّ عِنْدَهُمْ، وزِقٌّ مِنْ خَمْرٍ. قالَ: فأَكَلْتُ وشَرِبْتُ مَعَهُمْ. قالَ: فَذُكِرَتِ الأَنْصارُ والمُهاجِرونَ عِنْدَهُمْ. فَقُلْتُ: المُهاجِرونَ خَيْرٌ مِنَ الأَنْصارِ. قالَ: فأَخَذَ رَجُلٌ أَحَدَ لَحْيَيِ الرَّأْسِ، فَضَرَبَني بهِ، فَجَرَحَ بِأَنْفي، فأَتَيْتُ رسولَ اللَّهِ ﷺ، فأَخْبَرْتُهُ، فأَنْزَلَ اللَّهُ عزَّ وجلَّ فِيَّ (يَعْني: نَفْسَهُ) شَأْنَ الخَمْرِ: ﴿إِنَّمَا ٱلْخَمْرُ وَٱلْمَيْسِرُ وَٱلْأَنصَابُ وَٱلْأَزْلَٰمُ رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ ٱلشَّيْطَٰنِ فَٱجْتَنِبُوهُ﴾ [المائدة: ٩٠].

1649. Mus'ab b. S'ad prenosi od svog oca, ﷺ, da je on bio povod objavljivanju nekih kur'anskih ajeta. Rekao je: *Ummu Sa'd se zaklela da uopće neće pričati s njim dok ne napusti islam, niti će jesti, niti piti.*

Rekla je: *Tvrdiš da ti je Allah naredio da poštivaš svoje roditelje. Pa ja sam ti majka i naređujem ti to.* Ostala je tako tri dana sve dok nije pala u nesvijest od gladi. Prišao joj je drugi sin po imenu 'Umare i dao joj vode. Počela je proklinjati Sa'da. Potom je Allah objavio u Kur'anu sljedeće ajete:

وَوَصَّيْنَا ٱلْإِنسَـٰنَ بِوَٰلِدَيْهِ حُسْنًا

Mi smo svakog čovjeka zadužili da bude dobar prema roditeljima,[1]

وَإِن جَـٰهَدَاكَ عَلَىٰٓ أَن تُشْرِكَ بِى مَا لَيْسَ لَكَ بِهِۦ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا وَصَاحِبْهُمَا فِى ٱلدُّنْيَا مَعْرُوفًا

Ako te budu nagovarali da drugog Meni ravnim smatraš, onog o kome ništa ne znaš, ti ih ne slušaj i prema njima se, na ovom svijetu, velikodušno ponašaj.[2]

---

[1] Ajet u potpunosti glasi:

وَوَصَّيْنَا ٱلْإِنسَـٰنَ بِوَٰلِدَيْهِ حُسْنًا وَإِن جَـٰهَدَاكَ لِتُشْرِكَ بِى مَا لَيْسَ لَكَ بِهِۦ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَآ إِلَىَّ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٨﴾

Mi smo svakog čovjeka zadužili da bude dobar prema roditeljima svojim. Ali, ako te oni budu nagovarali da Meni nekoga ravnim smatraš, o kome ti ništa ne znaš, onda ih ne slušaj. Meni će te se vratiti, pa ću vas Ja o onome što ste radili obavijestiti. *El-Ankebut*, 8.

[2] Ajet u potpunosti glasi:

وَإِن جَـٰهَدَاكَ عَلَىٰٓ أَن تُشْرِكَ بِى مَا لَيْسَ لَكَ بِهِۦ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا وَصَاحِبْهُمَا فِى ٱلدُّنْيَا مَعْرُوفًا وَٱتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَىَّ ثُمَّ إِلَىَّ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾

A ako te budu nagovarali da drugog Meni ravnim smatraš, onoga o kome ništa ne znaš, ti ih ne slušaj i prema njima se, na ovom svijetu, velikodušno ponašaj, a slijedi Put onoga koji se iskreno

Jednom je Allahov Poslanik, ﷺ, osvojio veliki ratni plijen. Tu je bila i jedna sablja.

Uzeo sam je, donio Allahovom Poslaniku, ﷺ, i rekao: *Dodijeli mi ovu sablju jer ja sam od onih čije stanje znaš.*

Rekao je: ***Vrati je odakle si je i uzeo!***

Krenuo sam.

Kada sam je htio ostaviti na mjesto odakle sam je i uzeo, moja duša počela me koriti, pa sam mu se ponovo vratio i rekao: *Daj mi je.*

Rekao je povišenim glasom: ***Vrati je odakle si je i uzeo!***

Potom je Uzvišeni objavio: **Pitaju te o ratnom plijenu.**

Razbolio sam se pa sam poslao po Poslanika, ﷺ.

Kada je došao rekao sam: *Dopusti mi da podijelim svoj imetak onako kako hoću.*

Poslanik, ﷺ, je to odbio.

Upitao sam: *Pola imetka?*

Nije se složio.

Rekao sam: *Trećinu?*

Šutio je.

Potom je postalo dozvoljeno da se trećina ličnog imetka podijeli po želji.

Prošao sam jednom pored skupine ensarija i muhadžira.

Rekli su mi: *Dođi da te nahranimo i napojimo vinom.*

To je bilo prije nego što je vino zabranjeno. Otišao sam do njih u jedan palmovik. Pred njima su bile pečena devina glava i mješina vina. Jeo sam i pio s njima. Potom sam spomenuo, u tom društvu, ensarije i muhadžire.

Rekao sam: *Muhadžiri su bolji od ensarija.*

Jedan čovjek je tada uzeo vilicu od glavuše i udario me njome.

Razbio mi je nos. Otišao sam Allahovom Poslaniku, ﷺ, i obavijestio ga o tome.

Meni obraća; Meni ćete se poslije vratiti i Ja ću vas o onome što ste radili obavijestiti. *Lukman, 15.*

Potom je Allah o meni objavio ajet o vinu:

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِنَّمَا ٱلۡخَمۡرُ وَٱلۡمَيۡسِرُ وَٱلۡأَنصَابُ وَٱلۡأَزۡلَـٰمُ رِجۡسٌ مِّنۡ عَمَلِ ٱلشَّيۡطَـٰنِ فَٱجۡتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمۡ تُفۡلِحُونَ ﴿٩٠﴾

O vjernici, vino i kocka i kumiri i strijelice za gatanje odvratne su stvari, šejtanovo djelo; zato se toga klonite, da biste postigli što želite.[1]

١٦٥٠ - عنْ سعدٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: كُنَّا معَ النبيِّ ﷺ سِتَّةَ نَفَرٍ، فقالَ المُشرِكونَ للنبيِّ ﷺ: اطْرُدْ هٰؤُلاءِ لا يَجْتَرِؤونَ علَيْنا. قالَ: وكُنْتُ أنا وابنُ مَسْعودٍ ورَجُلٌ مِن هُذَيلٍ وبِلالٌ ورَجُلانِ لستُ أُسَمِّيهما، فوقَعَ في نَفْسِ رسولِ اللّهِ ﷺ ما شاءَ اللّهُ أنْ يَقَعَ، فَحَدَّثَ نَفْسَهُ، فأنزَلَ اللّهُ عزَّ وجلَّ: ﴿وَلَا تَطْرُدِ ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُم بِٱلْغَدَوٰةِ وَٱلْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُۥ﴾ [الأنعام: ٥٢].

1650. Sa'd, ﷺ, je rekao: Bilo nas je šesterica s Poslanikom, ﷺ. Mušrici su rekli Poslaniku, ﷺ: *Otjeraj ove koji nam nisu dostojni!*

To smo bili: ja, Ibn Mes'ud, neki čovjek iz Huzejla, Bilal i dva čovjeka čija imena sam zaboravio.

U duši Poslanikovoj, ﷺ, se dešavalo što je Allah htio da se dešava.

Borio se sam sa sobom, pa je Allah objavio:

وَلَا تَطۡرُدِ ٱلَّذِينَ يَدۡعُونَ رَبَّهُم بِٱلۡغَدَوٰةِ وَٱلۡعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجۡهَهُۥ

[1] *El-Maide*, 90.

I ne tjeraj od sebe one koji se ujutro i navečer Gospodaru svome mole.[1]

باب في فضائل أبي عُبَيْدَة بن الجَرَّاح رضي الله عنه

١٦٥١ - عن حذيفة رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: جاءَ أهْلُ نَجْرانَ إلى رسولِ اللّهِ ﷺ، فقالوا: يا رسولَ اللّهِ! ابْعَثْ لَنا رَجُلاً أميناً. فقالَ: «لأبْعَثَنَّ إلَيْكُمْ رَجُلاً أميناً حَقَّ أمينٍ حَقَّ أمينٍ». قالَ: فاسْتَشْرَفَ لَها النّاسُ. قالَ: فَبَعَثَ أبا عُبَيْدَةَ بنَ الجَرَّاحِ رضيَ اللّهُ عنهُ.

O ODLIKAMA EBU UBEJDE B. EL-DŽARRAHA, ﵁

1651. Huzejfe, ﵁, je rekao: Stanovnici Nedžrana su došli Allahovom Poslaniku, ﷺ, i rekli: *Allahov Poslaniče, pošalji nam povjerljiva čovjeka.*

Rekao je: ***Poslat ću vam istinski povjerljiva čovjeka, istinski povjerljiva čovjeka.***

Ljudi su s nestrpljenjem očekivali koga će poslati, pa je poslao Ebu Ubejdea b. el-Džerraha.

---

[1] Ajet u potpunosti glasi:

وَلَا تَطْرُدِ ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُم بِٱلْغَدَوٰةِ وَٱلْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُۥ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِم مِّن شَيْءٍ وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِم مِّن شَيْءٍ فَتَطْرُدَهُمْ فَتَكُونَ مِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٥٢﴾

I ne tjeraj od sebe one koji se ujutro i navečer Gospodaru svome mole u želji za licem Njegovim – ti nećeš za njih odgovarati, a ni oni neće odgovarati za tebe, jer bi, ako bi ih ti otjerao, nasilnik bio. *El-En'am, 52.*

باب في فضائِلِ الحسَنِ والحُسَينِ رضيَ اللّهُ عنهُما

١٦٥٢ ـ عن سَلَمَةَ بنِ الأكوَعِ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: لقد قُدْتُ بِنبيِّ اللّهِ ﷺ والحَسنِ والحُسَينِ بَغْلَتَهُ الشَّهْباءَ، حتّى أدْخَلْتُهُمْ حُجْرَةَ النبيِّ ﷺ، هٰذا قُدّامَهُ، وهٰذا خَلْفَهُ.

O ODLIKAMA HASANA I HUSEJNA, ﷺ

1652. Seleme b. el-Ekve'a, ﷺ, je rekao: *Vodio sam Poslanikovu, ﷺ, crno-bijelu mazgu*[1] *sve dok nismo došli do Poslanikove, ﷺ, odaje. Jahali su: Poslanik, ﷺ, Hasan i Husejn. Jedan je bio ispred a drugi iza njega.*

١٦٥٣ ـ عن أبي هُريرَةَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: خرَجتُ معَ رسولِ اللّهِ ﷺ في طائفَةٍ مِن النّهارِ، لا يُكَلِّمُني ولا أُكَلِّمُهُ، حتّى جاءَ سُوقَ بَني قَينُقاعَ، ثمّ انصَرَفَ، حتّى أتى خِباءَ فاطِمَةَ رضيَ اللّهُ عنها، فقالَ: «أَثَمَّ لُكَعُ؟ أَثَمَّ لُكَعُ؟»؛ يَعني: حَسَناً رضيَ اللّهُ عنهُ، فظَنَنّا أنّه إنّما تَحبِسُهُ أُمُّهُ لأنْ تُغَسِّلَهُ وتُلبِسَهُ سِخاباً،

1653. Ebu Hurejre, ﷺ, je rekao: Izašao sam sa Allahovim Poslanikom, ﷺ, u neko doba dana. Niti je on govorio sa mnom, niti sam ja govorio s njim sve dok nije došao do trga Benu Kajnuka'a. Krenuo je dalje do Fatiminog, ﷺ, šatora. Kada je došao upitao je: **Ima li tamo Luke'a, je li tamo Luke'a?** tj. Hasan, ﷺ.

Mislili smo da ga je majka zadržala da ga okupa i da mu obuče ogrlicu.[2] Ubrzo se pojavio trčeći. Zagrlili su se. Potom je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Allahu moj, ja ga, uistinu, volim pa ga i Ti voli i voli onog ko njega voli.***

[1] Zvala se Deldel. (op. prev.).
[2] Ogrlica od karanfila, mošusa, 'uda i sl., u obliku tespiha, stavlja se na mušku i žensku djecu.

بابٌ في فَضائِلِ فاطِمَةَ عَلَيها السَّلامُ بِنتِ رَسولِ اللّهِ ﷺ

١٦٥٤ - عن المِسْوَرِ بنِ مَخْرَمَةَ رضيَ اللّهُ عنهما؛ أَنَّ عَلِيَّ بنَ أَبي طالِبٍ رضيَ اللّهُ عنهُ خَطَبَ بِنتَ أَبي جَهلٍ، وعِندَهُ فاطِمَةُ بِنتُ رسولِ اللّهِ ﷺ، فلَمَّا سَمِعَتْ بِذٰلِكَ فاطِمَةُ رضيَ اللّهُ عَنها؛ أَتَتِ النَّبِيَّ ﷺ، فقالَتْ لهُ: إِنَّ قَوْمَكَ يَتَحدَّثُونَ أَنَّكَ لا تَغْضَبُ لِبَناتِكَ، وهٰذا عَلِيٌّ ناكِحاً ابْنَةَ أَبي جَهلٍ.

قالَ المِسْوَرُ: فقامَ النبيُّ ﷺ، فسَمِعْتُهُ حينَ تَشَهَّدَ، ثُمَّ قالَ: **«أَمَّا بَعْدُ؛ فإِنِّي أَنْكَحْتُ أَبا العاصِ بنَ الرَّبيعِ، فحَدَّثَني وصَدَقَني، وإِنَّ فاطِمَةَ بِنتَ مُحمدٍ مُضْغَةٌ مِنِّي، وإِنَّما أَكْرَهُ أَنْ يَفْتِنُوها، وإِنَّها واللّهِ لا تَجتَمِعُ بنتُ رسولِ اللّهِ ﷺ وبِنتُ عَدُوِّ اللّهِ عندَ رَجُلٍ واحِدٍ أَبداً».**

قالَ: فتَرَكَ عليٌّ رضيَ اللّهُ عنهُ الخِطْبَةَ.

O ODLIKAMA FATIME, ﵂, POSLANIKOVE, ﷺ, KĆERKE

1654. El-Misver b. Mahreme, ﵄, prenosi da je Alija b. ebi Talib, ﵁, zaručio Ebu Džehlovu kćerku a bio je u braku s Fatimom, Poslanikovom, ﷺ, kćerkom.

Kada je za to čula Fatima, ﵂, otišla je Poslaniku, ﷺ, i rekla: *Tvoj narod priča da se ti ne ljutiš zbog svojih kćeri. Evo, Alija je zaručio Ebu Džehlovu kćerku.*

El-Misver je rekao: *Poslanik, ﷺ, je ustao i čuo sam ga kad je donio šehadet i potom rekao:* ***A potom. Ja sam oženio Ebu-l-'Asa b. Rebi'a, koji mi se iskreno obratio. Fatima je Muhammedova kćerka, dio mene. Ja prezirem da je dovode u iskušenje. Tako mi Allaha, ne mogu se nikada uz jednog čovjeka sastaviti kćerka Allahovog Poslanika i kćerka Allahovog neprijatelja.***[1] Potom je Alija raskinuo tu zaruku.

---

[1] Allahov propis za Aliju i druge u vezi sa ženidbom do četiri žene je slobodan izbor. Ali, Allahov Poslanik, ﷺ, spriječio je Aliju zbog bojazni da Fatimu, ﵂, stavi na iskušenje u vjeri i uzrokuje rivalstvo koje bi je uznemiravalo. To bi onda uznemiravalo i Poslanika, ﷺ, a sve što uznemirava Poslanika, ﷺ, ili bi moglo prouzrokovati uznemirenje,

١٦٥٥ ـ عن عائشة رضيَ اللّهُ عنها؛ قالَتْ: كُنَّ أزواجُ النبيِّ ﷺ عندَهُ، لم يُغادِرْ مِنهُنَّ واحِدَةً، فأقبلَتْ فاطِمَةُ رضيَ اللّهُ عنها تَمْشي، ما تُخطِىءُ مِشيَتُها مِن مِشيَةِ رسولِ اللّهِ ﷺ شيئاً، فلمّا رآها؛ رَحَّبَ بِها، فقال: «مَرْحَباً بابنَتي». ثمَّ أجلَسَها عَنْ يَمينِهِ أوْ عنْ شِمالِهِ، ثمَّ سارَّها، فَبَكَتْ بُكاءً شَديداً، فلَمّا رَأى جَزَعَها؛ سارَّها ثانِيَةً، فضَحِكَتْ، فقُلْتُ لَها: خَصَّكِ رسولُ اللّهِ ﷺ مِن بَيْنِ نِسائِهِ بالسِّرارِ، ثمَّ أنتِ تَبْكينَ؟! فلَمّا قامَ رسولُ اللّهِ ﷺ سَألْتُها؛ ما قالَ لكِ رسولُ اللّهِ ﷺ؟ قالَتْ: ما كُنتُ لأُفْشِيَ على رسولِ اللّهِ سِرَّهُ.

قالَتْ: فلَمّا تُوُفِّيَ رسولُ اللّهِ ﷺ، قُلْتُ: عَزَمْتُ عَلَيْكِ بِما لي عَلَيْكِ مِنَ الحَقِّ لَمّا حَدَّثْتِني ما قالَ لكِ رسولُ اللّهِ ﷺ. فقالَتْ: أمّا الآنَ؛ فنَعَمْ: أمّا حينَ سارَّني في المَرَّةِ الأولى؛ فأخْبَرَني أنَّ جِبْريلَ كانَ يُعارِضُهُ القُرْآنَ في كُلِّ سَنَةٍ مَرَّةً أو مَرَّتَيْنِ، وأنَّه عارَضَهُ الآنَ مَرَّتَيْنِ، «وإنّي لا أُرى الأجَلَ إلاّ قدِ اقْتَرَبَ؛ فاتَّقي اللّهَ واصْبِري؛ فإنَّهُ نِعْمَ السَّلَفُ أنا لكِ». قالت: فَبَكَيْتُ بُكائِيَ الذي رَأَيْتِ، فلَمّا رَأى جَزَعي؛ سارَّني الثّانِيَةَ، فقالَ: «يا فاطِمَةُ! أما تَرْضَيْنَ أنْ تَكوني سَيِّدَةَ نِساءِ المُؤْمِنينَ ـ أوْ: سَيِّدَةَ نِساءِ هٰذِهِ الأُمَّةِ ـ». قالتْ: فضَحِكْتُ ضَحِكي الَّذي رَأَيْتِ.

1655. Aiša, ﵂, prenosi: Poslanikove, ﷺ, žene su bile kod njega. Nijedna nije bila odsutna. Fatima, ﵂, je u tom momentu došla. Njen hod se nimalo nije razlikovao od hoda Allahovog Poslanika, ﷺ. Kada ju je ugledao, izrazio joj je dobrodošlicu govoreći: ***Dobro mi došla, kćeri moja.***

Zatim ju je posadio sa svoje desne ili lijeve strane. Potom joj je nešto šapnuo, pa je jako zaplakala. Kada je vidio njenu tugu ponovo joj je nešto šapnuo, pa se je nasmijala.

Upitala sam je, kada je Poslanik, ﷺ, ustao i otišao: *Allahov Poslanik, ﷺ, te izdvojio između ostalih žena i nešto ti šapnuo, pa si*

haram je. Hadis ukazuje na obavezu sprečavanja svega što vodi zlu, da dobrobit treba upotpunjavati i da je uznemiravanje Poslanika, ﷺ, veći grijeh od uznemiravanja drugih. *El-Mufhim*, 6/354. (op. prev.).

zaplakala? Šta ti je rekao? Odgovorila je: *Ne želim da otkrijem tajnu Allahovog Poslanika, ﷺ.*

Kada je Allahov Poslanik, ﷺ, umro, rekla sam: *Zamolila bih te pravom koje imam kod tebe, jer onda kada sam te pitala nisi mi rekla, šta ti je rekao Allahov Poslanik, ﷺ?*

Rekla je: *Sada ti to mogu reći. Prvi puta kada mi je šapnuo, rekao je da ga je Džibril preslušavao cijeli Kur'an svake godine jednom ili dva puta,*[1] *a ove godine ga je preslušao dva puta.*

Rekao je: **Mislim da mi se smrt približila. Boj se Allaha i strpi se. Divan li sam ti ja prethodnik bio.**

Zaplakala sam onako kako si vidjela. Kada je vidio moj bol, drugi put mi je šapnuo i rekao: **Fatima, zar nećeš biti zadovoljna da budeš prvakinja vjernica u Džennetu ili prvakinja ženama ovog ummeta?**

Tada sam se nasmijala smijehom koji si vidjela.

باب في فضائل أهل بيت النبي ﷺ

١٦٥٦ - عن عائشة رضي الله عنها؛ قالت: خرج رسول الله ﷺ ذات غداةٍ، وعليه مِرط مُرحَّل من شعرٍ أسود، فجاء الحسن بن علي فأدخله، ثم جاء الحسين فدخل معه، ثم جاءت فاطمة رضي الله عنها فأدخلها، ثم جاء علي رضي الله عنه فأدخله، ثم قال: ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ ٱللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنكُمُ ٱلرِّجْسَ أَهْلَ ٱلْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا﴾ [الأحزاب: ٣٣].

O ODLIKAMA EHLU-L-BEJTA[2]

1656. Aiša, ﵂, je rekla: *Jednog jutra Allahov Poslanik, ﷺ, je izašao a na sebi je imao vuneni ogrtač na kojem su bile slike sedala izvezene s crnom dlakom.*

---

[1] Sumnja jednog od prenosilaca. Ispravno je jednom, kako se navodi u drugim Buharijinim i Muslimovim rivajetima.

[2] Ehlu-l-Bjet su oni kojima je zabranjen zekjat i sadaka, a oni su: Poslanikove, ﷺ, supruge, porod, i svaki musliman i muslimanka iz loze Abdulmuttaliba, a oni su Benu Hašim b. Abdulmenaf (op. prev.).

Došao mu je Hasan b. Alija pa ga je stavio pod ogrtač. Potom mu je došao Husejn pa je i njega ogrnuo. Potom je došla Fatima, ﵂, pa je i nju ogrnuo, a zatim je došao i Alija, ﵁, pa je i njega ogrnuo tim ogrtačem i rekao:

إِنَّمَا يُرِيدُ ٱللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنكُمُ ٱلرِّجْسَ أَهْلَ ٱلْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا ﴿٣٣﴾

Allah želi da od vas, o porodico Poslanikova, grijehe odstrani, i da vas potpuno očisti.[1]

---

[1] Ajet se nalazi u suri *El-Ahzab*.
Kontekst ukazuje da se odnosi na Poslanikove, ﷺ, supruge. Allah je rekao:

يَٰنِسَآءَ ٱلنَّبِيِّ لَسْتُنَّ كَأَحَدٍ مِّنَ ٱلنِّسَآءِ إِنِ ٱتَّقَيْتُنَّ فَلَا تَخْضَعْنَ بِٱلْقَوْلِ فَيَطْمَعَ ٱلَّذِى فِى قَلْبِهِۦ مَرَضٌ وَقُلْنَ قَوْلًا مَّعْرُوفًا ﴿٣٢﴾ وَقَرْنَ فِى بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ ٱلْجَٰهِلِيَّةِ ٱلْأُولَىٰ وَأَقِمْنَ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتِينَ ٱلزَّكَوٰةَ وَأَطِعْنَ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥٓ إِنَّمَا يُرِيدُ ٱللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنكُمُ ٱلرِّجْسَ أَهْلَ ٱلْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا ﴿٣٣﴾ وَٱذْكُرْنَ مَا يُتْلَىٰ فِى بُيُوتِكُنَّ مِنْ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ وَٱلْحِكْمَةِ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا ﴿٣٤﴾

O žene Vjerovjesnikove, vi niste kao druge žene! Ako se Allaha bojite, na sebe pažnju govorom ne skrećite, pa da u napast dođe onaj čije je srce bolesno, i neusiljeno govorite! U kućama svojim boravite i ljepotu svoju, kao u davno pagansko doba, ne pokazujte, i molitvu obavaljajte i zekat dajite, i Allaha i Poslanika Njegova slušajte! Allah želi da od vas, o porodico Poslanikova, grijehe odstrani, i da vas potpuno očisti. I pamtite Allahove ajete i mudrost, koja se kazuje u domovima vašim; Allah je, uistinu, dobar i sve zna. *El-Ahzab*, 32-34.

To što je ajet spomenut između ovih ajeta, najveći je dokaz da Poslanikove, ﷺ, supruge spadaju u ehlu-l-bejt. I riječi u ajetu: **Da vas očisti,** odnose se na njih. Međutim, to nije prepreka da se ajet odnosi i na Aliju, Fatimu i njihovu djecu, jer su, oni, uistinu, iz ehlu-l-bejta.

Na to ukazuje ovaj vjerodostojni hadis. Kao da nas Poslanik, ﷺ, uči da je značenje ajeta šire od onog, na koje ukazuje kontekst. I to se ubraja u izvršavanje obaveza - da pojasni ummetu ono što je objavljeno, što je Poslaniku, ﷺ, naređeno u ajetu:

وَأَنزَلْنَآ إِلَيْكَ ٱلذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٤٤﴾

A tebi objavljujemo Kur'an da bi objasnio ljudima ono što im se objavljuje, i da bi oni razmislili. *En-Nahl, 44.*

Zbog toga je ajet koji govori o čišćenju ehlu-l-bejta opširniji nego što se može razumjeti iz konteksta, poput ajeta u suri *Et-Tevbe:*

لَا تَقُمْ فِيهِ أَبَدًا ۚ لَّمَسْجِدٌ أُسِّسَ عَلَى ٱلتَّقْوَىٰ مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ أَحَقُّ أَن تَقُومَ فِيهِ ۚ فِيهِ رِجَالٌ يُحِبُّونَ أَن يَتَطَهَّرُوا۟ ۚ وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلْمُطَّهِّرِينَ ﴿١٠٨﴾

Ti u njoj nemoj nikad molitvu obaviti! Džamija čiji su temelji, već od prvog dana, postavljeni na strahu od Allaha zaista više zaslužuje da u njoj obavljaš molitvu. U njoj su ljudi koji vole da se često peru, a Allah voli one koji se mnogo čiste. *Et-Tevbe, 108.*

Kontekst i povod objave ukazuju da se ajet odnosi na Kuba džamiju, u kojoj su klanjale ensarije. O tome govori nekoliko hadisa, a neke od njih sam naveo u djelu *Sahih sunen Ebu Davud,* br 34. U hadisu pod brojem 791, u ovoj knjizi, već smo vidjeli da je Poslanik, ﷺ, rekao da je to njegova džamija u Medini. Time je pojasnio da ajet u suri *Et-Tevbe* podrazumijeva i njegovu džamiju, jer je i ona izgrađena na bogobojaznosti.

Stoga kažemo da je sunnetom pojašnjeno da dva ajeta imaju općenitije značenje, nego što na to ukazuje kontekst. I nije dozvoljeno odbacivati ono na što ukazuje sunnet pravdajući to kontekstom, niti je dozvoljeno odbacivati kontekst zbog onoga na što ukazuje sunnet.

Prvo su uradili šiti kada su rekli da se ajet o čišćenju Poslanikove, ﷺ, porodice ne odnosi na njegove supruge, iako se ajet u principu obraća njima.

Potom su to uradili neki pripadnici ehlu-l-sunneta, kada su rekli da ajet koji govori o džamiji koja je izgrađena na bogobojaznosti odnosi se na Poslanikovu, ﷺ, džamiju, a da se nikako ne odnosi na Kuba-džamiju.

١٦٥٧ ـ عنْ يَزيدَ بنِ حَيَّانَ؛ قالَ: انطَلَقتُ أنا وحُصَيْنُ بنُ سَبْرَةَ وعُمَرُ بنُ مُسْلِمٍ إِلى زَيْدِ بنِ أَرْقَمَ، فلَمَّا جلَسْنا إليهِ؛ قالَ لهُ حُصَيْنٌ: لقدْ لَقيتَ يا زَيْدُ خَيْراً كثيراً؛ رَأَيْتَ رسولَ اللّهِ ﷺ، وسَمِعْتَ حَديثَهُ، وغَزَوْتَ مَعَهُ، وصَلَّيْتَ خَلْفَهُ، لقدْ لَقِيتَ يا زَيْدُ خَيْراً كثيراً، حَدِّثْنا يا زَيْدُ ما سَمِعْتَ مِن رسولِ اللّهِ ﷺ.

قالَ: يا ابنَ أخي! واللّهِ؛ لقدْ كَبِرَتْ سِنِّي، وقَدُمَ عَهْدِي، ونَسِيتُ بَعْضَ الَّذي كُنْتُ أعي مِن رسولِ اللّهِ ﷺ، فما حَدَّثْتُكُمْ؛ فاقْبَلُوهُ، وما لا؛ فَلا تُكَلِّفُونِيهِ.

ثُمَّ قالَ: قامَ رسولُ اللّهِ ﷺ يوماً فِينا خَطيباً بماءٍ يُدْعى خُمّاً، بينَ مَكَّةَ والمَدينَةِ، فحَمِدَ اللّهَ، وأَثْنى عليهِ، ووَعَظَ، وذَكَّرَ، ثمَّ قالَ: **«أمّا بَعْدُ؛ ألا أيُّها النّاسُ! فإنَّما أنا بَشَرٌ يُوشِكُ أنْ يَأْتِيَ رسولُ رَبِّي فأُجِيبَ، وأنا تارِكٌ فيكُمْ ثَقَلَيْنِ: أَوَّلُهُما كِتابُ اللّهِ، فيهِ الهُدى والنُّورُ، فَخُذوا كِتابَ اللّهِ، واسْتَمْسِكوا بِهِ»**. فحَثَّ على كِتابِ اللّهِ، ورَغَّبَ فيهِ، ثمَّ قالَ: **«وأَهْلُ بَيْتي، أُذَكِّرُكُمُ اللّهَ في أَهْلِ بَيْتي، أُذَكِّرُكُمُ اللّهَ في أَهْلِ بَيْتي»**؛ ثلاثاً.

فقالَ لهُ حُصَيْنٌ: ومَنْ أَهْلُ بَيْتِهِ يا زَيْدُ! أليسَ نِساؤُهُ مِن أَهْلِ بَيْتِهِ؟ قالَ: نِساؤُهُ مِن أَهْلِ بَيْتِهِ، ولكِنْ؛ أَهْلُ بَيْتِهِ مَن حُرِمَ الصَّدَقَةَ بَعْدَهُ. قالَ: ومَنْ هُمْ؟ قالَ: هُمْ آلُ عليٍّ، وآلُ عَقيلٍ، وآلُ جَعْفَرٍ، وآلُ عبّاسٍ. قالَ: كُلُّ هؤُلاءِ حُرِمَ الصَّدَقَةَ؟ قالَ: نعمْ.

1657. Jezid b. Hajjan je rekao: Krenuli smo ja, Husajn b. Sebre i Omer b. Muslim kod Zejda b. Erkama. Kada smo sjeli kod njega, Husajn mu je rekao: *Zejde, zatekao si mnogo dobra. Vidio si Allahovog Poslanika, ﷺ, čuo si njegov govor, borio si se zajedno s njim i klanjao si za njim. Uistinu si vidio mnogo hajra. Zato nam, Zejde, ispričaj nešto što si čuo od Allahovog Poslanika, ﷺ.*

Rekao je: *Bratiću, ostario sam i ponešto sam zaboravio od onog što sam pamtio od Allahovog Poslanika. Ono što ću vam reći prihvatite a što vam ne kažem, nemojte me obavezivati time.*

Zatim je rekao: *Jednoga dana Allahov Poslanik, ﷺ, održao nam je govor kod vode koja se zove Hummen*[1] *a nalazi se između Mekke i Medine. Zahvalio se Allahu i pohvalio ga. Vazio je i opominjao a potom rekao: A zatim.* ***O ljudi, ja sam samo čovjek. Samo što mi nije došao izaslanik moga Gospodara pa da mu se odazovem. Ja vam ostavljam dvoje što je veličanstveno: Allahovu knjigu u kojoj je uputa i svjetlo, pa se prihvatite Allahove knjige. Zatim je podsticao da se slijedi Allahova Knjiga.***

Zatim je rekao: ***I ostavljam vam ehlu-l-bejt. Opominjem vas Allahom za ehlu-l-bejt!, i to je ponovio tri puta.***

Husajn ga je upitao: *Ko je ehlu-l-bejt, Zejde? Zar nisu njegove žene?*

Rekao je: *Njegove žene su od ehlu-l-bejta a ehlu-l-bejt su oni kojima je zabranjena sadaka poslije njega.*

Upitao sam: *Ko su oni?*

Rekao je: *Alijina porodica, Akilova porodica, Džaferova porodica i Abbasova porodica.*

Upitao je: *Svima im je zabranjena sadaka?*

Odgovorio je: *Da!*

---

[1] To je naziv za šumarak udaljen tri milje od mjesta zvanog Džuhve. Uz njega se nalazi poznati izvor, koji se često po njemu naziva - Gadir Hum. Nakon toga ovaj hadis je proširen u verziji *Izvor Hum*. Ši'iti su dodali što nije u njemu. Tvrde da je tu Poslanik, ﷺ, oporučio da Alija bude halifa nakon njega. To je jedna od njihovih brojnih laži i izmišljotina. Da je to tačno, tada bi svi ashabi, zajedno s Alijom, postupili suprotno Poslanikovoj, ﷺ, oporuci, jer su svi do jednoga dali prisegu Ebu Bekru. Mi znamo da je nemoguće da se ashabi slože u zabludi. Alijini postupci bili bi, u tom slučaju, gori jer je dao prisegu i Omeru i Osmanu nakon Ebu Bekra.

بابٌ في فَضائِلِ عائِشَةَ، أُمِّ المُؤْمِنينَ
رضيَ اللهُ عَنها، زَوْجِ النبيِّ ﷺ

١٦٥٨ - عنْ عائشةَ رضيَ اللهُ عنها؛ أنها قالتْ: قالَ رسولُ اللهِ ﷺ: «أُرِيتُكِ في المَنامِ ثلاثَ لَيالٍ، جاءَني بِكِ المَلَكُ في سَرَقَةٍ مِن حَريرٍ؛ يَقولُ: هٰذِهِ امْرَأَتُكَ. فأَكْشِفُ عن وَجْهِكِ؛ فإذا أَنْتِ هِيَ، فأَقولُ: إنْ يَكُ هٰذا مِن عِنْدِ اللهِ؛ يُمْضِهِ».

O ODLIKAMA AIŠE, ﵂, MAJKE PRAVOVJERNIH I POSLANIKOVE, ﷺ, SUPRUGE

1658. 'Aiša, ﵂, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Viđao sam te u snu tri noći. Doveo mi te melek umotanu u skupocjenu svilu i rekao:*** **Ovo je tvoja žena.**

Otkrio sam lice i vidio da si to bila ti. Rekao sam: **Ako je ovo od Allaha, on će to i realizovati.**

١٦٥٩ - عنْ عائشةَ رضيَ اللهُ عنها؛ قالتْ: قالَ لي رسولُ اللهِ ﷺ: «إنِّي لأَعْلَمُ إذا كُنتِ عَنِّي راضِيَةً، وإذا كُنتِ عَلَيَّ غَضْبى». قالَتْ: فقُلْتُ: ومِن أَيْنَ تَعْرِفُ ذٰلِكَ؟ قالَ: «أَمَّا إذا كُنتِ عَنِّي راضِيَةً؛ فإنَّكِ تَقولينَ: لا وَرَبِّ محمدٍ ﷺ، وإذا كُنتِ غَضْبى؛ قُلْتِ: لا وَرَبِّ إبْراهيمَ». قالَتْ: قلتُ: أَجَلْ واللهِ يا رسولَ اللهِ! ما أَهْجُرُ إلاَّ اسْمَكَ.

1659. 'Aiša, ﵂, prenosi da joj je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Ja, zasigurno, znam kad si sa mnom zadovoljna a kada nisi!***

Upitala sam: *Kako to znaš?*

Rekao je: ***Kada si sa mnom zadovoljna govoriš: Ne, tako mi Muhammedovog Gospodara, a kad nisi govoriš: Ne, tako mi Ibrahimovog Gospodara.***

Rekla sam: *Istina je, Allahov Poslaniče. Izbjegavam samo tvoje ime.*[1]

---

[1] Ibnu el-Munir je rekao: *Želi reći da mu ne spominje ime, ali srce joj je uvijek u vezi s njegovim plemenitim bićem. El-Feth, 9/237.* (op. prev.).

١٦٦٠ - عنْ عائشةَ رضيَ اللّهُ عَنها؛ أَنّها كانَتْ تَلْعَبُ بِالبَناتِ عند رسولِ اللّهِ ﷺ. قالَتْ: وكانَتْ تَأْتيني صَواحِبي، فكُنَّ يَنْقَمِعْنَ مِن رسولِ اللّهِ ﷺ. قالَتْ: فكانَ رسولُ اللّهِ ﷺ يُسَرِّبُهُنَّ إلَيَّ.

1660. 'Aiša, ﵂, prenosi da se igrala lutkama kod Allahovog Poslanika, ﷺ.

Rekla je: *Dolazile bi mi moje prijateljice i sakrivale bi se od stida prema Allahovom Poslaniku, ﷺ. On bi ih potajno slao kod mene.*

١٦٦١ - عنْ عائشةَ رضيَ اللّهُ عنها؛ أَنَّ النَّاسَ كانوا يَتَحَرَّوْنَ بِهَداياهُمْ يَوْمَ عائِشَةَ، يَبْتَغونَ بِذٰلِكَ مَرْضاةَ رسولِ اللّهِ ﷺ.

1661. Aiša, ﵂, je rekla da su ljudi vodili računa o tome da donose poklone kada bi Poslanik, ﷺ, bio kod nje, tražeći na taj način zadovoljstvo Allahovog Poslanika, ﷺ.

١٦٦٢ـ عن عائشة رضي اللَّهُ عَنها، زوجِ النبيِّ ﷺ؛ قالَتْ: أَرْسَلَ أَزْواجُ النبيِّ ﷺ فاطِمَةَ بِنْتَ رسولِ اللَّهِ ﷺ إلى رسولِ اللَّهِ ﷺ، فاستأذنت عليهِ وهُو مُضطَجِعٌ معي في مِرْطي، فأذِنَ لها، فقالَتْ: يا رسولَ اللَّهِ! إنَّ أزواجَك أرسلنني إليْكَ يَسألْنَكَ العَدْلَ في ابْنَةِ أبي قُحافَةَ. وأنا ساكِتَةٌ. قالَتْ: فقال لها رسولُ اللَّهِ ﷺ: «أيْ بُنَيَّةُ! أَلَسْتِ تُحِبِّينَ ما أُحِبُّ؟». فقالَتْ: بَلى. قال: «فأَحِبِّي هذِهِ».

قالَتْ: فقامَتْ فاطِمَةُ رضيَ اللَّهُ عَنها حينَ سَمِعَتْ ذٰلِكَ مِن رسولِ اللَّهِ ﷺ، فَرَجَعَتْ إلى أزواجِ النبيِّ ﷺ، فأخبَرَتْهُنَّ بِالَّذي قالَتْ، وبِالَّذي قالَ لها رسولُ اللَّهِ ﷺ، فقُلْنَ لها: ما نَراكِ أغْنَيْتِ عَنَّا مِن شَيْءٍ؛ فارْجِعي إلى رسولِ اللَّهِ ﷺ، فَقولي لَهُ: إنَّ أزواجَكَ يَنْشُدْنَكَ العَدْلَ في ابْنَةِ أبي قُحافَةَ. فقالَتْ فاطِمَةُ: واللَّهِ؛ لا أُكَلِّمُهُ فيها أبَداً.

قالَتْ عائِشَةُ: فأَرسَلَ أزْواجُ النبيِّ ﷺ زَيْنَبَ بِنْتَ جَحْشٍ رضيَ اللَّهُ عنها، زَوْجَ النبيِّ ﷺ، وهِيَ التي كانَتْ تُسامِيني مِنْهُنَّ في المَنْزِلَةِ عندَ رسولِ اللَّهِ ﷺ، ولَمْ أَرَ امْرأَةً قَطُّ خَيْراً في الدِّينِ مِن زَيْنَبَ، وأتْقى للَّهِ، وأصْدَقَ حَديثاً، وأوْصَلَ للرَّحِمِ، وأعْظَمَ صَدَقَةً، وأَشَدَّ ابْتِذالاً لِنَفْسِها في العَمَلِ الَّذي تَصَدَّقُ بِهِ وتَقَرَّبُ بِهِ إلى اللَّهِ تعالى، ما عَدا سَوْرَةً مِن حِدَّةٍ كانَتْ فيها، تُسْرِعُ مِنْها الفَيْئَةَ.

قالَتْ: فاستأذَنَتْ على رسولِ اللَّهِ ﷺ، ورسولُ اللَّهِ ﷺ مَعَ عائشةَ في مِرْطِها، على الحالِ الَّتي دَخَلَتْ فاطِمَةُ عَلَيْها وهُوَ بِها، فأذِنَ لَها رسولُ اللَّهِ ﷺ، فقالَتْ: يا رسولَ اللَّهِ! إنَّ أزواجَكَ أرْسَلْنَني إليكَ يَسْأَلْنَكَ العَدْلَ في ابْنَةِ أبي قُحافَةَ.

قالَتْ: ثُمَّ وَقَعَتْ بي، فاسْتَطالَتْ عليَّ، وأنا أَرْقُبُ رسولَ اللَّهِ ﷺ، وأَرْقُبُ طَرْفَهُ؛ هَلْ يَأْذَنُ لي فيها؟

قالَتْ: فلَمْ تَبْرَحْ زَيْنَبُ حتى عَرَفْتُ أنَّ رسولَ اللَّهِ ﷺ لا يَكْرَهُ أنْ أَنْتَصِرَ. قالَتْ: فلَمَّا وَقَعْتُ بِها؛ لَمْ أَنْشَبْها حينَ أَنْحَيْتُ عَلَيْها. قالَتْ: فقالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ وتَبَسَّمَ: «إنَّها ابْنَةُ أبي بَكْرٍ».

1662. 'Aiša, رضي الله عنها, Poslanikova, ﷺ, žena, prenosi da su Poslanikove, ﷺ, žene poslale Fatimu, Poslanikovu, ﷺ, kćerku, Vjerovjesniku, ﷺ. Došla je i zatražila dozvolu za ulazak kod Allahovog Poslanika, ﷺ. On je ležao sa mnom u mom vunenom ogrtaču.

Poslanik, ﷺ, joj je dozvolio da uđe. Kada je ušla rekla je: *Allahov Poslaniče, poslale su me tvoje supruge kod tebe tražeći od tebe da ih izjednačiš u pravdi*[1] *sa kćerkom Ebu Kuhafe. Ja sam to prešutjela.*

Poslanik, ﷺ, je upitao: ***Kćerkice, zar ti ne voliš ono što ja volim?***

Rekla je: *Naravno da volim.*

Rekao je. **Onda voli nju.**

Potom je Fatima, رضي الله عنها, kada je to čula, ustala i vratila se ženama Allahovog Poslanika, ﷺ. Obavijestila ih je o onome što je rekla i o onome što je njoj rekao Allahov Poslanik, ﷺ.

One su joj rekle: *Vidimo da za nas ništa nisi učinila. Zato se vrati Allahovom Poslaniku, ﷺ, i reci mu: Tvoje supruge te preklinju da ih izjednačiš sa kćerkom Ebu Kuhafe.*

Fatima je rekla: *Tako mi Allaha, ja mu o tome više nikada ništa neću govoriti.*

Aiša je rekla: *Poslanikove, ﷺ, supruge su potom poslale Zejneb, رضي الله عنها, Džahšovu kćerku, Poslanikovu, ﷺ, suprugu. Ona mi je parirala kod Allahovog Poslanika, ﷺ. Ja nisam nikada vidjela pobožniju ženu od nje, niti ženu koja se više boji Allaha, iskreniju, da više čuva rodbinske veze, niti da više dijeli sadaku na Allahovu putu da bi njome zaradila Allahovo zadovoljstvo. Jedino se brzo nervirala i ljutila, ali bi se brzo i vraćala u normalno stanje.*

Zatražila je dozvolu od Allahovog Poslanika, ﷺ, za ulazak, a on je bio u istom položaju s Aišom u kojem je bio kad mu je došla Fatima, رضي الله عنها.

---

[1] Tj. traže od tebe da ih isto voliš u srcu. Poslanik, ﷺ, je bio apsolutno pravedan u postupcima prema njima, izdržavanju, noćivanju, itd. Međutim, što se tiče srčane ljubavi, najviše je volio Aišu. Muslimani su saglasni da, u slučaju ljubavi, nema zaduživanja niti se traži pravda jer nad srcem čovjek nema vlasti. To je Allahovo i tu niko ne može imati nimalo udjela.

Allahov Poslanik, ﷺ, joj je dozvolio da uđe. Kada je ušla rekla je: *Allahov Poslaniče, tvoje supruge su me poslale tebi tražeći da ih izjednačiš sa kćerkom Ebu Kuhafe.*

Potom je mene napala i drsko se ponijela prema meni. Ja sam pratila Allahovog Poslanika, ﷺ, posmatrajući ga hoće li mi dozvoliti da joj uzvratim.

Nakon što je Zejneb završila, razumjela sam da mi Allahov Poslanik, ﷺ, dozvoljava da joj uzvratim.

Kada sam je napala, žestoko sam joj uzvratila ne dajući joj priliku da odgovori. Allahov Poslanik, ﷺ, je, smiješeći se, rekao: ***To je Ebu Bekrova kćerka.***

١٦٦٣ - عن عائشة رضي الله عنها؛ قالت: إن كان رسولُ اللهِ ﷺ لَيَتَفَقَّدُ، يقولُ: «أَيْنَ أنا اليَوْمَ؟ أَيْنَ أنا غَداً؟»؛ اسْتِبْطاءً لِيَوْمِ عائِشَةَ. قالَتْ: فَلَمّا كانَ يَوْمِي؛ قَبَضَهُ اللهُ بَيْنَ سَحْرِي ونَحْرِي.

1663. Aiša, رضي الله عنها, je rekla: Allahov Poslanik, ﷺ, bi provjeravao redoslijed kod svojih žena govoreći: ***Gdje sam ja danas, a gdje sam sutra?,*** očekujući s nestrpljenjem Aišinu redu. Allah ga je uzeo Sebi, kada je bio između mojih prsa i vrata, upravo onda kada je bio kod mene.

١٦٦٤ - عن عائشة رضي الله عنها؛ أنها سَمِعَتْ رسولَ اللهِ ﷺ يَقولُ قَبْلَ أنْ يَموتَ، وهُوَ مُسْنِدٌ إلى صَدْرِها، وأَصْغَتْ إليهِ وهُوَ يَقولُ: «اللهُمَّ اغْفِرْ لي، وارْحَمْني، وأَلْحِقْني بِالرَّفيقِ».

1664. 'Aiša, رضي الله عنها, prenosi da je čula Allahovog Poslanika, ﷺ, da je rekao, prije smrti, dok je bio naslonjen na njene grudi: ***Allahu moj, oprosti mi, smiluj mi se i sastavi s drugarima.***[1]

[1] U sljedećem hadisu stoji: ***S drugarima na visokim deredžama.***

١٦٦٥ - عن عائشة رضي الله عنها؛ قالت: كان رسول الله ﷺ يقول وهو صحيح: **«إنه لم يقبض نبي قط حتى يرى مقعده في الجنة، ثم يخير»**.

قالت عائشة: فلما نزل برسول الله ﷺ، ورأسه على فخذي؛ غشي عليه ساعة، ثم أفاق، فأشخص بصره إلى السقف، ثم قال: **«اللهم! الرفيق الأعلى»**. قالت عائشة: قلت: إذاً لا يختارنا.

قالت عائشة: وعرفت الحديث الذي كان يحدثنا به، وهو صحيح، في قوله: **«إنه لم يقبض نبي قط حتى يرى مقعده من الجنة، ثم يخير»**.

قالت عائشة: فكانت تلك آخر كلمة تكلم بها رسول الله ﷺ؛ قوله: **«اللهم! الرفيق الأعلى»**.

1665. 'Aiša, ﵂, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, još dok je bio zdrav rekao: ***Nikada nijedan poslanik nije umro a da prije toga nije vidio svoje mjesto u Džennetu a potom bi mu se dalo pravo izbora.*** Aiša je rekla: Kada je Allahovog Poslanika, ﷺ, zadesio smrtni čas i dok mu je glava bila na mom krilu, onesvijestio se na trenutak, potom je došao svijesti, uperio pogled ka plafonu i rekao: ***Allahu, društvo na visokim deredžama*** (Er-refik el-e'la). Aiša je rekla: Znači, nas nije odabrao. Tada sam se sjetila hadisa koji nam je rekao dok je bio zdrav a koji glasi: ***Nikada nijedan poslanik nije umro a da prije toga nije vidio svoje mjesto u Džennetu a potom bi mu bilo dato pravo izbora.*** Ove riječi: ***Allahu, društvo na visokim deredžama!,***[1] su bile posljednje koje je Allahov Poslanik, ﷺ, izgovorio.

---

[1] Mjesto na kome će se sresti sa onima koji su spomenuti u ajetu:

وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَٱلرَّسُولَ فَأُوْلَٰٓئِكَ مَعَ ٱلَّذِينَ أَنْعَمَ ٱللَّهُ عَلَيْهِم مِّنَ ٱلنَّبِيِّـۧنَ وَٱلصِّدِّيقِينَ وَٱلشُّهَدَآءِ وَٱلصَّٰلِحِينَ ۚ وَحَسُنَ أُوْلَٰٓئِكَ رَفِيقًا ﴿٦٩﴾

Oni koji su poslušni Allahu i Poslaniku biće u društvu vjerovjesnika, i pravednika, i šehida, i dobrih ljudi, kojima je Allah milost Svoju darovao. A kako će oni divni drugovi biti! *En-Nisa, 69.*

١٦٦٦ - عنْ عائشةَ رضيَ اللّهُ عنها؛ قالَتْ: كانَ رسولُ اللّهِ ﷺ
إذا خَرَجَ؛ أَقْرَعَ بينَ نِسائِهِ، فطارَتِ القُرْعَةُ على عائشَةَ وحَفْصَةَ،
فخَرَجَتا مَعَهُ جَميعاً، وكانَ رسولُ اللّهِ ﷺ إذا كانَ بِاللَّيْلِ؛ سارَ معَ
عائِشَةَ يَتَحَدَّثُ مَعَها، فقالَتْ حَفْصَةُ لِعائِشَةَ: أَلا تَرْكَبينَ اللَّيْلَةَ بَعيري
وأَرْكَبُ بَعيرَكِ؛ فتَنْظُرينَ وأَنْظُرُ؟ قالتْ: بَلى. فرَكِبَتْ عائشَةُ على بَعيرِ
حَفْصَةَ، ورَكِبَتْ حَفْصَةُ على بَعيرِ عائشَةَ رضيَ اللّهُ عنهُما، فجاءَ
رسولُ اللّهِ ﷺ إلى جَمَلِ عائشَةَ وعليهِ حَفْصَةُ، فسَلَّمَ، ثمَّ سارَ مَعَها
حتّى نَزَلوا، فافْتَقَدَتْهُ عائشَةُ، فغارَتْ، فلَمَّا نَزَلوا؛ جَعَلَتْ تَجْعَلُ
رِجْلَها بينَ الإِذْخِرِ، وتَقولُ: يا رَبِّ! سَلِّطْ عَلَيَّ عَقْرَباً أَوْ حَيَّةً
تَلْدَغُني، رَسولُكَ، ولا أَسْتَطيعُ أَنْ أَقولَ لَهُ شَيْئاً.

1666. Aiša, ﵂, je rekla: *Allahov Poslanik, ﷺ, kada bi krenuo negdje, izvlačenjem bi određivao koja žena će ići s njim. Jedanput smo izvučene ja i Hafsa, pa smo obje krenule s njim.*

Kada bi pala noć Allahov Poslanik, ﷺ, bi išao s Aišom i razgovarao.

Hafsa je jednom upitala Aišu: *Da li bi ove noći jahala moju devu a da ja uzjašem tvoju, pa da posmatraš i da ja posmatram?*[1]

Rekla je: *Dobro.* Aiša je uzjahala Hafsinu devu a Hafsa je uzjahala Aišinu devu.

Potom je Allahov Poslanik, ﷺ, došao do Aišine deve na kojoj je bila Hafsa. Nazvao je selam i išao s njom sve dok se nisu zaustavili. Aiša je to teško podnosila, postala je ljubomorna. Kada su se zaustavili stavljala je svoju nogu u iđirot – mirisni šaš, govoreći: *Allahu, pošalji mi akrepa ili zmiju da me ujedu. On je Tvoj poslanik i zato ne mogu ništa da mu kažem.*

[1] Karavane su putovale u dva reda, pa je rekla da želi da zamjene mjesta kako bi obje mogle bolje razgledati predjele kroz koje su prolazili. (op. prev.).

١٦٦٧ - عن أبي موسى رضي الله عنه؛ قال: قال رسول الله ﷺ: «كَمُلَ مِن الرِّجالِ كَثيرٌ، ولَمْ تَكْمُلْ مِن النِّساءِ غيرُ مَرْيَمَ بِنْتِ عِمْرانَ، وآسِيَةَ امْرَأَةِ فِرْعَوْنَ، وإِنَّ فَضْلَ عائشةَ على النِّساءِ كَفَضْلِ الثَّرِيدِ على سائِرِ الطَّعامِ».

1667. Ebu Musa, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Savršenstvo su dostigli mnogi muškarci a od žena samo: Merjem b. Imran i Asija, žena faraonova, a Aiša se u odnosu na ostale žene odlikuje kao što se popara odlikuje nad ostalim jelima.***

١٦٦٨ - عن عائشة رضيَ اللهُ عَنْها؛ قالَتْ: قال رسولُ اللهِ ﷺ: «يا عائِشُ! هٰذا جِبْريلُ يَقْرَأُ عليكِ السَّلامَ». فقالَتْ: وعليهِ السَّلامُ ورَحْمَةُ الله. قالَتْ: وهُوَ يَرى ما لا أرى.

1668. 'Aiša, ﵂, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Aiša, evo Džibrila i on te selami.***

Rekla sam: *Neka je i na njega Allahov blagoslov i milost. Poslanik vidi ono što ja ne vidim.*

بابٌ منه، وذِكْرُ حديثِ أُمِّ زَرْعٍ

١٦٦٩ - عنْ عائشَةَ رضيَ اللَّهُ عنها؛ أنها قالَتْ: جَلَسَ إِحدى عَشْرَةَ امْرَأَةً، فتَعاهَدْنَ وتَعاقَدْنَ أنْ لا يَكْتُمْنَ مِن أَخبارِ أزْواجِهِنَّ شَيْئاً:

قالَتِ الأولى: زَوْجي لَحْمُ جَمَلٍ غَثٌّ، على رَأْسِ جَبَلٍ وَعْرٍ؛ لا سَهْلٌ فيُرْتَقى، ولا سَمينٌ فيُنْتَقَل.

قالَتِ الثّانِيَةُ: زَوْجي؛ لا أَبُثُّ خَبَرَهُ، إنِّي أخافُ أنْ لا أَذَرَهُ، إنْ أَذْكُرْهُ؛ أَذْكُرْ عُجَرَهُ وبُجَرَهُ.

قالَتِ الثّالِثَةُ: زَوْجي العَشَنَّقُ، إنْ أَنطِقْ؛ أُطَلَّقْ، وإنْ أَسْكُتْ؛ أُعَلَّقْ.

قالَتِ الرّابِعَةُ: زَوْجي كَلَيْلِ تِهامَةَ: لا حَرٌّ ولا قُرٌّ، ولا مَخافَةَ، ولا سَآمَةَ.

قالَتِ الخامِسَةُ: زَوْجي؛ إنْ دَخَلَ؛ فَهِدَ، وإنْ خَرَجَ؛ أَسِدَ، ولا يَسْأَلُ عَمّا عَهِدَ.

قالَتِ السّادِسَةُ: زَوْجي؛ إنْ أَكَلَ؛ لَفَّ، وإنْ شَرِبَ؛ اشْتَفَّ، وإنِ اضْطَجَعَ؛ الْتَفَّ، ولا يُولِجُ الكَفَّ لِيَعْلَمَ البَثَّ.

قالَتِ السّابِعَةُ: زَوْجي؛ غَياياءُ (أوْ: عَياياءُ)، طَباقاءُ، كُلُّ داءٍ لَهُ داءٌ، شَجَّكِ، أَوْ فَلَّكِ، أَوْ جَمَعَ كُلاً لَكِ.

قالَتِ الثّامِنَةُ: زَوْجي؛ الرِّيحُ رِيحُ زَرْنَبٍ، والمَسُّ مَسُّ أَرْنَبٍ.

قالَتِ التّاسِعَةُ: زَوْجي؛ رَفيعُ العِمادِ، طَويلُ النِّجادِ، عَظيمُ الرَّمادِ، قَريبُ البَيْتِ مِنَ النّادِ.

قالَتِ العاشِرَةُ: زَوْجي مالِكٌ، وما مالِكٌ؟ مالِكٌ خَيْرٌ مِن ذٰلِكِ، لَهُ إِبِلٌ كَثيراتُ المَبارِكِ، قَليلاتُ المَسارِحِ، إذا سَمِعْنَ صَوْتَ المِزْهَرِ؛ أَيْقَنَّ أنَّهُنَّ هَوالِكُ.

قالَتِ الحادِيَةَ عَشْرَةَ: زَوْجي أبو زَرْعٍ؛ فَما أبو زَرْعٍ؟ أَناسَ مِن حُلِيٍّ أُذُنَيَّ، ومَلأَ مِن شَحْمٍ عَضُدَيَّ، وبَجَّحَني فَبَجِحَتْ إلَيَّ نَفْسي، وَجَدَني في أَهْلِ غُنَيْمَةٍ بِشِقٍّ، فَجَعَلَني في أَهْلِ صَهيلٍ وأَطيطٍ ودائِسٍ ومُنَقٍّ، فعِنْدَهُ أَقولُ فَلا أُقَبَّحُ، وأَرْقُدُ فأَتَصَبَّحُ، وأَشْرَبُ فأَتَقَنَّحُ. أُمُّ أبي

زَرْعٍ؛ فَما أُمُّ أَبي زَرْعٍ؟ عُكومُها رَداحٌ، وبَيْتُها فَساحٌ. ابنُ أَبي زَرْعٍ؛ فما ابنُ أَبي زَرْعٍ؟ مَضْجَعُهُ كَمَسَلِّ شَطْبَةٍ، وتُشْبِعُهُ ذِراعُ الجَفْرَةِ. بِنْتُ أَبي زَرْعٍ؛ فَما بِنْتُ أَبي زَرْعٍ؟ طَوْعُ أَبيها، وطَوْعُ أُمِّها، ومِلْءُ كِسائِها، وغَيْظُ جارَتِها. جارِيَةُ أَبي زَرْعٍ؛ فَما جارِيَةُ أَبي زَرْعٍ؟ لا تَبُثُّ حَديثَنا تَبْثيثاً، ولا تُنَقِّثُ مِيرَتَنا تَنْقيثاً، ولا تَمْلأُ بَيْتَنا تَعْشيشاً.

قالَتْ: خَرَجَ أَبو زَرْعٍ والأَوْطابُ تُمْخَضُ، فَلَقِيَ امْرَأَةً مَعَها وَلَدانِ لَها كالفَهْدَيْنِ، يَلْعَبانِ مِن تَحْتِ خَصْرِها بِرُمّانَتَيْنِ، فَطَلَّقَني ونَكَحَها، فنَكَحْتُ بَعْدَهُ رَجُلاً سَرِيّاً، رَكِبَ شَرِيّاً، وأَخَذَ خَطِّيّاً، وأَراحَ عَلَيَّ نَعَماً ثَرِيّاً، وأَعْطاني مِن كُلِّ رائِحَةٍ زَوْجاً،وقالَ: كُلي يا أُمَّ زَرْعٍ، ومِيري أَهْلَكِ، فَلَوْ جَمَعْتُ كُلَّ شَيْءٍ أَعْطانيهِ؛ ما بَلَغَ أَصْغَرَ آنِيَةِ أَبي زَرْعٍ.

قالَتْ عائشةُ: قالَ لي رسولُ اللهِ ﷺ: «كُنْتُ لكِ كَأَبي زَرْعٍ لأُمِّ زَرْعٍ».

HADIS O UMMU ZER'U

1669. Aiša, ﵂, prenosi: Sastalo se jednom prilikom jedanaest žena koje su se međusobno tvrdo dogovorile da jedna od druge neće kriti tajne svojih muževa.

Prva reče: *Moj muž je kao mršavo devino meso na vrhu neprohodnog brda, niti je prohodan da se popneš, niti ukusan da ga uzmeš.*

Druga reče: *O svom mužu neću govoriti, jer se bojim da će me ostaviti. Ali, ako ću govoriti, govorit ću i o poznatim i skrivenim mahanama.*

Treća reče: *Moj muž je dugonja, ako mu mahane otkrijem ostavit će me, a ako ušutim - niti ću mu biti žena, niti razvedena.*

Četvrta reče: *Moj muž je blag kao tihamska noć: niti vruć, niti hladan, niti ga se plašim niti mi je dosadan.*

Peta reče: *Moj muž kada uđe, baci se kao tigar, kada izađe, izađe ponosan kao lav, nikada se ne inadi zbog onoga šta se u kući radi.*

Šesta reče: *Moj muž kada jede prejede se, kada pije sve popije, ako legne umota se, ne zavlači ruke da otkrije ženske muke.*

Sedma reče: *Moj muž je nemoćan, maloumam, sakupio sve mahane, ili žestoko udari, ili slomi, ili spoji oboje.*

Osma reče: *Moj muž je miris bosiljka a dodir mu je nježan kao zečiji.*

Deveta reče: *Moj muž je plemenitog roda, vitkog stasa, darežljive duše i otvorenih vrata za goste.*

Deseta reče: *Moj muž zove se Malik. A ko je Malik? Malik je mnogo bolji nego što riječima može da se izgovori. Puni torovi deva prazni ostaju ako nas gosti zijarete. Kada lire*[1] *zazveče, znaju da će im krv poteći.*

Jedanaesta reče: *Moj muž je Ebu Zer'. A ko je Ebu Zer'? Uši mi draguljima okiti, mišice zaobli, obradova me i duša mi se raskipi. Nađe me s malim stadom i golemim jadom, i dovede me do hrzanja konja, deva i krava riku i žetelaca viku. Kada mu pričam, ružno mi ne uzvraća, spavam dok me sunce ne razbudi, pijem dok ne naudi.*

A majka Ebu Zer'a!? Ko je majka Ebu Zer'a? Trpeza golemih i dvora širokih.

Sin Ebu Zer'ov!? A ko je sin Ebu Zer'ov? Postelja mu je zelena palmina grana, a janjeća plećka hrana.

Kći Ebu Zer'a!? A ko je kći Ebu Zer'a? Poslušna ocu i majci, punašnog tijela, inoća iz zavisti počne usne gristi.

Sluškinja Ebu Zer'a!? A ko je sluškinja Ebu Zer'a? Tajnu ne širi, hranom kuću podmiri i čistoću ne zanemari.

Jednog dana Ebu Zer' izađe - dok se stapovi prelivaju - i drugu ženu nađe. Sa njom bijahu dva dječačića kao dva lavića, ispod njenog struka vitka igraše se sa dva šipka. Sa mnom se razvede i nju dovede. Ja se udadoh za plemića na atima brzim, sa kopljima dugim i torovima punim. Dade mi svakojakog blaga i reče: - Jedi, Ummu Zer', i rodbinu nahrani!

Ali, kada bih sakupila sve čime me darovao, ne vrijedi najmanjeg stapa Ebu Zer'ova!

Aiša je rekla: Tada mi Allahov Poslanik, ﷺ, reče: ***Ja sam tebi kao Ebu Zer' što je bio prema Ummi Zer'.***

---

[1] Muzički instrument. Hoće da kaže da je njen muž navikao svoje deve, da kada im dođu gosti, one čuju muziku, pjesmu i svirku, uz pijanku, da će biti zaklane.

بابٌ في فضائلِ خديجةَ أُمِّ المُؤمنينَ، رضيَ اللَّهُ عنها، زَوجِ النبيِّ ﷺ

١٦٧٠ - عن عبدِاللَّهِ بنِ جعفرٍ؛ قالَ: سَمِعتُ عَلِيّاً رضيَ اللَّهُ عنهُ بالكوفةِ يقولُ: سَمِعتُ رسولَ اللَّهِ ﷺ يقولُ: «خيرُ نِسائِها مَرْيَمُ بنتُ عِمْرانَ، وخيرُ نِسائِها خديجةُ بنتُ خُوَيْلِدٍ».

قالَ أبو كُرَيْبٍ: و أشارَ و كيعٌ إلى السَّماءِ و الأرضِ.

ODLIKE HATIDŽE, ﵂, MAJKE PRAVOVJERNIH I POSLANIKOVE, ﷺ, SUPRUGE

1670. 'Abdullah b. Dža'fer, kaže da je čuo Aliju, ﵁, u Kufi kada je rekao: Čuo sam Allahovog Poslanika, ﷺ, da je rekao: ***Najodabranije žene su Merjem, Imranova kćerka i Hatidža, Huvejlidova kćerka.***

Ebu Kurejb je rekao: Veki'i je pokazao na nebesa i Zemlju.[1]

١٦٧١ - عن أبي هُريرةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: أتى جِبْريلُ النبيَّ ﷺ، فقالَ: يا رسولَ اللَّهِ! هٰذِهِ خديجةُ قدْ أتَتْكَ، مَعَها إناءٌ فيهِ إدامٌ (أوْ: طعامٌ، أوْ: شرابٌ)؛ فإذا هِيَ أتَتْكَ؛ فاقرأْ عَلَيْها السَّلامَ مِن رَبِّها عزَّ وجَلَّ ومِنِّي، وبَشِّرْها بِبَيْتٍ في الجَنَّةِ مِن قَصَبٍ؛ لا صَخَبَ فيهِ ولا نَصَبَ.

1671. Ebu Hurejre, ﵁, je rekao: Džebrail je došao Poslaniku, ﷺ, i rekao: *Allahov Poslaniče, evo dolazi Hatidža s posudom u kojoj je umak,* (ili *hrana*, ili *piće*). *Kada ti dođe, prenesi joj selam od njenog Gospodara i od mene i obraduj je kućom od bisera u Džennetu, gdje neće biti ni buke niti umora.*

[1] Veki' je time želio da pojasni zamjenicu (upotrijebljenu u originalnom, arapskom tekstu) da se odnosi na nebesa i zemlju. Ali, čini se da je ispravnije značenje da je svaka od njih bila najbolja žena u svoje vrijeme. Koja je bolja od njih dvije nije rečeno. Nevevi, 15/198. (op. prev.).

١٦٧٢ ـ عنْ عائشةَ رضيَ اللَّهُ عنها؛ قالَتْ: ما غِرْتُ على نِساءِ النبيِّ ﷺ؛ إلاَّ على خديجةَ، وإنِّي لمْ أُدرِكْها. قالَتْ: وكانَ رسولُ اللَّهِ ﷺ إذا ذَبَحَ الشَّاةَ يَقولُ: «أرْسِلوا بِها إلى أصْدِقاءِ خَديجَةَ». قالَتْ: فأغْضَبْتُهُ يَوماً، فقُلْتُ: خَديجَةَ؟! فقالَ: «إنِّي قدْ رُزِقْتُ حُبَّها».

1672. Aiša, ﵂, je rekla: Bila sam najviše ljubomorna na Hatidžu, iako je nisam zapamtila. Allahov Poslanik, ﷺ, kada bi zaklao ovcu, rekao bi: ***Odnesite nešto mesa Hatidžinim prijateljima.***

Jednog dana sam ga naljutila i rekla: *Hatidža?*

Rekao je: ***Ja sam bio počašćen njenom ljubavlju.***

١٦٧٣ ـ عنْ عائشةَ رضيَ اللَّهُ عنها؛ قالَتْ: لَمْ يَتزَوَّجِ النبيُّ ﷺ على خَديجَةَ حتَّى ماتَتْ.

1673. Aiša, ﵂, je rekla: *Allahov Poslanik, ﷺ, nije se oženio drugom sve dok Hatidža nije umrla.*

١٦٧٤ ـ عنْ عائشةَ رضيَ اللَّهُ عنها؛ قالت: اسْتأْذَنَتْ هالَةُ بِنتُ خُوَيْلِدٍ أُختُ خَديجَةَ على رسولِ اللَّهِ ﷺ، فعَرَفَ اسْتِئْذانَ خَديجَةَ، فارْتاحَ لِذلِكَ، فقالَ: «اللهُمَّ! هالَةُ بِنتُ خُوَيْلِدٍ». فغِرْتُ، فقُلْتُ: وما تَذْكُرُ مِن عجوزٍ مِن عَجائِزِ قُرَيْشٍ، حَمْراءِ الشِّدْقَيْنِ، هَلَكَتْ في الدَّهْرِ، فأبْدَلَكَ اللَّهُ خَيْراً مِنها؟!

1674. Aiša, ﵂, je rekla: Hala, Huvejlidova kćerka, inače Hatidžina sestra, zatražila je dozvolu za ulazak kod Allahovog Poslanika, ﷺ.

U načinu na koji je tražila dozvolu prepoznao je Hatidžu[1], pa se obradovao i rekao: ***Allahu moj, pa ovo je Hala, Huvejlidova kćerka.***

[1] Tj. njen glas je ličio na Hatidžin, pa ga je to podsjetilo na Hatidžu.

Postala sam ljubomorna i rekla sam: Šta se prisjećaš Kurejševićke, starice koja nije imala nijednog bijela zuba do crvenih desni.[1] Umrla je davno i Allah ti je dao bolju od nje.[2]

باب في فضائل زينب زوج النبي ﷺ
أم المؤمنين رضي الله عنها

١٦٧٥ - عن عائشة أم المؤمنين رضي الله عنها؛ قالت: قال رسول الله ﷺ: «أسرعكن لحاقا بي أطولكن يدا».

قالت: فكن يتطاولن أيتهن أطول يدا.

قالت: فكانت أطولنا يدا زينب؛ لأنها كانت تعمل بيدها وتصدق.

O ODLIKAMA ZEJNEBE, POSLANIKOVE, ﷺ, SUPRUGE, MAJKE PRAVOVJERNIH, ﵂

1675. Aiša, ﵂, majka pravovjernih prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Ona od vas koja imadne najduže ruke prva će mi se pridružiti!*** (tj. umrijeti). Aiša, ﵂, je rekla: *Poslanikove,* ﷺ, *žene su*

---

[1] Tj. toliko je ostarila da su joj zubi poispadali i ostale su samo gole desni.

[2] U Ahmedovoj predaji se dodaje: *Rekla je: Promijenilo mu se tada lice. Ono bi postajalo tako samo kad bi silazila objava ili kada bi se pojavili oblaci, sve dok ne bi vidio da li donose kišu ili kaznu.* Lanac ovog hadisa ispunjava Muslimove uvjete. U drugoj Ahmedovoj predaji stoji: ***Allah mi nije dao bolju od nje. Ona mi je vjerovala kad su to drugi odbili, smatrala me iskrenim kada su me drugi smatrali lašcem, potpomagala me svojim imetkom kada su me drugi bojkotirali i Allah mi je dao djecu s njom a nije s drugim ženama.***
Prenosioci ovog hadisa su povjerljivi, sve su to Buharijini i Muslimovi ljudi osim Mudžalida a to je Ibn Se'id koji nije najvjerodostojniji.
U trećoj Ahmedovoj predaji koju bilježi i Taberani, a spominje je i Ibn Hadžer u *El-Fethu,* se kaže: Poslanik, ﷺ, se toliko naljutio da sam rekla: *Tako mi Onoga koji te je poslao s Istinom, poslije ovoga samo ću je spominjati po dobru.*

nakon toga mjerile svoje ruke da bi vidjele u koje su najduže. Zejneb je imala od nas najduže ruke, jer je ona radila svojim rukama i dijelila sadaku.[1]

بابٌ في فضائِلِ أُمِّ سَلَمَةَ زَوْجِ النبيِّ ﷺ
أُمِّ المُؤْمنينَ رضيَ اللَّهُ عنها

١٦٧٦ ـ عنْ أبي عُثمانَ، عنْ سَلْمانَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: لا تَكونَنَّ إِنِ اسْتَطَعْتَ أوَّلَ مَنْ يَدْخُلُ السُّوقَ، ولا آخِرَ مَنْ يَخرُجُ مِنْها، فإنَّها مَعْرَكَةُ الشَّيطانِ، وبِها يَنْصِبُ رايَتَهُ.

قالَ: وأُنبِئْتُ أنَّ جِبْريلَ عليهِ السَّلامُ أتى نَبِيَّ اللَّهِ ﷺ وعِنْدَهُ أُمُّ سَلَمَةَ. قالَ: فَجَعَلَ يَتَحدَّثُ، ثمَّ قامَ، فقالَ نبيُّ اللَّهِ ﷺ لأُمِّ سَلَمَةَ: «مَنْ هٰذا ـ أوْ كما قالَ؟ ـ». قالَتْ: هٰذا دِحْيَةُ الكَلْبِيُّ.

قالَ: فقالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ: آيْمُ اللَّهِ؛ ما حَسِبْتُهُ إلاَّ إيَّاهُ، حتَّى سَمِعْتُ خُطْبَةَ نبيِّ اللَّهِ ﷺ يُخْبِرُ خَبَرَنا. أوْ كَما قالَ.

فقُلْتُ لأبي عُثْمانَ: مِمَّنْ سَمِعْتَ هٰذا؟ قالَ: مِنْ أُسامَةَ بنِ زيدٍ.

O NEKIM ODLIKAMA UMMU SELEME, POSLANIKOVE, ﷺ, SUPRUGE I MAJKE PRAVOVJERNIH, رضي الله عنها

1676. Ebu Osman prenosi od Selmana, رضي الله عنه, da je rekao: Ako možeš nemoj ulaziti prvi na pijacu niti biti posljednji koji je napušta. Na pijaci se vodi šejtanska bitka[2] i šejtan na njoj postavlja svoj bajrak.

Obaviješten sam da je Džibril, عليه السلام, došao Allahovom Poslaniku, ﷺ, dok je kod njega bila Ummu Seleme. Počeo je pričati a potom je

[1] Tj. bila je pružene ruke – najdarežljivija. (op. prev.).

[2] Poslanik, ﷺ, je uporedio šejtanski postupak i nagovaranje s bitkom. Zbog grijeha koji se tamo čine, poput: prevare, varanja, lažnih zakletvi, neispravnih ugovora, nedžsa, prodaje i kupovine na prodaju odnosno kupovinu svoga brata, zakidanja na vagi i litri. A riječi: ... *on postavlja svoj bajrak*, ukazuje da su oni tamo stacionirani i nagovaraju ljude na zlo, tako da je to šejtanovo mjesto i mjesto njegovih pomagača. Nevevi, 16/7. (op. prev.).

otišao, pa je Allahov Poslanik, ﷺ, upitao Ummu Seleme: ***Ko je ovo?***, ili kako je već upitao. Rekla je: *To je Dihje el-Kelbi.*

Ummu Seleme je rekla: *Tako mi Allaha, vjerovala sam da je on, sve dok nisam čula hutbu Allahovog Poslanika, ﷺ, gdje je objelodanio naš slučaj,* ili kako je već rekao.

Upitao sam Ebu Osmana: *Od koga si čuo ovo?*

Rekao je: *Od Usame b. Zejda.*[1]

بابٌ في فَضائِلِ أُمِّ سُلَيْم أُمِّ أَنسِ ابنِ مالِكٍ رضيَ اللَّهُ عنْها

١٦٧٧ - عنْ أَنسِ بنِ مالِكٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: كانَ النبيُّ ﷺ لا يَدْخُلُ على أَحَدٍ مِن النِّساءِ؛ إِلاَّ على أَزْواجِهِ؛ إِلاَّ أُمَّ سُلَيْم؛ فإِنَّهُ كانَ يَدْخُلُ عَلَيْها، فَقيلَ لهُ في ذٰلِكَ؟ فقالَ: «إِنِّي أَرْحَمُها؛ قُتِلَ أَخوها مَعي».

O ODLIKAMA UMMU SULEJM, MAJKE ENESA B. MALIKA, رضي الله عنها

1677. Enes b. Malik, رضي الله عنه, je rekao: Poslanik, ﷺ, ne bi ulazio ni kod jedne žene osim kod svojih supruga. Jedino bi ulazio kod Ummu Sulejm. Kada je upitan o tome, rekao je: ***Ja sam samilostan prema njoj, jer je njen brat bio sa mnom i poginuo.***[2]

---

[1] U tome je odlika Ummi Seleme. Poslanik, ﷺ, je inače viđao Džibrila, عليه السلام, u obliku Dihje, a u njegovom pravom obliku vidio ga je samo dva puta. *Nevevi*, tom 16, str 8. (op. prev.).

[2] Ummu Haram i Ummu Seleme su bile Poslanikove, ﷺ, tetke, ili po mlijeku ili po krvi, te mu je osamljivanje s njima bilo dozvoljeno. Nije ulazio kod drugih žena, osim kod njih i kod svojih supruga. *Nevevi* 16-10. (op. prev.).

١٦٧٨ ـ عنْ أَنسِ بنِ مالِكٍ رضيَ اللّهُ عنهُ، عنِ النبيِّ ﷺ؛ قالَ:
«دَخَلْتُ الجَنَّةَ، فَسَمِعْتُ خَشْفَةً، فَقُلْتُ: مَنْ هٰذا؟ قالوا: هٰذِهِ
الغُمَيْصاءُ بِنْتُ مِلْحانَ أُمُّ أَنَسِ بنِ مالِكٍ».

1678. Enes b. Malik, ﷺ, prenosi da je Poslanik, ﷺ, rekao: ***Ušao sam u Džennet i čuo nečiji hod.***

Upitao sam: **Ko je ovo?**

Rekli su: **To je Gumejsa, Milhanova kćerka, majka Enesa b. Malika.**

١٦٧٩ ـ عنْ أَنسٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ أَبو بكرٍ
رضيَ اللّهُ عنهُ بَعْدَ وَفاةِ رسولِ اللّهِ ﷺ لِعُمرَ رضيَ اللّهُ عنهُ: انْطَلِقْ
بِنا إلى أُمِّ أَيْمَنَ نَزورُها كَما كانَ رسولُ اللّهِ ﷺ يَزورُها، فلَمَّا انْتَهَيْنا
إِلَيْها؛ بَكَتْ، فَقالا لَها: ما يُبْكِيكِ؟ ما عِنْدَ اللّهِ خَيْرٌ لِرسولِهِ ﷺ!
فقالَتْ: ما أَبْكي أَنْ لا أَكونَ أَعْلَمُ أَنَّ ما عِنْدَ اللّهِ خَيْرٌ لِرسولِهِ ﷺ،
ولٰكِنِّي أَبْكي أَنَّ الوَحْيَ قدِ انْقَطَعَ مِنَ السَّماءِ. فَهَيَّجَتْهُما على البُكاءِ،
فجَعَلا يَبْكِيانِ مَعَها.

O ODLIKAMA UMMU EJMEN, POSLANIKOVE, ﷺ, OSLOBOĐENE ROBINJE, MAJKE USAME B. ZEJDA

1679. Enes, ﷺ, kaže: Ebu Bekr, ﷺ, je, poslije smrti Allahovog Poslanika, ﷺ, rekao Omeru, ﷺ: *Hajde s nama da posjetimo Ummu Ejmen kao što ju je Allahov Poslanik, ﷺ, posjećivao!*

Kada su došli kod nje, ona je zaplakala. Upitali su je: *Što plačeš? Ono što je kod Allaha je bolje Allahovom Poslaniku, ﷺ.*

Rekla je: *Ne plačem ja zbog toga što ne znam da je ono što je kod Allaha bolje Allahovom Poslaniku, ﷺ, nego plačem zbog toga što je nebeska objava prestala silaziti. To ih je natjeralo na plač pa su počeli plakati zajedno s njom.*

بابٌ في فضائلِ زيدِ بنِ حارثةَ رضيَ اللّهُ عنهُ

١٦٨٠ - عن ابنِ عمرَ رضيَ اللّهُ عنهما: أنّه كانَ يقولُ: ما كُنّا نَدْعو زيدَ بنَ حارِثَةَ؛ إلاّ زيدَ بنَ محمدٍ، حتّى نزلَ القرآنُ: ﴿ٱدْعُوهُمْ لِآبَآئِهِمْ هُوَ أَقْسَطُ عِندَ ٱللَّهِ﴾ [الأحزاب: ٥].

O ODLIKAMA ZEJD B. HARISA, ﵁

1680. Prenosi se da bi Ibn Omer, ﵄, govorio: Mi smo Zejd b. Harisa zvali Zejd b. Muhammed sve dok nije objavljen ovaj kuranski ajet:

ٱدْعُوهُمْ لِآبَآئِهِمْ هُوَ أَقْسَطُ عِندَ ٱللَّهِ

Zovite ih po očevima njihovim jer to je ispravnije kod Allaha.[1]

[1] Ajet u potpunosti glasi:

ٱدْعُوهُمْ لِآبَآئِهِمْ هُوَ أَقْسَطُ عِندَ ٱللَّهِ فَإِن لَّمْ تَعْلَمُوٓا۟ ءَابَآءَهُمْ فَإِخْوَٰنُكُمْ فِى ٱلدِّينِ وَمَوَٰلِيكُمْ وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَآ أَخْطَأْتُم بِهِۦ وَلَٰكِن مَّا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٥﴾

A ako ne znate imena očeva njihovih, pa braća su vaša po vjeri i štićenici su vaši. Nije grijeh ako u tome pogriješite, grijeh je ako to namjerno učinite; a Allah prašta i Milostiv je. *El-Ahzab, 5.*

بابٌ في فَضائِلِ زَيْدِ بنِ حارِثَةَ
وأُسامَةَ بنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنهُم

١٦٨١ - عن ابنِ عمرَ رضيَ اللّٰهُ عنهُما؛ أنَّ رسولَ اللّٰهِ ﷺ قالَ وهُوَ على المِنبَرِ: «إنْ تَطْعَنوا في إِمارَتِهِ - يُريدُ: أُسامَةَ بنَ زَيْدٍ -؛ فقدْ طَعَنْتُمْ في إِمارَةِ أَبيهِ مِن قَبْلِهِ، وايْمُ اللّٰهِ؛ إنْ كانَ لَخَليقاً لَها، وايْمُ اللّٰهِ؛ إنْ كانَ لأَحَبَّ النّاسِ إِلَيَّ، وايْمُ اللّٰهِ؛ إنَّ هٰذا لَها لَخَليقٌ - يُريدُ: أُسامَةَ بنَ زَيْدٍ -، وايْمُ اللّٰهِ؛ إنْ كانَ لأَحَبَّهُمْ إِلَيَّ مِن بَعْدِهِ، فأُوصيكُمْ بِهِ؛ فإِنَّهُ مِن صالِحيكُمْ».

O ODLIKAMA ZEJD B. HARISA I USAME B. ZEJDA, ؓ

1681. Ibn Omer, ؓ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, dok je bio na minberu, rekao: ***Ako budete odbijali njegovo namjesništvo*** (tj. Usame b. Zejda) ***to znači da niste prihvatali ni namjesništvo njegovog oca otprije. A, tako mi Allaha, on mu je dostojan bio.***

Tako mi Allaha, on mi je bio najdraži čovjek.

Ovaj je, tako mi Allaha, također, njega dostojan (misleći na Usamu b. Zejda).

Tako mi Allaha, on mi je, poslije njegovog oca, najdraži.

Ja vam ga ostavljam u emanet jer je on od vaših dobrih.[1]

---

[1] U lancu prenosilaca ovog hadisa nalazi se Omer b. Hamza, koji je slab prenosilac, to je rekao i hafiz hadisa Ibn Hadžer u *Et-Tekribu*. Međutim, Muslim je ovaj hadis prenio putem drugih prenosilaca, ali bez dijela hadisa: ***Ja vam ga ostavljam u emanet jer je on od vaših dobrih.***

بابٌ في فَضائِلِ بِلالِ بن رَباحٍ مَوْلى
أَبي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ رضيَ اللَّهُ عنهُما

١٦٨٢ ـ عنْ أَبي هُريرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللهِ ﷺ لِبِلالٍ صَلاةَ الغَداةِ: «يا بِلالُ! حَدِّثْني بِأَرجى عَمَلٍ عَمِلْتَهُ عِنْدَكَ في الإِسْلامِ مَنْفَعَةً؛ فإِنِّي سَمِعْتُ اللَّيلَةَ خَشْفَ نَعْلَيكَ بينَ يَدَيَّ في الجَنَّةِ». قالَ بِلالٌ: ما عَمِلْتُ عَمَلاً في الإِسْلامِ أَرجى عِنْدي مَنْفَعَةً مِن أَنِّي لا أَتَطَهَّرُ طُهوراً تامّاً، في ساعَةٍ مِن لَيلٍ ولا نَهارٍ؛ إِلاَّ صَلَّيْتُ بِذٰلِكَ الطُّهورِ ما كَتَبَ اللَّهُ لي أَنْ أُصَلِّيَ.

O ODLIKAMA BILALA B. RABAHA, EBU BEKROVOG OSLOBOĐENOG ROBA, ﵁

1682. Ebu Hurejre, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, jednom na sabah-namazu rekao Bilalu: ***Reci mi, Bilale, koje si najbolje djelo uradio u islamu i za koje se nadaš Allahovoj nagradi, jer sam ja noćas čuo lupanje tvojih nanula ispred sebe u Džennetu?***

Bilal je rekao: *Nisam u islamu radio nikakvo posebno djelo za koje se nadam Allahovoj nagradi osim što sam uvijek upotpunjavao abdest, i noću i danju, i tako klanjao onoliko koliko mi je Allah odredio da klanjam.*

بابٌ في فَضائِلِ سَلْمانَ وصُهَيبٍ وبِلالٍ رضيَ الله عنهم

١٦٨٣ ـ عنْ عائذِ بنِ عمرٍو رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ أنَّ أَبا سُفيانَ أَتى على سَلْمانَ وصُهَيْبٍ وبِلالٍ في نَفَرٍ، فَقالوا: واللَّهِ؛ ما أَخَذَتْ سُيوفُ اللَّهِ مِن عُنُقِ عَدُوِّ اللَّهِ مَأْخَذَها. قالَ: فقالَ أَبو بكرٍ رَضِيَ اللَّهُ عنهُ: أَتقولونَ هٰذا لِشَيخِ قُرَيْشٍ وسَيِّدِهِمْ؟ فأتى النبيَّ ﷺ، فأَخْبَرَهُ، فقالَ: «يا أَبا بكرٍ! لَعَلَّكَ أَغضَبْتَهُم؟ لَئِنْ كُنتَ أَغضَبْتَهُم، لقدْ أَغضَبْتَ رَبَّكَ». فأَتاهُمْ أَبو بكرٍ، فقالَ: يا إِخْوَتاهُ! أَغضَبْتُكُمْ؟ قالُوا: لا؛ يَغفِرُ اللَّهُ لكَ يا أَخي.

O ODLIKAMA SELMANA, SUHEJBA I BILALA, ﵃

1683. 'Aiz b. 'Amr, ﵁, prenosi da je Ebu Sufjan prošao pored Selmana, Suhejba i Bilala s nekom skupinom, pa su rekli: *Tako nam*

Allaha, Allahove sablje nisu uzele dovoljno danka od vratova Allahovih neprijatelja! [1]

Ebu Bekr je, tada, rekao: *Zar to govorite kurejševićkom šejhu i prvaku?!* Potom je otišao Poslaniku, ﷺ, i obavijestio ga o tome.

Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Ebu Bekre, da ih nisi možda naljutio? Ako si ih naljutio, treba da znaš da si time naljutio i svog Gospodara.***

Potom je Ebu Bekr došao do njih i rekao: *Braćo moja, jesam li vas naljutio?*

Rekli su: *Nisi, da ti Allah oprosti, brate naš.*

بابٌ في فضلِ أنسِ بنِ مالكٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ

١٦٨٤ - عنْ أنسٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: جاءَتْ بي أُمِّي أُمُّ أَنَسٍ إلى رسولِ اللَّهِ ﷺ، وقدْ أَزَّرَتْني بِنِصْفِ خِمارِها ورَدَّتْني بِنِصْفِهِ، فقالَتْ: يا رسولَ اللَّهِ! هٰذا أُنَيْسٌ ابني، أَتَيْتُكَ بِهِ يَخْدُمُكَ؛ فادْعُ اللَّهَ لَهُ. فقالَ: «اللَّهُمَّ أَكْثِرْ مالَهُ وولَدَهُ».

قالَ أَنَسٌ: فوَ اللَّهِ؛ إِنَّ مالي لَكثيرٌ، وإِنَّ وَلَدي وَوَلَدَ وَلَدي لَيَتعادُّونَ على نَحْوِ المِائَةِ اليَوْمَ.

O ODLIKAMA ENESA B. MALIKA, رضي الله عنه

1684. Enes, رضي الله عنه, je rekao: Moja majka Ummu Enes me dovela Allahovom Poslaniku, ﷺ. Napravila mi je donji ogrtač od polovice svog pokrivača za glavu, a od druge polovice napravila je gornji ogrtač i rekla: *Allahov Poslaniče, ovo je Unejs (mali Enes), moj sin. Dovela sam ti ga da te služi. Uputi Allahu dovu za njega.*

Pa je učio: ***Allahu, povećaj mu imetak i porod.***

Enes je rekao: *Tako mi Allaha, imam mnogo imetka a moje djece i unučadi danas ima više od stotinu.*

---

[1] Ovdje se misli na Ebu Sufjana, kako tvrdi Nevevi, koji do tada, nije bio prešao na islam. To je bilo u periodu primirja koje je potpisano na Hudejbiji.

١٦٨٥ - عن أنسٍ رضي اللّٰهُ عنهُ؛ قالَ: مرَّ رسولُ اللّٰهِ ﷺ، فسمِعَتْ أمّي أمُّ سُلَيْم صَوْتَهُ، فقالَتْ: بِأبي وأمّي يا رسولَ اللّٰهِ! أُنَيْسُ. فدعا لِي رسولُ اللّٰهِ ﷺ ثلاثَ دَعواتٍ. قدْ رأيتُ مِنها اثنتَيْنِ في الدُّنيا، وأنا أرجو الثّالِثَةَ في الآخِرَةِ.

1685. Enes, ﵁, je rekao: Jedanput je Allahov Poslanik, prošao pored naše kuće pa je moja majka Ummu Sulejm čula njegov glas i rekla: *Za tebe Allahov Poslaniče žrtvovala bih svog oca i majku! Unejs! Allahov Poslanik, ﷺ, za mene je zatražio od Allaha troje. Dvoje se ostvarilo na ovom svijetu a trećoj se nadam na onom.*

١٦٨٦ - عنْ ثابتٍ، عنْ أنسٍ رضيَ اللّٰهُ عنهُ؛ قالَ: أتى عليَّ رسولُ اللّٰهِ ﷺ وأنا ألعبُ معَ الغِلْمانِ. قالَ: فسلَّمَ علينا. فبعثَني إلى حاجةٍ، فأبطأْتُ على أمّي، فلمّا جِئْتُ؛ قالَتْ: ما حَبَسكَ؟ قلتُ: بعثَني رسولُ اللّٰهِ ﷺ لِحاجةٍ. قالَتْ: ما حاجتُهُ؟ قلتُ: إنّها سِرٌّ. قالَتْ: لا تُحدِّثَنَّ بِسِرِّ رسولِ اللّٰهِ ﷺ أحداً. قالَ أنسٌ: واللّٰهِ؛ لوْ حدَّثْتُ بهِ أحداً؛ لَحدَّثْتُكَ يا ثابتُ!

1686. Sabit prenosi od Enesa, ﵁, da je rekao: Allahov Poslanik, ﷺ, mi je došao dok sam se igrao s djecom. Nazvao nam je selam i poslao me da uradim nešto. Zato se majci nisam vratio na vrijeme. Kada sam došao, upitala je: *Šta te je zabavilo?*

Rekao sam: *Poslao me Allahov Poslanik, ﷺ, zbog nečega.*

Upitala je: *Čega?*

Rekao sam: *To je tajna.*

Rekla je: *O tajni Allahovog Poslanika, ﷺ, ne treba nikom da pričaš.*

Enes je rekao: *Tako mi Allaha, da sam to ikome ispričao, ispričao bih tebi, Sabite.*

بابٌ في فَضائِلِ جَعْفَرِ بنِ أبي طالِبٍ وأَسْماءَ بنتِ عُمَيْسٍ وأَهْلِ سَفينَتِهِمْ رضيَ اللَّهُ عنهُم

١٦٨٧ ـ عنْ أبي موسى رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: بَلَغَنا مَخْرَجُ رسولِ اللَّهِ ﷺ ونَحنُ باليَمَنِ، فخَرَجْنا مُهاجِرينَ إليهِ أنا وأَخَوانِ لي، أنا أَصْغَرُهُما، أَحَدُهُما أبو بُرْدَةَ، والآخَرُ أبو رُهْم، إمَّا قالَ: بِضْعاً، وإمَّا قالَ: ثَلاثَةً وخَمْسينَ، أوِ اثْنَيْنِ وخَمْسينَ رَجُلاً مِن قَوْمي.

قالَ: فرَكِبْنا سَفينَةً، فأَلْقَتْنا سَفينَتُنا إلى النَّجاشيِّ بالحَبَشَةِ، فوافَقْنا جَعْفَرَ بنَ أبي طالِبٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ وأَصْحابَهُ عِنْدَهُ، فقالَ جَعْفَرٌ: إنَّ رسولَ اللَّهِ ﷺ بَعَثَنا هاهُنا، وأَمَرَنا بالإِقامَةِ، فأَقيموا مَعَنا.

قالَ: فأَقَمْنا مَعَهُ، حتَّى قَدِمْنا جَميعاً.

قالَ: فَوافَقْنا جَميعاً رسولَ اللَّهِ ﷺ حينَ افْتَتَحَ خَيْبَرَ، فأَسْهَمَ لَنا (أَوْ قالَ: أَعْطانا مِنها)، وما قَسَمَ لأَحَدٍ غابَ عن فَتْحِ خَيْبَرَ مِنها شَيْئاً؛ إلاَّ لِمَنْ شَهِدَ معهُ، إلاَّ لأَصْحابِ سَفينَتِنا، معَ جَعْفَرٍ وأَصْحابِهِ، قَسَمَ لَهُمْ مَعَهُمْ.

قالَ: فكانَ ناسٌ مِنَ النَّاسِ يَقولونَ لَنا (يَعْني: لأَهْلِ السَّفينَةِ): نَحْنُ سَبَقْناكُمْ بالهِجْرَةِ.

قالَ: فَدَخَلَتْ أَسْماءُ بنتُ عُمَيْسٍ (وهِيَ مِمَّنْ قَدِمَ مَعَنا) على حَفْصَةَ زَوْجِ النبيِّ ﷺ زائِرَةً، وقدْ كانَتْ هاجَرَتْ إلى النَّجاشيِّ فيمَنْ هاجَرَ إليهِ، فدَخَلَ عمرُ رضيَ اللَّهُ عنهُ على حَفْصَةَ وأَسْماءُ عِنْدَها، فقالَ عُمَرُ حينَ رأى أَسْماءَ: مَنْ هٰذِهِ؟ قالَتْ: أَسْماءُ بِنْتُ عُمَيْس. قالَ عمرُ رضيَ اللَّهُ عنهُ: الحَبَشِيَّةُ هٰذِهِ؟ البَحْرِيَّةُ هٰذِهِ؟ فقالَتْ أَسْماءُ: نعم. فقالَ عمرُ: سَبَقْناكُمْ بالهِجْرَةِ، فنَحْنُ أَحَقُّ برسولِ اللَّهِ ﷺ مِنكُمْ. فَغَضِبَتْ، وقالَتْ كَلِمَةً: كَذَبْتَ يا عُمَرُ! كَلاَّ واللَّهِ، كُنْتُمْ معَ رسولِ اللَّهِ ﷺ؛ يُطْعِمُ جائِعَكُمْ، ويَعِظُ جاهِلَكُمْ، وكُنَّا في دارِ (أَوْ: في أَرْضِ) البُعَداءِ والبُغَضاءِ، في الحَبَشَةِ، وذٰلِكَ في اللَّهِ وفي رسولِهِ ﷺ، وايْمُ اللَّهِ؛ لا أَطْعَمُ طَعاماً، ولا أَشْرَبُ شَراباً، حتَّى أَذْكُرَ ما قُلْتَ لِرسولِ اللَّهِ ﷺ، ونَحْنُ كُنَّا نُؤذَى ونُخافُ، وسَأَذْكُرُ ذٰلِكَ لِرسولِ اللَّهِ ﷺ وأَسْأَلُهُ، واللَّهِ؛ لا أَكْذِبُ، ولا أَزيغُ، ولا أَزيدُ على ذٰلِكَ.

قال: فلمّا جاء النبيُّ ﷺ؛ قالَت: يا نَبِيَّ اللّٰه! إنّ عمرَ قالَ كَذا وكَذا. فقالَ رسولُ اللّٰهِ ﷺ: «لَيسَ بِأَحَقَّ بي مِنكُم، ولَه ولأصْحابِهِ هِجْرَةٌ واحِدَةٌ، ولَكُمْ أنتُمْ أهْلَ السَّفينَةِ هِجْرَتانِ».

قالَتْ: فلَقَدْ رَأيْتُ أبا موسى وأَصْحابَ السَّفينَةِ يَأتونَني أرْسالاً، يَسْألونَني عن هٰذا الحَديثِ، ما مِنَ الدُّنيا شَيْءٌ هُمْ بِهِ أفْرَحُ ولا أعْظَمُ في أنْفُسِهِمْ مِمّا قالَ لَهُم رسولُ اللّٰهِ ﷺ.

قالَ أبو بُرْدَةَ: فقالَتْ أسماءُ: فلَقَدْ رَأيْتُ أبا مُوسى، وإنّه لَيَسْتعيدُ هٰذا الحَديثَ مِنّي.

O ODLIKAMA DŽA'FERA B. EBI TALIBA I ESME, UMEJSOVE KĆERKE, ﷺ

1687. Ebu Musa, ﷺ, je rekao: Doprla je do nas vijest o hidžri Allahovog Poslanika, ﷺ, dok smo bili u Jemenu. Uputili smo se kao muhadžiri ka njemu, ja i moja dva brata. Ja sam bio najmlađi. Jedan se zvao Ebu Burde a drugi Ebu Ruhm.

Ili je rekao: Od mog naroda je bilo pedeset i nekoliko, ili je rekao pedeset i tri, ili pedeset i dva čovjeka.

Ukrcali smo se u lađu koja nas je prevezla do Nedžašija u Abesiniju. Sreli smo se kod njega s Dža'ferom b. Ebi Talibom, ﷺ, i njegovom skupinom.

Dža'fer je rekao: Allahov Poslanik, ﷺ, nas je poslao ovdje i naredio nam da se nastanimo. Zato budite s nama. Ostali smo s njima sve dok se svi nismo vratili.

Svi smo se sreli s Allahovim Poslanikom, ﷺ, kada je osvojen Hajber. Svima nam je Poslanik, ﷺ, dao dio ratnog plijena, ili je rekao: Dao nam je od njega. A onima što nisu učestvovali u osvajanju Hajbera nije dao ništa, osim onih koji su bili u našoj lađi, i Dža'fera i onih koji su bili s njim.

Neki ljudi su nam prigovarali i govorili: Mi smo vas pretekli u hidžri. Ušla je Esma, Umejsova kćerka, a i ona je s nama došla posjetiti Hafsu, Poslanikovu, ﷺ, suprugu. I ona je bila učinila hidžru kod Nedžašija s onima koji su je učinili u Abesiniju.

Potom je Omer, ؓ, došao kod Hafse dok je Esma još bila kod nje. Kada ju je Omer ugledao, upitao je: *Ko je ovo?*

Rekla je: *Esma, Umejsova kćerka.*

Omer je rekao: *Ovo je Abesinka? Ovo je moreplovka?*

Esma je rekla: *Da!*

Omer je potom rekao: *Mi smo vas pretekli u hidžri i zato imamo kod Poslanika, ﷺ, veće pravo od vas.*

Naljutila se i izrekla teške riječi: *Omere, griješiš. Tako mi Allaha, bili ste s Allahovim Poslanikom, ﷺ. On je hranio vaše gladne i savjetovao neuke. A mi smo bili u državi ili dalekoj i mrskoj zemlji, u Abesiniji. A sve to bilo je u ime Allaha i iz poslušnosti Njegovom Poslaniku, ﷺ.*

Tako mi Allaha, ja neću ništa jesti niti piti sve dok ne kažem Allahovom Poslaniku, ﷺ, šta si rekao. Mi smo bili maltretirani i živjeli u strahu. To ću spomenuti Allahovom Poslaniku, ﷺ, i pitati ga. A, tako mi Allaha, ja ništa neću slagati, niti iskriviti, niti dodati na to što si rekao.

Kada je Poslanik, ﷺ, došao, rekla je: *Allahov Poslaniče, Omer je rekao to i to.*

Poslanik, ﷺ, je rekao: ***On kod mene nema veće pravo od vas. On i ostali ashabi imaju nagradu jedne hidžre, a vi putnici lađe imate nagradu dvije hidžre.***

Rekla je: *Vidjela sam Ebu Musaa i putnike lađe kako mi u grupama dolaze i pitaju me o ovom hadisu. Na ovom svijetu ništa ih više nije radovalo niti je bilo veličanstvenije od ovoga što im je rekao Allahov Poslanik, ﷺ.*

Prenosi Ebu Burde da je Esma rekla: *Vidjela sam Ebu Musaa kako traži od mene da mu ponovim ovaj hadis.*

بابٌ في فضائِلِ عبدِاللَّهِ بنِ جَعْفَرِ بنِ أَبي طالِبِ رضيَ اللَّهُ عنهُما

١٦٨٨ - عنْ عبدِاللَّهِ بنِ جَعْفَرٍ رضيَ اللَّهُ عنهُما؛ قالَ: كانَ النبيُّ ﷺ إذا قدِمَ مِن سَفَرٍ؛ تُلُقِّيَ بِنا. قالَ: فتُلُقِّيَ بي وبالحَسَنِ أوْ بالحُسَيْنِ رضيَ اللَّهُ عنهُما. قالَ: فحمَلَ أحدَنا بينَ يدَيْهِ والآخرَ خلْفَهُ، حتّى دخَلْنا المدينةَ.

O ODLIKAMA ABDULLAHA B. DŽAFERA B. EBU TALIBA, ﵄

1688. 'Abdullah b. Dža'fer, ﵄, je rekao: *Kada bi se Poslanik, ﷺ, vraćao s putovanja mi smo ga dočekivali.*

Rekao je: *Uzimao bi mene, Hasana ili Husejna. Jednog bi nosio na prsima drugog na leđima, sve dok ne bismo ušli u Medinu.*

١٦٨٩ - عنْ عبدِاللَّهِ بنِ جَعْفَرٍ؛ قالَ: أَرْدَفَني رسولُ اللَّهِ ﷺ ذاتَ يَوْمٍ خَلْفَهُ، فأَسَرَّ إليَّ حَديثاً لا أُحَدِّثُ بِه أحَداً مِنَ النّاسِ.

1689. 'Abdullah b. Dža'fer je rekao: Jednoga dana me Allahov Poslanik, ﷺ, stavio na jahalicu iza sebe i rekao mi nešto tajno. To ne želim ispričati nikome.

بابٌ في فَضائِلِ عبدِاللَّهِ بنِ عباسٍ رضيَ اللَّهُ عنهُما

١٦٩٠ - عنِ ابنِ عبّاسٍ رضيَ اللَّهُ عنهُما؛ أنَّ النبيَّ ﷺ أتى الخَلاءَ، فوَضَعْتُ لهُ وَضوءاً، فلمّا خرَجَ؛ قالَ: «مَن وَضَعَ هذا؟». (في رِوايَةِ زُهيرٍ: قالوا، وفي رِوايَةِ أَبي بكرٍ: قُلْتُ): ابنُ عبّاسٍ. قالَ: «اللَّهُمَّ فَقِّهْهُ في الدِّينِ».

ODLIKE 'ABDULAHA B. 'ABBASA, ﵄

1690. Ibn Abbas, ﵄, prenosi da je jednom Poslanik, ﷺ, otišao da obavi fiziološku potrebu pa sam mu stavio vodu za abdest. Kada je izašao rekao je: ***Ko je ovo stavio?*** A u Zuhejrovoj predaji stoji: *Rekli su,*

a u Ebu Bekrovoj: *Rekao sam: Ibn Abbas.* Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Allahu, podari mu razumijevanje u vjeri.***

بابٌ في فضائِلِ عبدِاللّهِ بنِ عُمَرَ رضيَ اللّهُ عنهُما

١٦٩١ - عنْ عبدِاللّهِ بنِ عمرَ رضيَ اللّهُ عنهُما؛ قالَ: كانَ الرَّجُلُ في حَياةِ رسولِ اللّهِ ﷺ إذا رأى رُؤيا؛ قصَّها على رسولِ اللّهِ ﷺ، فتَمَنَّيْتُ أنْ أرى رُؤيا أقُصُّها على النبيِّ ﷺ. قالَ: وكُنْتُ غُلاماً شاباً عَزَباً، وكُنْتُ أنامُ في المَسْجِدِ على عَهْدِ رسولِ اللّهِ ﷺ، فرأَيْتُ في النَّوْمِ كأنَّ مَلَكَيْنِ أخَذاني، فذَهَبا بي إلى النّارِ؛ فإذا هِيَ مَطْوِيَّةٌ كَطَيِّ البِئْرِ، وإذا لَها قَرْنانِ كَقَرْنَيِ البِئْرِ، وإذا فيها ناسٌ قد عَرَفْتُهُمْ، فَجَعَلْتُ أقولُ: أعوذُ باللّهِ مِنَ النّارِ، أعوذُ باللّهِ مِنَ النّارِ، أعوذُ باللّهِ مِنَ النّارِ. قالَ: فلَقِيَهُما مَلَكٌ، فقالَ لي: لَمْ تُرَعْ.

فقَصَصْتُها على حَفْصَةَ، فقَصَّتْها حَفْصَةُ على رسولِ اللّهِ ﷺ، فقالَ النبيُّ ﷺ: «نِعْمَ الرَّجُلُ عبدُاللّهِ، لَوْ كانَ يُصَلّي مِنَ اللّيْلِ». قالَ سالِمٌ: فكانَ عبدُاللّهِ بَعْدَ ذلكَ لا يَنامُ مِنَ اللّيْلِ إلاّ قليلاً.

ODLIKE 'ABDULLAHA B. OMERA, ؓ

1691. 'Abdullah b. Omer, ؓ, je rekao: Dešavalo se, za života Allahovog Poslanika, ﷺ, da neko isprića Allahovom Poslaniku, ﷺ, san koji bi sanjao. Zato sam poželio da nešto sanjam i da to ispričam Allahovom Poslaniku, ﷺ. Kad sam bio mlad i neoženjen, u vrijeme Allahovog Poslanika, ﷺ, spavao sam u džamiji. Jednom sam u snu vidio da su me dva meleka uzela i odveli me u Vatru. Vatra je bila kao ozida bunara i imala je nešto kao dva roga, slično zidovima bunara gdje se stavlja kanta za vađenje vode.

U njoj sam prepoznao neke ljude. Počeo sam govoriti: *Utječem se Allahu od Vatre. Utječem se Allahu od Vatre. Utječem se Allahu od Vatre.* Njih dvojicu je sreo drugi melek i on mi reče: *Ne boj se!*

Taj san sam ispričao Hafsi a ona ga je ispričala Allahovom Poslaniku, ﷺ, pa je rekao: ***Divan li je čovjek Abdullah, samo da još klanja noćni namaz.***

Salim je rekao: '*Abdullah je, nakon toga, vrlo malo spavao noću.*

باب في فضل عبدالله بن الزُّبَيْر رضي الله عنهما

١٦٩٢ ـ عن عبدالله بن أبي مُلَيْكَة؛ قال: قال عبدُالله بن جعفر لابن الزُّبَيْر: أتذكُر إذْ تلقَّيْنا رسول الله ﷺ أنا وأنت وابنُ عبّاس؟ قال: نعم؛ فحملنا وتركك.

ODLIKA 'ABDULLAHA B. EZ-ZUBEJRA, ﷺ

1692. 'Abdullah b. ebi Mulejke prenosi da je 'Abdullah b. Dža'fer upitao Ibnu-z-Zubejra: *Sjećaš li se kada smo ja, ti i Ibn 'Abbas dočekali Allahovog Poslanika, ﷺ?*

Rekao je (Ibnu-z-Zubjer)[1]: *Da, nas je ponio a tebe ostavio.*

---

[1] Iz konteksta se jasno vidi da je to rekao Ibn Zubejr, iako Nevevi i drugi tvrde da je to rekao Ibn Džafer. Prema tome, ponesen je bio Abdullah b. Zubejr, a prema tome je i autor naslovio ovaj hadis. To je u skladu s ovim rivajetom koji je i Ahmedov 1/203. Muslim je ovaj rivajet naveo putem Ismaila b. U'lejje, od Habiba b. eš-Šehida od Abdullaha b. Ebi Mulejke. Međutim, u Ahmedovom rivajetu se navodi da je Ibn U'lejje jedini rekao: *Rekao je: Da. Rekao je: Ponio nas je, a tebe ostavio.* Dodao je u govoru: *Da, - Rekao je,* što mijenja značenje hadisa. Prvo, *rekao je,* odnosilo bi se na Ibn Zubejra, a drugo na Ibn Džafera. To bi značilo da je Ibn Džafer nošen, a ne Ibn Zubjer, kako se razumije iz prvog rivajeta. Sve to ukazuje da je Ibnu U'lejje pri prenošenju ovog dijela hadisa bio nesiguran. U Ahmedovom *Musnedu* našli smo rivajet koji ukazuje da je drugi rivajet ispravniji. Buhari je u *Sahihu* naveo rivajet putem Humejda b. el-Esveda od Habiba b. eš-Šehida. Rekao je: *Rekao je Ibn Zubejr... Reče: Da, on je Ibn Džafer.* Znači da je nošen Ibn Džafer. Što se podudara s drugim rivajetom.
To je ispravnim smatrao i hafiz hadisa Ibnu Hadžer koji je u *Fethu-l-Bariju* rekao: *Buharijin rivajet je ispravniji.* 6/133. To je potvrdio i drugim rivajetima koje je i u komentaru naveo, pa ko želi može pogledati taj komentar.
Komentator ove zbirke (Siddik Hasen Han) smatrao je da ovaj hadis ukazuje na odliku Ibn Zubejra. Međutim, iz prethodno navedenog pojašnjenja vidimo da ukazuje na odliku Ibn Džafera.

بابٌ في فَضْلِ عبدِاللّهِ بنِ مَسْعودٍ رضيَ اللّهُ عنهُ

١٦٩٣ ـ عنْ عبدِاللّهِ بنِ مسعودٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: لَمَّا نَزَلَتْ هٰذِهِ الآيَةُ: ﴿لَيْسَ عَلَى ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ جُنَاحٌ فِيمَا طَعِمُوٓا۟ إِذَا مَا ٱتَّقَوا۟ وَّءَامَنُوا۟ . . .﴾ إلى آخِرِ الآيَةِ؛ قالَ لي رسولُ اللّهِ ﷺ: «قيلَ لِي: أَنْتَ مِنْهُمْ».

ODLIKA 'ABDULLAHA B. MES'UDA, رضي الله عنه

1693. Abdullah b. Mes'ud, رضي الله عنه, je rekao: Kada je objavljen ovaj ajet:

لَيْسَ عَلَى ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ جُنَاحٌ فِيمَا طَعِمُوٓا۟ إِذَا مَا ٱتَّقَوا۟ وَّءَامَنُوا۟

Onima koji vjeruju i dobra djela čine nema nikakva grijeha u onome što oni pojedu i popiju kada se klone onoga što im je zabranjeno...,do kraja ajeta,[1] Allahov Poslanik, ﷺ, mi je rekao: ***Rečeno mi je da ti pripadaš toj grupi.***

---

[1] Ajet u potpunosti glasi:

لَيْسَ عَلَى ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ جُنَاحٌ فِيمَا طَعِمُوٓا۟ إِذَا مَا ٱتَّقَوا۟ وَّءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ ثُمَّ ٱتَّقَوا۟ وَّءَامَنُوا۟ ثُمَّ ٱتَّقَوا۟ وَّأَحْسَنُوا۟ ۗ وَٱللَّهُ يُحِبُّ ٱلْمُحْسِنِينَ ﴿٩٣﴾

Onima koji vjeruju i dobra djela čine nema nikakva grijeha u onome što su oni pojeli i popili prije zabrane kad se klone onoga što im je zabranjeno i kad vjeruju i dobra djela čine, zatim se Allaha boje i vjeruju i onda se grijeha klone i dobro čine. A Allah voli one koji drugima dobro čine. *El-Maide, 93.*

١٦٩٣ب ـ عَنْ أَبِي مُوسى رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: قَدِمْتُ أَنا وأَخي مِن اليَمَنِ، وكُنّا حِيناً وما نُرى ابْنَ مَسْعودٍ وأُمَّهُ إلاَّ مِن أَهْلِ بَيْتِ رسولِ اللّهِ ﷺ، مِن كَثْرَةِ دُخولِهِمْ ولُزومِهِم لَهُ.

1693b. Ebu Musa, ﵁, je rekao: *Stigli smo ja i moj brat iz Jemena. I kada smo došli smatrali smo Ibn Mesuda i njegovu majku porodicom Allahovog Poslanika, ﷺ, zbog njihovog stalnog dolaska i druženja s njima.*

١٦٩٤ ـ عَنْ أَبِي الأَحْوَص؛ قالَ: كُنّا في دارِ أَبي مُوسى مَعَ نَفَرٍ مِن أَصْحابِ عبدِاللّهِ، وهُمْ يَنْظُرونَ في مُصْحَفٍ، فقامَ عبدُاللّهِ، فقالَ أَبو مَسْعودٍ: ما أَعْلَمُ رسولَ اللّهِ ﷺ تَرَكَ بَعْدَهُ أَعْلَمَ بِما أَنْزَلَ اللّهُ عزَّ وجلَّ مِن هٰذا القائِمِ. فقالَ أَبو مُوسى: أَمَا لَئِنْ قُلْتَ ذاكَ؛ لَقَدْ كانَ يَشْهَدُ إذا غِبْنا، ويُؤْذَنُ لهُ إذا حُجِبْنا.

1694. Ebu-l-Ahves je rekao: Bili smo u kući Ebu Musaa s nekim 'Abdullahovim prijateljima. Gledali su nešto u mushaf. 'Abdullah je ustao, pa je Ebu Mes'ud rekao: *Ne znam da je Allahov Poslanik, ﷺ, ostavio iza sebe znanijeg o onome što je Allah, ﷻ, objavio od ovoga što je ustao.*

Ebu Musa je rekao: *Kad si to već spomenuo - pa on je prisustvovao kad smo mi bili odsutni, i njemu je davano dopuštenje onda kada je nama uskraćivano.*

١٦٩٥ ـ عَنْ عبدِاللَّهِ بنِ مَسْعودٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ: أنَّه قالَ: ﴿وَمَن يَغْلُلْ يَأْتِ بِمَا غَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ [آل عمران: ١٦١]. ثُمَّ قالَ: على قِراءَةِ مَنْ تَأْمُرونِي أَنْ أَقْرَأَ، فَلَقَدْ قَرَأْتُ على رسولِ اللَّهِ ﷺ بِضْعاً وسَبْعينَ سُورَةً، ولَقَدْ عَلِمَ أَصْحابُ رسولِ اللَّهِ ﷺ أَنِّي أَعْلَمُهُمْ بِكِتابِ اللَّهِ عزَّ وجلَّ، ولَوْ أَعْلَمُ أَنَّ أَحَداً أَعْلَمُ مِنِّي، لَرَحَلْتُ إليهِ.

قالَ شَقيقٌ: فَجَلَسْتُ في حَلَقِ أَصْحابِ مُحمدٍ ﷺ، فَما سَمِعْتُ أَحَداً يَرُدُّ ذٰلِكَ عليهِ ولا يَعيبُهُ.

1695. 'Abdullah b. Mes'ud, ﵁, je proučio:

وَمَن يَغْلُلْ يَأْتِ بِمَا غَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

Onaj ko nešto utaji - donijet će na Sudnji dan to što je utajio. [1]

Zatim je upitao: *Po čijem kiraetu hoćete da vam proučim.*[2] *Proučio sam pred Allahovim Poslanikom, ﷺ, sedamdeset i nekoliko sura. Ashabi*

---

[1] Ajet u potpunosti glasi:

وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَن يَغُلَّ وَمَن يَغْلُلْ يَأْتِ بِمَا غَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثُمَّ تُوَفَّىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٦١﴾

Nije moguće da Vjerovjesnik šta utaji! A onaj ko šta utaji, doći će na Sudnji dan s tim što je utajio! Zatim će svakome u potpunosti biti dano ono što je zaslužio, i nikome neće nepravda biti učinjena! *Alu Imran, 161.*

[2] Ovaj rivajet je skraćen, a u drugim rivajetima je došlo pojašnjenje. Ukratko, mushaf Abdullaha b. Mesuda se razlikovao od ostalih. To su mu ljudi prigovarali i zahtijevali da ga zapali i prihvati mushaf ostalih. Međutim on je naredio učenicima da sakriju te mushafe, a onaj ko nešto sakrije, doći će s tim na Sudnji dan, a u ovom slučaju to je velika čast. Zatim je rekao, negirajući, da oni ne mogu to da zahtijevaju, kad je on svoj kiraet i ono što je u njegovom mushafu preuzeo od Allahovog Poslanika, ﷺ. *Nevevi*, 16/16. (op. prev.).

Allahovog Poslanika, ﷺ, znaju da sam ja najznaniji o Allahovoj Knjizi. A da znam da je iko znaniji od mene, otišao bih do njega.

Šekik je rekao: *Sjedio sam u društvu Muhammedovih, ﷺ, drugova i nisam nijednog čuo da mu je na to odgovorio ili da mu je to zamjerio.*

١٦٩٦ - عن مَسْرُوقٍ؛ قالَ: كُنَّا عِنْدَ عبدِاللَّهِ بنِ عَمْرٍو رضيَ اللَّهُ عنهُما، فذَكَرْنا حَديثاً عن ابنِ مَسعودٍ، فقالَ: إنَّ ذٰلِكَ الرَّجلَ لا أَزالُ أُحِبُّهُ بعدَ شَيْءٍ سَمِعْتُهُ مِن رسولِ اللَّهِ ﷺ يقولُهُ، سَمِعْتُهُ يَقولُ: «اقْرؤوا القُرْآنَ مِن أَرْبَعَةِ نَفَرٍ: مِن ابنِ أُمِّ عبدٍ - فَبَدَأَ بهِ -، ومِن أُبَيِّ بنِ كَعْبٍ، ومِن سالِمٍ مَوْلى أبي حُذَيْفَةَ، ومِن مُعاذِ بنِ جَبَلٍ».

1696. Mesruk je rekao: Bili smo kod 'Abdullaha b. Omera, ؓ, pa smo spomenuli Ibn Mes'udov hadis. Ibn Omer je, tada, rekao: *Tog čovjeka neprestano volim otkako sam nešto čuo od Allahovog Poslanika, ﷺ. Čuo sam ga da je rekao:* ***Uzmite kiraet od četiri osobe: Ibn Umm Abda*** (tj. Ibn Mesuda) ***i s njim je počeo. Od Ubejj b. K'aba Salima, Ebu Huzejfinog oslobođenog roba i od Mu'aza b. Džebela.***

١٦٩٧ - عن جابرِ بنِ عبدِاللَّهِ رضيَ اللَّهُ عنهُما؛ قالَ: أُصيبَ أبي يَوْمَ أُحُدٍ، فَجَعَلْتُ أَكْشِفُ الثَّوْبَ عن وَجْهِهِ وأَبْكِي، وجَعَلوا يَنْهَوْنَني، ورسولُ اللَّهِ ﷺ لا يَنْهاني. قالَ: وجَعَلَتْ فاطِمَةُ بنتُ عمرٍو تَبْكيهِ، فقالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «تَبْكيهِ أَوْ لا تَبْكيهِ؛ فما زالَتِ المَلائِكَةُ تُظِلُّهُ بِأَجنحتِها حتّى رَفَعْتُموهُ».

ODLIKA 'ABDULLAHA B. 'AMRA B. HARAMA, ؓ.

1697. Džabir b. 'Abdullah, ؓ, je rekao: Moj otac je poginuo na Uhudu. Otkrivao sam njegovo lice i plakao. To su mi zabranjivali a Allahov Poslanik, ﷺ, nije.

Fatima, 'Amrova kćerka ga je oplakivala pa je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Oplakivala ga ti ili ne, meleki su ga neprestano prekrivali svojim krilima sve dok ga niste digli.***

بابٌ في فَضْلِ عبدِاللَّهِ بنِ سَلام رضيَ اللَّهُ عنهُ

١٦٩٨ ـ عنْ عامرِ بنِ سعدٍ؛ قالَ: سَمِعْتُ أَبي يَقولُ: ما سَمِعْتُ رسولَ اللَّهِ ﷺ يَقولُ لِحَيٍّ يَمْشي: إِنَّهُ في الجَنَّةِ؛ إلاَّ لِعبدِاللَّهِ بنِ سَلامٍ.

ODLIKA 'ABDULLAHA B. SELAMA, رضي الله عنه

1698. 'Amir b. Sa'd prenosi da je čuo svog oca kada kaže: *Nisam čuo da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao za nekog živog koji hoda da je u Džennetu, izuzev za 'Abdullaha b. Selama.*

١٦٩٩ ـ عن خَرَشَةَ بنِ الحُرِّ؛ قالَ: كُنتُ جالِساً في حَلْقَةٍ في مَسْجِدِ المَدينَةِ. قالَ: وفيها شَيْخٌ حَسَنُ الهَيْئَةِ، وهُوَ عبدُاللّٰهِ بنُ سَلامٍ. قالَ: فَجَعَلَ يُحَدِّثُهُم حَديثاً حَسَناً. قالَ: فلَمَّا قامَ؛ قالَ القَوْمُ: مَن سَرَّهُ أنْ يَنْظُرَ إلى رَجُلٍ مِن أهْلِ الجَنَّةِ؛ فلْيَنْظُرْ إلى هٰذا.

قالَ: فقلتُ: واللهِ؛ لأَتْبَعَنَّهُ، فلأَعْلَمَنَّ مَكانَ بَيْتِهِ. قالَ: فَتَبِعْتُهُ، فانْطَلَقَ، حتّى كادَ أنْ يَخْرُجَ مِن المَدينَةِ، ثمَّ دَخَلَ مَنْزِلَهُ.

قالَ: فاسْتَأْذَنْتُ عليهِ، فأذِنَ لي. فقالَ: ما حاجَتُكَ يا ابْنَ أخي؟ قالَ: فقُلْتُ لهُ: سَمِعْتُ القَوْمَ يَقولونَ لَكَ لَمّا قُمْتَ: مَنْ سَرَّهُ أنْ يَنْظُرَ إلى رَجُلٍ مِن أهْلِ الجَنَّةِ فَلْيَنْظُرْ إلى هٰذا. فأَعْجَبَني أنْ أكونَ مَعَكَ.

قالَ: اللّٰهُ أعْلَمُ بِأهْلِ الجَنَّةِ، وسَأُحَدِّثُكَ مِمَّ قالوا ذاكَ: إنّني بَيْنَما أنا نائِمٌ، إذْ أتاني رَجُلٌ، فقالَ لي: قُمْ. فأَخَذَ بِيَدي، فانْطَلَقْتُ مَعَهُ. قالَ: فإذا أنا بِجَوادَّ عن شِمالي. قالَ: فأخَذْتُ لآخُذَ فيها، فقالَ لي: لا تأْخُذْ فيها؛ فإنَّها طُرُقُ أصْحابِ الشِّمالِ. قالَ: وإذا جَوادُّ مَنْهَجٌ على يَميني. فقالَ لي: خُذْ ههنا. قالَ: فأتى بي جَبَلاً، فقالَ ليَ: اصْعَدْ. قالَ: فجَعَلْتُ إذا أرَدْتُ أنْ أصْعَدَ؛ خَرَرْتُ على اسْتي. قالَ: حتّى فَعَلْتُ ذٰلِكَ مِراراً. قالَ: ثمَّ انْطَلَقَ بي، حتّى أتى بي عَموداً رَأْسُهُ في السَّماءِ، وأسْفَلُهُ في الأرْضِ، في أعْلاهُ حَلْقَةٌ، فقالَ ليَ: اصْعَدْ فَوْقَ هٰذا. قالَ: قُلْتُ: كَيْفَ أصْعَدُ هٰذا ورَأْسُهُ في السَّماءِ؟! قالَ: فَأَخَذَ بِيَدي، فزَجَلَ بي. فقالَ: فإذا أنا مُتَعَلِّقٌ بِالحَلْقَةِ. قالَ: ثمَّ ضَرَبَ العَمودَ، فخَرَّ. قالَ: وبَقيتُ مُتَعَلِّقاً بِالحَلْقَةِ حتّى أصْبَحْتُ.

قالَ: فأَتَيْتُ النبيَّ ﷺ، فَقَصَصْتُها عليهِ؟ فقالَ: «**أمّا الطُّرُقُ الّتي رَأَيْتَ عن يَسارِكَ؛ فهِيَ طُرُقُ أَصْحابِ الشِّمالِ**». قالَ: «**وأمّا الطُّرُقُ الّتي رَأَيْتَ عن يَمينِكَ؛ فهِيَ طُرُقُ أصْحابِ اليَمينِ. وأمّا الجَبَلُ؛ فهُو مَنْزِلُ الشُّهَداءِ، ولنْ تَنالَهُ. وأمّا العَمودُ؛ فعَمودُ الإسْلامِ. وأمّا العُرْوَةُ؛ فهِيَ عُرْوَةُ الإسْلامِ، ولنْ تَزالَ مُتَمَسِّكاً بِها حتّى تَموتَ**».

1699. Hareše b. el-Hurr je rekao: Sjedio sam u jednoj halki u džamiji. U njoj je bio neki starac lijepa izgleda. Bio je to 'Abdullah b. Selam. Počeo im je poučno govoriti. Kada je ustao, ljudi su rekli: *Koga raduje da vidi Džennetliju neka pogleda u ovoga.*

Rekao sam: *Tako mi Allaha, pratit ću ga da saznam gdje mu je kuća.* Počeo sam ga pratiti. Išao je sve dok skoro nije izašao iz Medine. Potom je ušao u svoju kuću. Ja sam zatražio dozvolu za ulazak. Dozvolio mi je. Potom me je upitao: *Šta ti treba bratiću?*

Rekao sam mu: *Čuo sam ljude, kada si ustao, da kažu za tebe: Koga raduje da vidi Džennetliju neka pogleda u tebe, pa sam poželio da budem u tvom društvu.*

Rekao je: *Allah zna ko su Džennetlije. Ali, reći ću ti zbog čega su to rekli. Dok sam spavao došao je neki čovjek i rekao mi:* **Ustani!** *Uzeo me je za ruke i poveo sa sobom. Našao sam se na nekom putu na lijevoj strani namjeravao sam se zaputiti njime, pa mi je rekao:* **Ne idi tuda, jer su to putevi onih koji su s lijeve strane.**

Potom sam se našao na pravim i jasnim putevima s moje desne strane. Rekao mi je: **Idi ovuda!**

Doveo me je do nekog brda i rekao mi: **Penji se!**

Kada bih se počeo penjati padao bih na stražnjicu. To se ponavljalo više puta. Potom me poveo dok me nije doveo do nekog stuba čiji je vrh na nebesima a dno na Zemlji. Na njegovom vrhu je bila jedna halka. Rekao mi je: **Popni se iznad ovoga.**

Rekao sam: Kako da se popnem na to kad mu je vrh na nebesima? Uzeo me za ruke i bacio. Uhvatio sam se za halku. Zatim je on udario stub koji je pao a ja sam ostao obješen o halku sve dok nije svanulo.

Došao sam, nakon toga, Poslaniku, ﷺ, i ispričao mu šta sam sanjao.

Rekao je: ***Puteve koje si vidio sa svoje lijeve strane, to su putevi lijevih a puteve koje si vidio sa svoje desne strane, to su putevi desnih. Brdo simbolizira stepene šehida, ali ti ih nećeš dostići. Stup je islam, a uže je uže islama za koje ćeš se neprestano držati sve do svoje smrti.***

بابٌ في فَضْلِ سَعْدِ بنِ مُعاذٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ

١٧٠٠ - عنْ جابرِ بنِ عبدِاللَّهِ رضيَ اللَّهُ عنهُما؛ قالَ: قالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ وجَنازةُ سَعْدِ بنِ مُعاذٍ بَيْنَ أيْديهِمْ: «اهْتَزَّ لَها عَرْشُ الرَّحْمٰنِ».

ODLIKA SA'DA B. MU'AZA, ﵁

1700. Džabir b. Abdullah, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, dok je pred njim bila dženaza Sa'da b. Mu'aza, rekao: ***Zbog nje se zatresao Arš Svemilosnog.***

١٧٠١ - عنِ البَراءِ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: أُهْدِيَتْ لِرسولِ اللَّهِ ﷺ حُلَّةُ حَريرٍ، فَجعلَ أَصْحابُهُ يَلمَسُونَها ويَعْجَبونَ مِن لِينِها، فقالَ: «أتَعْجَبونَ مِن لِينِ هٰذِهِ؟ لَمَناديلُ سَعْدِ بنِ مُعاذٍ في الجَنَّةِ خَيرٌ مِنْها وأَلْيَنُ».

1701. El-Bera', ﵁, prenosi da je Allahovom Poslaniku, ﷺ, dat neki svileni ogrtač pa su ga ljudi počeli dodirivati i diviti se njegovoj mehkoći i nježnosti.

Allahov Poslanik, ﷺ, je, tada, upitao: ***Zar se divite njegovoj mehkoći?! Mahramice Sa'da b. Muaza u Džennetu su bolje i nježnije.***

بابٌ في فضائِلِ أبي طَلْحَةَ الأنصاري وامْرَأَتِهِ أُمِّ سُلَيْمٍ رضيَ اللَّهُ عنهما

١٧٠٢ ـ عن أنسٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: ماتَ ابنٌ لأبي طَلْحَةَ مِن أُمِّ سُلَيْمٍ، فقالَتْ لأهْلِها: لا تُحَدِّثوا أبا طَلْحَةَ بِابْنِهِ حتَّى أكونَ أنا أُحَدِّثُهُ.

قالَ: فجاءَ، فقَرَّبَتْ إليهِ عَشاءً، فأكَلَ، وشَرِبَ. قالَ: ثمَّ تَصَنَّعَتْ لهُ أحْسَنَ ما كانَ تَصنَّعُ قَبلَ ذٰلِكَ، فوَقَعَ بها، فلَمَّا رأَتْ أنَّهُ قد شَبِعَ وأصابَ مِنها؛ قالَتْ: يا أبا طَلْحَةَ! أرَأَيْتَ لوْ أنَّ قَوماً أعاروا عارِيَتَهُمْ أهْلَ بَيْتٍ، فطَلَبوا عارِيَتَهُمْ، ألَهُمْ أنْ يَمْنَعوهُمْ؟ قالَ: لا. قالَتْ: فاحْتَسِبِ ابْنَكَ. قالَ: فغَضِبَ، فقالَ: تَرَكْتِني حتَّى تَلَطَّخْتُ، ثمَّ أخْبَرْتِني بِابْني؟!

فانطَلَقَ حتَّى أتى رسولَ اللَّهِ ﷺ، فأخْبَرَهُ بِما كانَ، فقالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «**بارَكَ اللَّهُ لَكُما في غابِرِ لَيلَتِكُما**».

قالَ: فحَمَلَتْ. قالَ: فكانَ رسولُ اللَّهِ ﷺ في سَفَرٍ وهِيَ مَعَهُ، وكانَ رسولُ اللَّهِ ﷺ إذا أتى المَدينَةَ مِن سَفَرٍ؛ لا يَطْرُقُها طُروقاً، فدَنَوْا مِنَ المَدِينَةِ، فضَرَبَها المَخاضُ، فاحْتَبَسَ علَيْها أبو طَلْحَةَ: وانطَلَقَ رسولُ اللَّهِ ﷺ. قالَ: يَقولُ أبو طَلْحَةَ: إنَّكَ لَتَعْلَمُ يا رَبِّ أنَّهُ يُعْجِبُني أنْ أخْرُجَ مَعَ رَسولِكَ إذا خَرَجَ، وأدْخُلَ مَعَهُ إذا دَخَلَ، وقَدِ احْتَبَسْتُ بِما تَرى.

قالَ: تَقولُ أُمُّ سُلَيْمٍ: يا أبا طَلْحَةَ! ما أجِدُ الَّذي كُنْتُ أجِدُ؛ انطَلِقْ. فانطَلَقْنا.

قالَ: وضَرَبَها المَخاضُ حينَ قَدِما، فوَلَدَتْ غُلاماً، فقالَتْ لي أُمِّي: يا أنَسُ! لا يُرْضِعُهُ أحَدٌ حتى تَغْدُوَ بِهِ على رسولِ اللَّهِ ﷺ.

فلَمَّا أصْبَحَ؛ احْتَمَلْتُهُ، فانطَلَقْتُ بهِ إلى رسولِ اللَّهِ ﷺ. قالَ: فصادَفْتُهُ ومَعَهُ مِيسَمٌ، فلَمَّا رَآني؛ قالَ: «**لَعَلَّ أُمَّ سُلَيمٍ وَلَدَتْ؟**».

قلتُ: نعم. قالَ: فوَضَعَ المِيسَمَ. قالَ: وجِئْتُ بِهِ، فوَضَعْتُهُ في حَجْرِهِ، ودَعا رسولُ اللَّهِ ﷺ بِعَجْوَةٍ مِن عَجْوَةِ المَدينَةِ، فلاكَها في

فيهِ حَتَّى ذابَتْ، ثمَّ قَذَفَها في فِي الصَّبيِّ، فجعَلَ الصَّبيُّ يَتَلَمَّظُها.
قالَ: فقالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «انْظُروا إلى حُبِّ الأَنصارِ التَّمْرَ».
قالَ: فَمَسَحَ وَجْهَهُ، وسَمَّاهُ: عَبْدَاللَّهِ.

O ODLIKAMA EBU TALHE EL-ENSARIJA I NJEGOVE SUPRUGE UMMU SULEJM, ﵄

1702. Enes, ﵁, je rekao: Ebu Talhin i Ummu Sulejmin sin je umro, pa je Ummu Sulejm rekla svojoj porodici: *Nemojte mu to reći prije nego što mu ja to kažem.*

Ebu Talha je, potom, došao. Servirala mu je večeru, pa je jeo i pio. Zatim mu se nagizdala bolje nego ikada do tada. To je privuklo Ebu Talhinu pažnju i uradio je s njom ono što muž radi sa svojom suprugom. Kada je vidjela da se zadovoljio, rekla je: *Ebu Talha, šta misliš kada bi neko posudio nekome nešto, pa potom to svoje zatražio, da li bi mu oni kojima je posudio imali pravo to zabraniti ?!* Odgovorio je: *Ne bi!* Rekla je: *Tvoj sin je umro.*

On se naljutio i rekao: *Pustila si me da se onečistim pa si me onda obavijestila o mom sinu?*

Zatim je otišao Allahovom Poslaniku, ﷺ, i obavijestio ga šta se desilo.

Allahov Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Da vam Allah dadne berićet u prošloj noći.*** Te noći Ummu Sulejm je zatrudnjela.

Jednom dok je Allahov Poslanik, ﷺ, bio na putu i ona je (Umm Sulejm) bila sa njim. Poslanik, ﷺ, kada bi došao do Medine, ne bi direktno ulazio u grad nego bi se zaustavio prije ulaska.

Kada su se približili Medini, došli su joj porođajni bolovi, pa je Ebu Talha ostao s njom na tom mjestu. Allahov Poslanik, ﷺ, je krenuo a Ebu Talha je rekao: *Gospodaru, ti znaš da ja volim krenuti sa Allahovim Poslanikom, ﷺ, kada on krene i zaustaviti se s njim kada se on zaustavi. Međutim, sada me je ovo, kao što vidiš, spriječilo od toga.*

Umm Sulejm je, tada, rekla: *Ebu Talha, bol mi je prestao, zato kreni!* Krenuli smo. Porođajni bolovi su joj se vratili kada su stigli (u Medinu), rodila je dječaka.

Majka mi je, tada, rekla: *Enese, neka ga niko ne zadoji sve dok ga ne odneseš Allahovom Poslaniku, ﷺ.*

Kada je osvanulo, uzeo sam ga i odnio do Poslanika, ﷺ. Kada sam stigao do njega on je u ruci držao spravu za žigosanje životinja. Rekao je, nakon što me ugledao: ***Da se Ummu Sulejm nije porodila?!***

Rekao sam: *Jest.*

Ostavio je ono što mu je bilo u ruci. Donio sam mu dijete i stavio ga u njegovo krilo. Poslanik, ﷺ, je zatražio medinske hurme adžve. Sažvakao ih je dok se nisu smekšale a potom stavio u dječakova usta. Dijete se počelo oblizivati pa je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Pogledajte koliko ensarije vole hurme.*** Potom ga je potrao po licu i dao mu ime 'Abdullah.

باب في فضل أُبيّ بن كَعْبِ رضي اللَّهُ عنهُ

١٧٠٣ - عن أَنَسٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: جَمَعَ القُرْآنَ على عَهْدِ رسولِ اللَّهِ ﷺ أَرْبَعَةٌ، كُلُّهُمْ مِنَ الأَنْصارِ: مُعاذُ بنُ جَبَلٍ، وأُبَيُّ بنُ كَعْبٍ، وزَيْدُ بنُ ثابِتٍ، وأَبو زَيْدٍ.

قالَ قَتادَةُ: فقُلْتُ لأَنسٍ: مَنْ أَبو زَيْدٍ؟ قالَ: أَحَدُ عُمومَتي.

ODLIKA UBEJJ B. KA'BA, رضي الله عنه

1703. Enes, رضي الله عنه, je rekao: Za vrijeme Allahovog Poslanika, ﷺ, Kur'an su napamet naučili samo četverica.[1] Svi su bili ensarije. A to su: Muaz b. Džebel, Ubejj b. Ka'b, Zejd b. Sabit i Ebu Zejd.

Katade je rekao: *Upitao sam Enesa: Koji Ebu Zejd?* Rekao je: *Jedan od mojih amidža.*

---

[1] Po njegovom mišljenju, na osnovu onoga što on zna, ili je želio reći da su iz njegovog plemena Kur'an napamet naučila samo četverica. Potvrđeno je u *Sahihu* da je u bici na Jemami poginulo 70 hafiza Kur'ana koji su bili ashabi. (op. prev.).

بابٌ في فضلِ أبي ذرٍّ الغِفاريِّ رضيَ اللَّهُ عنهُ

١٧٠٤ - عن عبدِاللَّهِ بنِ الصَّامِتِ؛ قالَ: قالَ أبو ذرٍّ رضيَ اللَّهُ عنهُ: خَرَجْنا مِن قَوْمِنا غِفارٍ، وكانوا يُحِلُّونَ الشَّهْرَ الحَرامَ، فخَرَجْتُ أنا وأَخي أُنَيسٌ وأُمُّنا، فنَزَلْنا على خالٍ لَنا، فأكْرَمَنا خالُنا، وأحْسنَ إلَيْنا، فحَسَدَنا قَوْمُهُ، فقالُوا: إنَّكَ إذا خَرَجْتَ عَنْ أَهْلِكَ؛ خالفَ إلَيْهِمْ أُنَيسٌ، فجاءَ خالُنا، فنَثا عَلَيْنا الذي قيلَ لهُ، فقُلْتُ: أمَّا ما مَضى مِنْ مَعْروفِكَ؛ فقدْ كَدَّرْتَهُ، ولا جِماعَ لَكَ فيما بَعْدُ.

فقَرَّبْنا صِرْمَتَنا، فاحْتَمَلْنا عَلَيْها، وتَغَطَّى خالُنا ثَوْبَهُ، فجَعَلَ يَبْكي، فانطَلَقْنا حتَّى نَزَلْنا بِحَضْرَةِ مَكَّةَ.

فَنافَرَ أُنَيسٌ عنْ صِرْمَتِنا وعنْ مِثْلِها، فأَتَيا الكاهِنَ، فخَيَّرَ أُنَيساً، فأتانا أُنَيسٌ بِصِرْمَتِنا ومِثْلِها مَعَها.

قالَ: وقدْ صَلَّيْتُ يا ابنَ أخي قَبلَ أنْ أَلْقى رسولَ اللَّهِ ﷺ بِثلاثِ سِنينَ. قُلْتُ: لِمَنْ؟ قالَ: اللَّهِ. قُلْتُ: فأَيْنَ تَوَجَّهُ؟ قالَ: أَتوَجَّهُ حيثُ يُوَجِّهُني رَبّي عزَّ وجلَّ؛ أُصَلّي عِشاءً، حتَّى إذا كانَ مِن آخِرِ اللَّيْلِ؛ أُلْقِيتُ كأنّي خِفاءٌ، حتَّى تَعْلُوَني الشَّمْسُ.

فقالَ لي أُنَيسٌ: إنَّ لي حاجَةً بِمَكَّةَ؛ فاكْفِنِي. فانطَلَقَ أُنَيسٌ، حتَّى أَتى مَكَّةَ، فَراثَ عَلَيَّ، ثُمَّ جاءَ، فقُلْتُ: ما صَنَعْتَ؟ قالَ: لَقيتُ رَجُلاً بِمَكَّةَ على دِينِكَ، يَزْعُمُ أنَّ اللَّهَ تبارَكَ وتَعالى أَرْسَلَهُ. قُلْتُ: فما يَقولُ النَّاسُ؟ قالَ: يَقولونَ: شاعِرٌ، كاهِنٌ، ساحِرٌ. وكانَ أُنَيسٌ أَحَدَ الشُّعَراءِ.

قالَ أُنَيسٌ: لقدْ سَمِعْتُ قَوْلَ الكَهَنَةِ؛ فما هُوَ بِقَوْلِهِمْ، ولقدْ وَضَعْتُ قَوْلَهُ على أَقْراءِ الشِّعْرِ؛ فما يَلْتَئِمُ على لِسانِ أَحَدٍ بَعْدي أَنَّهُ شِعْرٌ، واللَّهِ؛ إنَّهُ لَصادِقٌ، وإنَّهُمْ لَكاذِبونَ.

قالَ: قلتُ: فاكْفِني حتَّى أَذْهَبَ فأَنْظُرَ. قالَ: فأَتَيْتُ مَكَّةَ، فَتَضَعَّفْتُ رَجُلاً مِنهُم، فقُلْتُ: أَيْنَ هٰذا الذي تَدْعونَهُ الصَّابِىءَ؟ فأَشارَ إلَيَّ، فقالَ: الصَّابِىءَ فمالَ عَلَيَّ أَهْلُ الوادي بِكُلِّ مَدَرَةٍ وعَظْمٍ، حتَّى خَرَرْتُ مَغْشِيّاً عَلَيَّ.

قالَ: فارْتَفَعْتُ حينَ ارْتَفَعْتُ كَأَنّي نُصُبٌ أَحْمَرُ. قالَ: فأَتَيْتُ زَمْزَمَ، فغَسَلْتُ عنّي الدِّماءَ، وشَرِبْتُ مِن مائِها.

ولقدْ لَبِثْتُ يا ابنَ أَخي ثَلاثينَ بينَ لَيْلَةٍ ويَوْمٍ، ما كانَ لي طَعامٌ إلاّ ماءُ زَمْزَمَ، فسَمِنْتُ حتّى تَكَسَّرَتْ عُكَنُ بَطْني، وما وَجَدْتُ على كَبِدي سَخْفَةَ جُوعٍ.

قالَ: فَبَيْنا أَهلُ مَكَّةَ في لَيْلَةٍ قَمْراءَ إِضْحِيانٍ؛ إِذْ ضُرِبَ على أَسْمِخَتِهِمْ، فَما يَطوفُ بِالبَيْتِ أَحَدٌ، وامْرأتانِ مِنْهُم تَدْعُوانِ إِسافاً ونائِلَةَ. قالَ: فأَتَتا عَلَيَّ في طَوافِهِما، فقُلْتُ: أَنْكِحا أَحَدَهُما الأُخْرى. قالَ: فَما تَناهَتَا عن قَوْلِهِما. قالَ: فأَتَتا عَلَيَّ، فقُلْتُ: هَنٌ مِثْلُ الخَشَبَةِ؛ غَيْرَ أَنّي لا أَكْني. فانْطَلَقَتا تُوَلْوِلانِ وتَقولانِ: لَوْ كانَ هَهنا أَحدٌ مِن أَنْفارِنا.

قالَ: فاسْتَقْبَلَهُما رسولُ اللّهِ ﷺ وأَبو بكرٍ وهُما هابِطانِ. قالَ: **«ما لَكُما؟»**. قالَتا: الصّابِئُ بينَ الكَعْبَةِ وأَسْتارِها. قالَ: **«ما قالَ لَكُما؟»**. قالَتا: إِنَّه قالَ لَنا كَلِمَةً تَمْلأُ الفَمَ.

وجاءَ رسولُ اللّهِ ﷺ حتّى اسْتَلَمَ الحَجَرَ، وطافَ بِالبَيْتِ هُوَ وصاحِبُهُ، ثمَّ صَلّى، فلَمّا قَضى صَلاتَهُ؛ قالَ أبو ذَرٍّ: فكُنْتُ أنا أَوَّلَ مَنْ حَيّاهُ بِتَحِيَّةِ الإِسْلامِ. قالَ: فقُلْتُ: السَّلامُ عليكَ يا رسولَ اللّهِ! فقالَ: **«وعليكَ ورَحْمَةُ اللّهِ»**. ثمَّ قالَ: **«مَنْ أَنْتَ؟»**. قالَ: قُلْتُ: مِن غِفارٍ. قالَ: فأَهْوى بِيَدِهِ، فوَضَعَ أَصابِعَهُ على جَبْهَتِهِ، فقُلْتُ في نَفْسي: كَرِهَ أَنِ انْتَمَيْتُ إلى غِفارٍ، فذَهَبْتُ آخُذُ بِيَدِهِ، فَقَدَعَني صاحِبُه، وكانَ أَعْلَمَ بهِ مِنّي، ثمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ، فقالَ: **«مَتى كُنْتَ هَهُنا؟»**. قالَ: قُلْتُ: قَدْ كُنْتُ هَهنا مُنْذُ ثَلاثينَ بينَ لَيْلَةٍ ويَوْمٍ. قالَ: **«فَمَنْ كانَ يُطْعِمُكَ؟»**. قالَ: قلتُ: ما كانَ لي طَعامٌ إلاّ ماءُ زَمْزَمَ، فسَمِنْتُ حتّى تَكَسَّرَتْ عُكَنُ بَطْني، وما أَجِدُ على كَبِدي سَخْفَةَ جُوعٍ. قالَ: **«إِنَّها مُبارَكَةٌ، إِنَّها طَعامُ طُعْمٍ»**.

فقالَ أَبو بكرٍ رضيَ اللّهُ عنهُ: يا رسولَ اللّهِ! ائْذَنْ لي في طَعامِهِ اللَّيْلَةَ.

فانْطَلَقَ رسولُ اللّهِ ﷺ وأبو بكرٍ، وانْطَلَقْتُ مَعَهُما، فَفَتَحَ أبو بَكرٍ رضيَ اللّهُ عنهُ باباً، فجَعَلَ يَقْبِضُ لَنا مِن زَبيبِ الطّائِفِ، وكانَ ذٰلِكَ أوّلَ طَعامٍ أكَلْتُهُ بِها، ثمّ غَبَرْتُ ما غَبَرْتُ، ثمّ أتَيْتُ رسولَ اللّهِ ﷺ، فقالَ: «إنَّهُ قَدْ وُجِّهَتْ لي أرْضٌ ذاتُ نَخلٍ، لا أُراها إلاّ يَثْرِبَ؛ فهَلْ أنتَ مُبَلِّغٌ عَنّي قَوْمَكَ، عَسى اللّهُ أنْ يَنْفَعَهُمْ بِكَ ويَأْجُرَكَ فيهِمْ؟».

فأتَيْتُ أُنَيساً، فقالَ: ما صَنَعْتَ؟ قلتُ: صَنَعْتُ أنّي قد أسْلَمْتُ وَصَدَّقْتُ. قالَ: ما بي رَغْبَةٌ عن دِينِكَ؛ فإنّي قد أسْلَمْتُ وصَدَّقْتُ. فأتَيْنا أُمَّنا، فقالَتْ: ما بي رَغْبَةٌ عَنْ دِينِكُما؛ فإنّي قدْ أسْلَمْتُ وصَدَّقْتُ.

فاحْتَمَلْنا حتّى أتَيْنا قَوْمَنا غِفاراً، فأسْلَمَ نِصْفُهم، وكانَ يَؤُمُّهُمْ إيماءُ بنُ رَحَضَةَ الغِفاريُّ، وكانَ سَيِّدَهُمْ، وقالَ نِصْفُهُمْ: إذا قَدِمَ رسولُ اللّهِ ﷺ المَدينَةَ؛ أسْلَمْنا، فقدِمَ رسولُ اللّهِ ﷺ المَدينَةَ، فأسْلَمَ نِصْفُهُمُ الباقي، وجاءَتْ أسْلَمُ، فقالوا: يا رسولَ اللّهِ! إخْوَتُنا نُسْلِمُ على الّذي أسْلَموا عليهِ. فأسْلَموا، فقالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «غِفارُ غَفَرَ اللّهُ لَها، وأسْلَمُ سالَمَها اللّهُ».

ODLIKA EBU ZERRA EL-GIFARIJA, ﵁

1704. 'Abdullah b. Samit prenosi da je Ebu Zerr, ﵁, rekao: Krenuli smo mi iz plemena Gifar. Naše pleme nije poštivalo svete mjesece. Krenuli smo ja, moj brat Unejs i naša majka. Došli smo kod našeg dajdže, pa nas je lijepo ugostio i dočekao. Njegov narod nam je zavidio i rekao: *Kada ti odeš od svoje supruge Unejs ulazi kod nje iza tvojih leđa.*

Naš dajdža je potom došao i rekao šta mu je rečeno.

Rekao sam: *Dosadašnje gostoprimstvo koje si nam ukazivao pomutio si. Zato više nećemo dolaziti.*

Došli smo do naših deva i uzjahali ih. Naš dajdža se pokrio svojom odjećom i počeo da plače.

Išli smo sve dok nismo došli blizu Mekke. Unejs se počeo s nekim prepirati o tome ko je bolji od njih dvojice.[1] Svaki od njih je založio svoje deve. Otišli su gataru da im presudi, pa je dao prednost Unejsu. Nakon čega je Unejs došao s našim devama i devama onoga s kim se kladio.

Rekao je: *Bratiću, ja sam klanjao tri godine prije nego što sam se sreo s Allahovim Poslanikom, ﷺ.*

Upitao sam: *Kome?*

Rekao je: *Allahu.*

Upitao sam: *Gdje si se okretao?*

Rekao je: *Okretao sam se gdje me je okretao moj Gospodar. Klanjao bih jaciju i kada bi došao kraj noći opružio bih se kao veo*[2] *i klanjao sve dok sunce ne bi izašlo.*

Jednom mi je Unejs rekao: *Imam nekog posla u Mekki, pa me zamijeni.*

Zatim je Unejs otišao u Mekku i dugo se nije vratio. Kada je došao, upitao sam ga: *Gdje se bio toliko dugo?*

Rekao je: *Sreo sam nekog čovjeka u Mekki koji je bio tvoje vjere. Tvrdi da ga je Uzvišeni Allah poslao za poslanika.*

Upitao sam: *Šta kaže narod?*

Rekao je: *Govore da je pjesnik, vračar, sihirbaz.*

Unejs je bio, također, pjesnik.

Unejs je rekao: *Čuo sam govor vračara, ali to nije njihov govor. Njegov govor sam poredio s raznim vrstama pjesništva, ali mi više niko ne može pričati da je to pjesništvo. Tako mi Allaha, on istinu govori, a oni lažu.*

Rekao sam: *Zamijeni me da odem i da vidim.* Otišao sam u Mekku. Potražio sam najslabijeg čovjeka od njih[3] i upitao ga: *Gdje je onaj koga zovete sabi'* (onaj što je promijenio vjeru)?

Pokazao je na mene i rekao: *Ovo je sabi'.*

---

[1] Tj. u pjesništvu. (op. prev.).

[2] *El-hifa'* označava ogrtač, veo, koprenu, plašt i sl., ili, kako Ibnu-l-Esir pojašnjava, da to označava sve čime se prekriva nešto. (Vidi: *En-Nihaje*, 2/57). (op. prev.).

[3] Jer od slabog ne treba strahovati. (op. prev.).

Potom su svi ljudi iz doline počeli na mene bacati grumenje zemlje i kosti, tako da sam se onesvijestio od udaraca. Kada sam se osvijestio, bio sam crven od krvi kao kip kome su prinosili žrtve. Otišao sam do Zemzema, oprao se i napio. Tu sam ostao mjesec dana. Pio sam samo zemzem, ali i pored toga sam se udebljao tako da mi se razlomio nabor na debelu trbuhu. Nisam osjećao nikakvu glad niti nemoć.

Mekkelije su jedne svijetle, mjesečinom obasjane noći utonule u san i, dok su spavali, niko nije tavafio oko Kjabe. Neke dvije žene molile su se Isafu i Naili. U svom tavafu su stigle do mene.

Rekao sam: *Udajte kipove jednog za drugog.* Nisu prekinule svoje molitve kipovima, stigle su do mene, pa sam rekao: *Spolni organ kao drvo u spolni organ,*[1] *ali ja ne upotrebljavam alegoriju.*

Krenule su jadikujući govoreći: *Da ima neko ovdje od naših ljudi.*

Sreo ih je Allahov Poslanik, ﷺ, i Ebu Bekr koji su prilazili Kjabi. Upitao ih je: *Šta je vama dvjema?*

Rekle su: *Ima sabi' između Kjabe i njenih pokrivača.*

Upitao je: *Šta vam je rekao?*

Odgovorile su: *Nešto ogavno.*

Poslanik, ﷺ, je dotakao kamen i počeo tavafiti sa svojim prijateljem. Potom je klanjao. Kada je završio klanjanje, Ebu Zerr je rekao: Ja sam bio prvi koji ga je pozdravio islamskim pozdravom. Rekao sam mu: *Esselamu alejke, Allahov Poslaniče.*

Rekao je: ***Ve alejke ve rahhmetullahi,*** a potom upitao: ***Ko si ti?***

Odgovorio sam: *Iz Gifara.*

Pružio je ruku i stavio je prste na čelo. Rekao sam sebi: *Ne voli što sam rekao da sam iz Gifara. Htio sam da ga uzmem za ruku, ali mi to nije dozvolio njegov prijatelj. Bolje ga je znao od mene.*

Podigao je glavu i rekao. ***Kada si došao ovdje?***

Rekao sam: *Ima već trideset dana i noći.*

Upitao je: ***Ko te je hranio?***

Rekao sam: *Pio sam samo zemzem pa sam i udebljao, tako da mi se razlomio nabor debelog trbuha, a da nisam osjetio nikakvu glad niti nemoć.*

---

[1] Želio je time izgrditi njihove bogove Isaf i Nailu i razljutiti nevjernike.

Rekao je: ***Ta voda je doista berićetna i zasićuje kao i hrana.***[1]

Ebu Bekr, ؓ, je rekao: *Allahov Poslaniče, dozvoli mi da ga ugostim ove noći?!*

Allahov Poslanik, ﷺ, i Ebu Bekr, ؓ, su krenuli, pa sam i ja krenuo s njima. Ebu Bekr, ؓ, je otvorio vrata i počeo nam kupiti taifsko suho grožđe. To je bila prva hrana koju sam jeo u Mekki. Tu sam ostao neko vrijeme, pa sam otišao Allahovom Poslaniku, ﷺ.

Rekao je: ***Pokazana mi je jedna zemlja sa palmama, pa mislim da bi to mogao biti samo Jesrib. Da li bi ti bio moj izaslanik u svom narodu, ne bi li Allah dao da se preko tebe okoriste i da te nagradi za to?***

Vratio sam se Unejsu, pa me je upitao: *Šta si uradio?*

Rekao sam: *Primio sam islam i povjerovao.*

Rekao je: *Ja se ne okrećem od tvoje vjere. Ja prihvatam islam i vjerujem.*

Otišli smo našoj majci pa je rekla: *Ja se ne okrećem od vaše vjere. Ja prihvatam islam i vjerujem u njega.*

Popeli smo se na jahalice i otišli do našeg plemena. Pola ih je primilo islam. Imam im je bio Ejma' b. el-Gifari. Bio je njihov prvak.

Druga polovica je rekla: *Kada Allahov Poslanik, ﷺ, dođe u Medinu primit ćemo islam.*

Kada je Allahov Poslanik, ﷺ, došao u Medinu ta polovica Gifarija je zaista i primila islam. Došlo je pleme Eslem i reklo: *Allahov Poslaniče, mi ćemo prihvatiti islam onako kako su ga i naša braća prihvatila*, pa su i oni primili islam. Allahov Poslanik, ﷺ, je rekao: **Gifarijama neka Allah oprosti, a Eslemije neka Allah zaštiti.**

---

[1] Tajalisi navodi u *Musnedu*, 457: ***... i lijek za bolesti.*** Lanac prenosilaca dodatka odgovara uslovima Muslima. Neki taj dodatak pripisuju Muslimu, što je greška.

١٧٥ ـ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا؛ قَالَ: لَمَّا بَلَغَ أَبَا ذَرٍّ مَبْعَثُ النَّبِيِّ ﷺ بِمَكَّةَ؛ قَالَ لأَخِيهِ أُنَيْسٍ: ارْكَبْ وَسِرْ إِلَى هٰذَا الْوَادِي؛ فَاعْلَمْ لِي عِلْمَ هٰذَا الرَّجُلِ الَّذِي يَزْعُمُ أَنَّهُ نَبِيٌّ يَأْتِيهِ الْخَبَرُ مِنَ السَّمَاءِ؛ فَاسْمَعْ مِنْ قَوْلِهِ، ثُمَّ ائْتِنِي.

فَانْطَلَقَ الآخَرُ حَتَّى قَدِمَ مَكَّةَ، وَسَمِعَ مِنْ قَوْلِهِ، ثُمَّ رَجَعَ إِلَى أَبِي ذَرٍّ فَقَالَ: رَأَيْتُهُ يَأْمُرُ بِمَكَارِمِ الأَخْلاقِ، وَيَقُولُ كَلاماً مَا هُوَ بِالشِّعْرِ.

فَقَالَ: مَا شَفَيْتَنِي فِيمَا أَرَدْتُ.

فَتَزَوَّدَ، وَحَمَلَ شَنَّةً لَهُ فِيهَا مَاءٌ، وَسَارَ حَتَّى قَدِمَ مَكَّةَ، فَأَتَى الْمَسْجِدَ، فَالْتَمَسَ النَّبِيَّ ﷺ وَلا يَعْرِفُهُ، وَكَرِهَ أَنْ يَسْأَلَ عَنْهُ، حَتَّى أَدْرَكَهُ (يَعْنِي: اللَّيْلَ)، فَاضْطَجَعَ، فَرَآهُ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، فَعَرَفَ أَنَّهُ غَرِيبٌ، فَلَمَّا رَآهُ تَبِعَهُ، فَلَمْ يَسْأَلْ وَاحِدٌ مِنْهُمَا صَاحِبَهُ عَنْ شَيْءٍ حَتَّى أَصْبَحَ، ثُمَّ احْتَمَلَ قِرْبَتَهُ وَزَادَهُ إِلَى الْمَسْجِدِ، فَظَلَّ ذٰلِكَ الْيَوْمَ فِيهِ، وَلا يَرَى النَّبِيَّ ﷺ، حَتَّى أَمْسَى، فَعَادَ إِلَى مَضْجَعِهِ، فَمَرَّ بِهِ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، فَقَالَ مَا آنَ لِلرَّجُلِ أَنْ يَعْلَمَ مَنْزِلَهُ؟ فَأَقَامَهُ، فَذَهَبَ بِهِ مَعَهُ، وَلا يَسْأَلُ وَاحِدٌ مِنْهُمَا صَاحِبَهُ عَنْ شَيْءٍ.

حَتَّى إِذَا كَانَ يَوْمُ الثَّالِثِ؛ فَعَلَ مِثْلَ ذٰلِكَ، فَأَقَامَهُ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ مَعَهُ، ثُمَّ قَالَ لَهُ: أَلا تُحَدِّثُنِي مَا الَّذِي أَقْدَمَكَ هٰذَا الْبَلَدَ؟ قَالَ: إِنْ أَعْطَيْتَنِي عَهْداً وَمِيثَاقاً لَتُرْشِدَنِّي؛ فَعَلْتُ. فَفَعَلَ، فَأَخْبَرَهُ، فَقَالَ: فَإِنَّهُ حَقٌّ، وَهُوَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، فَإِذَا أَصْبَحْتَ؛ فَاتْبَعْنِي؛ فَإِنِّي إِنْ رَأَيْتُ شَيْئاً أَخَافُ عَلَيْكَ؛ قُمْتُ كَأَنِّي أُرِيقُ الْمَاءَ، فَإِنْ مَضَيْتُ؛ فَاتْبَعْنِي حَتَّى تَدْخُلَ مَدْخَلِي.

فَفَعَلَ، فَانْطَلَقَ يَقْفُوهُ، حَتَّى دَخَلَ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ، وَدَخَلَ مَعَهُ، فَسَمِعَ مِنْ قَوْلِهِ ﷺ، وَأَسْلَمَ مَكَانَهُ، فَقَالَ لَهُ النَّبِيُّ ﷺ: «**ارْجِعْ إِلَى قَوْمِكَ، فَأَخْبِرْهُمْ حَتَّى يَأْتِيَكَ أَمْرِي**». فَقَالَ: وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ؛ لأَصْرُخَنَّ بِهَا بَيْنَ ظَهْرَانَيْهِمْ.

فَخَرَجَ حَتَّى أَتَى الْمَسْجِدَ، فَنَادَى بِأَعْلَى صَوْتِهِ: أَشْهَدُ أَنْ لا إِلٰهَ إِلاَّ اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً رَسُولُ اللَّهِ. وَثَارَ الْقَوْمُ إِلَيْهِ، فَضَرَبُوهُ حَتَّى أَضْجَعُوهُ عَلَى الأَرْضِ، فَأَتَى الْعَبَّاسُ بْنُ عَبْدِالْمُطَّلِبِ

رضيَ اللَّهُ عنهُ، فأَكَبَّ عليهِ، فقالَ: وَيْلَكُمْ! أَلَسْتُمْ تَعْلَمونَ أَنَّهُ مِن غِفارٍ، وأَنَّ طَريقَ تُجّارِكُمْ إِلى الشّامِ عَلَيْهِمْ؟! فأَنْقَذَهُ مِنْهُمْ.

ثمَّ عادَ مِنَ الغَدِ بِمِثْلِها، وثاروا عليهِ، فضَرَبوهُ، فأَكَبَّ عليهِ العَبّاسُ، فأَنْقَذَهُ.

1705. Ibn Abbas, رضي الله عنهما, je rekao: Kada je do Ebu Zerra doprla vijest o Poslanikovom, ﷺ, poslanstvu u Mekki, rekao je svom bratu Unejsu: *Uzjaši i otiđi u dolinu (Mekku) i saznaj nešto o čovjeku koji tvrdi da je poslanik i da mu dolazi haber s nebesa. Poslušaj njegov govor a zatim mi dođi.*

Unejs je krenuo i došao do Mekke. Poslušao je njegov govor a potom se vratio Ebu Zerru i rekao: *Vidio sam ga da naređuje plemenit moral i propovijeda govor koji nije pjesništvo.*

Ebu Zerr je rekao: *Nisi mi donio ono što sam želio.*

Spremio se za put, ponio mješinu s vodom i krenuo prema Mekki. Kada je došao do Kjabe pokušavao je naći Poslanika, ﷺ. Nije ga poznavao a nije želio da pita za njega. U takvom halu ga je zatekla i noć. Legao je. Spazio ga je Alija i primijetio da je stranac. Kada ga je spazio krenuo je za njim. Nijedan od njih cijelu noć nije pitao drugog o bilo čemu. Kada je svanulo, ponio je svoju mješinu i opskrbu i otišao u harem. Ostao je cijeli dan tamo i nije vidio Poslanika, ﷺ. Kada je pala noć vratio se na svoje mjesto gdje se prvi dan smjestio. Pored njega je ponovo prošao Alija, رضي الله عنه. Rekao je u sebi: *Zar ovaj čovjek ne zna gdje će noćiti?* Podigao ga je i poveo sa sobom. Nijedan od njih ni o čemu nije pitao drugog.

Kada je osvanuo treći dan, uradio je isto kao i prethodna dva dana. Alija ga je ponovo smjestio kod sebe.

Potom ga je upitao: *Zar mi nećeš reći šta te je dovelo u ovaj grad?*

Rekao je: *Ako mi obećaš i daš garanciju da ćeš me uputiti, reći ću ti.* Alija je pristao na to, pa ga je Ebu Zerr obavijestio o svom slučaju. Alija je na to rekao: *To je istina. On je Allahov Poslanik. Kada osvane, slijedi me. Ako vidim nešto opasno po tebe, pretvarat ću se da prosipam*

vodu. A ako budem normalno išao, slijedi me sve dok ne uđeš gdje ja budem ušao.

Ebu Zerr je tako i postupio. Krenuo je, pratio ga i za njim ušao kod Poslanika, ﷺ. Poslušao je Poslanikov, ﷺ, govor i odmah primio islam.

Poslanik, ﷺ, mu je rekao: ***Vrati se svom narodu, obavijesti ih i tu ostani dok ti od mene ne dođe naredba.***

Ebu Zerr je rekao: *Tako mi Onoga u čijoj ruci je moja duša, ja ću to sada među njima iz sveg glasa izreći.* Izašao je i otišao do Kjabe i povikao: *Ešhedu en la ilahe ilellah, ve ešhedu enne Muhammeden resulellah. (Svjedočim da nema drugog boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov Poslanik.)*

Ljudi koji su bili tamo navalili su na njega. Udarali su ga, sve dok ga nisu oborili na zemlju. Potom je došao 'Abbas b. 'Abdu-l-Muttalib, ؓ, nadvio se nad njim i rekao: *Šta vam je?! Zar ne znate da je on Gifarija i da vaš karavanski put prolazi pored njih?!* Tako ga je spasio od njih.

Sutra je to Ebu Zerr ponovio. Opet su navalili na njega. Udarali su ga, pa se Ibn 'Abbas ponovo nadvi nad njim i spasi ga.

بابٌ في فضلِ أبي موسى الأشعريّ رضيَ اللّهُ عنه

١٧٠٦ - عنْ أبي موسى الأشعَرِيِّ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: كُنْتُ عندَ النبيِّ ﷺ وهُو نازلٌ بالجِعْرانَةِ بينَ مَكَّةَ والمَدينَةِ، ومعَهُ بِلالٌ، فأَتى رسولَ اللّهِ ﷺ رَجُلٌ أَعْرابِيٌّ، فقالَ: ألا تُنْجِزُ لي يا محمدُ ما وَعَدْتَني؟ فقالَ لهُ رسولُ اللّهِ ﷺ: **«أَبْشِرْ»**. فقالَ لهُ الأعرابيُّ: أَكْثَرْتَ عليَّ مِنْ أَبْشِرْ. فأَقْبَلَ رسولُ اللّهِ ﷺ على أبي موسى وبِلالٍ كَهَيْئَةِ الغَضْبانِ، فقالَ: **«إِنَّ هٰذا قدْ رَدَّ البُشْرى؛ فاقْبَلا أنْتُما»**. فقالا: قَبِلْنا يا رسولَ اللّهِ!

ثمَّ دَعا رسولُ اللّهِ ﷺ بِقَدَحٍ فيه ماءٌ، فغَسَلَ يَدَيْهِ ووَجْهَهُ فيهِ، ومَجَّ فيهِ، ثمَّ قالَ: **«اشْرَبا مِنْهُ، وأَفْرِغا على وُجوهِكُما ونُحورِكُما، وأَبْشِرا»**. فأَخَذا القَدَحَ، ففَعَلا ما أَمَرَهُما بهِ رسولُ اللّهِ ﷺ، فنادَتْهُما أمُّ سَلَمَةَ مِن وَراءِ السِّتْرِ: أَفْضِلا لأُمِّكُما مِمَّا في إنائِكُما. فأَفْضَلا لَها مِنْهُ طائِفَةً.

ODLIKA EBU MUSAA EL-EŠ'ARIJA, ﵁

1706. Ebu Musa el-Eš'ari, ﵁, je rekao: Bio sam kod Poslanika, ﷺ, kada je odmarao na Dži'ranetu, mjestu između Mekke i Medine. S njim je bio i Bilal. Allahovom Poslaniku, ﷺ, je došao neki beduin i rekao: *Muhammede, zar nećeš ispuniti ono što si mi obećao?!*

Allahov Poslanik, ﷺ, mu je rekao: ***Budi radostan!***

Beduin je rekao: *Dosta mi je više ponavljanja te riječi!*

Allahov Poslanik, ﷺ, se, tada, ljutito okrenuo Ebu Musau i Bilalu i rekao: ***Ovaj je odbio radost koju sam nagovijestio pa vi to prihvatite.***

Rekli su: *Prihvatamo, Allahov Poslaniče.*

Potom je Allahov Poslanik, ﷺ, zatražio vrč u kojem je bila voda. Oprao je ruke i lice, pljucnuo u njega a zatim rekao: ***Napijte se iz njega a zatim ostatak pospite po licima i vratovima i radujte se.***

Uzeli su vrč i uradili ono što im je naredio Allahov Poslanik, ﷺ. Nakon toga ih je iza zastora pozvala Ummu Seleme: *Ostavite vašoj majci od toga što je u vašoj posudi*, pa su joj ostavili dio.

بابٌ في فضلِ أبي مُوسى وأبي عامرٍ الأشْعَرِيّ رضيَ اللّهُ عنهُما

١٧٠٧ ـ عنْ أبي بُردةَ، عنْ أبيه؛ قال: لَمَّا فَرَغَ النبيُّ ﷺ مِن حُنَيْنٍ؛ بَعثَ أبا عامِرٍ على جَيْشٍ إلى أَوْطاسٍ، فلَقِيَ دُرَيْدَ بنَ الصِّمَّةِ، فقُتِلَ دُرَيْدُ بنُ الصِّمَّةِ، وهَزَمَ اللّهُ أصْحابَهُ.

فقالَ أبو مُوسى: وبَعَثَني معَ أبي عامِرٍ. قال: فرُمِيَ أبو عامِرٍ في رُكْبَتِهِ، رَماهُ رَجُلٌ مِن بني جُشَمٍ بسَهْمٍ فأَثْبَتَهُ في رُكْبَتِهِ، فانْتَهَيْتُ إليهِ، فقُلْتُ: يا عَمِّ! مَنْ رَماكَ؟ فأشارَ أبو عامِرٍ إلى أبي موسى، فقالَ: إنَّ ذاكَ قاتِلِي تَراهُ، ذاكَ الّذي رَماني. قالَ أبو مُوسى: فقَصَدْتُ لهُ، فاعْتَمَدْتُهُ، فلَحِقْتُهُ، فلَمَّا رآني؛ وَلَّى عَنِّي ذاهِباً، فاتَّبَعْتُهُ، وجَعَلْتُ أَقولُ لهُ: ألا تَسْتَحي؟ أَلَسْتَ عَرَبِيّاً؟ ألا تَثْبُتُ؟ فَكَفَّ، فالْتَقَيْتُ أنا وهُو، فاخْتَلَفْنا أنا وهُوَ ضَرْبَتَيْنِ، فَضَرَبْتُهُ بالسَّيْفِ، فقَتَلْتُهُ.

ثمَّ رَجَعْتُ إلى أبي عامِرٍ، فقُلْتُ: إنَّ اللّهَ قدْ قَتَلَ صاحِبَكَ. قالَ: فانْزِعْ هٰذا السهْمَ، فنَزَعْتُهُ، فنَزا مِنْهُ الماءُ، فقال: يا ابْنَ أخي! انْطَلِقْ إلى رسولِ اللّهِ ﷺ؛ فأَقْرِئْهُ مِنِّي السَّلامَ، وقُلْ لهُ: يَقولُ لكَ أبو عامِرٍ: اسْتَغْفِرْ لي.

قالَ: واسْتَعْمَلَني أبو عامِرٍ على النّاسِ، ومَكَثَ يَسيراً، ثُمَّ إنَّهُ ماتَ.

فلَمّا رَجَعْتُ إلى النبيِّ ﷺ، دَخَلْتُ عليهِ، وهُوَ في بَيْتٍ على سَريرٍ مُرْمَلٍ، وعلَيْهِ فِراشٌ، وقدْ أَثَّرَ رِمالُ السَّريرِ بِظَهْرِ رسولِ اللّهِ ﷺ وجَنْبَيْهِ، فأَخْبَرْتُهُ بِخَبَرِنا وخَبَرِ أبي عامِرٍ، وقُلْتُ لهُ: قالَ: قُلْ لهُ يَسْتَغْفِرْ لي.

فدَعا رسولُ اللّهِ ﷺ بماءٍ، فتَوَضَّأَ مِنْهُ، ثمَّ رَفَعَ يَدَيْهِ، ثمَّ قالَ: «اللّهُمَّ اغْفِرْ لِعُبَيْدٍ أبي عامِرٍ». حتّى رَأَيْتُ بَياضَ إبْطَيْهِ، ثمَّ قالَ: «اللّهُمَّ اجْعَلْهُ يَوْمَ القِيامَةِ فَوْقَ كَثيرٍ مِن خَلْقِكَ ـ أوْ: مِنَ النّاسِ ـ».

فقُلْتُ: ولي يا رسولَ اللّهِ فاسْتَغْفِرْ. فقالَ النبيُّ ﷺ: «اللّهُمَّ! اغْفِرْ لِعَبْدِاللّهِ بنِ قَيْسٍ ذَنْبَهُ، وأَدْخِلْهُ يَوْمَ القِيامَةِ مُدْخَلاً كَريماً».

قالَ أبو بُرْدَةَ: إحْداهُما لأبي عامِرٍ، والأُخْرى لأبي مُوسى.

ODLIKA EBU MUSAA I EBU 'AMIRA EL-EŠ'ARIJA, ﷻ

1707. Ebu Burde prenosi od svog oca da je rekao: *Poslanik, ﷺ, je nakon Bitke na Hunejnu poslao Ebu 'Amira kao vojskovođu u Evtas. Sukobio se s Durejdom b. es-Simmetom, pa ga je ubio i Allah je porazio njegovu vojsku.*

Ebu Musa je rekao: Poslao je i mene s Ebu 'Amirom. Ebu 'Amir je bio pogođen u koljeno. Pogodio ga je strijelom u koljeno neki čovjek iz plemena Džušem. Došao sam do njega i upitao ga: *Amidža, ko te pogodio?* Ebu 'Amir je pokazao Ebu Musau na tog čovjeka i rekao: *Ono je moj ubica, vidiš li ga? Taj me pogodio.*

Krenuo sam prema njemu i stigao ga. Kada me vidio, počeo je bježati. Pratio sam ga govoreći mu: *Zar se ne stidiš? Zar nisi Arap? Zar nećeš stati?* Stao je, pa smo se sukobili. Razmijenili smo po dva udarca. Udario sam ga sabljom i ubio.

Potom sam se vratio Ebu 'Amiru i rekao: *Allah je ubio tvog protivnika.*

Rekao je: *Izvadi ovu strijelu!*

Izvadio sam je. Iz rane je potekla krv. Ebu Amir je rekao: *Bratiću, otiđi kod Allahovog Poslanika, ﷺ, prenesi mu od mene selam i reci mu: Ebu Amir ti je rekao: Zamoli Allahov oprost za njega.*

Zatim me Ebu Amir odredio za zapovjednika vojske. Još malo je živio i ubrzo umro.

Kada sam se vratio otišao sam do Poslanika, ﷺ. Zatekao sam ga na postelji od palmina lišća, s pokrivačem.[1] Postelja je ostavila tragove na njegovim leđima i stranama. Obavijestio sam ga šta nam se desilo i šta je bilo sa Ebu 'Amirom. Rekao sam mu da ga je Ebu 'Amir zamolio da zatraži oprost za njega. Zatražio je vodu, abdestio se, podigao ruke i rekao: ***Allahu, oprosti Ubejdu Ebu 'Amiru!***, toliko je digao ruke

---

[1] Albani je rekao: *Tako se prenosi u oba* ***Sahiha****. To je problematično, jer da je postelja bila s pokrivačem ne bi palmino lišće ostavilo tragove na leđima. Zbog toga kadija Ijad i drugi kažu da je ispravno: bez pokrivača.* Neki učenjaci kažu da to nije problematično, jer, je pokrivač bio tanak, i kao takav, moguće je da ostavi tragove. (op. prev.).

prilikom dove da sam vidio bjelinu ispod njegovih pazuha, a zatim je proučio: ***Allahu, učini da on na Sudnjem danu bude iznad mnogih Tvojih stvorenja***, ili je rekao: ***od ljudi.*** Rekao sam: *Zatraži i za mene oprost, Allahov Poslaniče!* Rekao je: ***Allahu, oprosti grijehe Abdullahu b. Kajsu i uvedi ga na Sudnjem danu u časno mjesto.*** Ebu Burde je rekao: *Jedna dova je za Ebu 'Amira a druga za Ebu Musaa.*

بابٌ في فَضلِ أبي هُريرَةَ الدَّوْسِيِّ رضيَ اللّهُ عنه

١٧٠٨ ـ عنْ أَبي هُريرَةَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قال: كُنْتُ أدْعو أُمّي إلى الإسْلامِ، وهِيَ مُشرِكَةٌ، فدَعَوْتُها يَوماً، فأسْمَعَتْني في رسولِ اللّهِ ﷺ ما أكْرَهُ، فأتَيْتُ رسولَ اللّهِ ﷺ وأنا أبْكي؛ قُلْتُ: يا رسولَ اللّهِ! إنّي كُنْتُ أدْعو أُمّي إلى الإسْلامِ، فتَأبى عليَّ، فدَعَوْتُها اليَوْمَ، فأسْمَعَتْني فيكَ ما أكْرَهُ؛ فادْعُ اللّهَ أنْ يَهْدِيَ أُمَّ أبي هُريرة. فقالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: **«اللّهُمَّ اهْدِ أُمَّ أبي هُريرَةَ»**.

فخَرَجْتُ مُسْتَبْشِراً بدَعْوةِ نبيِّ اللّهِ ﷺ، فلَمّا جِئْتُ، فَصِرْتُ إلى البابِ؛ فإذا هو مُجافٌ فَسمِعَتْ أُمّي خَشْفَ قَدَمَيَّ، فقالَتْ: مَكانَكَ يا أبا هُريرَةَ! وسَمِعتُ خَضْخَضَةَ الماءِ. قالَ: فاغْتَسَلَتْ، ولَبِسَتْ دِرْعَها، وعَجِلَتْ عنْ خِمارِها، فَفَتَحَتِ البابَ، ثُمَّ قالَتْ: يا أبا هُريرَةَ! أشْهَدُ أنْ لا إلَهَ إلاّ اللّهُ، وأشْهَدُ أنّ مُحمداً عبدُهُ ورَسولُهُ.

قالَ: فرَجَعْتُ إلى رسولِ اللّهِ ﷺ، فأتَيْتُهُ وأنا أبْكي مِنَ الفَرَحِ.

قال: قُلْتُ: يا رسولَ اللّهِ! أبْشِرْ؛ قدِ اسْتَجابَ اللّهُ دَعْوَتَكَ، وهَدى أُمَّ أبي هُرَيْرَةَ. فَحَمِدَ اللّهَ وأثْنى عليهِ، وقالَ خَيْراً.

قالَ: قُلْتُ: يا رسولَ اللّهِ! ادْعُ اللّهَ أنْ يُحَبِّبَني أنا وأُمّي إلى عِبادِهِ المُؤْمنينَ ويُحَبِّبَهُمْ إلَيْنا. قال: فقالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: **«اللّهُمَّ حَبِّبْ عُبَيْدَكَ هذا ـ يَعْني: أبا هُرَيْرَةَ ـ وأُمَّهُ إلى عِبادِكَ المُؤْمِنينَ، وحَبِّبْ إلَيْهِمُ المُؤْمِنينَ»**. فما خُلِقَ مُؤْمِنٌ يَسْمَعُ بي ولا يراني؛ إلاّ أحَبَّني.

ODLIKA EBU HUREJREA ED-DEVSIJA, ﵁

1708. Ebu Hurejre, ﵁, je rekao: Nagovarao sam svoju majku da primi islam. Bila je idolopoklonica. Jednog dana sam je pozvao pa mi je

rekla nešto o Allahovom Poslaniku, ﷺ, što me naljutilo. Došao sam plačući Allahovom Poslaniku, ﷺ.

Rekao sam: *Allahov Poslaniče, pozivao sam svoju majku da primi islam, ali ona to odbija. Jednog dana sam je pozvao pa mi je za tebe rekla nešto što me naljutilo. Zato, zamoli Allaha da uputi majku Ebu Hurejreovu.*

Allahov Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Allahu, uputi Ebu Hurejreovu majku.*** Izašao sam sretan zbog ove dove Allahovog Poslanika, ﷺ.

Kada sam se vratio i došao pred vrata, bila su zaključana. Majka je čula moje korake, pa je rekla: *Sačekaj malo, Ebu Hurejre.* Čuo sam pljuskanje vode. Okupala se, obukla odjeću, na brzinu nabacila svoj prekrivač, otvorila vrata i rekla: *Ebu Hurejre, ešhedu en la ilahe illellah ve ešhedu enne Muhammeden abduhu ve resuluhu (Svjedočim da nema boga osim Allaha i da je Muhammed Njegov rob i poslanik).*

Vratio sam se Allahovom Poslaniku, ﷺ, plačući od radosti. Rekao sam: *Allahov Poslaniče, raduj se, Allah je uslišao tvoju dovu i uputio Ebu Hurejreovu majku.* On se zahvalio Allahu, izrekao Mu pohvalu i rekao: ***Dobro!***

Rekao sam: *Allahov Poslaniče, zamoli Allaha da meni i mojoj majci učini Njegove robove dragim i da oni nama budu dragi.*

Allahov Poslanik, ﷺ, je, potom, rekao: ***Allahu, učini ovog Svog robića*** (tj. Ebu Hurejrea) ***i njegovu majku dragim Tvojim robovima vjernicima i učini da oni budu nama dragi.***

Od tada nije bilo nijednog vjenika koji je čuo za mene, iako me nije vidio, a da me nije zavolio.

١٧٠٩ ـ عن عُروةَ، عن عائشةَ رضيَ اللّهُ عنها؛ قالَت: ألا يُعجِبُكَ أبو هُريرةَ؟ جاءَ فجَلَسَ إلى جانبِ حُجرَتي، يُحدِّثُ عنِ النبيِّ ﷺ يُسمِعُني ذلكَ، وكنتُ أُسبِّحُ، فقامَ قبلَ أن أقضيَ سُبحَتي، ولو أدركتُهُ؛ لَرَدَدتُ عليهِ: إنَّ رسولَ اللّهِ ﷺ لم يكُن يَسرُدُ الحديثَ كَسَرْدِكُم.

قالَ ابنُ شِهابٍ: وقالَ ابنُ المُسيَّبِ: إنَّ أبا هُريرةَ قالَ: يقولونَ: إنَّ أبا هُريرةَ قد أكثرَ! واللّهُ المَوعِدُ، ويقولونَ: ما بالُ المُهاجرينَ والأنصارِ لا يتحدَّثونَ مثلَ أحاديثِهِ؟! وسأُخبِرُكُم عن ذلكَ:

إنَّ إخواني منَ الأنصارِ كانَ يَشغَلُهُم عَمَلُ أرَضيهِم، وإنَّ إخواني منَ المُهاجرينَ كانَ يَشغَلُهُمُ الصَّفقُ بالأسواقِ، وكنتُ ألزَمُ رسولَ اللّهِ ﷺ على مِلءِ بطني، فأشهَدُ إذا غابوا، وأحفَظُ إذا نَسوا، ولقد قالَ رسولُ اللّهِ ﷺ يوماً: «أيُّكُم يَبسُطُ ثوبَهُ، فيأخُذُ من حديثي هذا، ثمَّ يَجمَعُهُ إلى صدرِهِ؛ فإنَّهُ لم يَنسَ شيئاً سَمِعَهُ». فبَسَطتُ بُردةً عليَّ حتّى فَرَغَ من حديثِهِ، ثمَّ جَمَعتُها إلى صدري، فما نَسيتُ بعدَ ذلكَ اليومِ شيئاً حدَّثني بهِ، ولولا آيتانِ أنزَلَهُما اللّهُ عزَّ وجلَّ في كتابِهِ؛ ما حدَّثتُ شيئاً أبداً: ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالْهُدَىٰ﴾ إلى آخرِ الآيتَينِ.

1709. 'Urve prenosi da je Aiša, ﵂, rekla: *Sviđa li ti se Ebu Hurejreov postupak? Došao je i sjeo pokraj moje sobe i počeo prenositi hadise od Poslanika, ﷺ, tako da sam i ja čula u sobi. U to vrijeme sam klanjala nafila-namaz.*[1] *Međutim, prije nego što sam završila namaz ustao je i otišao. A da sam stigla, ja bih mu uzvratila: Allahov Poslanik, ﷺ, nije govorio tako dugo i odjednom kao što vi radite.*

Ibn Šihab prenosi od Ibn Musejjeba da je Ebu Hurejre rekao: *Govore da Ebu Hurejre prenosi mnoge hadise a stat ćemo pred Allaha.*[2]

[1] Duha-namaz. (op. prev.).
[2] Tj. ako sam lagao, obračunat će mi sve, a obračunat će i onima koji o meni loše misle. (op. prev.).

Govore, također: Zbog čega muhadžiri i ensarije ne prenose hadise koje on prenosi? Ja ću vam reći šta je razlog tome. Moja braća ensarije su se bavila obradom zemlje, moja braća muhadžiri trgovinom a ja se nisam odvajao od Allahovog Poslanika, ﷺ, zadovoljavajući se da ne budem gladan.[1] Bio sam s njim kada njih nije bilo, pamtio sam kada oni nisu.

Jednoga dana Allahov Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Koji će od vas prostrijeti svoju odjeću i uzeti ovaj moj govor a potom ga sakupiti do svojih prsa. Nakon toga ništa od onoga što je zapamtio neće zaboraviti.***

Skinuo sam svoj ogrtač i prostro ga. Ostao je tako sve dok Poslanik, ﷺ, nije završio svoj govor. Potom sam sakupio ogrtač i prinio ga do svojih prsa. Nakon toga više nisam ništa zaboravljao od onog što mi je govorio.

Da nije dva ajeta u Kur'anu nikada ne bih ništa rekao:

إِنَّ ٱلَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَآ أَنزَلْنَا مِنَ ٱلْبَيِّنَـٰتِ وَٱلْهُدَىٰ...

Oni koji budu tajili jasne dokaze, koje smo Mi objavili, i pravi put..., pa sve do kraja ovih ajeta.[2]

---

[1] Tj. družio se s njim, zadovoljavajući se hranom koju nađe, i nije štedio niti imetak sakupljao. Drugim riječima, zadovoljavao se hranom koja dođe na dozvoljen način. Time nije želio reći da je služio Poslanika, ﷺ, uz nadoknadu. *Nevevi* (op. prev.).

[2] Ajet u potpunosti glasi:

إِنَّ ٱلَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَآ أَنزَلْنَا مِنَ ٱلْبَيِّنَـٰتِ وَٱلْهُدَىٰ مِنۢ بَعْدِ مَا بَيَّنَّـٰهُ لِلنَّاسِ فِى ٱلْكِتَـٰبِ أُو۟لَـٰٓئِكَ يَلْعَنُهُمُ ٱللَّهُ وَيَلْعَنُهُمُ ٱللَّـٰعِنُونَ ﴿١٥٩﴾ إِلَّا ٱلَّذِينَ تَابُوا۟ وَأَصْلَحُوا۟ وَبَيَّنُوا۟ فَأُو۟لَـٰٓئِكَ أَتُوبُ عَلَيْهِمْ ۚ وَأَنَا ٱلتَّوَّابُ ٱلرَّحِيمُ ﴿١٦٠﴾

One koji budu tajili jasne dokaze koje smo Mi objavili, i Pravi put nakon što smo ga u Knjizi ljudima označili, Allah će prokleti, a proklet će ih i oni koji proklinju. Izuzet će se oni koji se pokaju i poprave, i to javno ispolje; takvima ću Ja oprostiti, jer Ja sam Taj Koji prima pokajanje i milostiv sam. *El-Bekere, 159-160.*

باب في فضل أبي دُجانة سِماكِ بن خَرَشَة رضيَ اللّه عنه

١٧١٠ ـ عنْ أنسٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ أنَّ رسولَ اللّهِ ﷺ أخذَ سَيْفاً يومَ أُحُدٍ، فقالَ: «مَنْ يَأْخُذُ مِنّي هٰذا؟». فبَسطوا أيْدِيَهُم، كلُّ إنسانٍ مِنْهُم يَقولُ: أنا، أنا. قالَ: «فَمَنْ يَأْخُذُهُ بِحَقِّهِ؟». فأَحْجَمَ القَوْمُ، فقالَ سِماكُ بنُ خَرَشَةَ أبو دُجانَةَ: أنا آخُذُهُ بحَقِّهِ.

قالَ: فأَخَذَهُ، فَفَلَقَ بهِ هامَ المُشركينَ.

ODLIKA EBU DUDŽANE SIMAKA B. HUREŠE, ﷺ

1710. Enes, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, na dan Uhuda uzeo sablju i rekao: *Ko će od mene uzeti ovo?*

Pružili su ruke i svako od njih je govorio: *Ja, ja!*

Potom je ponovo upitao: *Ko će je istinski uzeti?* Ljudi su se nakon toga povukli, a Simak b. Hureše Ebu Dudžane je rekao: *Ja ću je uzeti istinski.* Uzeo ju je i njome počeo sjeći mušričke glave.

باب في فضل أبي سُفيانَ صَخرِ بنِ حَرْبٍ رضيَ اللّهُ عنه

١٧١١ ـ عنْ أبي زُمَيْلٍ؛ قالَ: حدَّثني ابنُ عباسٍ رضيَ اللّهُ عنهُما؛ قالَ: كانَ المُسْلِمونَ لا يَنْظُرونَ إلى أبي سُفْيانَ ولا يُقاعِدونَهُ، فقالَ للنبيِّ ﷺ: يا نبيَّ اللّهِ! ثلاثٌ أعْطِنيهِنَّ. قالَ: «نعمْ». قالَ: عِندي أحْسَنُ نِساءِ العَرَبِ وأجْمَلُهُ: أُمُّ حبيبةَ بِنتُ أبي سُفيانَ؛ أُزَوِّجُكَها. قالَ: «نعمْ». قالَ: ومُعاوِيَةُ تَجْعَلُهُ كاتِباً بَيْنَ يَدَيْكَ. قالَ: «نعمْ». قالَ: وتُؤَمِّرُني حتّى أُقاتِلَ الكُفّارَ كما كُنْتُ أُقاتِلُ المُسْلِمينَ. قالَ: «نعمْ».

قالَ أبو زُمَيْلٍ: ولَوْلا أنّهُ طَلَبَ ذٰلكَ مِنَ النبيِّ ﷺ؛ ما أعْطاهُ ذٰلكَ؛ لأنّه لمْ يَكُنْ يُسْأَلُ شَيْئاً؛ إلاّ قالَ: «نعمْ».

ODLIKA EBU SUFJANA, SAHR B. HARBA, ﷺ

1711. Ebu Zumejl prenosi da mu je Ibn Abbas, ﷺ, između ostalog, rekao: *Muslimani nisu gledali Ebu Sufjana niti su sjedili s njim.*

Jednom je on rekao Poslaniku, ﷺ: *Poslaniče, udovolji mi u tri slučaja.* Poslanik je rekao: ***Dobro!***

Rekao je: *Ja za ženu imam najljepšu i najbolju Arapku. To je Umm Habiba, kćerka Ebu Sufjana. Pa da ti je dam za ženu.*

Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Dobro!***[1]

Muaviju uzmi za svog pisara.

Rekao je: ***Dobro!***

Postavi me za vojskovođu pa da se borim protiv nevjernika kao što sam se borio protiv muslimana.

Rekao je: ***Dobro!***

Ebu Zumejl je rekao: *Da on to od Poslanika, ﷺ, nije tražio on mu to ne bi dao, jer kad god je nešto tražio Poslanik, ﷺ, bi govorio:* ***Dobro!***

---

[1] U vezi s ovim hadisom ima nejasnoća. Svi se slažu da je Ebu Sufjan primio islam na dan oslobođenja Mekke i da se Poslanik, ﷺ, oženio Ummu Habibom prije nego je Ebu Sufjan primio islam. To je navelo Ibn Hazma da kaže da je ovaj hadis apokrifan i za to je okrivio Ikrimu b. Amara koji ga je prenio od Ebu Zumejla.

Hafiz hadisa Abdu-l-Gani el-Makdisi, to je najstrožije kritikovao u svom djelu *Efradu Muslim,* 11/70. O problemu u hadisu je rekao da je namjera Ebu Sufjana bila obnova bračnog ugovora. Komentator je naveo i sličan odgovor Ibn Salaha. Nakon svih navoda komentator je rekao: *Sva opravdanja su daleka, nisu riješila problem u hadisu. U rivajetu je vidna greška. A Allah najbolje zna.*

Ikrime b. Imran, iako nije slab prenosilac, nije hafiz hadisa i učenjaci o njemu imaju oprečne stavove. Zehebi ga je svrstao među slabe prenosioce, rekavši: *Ibn Mein je rekao da je pouzdan, a Ahmed da je slab.* Ibn Hadžer u *Et-Tehzibu* je rekao: *Iskren, ali griješi, nesiguran je kad prenosi od Jahjaa b. Kesira; nije pisao hadise.* Prenosilac poput njega ne zaslužuje toliki trud da bi hadis ostao potvrđen. Zehebi je za ovaj hadis rekao da je slab – *munker.*

بابٌ في فضلِ جُلَيبيبٍ رضيَ اللّهُ عنهُ

١٧١٢ ـ عنْ أبي بَرْزَةَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ أنَّ النبيَّ ﷺ كانَ في مَغْزًى لهُ، فأفاءَ اللّهُ عليهِ، فقالَ لأصْحابِهِ: «هلْ تفقدونَ مِن أحَدٍ؟». قالوا: نعمْ؛ فُلاناً، وفُلاناً، وفُلاناً، ثمَّ قالَ: «هَلْ تفْقِدونَ مِن أَحَدٍ؟». قالوا: نعمْ؛ فُلاناً، وفُلاناً، وفُلاناً. ثمَّ قالَ: «هَلْ تَفقِدونَ مِن أحَدٍ؟». قالوا: لا. قالَ: «لٰكِنّي أفْقِدُ جُلَيبيباً؛ فاطْلُبوهُ». فَطلَبوهُ في القَتْلى، فوَجدوهُ إلى جَنْبِ سَبْعَةٍ قد قتَلَهُمْ، ثمَّ قتَلوهُ، فأتى النبيُّ ﷺ، فوَقَفَ عليهِ، فقالَ: «قَتَلَ سَبْعَةً ثمَّ قتَلوهُ، هٰذا مِنّي وأنا مِنْهُ، هٰذا منّي وأنا مِنْهُ».

قالَ: فوَضَعَهُ على ساعِدَيْهِ، ليسَ لهُ سَريرٌ إلاّ ساعِدا النبيِّ ﷺ.

قالَ: فحُفِرَ لهُ ووُضِعَ في قَبْرِه. لمْ يَذْكُرْ غَسْلاً.

DŽULEJBIBOVA, ﵁, ODLIKA

1712. Ebu Berze, ﵁, prenosi da je Poslanik, ﷺ, bio u jednoj od bitaka u kojoj je Allah dao da dobiju neki plijen, pa je upitao svoje ashabe: ***Da li vam neko nedostaje?***

Rekli su: *Da, taj, taj i taj.*

Potom je ponovo upitao: ***Da li vam još neko nedostaje?***

Rekli su: *Da, taj, taj i taj.*

Zatim je, po treći put, upitao: ***Da li vam još neko ne dostaje?***

Rekli su: *Ne!*

Rekao je: ***Ali ja ne vidim Džulejbiba, potražite ga.***

Potražili su ga među ubijenim i našli ga pored sedmerice koje je ubio a potom je on ubijen.

Allahov Poslanik, ﷺ, je došao, stao pored njega i rekao: ***Ubio je sedmericu a zatim su njega ubili. Ovaj je moj i ja sam njegov, ovaj je moj i ja sam njegov.***

Potom ga je Poslanik, ﷺ, stavio sebi na ruke, a on i nije imao ništa drugo do Poslanikove, ﷺ, ruke. Iskopan mu je mezar, stavljen je u njega i nije spomenuto gasulenje.

بابٌ في فَضْلِ حَسَّانَ بنِ ثابتٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ

١٧١٣ - عنْ أبي هُريرةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ أَنَّ عمرَ بنَ الخطَّابِ رضيَ اللَّهُ عنهُ مَرَّ بِحسَّانَ وهُو يُنْشِدُ الشِّعْرَ في المَسْجِدِ، فَلَحَظَ إليهِ، فقالَ: قدْ كُنْتُ أُنْشِدُ وفيهِ مَنْ هُو خَيْرٌ مِنْكَ. ثُمَّ الْتَفَتَ إلى أبي هُريرةَ، فقالَ: أَنْشُدُكَ اللَّهَ؛ أَسَمِعْتَ رسولَ اللَّهِ ﷺ يقولُ: «أَجِبْ عَنِّي، اللهُمَّ أَيِّدْهُ بِروحِ القُدُسِ»؟ قالَ: اللهُمَّ نعمْ.

ODLIKA HASSANA B. SABITA, ﷜.

1713. Ebu Hurejre, ﷜, prenosi da je Omer b. el-Hattab, ﷜, prošao pored Hassana dok je recitovao poeziju u džamiji i pogledao ga poprijeko.

Hassan je rekao: *Ja sam poeziju recitovao i onda kada je u njoj bio onaj ko je bio bolji od tebe.*

Potom se okrenuo Ebu Hurejreu i rekao: *Zaklinjem te Allahom, da li si čuo Allahovog Poslanika, ﷺ, kada je govorio:* ***Odgovori umjesto mene. Allahu, osnaži ga Ruhu-l-Kuddusom.***[1]

Ebu Hurejre je rekao: *Da, čuo sam.*

[1] Tj. Džibrilom.

١٧١٤ ـ عن البَراءِ بنِ عازبٍ رضيَ اللَّهُ عنهُما؛ قالَ: سَمِعْتُ رسولَ اللَّهِ ﷺ يَقولُ لِحسانَ بنِ ثابتٍ: «اهْجُهُم ـ أَوْ: هاجِهِمْ ـ، وجِبْرِيلُ مَعَكَ».

1714. El-Bera' b. Azib, ﷺ, veli da je čuo Allahovog Poslanika, ﷺ, kako je rekao Hassanu b. Sabitu: ***Ispjevaj im satiričnu pjesmu,*** ili ***ismij ih. Džibril je s tobom.***

١٧١٥ ـ عنْ مَسْروقٍ؛ قالَ: دَخَلْتُ على عائشةَ رضيَ اللَّهُ عنْها، وعِنْدَها حسَّانُ بنُ ثابتٍ، يُنْشِدُها شِعْراً، يُشَبِّبُ بِأَبْياتٍ لهُ، فقالَ:

حَصانٌ رَزانٌ مَا تُزَنُّ بِرِيبَةٍ   وتُصْبِحُ غَرْثَى مِنْ لُحومِ الغَوافِلِ

فقالَتْ لهُ عائشةُ: لٰكِنَّكَ لَسْتَ كَذٰلِكَ.

قالَ مَسْروقٌ: فقُلْتُ لَها: لِمَ تَأْذَنِينَ لهُ يَدْخُلُ عليكِ، وقدْ قالَ اللَّهُ: ﴿وَالَّذِي تَوَلَّىٰ كِبْرَهُ مِنْهُمْ لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ [النور: ١١]؟ فقالَتْ: فأَيُّ عَذابٍ أَشَدُّ مِنَ العمى؟ فقالَتْ: إنَّه كانَ يُنافِحُ (أَوْ: يُهاجي) عنْ رسولِ اللَّهِ ﷺ.

1715. Mesruk je rekao: Došao sam kod Aiše, ﷺ. Kod nje je bio Hassan b. Sabit, recitovao je stihove ukrašavajući ih svojim rimama.

Rekao je:

Neporočna i potpune pameti,
nevina od svake sumnje.
Budi se gladna od mesa nehajnih.

Aiša mu je rekla: *Ali ti nisi takav.*[1]

Mesruk je rekao: *Rekao sam joj: Zašto mu dozvoljavaš da dolazi kod tebe? Allah je rekao:*

وَٱلَّذِى تَوَلَّىٰ كِبْرَهُۥ مِنْهُمْ لَهُۥ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١١﴾

[1] Iz ovoga se vidi da je sudjelovao u potvori Aiše, ﷺ. Ebu Omer je prenio od Aiše da je rekla za Hassana da nije u tome sudjelovao. I sam Hassan je to negirao. *El-Mufhim*, 6/422. (op. prev.).

A onog od njih koji je to najviše činio čeka patnja velika.[1]

Upitala je: *Ima li veće kazne od sljepila?!* *On je branio* ili *odgovarao na satire koje su mušrici upućivali Poslaniku,* ﷺ.

---

[1] Ajet u potpunosti glasi:

إِنَّ ٱلَّذِينَ جَآءُو بِٱلْإِفْكِ عُصْبَةٌ مِّنكُمْ لَا تَحْسَبُوهُ شَرًّا لَّكُم بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ لِكُلِّ ٱمْرِيٍٕ مِّنْهُم مَّا ٱكْتَسَبَ مِنَ ٱلْإِثْمِ وَٱلَّذِى تَوَلَّىٰ كِبْرَهُۥ مِنْهُمْ لَهُۥ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١١﴾

Zbilja, oni koji su iznijeli potvoru, jesu jedna skupina između vas! Vi ne smatrajte to nekim zlom po vas; ne, to je dobro po vas. Svaki od njih bit će kažnjen prema grijehu koji je zaslužio, a onoga od njih koji je to najviše činio čeka patnja velika. *En-Nur, 11.*
Iz njegovog govora može se razumjeti da je Hassan povod objavi ajeta i da se ajet na njega odnosi. Međutim, sam Urve je prenio od Aiše da se ajet odnosi na Abdullaha b. Ubejja b. Selula, i to je ispravno. (op. prev.).

١٧١٦ - عن عائشة رضيَ اللَّهُ عنها؛ أَنَّ رسولَ اللَّهِ ﷺ قالَ: **«اهجوا قُرَيشاً؛ فإنَّهُ أَشدُّ عَلَيها مِن رَشقٍ بِالنَّبلِ»**.

فأَرسَلَ إلى ابنِ رَواحَةَ، فقالَ: **«اهجُهُمْ»**. فهَجاهُمْ، فلمْ يُرضِ.

فأَرسَلَ إلى كَعْبِ بنِ مالِكٍ.

ثمَّ أَرسَلَ إلى حسانَ بنِ ثابتٍ، فلَمَّا دَخَلَ عليهِ؛ قالَ حسانُ: قدْ آنَ لَكُمْ أَنْ تُرسِلوا إلى هذا الأَسَدِ الضَّارِبِ بِذَنَبِهِ. ثمَّ أَدْلَعَ لِسانَهُ، فجَعَلَ يُحَرِّكُهُ، فقالَ: والَّذي بَعَثَكَ بِالحَقِّ؛ لأَفرِيَنَّهُمْ بِلِساني فَرْيَ الأديم. فقالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: **«لا تَعجَلْ؛ فإنَّ أَبا بَكرٍ أَعلَمُ قُرَيشٍ بِأَنسابِها، وإنَّ لي فِيهِم نَسَباً، حتَّى يُلَخِّصَ لكَ نَسَبي»**.

فأَتاهُ حَسَّانُ، ثمَّ رَجَعَ، فقالَ: يا رسولَ اللَّهِ! قدْ لَخَّصَ لي نَسَبَكَ، والذي بَعَثَكَ بِالحَقِّ؛ لأَسُلَّنَّكَ مِنهُم كَما تُسَلُّ الشَّعْرَةُ مِن العَجينِ.

قالتْ عائِشَةُ: فَسَمِعتُ رسولَ اللَّهِ ﷺ يقولُ لِحسَّانَ: **«إنَّ رُوحَ القُدُسِ لا يَزالُ يُؤَيِّدُكَ ما نافَحْتَ عنِ اللَّهِ ورسولِهِ»**.

وقالَتْ: سَمِعْتُ رسولَ اللَّهِ ﷺ يقولُ: **«هَجاهُمْ حَسَّانُ فَشَفى واشْتَفى»**.

قال حَسَّانُ:

هَجَوْتَ مُحَمَّداً فَأَجَبْتُ عنهُ ... وعِندَ اللَّهِ في ذاكَ الجَزاءُ

هَجَوْتَ مُحَمَّداً بَرّاً تَقِيّاً ... رسولَ اللَّهِ شِيمَتُهُ الوَفاءُ

فإنَّ أَبي ووالِدَتي وعِرْضي ... لِعِرْضِ مُحَمَّدٍ مِنكُمْ وِقاءُ

ثَكِلْتُ بُنَيَّتي إنْ لمْ تَرَوْها ... تُثيرُ النَّقْعَ مِنْ كَنَفَيْ كَداءُ

يُبارِينَ الأَعِنَّةَ مُصْعِداتٍ ... عَلى أَكْتافِها الأَسَلُ الظِّماءُ

تَظَلُّ جِيادُنا مُتَمَطِّراتٍ ... تُلَطِّمُهُنَّ بِالخُمُرِ النِّساءُ

فَإِنْ أَعْرَضْتُمُو عَنَّا اعْتَمَرْنَا وكانَ الفَتْحُ وانْكَشَفَ الغِطاءُ
وَإِلاَّ فاصْبِروا لِضِرابِ يَومٍ يُعِزُّ اللّهُ فيهِ مَنْ يَشاءُ
وقالَ اللّهُ قَدْ أَرْسَلْتُ عَبْداً يَقولُ الحَقَّ لَيْسَ بِهِ خَفاءُ
وقالَ اللّهُ قَدْ يَسَّرْتُ جُنْداً هُمُ الأَنْصارُ عُرْضَتُها اللِّقاءُ
لَنا في كُلِّ يَوْمٍ مِنْ مَعَدٍّ سِبابٌ أَوْ قِتالٌ أَوْ هِجاءُ
فَمَنْ يَهْجو رَسولَ اللّهِ مِنْكُمْ وَيَمْدَحُهُ وَيَنْصُرُهُ سَواءُ
وَجِبْريلٌ رَسولُ اللّهِ فِينا وَرُوحُ القُدْسِ لَيْسَ لَهُ كِفاءُ

1716. 'Aiša, ﵂, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Ismijte satirama Kurejševiće, jer im je to teže od napada strijelama.***

Poslao je po Ibn Revvahu i rekao mu: ***Podvrgni ih ironiji satirom!***

Ibn Revvaha je to učinio, ali to nije zadovoljilo Poslanika, ﷺ.

Poslao je po Ka'ba b. Malika, a potom po Hassana b. Sabita. Kada je ušao kod njega, Hassan je rekao: *Vrijeme je i bilo da pozovete ovoga lava koji udara repom.*[1] Zatim je pružio jezik, počeo ga pokretati pa je rekao: *Tako mi Onoga koji te je poslao s Istinom, razderat ću ih svojim jezikom kao kožu.*

Allahov Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Nemoj žuriti! Ebu Bekr je Kurejšević koji najviše zna o njihovom porijeklu. Ja također imam roda kod njih. Zato, sačekaj da ti to Ebu Bekr rezimira.***

Hassan je otišao Ebu Bekru, vratio se i rekao: *Allahov Poslaniče, on mi je ispričao tvoj rod. Tako mi Onoga koji te poslao s Istinom, ja ću te izbaviti od njih kao što se dlaka izvlači iz tijesta.*

Aiša je rekla: *Čula sam Allahovog Poslanika, ﷺ, kada je rekao Hassanu:* ***Džibril je neprestano s tobom sve dok odgovaraš na potvore protiv Allaha i Njegovog Poslanika, ﷺ.***

---

[1] Kažu učenjaci: Uporedio je sebe s lavom, a jezik s lavljim repom. Jer svojim stihovima ljuti neprijatelje i pokreće jezik kada izgovara stihove, kao lav rep kada je ljut. *Nevevi, 16/49.* (op. prev.).

Rekla je: *Čula sam Allahovog Poslanika, ﷺ, kada je rekao:* ***Hassan ih je podvrgao ironiji i zadovoljio vjernike i sebe.***

Hassan je rekao:

Napao si Muhammeda, pa sam mu u odbranu morao stati, i zato ću kod Allaha Uzvišenog ja nagradu sad imati.

Napao si Muhammeda, Allahovog Poslanika, dobročinstvo, bogobojaznost i ispunjenje obećanja njegova je prava slika.

Branim ga svojim ocem, majkom, čašću, dostojanstvom Muhammeda ja branim od vas.

Ostao ja bez kćeri svoje, ako spremna neće biti, uzeti pijesak i prašinu i u vaša lica ih baciti.

Naši konji prednjače napredujući vatreno i čedno, na njihovim plećima je koplje žara borbe žedno.

Konji naši jedni druge preticati i nadmašiti znaju, dok ih svojim prekrivačima naše žene na to i tjeraju.

Ako od nas glave okrenete – 'umru ćemo obaviti, pobjeda će doći, koprena će pasti i neće je biti.

Ako se ne budete pokorili, sačekajte dan bijeli, kad će Allah uzvisiti koga hoće, koga želi.

«Poslao sam Svoga roba i istinu njemu dao, ništa skriti on vam neće!» - Allah je već rekao.

Allah je još kazao: «Pomogao sam ensarije, čiji je istinski cilj: borba i bitka koja se bije!»

Svakim danom od idolopoklonika očekujemo sad, neku psovku, oštar sukob ili žestok napad.

Onaj koji hvali i pomaže idolopoklonike sada, isti je kao i onaj koji napada Muhammeda.

Ali, sreća Džibril je među nama, Poslanik Allahov, Ruhu-l-Kudus kome, uistinu, nigdje nema ravnog!

باب في فضل جرير بن عبدالله البجلي
رضي الله عنه

١٧١٧ - عن جرير رضي الله عنه؛ قال: ما حجبني رسول الله ﷺ منذ أسلمت، ولا رآني؛ إلا تبسم في وجهي.

ODLIKA DŽERIRA B. 'ABDULLAHA EL-BEDŽELIJA, ﵁

1717. Džerir, ﵁, je rekao: *Otkako sam primio islam Allahov Poslanik, ﷺ, mi nije zabranio da uđem kod njega a nikada me nije vidio da mi se nije osmijehnuo.*

١٧١٨ - عن جرير رضي الله عنه؛ قال: قال لي رسول الله ﷺ: «يا جرير! ألا تريحني من ذي الخلصة؟»؛ بيت لخثعم كان يدعى كعبة اليمانية.

قال: فنفرت إليه في خمسين ومائة فارس، وكنت لا أثبت على الخيل، فذكرت ذلك لرسول الله ﷺ، فضرب بيده في صدري، فقال: «اللهم! ثبته، واجعله هادياً مهدياً».

قال: فانطلق فحرقها بالنار، ثم بعث جرير إلى رسول الله ﷺ رجلاً يبشره، يكنى أبا أرطاة، منا، فأتى رسول الله ﷺ، فقال له: ما جئتك حتى تركناها كأنها جمل أجرب. فبرك رسول الله ﷺ على خيل أحمس ورجالها خمس مرات.

1718. Džerir, ﵁, prenosi da mu je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Džerire, zar me nećeš riješiti Zu-l-Halesa?***

To je bila Has'amova kuća koju su nazivali jemenskom kjabom.

Krenuo sam ka njoj sa stotinu i pedeset konjanika. Ja nisam mogao jahati, pa sam to spomenuo Allahovom Poslaniku, ﷺ.

Udario me po prsima i rekao: ***Allahu, učvrsti ga i učini ga upućenim i onim koji upućuje na Pravi put.***

Uputio se prema toj građevini i spalio je. Zatim je Džerir poslao jednog čovjeka Poslaniku, ﷺ, da ga obraduje. On se zvao Ebu Ertate Minna.

Došao je Allahovom Poslaniku, ﷺ, i rekao: *Došao sam ti tek nakon što smo je ostavili kao šugavu devu.*[1]

Allahov Poslanik, ﷺ, je blagoslovio konje i ljude iz plemena Ahmes pet puta.

بابُ فَضْلِ أَصْحابِ الشَّجَرَةِ رضيَ اللَّهُ عنْهُم

١٧١٩ - عنْ أُمِّ مُبَشِّرٍ رضيَ اللَّهُ عنْهُما؛ أَنَّها سَمِعَتِ النبيَّ ﷺ يَقولُ عندَ حَفْصَةَ: «**لا يَدْخُلُ النّارَ إِنْ شاءَ اللَّهُ تَعالى مِنْ أَصْحابِ الشَّجَرَةِ أَحَدٌ، الّذينَ بايَعوا تَحْتَها**». **قالَتْ: بَلى يا رسولَ اللَّهِ! فانْتَهَرَها، فقالَتْ حَفْصَةُ:** ﴿وَإِن مِّنكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا﴾ [مريم: ٧١]. **فقالَ النبيُّ ﷺ: «قَدْ قالَ اللَّهُ عزَّ وجَلَّ:** ﴿ثُمَّ نُنَجِّي الَّذِينَ اتَّقَوا وَّنَذَرُ الظَّالِمِينَ فِيهَا جِثِيًّا ﴿٧٢﴾﴾ [مريم: ٧٢].

ODLIKA ONIH KOJI SU SE POD DRVETOM OBAVEZALI NA VJERNOST POSLANIKU, ﷺ

1719. Ummu Mubeššir prenosi da je čula Poslanika, ﷺ, kada je bio kod Hafse, da je rekao: ***Niko od onih koji su dali prisegu pod drvetom*[2]*, neće, inša-Allah,*[3] *ući u Vatru!*[4]**

Hafsa je rekla: pa ju je ukorio.

[1] Tj. kao da su zalivene katranom zbog šuge, što ih je učinilo crnim. Time je želio reći da su crne zbog paljevine.

[2] Tj. na Hudejbijji. (op. prev.).

[3] Učenjaci kažu: Niko od njih neće ući u Vatru sigurno, što je i jasno rečeno u hadisu koji prenosi Hatib. Rekao je inša-Allah zbog berićeta, a ne zbog sumnje. *Nevevi*, 16/58. (op. prev.).

[4] U drugom rivajetu od Džabira se prenosi: ***Neće ući u Džehennem učesnici Bedra i Hudejbije.*** Lanac prenosilaca odgovara Muslimovim uslovima. U drugom rivajetu stoji: Došao je Hatibov sluga i rekao: *Tako mi Allaha, Hatib neće ući u Džennet.* Poslanik, ﷺ, reče: ***Griješiš, Hatib je učesnik Bedra i Hudejbije.***

Hafsa je, potom, proučila:

وَإِن مِّنكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا

Niko od vas neće biti a da neće ući u Vatru.[1]

Poslanik, ﷺ, je citirao:

ثُمَّ نُنَجِّي ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوا۟ وَّنَذَرُ ٱلظَّٰلِمِينَ فِيهَا جِثِيًّا ﴿٧٢﴾

Zatim ćemo one koji su se grijeha klonili spasiti, a nevjernike ćemo da u njima na koljenima kleče ostaviti.[2]

---

[1] Ajet u potpunosti glasi:

وَإِن مِّنكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ حَتْمًا مَّقْضِيًّا ﴿٧١﴾

I svaki od vas će do njega stići! Gospodar tvoj se sigurno tako obavezao! *Merjem, 71.*

[2] *Merjem, 72.*

بابٌ فَضْلُ مَنْ شَهِدَ بَدْراً

١٧٢٠ - عنْ عليٍّ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: بَعَثَنا رسولُ اللَّهِ ﷺ أنا والزُّبَيْرَ والمِقْدادَ رضيَ اللَّهُ عنهُما، فقالَ: **«ائْتوا رَوْضَةَ خاخٍ؛ فإنَّ بِها ظَعينَةً معَها كِتابٌ؛ فخُذوهُ مِنْها»**.

فانْطَلَقْنا تَعادى بِنا خَيْلُنا؛ فإذا نَحْنُ بِالمَرْأَةِ، فقُلْنا: أَخْرِجي الكِتابَ. فقالَتْ: ما مَعي كِتابٌ. فقُلْنا: لَتُخْرِجِنَّ الكِتابَ أوْ لَتُلْقِيَنَّ الثِّيابَ. فأَخْرَجَتْهُ مِنْ عِقاصِها.

فأَتَيْنا بهِ رسولَ اللَّهِ ﷺ؛ فإذا فيهِ: مِنْ حاطِبِ بنِ أبي بَلْتَعَةَ إلى ناسٍ مِنَ المُشْرِكينَ مِنْ أهلِ مَكَّةَ، يُخْبِرُهُمْ بِبَعْضِ أمْرِ رسولِ اللَّهِ ﷺ! فقالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: **«يا حاطِبُ! ما هٰذا؟!»**. قالَ: لا تَعْجَلْ عَلَيَّ يا رسولَ اللَّهِ! إنِّي كُنْتُ امْرَأً مُلْصَقاً في قُرَيْشٍ (قالَ سُفْيانُ: كانَ حَليفاً لَهُمْ، ولَمْ يَكُنْ مِن أنْفُسِها)، وكانَ مِمَّنْ كانَ مَعَكَ مِنَ المُهاجِرينَ لَهُمْ قَراباتٌ يَحْمُونَ بِها أهْليهِمْ، فأَحْبَبْتُ إذْ فاتَني ذٰلِكَ مِنَ النَّسَبِ فيهِمْ أنْ أتَّخِذَ فيهِمْ يَداً يَحْمُونَ بِها قَرابَتي، ولَمْ أفْعَلْهُ كُفراً، ولا ارْتِداداً عنْ ديني، ولا رِضاً بِالكُفْرِ بعدَ الإسْلامِ. فقالَ النَّبيُّ ﷺ: **«صَدَقَ»**. فقالَ عُمَرُ رضيَ اللَّهُ عنهُ: دَعْني يا رسولَ اللَّهِ أضْرِبْ عُنُقَ هٰذا المُنافِقِ. فقالَ: **«إنَّهُ قدْ شَهِدَ بَدْراً، وما يُدْريكَ؟! لَعَلَّ اللَّهَ عَزَّ وجَلَّ اطَّلَعَ على أهْلِ بَدْرٍ، فقالَ: اعْمَلوا ما شِئْتُمْ؛ فقدْ غَفَرْتُ لَكُمْ»**.

فأَنْزَلَ اللَّهُ عزَّ وجلَّ: ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَا تَتَّخِذُوا۟ عَدُوِّى وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَآءَ﴾ [الممتحنة: ١].

وجَعَلَها (يَعْني: الآيَةَ) إسْحاقُ في رِوايَتِهِ مِن تِلاوَةِ سُفْيانَ.

ODLIKA ONIH KOJI SU UČESTVOVALI U BICI NA BEDRU

1720. Alija, ﵁, je rekao: Allahov Poslanik, ﷺ, je poslao mene, Zubejra i Mikdada i rekao: ***Otiđite do mjesta Revdati Hah.***[1] ***Tu ćete naći ženu u nosiljci. Kod nje je pismo, pa ga uzmite.***

[1] To je mjesto između Mekke i Medine. Udaljeno je od Medine dvanaest milja.

Krenuli smo tjerajući konje galopom. Kada smo došli do tog mjesta zaista smo našli ženu u nosiljci.

Rekli smo joj: *Predaj pismo!*

Rekla je: *Nemam nikakvo pismo.*

Rekli smo: *Ili ćeš predati pismo ili ćeš skinuti odjeću.*

Izvadila je pismo iz svojih pletenica.

Donijeli smo pismo Allahovom Poslaniku, ﷺ. Upućeno je od Hatiba b. ebi Belte'a nekim mušricima u Mekki. U njemu ih je obavještavao o nečemu u vezi s Allahovim Poslanikom, ﷺ.

Allahov Poslanik, ﷺ, ga je upitao: ***Šta je ovo, Hatibe?***

Rekao je: *Allahov Poslaniče, ne žuri sa mnom! Ja sam slabo kotirao kod Kurejševića.* (Sufjan kaže: *Bio je njihov saveznik i nije bio njihov.*) *Neki muhadžiri sa tobom imaju rodbinu koja im štiti porodice. Zato sam odlučio, ako već nisam u srodstvu s njima, da dobijem neku privilegiju kod njih da bi mi zaštitili familiju. Ja to nisam uradio iz nevjerstva niti otpadništva od svoje vjere, niti iz zadovoljstva nevjerstvom poslije islama.*

Poslanik, ﷺ, je rekao: **Istinu je rekao.**

Omer je rekao: *Pusti me Allahov Poslaniče, da udarim po vratu ovog munafika!* Poslanik, ﷺ, je rekao: **On je bio učesnik Bedra. Možda Allah ima posebnu naklonost prema njima i zato im je, možda, rekao: Radite šta hoćete, sve sam vam oprostio.**

Potom je Uzvišeni objavio ovaj ajet:

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَا تَتَّخِذُوا۟ عَدُوِّى وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَآءَ

O vjernici, ne uzimajte Moje i vaše neprijatelje za prijatelje.[1]

---

[1] Ajet u potpunosti glasi:

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَا تَتَّخِذُوا۟ عَدُوِّى وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَآءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِم بِٱلْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا۟ بِمَا جَآءَكُم مِّنَ ٱلْحَقِّ يُخْرِجُونَ ٱلرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ أَن تُؤْمِنُوا۟ بِٱللَّهِ رَبِّكُمْ إِن كُنتُمْ خَرَجْتُمْ جِهَـٰدًا فِى سَبِيلِى وَٱبْتِغَآءَ مَرْضَاتِى

Ishak, u svojoj predaji, kaže da je ajet proučio Sufjan.

بابٌ في فَضْلِ قُرَيْشٍ والأَنْصارِ وغَيْرِهِمْ

١٧٢١ - عنْ أبي هُريرَةَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قال: قال رسولُ اللّهِ ﷺ: «قُرَيْشٌ والأَنْصارُ ومُزَيْنَةُ وجُهَيْنَةُ وأَسْلَمُ وغِفارُ وأَشْجَعُ مَوالِيَّ، لَيْسَ لَهُمْ مَوْلًى دونَ اللّهِ ورَسولِهِ».

O ODLICI KUREJŠEVIĆA, ENSARIJA I DRUGIH

1721. Ebu Hurejre, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Kurejševići, ensarije, Muzejne, Džuhejnije, Eslemije, Gifarije i Ešdže'ije su moji pomagači. Oni nemaju drugih pomagača izuzev Allaha i Njegovog Poslanika.***

تُسِرُّونَ إِلَيْهِم بِٱلْمَوَدَّةِ وَأَنَا۠ أَعْلَمُ بِمَآ أَخْفَيْتُمْ وَمَآ أَعْلَنتُمْ ۚ وَمَن يَفْعَلْهُ مِنكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَآءَ ٱلسَّبِيلِ ﴿١﴾

O vjernici! Ne uzimajte Moje neprijatelje i svoje neprijatelje za prijatelje, ljubav im darivajući, a oni poriču Istinu koja došla je vama, i izgone Poslanika i vas zato što vjerujete u Allaha, vašega Gospodara, ako ste već izišli radi džihada na Putu Mojemu i tražeći zadovoljstvo Moje, a vi njima ljubav tajno iskazujete, a Ja najbolje znam što vi skrivate i što obznanjujete. A ko to od vas bude činio, pa – taj je zalutao s Pravog puta. *El-Mumtehine, 1.*

باب في نساء قريش

١٧٢٢ - عن أبي هريرة رضي الله عنه؛ قال: سمعت رسول الله ﷺ يقول: «نساء قريش خير نساء ركبن الإبل؛ أحناه على طفل، وأرعاه على زوج في ذات يده».

قال: يقول أبو هريرة على إثر ذلك: ولم تركب مريم بنت عمران بعيراً قط.

O KUREJŠEVIĆKIM ŽENAMA

1722. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Kurejševićke žene su najbolje žene koje su jahale deve,[1] najsamilosnije su prema djeci i najbolje čuvaju ono što njihovi muževi posjeduju.***

Potom je Ebu Hurejre rekao: *Merjem, Imranova kćerka, nikada nije jahala devu.*

باب في فضائل الأنصار رضي الله عنهم

١٧٢٣ - عن جابر بن عبدالله رضي الله عنهما؛ قال: فينا نزلت: ﴿إذ همت طائفتان منكم أن تفشلا والله وليهما﴾ [آل عمران: ١٢٢]؛ بنو سلمة وبنو حارثة، وما نحب أنها لم تنزل؛ لقول الله عز وجل: ﴿والله وليهما﴾.

O ODLIKAMA ENSARIJA, ﷺ

1723. Džabir b. Abdullah, ﷺ, je rekao: O nama, Benu Selime i Benu Harise je objavljen ovaj ajet:

[1] U ovom hadisu spomenuta je odlika Kurejševićki. Pohvaljene su zbog: blagosti prema djeci, lijepom odgoju djece, ostajanja uz njih kada im umre otac i drugo što podrazumijeva čuvanje muževa prava u imetku, časti i trošenju. Značenje toga *da jašu deve* je da su Arapkinje. Zbog toga je Ebu Hurejre i rekao da Merjema nije jahala devu. Time se želi reći da su Kurejševićke najbolje arapske žene a poznato je da su Arapi općenito bolji od drugih. *Nevevi, 16/80.* (op. prev.).

إِذ هَمَّت طَّآئِفَتَانِ مِنكُمْ أَن تَفْشَلَا وَٱللَّهُ وَلِيُّهُمَا وَعَلَى ٱللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ ٱلْمُؤْمِنُونَ ﴿١٢٢﴾

Kada dvije skupine vaše gotovo ne uzmakoše, a Allah je njihov zaštitnik! I samo u Allaha neka se vjernici pouzdaju![1]

Ja ne bih volio da nisu objavljeni zbog riječi u njima:

وَٱللَّهُ وَلِيُّهُمَا

Allah ih je sačuvao.

١٧٢٤ - عن زيد بن أرقم رضي الله عنه؛ قال: قال رسول الله ﷺ: «اللهمّ اغفر للأنصار، ولأبناء الأنصار، ولأبناء أبناء الأنصار».

1724. Zejd b. Erkam, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Allahu moj, oprosti ensarijama, njihovoj djeci i djeci njihove djece.***

١٧٢٥ - عن أنس رضي الله عنه؛ أنّ النبيّ ﷺ رأى صبيانًا ونساءً مُقبلين من عُرس، فقامَ نبيُّ الله ﷺ مُمثِلاً، فقال: «اللهمّ! أنتم من أحبّ الناس إليّ، اللهمّ! أنتم من أحبّ الناس إليّ»؛ يعني: الأنصار.

1725. Enes, ﵁, prenosi da je Poslanik, ﷺ, vidio djecu i žene kako se vraćaju sa svadbe. Ustao je, uspravio se i rekao: ***Allahu moj, vi ste mi najdraži, Allahu moj, vi ste mi najdraži,*** tj. ensarije.

---

[1] *Alu Imran, 122.*

١٧٢٥م - عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنهُ؛ قَالَ: جَاءَتِ امْرَأَةٌ مِنَ الأَنْصارِ إِلى رَسولِ اللَّهِ ﷺ. قال: فَخَلا بِها رسولُ اللَّهِ ﷺ، وقالَ: «والَّذي نَفْسي بِيَدِهِ؛ إِنَّكُمْ لأَحَبُّ النَّاسِ إِلَيَّ»؛ ثَلاثَ مَرَّاتٍ.

1725. b. Prenosi se od Enesa, ﷺ, da je jedna ensarijka došla Allahovom Poslaniku, ﷺ. Osamio se s njom[1] i rekao: ***Tako mi Onoga u čijoj ruci je moja duša, vi ste mi najdraži ljudi.*** Ponovio je to tri puta.

١٧٢٦ - عَنْ أنسٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ أَنَّ رسولَ اللَّهِ ﷺ اسْتَغْفَرَ لِلأَنْصارِ. قالَ: وأَحْسِبُهُ قالَ: ولِذَراري الأَنْصارِ ولِمَوالي الأَنْصارِ. لا أَشُكُّ فيهِ.

1726. Enes, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, zatražio oprost za ensarije. Mislim da je rekao: ***Oprosti i njihovim potomcima i oslobođenim robovima.*** U to ne sumnjam.

١٧٢٧ - عَنْ أنسٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ أَنَّ رسولَ اللَّهِ ﷺ قالَ: «إِنَّ الأَنْصارَ كَرِشي وعَيْبَتي، وإِنَّ النَّاسَ سَيَكْثُرونَ ويَقِلُّونَ، فاقْبَلوا مِنْ مُحْسِنِهِمْ، واعْفوا عَنْ مُسيئِهِمْ».

1727. Enes, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Ensarije su moje društvo i izabranici na koje se oslanjam. Stanovništvo će se umnožiti a broj ensarija će se smanjivati. Prihvatajte od onih koji budu dobro radili i pređite preko ružnih postupaka nekog od njih.***

---

[1] Ta žena mu je bila mahrem, poput Ummu Seleme i njene sestre, ili, *osamljivanje* ovdje znači da je postavila pitanje tihim glasom u prisustvu drugih, da nije riječ o zabranjenom potpunom osamljivanju. *Nevevi*, 16/68. (op. prev.).

بابٌ في خَيْرِ دُورِ الأنْصارِ

١٧٢٨ ـ عنْ أبي أُسَيْدٍ الأنْصارِيِّ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ يَشْهَدُ أنَّ رسولَ اللّهِ ﷺ قالَ: «خيْرُ دُورِ الأنْصارِ: بَنو النَّجّارِ، ثُمَّ بَنو عَبْدِالأشْهَلِ، ثُمَّ بَنو الحارِثِ بنِ الخَزْرَجِ، ثُمَّ بَنو ساعِدَةَ، وفي كُلِّ دُورِ الأنْصارِ خيْرٌ».

قالَ أبو سَلَمَةَ: قالَ أبو أُسَيْدٍ: أُتَّهَمُ أنا على رسولِ اللّهِ ﷺ؟! لوْ كُنْتُ كاذِباً؛ لَبَدَأْتُ بِقَوْمي بَني ساعِدَةَ.

وبَلَغَ ذٰلِكَ سَعْدَ بنَ عُبادَةَ، فوَجَدَ في نَفْسِهِ، وقالَ: خُلِّفْنا فَكُنّا آخِرَ الأرْبَعِ، أسْرِجوا لي حِماري آتي رسولَ اللّهِ ﷺ. فَكَلَّمَهُ ابنُ أخيهِ سَهْلٌ، فقالَ: أتَذْهَبُ لِتَرُدَّ على رسولِ اللّهِ ﷺ، ورَسولُ اللّهِ ﷺ أعْلَمُ؟! أوَ لَيْسَ حَسْبُكَ أنْ تكونَ رابِعَ أرْبَعٍ؟! فرَجَعَ وقالَ: اللّهُ ورسولُهُ أعْلَمُ. وأمَرَ بِحِمارِهِ فَحُلَّ عَنْهُ.

O NAJBOLJIM ENSARIJSKIM PLEMENIMA

1728. Ebu Usejd el-Ensari svjedoči da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Najbolja ensarijska plemena su: Benu-n-Nedždžar, zatim Benu Abdi-l-Ešhel, zatim Benu-l-Haris b. el-Hazredž, zatim Benu Sa'ide i u svakom ensarijskom plemenu je hajr.***

Ebu Seleme prenosi od Ebu Usejda da je rekao: *Optužen sam da sam slagao na Allahovog Poslanika, ﷺ?! Da sam to uradio, počeo bih sa svojim narodom Beni Sa'ide,* pa je to doprlo do Sa'da b. 'Ubade, koji je osjetio nelagodnost, pa je rekao: *Mi smo izostavljeni, tako da smo spomenuti među zadnje četiri kuće. Osedlajte mi mog magarca pa da odem do Allahovog Poslanika, ﷺ.* Njegov bratić Sehl mu je rekao. *Zar ćeš otići Allahovom Poslaniku, ﷺ, da mu se usprotiviš, a on najbolje zna?! Zar ti nije dosta što si četvrti od četverice?!* Potom je Sa'd odustao od svoje namjere i rekao: *Allah i Njegov poslanik, ﷺ, najbolje znaju.*

Potom je naredio da raspreme magarca.[1]

---

[1] Učenjaci su rekli: Njihova vrijednost mjeri se ranijim ulaskom u islam i odlikama u islamu. U tome je dokaz da je dozvoljeno smatrati boljim

بابٌ في حُسْنِ صُحْبَةِ الأنْصارِ رضيَ اللّهُ عنهُم

١٧٢٩ ـ عنْ أنسِ بنِ مالِكٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: خَرَجْتُ معَ جَريرِ بنِ عبدِاللّهِ البَجَلِيِّ في سَفَرٍ، فكانَ يَخدُمُني، فقُلْتُ لهُ: لا تَفعَلْ. فقالَ: إنِّي قدْ رَأيْتُ الأنْصارَ تَصْنَعُ برسولِ اللّهِ ﷺ شيْئاً آلَيْتُ أنْ لا أَصْحَبَ أحَداً منهُمْ إلاَّ خَدَمْتُهُ.

وزادَ في رِوايَةٍ: وكانَ جَريرٌ أكْبَرَ مِنْ أنَسٍ.

O LIJEPOM DRUŽENJU S ENSARIJAMA, ﵃

1729. Prenosi se od Enesa b. Malika, ﵁, da je rekao: Krenuo sam s Džerirom b. 'Abdullahom el-Bedželijem na put. On me počeo posluživati pa sam mu rekao: *Ne čini to!*, pa je rekao: *Vidio sam ensarije da čine nešto Allahovom Poslaniku, ﷺ, pa sam odlučio da uvijek budem na usluzi onom od njih s kim budem u društvu.*

U drugoj predaji se dodaje: *Džerir je bio stariji od Enesa.*

بابٌ في فضلِ الأشْعَرِيِّينَ رضيَ اللّهُ عنهُم

١٧٣٠ ـ عنْ أبي مُوسى رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «إنِّي لأعْرِفُ أصْواتَ رُفْقَةِ الأشْعَرِيِّينَ بالقُرْآنِ حينَ يَدْخُلونَ باللَّيْلِ، وأعْرِفُ مَنازِلَهُمْ مِنْ أصْواتِهِمْ بالقُرْآنِ باللَّيْلِ، وإنْ كُنْتُ لمْ أرَ مَنازِلَهُمْ حينَ نَزَلوا بالنَّهارِ، ومِنهُمْ حَكيمٌ إذا لَقِيَ الخَيْلَ ـ أوْ قالَ: العَدُوَّ ـ؛ قالَ لهُمْ: إنَّ أصْحابي يأمُرونَكُمْ أنْ تَنْظُروهُمْ».

O ODLICI EŠ'ARIJA, ﵃

1730. Ebu Musa, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Ja, uistinu, poznajem glasove učenja Kur'ana skupine Eš'arija kada padne noć. Ja, po glasovima učenja Kur'ana, poznajem i njihove stanove iako za dana nisam vidio gdje su se smjestili.***

---

neka plemena ili osobe, uz uslov da to ne bude zbog slijeđenja strasti, i to se ne ubraja u ogovaranje. *Nevevi, 16/69.* (op. prev.).

Hakim, kada bi sreo konjicu - ili je rekao - ***neprijatelja, rekao bi:*** **Moji prijatelji vam naređuju da ih sačekate.**[1]

١٧٣١ - عن أبي موسى رضي الله عنه؛ قال: قال رسول الله ﷺ: «إنَّ الأشعريِّين إذا أرملوا في الغزو، أو قلَّ طعامُ عيالِهم بالمدينة؛ جمعوا ما كان عندهم في ثوبٍ واحدٍ، ثمَّ اقتسموه بينهم في إناءٍ واحدٍ بالسَّويَّة؛ فهم منِّي وأنا منهم».

1731. Ebu Musa el-Eš'ari, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Eš'arije bi, kada bi im otanjila opskrba u ratu ili bi ponestalo hrane kod njihovih porodica u Medini, sakupili svu hranu koju su imali u jedan čaršaf a potom bi je dijelili jednom posudom na jednake dijelove: Oni su moji a ja sam njihov.***

باب دعاء النبي ﷺ لغفار وأسلم

١٧٣٢ - عن أبي هريرة رضي الله عنه؛ أنَّ رسول الله ﷺ قال: «أسلمُ سالمها الله، وغفارُ غفر الله لها، أما إنِّي لم أقلها، ولكن قالها الله عزَّ وجلَّ».

POSLANIKOVA, ﷺ, DOVA ZA GIFARIJE I ESLEMIJE

1732. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Eslemije je Allah sačuvao, a Gifarijama je oprostio. To ja nisam rekao, nego je to rekao Uzvišeni Allah.***

[1] To bi govorio konjici, jer prije stignu do neprijatelja, rekao bi da njegovi prijatelji, pješaci, žele da ih oni sačekaju, da se zajedno bore. Ili, je to govorio neprijateljskoj konjici do koje je prije drugih stizao i na taj način ih izazivao. Oba slučaja govore o njegovoj hrabrosti. (op. prev.).

١٧٣٣ - عنْ خُفافِ بنِ إيْماءَ الغِفارِيِّ رضيَ اللَّهُ عنهُما؛ قالَ: قالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ في صَلاةٍ: «اللهُمَّ العَنْ بَني لِحْيانَ ورِعْلاً وذَكْوانَ وعُصَيَّةَ؛ عَصَوُا اللَّهَ ورسولَهُ. غِفارُ غَفَرَ اللَّهُ لَها، وأَسْلَمُ سالَمَها اللَّهُ عزَّ وجلَّ».

1733. Hufaf b. Ejma el-Gifari, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, u namazu[1] rekao: ***Allahu, učini prokletim Beni Lihjanije, Ri'lanije, Zekvanije i 'Usaije jer se nisu pokorili Allahu i Njegovom Poslaniku. Gifarijama Allahu oprosti a Eslemije sačuvaj.***

بابٌ في فَضْلِ مُزَيْنَةَ وجُهَيْنَةَ وغِفار

١٧٣٤ - عنْ أبي بَكْرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ أنَّ الأقْرَعَ بنَ حابِسٍ جاءَ إلى رسولِ اللَّهِ ﷺ، فقالَ: إنَّما بايَعَكَ سُرّاقُ الحَجيجِ مِن أسْلَمَ وغِفارَ ومُزَيْنَةَ (وأَحْسِبُ: جُهَيْنَةَ. محمدٌ الذي شَكَّ). فقالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «أرَأَيْتَ إنْ كانَ أسْلَمُ وغِفارُ ومُزَيْنَةُ - وأحْسِبُ: جُهَيْنَةُ - خَيْراً مِن بَني تَميمٍ وبَني عامِرٍ وأَسَدٍ وغَطَفانَ؛ أخابُوا وخَسِروا» فقالَ: نعمْ. قالَ: «فَوَالذي نَفْسي بِيَدِهِ؛ إنَّهُمْ لأخْيَرُ مِنْهُمْ».

O ODLIKAMA MUZEJNIJA, DŽUHEJNIJA I GIFARIJA

1734. Ebu Bekre, ﷺ, prenosi da je El-Akre'a b. Habis došao Allahovom Poslaniku, ﷺ, i rekao:

Prisegu su ti dali oni koji kradu od hadžija:[2] *Eslemije, Gifarije i Muzejnije* - i mislim - *Džuhejnije* (Muhammed nije bio siguran)[3].

Allahov Poslanik, ﷺ, je upitao: ***Šta misliš ako su Eslemije, Gifarije, Muzejnije*** (i mislim da je rekao i Džuhejnije) ***bolji od Beni Temima, Beni Amira, Eseda i Gatafana, da li bi oni time bili razočarani i propali?!***

---

[1] Učeći Kunut-dovu. (op. prev.).

[2] Arapi su i prije islama dolazili na hadždž. A, predstavnici plemena, spomenutih u hadisu, su ih presretali i pokradali, što je bilo sramota i u to vrijeme. (op. prev.).

[3] Muhammed je jedan od prenosilaca hadisa.

Rekao je: *Da.*

Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, oni su zaista bolji od njih.***

باب ما ذُكِرَ في طَيِّىءٍ

١٧٣٥ ـ عن عدي بن حاتم رضيَ اللَّهُ عنه؛ قال: أتيتُ عمر بن الخطَّاب رضيَ اللَّه عنه، فقال لي: إن أوَّل صدقةٍ بيَّضت وَجهَ رسولِ اللَّهِ ﷺ ووُجوهَ أصحابِهِ صَدقَةُ طيِّىءٍ، جِئْتَ بِها إلى رسولِ اللَّهِ ﷺ.

ŠTA SE PRENOSI O TAJ'IJAMA

1735. 'Adijj b. Hatim, ﵁, je rekao: Došao sam Omeru b. el-Hattabu, ﵁, pa mi je rekao: *Prvi zekat koji je ozario lice Allahovog Poslanika, ﷺ, i lica njegovih ashaba je bio zekat koji si ti donio Allahovom Poslaniku, ﷺ.*

باب ما ذُكِرَ في دَوْسٍ

١٧٣٦ ـ عنْ أبي هُريرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: قَدِمَ الطُّفَيْلُ وأصْحابُهُ، فقالوا: يا رسولَ اللَّهِ! إنَّ دَوْساً قد كَفَرَتْ وأبَتْ؛ فادْعُ اللَّهَ عَلَيْها. فقيلَ: هَلَكَتْ دَوْسٌ. فقالَ: «اللَّهُمَّ اهْدِ دَوْساً وأْتِ بِهِمْ».

ŠTA SE NAVODI O DEVSIJAMA

1736. Ebu Hurejre, ﵁, je rekao: Tufejl i njegovi drugovi su došli i rekli: *Allahov Poslaniče, Devsije su postali nevjernici i odbili su primiti islam, zato moli protiv njih.*

Rečeno je: *Uništeni su.*

Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Allahu, uputi Devsije i dovedi mi ih.***

باب في فضل بني تميم

١٧٣٧ - عن أبي زرعة؛ قال: قال أبو هريرة رضي الله عنه: لا أزال أحب بني تميم من ثلاث سمعتهن من رسول الله ﷺ، سمعت رسول الله ﷺ يقول: «**هم أشد أمتي على الدجال**». قال: وجاءت صدقاتهم، فقال النبي ﷺ: «**هذه صدقات قومنا**». قال: وكانت سبية منهم عند عائشة رضي الله عنها، فقال رسول الله ﷺ: «**أعتقيها؛ فإنها من ولد إسماعيل**».

O ODLIKAMA BENU TEMIMA

1737. Ebu Zur'a prenosi da je Ebu Hurejre, ﷺ, rekao: *Još uvijek volim Beni Temimije zbog troje koje sam čuo od Allahovog Poslanika, ﷺ.*

Čuo sam Allahovog Poslanika, ﷺ, da je rekao: **Oni će biti najžešći predstavnici mog ummeta prema Dedždžalu.**

Jednom prilikom je došla Allahovom Poslaniku, ﷺ, njihov zekjat pa je rekao: **Ovo je zekjat našeg naroda.**

Neka robinja od njih je bila kod Aiše, pa je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: **Oslobodi je, jer je ona od Ismailova potomstva.**

باب في المؤاخاة بين أصحاب النبي ﷺ

١٧٣٨ - عن أنس رضي الله عنه؛ أن رسول الله ﷺ آخى بين أبي عبيدة بن الجراح وبين أبي طلحة.

O BRATIMLJENJU IZMEĐU POSLANIKOVIH, ﷺ, ASHABA, ﷺ

1738. Enes, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, pobratimio Ebu Ubejdea b. el-Džerraha i Ebu Talhu.

١٧٣٩ - عنْ عاصمِ الأحْوَلِ؛ قالَ: قيلَ لأنسِ بنِ مالكٍ: بَلَغَكَ أنَّ رسولَ اللّهِ ﷺ قالَ: «لا حِلْفَ في الإسْلامِ»؟ فقالَ أنَسٌ: قدْ حالَفَ رسولُ اللّهِ ﷺ بينَ قُرَيْشٍ والأنْصارِ في دارِهِ.

1739. 'Asim el-Ahvel je rekao: Enes b. Malik je upitan: *Da li je do tebe doprlo da je Allahov Poslanik,* ﷺ, *rekao:* ***Nema savezništva u islamu?!***

Enes je rekao: *Allahov Poslanik,* ﷺ, *je sklopio savezništvo u svojoj kući* (u Medini) *između Kurejševića i ensarija.* [1]

١٧٤٠ - عنْ جُبيرِ بنِ مُطْعِمٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: **«لا حِلْفَ في الإسْلامِ، وأيُّما حِلْفٍ كانَ في الجاهِلِيَّةِ؛ لمْ يَزِدْهُ الإسْلامُ إلّا شِدَّةً».**

1740. Džubejr b. Mut'im, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Nema savezništva u islamu. Koji je god savez sklopljen u džahilijjetu, islam ga je samo učvrstio.***

---

[1] Ibn el-Esir je rekao: Riječ *hilf* znači dogovaranje i davanje obećanja za potpomaganje, pomoć i solidarnost. Savezi su u džahilijjetu sklapani zbog međuplemenskih ratova, borbi i prepada. Na to se odnosi zabrana savezništva spomenuta u hadisu: ***Nema savezništva u islamu.***
Međutim, savezništva čiji je cilj bio pomoć obespravljenim, održavanje rodbinske veze kao što je savez Mutajjibin i njemu slični, na njih se odnose riječi Poslanika, ﷺ: ***Koji god savez...***, misleći na udruživanje u dobru i potpomaganje istine. I na ovaj način će se uskladiti dva naizgled oprečna hadisa.

بابٌ قَوْلُ النبيِّ ﷺ:
«أنا أَمَنَةٌ لأصْحابي وأَصْحابي أَمَنةٌ لأُمَّتي»

١٧٤١ - عنْ أبي بُرْدَةَ، عنْ أبيهِ؛ قالَ: صَلَّيْنا المَغْرِبَ مع رسولِ اللّهِ ﷺ، ثمّ قُلْنا: لَوْ جلَسْنا حتّى نُصلِّيَ مَعَهُ العِشاءَ.

قالَ: فجَلَسْنا، فخَرَجَ علَيْنا، فقالَ: «ما زِلْتُمْ هٰهُنا؟». قُلْنا: يا رسولَ اللّهِ! صَلَّيْنا مَعَكَ المَغْرِبَ، ثمّ قُلْنا: نَجْلِسُ حتّى نُصلِّيَ مَعَكَ العِشاءَ. قالَ: «أَحْسَنْتُمْ (أَوْ: أَصَبْتُمْ)». قالَ: فرَفَعَ رَأْسَهُ إلى السَّماءِ، وكانَ كَثيراً ما يَرْفَعُ رَأْسَهُ إلى السَّماءِ، فقالَ: «النُّجومُ أَمَنَةٌ للسَّماءِ، فإذا ذَهَبَتِ النُّجومُ؛ أَتى السَّماءَ ما تُوعَدُ، وأنا أَمَنَةٌ لأَصْحابي، فإذا ذَهَبْتُ؛ أَتى أَصْحابي ما يُوعَدونَ، وأَصْحابي أَمَنَةٌ لأُمَّتي، فإذا ذَهَبَ أَصْحابي؛ أَتى أُمَّتي ما يُوعَدونَ».

POSLANIKOVE, ﷺ, RIJEČI: JA SAM JAMAC SVOJIM ASHABIMA A MOJI ASHABI SU JAMCI MOM UMMETU

1741. Ebu Burde prenosi od svog oca da je rekao: Klanjali smo akšam s Allahovim Poslanikom, ﷺ, a zatim smo rekli: *Da smo sačekali pa da klanjamo s njim i jaciju.* Sjeli smo.

Izišao je i upitao nas: ***Vi ste još ovdje?***

Rekli smo: *Allahov Poslaniče, klanjali smo s tobom akšam, a zatim smo rekli: sjedimo da klanjamo i jaciju s tobom.*

Rekao je: ***Dobro ste postupili.*** (Ili je rekao: ***Pravilno ste postupili.***) Potom je digao glavu ka nebesima, a puno je dizao glavu ka nebesima, i rekao: ***Zvijezde su jamci nebesima. Kada njih nestane nebesima će se desiti ono što im je obećano. Ja sam jamac svojim ashabima. Kada mene nestane desit će im se ono što im je obećano.***

Moji ashabi su jamci mom ummetu. Kada njih nestane njemu će se desiti ono što mu je obećano.[1]

[1] To znači, sve dok budu postojale zvjezde postojat će i nebesa, a kada zvjezde popadaju na Kijametskom danu nebesa će oslabiti, popucati i nestati. To je ono što je obećano nebesima. Kada Poslanik, ﷺ, umre

بابٌ فيمَنْ رأى النبيَّ ﷺ أوْ رأى أصْحابَ النبيِّ ﷺ
أوْ رَأى مَنْ رَأى أصْحابَ النبيِّ ﷺ

١٧٤٢ ـ عَنْ أبي سعيدٍ الخُدريِّ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللّه ﷺ: «يأتي على النَّاسِ زمانٌ، يُبْعَثُ مِنهُمُ البَعْثُ، فيَقولونَ: انظُروا هلْ تَجِدونَ فيكُمْ أحَداً مِن أصْحابِ النبيِّ ﷺ؟ فَيوجَدُ الرَّجُلُ، فيُفتَحُ لَهُمْ بهِ. ثمَّ يُبْعَثُ البَعْثُ الثّاني، فَيَقولونَ: هَلْ فِيهِمْ مَن رَأى أصْحابَ النبيِّ ﷺ؟ فَيُفتَحُ لَهُمْ بهِ. ثمَّ يُبْعَثُ البَعْثُ الثّالِثُ، فيُقالُ: انظُروا؛ هَلْ تَرَوْنَ فِيهم مَن رَأى مَن رأى أصْحابَ النبيِّ ﷺ؟ ثمَّ يَكونُ البَعْثُ الرّابِعُ، فيُقالُ: انظُروا؛ هَلْ تَرَوْنَ فِيهِمْ أحَداً رَأى مَنْ رَأى أحداً رَأى أصْحابَ النبيِّ ﷺ؟ فَيوجَدُ الرَّجُلُ، فيُفتَحُ لَهُمْ بهِ».

O ONOME KO VIDI POSLANIKA, ﷺ, ILI VIDI POSLANIKOVE, ﷺ, ASHABE, ILI VIDI ONE KOJI SU VIDJELI VJEROVJESNIKOVE, ﷺ, ASHABE

1742. Ebu Se'id el-Hudri, رضي الله عنه, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Doći će vrijeme kada će iz naroda biti poslana neka vojska pa će biti rečeno:*** **Pogledajte da li među vama ima ijedan Poslanikov, ﷺ ashab?**

U toj vojsci bit će jedan ashab, pa će im pobjeda biti data zbog njega.

Potom će biti poslana druga vojska, pa će joj biti rečeno: **Ima li iko među vama ko je vidio Vjerovjesnikove, ﷺ, ashabe?** ***Pa će im, zbog onoga koji ih je vidio, biti data pobjeda.***

Zatim će biti poslana treća vojska, pa će im biti rečeno: **Vidite da li među vama ima onih koji su vidjeli one koji su vidjeli Poslanikove, ﷺ, ashabe?**

---

ashabima će se dogoditi ono što im je obećano: smutnje, sukobi, otpadništvo beduina od islama, neslaganja i slično. Sve to se već dogodilo.

Pa će biti poslana četvrta vojska pa će joj biti rečeno: **Vidite ima li ikoga među vama ko je vidio makar jednog od onih koji su vidjeli one koji su vidjeli Poslanikove ashabe?**

Naći će se jedan takav čovjek pa će im zbog njega biti data pobjeda.

باب خَيْرُ القُرونِ قَرْنُ الصَّحابَةِ ثمَّ الَّذينَ يَلونَهُمْ ثُمَّ الَّذينَ يلونَهُمْ

١٧٤٣ ـ عنْ عِمْرانَ بنِ حُصَيْنٍ رضيَ اللَّهُ عَنهُما؛ أَنَّ رسولَ اللَّهِ ﷺ قالَ: «إِنَّ خيرَكُمْ قَرني، ثمَّ الَّذينَ يَلونَهُمْ، ثمَّ الَّذينَ يَلُونَهُمْ، ثمَّ الَّذينَ يَلونَهُمْ». قالَ عِمْرانُ: فَلا أَدري أَقالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ بَعْدَ قَرْنِهِ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلاثاً. «ثمَّ يَكونُ بَعْدَهُمْ قَوْمٌ؛ يَشْهَدونَ ولا يُسْتَشْهَدونَ، ويَخونونَ ولا يُؤْتَمَنونَ، ويَنْذُرونَ ولا يُوفونَ، ويَظْهَرُ فيهِمُ السِّمَنُ».

NAJBOLJE STOLJEĆE JE STOLJEĆE ASHABA, ZATIM ONIH KOJI ĆE DOĆI POSLIJE NJIH A ZATIM ONIH KOJI ĆE DOĆI POSLIJE NJIH

1743. 'Imran b. Husajn, ؓ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Najbolje je moje stoljeće, zatim oni poslije njih, zatim oni poslije njih a zatim oni poslije njih.***

'Imran je rekao: *Ne znam da li je Allahov Poslanik, ﷺ, ponovio poslije svog stoljeća dva ili tri puta.*

Zatim će poslije toga doći narod koji će svjedočiti a da se to i ne traži od njega, koji će pronevjeravati emanet a neće im biti ni povjeren, koji će se zavjetovati a zavjete neće ispunjavati i pojavit će se među njima gojaznost.

باب تجدون النّاسَ مَعادِنَ

١٧٤٤ - عن أبي هُريرة رضيَ اللّهُ عنه؛ أنَّ رسولَ اللّهِ ﷺ قال: «تجِدونَ النّاسَ مَعادِنَ؛ فخِيارُهُمْ في الجاهِلِيّةِ خِيارُهُمْ في الإسْلامِ إذا فقهوا، وتجِدون مِن خَيرِ النّاسِ في هٰذا الأمرِ أكرَهَهُمْ لهُ قبلَ أنْ يقعَ فيهِ، وتجِدونَ مِن شِرارِ النّاسِ ذا الوَجْهَينِ؛ الّذي يأتي هٰؤلاءِ بوَجْهٍ وهٰؤلاءِ بوَجْهٍ».

NAĆI ĆETE LJUDE DA SU KAO METAL

1744. Ebu Hurejre, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: *Naći ćete da su ljudi kao metal. Oni koji su bili najbolji u džahilijjetu, oni su najbolji i u islamu, ako shvate vjeru. Tako ćete naći da su najbolji ljudi u islamu oni koji su ga najviše mrzili dok ga nisu prihvatili. A također ćete naći da su najgori ljudi oni koji imaju dva lica: koji dolaze jednima s jednim, a drugima s drugim licem.*

باب قَوْلُ النبيِّ ﷺ: «لا تأْتي مِائَةُ سَنةٍ وعلى الأرْضِ نَفْسٌ مَنفوسَةٌ مِمّنْ هو عليْها»

١٧٤٥ - عنْ عبدِاللّهِ بنِ عمرَ رضيَ اللّهُ عنهما؛ قالَ: صَلّى بِنا رسولُ اللّهِ ﷺ ذاتَ لَيْلَةٍ صَلاةَ العِشاءِ في آخِرِ حَياتِهِ، فلَمّا سَلّمَ؛ قامَ، فقالَ: أرَأيْتَكُمْ لَيْلَتَكُمْ هٰذِهِ؟ فإنَّ على رَأْسِ مِائَةِ سَنةٍ مِنها لا يَبْقى مِمّنْ هُو على ظَهْرِ الأرْضِ أحَدٌ». قالَ ابنُ عُمَرَ: فَوَهَلَ النّاسُ في مَقالَةِ رسولِ اللّهِ ﷺ تِلْكَ، فِيما يَتَحَدَّثونَ مِن هٰذِهِ الأحاديثِ عنْ مِائَةِ سَنةٍ، وإنّما قالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «لا يَبْقى مِمّنْ هُو اليَوْمَ على ظَهْرِ الأرْضِ أحَدٌ»؛ يُريدُ بِذٰلِكَ أنْ يَنْخَرِمَ ذٰلِكَ القَرْنُ.

POSLANIKOVE, ﷺ, RIJEČI: KADA PROĐE STOTINU GODINA NA ZEMLJI VIŠE NEĆE BITI NIKO OD ONIH KOJI SU SADA ŽIVI

1745. Abdullah Ibn Omer, ﵄, je rekao: *Na kraju svog života, jedne noći nam je Allahov Poslanik, ﷺ, klanjao jacija-namaz, pa, nakon što je*

predao selam, ustao je i rekao: ***Vidite li ovu vašu noć? Kada prođe stotinu godina od nje, na zemlji, od ovih što su sada na njoj, niko neće ostati.***

Ibn Omer je rekao: *Ljudi su pogrešno shvatili riječi Allahovog Poslanika, ﷺ, koje se odnose na stotinu godina. On je htio da kaže da niko od onih koji su danas živi na Zemlji neće ostati živ nakon što prođe to stoljeće.*

باب النَّهْيِ عن سَبِّ أَصْحابِ النبيِّ ﷺ وفَضْلِهِمْ على مَنْ بَعْدَهُمْ

١٧٤٦ - عن أبي هريرة رضي الله عنه؛ قال: قال رسول الله ﷺ: «لا تَسُبُّوا أَصْحابي، لا تَسُبُّوا أَصْحابي، فوالذي نَفْسي بِيَدِهِ؛ لو أَنَّ أَحَدَكُمْ أَنْفَقَ مِثْلَ أُحُدٍ ذَهَباً؛ ما أَدْرَكَ مُدَّ أَحَدِهِمْ ولا نَصِيفَهُ».

ZABRANA VRIJEĐANJA POSLANIKOVIH, ﷺ, ASHABA I NJIHOVA ODLIKOVANOST NAD ONIMA KOJI ĆE DOĆI POSLIJE NJIH

1746. Ebu Hurejre, ؓ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Ne vrijeđajte moje ashabe, ne vrijeđajte moje ashabe! Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, kada bi neko od vas udijelio koliko Uhud zlata ne bi dostigao vrijednost njihovog mudda*** (pregršt) ***niti pola njega.***

بابُ ذِكْرِ أُوَيسٍ القَرَنِيِّ مِنَ التَّابعينَ وفَضْلُهُ رضيَ اللَّهُ عنه

١٧٤٧ - عن عمرَ بنِ الخطَّابِ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قال: إنِّي سَمِعْتُ رسولَ اللَّهِ ﷺ يقولُ: «إنَّ خيرَ التَّابعينَ رَجُلٌ يُقالُ له: أُوَيسٌ، وله والِدَةٌ، وكانَ بهِ بَياضٌ؛ فمُرُوهُ؛ فلْيَستَغْفِرْ لكُمْ».

SPOMINJANJE TABI'INA UVEJSA EL-KARENIJA I NJEGOVE ODLIKE, ﵁

1747. Omer b. el-Hattab, ﵁, prenosi da je čuo Allahovog Poslanika, ﷺ, kada je rekao: ***Najbolji tabi'in je čovjek po imenu Uvejs. On ima majku i na sebi ima bijelu pjegu.[1] Tražite od njega da traži od Allaha oprost za vas.[2]***

---

[1] Koja je posljedica kožne bolesti – lepre. (op. prev.).

[2] Iz ovoga ne treba razumjeti da je on bolji od Omera, ili da Omeru nije oprošteno. Omer je bolji od njega, po konsenzusu, jer je ashab, a on je tabiin, a ashabi su bolji od tabiina. *El-Mufhim, Kurtubi,* 6/496. (op. prev.).

١٧٤٨ - عن أُسَيْرِ بنِ جابرٍ؛ قال: كان عمرُ بنُ الخطَّابِ رضيَ اللَّهُ عنهُ إذا أتى عليهِ أمدادُ أهلِ اليمنِ؛ سألهُم: أفيكُم أُوَيْسُ بنُ عامرٍ؟ حتَّى أتى على أُوَيْسٍ، فقال: أنتَ أُوَيْسُ بنُ عامرٍ؟ قالَ: نعم. قال: مِن مُرادٍ ثُمَّ مِن قَرَنٍ؟ قالَ: نعم. قالَ: فكانَ بِكَ بَرَصٌ فبَرِئتَ منهُ إلَّا موضِعَ دِرهَمٍ؟ قالَ: نعم. قالَ: لكَ والِدَةٌ؟ قالَ: نعم. قالَ: سمِعتُ رسولَ اللَّهِ ﷺ يقولُ: **«يأتي عليكُم أُوَيْسُ بنُ عامرٍ مع أمدادِ أهلِ اليمنِ، مِن مُرادٍ ثمَّ مِن قَرَنٍ، كانَ بهِ بَرَصٌ فبَرِئَ مِنهُ؛ إلَّا موضِعَ دِرهَمٍ، لهُ والِدَةٌ، هو بِها بَرٌّ، لو أقسَمَ على اللَّهِ؛ لأبَرَّهُ، فإنِ استطعتَ أن يستغفِرَ لكَ؛ فافعَلْ»**. فاستغفِرْ لي. فاستغفَرَ لهُ، فقالَ لهُ عُمَرُ: أينَ تُريدُ؟ قالَ: الكوفةَ. قالَ: ألا أكتُبُ لكَ إلى عامِلِها؟ قالَ: أكونُ في غَبْراءِ النَّاسِ أحبُّ إليَّ.

قالَ: فلمَّا كانَ مِنَ العامِ المُقبِلِ؛ حَجَّ رَجُلٌ مِن أشرافِهِم، فوافَقَ عُمَرَ، فسألَهُ عن أُوَيْسٍ؟ قالَ: تَرَكْتُهُ رَثَّ البيتِ، قليلَ المتاعِ. قالَ: سَمِعتُ رسولَ اللَّهِ ﷺ يقولُ: **«يأتي عليكُم أُوَيْسُ بنُ عامرٍ مع أمدادٍ مِن أهلِ اليمنِ، مِن مُرادٍ ثُمَّ مِن قَرَنٍ، كانَ بهِ بَرَصٌ فبَرِئَ منهُ؛ إلَّا موضِعَ دِرهَمٍ، لهُ والِدَةٌ هو بِها بَرٌّ، لو أقسَمَ على اللَّهِ؛ لأبَرَّهُ، فإنِ استطعتَ أن يستغفِرَ لكَ؛ فافعَلْ»**. فأتى أُوَيْساً، فقالَ: استغفِرْ لي. قالَ: أنتَ أحدثُ عهداً بسفرٍ صالحٍ؛ فاستغفِرْ لي. **قالَ: لَقيتَ عمرَ؟ قالَ: نعم. فاستغفَرَ لهُ، ففطِنَ لهُ النَّاسُ، فانطلَقَ على وجهِهِ.**

قالَ أُسَيْرٌ: وكَسَوْتُهُ بُردَةً، فكانَ كُلَّما رآهُ إنسانٌ؛ قالَ: مِن أينَ لأُوَيْسٍ هٰذِهِ البُردَةُ؟

1748. Usejr b. Džabir prenosi da bi Omer b. el-Hattab, kada bi mu došlo pojačanje iz Jemena, pitao Jemence: *Je li među vama Uvejs b. Amir?* Tako je radio sve dok nije naišao na Uvejsa. Upitao ga je: *Jesi li ti Uvejs b. Amir?*

Rekao je: *Jesam.* Omer je rekao: *Iz Murada a zatim iz Karena?*

Rekao je: *Da! Imao si lepru pa si se izliječio, osim jednog mjesta koliko dirhem?*

Rekao je: *Da.* Omer je upitao: *Imaš majku?* Rekao je: *Imam.*

Omer je rekao: *Čuo sam Allahovog Poslanika,* ﷺ, *kada je rekao:* ***Doći će vam Uvejs b. Amir s pojačanjem iz Jemena. Iz Murada a zatim iz Karena. Imat će lepru pa će je izliječiti, osim jednog mjesta koliko dirhem. Imat će majku kojoj će biti pokoran. Kada se zakune da će Allah nešto uraditi, Allah to i uradi. Pa ako nađeš mogućnost da on zatraži oprost za tebe, učini to.***[1]

Zato, zatraži oprosta za mene!, pa je zatražio oprost za njega.

Omer ga je upitao: *Gdje želiš ići?*

Rekao je: *U Kufu.* Omer ga je upitao: *Hoćeš li da napišem preporuku njenom namjesniku?*

Rekao je: *Volim da budem s običnim ljudima.* Kada je došla iduća godina, neki prvak iz Kufe se sreo s Omerom na hadždžu. Omer ga je upitao za Uvejsa.

Rekao je: *Ostavio sam ga u trošnoj kući s vrlo malo sredstava.*

Omer je rekao: *Čuo sam Allahovog Poslanika,* ﷺ, *kada je rekao:* ***Doći će vam Uvejs b. Amir s jemenskim pojačanjem. Iz Murada a zatim iz Karena. Imao je lepru pa ju je izliječio, osim jednog mjesta koliko dirhem. Imat će majku kojoj će biti pokoran. Kada se zakune da će Allah nešto uraditi, Allah to i uradi. Ako ti se omogući da on zatraži oprost za tebe, iskoristi to.***

Spomenuti čovjek je otišao Uvejsu i rekao: *Zatraži oprost za mene!*

Uvejs je rekao: T*i si skoro došao sa hairli putovanja pa zatraži oprost za mene.*[2] Čovjek je rekao: *Zatraži oprost za mene.* Uvejs je rekao: *Ti si skoro došao sa hairli putovanja, pa zatraži ti oprost za mene.*

Uvejs je upitao: *Jesi li se sreo s Omerom?*

Rekao je: *Jesam.*

Potom je Uvejs zatražio oprost za njega. Ljudi su čuli za njega pa je on pobjegao.

Usejr je rekao: *Ja sam ga odjenuo lijepim ogrtačem. Kad god bi ga čovjek vidio upitao bi: Odakle Uvejsu ovaj ogrtač?!*

---

[1] Vidi prethodnu fusnotu. (op. prev.).

[2] Čovjek se tih dana vratio s hadždža. (op. prev.).

بابٌ في ذِكْرِ مِصْرَ وأَهْلِها

١٧٤٩ - عنْ أبي ذَرٍّ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قال: قال رسولُ اللّهِ ﷺ: «إِنَّكُمْ سَتَفْتَحُونَ مِصْرَ، وهِيَ أَرْضٌ يُسَمَّى فيها القِيراطُ، فإذا فَتَحْتُمُوها؛ فأَحْسِنوا إلى أَهْلِها؛ فإِنَّ لَهُمْ ذِمَّةً وَرَحِماً - أوْ قال: ذِمَّةً وصِهْراً -، فإذا رَأَيْتَ رَجُلَيْنِ يَخْتَصِمانِ فيها في مَوْضِعِ لَبِنَةٍ؛ فاخْرُجْ مِنْها».

قال: فرَأَيْتُ عبدَالرحمٰنِ بنَ شُرَحْبِيلَ بنِ حَسَنَةَ وأَخاهُ رَبيعَةَ يَخْتَصِمانِ في مَوْضِعِ لَبِنَةٍ، فخَرَجْتُ مِنْها.

O SPOMINJANJU EGIPTA I NJEGOVIH STANOVNIKA

1749. Ebu Zerr, ؓ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Vi ćete osvojiti Egipat. To je zemlja u kojoj se koristi kirat.***[1] ***Kada ga osvojite, lijepo se ophodite s njegovim stanovnicima, jer oni imaju pravo na zaštitu i rodbinske veze.*** (Ili je rekao: ***Pravo na zaštitu i tazbinstvo***). ***Kada vidiš da se u njemu dva čovjeka spore o mjestu postavljene cigle,***[2] ***izađi iz njega.***

Vidio sam Abdurrahmana b. Šurahbila b. Hasene i njegova brata da se svađaju o mjestu jedne cigle, pa sam napustio Egipat.

بابٌ في ذِكْرِ عُمانَ

١٧٥٠ - عنْ أبي بَرْزَةَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: بَعَثَ رسولُ اللّهِ ﷺ رَجُلاً إلى حَيٍّ مِنْ أحْياءِ العَرَبِ، فسَبُّوهُ وضَرَبُوهُ، فجاءَ إلى رسولِ اللّهِ ﷺ، فأَخْبَرَهُ، فقالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «لوْ أنَّ أهلَ عُمانَ أتيتَ؛ ما سَبُّوكَ ولا ضَرَبوكَ».

O SPOMINJANJU OMANA

1750. Ebu Berze, ؓ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, poslao nekog čovjeka u jedno arapsko pleme u kojem su ga izružili i pretukli.

---

[1] *Kirat* je dio dinara, dirhema ili druge valute. Egipćani su ga puno koristili i pričali o njemu.

[2] Tj. raspravljaju o razgraničenju zemlje (op. prev.).

Došao je Allahovom Poslaniku, ﷺ, i obavijestio ga o tome, pa je on rekao: ***Da si otišao stanovnicima Omana, ne bi te izružili niti pretukli.***

بابُ ما ذُكِرَ في فارِسَ

١٧٥١ - عَنْ أبي هُريرَةَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: كُنَّا جُلوساً عند النبيِّ ﷺ؛ إذْ نَزَلَتْ عليهِ سُورةُ الجُمُعَةِ، فَلَمَّا قَرأَ: ﴿وَءَاخَرِينَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلْحَقُوا بِهِمْ﴾ [الجمعة: ٣]؛ قالَ رَجُلٌ: مَنْ هٰؤُلاءِ يا رسولَ اللّهِ؟ فلمْ يُراجِعْهُ النبيُّ ﷺ، حتَّى سَأَلَهُ مَرَّةً أوْ مَرَّتَيْنِ أوْ ثَلاثاً. قالَ: وفينا سَلْمانُ الفارِسِيُّ. قالَ: فَوَضَعَ النبيُّ ﷺ يَدَهُ على سَلْمانَ، ثمَّ قالَ: «لَوْ كانَ الإِيمانُ عندَ الثُّرَيَّا؛ لَنالَهُ رِجالٌ مِن هٰؤُلاءِ».

ŠTA SE NAVODI O PERZIJANCIMA

1751. Ebu Hurejre, ؓ, je rekao: Sjedili smo kod Allahovog Poslanika, ﷺ, kada mu je objavljena sura *El-Džum'a*.

Nakon što je proučio:

وَءَاخَرِينَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلْحَقُوا۟ بِهِمْ

I drugima koji im se još nisu priključili[1], neki čovjek je upitao: *Ko su oni, Allahov Poslaniče?*

Poslanik, ﷺ, mu nije odgovarao, tako da je čovjek ponovio pitanje dva ili tri puta. Među nama je bio i Selman Farisi - Perzijanac.

Potom je Allahov Poslanik, ﷺ, stavio ruku na Selmana i rekao: ***Kada bi iman bio kod zvijezda, dohvatili bi ga ovi ljudi.***

---

[1] Ajet u potpunosti glasi:

وَءَاخَرِينَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلْحَقُوا۟ بِهِمْ وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ ﴿٣﴾

...i drugima koji im se još nisu priključili, On je Silni i Mudri. *El-Džumua*, 3.

باب النَّاسُ كَإِبلٍ مِائَةٍ لا تَجِدُ فيها راحِلَةً

١٧٥٢ ـ عن ابنِ عمرَ رضيَ اللهُ عنهما؛ قال: قال رسولُ اللهِ ﷺ: «تَجِدونَ النَّاسَ كَإِبلٍ مِائَةٍ، لا يَجِدُ الرَّجُلُ فِيها راحِلَةً».

LJUDI SU KAO STOTINE DEVA MEĐU KOJIMA NE MOŽEŠ NAĆI DOBRE JAHALICE

1752. Ibn Omer, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Naći ćeš da su ljudi poput stotine deva među kojima čovjek ne može naći prave jahalice.***

بابُ ما ذُكِرَ في كَذّابِ ثَقِيفَ ومُبِيرِها

١٧٥٣ - عَنْ أبي نَوْفَلٍ؛ قالَ: رأيتُ عبدَاللَّهِ بنَ الزُّبيرِ رضيَ اللَّهُ عنهُما على عَقَبَةِ المَدينَةِ. قالَ: فَجَعَلَتْ قُرَيشٌ تَمُرُّ عليهِ والنَّاسُ، حتَّى مَرَّ عليهِ عبدُاللَّهِ بنُ عُمرَ رضيَ اللَّهُ عَنْهُما، فوَقَفَ عليهِ، فقالَ: السَّلامُ عليكَ أبا خُبَيْبٍ! السَّلامُ عليكَ أبا خُبَيْبٍ! السَّلامُ عَلَيكَ أبا خُبَيْبٍ! أمَا واللَّهِ؛ لقَدْ كُنْتُ أنهاكَ عنْ هٰذا، أمَا واللَّهِ؛ إنْ كُنْتَ ما عَلِمْتُ لصَوَّاماً قَوَّاماً وَصولاً للرَّحِمِ، أمَا واللَّهِ؛ لأُمَّةٌ أنتَ أشَرُّها لأُمَّةُ خَيْرٍ. ثمَّ نَفَذَ عبدُاللَّهِ بنُ عُمَرَ.

فَبَلَغَ الحَجَّاجَ مَوْقِفُ عبدِاللَّهِ وقَوْلُهُ، فأرْسَلَ إليهِ، فأُنزِلَ عنْ جِذْعِهِ، فأُلقِيَ في قُبورِ اليَهودِ، ثمَّ أرْسَلَ إلى أُمِّهِ أسْماءَ بنتِ أبي بَكرٍ رضيَ اللَّهُ عنهُما، فأبَتْ أنْ تأتِيَهُ، فأعادَ عَلَيْها الرَّسولَ: لَتَأتِيَنِّي أوْ لأبْعَثَنَّ إلَيْكِ مَنْ يَسْحَبُكِ بِقُرونِكِ. قالَ: فأبَتْ، وقالَتْ: واللَّهِ؛ لا آتيكَ حتَّى تَبْعَثَ إليَّ مَنْ يَسْحَبُني بِقُروني. قالَ: فقالَ: أرُوني سِبْتَيَّ. فأخَذَ نَعْلَيْهِ، ثمَّ انطَلَقَ يَتَوَذَّفُ، حتَّى دَخَلَ عَلَيْها، فقالَ: كَيْفَ رَأيْتِني صَنَعْتُ بِعَدُوِّ اللَّهِ؟ قالَتْ: رَأيْتُكَ أفْسَدْتَ عليهِ دُنْياهُ وأفْسَدَ عَلَيْكَ آخِرَتَكَ. بَلَغَني أنَّكَ تَقولُ لهُ: يا ابنَ ذاتِ النِّطاقَيْنِ! أنا واللَّهِ ذاتُ النِّطاقَيْنِ، أمَّا أحَدُهُما؛ فكُنْتُ أرْفَعُ بِهِ طَعامَ رسولِ اللَّهِ ﷺ وطَعامَ أبي بَكْرٍ مِنَ الدَّوابِّ، وأمَّا الآخَرُ؛ فَنِطاقُ المَرْأةِ الَّتي لا تَسْتَغْني عنهُ.

أمَا إنَّ رسولَ اللَّهِ ﷺ حَدَّثَنا أنَّ في ثَقيفٍ كَذّاباً ومُبِيراً، فأمَّا الكَذَّابُ؛ فرَأيْناهُ، وأمَّا المُبيرُ؛ فلا إخالُكَ إلاَّ إيّاهُ.

قالَ: فقامَ عَنْها ولَمْ يُراجِعْها.

ŠTA SE NAVODI O SEKIFSKOM LAŽOVU I UNIŠTITELJU

1753. Ebu Nevfel je rekao: Vidio sam 'Abdullaha b. ez-Zubejra, ﵁, obješenog na drvetu u Mekki.[1] Kurejševići i ostali ljudi su prolazili pored njega. Potom je pored njega naišao 'Abdullah b. Omer, ﵁, zaustavio se i rekao: *Es-selamu 'alejke Ebu Hubejbe, es-selamu 'alejke Ebu*

---

[1] Hadždžadž ga je objesio nakon što je Ez-Zubejr ubijen u borbi.

Hubejbe, es-selamu 'alejke Ebu Hubejbe! Tako mi Allaha, ja sam ti ovo zabranjivao, tako mi Allaha zabranjivao sam ti ovo, tako mi Allaha zabranjivao sam ti ovo. Tako mi Allaha, poznajem te samo kao postača, klanjača i onoga koji je pazio rodbinske veze! Tako mi Allaha, ummet čiji si ti najgori član (kako oni misle), *divan li je to ummet!* Potom je Ibn Omer otišao.

Do Hadždžadža su doprli stav i riječi Ibn Omera pa je poslao da obješenog skinu s drveta i bace u židovsko groblje.[1] Potom je poslao po njegovu majku Esmu, kćerku Ebu Bekrovu, ؓ. Odbila je da mu ode. Hadždžadž je ponovo poslao izaslanika da je pozove i kaže joj: *Ili ćeš doći, ili ću ja poslati onog koji će te dovući za pletenice!?*

Odbila je da ode i rekla: *Tako mi Allaha, neću ti doći pa čak kada bi i poslao onoga ko će me dovući za pletenice.*

Rekao je: *Dajte mi obuću.* Obuo se i žurno krenuo dok nije došao do nje. Upitao ju je: *Šta veliš za ono što sam uradio Allahovu neprijatelju?*

Rekla je: *Vidim da si mu upropastio dunjaluk i da je on tebi upropastio ahiret. Obaviještena sam da si mu rekao: Sine majke dva pojasa! Ja sam, tako mi Allaha, ta. Jednim sam vezala hranu na devi za Allahovog Poslanika, ﷺ, i Ebu Bekra, ؓ, a drugi je neophodan svakoj ženi.*

Allahov Poslanik, ﷺ, nam je rekao da će u Sekifu biti lažov i uništitelj. Lažova smo vidjeli i doživjeli[2]*, a taj uništitelj ne smatram da je iko drugi do ti.* Hadždžadž je ustao i nije se više vraćao do nje.

---

[1] Očito je da se radi o židovskom groblju koje je datira iz perioda prije pojave islama.

[2] Radi se o Ubejdu el-Muhtaru b. Ebejdu-s-Sekafiju, koji je bio poznat kao veliki lažac. Najgora njegova laž je ona u kojoj smatra da mu Džibril, ؑ, dolazi. Sličan njemu je kadijanijski samoproglašeni poslanik Mirza Gulam Ahmed el-Kadijani. *Gulam Ahmed* znači *Ahmedov sluga,* tj. Vjerovjesnikov, ﷺ, sluga. Međutim, kadijanije su namjerno izostavile ime *gulam*/sluga, kako bi on bio Ahmed koji je nagoviješten ajetom:

وَمُبَشِّرًۢا بِرَسُولٖ يَأۡتِي مِنۢ بَعۡدِي ٱسۡمُهُۥٓ أَحۡمَدُۖ

...i da vam donesem radosnu vijest o poslaniku čije je ime Ahmed. (*Es-Saff*, 6).

كِتابُ البرِّ والصِّلَةِ

POGLAVLJE O DOBROČINSTVU I RODBINSKOJ VEZI

بابٌ في بِرِّ الوالِدَيْنِ وأَيُّهما أَحَقُّ بِحُسْنِ الصُّحْبَةِ

١٧٥٤ - عنْ أَبي هُريرَةَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: جاءَ رَجُلٌ إِلى رسولِ اللّهِ ﷺ، فقالَ: مَنْ أَحَقُّ النَّاسِ بِحُسْنِ صَحابَتي؟ قالَ: «أُمُّكَ». قالَ: ثمَّ مَنْ؟ قالَ: «ثُمَّ أُمُّكَ». قالَ: ثُمَّ مَنْ؟ قالَ: «ثُمَّ أُمُّكَ». قالَ: ثُمَّ مَنْ؟ قالَ: «ثُمَّ أبوكَ».

O DOBROČINSTVU PREMA RODITELJIMA I TOME KOJE OD NJIH DVOJE IMA VEĆE PRAVO NA TO

1754. Ebu Hurejre, ﷺ, je rekao: Neki čovjek je došao Allahovom Poslaniku, ﷺ, i rekao: *Ko od ljudi ima najveće pravo da prema njemu lijepo postupam?*

Rekao je: ***Tvoja majka!***
Upitao je: *A ko onda?*
Rekao je: ***Tvoja majka!***
Upitao je ponovo: *A ko onda?*
Rekao je: ***Tvoja majka!***
Ponovo je upitao: *A ko onda?*
Rekao je: ***Tvoj otac!***

بابُ تقديمِ برِّ الوالدَيْنِ على العِبادَةِ

١٧٥٥ - عنْ أبي هُريرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ عنِ النبيِّ ﷺ؛ قالَ: «لمْ يَتكلَّمْ في المَهْدِ إلاَّ ثلاثَةٌ: عِيسى ابنُ مَرْيَمَ، وصاحِبُ جُرَيْجٍ.

وكانَ جُرَيْجٌ رَجُلاً عابِداً، فاتَّخذَ صَوْمَعَةً، فكانَ فِيها، فأتَتْهُ أُمُّهُ وهُو يُصَلِّي، فقالَتْ: يا جُرَيْجُ! فقالَ: يا ربِّ! أُمِّي وصَلاتِي؟ فأَقبلَ على صَلاتِهِ، فانْصَرَفَتْ، فلَمَّا كانَ مِنَ الغَدِ؛ أتَتْهُ وهُو يُصَلِّي، فقالَتْ: يا جُرَيْجُ! فقالَ: يا رَبِّ! أُمِّي وصَلاتِي؟ فأَقبَلَ على صَلاتِهِ، فانْصَرَفَتْ، فلمَّا كانَ مِنَ الغَدِ؛ أتَتْهُ وهُو يُصَلِّي، فقالَتْ: يا جُرَيْجُ! فقالَ: أَيْ ربِّ! أُمِّي وصَلاتِي؟ فأَقْبَلَ على صَلاتِهِ، فقالَت: اللهُمَّ لا تُمِتْهُ حتَّى يَنْظُرَ إلى وُجوهِ المُومِساتِ.

فَتَذاكَرَ بَنو إِسْرائيلَ جُرَيْجاً وعِبادَتَهُ، وكانَتِ امْرَأَةٌ بَغِيٌّ يُتَمَثَّلُ بِحُسْنِها، فقالَتْ: إنْ شِئْتُم؛ لأَفْتِنَنَّهُ لَكُمْ».

قال: «فتَعَرَّضَتْ لهُ، فلمْ يَلْتَفِتْ إِلَيْها، فأَتَتْ راعِياً كانَ يَأْوي إلى صَوْمَعَتِهِ، فأَمْكَنَتْهُ مِن نفسِها، فوَقَعَ عَلَيْها، فحَمَلَتْ، فلَمَّا وَلَدَتْ؛ قالَتْ: هُو مِن جُرَيْجٍ. فأَتَوْهُ، فاسْتَنْزَلوهُ، وهَدَموا صَوْمَعَتَهُ، وجَعَلوا يَضْرِبونَهُ، فقالَ: ما شَأْنُكُمْ؟ قالوا: زَنَيْتَ بِهٰذِهِ البَغِيِّ، فوَلَدَتْ مِنْكَ. فقالَ: أَيْنَ الصَّبِيُّ؟ فجاؤوا بِهِ، فقالَ: دَعوني حتَّى أُصَلِّيَ، فصَلَّى، فلَمَّا انْصَرَفَ؛ أَتى الصَّبِيَّ، فَطَعَنَ في بَطْنِهِ، وقالَ: يا غُلامُ! مَن أَبوكَ؟ قالَ: فُلانٌ الرَّاعي».

قالَ: «فأَقْبَلوا على جُرَيْجٍ يُقَبِّلونَهُ ويَتَمَسَّحُونَ بِهِ، وقالوا: نَبْني لَكَ صَوْمَعَتَكَ مِن ذَهَبٍ وفِضَّةٍ. قالَ: لا؛ أَعِيدوها مِن طينٍ كَما كانَتْ. ففَعَلوا.

وبَيْنا صَبِيٌّ يَرْضَعُ مِعَ أُمِّهِ، فمَرَّ رَجُلٌ راكِبٌ على دابَّةٍ فارِهَةٍ، وشارَةٍ حَسَنَةٍ، فقالَتْ أُمُّهُ: اللهُمَّ! اجْعَلِ ابْني مِثْلَ هٰذا. فتَرَكَ الثَّدْيَ، وأَقْبَلَ إِلَيْهِ، فَنَظَرَ إِلَيْهِ، فقالَ: اللهُمَّ! لا تَجْعَلْني مِثْلَهُ. ثمَّ أَقْبَلَ على ثَدْيِهِ، فجَعَلَ يَرْتَضِعُ».

قال: فكأنّي أنظرُ إلى رسولِ اللّهِ ﷺ وهو يَحْكي ارْتِضاعَهُ بِإِصْبَعِهِ السَّبّابَةِ في فَمِهِ، فجعَلَ يَمُصُّها.

قال: ومرُّوا بجاريةٍ وهُم يَضْرِبونها ويَقولون: زنَيْتِ، سَرقْتِ، وهيَ تقول: حَسْبِيَ اللّهُ ونِعْمَ الوَكيل. فقالَتْ أُمُّهُ: اللهُمَّ! لا تَجْعَلِ ابْني مِثْلَها. فتَرَكَ الرَّضاعَ، ونَظَرَ إليها، فقال: اللهُمَّ! اجْعَلْني مِثْلَها. فهُناكَ تراجَعا الحَديثَ، فقالَتْ: حَلْقى! مَرَّ رَجُلٌ حَسَنُ الهَيْئَةِ، فقُلْتُ: اللّهُمَّ! اجْعَلِ ابْني مِثْلَهُ. فقُلْتَ: اللّهُمَّ! لا تجْعَلْني مِثْلَهُ! ومَرُّوا بِهذِهِ الأمَةِ، وهُمْ يَضْرِبونَها ويَقولونَ: زَنَيْتِ! سَرَقْتِ! فقُلْتُ: اللّهُمَّ! لا تجْعَلِ ابْني مِثْلَها. فقُلْتَ: اللّهُمَّ! اجْعَلْني مِثْلَها؟! قال: إنَّ ذاكَ الرَّجُلَ كانَ جَبّاراً، فقُلْتُ: اللّهُمَّ! لا تجْعَلْني مِثْلَه، وإنَّ هذِهِ يَقولونَ لها: زَنَيْتِ! ولَمْ تَزْنِ، وسَرَقْتِ! ولَمْ تَسْرِق، فقُلْتُ: اللّهُمَّ! اجْعَلْني مِثْلَها».

DAVANJE PREDNOSTI DOBROČINSTVU PREMA RODITELJIMA NAD DOBROVOLJNIM IBADETOM

1755. Ebu Hurejre, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***U bešici je progovorilo samo troje: Isa, Merjemin sin, Džurejdžov sahibija.***[1]

Džurejdž je bio pobožan čovjek. Za to je uzeo jednu bogomolju za svoje potrebe. Jednom je došla njegova majka dok je on klanjao i povikala: Džurejdže!

[1] Džurejdžov sahibija je dijete kojim je Džurejdž iskušan. Albani je rekao: *Ograničenje na troje u ovom hadisu nije oprečno govoru dojenčeta rovova koje će biti spomenuto u hadisu pod rednim br. 2094. Zato što se u tom hadisu ne spominje da je ono bilo u bešici nego je bilo veće, iako je bilo dojenče.*

Što se, pak, tiče hadisa u kom se kaže: U bešici je progovorilo samo troje: Isa, Jusufov svjedok, Ibn Mašita bint Firavn, Džurejdžov sahibija, taj hadis je lažan kao što sam objasnio u svom djelu Silsiletu-l-ehadisi-d-daife, br. 884.

Što se tiče onog što neki navode da je Jahja, ﵇*, progovorio u bešici, za to nema utemeljenosti u onom što se prenosi od Poslanika,* ﷺ*. To je Dahakova tvrdnja spomenuta u tefsiru, kako je to spomenuo Hafiz u El-Fethu, 6/344.*

Rekao je: Gospodaru moj, moja majka ili moj namaz. *Ipak se odlučio za namaz. Majka se vratila.*

Sutradan je majka ponovo došla i zatekla ga opet u namazu. Povikala je: Džurejdže!

Rekao je: Gospodaru moj, moja majka ili moj namaz.[1] *Odlučio se ponovo za namaz. Majka je otišla. Kada je osvanuo i treći dan, majka je ponovo došla i pozvala:* Džurejdže!

Rekao je: Gospodaru moj, moja majka ili moj namaz. *Nastavio je ponovo da klanja. Majka se vratila i rekla:* Allahu moj, ne usmrti ga prije nego što pogleda u lica prostitutki.

Potom su Israilćani počeli da se dive Džurejdžu i njegovoj pobožnosti. Tu je bila jedna prostitutka koja je bila navođena kao primjer zbog svoje ljepote. Rekla im je: Ako hoćete, ja ću ga zavesti.

Došla je i ponudila mu se. Međutim, on je nije ni pogledao. Otišla je nekom pastiru koji je dolazio do njegove bogomolje. Dozvolila mu je da učini s njom blud i tako je zatrudnjela.

Kada je rodila, rekla je: Džurejdžovo je! *Otišli su do njega i izvukli ga iz bogomolje. Bogomolju su srušili a njega počeli tući.*

Upitao ih je: Šta vam je?

Rekli su: Učinio si prostituciju s ovom prostitutkom pa je rodila dijete.

Upitao je: Gdje je dijete?

Donijeli su mu ga.

Rekao je: Pustite me da klanjam!, *pa je klanjao. Kada je završio namaz, došao je do djeteta, pritisnuo ga prstom i upitao:* Dječače, ko ti je otac?

Reklo je: Pastir taj i taj. *Potom su prišli Džurejdžu ljubeći ga i potirući se rukama koje su ga dotakle.*

---

[1] Kurtubi je rekao: *To ukazuje da je Džurejdž bio pobožan, ali ne i učen. Da je malo razmislio, zaključio bi da je taj namaz nafila, a odazvati se majci obaveza (vadžib). Stoga nije imao razloga da se dvoumi. Obaveza je bila da skrati ili prekine namaz, naročito kada se uzme u obzir da je dolazila nekoliko puta, što znači da ga je poželjela i imala potrebu da razgovara s njim. El-Mufhim, 6/512.* (op. prev.).

Potom su rekli: Sagradit ćemo ti bogomolju od zlata i srebra.

Rekao je: Nemojte! Obnovite je samo da bude od blata kakva je i bila, pa su tako i postupili.

I dok je neko dijete dojilo, prošao je neki lijepo obučen čovjek na raskošnoj jahalici. Njegova majka je rekla: Allahu moj, učini da moje dijete bude kao ovaj. *Dijete je ostavilo dojku, okrenulo se prema njemu, pogledalo ga i reklo:* Allahu moj, ne učini me da budem kao onaj. *Zatim je nastavilo dojiti.*

Ebu Hurejre je rekao: *Kao da sada gledam u Allahovog Poslanika, ﷺ, kako pokazuje način na koji je dijete dojilo. Stavio je svoj kažiprst u usta i počeo ga sisati.*

Potom su pored njih prošli s nekom robinjom koju su tukli i govorili joj: Počinila si blud i ukrala.

Ona je govorila: Dovoljan mi je Allah i divan li je On pomagač.

Njegova majka je tada rekla: Allahu moj, ne daj da moj sin bude kao ona. *Dijete je prekinulo dojenje, pogledalo u nju i reklo:* Allahu moj, daj da budem kao ona. *Tada su se obratili jedno drugom.*

Majka je rekla: Čudna li čuda! Čovjek lijepa izgleda je prošao pa sam rekla: Allahu moj, daj da moje dijete bude kao on. Ti si rekao: Allahu moj, ne daj da budem kao on. Potom je provedena robinja koju su tukli i govorili joj: Počinila si blud i ukrala, pa sam rekla: Allahu moj, ne daj da moje dijete bude kao ona, pa si rekao: Allahu moj, daj da budem kao ona.

Dijete je reklo: Taj čovjek je bio nasilnik, pa sam zato rekao: Allahu moj, ne daj da budem kao on. Što se tiče robinje za koju su rekli: Počinila si blud, ona ga nije počinila i govorili su joj: Ukrala si, a ona nije ukrala. Zato sam rekao: Allahu moj, daj da budem kao ona.

باب تَرْكِ الجهادِ لِبِرِّ الوالِدَيْنِ وصُحْبَتِهِما

١٧٥٦ - عَنْ عبدِاللّه بنِ عمرِو بنِ العاص رضيَ اللّهُ عنهُما؛

قالَ: أَقْبَلَ رَجُلٌ إلى نبيِّ اللّهِ ﷺ، فقالَ أُبايِعُكَ على الهِجْرَةِ والجِهادِ؛ أَبْتَغي الأجْرَ مِنَ اللّهِ عزَّ وجلَّ. قالَ: «فَهَلْ مِنْ والِدَيْكَ أَحَدٌ حَيٌّ؟». قالَ: نعم، بلْ كِلاهُما. قالَ: «فَتَبْتَغي الأجْرَ مِنَ اللهِ عزَّ وجلَّ؟». قالَ: نعمْ. قالَ: فارْجِعْ إلى والِدَيْكَ، فأَحْسِنْ صُحْبَتَهُما».

OSTAVLJANJE DŽIHADA RADI DOBROČINSTVA I UKAZIVANJA PAŽNJE PREMA RODITELJIMA

1756. 'Abdullah b. 'Amr b. el-'As, ﵄, prenosi da je neki čovjek došao Allahovom Poslaniku, ﷺ, i rekao: *Dajem ti prisegu na džihad i hidžru, tražeći time nagradu od Allaha,* ﷻ.

Poslanik, ﷺ, ga je upitao: ***Imaš li ijednog roditelja živa?***

Odgovorio je. *Imam oba.* Rekao je: ***Tražiš nagradu od Allaha,*** ﷻ***?!*** Odgovorio je: *Da.* Rekao mu je: ***Vrati se svojim roditeljima i lijepo se ophodi prema njima.***[1]

باب قَوْلِهِ ﷺ: «إنَّ اللّهَ حَرَّمَ عُقوقَ الأُمَّهاتِ»

١٧٥٧ - عَنِ المُغيرَةِ بنِ شُعْبَةَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ عن رسولِ اللّهِ ﷺ؛ قالَ: «إنَّ اللّهَ عزَّ وجلَّ حَرَّمَ عَلَيْكُمْ عُقوقَ الأُمَّهاتِ، وَوَأْدَ البَناتِ، ومَنْعاً وهاتِ، وكَرِهَ لَكُمْ ثَلاثاً: قيلَ وقالَ، وكَثْرَةَ السُّؤالِ، وإضاعَةَ المالِ».

POSLANIKOVE, ﷺ, RIJEČI: *ALLAH JE ZABRANIO NEPOSLUŠNOST PREMA MAJKAMA*

1757. Mugire b. Š'ube, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao:

---

[1] To važi u slučaju kada je džihad kolektivna dužnost (fard kifaje). (op. prev.).

Allah, ﷻ, vam je zabranio neposlušnost prema majkama, zakopavanje živih kćeri i zabranjivanje onoga što je obaveza i uzimanje onoga što ti ne pripada, a prezreo je troje: rekla-kazala, zapitkivanje i rasipanje imetka.

بابٌ رَغِمَ أَنْفُ مَنْ أَدْرَكَ أَبَوَيْهِ أَوْ أَحَدَهُما عِنْدَ الكِبَرِ فلَمْ يَدْخُلِ الجَنَّةَ

١٧٥٨ - عَنْ أَبي هُرَيْرَةَ رضيَ اللهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللهِ ﷺ: «رَغِمَ أَنْفُهُ، ثمَّ رَغِمَ أَنْفُهُ، ثمَّ رَغِمَ أَنْفُهُ». قيلَ: مَنْ يا رسولَ اللهِ؟ قالَ: «مَنْ أَدْرَكَ والِدَاهُ عِنْدَ الكِبَرِ؛ أَحَدَهُما أَوْ كِلَاهُما، ثمَّ لَمْ يَدْخُلِ الجَنَّةَ».

NEKA JE PONIŽEN SVAKO KOD KOGA OBA NJEGOVA RODITELJA, ILI JEDAN OD NJIH DOŽIVE STAROST A ON NE ZASLUŽI DŽENNET

1758. Ebu Hurejre, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Neka je ponižen, neka je ponižen, neka je ponižen.***

Upitan je: *Ko, Allahov Poslaniče?*

Rekao je: ***Kod koga starost doživi jedan ili oba njegova roditelja a on ne uđe u Džennet.***

باب مِنْ أَبَرِّ البِرِّ صِلَةُ الرَّجُلِ أَهْلَ وِدِّ أَبِيهِ

١٧٥٩ - عن عبدالله بن عمرَ رضيَ اللّهُ عنهُما؛ أنّه كانَ إذا خَرَجَ إلى مَكّةَ؛ كانَ لهُ حِمارٌ يَتَرَوَّحُ عَلَيْهِ إذا مَلَّ رُكوبَ الرّاحِلَةِ، وعِمامَةٌ يَشُدُّ بِها رَأسَهُ، فبَيْنا هُو يَوْماً على ذٰلِكَ الحِمارِ؛ إذ مَرَّ بِهِ أَعْرابِيٌّ، فقالَ: أَلَسْتَ ابْنَ فُلانِ بنِ فُلانٍ؟ قالَ: بَلى. فأَعْطاهُ الحِمارَ، وقالَ: ارْكَبْ هٰذا. والعِمامَةَ؛ قالَ: اشْدُدْ بِها رأْسَكَ. فقالَ لهُ بَعْضُ أَصْحابِهِ: غَفَرَ اللّهُ لكَ، أَعْطَيْتَ هٰذا الأَعْرابِيَّ حِماراً كُنْتَ تَرَوَّحُ عليهِ، وعِمامَةً كُنْتَ تَشُدُّ بِها رَأْسَكَ؟ فقالَ: إنّي سَمِعْتُ رسولَ اللّهِ ﷺ يَقولُ: **«إنَّ مِن أَبَرِّ البِرِّ صِلَةَ الرَّجُلِ أَهْلَ وُدِّ أَبيهِ بَعْدَ أَنْ يُوَلِّيَ»**. وإنَّ أَباهُ كانَ صَديقاً لِعُمَرَ رضيَ اللّهُ عنهُ.

MEĐU NAJVEĆA DOBROČINSTVA UBRAJA SE ODRŽAVANJE PRIJATELJSTVA S OČEVIM PRIJATELJIMA

1759. 'Abdullah b. Omer, ﷺ, bi, krećući za Mekku, poveo magarca na kome bi se odmarao kada mu dosadi jahanje deve. Na glavi je imao turban kojim bi povezivao glavu.

Jednog dana, dok je bio na magarcu, pored njega je prošao neki beduin pa ga je Ibn Omer upitao: *Da nisi ti sin toga i toga?*

Rekao je: *Jesam.*

Ibn Omer mu je dao magarca i rekao: *Uzjaši ga, a evo ti i turban pa njime poveži glavu.*

Neki od prijatelja su ga upitali: *Allah ti oprostio, dao si ovom beduinu magarca na kome si se odmarao i turban kojim si povezivao glavu?*

Rekao je: *Čuo sam Allahovog Poslanika,* ﷺ, *kada je rekao:* ***Među najbolja dobročinstva ubraja se održavanje veze s prijateljima svoga oca nakon njegove smrti.*** *Njegov otac je bio Omerov,* ﷺ, *prijatelj.*

باب في الإحسان إلى البنات

١٧٦٠ ـ عن عائشة رضي الله عنها زوج النبي ﷺ؛ قالت: جاءتني امرأة، ومعها ابنتان لها، فسألتني، فلم تجد عندي شيئاً غير تمرة واحدة، فأعطيتها إياها، فأخذتها، فقسمتها بين ابنتيها، ولم تأكل منها شيئاً، ثم قامت فخرجت وابنتاها، فدخل علي النبي ﷺ، فحدثته حديثها، فقال النبي ﷺ: «من ابتلي من البنات بشيء، فأحسن إليهن؛ كن له ستراً من النار».

O DOBROČINSTVU PREMA KĆERKAMA

1760. Aiša, ﵂, Poslanikova, ﷺ, supruga, prenosi da je neka žena s dvije kćerke došla kod nje.

Zatražila je da joj dam nešto. Imala sam samo jednu hurmu. Dala sam je njoj. Uzela ju je, popolovila i dala svojim kćerkama a da ništa ona nije pojela. Zatim je ustala i otišla s njima.

Potom je Poslanik, ﷺ, došao kod mene, pa sam mu to ispričala. Rekao je: ***Ko bude iskušan kćerkama,***[1] ***pa se bude lijepo ophodio prema njima, one će mu biti zastor od Vatre.***

١٧٦١ ـ عن أنس بن مالك رضي الله عنه؛ قال: قال رسول الله ﷺ: «من عال جاريتين حتى تبلغا؛ جاء يوم القيامة أنا وهو». وضم أصابعه.

1761. Enes b. Malik, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Ko othrani dvije kćerke do punoljetnosti, na Sudnjem ćemo on i ja ovako!,*** *pa je sastavio svoje prste.*[2]

[1] Iskušenje je ispit, kćeri se ubrajaju u ta iskušenja, jer ljudi uglavnom žele mušku djecu.

[2] Ovim se želi istaći da će biti blizak Allahovom Poslaniku, ﷺ. (op. prev.).

باب صِلَةُ الرَّحِمِ تَزِيدُ في العُمرِ

١٧٦٢ - عَنْ أَنسِ بنِ مالكٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: سَمِعْتُ رسولَ اللَّهِ ﷺ يَقولُ: «مَنْ سَرَّهُ أَنْ يُبْسَطَ عليهِ رِزْقُهُ، أَوْ يُنْسَأَ في أَثَرِهِ؛ فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ».

ODRŽAVANJE RODBINSKIH VEZA PRODUŽUJE ŽIVOT

1762. Enes b. Malik, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Koga raduje da mu se poveća nafaka i produži život, neka odražava rodbinske veze.***[1]

---

[1] Ovaj hadis jasno govori da je održavanje rodbinskih veza uzrok nafake i produženja života. To nije u kontradiktornosti s tim da su i nafaka i život određeni. Oni su određeni svojim uzrocima. Zar ne vidiš da je ulazak u Džennet ili Džehennem također određen. Ti ulasci su povezani sa *sebebom*: imana ili nevjerstva.

Kao što je govor Uzvišenog:

فَرِيقٌ فِي ٱلْجَنَّةِ وَفَرِيقٌ فِي ٱلسَّعِيرِ ۝٧

Skupina će u Džennet a skupina u Vatru, *Eš-Šura, 7,*

kao i Njegov govor u hadisi-kudsijji: **Ovi će u Džennet i to me ne zanima a ovi će u Džehennem i to me ne zanima,** nije oprečno primjeni uzroka spasa i ulaska u Džennet. Ne samo to, nego je primjena uzroka nešto što je nužno, kako se kaže u riječima Uzvišenog: **Uđite u Džennet zbog onoga što ste radili.** U poznatom hadisu Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Radite, i svakom je olakšano ono zašto je stvoren. Ko bude od sretnih, olakšat će mu se da radi djela koja će ga usrećiti.*** Također velim: Ko bude imao dug život kod Allaha bit će mu olakšano da radi ono što će biti uzrokom njegova dugog života. Također i obratno.

Prema tome, održavanje rodbinskih veza, kao uzrok za dug život, ne znači da to mijenja ono što je određeno u Allahovom znanju koliko će neko živjeti, kao to da je iman *sebeb* za ulazak u Džennet ne znači da on mijenja Allahovo unaprijed određeno znanje u kome je zapisano da će neko biti od sretnih ili nesretnih. To znači da je sve određeno Allahovim znanjem - i uzrok i posljedica. Kome je zapisano da će biti Džennetlija, tim znanjem je određeno i da će on primijeniti uzrok koji vode tome, tj. iman. Kome je zapisano da će biti Džehennemlija, tim znanjem je također određeno da će on primijeniti uzroke koji vode u Džehennem, tj. da će biti nevjernik.

بابٌ صِلَةُ الرَّحِمِ وإنْ قَطَعوا

١٧٦٣ - عنْ أَبي هُريرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ أَنَّ رَجُلاً قالَ: يا رسولَ اللَّهِ! إنَّ لي قَرابَةً؛ أَصِلُهُم ويَقْطَعوني، وأُحْسِنُ إِلَيْهِمْ ويُسيئونَ إِلَيَّ، وأَحْلُمُ عَنْهُمْ ويَجْهَلونَ عَلَيَّ. فقالَ: «لَئِنْ كُنْتَ كَما قُلْتَ؛ فكَأَنَّما تُسِفُّهُمُ المَلَّ، ولا يَزالُ مَعَكَ مِن اللَّهِ ظَهيرٌ عَلَيْهِم ما دُمْتَ على ذٰلِكَ».

ODRŽAVANJE RODBINSKE VEZE IAKO JE DRUGI PREKIDAJU

1763. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je neki čovjek rekao: *Allahov Poslaniče, ja imam rodbinu s kojom održavam veze, ali oni ih prekidaju. Ja se lijepo ophodim prema njima, a oni mi lošim uzvraćaju. Ja sam samilostan prema njima, ali oni na to ne uzvraćaju.*

Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Ako bude tako kako si rekao, to je kao da ih hraniš vrućim pepelom. Neprestano će s tobom biti Allahov pomagač protiv njih sve dok tako postupaš.***

Zato, kažemo da kome je određeno da će dugo živjeti također mu je zapisano i da će primijeniti uzroke koji vode ka tome, a u ovom slučaju to je održavanje rodbinske veze. I, suprotno tome.

Sukladno tome, kada kažemo: produžio se nekome život zbog poštivanja rodbinske veze, isto je kao i kad kažemo: Ušao je u Džennet zbog imana. U tome nema nikakve razlike.

Razmisli o tome jer će te to sačuvati od pristrasnog tumačenja ovog hadisa u kome nema nikakve koristi niti opravdanja. U njemu je samo udaljavanje od zdravog poimanja pitanja *kadaa* i *kadera*. A pomoć dolazi samo od Allaha Uzvišenog.

بابٌ في صِلَةِ الرَّحِمِ وقَطْعِها

١٧٦٤ ـ عنْ أبي هُريرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «إنَّ اللَّهَ عزَّ وجلَّ خَلَقَ الخَلْقَ، حتَّى إذا فَرَغَ مِنْهُم؛ قامَتِ الرَّحِمُ، فقالَتْ: هٰذا مَقامُ العائِذِ مِن القَطيعَةِ. قالَ: نعمْ؛ أما تَرْضَيْنَ أنْ أَصِلَ مَنْ وَصَلَكِ وأقْطَعَ مَنْ قَطَعَكِ؟! قالَتْ: بلى. قالَ: فذاكَ لَكِ». ثمَّ قالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «اقْرَؤوا إنْ شِئْتُمْ: ﴿فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِن تَوَلَّيْتُمْ أَن تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَتُقَطِّعُوا أَرْحَامَكُمْ ﴿٢٢﴾ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فَأَصَمَّهُمْ وَأَعْمَىٰ أَبْصَارَهُمْ ﴿٢٣﴾ أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ أَمْ عَلَىٰ قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا ﴿٢٤﴾﴾ [محمد: ٢٢ ـ ٢٤]».

O ODRŽAVANJU I KIDANJU RODBINSKIH VEZA

1764. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Kada je Allah, ﷻ, stvorio stvorenja, rodbinska veza je ustala i rekla:*** **Ovo je mjesto onoga ko traži zaštitu od prekidanja rodbinskih veza.**

Rekao je: **Jest. Hoćeš li biti zadovoljna da Ja budem s onima koji te održavaju i da prekinem s onim koji te prekidaju?**

Rekla je: **Hoću.**

Rekao je: **Neka ti to i pripadne.**

Potom je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Proučite ako hoćete:***

فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِن تَوَلَّيْتُمْ أَن تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَتُقَطِّعُوا أَرْحَامَكُمْ ﴿٢٢﴾ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فَأَصَمَّهُمْ وَأَعْمَىٰ أَبْصَارَهُمْ ﴿٢٣﴾ أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ أَمْ عَلَىٰ قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا ﴿٢٤﴾

Zar i vi ne biste, kada biste se vlasti dočepali, nered na Zemlji činili i rodbinske veze kidali! To su oni koje je Allah prokleo i gluhim i slijepim ih učinio.

Kako oni ne razmisle o Kur'anu, ili su im na srcima katanci![1]

١٧٦٥ - عنْ جُبَيْرِ بنِ مُطْعِمٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ، عنِ النبيِّ ﷺ؛ قالَ: «لا يَدْخُلُ الجنَّةَ قاطِعٌ».

قالَ ابنُ أَبِي عُمَرَ: قالَ سُفْيانُ: يَعْنِي: قاطِعَ رَحِمٍ.

1765. Džubejr b. Mut'im, ﵁, prenosi da je Poslanik, ﷺ, rekao: ***U Džennet neće ući onaj koji prekida veze.***

Ibn ebi Omer prenosi od Sufjana da je rekao: *Tj. onaj koji kida rodbinske veze.*

بابٌ في كافِلِ اليتيم

١٧٦٦ - عنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «كافِلُ اليتيمِ لهُ أَوْ لِغَيْرِهِ أَنا وهُوَ كَهاتَيْنِ في الجَنَّةِ».

وأَشارَ مالِكٌ رَحِمَهُ اللَّهُ بِالسَّبَّابَةِ والوُسْطَى.

O ONOME KO SKRBI O JETIMU

1766. Ebu Hurejre, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Staratelj svoga ili tuđeg siročeta i ja ćemo biti zajedno u Džennetu kao ova dva.***

Pa je Malik, ﵀, pokazao kažiprst i srednji prst.

---

[1] *Muhammed, 22-24.*

بابٌ في ثَوابِ السَّاعي على الأَرْمَلَةِ والمِسْكِينِ

١٧٦٧ - عنْ أَبي هُريرَةَ رضيَ اللَّـهُ عنهُ؛ عنْ رسولِ اللَّهِ ﷺ؛ قالَ: «السَّاعي على الأَرْمَلَةِ والمِسْكينِ كَالمُجاهِدِ في سَبيلِ اللَّهِ - وأَحْسِبُهُ قالَ: - وكَالقائِمِ لا يَفْتُرُ، وكَالصَّائِمِ لا يُفْطِرُ».

O NAGRADI ZA ONOGA KOJI BRINE O UDOVICAMA I SIROMASIMA

1767. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Onaj ko se brine za udovice i siromašne je kao mudžahid na Allahovom putu.***

A mislim da je rekao: ***Kao onaj koji se ne umara od noćnog namaza i kao postač koji ne prekida post.***

بابٌ في المُتَحابِّينَ في اللَّهِ عزَّ وجلَّ

١٧٦٨ - عنْ أَبي هُريرَةَ رضيَ اللَّـهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «إِنَّ اللَّهَ عزَّ وجلَّ يَقولُ يَوْمَ القِيامَةِ: أَيْنَ المُتَحابُّونَ بِجَلالي؟! اليَوْمَ أُظِلُّهُمْ في ظِلِّي يَوْمَ لا ظِلَّ إِلاَّ ظِلِّي».

O ONIMA KOJI SE VOLE U IME ALLAHA, ﷻ

1768. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Allah će na Sudnjem danu reći:*** **Gdje su oni koji su se voljeli u ime Moje Uzvišenosti? Danas ću ih smjestiti u Moj hlad, kada drugog hlada neće biti.**

١٧٦٩ - عن أبي هريرة رضي الله عنه؛ عن النبي ﷺ: «إنَّ رَجُلاً زارَ أخاً له في قريةٍ أُخرى، فأرصَدَ اللهُ له على مَدرَجتِهِ مَلَكاً، فلمَّا أتى عليه؛ قالَ: أينَ تُريدُ؟ قالَ: أُريدُ أخاً لي في هٰذهِ القريةِ. قالَ: هَلْ لكَ عليهِ مِن نعمةٍ تَرُبُّها؟ قالَ: لا؛ غيرَ أنِّي أحبَبتُهُ في اللهِ عزَّ وجلَّ. قالَ: فإنِّي رسولُ اللهِ إليكَ؛ بأنَّ اللهَ قد أحبَّكَ كما أحبَبتَهُ فيهِ».

1769. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je Poslanik, ﷺ, rekao: ***Neki čovjek je posjetio svog brata u drugom selu, pa mu je Allah na tom putu poslao meleka. Kada je čovjek došao do njega, melek ga je upitao:*** Gdje ideš?

Rekao je: Idem kod svog brata u ovo selo.

Melek je upitao: Imaš li ti od njega neku korist?

Čovjek je rekao: Ne, nego sam ga zavolio u ime Allaha, ﷻ.

Melek je rekao: Ja sam Allahov izaslanik tebi. Naređeno mi je da te obavijestim da te Allah voli kao što si ti njega zavolio u ime Njegovo.

باب المرء مع من أحب

١٧٧٠ - عن أنسِ بنِ مالكٍ رضيَ اللهُ عنهُ؛ قالَ: جاءَ رَجُلٌ إلى رسولِ اللهِ ﷺ، فقالَ: يا رسولَ اللهِ! مَتى السَّاعةُ؟ قالَ: «وما أعدَدتَ للسَّاعةِ؟». قالَ: حُبَّ اللهِ ورسولِهِ. قالَ: «فإنَّكَ مع مَن أحببتَ».

قالَ أنسٌ: فما فَرِحنا بَعدَ الإسلامِ فَرَحاً أشدَّ مِن قَولِ النبيِّ ﷺ: «فإنَّكَ مع مَن أحببتَ». قالَ أنسٌ: فأنا أُحِبُّ اللهَ ورسولَهُ وأبا بكرٍ وعُمَرَ؛ فأرجو أنْ أكونَ مَعَهُم، وإنْ لم أعمَلْ بأعمالِهِم.

ČOVJEK ĆE BITI S ONIMA KOJE JE VOLIO

1770. Enes b. Malik, ﷺ, je rekao: Neki čovjek je došao Allahovom Poslaniku, ﷺ, i rekao: *Allahov Poslaniče, kada će biti Sudnji dan?*

Poslanik, ﷺ, je upitao: ***A šta si pripremio za Sudnji dan?***

Čovjek je rekao: *Ljubav prema Allahu i Njegovom Poslaniku.* Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Ti ćeš biti s onima koje voliš.***

Enes je rekao: *Ničem se, poslije islama, nismo više obradovali od ovih Poslanikovih, ﷺ, riječi:* ***Ti ćeš biti s onima koje voliš.***

Enes je rekao: *Ja volim Allaha i Njegovog Poslanika, Ebu Bekra i Omera, pa se nadam da ću biti s njima, iako nisam radio koliko su oni radili.*

بابٌ إذا أَحَبَّ اللَّهُ عَبْداً؛ حَبَّبَهُ إلى عِبادِهِ

١٧٧١ - عن أبي هريرة رضي اللّه عنه؛ قال: قال رسولُ اللّهِ ﷺ: «إنَّ اللّهَ عزَّ وجلَّ إذا أَحَبَّ عَبْداً؛ دَعا جِبْرِيلَ عليهِ السَّلامُ، فقال: إنِّي أُحِبُّ فُلاناً؛ فأَحِبَّهُ. قالَ: فيُحِبُّهُ جِبْرِيلُ، ثمَّ يُنادي في السَّماءِ، فيقولُ: إنَّ اللّهَ عزَّ وجلَّ يُحِبُّ فُلاناً؛ فأَحِبُّوهُ. فيُحِبُّهُ أَهْلُ السَّماءِ». قال: «ثمَّ يوضَعُ له القَبولُ في الأرضِ.

وإذا أَبْغَضَ اللّهُ عَبْداً؛ دَعا جِبْرِيلَ عليهِ السَّلامُ، فيَقولُ: إنِّي أُبْغِضُ فُلاناً؛ فأَبْغِضْهُ. قالَ: فيُبْغِضُهُ جِبْرِيلُ، ثمَّ يُنادي في أَهْلِ السَّماءِ: إنَّ اللّهَ يُبْغِضُ فُلاناً؛ فأَبْغِضُوهُ. فيُبْغِضونَهُ، ثمَّ تُوضَعُ لهُ البَغْضاءُ في الأرْضِ».

KADA ALLAH ZAVOLI NEKOG ČOVJEKA UČINI GA DRAGIM I DRUGIM LJUDIMA

1771. Ebu Hurejre, ؓ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Kada Allah, ﷻ, zavoli nekog Svog roba, pozove Džibrila, ؑ, i kaže mu:* Ja volim tog i tog te ga i ti voli; pa ga Džibril zavoli.**

***Potom to Džibril oglasi na nebesima govoreći:* Uzvišeni Allah voli tog i tog te ga i vi volite, pa ga stanovnici nebesa zavole.**

Nakon toga njega prihvate i stanovnici Zemlje.

A kada Allah zamrzi nekog Svog roba, pozove Džibrila, ؑ, i kaže mu:* Ja mrzim tog i tog pa ga i ti mrzi!, *pa ga i Džibril zamrzi.

Potom to Džibril oglasi na nebesima i kaže: Allah mrzi toga i toga, pa ga i vi mrzite!, *i oni ga zamrze, a zatim se učini da i na Zemlji bude prezren.*

بابُ الأرْواحُ جُنودٌ مُجَنَّدَةٌ

١٧٧٢ - عنْ أبي هُريرَةَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ يَرْفَعُهُ؛ قال: «النَّاسُ مَعادِنُ كَمَعادِنِ الفِضَّةِ والذَّهَبِ، خِيارُهُمْ في الجاهِلِيَّةِ خِيارُهُمْ في الإسْلامِ إذا فَقُهوا، والأرْواحُ جُنودٌ مُجَنَّدَةٌ؛ فَما تَعارَفَ مِنها، ائْتَلَفَ، وما تَناكَرَ مِنها؛ اخْتَلَفَ».

DUŠE SU MOBILISANA VOJSKA

1772. Ebu Hurejre, ؓ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Ljudi su metali kao što su i zlato i srebro. Najplemenitiji u džahilijetu su najplemenitiji i u islamu, ako razumiju. Duše su mobilisana vojska. Koje se prepoznaju - združe se, a koje se ne prepoznaju - raziđu se.***[1]

بابُ المُؤمِنُ للمُؤمِنِ كالبُنْيانِ

١٧٧٣ - عنْ أبي موسى رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قال: قال رسولُ اللّهِ ﷺ: «المُؤمِنُ لِلمُؤمِنِ كالبُنْيانِ، يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضاً».

VJERNIK JE VJERNIKU KAO ČVRSTA GRAĐEVINA

1773. Ebu Musa, ؓ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Vjernik je vjerniku kao građevina čiji dijelovi se međusobno učvršćuju i povezuju.***

---

[1] Nevevi je rekao: *El-Hattabi i drugi su rekli: Prepoznavanje se ogleda u tome da je Allah neke duše stvorio sretne, neke nesretne, te su bile podijeljene u dva tabora. Kada se sretnu na dunjaluku u tijelima duše se prepoznaju, odnosno, raziđu, zavisno od toga kakve su stvorene – sretne ili nesretne. Dobre duše prepoznaju dobre, a loše duše loše. A Allah najbolje zna. Nevevi, 16/185.* (op. prev.).

بابٌ المُؤْمِنونَ كَرَجُلٍ واحِدٍ في التَّراحُمِ والتَّعاطُفِ

١٧٧٤ ـ عنِ النُّعْمانِ بنِ بَشيرٍ رضيَ اللَّهُ عنْهُما؛ قالَ: قالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «مَثَلُ المُؤْمِنينَ في تَوادِّهِمْ وتَراحُمِهِمْ وتَعاطُفِهِمْ مَثَلُ الجَسَدِ، إذا اشْتَكى مِنهُ عُضْوٌ؛ تَداعى لَهُ سائِرُ الجَسَدِ بِالسَّهَرِ والحُمّى».

VJERNICI SU KAO JEDAN ČOVJEK U SAMILOSTI I SAOSJEĆANJU

1774. Nu'man b. Bešir, ؓ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao[1]: ***Primjer vjernika u njihovoj međusobnoj ljubavi, samilosti i saosjećanju je kao primjer jednog tijela. Kada neki njegov dio oboli, i ostali dijelovi su uznemireni nesanicom i vrućicom.***

بابٌ المُسْلِمُ أخو المُسْلِمِ لا يَظْلِمُهُ ولا يَخْذُلُهُ

١٧٧٥ ـ عنْ أبي هُريرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «لا تَحاسَدوا، ولا تَناجَشوا، ولا تَباغَضوا، ولا تَدابَروا، ولا يَبِعْ بَعْضُكُمْ على بَيْعِ بَعْضٍ، وكُونوا عِبادَ اللَّهِ إخْواناً. المُسْلِمُ أخو المُسْلِمِ؛ لا يَظْلِمُهُ، ولا يَخْذُلُهُ، ولا يَحْقِرُهُ. التَّقْوى هَهُنا، ـ ويُشيرُ إلى صَدْرِهِ ـ؛ ثَلاثَ مَرّاتٍ، بِحَسْبِ امْرِئٍ مِنَ الشَّرِّ أنْ يَحْقِرَ أخاهُ المُسْلِمَ، كُلُّ المُسْلِمِ على المُسْلِمِ حَرامٌ: دَمُهُ ومالُهُ وعِرْضُهُ».

MUSLIMAN JE MUSLIMANU BRAT, NE ČINI MU NASILJE NITI GA OSTAVLJA NA CJEDILU

1775. Ebu Hurejre, ؓ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Nemojte jedan drugom zavidjeti niti dizati cijenu robi ne želeći je***

[1] U rivajetu koji prenosi Ramahurmuzi u *El-Emsalu*, K 1/65, stoji: *Čuo sam svojim ušima kada je Poslanik, ﷺ, rekao:...*

kupiti, nemojte se mrziti niti okretati jedni drugima leđa, niti se nametati jedan drugom u kupoprodaji. Budite, Allahovi robovi, kao braća.

Musliman je muslimanu brat: ne nanosi mu nasilje, niti ga ostavlja na cjedilu, niti ga potcjenjuje. Bogobojaznost je ovdje, pa je pokazao na svoja prsa tri puta.

Dovoljno je čovjeku zla da omalovaži svoga brata muslimana. Musliman je muslimannu zabranjen. Zabranjeni su mu život, imetak i čast drugog muslimana.

١٧٧٦ - عن أبي هريرة رضي الله عنه؛ قال: قال رسول الله ﷺ: «إنَّ اللّهَ لا يَنظُرُ إلى صُوَرِكُمْ وأَمْوالِكُمْ، ولٰكِن يَنظُرُ إلى قُلوبِكُمْ وأَعمالِكُمْ».

1776. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Allah ne gleda u vaš izgled i imetak već gleda u vaša srca i djela.***

بابٌ في السَّترِ على العَبْدِ

١٧٧٧ - عن أبي هُريرَةَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ عنِ النبيِّ ﷺ؛ أنَّهُ قال: «لا يَستُرُ اللّهُ على عَبْدٍ في الدُّنيا؛ إلاَّ سَتَرَهُ اللّهُ يَوْمَ القِيامَةِ».

O PRIKRIVANJU ČOVJEKOVIH MAHANA

1777. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je Poslanik, ﷺ, rekao: ***Svakom kome Allah prikrije nešto na ovom svijetu, prikrit će to i na Sudnjem danu.***[1]

[1] Misli se na prikrivanje grijeha. (op. prev.).

١٧٧٧ ب - عن أبي هريرة رضي الله عنه؛ عن النبيِّ ﷺ؛ قال: «لا يستُرُ عبدٌ عبداً في الدنيا؛ إلاَّ سترَهُ اللهُ يومَ القيامة».

1777. b. Ebu Hurejre, ﵁, prenosi da je Poslanik, ﷺ, rekao: ***Koji god čovjek prikrije drugog na ovom svijetu, Allah će ga prikriti na Sudnjem danu.***

باب في شفاعة الجُلَساء

١٧٧٨ - عن أبي موسى رضي الله عنه؛ قال: كان رسولُ اللهِ ﷺ إذا أتاه طالبُ حاجةٍ؛ أقبل على جُلَسائه، فقال: «اشفَعُوا؛ فلتُؤجَرُوا، وليَقضِ اللهُ على لسانِ نبيِّه ما أحبَّ».

O ZAUZIMANJU PRISUTNIH

1778. Ebu Musa, ﵁, je rekao: Kada bi Allahovom Poslaniku, ﷺ, došao neko ko bi nešto tražio, on bi se okrenuo prisutnima i rekao: ***Zauzmite se da biste bili nagrađeni, i neka Allah realizuje preko jezika Svog poslanika ono što želi.***

باب مَثَل الجليس الصَّالح

١٧٧٩ - عن أبي موسى رضي الله عنه، عن النبيِّ ﷺ؛ قال: «إنَّما مَثَلُ الجليسِ الصَّالحِ والجليسِ السَّوءِ كحامِلِ المِسكِ ونافخِ الكيرِ: فحامِلُ المِسكِ: إمَّا أن يُحذِيَكَ، وإمَّا أن تبتاعَ منهُ، وإمَّا أن تجِدَ منهُ رِيحاً طيِّبةً ونافِخُ الكيرِ: إمَّا أن يُحرِقَ ثيابكَ، وإمَّا أن تجِدَ رِيحاً خبيثةً».

PRIMJER DOBROG PRIJATELJA

1779. Ebu Musa, ﵁, prenosi da je Vjerovjesnik, ﷺ, rekao: ***Primjer dobrog i lošeg prijatelja je kao primjer onoga koji prodaje misk i onoga koji puše u kovački mijeh.***

Prodavač miska: ili će ti dati da ga probaš, ili ćeš ga kupiti od njega, ili će na tebi ostati njegov miris.

Onaj koji puše u mijeh: ili će spaliti tvoju odjeću, ili će ostaviti na tebi neugodan miris.

بابٌ في الوَصِيَّةِ بِالجارِ

١٧٨٠ - عن عائشة رضيَ اللَّهُ عنها؛ قالت: سمعت رسولَ اللَّهِ ﷺ يقولُ: «ما زال جبْرِيلُ يُوصِينِي بالجارِ، حتَّى ظننْتُ إنَّهُ ليُوَرِّثُنَّهُ».

O PREPORUČIVANJU PAŽNJE PREMA KOMŠIJI

1780. Aiša, ﵂, prenosi da je čula Allahovog Poslanika, ﷺ, kada je rekao: ***Neprestano mi je Džibril preporučivao pažnju prema komšiji tako da sam mislio da će ga učiniti nasljednikom.***

بابٌ في تَعاهُدِ الجيرانِ بِالبِرِّ

١٧٨١ - عن أبي ذرٍّ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: إنَّ خليلي ﷺ أَوْصاني: «إذا طَبَخْتَ مَرَقاً؛ فأَكْثِرْ ماءَهُ، ثُمَّ انْظُرْ أهلَ بَيْتٍ مِن جيرانِكَ؛ فأَصِبْهُمْ مِنها بِمَعْروفٍ».

O ČESTOM ČINJENJU DOBRA KOMŠIJI

1781. Ebu Zerr, ﵁, je rekao: Moj prijatelj, ﷺ, mi je preporučio da, kada napravim čorbu, dodam malo više vode, a potom da pogledam svoje komšije i da im dam nešto od toga.

١٧٨٢ - عن أبي ذرٍّ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ لي النبيُّ ﷺ: «لا تَحْقِرَنَّ مِنَ المَعْروفِ شَيْئاً، ولو أنْ تَلْقى أخاكَ بِوَجْهٍ طَلْقٍ».

1782. Ebu Zerr, ﵁, prenosi da mu Vjerovjesnik, ﷺ, rekao: ***Nemoj od dobrih djela potcjenjivati ništa, makar da sretneš svoga brata nasmijana lica.***

بابٌ في الرِّفْقِ

١٧٨٣ - عنْ جريرٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: سَمِعْتُ رسولَ اللّهِ ﷺ يَقولُ: «مَنْ يُحْرَمِ الرِّفْقَ؛ يُحْرَمِ الخَيْرَ».

O BLAGOSTI

1783. Džerir, ﵁, prenosi da je čuo Allahovog Poslanika, ﷺ, kada je rekao: ***Ko bude uskraćen od blagosti uskraćen je od svakog dobra.***

١٧٨٤ - عنْ عائشةَ رضيَ اللّهُ عنها زَوْجِ النبيِّ ﷺ، عنِ النبيِّ ﷺ؛ قالَ: «إنَّ الرِّفْقَ لا يَكونُ في شَيْءٍ؛ إلاَّ زانَهُ، ولا يُنْزَعُ مِنْ شَيْءٍ؛ إلاَّ شانَهُ».

1784. 'Aiša, ﵂, Poslanikova, ﷺ, supruga, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***U čemu se nađe blagost, ona to uljepša, a odakle se ona ukloni, unakazi ga.***[1]

بابٌ إنَّ اللّهَ يُحِبُّ الرِّفْقَ

١٧٨٥ - عنْ عائشةَ رضيَ اللّهُ عنها زَوْجِ النبيِّ ﷺ؛ أنَّ رسولَ اللّهِ ﷺ قالَ: «يا عائِشَةُ! إنَّ اللّهَ رَفيقٌ يُحِبُّ الرِّفْقَ، ويُعْطي على الرِّفْقِ ما لا يُعْطي على العُنْفِ وما لا يُعْطي على ما سِواهُ».

ALLAH, UISTINU, VOLI BLAGOST

1785. 'Aiša, ﵂, Poslanikova, ﷺ, supruga, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Aiša, Allah je, uistinu, blag i voli blagost i daje za blagost ono što ne daje za surovost, niti za bilo šta drugo.***

[1] Povod za izgovor ovog hadisa je, kako navodi Muslim, to što je Aiša uzjahala devu koju je bilo teško jahati, pa ju je počela vraćati. Poslanik, ﷺ, joj je rekao: **Budi blaga...**

بابٌ في عَذابِ المُتَكَبِّر

١٧٨٦ ـ عنْ أبي سَعيدِ الخُدْريِّ وأَبي هُريرةَ رضيَ اللَّهُ عنهُما؛ قالا: قالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «العِزُّ إزارُهُ، والكِبرياءُ رِداؤُهُ، فمَنْ يُنازِعُني؛ عذَّبْتُهُ».

O KAZNI OHOLOG

1786. Ebu Se'id el-Hudri i Ebu Hurejre, ﷺ, prenose da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Uzvišenost je Njegov donji ogrtač a veličanstvenost Njegov gornji ogrtač.***

***Allah kaže:* Ko Mi u tome bude parirao, kaznit ću ga.**[1]

١٧٨٧ ـ عنْ أَبي هُريرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «ثلاثةٌ لا يُكلِّمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ القِيامَةِ، ولا يُزكِّيهِمْ ـ قالَ أبو مُعاوِيَةَ: ـ ولا يَنْظُرُ إليهِمْ، ولَهُمْ عَذابٌ أليمٌ: شَيْخٌ زانٍ، ومَلِكٌ كذّابٌ، وعائِلٌ مُسْتَكبِرٌ».

1787. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***S trojicom Allah na Sudnjem danu neće govoriti, niti će ih očistiti*** (Ebu Muavija je rekao: ***Niti će ih pogledati***) ***i oni će imati bolnu patnju. To su: starac bludnik, vladar lažac i oholi siromah.***

---

[1] Ovaj hadis spada u hadise koje prihvatamo onako kako su preneseni od Poslanika, ﷺ, čija značenja ne iskrivljujemo niti zalazimo u njihovu kakvoću. Mi samo kažemo: Tako je Poslanik, ﷺ, prenio, da je Allah rekao to i to. Stoga, ko se Allahu usprotivi u njegovoj Veličanstvenosti i htjedne vlast kao Allahovu ili Mu se suprotstavi u veličini, uzdižući se iznad robova, Allah će ga kazniti zbog toga jer su to Allahove posebnosti. Ibn Usejmin, komentar *Rijadu-s-Salihin*, 2/384. (op. prev.).

بابٌ في المُتألّي على اللّهِ عزّ وجلّ

١٧٨٨ - عنْ جُنْدَبٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ أنّ رسولَ اللّهِ ﷺ حَدَّثَ: «أنّ رَجُلاً قالَ: واللّهِ؛ لا يَغفِرُ اللّهُ لِفُلانٍ، وإنّ اللّهَ قالَ: مَن ذا الذي يَتألّى عَليّ أنْ لا أغفِرَ لِفُلانٍ؛ فإنّي قدْ غفرْتُ لِفُلانٍ، وأحْبَطْتُ عَمَلَكَ»، أوْ كَما قالَ.

O UZDIZANJU IZNAD ALLAHA

1788. Džundeb, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: *Neki čovjek je rekao:* **Tako mi Allaha, Allah neće oprostiti tom i tom.**[1] *Allah je, tada, rekao:* **Ko se to uzdiže iznad Mene pa kaže da ja neću oprostiti tom i tom.**[2] **Ja sam mu oprostio a tvoja djela poništio,** ili je rekao tome slično.

بابٌ في المُداراةِ ومَنْ يُتّقى فُحْشُهُ

١٧٨٩ - عنْ عائشةَ رضيَ اللّهُ عنها؛ أنّ رَجُلاً اسْتأذَنَ على النبيّ ﷺ، فقالَ: «ائذَنوا لهُ؛ فَلَبِئسَ ابنُ العَشيرةِ - أوْ: بِئسَ رَجُلُ العَشيرةِ -»، فلمّا دَخلَ عليهِ؛ ألانَ لهُ القَوْلَ.

قالَتْ عائشةُ: فقُلْتُ: يا رسولَ اللّهِ! قُلْتَ لهُ الذي قُلْتَ ثمّ ألَنْتَ لهُ القَوْلَ؟! قالَ: «يا عائشةُ! إنّ شرّ النّاسِ مَنزلَةً عِندَ اللّهِ يَومَ القِيامَةِ مَن وَدَعَهُ - أوْ: تَرَكَهُ - النّاسُ اتّقاءَ فُحْشِهِ».

O LJUBAZNOSTI I O ONOME ČIJEG SE ZLA LJUDI BOJE

1789. Aiša, ﷺ, je rekla: Neki čovjek je zatražio dozvolu da uđe kod Poslanika, ﷺ, pa je rekao: ***Dozvolite mu. Loš li je on sin tog plemena*** ili ***loš li je on čovjek iz tog plemena.***

---

[1] Rekao je to zbog samodopadljivosti, umanjivanja Allahove milosti, i ružnog mišljenja o Allahu. Sve je to zabranjeno i takvom čovjeku se može dogoditi da mu djela budu uništena. Ibn Usejmin, *El-Kavlu el-Mufidu*, 3/262. (op. prev.).

[2] Ovo pitanje je negacija i ukor od strane Allaha. (op. prev.).

Kada je ušao, Poslanik, ﷺ, je s njim blago razgovarao. Aiša je rekla: *Allahov Poslaniče, rekao si o njemu onako a zatim si s njim blago razgovarao.*

Rekao je: ***Aiša, najgori ljudi kod Allaha na Sudnjem danu su oni koje su ljudi napustili*** ili ***ih ostavili, bojeći se njihovog zla.***

بابٌ في العَفْوِ

١٧٩٠ - عنْ أَبي هُريرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ عنْ رسولِ اللَّهِ ﷺ؛ قالَ: «ما نَقَصتْ صَدَقَةٌ مِن مالٍ، وما زادَ اللَّهُ عَبْداً بِعَفْوٍ إِلاّ عِزّاً، وما تَواضَعَ أَحَدٌ للَّهِ؛ إِلاّ رَفَعَهُ اللَّهُ».

O OPRAŠTANJU

1790. Ebu Hurejre, ؓ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Sadaka ne umanjuje imetak a praštanje povećava ugled. Nikad se niko nije ponizio u ime Allaha a da ga Allah nije uzdigao.***

بابٌ في الذي يَمْلكُ نَفْسَهُ عندَ الغَضَبِ

١٧٩١ - عنْ عبدِاللَّهِ بنِ مسعودٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «ما تَعُدُّونَ الرَّقوبَ فيكُمْ؟». قالَ: قُلْنا: الذي لا يُولَدُ لهُ. قالَ: «ليسَ ذٰلكَ بالرَّقوبِ، ولٰكِنَّهُ الرَّجُلُ الَّذي لمْ يُقدِّمْ مِن ولَدِهِ شيْئاً». قالَ: «فما تَعُدُّونَ الصُّرَعَةَ فيكُمْ؟». قالَ: قُلْنا: الَّذي لا يَصْرَعُهُ الرِّجالُ. قالَ: «ليسَ بذٰلِكَ، ولٰكِنَّهُ الذي يَمْلِكُ نَفْسَهُ عندَ الغَضَبِ».

O ONOME KO SE SAVLADA U SRDŽBI

1791. 'Abdullah b. Mes'ud, ؓ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, upitao: ***Ko je, po vama, rakub?***

Rekli su: *Onaj kome umiru djeca.*

Rekao je: ***Nije tako, nego je to čovjek kome ne umre nijedno dijete.***[1]

Upitao je: ***Koga vi smatrate hrvačem među vama?***

Rekli su: *Onoga ko pobjeđuje druge.*

Rekao je: ***Nije tako, nego je to onaj ko sebe savlada u srdžbi.***

بابُ التَّعَوُّذِ عندَ الغَضَبِ

١٧٩٢ - عَنْ سلمانَ بنِ صُرَدٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: اسْتَبَّ رَجُلانِ عِنْدَ النبيِّ ﷺ، فجعَلَ أَحَدُهُما يَغضَبُ ويَحْمَرُّ وَجْهُهُ، فنَظَرَ إليهِ النبيُّ ﷺ، فقالَ: «إِنّي لأَعْلَمُ كَلِمَةً؛ لو قالَها؛ لَذَهَبَ ذا عَنْهُ: أَعوذُ باللَّهِ مِنَ الشَّيطانِ الرَّجيمِ».

فقامَ إلى الرَّجُلِ رَجُلٌ مِمَّنْ سَمِعَ النبيَّ ﷺ، فقالَ: أَتَدْري ما قالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ آنِفاً؟ قالَ: «إِنّي لأَعْلَمُ كَلِمَةً لَوْ قالَها؛ لَذَهَبَ ذا عَنْهُ: أَعوذُ باللَّهِ مِنَ الشَّيطانِ الرَّجيمِ». فقالَ لهُ الرَّجُلُ: أَمَجْنوناً تَراني؟

O UČENJU EUZUBILLE U SRDŽBI

1792. Sulejman b. Sured, ﷺ, je rekao: *Dva čovjeka počela su se kod Poslanika, ﷺ, toliko vrijeđati da se jedan od njih tako rasrdio da mu je lice pocrvenjelo. Poslanik, ﷺ, je pogledao u njega i rekao:* ***Ja znam jednu rečenicu, kada bi je rekao, to bi otišlo od njega. To je:*** **E'uzu billahi mineš-šejtani-r-radžim. (Utječem se Allahu od prokletog šejtana.)**

Potom je do tog čovjeka otišao drugi koji je čuo ovaj Poslanikov, ﷺ, govor i rekao: *Znaš li šta je maloprije Allahov Poslanik, ﷺ, rekao?* Rekao je: **E'uzu billahi mineš-šejtani-r-radžim. (Utječem se Allahu od prokletog šejtana.)** Čovjek mu je rekao: *Zar me smatraš ludim?!*[2]

---

[1] Izvorno, *rakub*, u arapskom jeziku znači: *onaj kome umiru djeca.* Ali Poslanik, ﷺ, kao da im je želio reći da oni razumiju da je *rakub* osoba koju je zadesila nevolja i žalost zbog smrti djeteta. Međutim, u šerijatu nije tako. U šerijatu nesretna i ožalošćena je osoba kojoj nije umrlo nijedno dijete za života, pa ne može da se nada nagradi za svoju nevolju i sabur zbog smrti djeteta. I neće imati dijete koje će ga čekati u Džennetu. (op. prev.).

[2] Bio je od beduina koji nerazumiju vjeru. (op. prev.).

بابٌ خُلِقَ الإنسانُ خَلْقاً لا يتمالكُ

١٧٩٣ - عن أنسٍ رضيَ اللّٰه عنهُ؛ أنَّ رسولَ اللّٰهِ ﷺ قالَ: «لَمَّا صَوَّرَ اللّٰهُ آدمَ عليهِ السَّلامُ في الجنَّةِ؛ تَرَكَهُ ما شاءَ اللّٰهُ أنْ يَتْرُكَهُ، فجعلَ إبليسُ يُطيفُ بِهِ، يَنْظُرُ ما هُو، فلَمَّا رَآهُ أَجْوَفَ؛ عَرَفَ أنَّهُ خُلِقَ خَلْقاً لا يَتَمالَكُ».

ČOVJEK JE STVORENJE KOJE SE NE MOŽE SAVLADATI

1793. Enes, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Kada je Allah oblikovao Adema u Dženentu ostavio ga je takvog koliko je htio. Iblis je počeo obilaziti oko njega i gledati ga. Kada je vidio da je šupalj, shvatio je da je to stvorenje koje se ne može savladati.***

بابٌ في البِرِّ والإثْمِ

١٧٩٤ - عنِ النَّوَّاسِ بنِ سَمْعانَ رضيَ اللّٰهُ عنهُ؛ قالَ: أَقَمْتُ معَ رسولِ اللّٰهِ ﷺ بالمَدينَةِ سَنَةً، ما يَمْنَعُني من الهِجْرَةِ إلاَّ المَسْأَلَةُ، كانَ أحَدُنا إذا هاجَرَ؛ لمْ يَسْأَلْ رسولَ اللّٰهِ ﷺ عنْ شَيْءٍ. قالَ: فسَأَلْتُهُ عنِ البِرِّ والإثمِ؟ فقالَ رسولُ اللّٰهِ ﷺ: «البِرُّ: حُسْنُ الخُلُقِ، والإثْمُ: ما حاكَ في نَفْسِكَ، وكَرِهْتَ أنْ يَطَّلِعَ عليهِ النَّاسُ».

O DOBROČINSTVU I GRIJEHU

1794. En-Nuvvas b. Sem'an, ﵁, je rekao: *Proveo sam sa Allahovim Poslanikom, ﷺ, u Medini godinu dana. Od hidžre su me sprečavala samo pitanja.*[1] *Kada bi neko od nas učinio hidžru ne bi poslije toga ni o čemu pitao Allahovog Poslanika, ﷺ.*

[1] Kadija Ijad je rekao: Boravio je u Medini kao posjetilac, bez stalnog boravka. Nije se preselio i nastanio da bi mogao postavljati pitanja Poslaniku, ﷺ. Poslanik, ﷺ, je bio zabranio muhadžirima koji su boravili u Medini da pitaju, a dozvolio je prolaznicima. Muhadžirima je bilo drago kada bi prolazio neko ko ne živi u Medini, poput beduina i sl. da bi se i oni okoristili tim odgovorom. To se vidi iz Enesove predaje u poglavlju o imanu, kada je rekao: *Radovalo nas je da dođe u Medinu*

Ja sam ga jednom upitao o dobročinstvu i grijehu, pa je rekao: ***Dobročinstvo je lijepo ponašanje a grijeh je ono što ti ne da mira u duši, te da prezireš da to ljudi vide i saznaju.***

بابٌ فيمَنْ رَفعَ الأذى عَنِ الطَّريقِ

١٧٩٥ - عنْ أبي هُريرَةَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «مَرَّ رَجلٌ بِغُصْنِ شَجرَةٍ على ظَهْرِ طَرِيقٍ، فقالَ: واللّهِ؛ لأُنَحِّيَنَّ هٰذا عنِ المُسْلِمينَ، لا يُؤذِيهِمْ؛ فأُدْخِلَ الجَنَّةَ».

O ONOME KOJI UKLONI S PUTA ONO ŠTO SMETA

1795. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Neki čovjek je prošao pored grane bačene nasred puta. Rekao je:*** **Tako mi Allaha, uklonit ću je da ne smeta muslimanima!,** ***pa je zbog toga uveden u Džennet.***

١٧٩٦ - عنْ أبي بَرْزَةَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: قُلْتُ: يا نبيَّ اللّهِ! عَلِّمْني شيْئاً أنْتَفِعُ بِهِ. قالَ: «اعزِلِ الأذى عنْ طريقِ المُسْلِمينَ».

1796. Ebu Berze, ﷺ, prenosi da je upitao Allahovog Poslanika, ﷺ, i rekao: *Allahov Poslaniče, pouči me nečemu što će mi koristiti.*

Rekao je: ***Ukloni s puta ono što smeta muslimanima.***

---

razuman čovjek pa da nešto pita Poslanika, ﷺ. Allah najbolje zna. *Nevevi,* 16/111. (op. prev.).

بابٌ ما يُصيبُ المُؤمِنَ مِن الشَّوْكَةِ والمُصيبَةِ

١٧٩٧ - عنِ الأَسْوَدِ؛ قالَ: دَخَلَ شبابٌ مِن قُرَيْشٍ على عائشة رضيَ اللّهُ عنها، وهيَ بِمِنًى، وهُمْ يَضحكونَ، فقالَتْ: ما يُضحِكُكُمْ؟ قالوا: فُلانٌ خَرَّ على طُنُبِ فُسْطاطٍ، فكادَتْ عُنُقُهُ (أَوْ: عَيْنُهُ) أَنْ تَذْهَبَ. قالَتْ: لا تَضحكوا؛ فإنِّي سَمِعتُ رسولَ اللّهِ ﷺ قالَ: «ما مِنْ مُسْلِمٍ يُشاكُ شَوْكَةً فما فَوْقَها؛ إلاَّ كُتِبَتْ لهُ بِها دَرَجَةٌ، ومُحِيَتْ عنهُ بِها خَطيئَةٌ».

KAD VJERNIKA UBODE TRN ILI GA ZADESI NEKA NESREĆA

1797. El-Esved je rekao: Neki mladići iz Kurejša su došli kod Aiše, ﵂, dok je bila na Mini. Došli su joj smijući se.

Upitala ih je: *Šta vas je nasmijalo?*

Odgovorili su: *Čovjek koji je pao na konopac od šatora i gotovo slomio vrat ili izbio oko.*

Ona je rekla: *Nemojte se smijati, jer sam čula Allahovog Poslanika,* ﷺ, *kada je rekao:* ***Svakom muslimanu koga ubode trn ili nešto više od toga, upisaće se zbog toga jedan stepen a obrisati jedan grijeh.***

بابُ ما يُصيبُ المُؤمِنَ مِن الوَصَبِ والحُزْنِ

١٧٩٨ - عنْ أبي سعيدِ الخُدْرِيِّ وأبي هُريرةَ رضيَ اللّهُ عنهُما؛ أَنَّهُما سَمِعا رسولَ اللّهِ ﷺ يَقولُ: «ما يُصيبُ المُؤمِنَ مِن وَصَبٍ، ولا نَصَبٍ، ولا سُقْمٍ، ولا حُزْنٍ، حتَّى الهَمِّ يُهَمُّهُ؛ إلاَّ كُفِّرَ بِهِ مِن سَيِّئاتِهِ».

KAD VJERNIKA ZADESI BOLEST I TUGA

1798. Ebu Se'id el-Hudri i Ebu Hurejre, ﵄, prenose da su čuli Allahovog Poslanika, ﷺ, kada je rekao: ***Nikada vjernika ne zadesi neka hronična bolest, ili teškoća, ili slabost, ili tuga, pa čak i ono što ga zabrine a da mu se zbog toga ne obrišu neki njegovi grijesi.***

١٧٩٩ - عنْ أبي هُريرَةَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: لمَّا نَزَلَتْ: ﴿مَن يَعْمَلْ سُوٓءًا يُجْزَ بِهِۦ﴾ [النساء: ١٢٣]؛ بَلَغَتْ مِن المُسْلِمينَ مَبْلَغاً شَديداً، فقالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «قارِبُوا وسَدِّدُوا؛ ففي كُلِّ ما يُصابُ بهِ المُسْلِمُ كَفَّارَةٌ، حتَّى النَّكْبَةِ يُنْكَبُها أوِ الشَّوْكَةِ يُشاكُها».

1799. Ebu Hurejre, ﷺ, je rekao: Kada je objavljen ajet:

مَن يَعْمَلْ سُوٓءًا يُجْزَ بِهِۦ

Ko uradi zlo bit će kažnjen za to.[1]

To je mnogo zabrinulo muslimane.

Allahov Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Budite umjereni i nastojte pravilno raditi. Sve što zadesi muslimana bit će otkup od grijeha, pa čak i za nesreću koja ga zadesi ili ubod trna.***

بابُ النَّهْيِ عنِ التَّحاسُدِ والتَّباغُضِ والتَّدابُرِ

١٨٠٠ - عنْ أنسِ بنِ مالِكٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ أنَّ رسولَ اللّهِ ﷺ قالَ: «لا تَباغَضُوا، ولا تَحاسَدُوا، ولا تَدابَرُوا، وكُونوا عِبادَ اللّهِ إخْواناً، ولا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أنْ يَهْجُرَ أخاهُ فَوْقَ ثَلاثٍ».

ZABRANA UZAJAMNE ZAVIDNOSTI, MRŽNJE I PREKIDANJA MEĐUSOBNIH VEZA

1800. Enes b. Malik, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Nemojte se mrziti, niti jedni drugima zavidjeti niti okretati leđa***

---

[1] Ajet u potpunosti glasi:

لَّيْسَ بِأَمَانِيِّكُمْ وَلَآ أَمَانِيِّ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ مَن يَعْمَلْ سُوٓءًا يُجْزَ بِهِۦ وَلَا يَجِدْ لَهُۥ مِن دُونِ ٱللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿١٢٣﴾

To neće biti ni po vašim željama, ni po željama sljedbenika Knjige; onaj koji radi zlo, bit će kažnjen za to i neće naći, mimo Allaha, ni zaštitnika ni pomagača. *En-Nisa, 123.*

jedni drugima. Budite, o Allahovi robovi, braća. Nije dozvoljeno muslimanu da prekine odnose sa svojim bratom više od tri dana.

بابُ خيرُهُما الذي يَبْدأُ بالسَّلام

١٨٠١ - عن أبي أيُّوبَ الأنصاريِّ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ أنَّ رسولَ اللَّهِ ﷺ قال: «لا يَحِلُّ لمُسْلِمٍ أنْ يَهْجُرَ أخاهُ فوقَ ثَلاثِ لَيالٍ؛ يَلْتَقِيانِ، فَيُعْرِضُ هٰذا ويُعْرِضُ هٰذا، وخَيْرُهُما الَّذي يَبْدَأُ بالسَّلام».

O TOME DA JE BOLJI ONAJ KOJI PRVI NAZOVE SELAM

1801. Ebu Ejjub el-Ensari, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Nije dozvoljeno muslimanu da prekine veze sa svojim bratom više od tri noći, da se sretnu, pa se okrene ovaj, pa se okrene i onaj. Bolji je od njih onaj koji prvi nazove selam.***

بابٌ في الشَّحْناءِ والتَّهاجُرِ

١٨٠٢ - عن أبي هُريرةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ أنَّ رسولَ اللَّهِ ﷺ قال: **«تُفتَحُ أبوابُ الجنَّةِ يومَ الاثنينِ ويومَ الخميسِ، فَيُغفَرُ لِكُلِّ عبدٍ لا يُشرِكُ باللَّهِ شيئاً؛ إلاَّ رجلاً كانتْ بينَهُ وبينَ أخيهِ شَحْناءُ، فيُقالُ: أنظِروا هٰذَينِ حتَّى يَصْطَلِحا، أنظِروا هٰذَينِ حتَّى يَصْطَلِحا، أنظِروا هٰذَينِ حتَّى يَصْطَلِحا».**

O SVAĐI I PREKIDANJU MEĐUSOBNIH ODNOSA

1802. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Džennetska vrata se otvaraju ponedjeljkom i četvrtkom. Tada se oprosti svakom Allahovom robu koji ne čini širk, osim dvojice koji su u svađi i neprijateljstvu.***

Tada se kaže: **Sačekajte tu dvojicu ne bili se pomirili, sačekajte tu dvojicu ne bili se pomirili, sačekajte tu dvojicu ne bili se pomirili.**

بابُ النَّهيِ عنِ التَّجسُّسِ والتَّنافُسِ والظَّنِّ

١٨٠٣ - عنْ أبي هُريرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ أنَّ رسولَ اللَّهِ ﷺ قالَ: «إيَّاكُمْ والظَّنَّ؛ فإنَّ الظَّنَّ أكْذَبُ الحَديثِ، ولا تَحَسَّسُوا، ولا تَجَسَّسُوا، ولا تَنافَسوا، ولا تَحاسَدوا، ولا تَباغَضوا، ولا تَدابَروا، وكُونوا عِبادَ اللهِ إخْواناً».

ZABRANA ŠPIJUNIRANJA, NADMETANJA I SUMNJI

1803. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Čuvajte se sumnji[1] jer su sumnje najlažniji govor.***

Nemojte prisluškivati tuđi govor, niti špijunirati, niti se nadmetati, niti zavidjeti, niti se mrziti, niti okretati leđa jedni drugima. Budite, o Allahovi robovi, braća.

بابٌ في تَحْريشِ الشَّيْطانِ بينَ المُصلِّينَ

١٨٠٤ - عنْ جابرٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: سَمِعْتُ النبيَّ ﷺ يقولُ: «إنَّ الشَّيطانَ قدْ أيِسَ أنْ يَعْبُدَهُ المُصلُّونَ في جَزيرَةِ العَرَبِ، ولٰكِنْ في التَّحْريشِ بَيْنَهُمْ».

O ŠEJTANSKOM ZAVAĐANJU KLANJAČA

1804. Džabir, ﷺ, prenosi da je čuo Allahovog Poslanika, ﷺ, kada je rekao: ***Šejtan je izgubio nadu da ga klanjači obožavaju na Arapskom poluostrvu, ali nije da ih zavađa i zavodi.***

---

[1] Hadis: ***Loše misliti o drugim je odlučnost.*** Taj hadis ima slab lanac prenosilaca. Stoga je suvišno traženje bilo kakvog rješenja između njega i vjerodostojnih hadisa, što su pokušali neki komentatori hadisa. Prenesen je sa više lanaca prenosilaca i svi su slabi, naveo sam ih u djelu: *El-Ehadisu ed-daife*, 1151-1152.

بابٌ مَعَ كُلِّ إنسانٍ شَيطانٌ

١٨٠٥ - عن عائشة رضيَ اللّهُ عنها زَوجِ النبيِّ ﷺ؛ أنَّ رسولَ اللّهِ ﷺ خَرَجَ مِن عِندِها لَيلاً. قالَتْ: فَغِرْتُ عليهِ، فجاءَ، فرأى ما أصْنَعُ، فقالَ: «ما لكِ يا عائشةُ، أغِرتِ؟». فقُلْتُ: وما لي لا يَغارُ مِثلي على مِثلِكَ. فقالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «أقَدْ جاءَكِ شَيطانُكِ؟». قالَتْ: يا رسولَ اللّهِ! أوَ مَعِيَ شَيطانٌ؟ قالَ: «نعمْ». قلتُ: ومعَ كُلِّ إنسانٍ؟ قالَ: «نعمْ». قُلْتُ: ومَعَكَ يا رسولَ اللّهِ؟ قالَ: «نعمْ، ولكِنَّ رَبِّي أعانَني عليهِ حتَّى أسْلَمَ».

SA SVAKIM ČOVJEKOM JE ŠEJTAN

1805. 'Aiša, Poslanikova, ﷺ, supruga je rekla: Jedne noći Allahov Poslanik, ﷺ, je izašao pa mi se javila ljubomora. Vratio se i vidio šta radim, pa me je upitao: ***Šta ti je Aiša, da nisi ljubomorna?!***

Rekla sam: *Zašto ja ovakva da ne budem ljubomorna zbog takvog kao što si ti?!*

Poslanik, ﷺ, je upitao: ***Zar ti je već došao tvoj šejtan?!***

Upitala sam: *Allahov Poslaniče, zar sa mnom ima šejtan?*

Rekao je: ***Ima!***

Upitala sam: *Svaki čovjek ima šejtana?*

Rekao je: ***Ima!***

Upitala sam: *Allahov Poslaniče, i ti imaš šejtana?!*

Rekao je: ***Imam, ali me Allah potpomogao protiv njega, pa je primio islam.***

بابُ النَّهيِ عنِ الغِيبةِ

١٨٠٦ ـ عنْ أبي هُريرَةَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ أنَّ رسولَ اللّهِ ﷺ قالَ: «أتدرونَ ما الغِيبةُ؟». قالوا: اللّهُ ورسولُهُ أعلَمُ. قالَ: «ذِكْرُكَ أخاكَ بِما يَكْرَهُ». قيلَ: أفَرَأيْتَ إنْ كانَ في أخي ما أقولُ؟ قالَ: «إنْ كانَ فيهِ ما تقولُ؛ فقَدِ اغْتَبْتَهُ، وإنْ لمْ يَكُنْ فيهِ؛ فقَدْ بَهَتَّهُ».

ZABRANA OGOVARANJA

1806. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, upitao: ***Znate li šta je ogovaranje?***

Rekli su: *Allah i Njegov Poslanik, ﷺ, to najbolje znaju.*

Rekao je: ***Da govoriš o svom bratu ono što on ne voli.***

Rečeno je: A *šta ako je istina ono što o njemu govorim?!*

Rekao je: ***Ako to bude istina - ogovorio si ga, a ako ne bude - onda si ga potvorio.***

بابٌ في النَّميمَة

١٨٠٧ ـ عنْ عبدِاللّهِ بنِ مسعودٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: إنَّ محمداً ﷺ قالَ: «ألا أُنَبِّئُكُمْ ما العَضْهُ؟ هِيَ النَّميمَةُ؛ القالَةُ بَيْنَ النّاسِ».

وإنَّ محمداً ﷺ قالَ: «إنَّ الرَّجُلَ يَصْدُقُ حتَّى يُكْتَبَ صِدِّيقاً، ويَكْذِبُ حتَّى يُكْتَبَ كَذّاباً».

O PRENOŠENJU TUĐIH RIJEČI - NEMIMETU

1807. 'Abdullah b. Mes'ud, ﷺ, prenosi da je Muhammed, ﷺ, rekao: ***Hoćete li da vam kažem šta je adhu?! To je prenošenje tuđih riječi drugima.***

Muhammed, ﷺ, je rekao: ***Čovjek će neprestano govoriti istinu sve dok se ne zapiše da je iskren. I čovjek će neprestano lagati sve dok se ne zapiše da je lažac.***

بابٌ لا يَدْخُلُ الجنَّةَ قَتَّاتٌ

١٨٠٨ ـ عَنْ هَمَّام بنِ الحارثِ؛ قال: كُنَّا جُلوساً مع حُذَيْفَةَ رضيَ اللّٰهُ عنه في المَسْجِدِ، فجاءَ رَجُلٌ حتّى جَلَسَ إلَيْنا، فقيلَ لِحُذَيْفَةَ: إنَّ هٰذا يَرْفَعُ إلى السُّلْطانِ أَشْياءَ. فقالَ حُذَيْفَةُ ـ إرادَةَ أنْ يُسْمِعَهُ ـ: سَمِعْتُ رسولَ اللّٰه ﷺ يَقولُ: «لا يَدْخُلُ الجنَّةَ قَتَّاتٌ».

U DŽENNET NEĆE UĆI ONAJ KOJI UHODI

1808. Hemmam b. el-Haris je rekao: Sjedili smo s Huzejfom, ﵁, u džamiji pa je došao neki čovjek te sjeo pored nas. Huzejfi je tada rečeno: *Ovaj prenosi tuđe priče vladaru.*

Tada je Huzejfe rekao, namjeravajući da ga ovaj čuje: *Čuo sam Allahova Poslanika, ﷺ, kada je rekao:* ***U Džennet neće ući onaj koji uhodi.***

بابٌ في ذي الوَجْهَيْنِ

فيهِ حديثُ أبي هُريرةَ رضيَ اللّٰهُ عنهُ، وقدْ تَقدَّمَ في أَواخِرِ الفَضائِلِ.

O DVOLIČNJAKU

O tome je već spomenut Ebu Hurejreov, ﵁, hadis br. 1744, na kraju poglavlja o vrlinama ashaba Allahovog Poslanika, ﷺ.

بابٌ في الصِّدْقِ والكَذِبِ

١٨٠٩ - عنْ عبدِاللّهِ بنِ مسعودٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «عَلَيْكُمْ بِالصِّدْقِ؛ فإنَّ الصِّدْقَ يَهدي إلى البِرِّ، وإنَّ البِرَّ يَهدي إلى الجنَّةِ، وما يَزالُ الرَّجُلُ يَصْدُقُ ويَتَحَرَّى الصِّدْقَ حتَّى يُكْتَبَ عندَ اللّهِ صِدِّيقاً. وإيَّاكُمْ والكَذِبَ؛ فإنَّ الكَذِبَ يَهدي إلى الفُجورِ، وإنَّ الفُجورَ يَهدي إلى النَّارِ، وما يَزالُ الرَّجُلُ يَكْذِبُ ويَتَحَرَّى الكَذِبَ حتَّى يُكْتَبَ عِندَ اللّهِ كَذَّاباً».

O ISKRENOSTI I LAŽI

1809. 'Abdullah b. Mes'ud, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Držite se iskrenosti jer iskrenost vodi dobročinstvu a dobročinstvo vodi u Džennet. Čovjek će neprestano govoriti istinu i tražiti istinu sve dok se kod Allaha ne upiše da je iskren. Čuvajte se laži jer laž vod u pokvarenost i griješenje a pokvarenost i griješenje vode u Vatru. Čovjek će neprestano lagati i tražiti laž sve dok se kod Allaha ne upiše da je lažac.***

بابُ ما يَجوزُ فيهِ الكَذِبُ

١٨١٠ - عنْ أُمِّ كُلْثومٍ بِنْتِ عُقْبَةَ بنِ أبي مُعَيْطٍ رضيَ اللّهُ عنها (وكانَتْ مِن المُهاجِراتِ الأُوَلِ اللّاتي بايَعْنَ النبيَّ ﷺ)؛ أنَّها سَمِعَتْ رسولَ اللّهِ ﷺ وهُوَ يَقولُ: «لَيسَ الكَذَّابُ الَّذي يُصْلِحُ بينَ النَّاسِ، ويَقولُ خَيراً، و يَنْمِي خَيراً».

قالَ ابنُ شِهابٍ: ولَمْ أَسْمَعْ يُرَخِّصُ في شَيْءٍ مِمَّا يَقولُ النَّاسُ: كَذِبٌ، إلاَّ في ثَلاثٍ: الحَرْبِ، والإِصْلاحِ بَيْنَ النَّاسِ، وحَديثِ الرَّجُلِ امْرَأَتَهُ وحَديثِ المَرْأَةِ زَوْجَها.

وفي رِوايَةٍ؛ قالَتْ: ولَمْ أَسْمَعْهُ يُرَخِّصُ في شَيْءٍ مِمَّا يَقولُ النَّاسُ إلاَّ في ثَلاثٍ.

KADA JE LAŽ DOZVOLJENA

1810. Ummu Kulsum, kćerka Ukbea b. ebi Mu'ajta, ﷺ, koja je bila jedna od prvih muhadžirki što su dale prisegu Poslaniku, ﷺ,

prenosi da je čula Allahovog Poslanika, ﷺ, kada je rekao: ***Nije lažov onaj koji izglađuje odnose među ljudima, govori dobro i dodaje nešto od sebe.***

Ibn Šihab je rekao: *Nisam čuo da se dozvoljava laž, osim u tri slučaja: u ratu, izglađivanju odnosa među ljudima, i u govoru muža svojoj supruzi i govoru supruge svom mužu.*

U drugoj predaji stoji da je rekla: *Nisam ga čula da dozvoljava laž u onome što ljudi pričaju, izuzev u tri slučaja.*

بابُ النَّهيِ عنْ دَعْوى الجاهِلِيَّةِ

١٨١١ ـ عنْ جابرٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: كُنَّا معَ النبيِّ ﷺ في غَزاةٍ، فَكَسَعَ رَجُلٌ مِن المُهاجِرينَ رَجُلاً مِن الأنْصارِ، فقالَ الأنْصارِيُّ: يا لَلأنْصارِ! وقالَ المُهاجِرِيُّ: يا لَلْمُهاجِرينَ! فقالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: **«ما بالُ دَعْوى الجاهِلِيَّةِ؟»**. قالوا: يا رسولَ اللَّهِ! كَسَعَ رَجُلٌ مِن المُهاجِرينَ رَجُلاً مِن الأنْصارِ. فقالَ: **«دَعوها؛ فإنَّها مُنْتِنَةٌ»**.

فَسَمِعَها عبدُاللَّهِ بنُ أُبَيٍّ، فقالَ: قَدْ فَعَلوها؟! واللَّهِ؛ لَئِنْ رَجَعْنا إلى المَدينَةِ لَيُخْرِجَنَّ الأعَزُّ مِنها الأذَلَّ. قالَ عُمَرُ: دَعْني أَضْرِبْ عُنُقَ هٰذا المُنافِقِ. فقالَ: **«دَعْهُ؛ لا يَتَحَدَّثُ النَّاسُ أنَّ مُحَمَّداً يَقْتُلُ أَصْحابَهُ»**.

ZABRANJENA SU DŽAHILIJJETSKA PRIZIVANJA

1811. Džabir, ؓ, je rekao: Bili smo sa Poslanikom, ﷺ, u nekoj bici pa je jedan muhadžir udario nekog ensariju po stražnjici.[1]

Ensarija je, tada, povikao: *O ensarije!*, a muhadžir: *O muhadžiri!*

Poslanik, ﷺ, je rekao: **Odakle džahilijjetska prizivanja?!**

Rekli su: *Allahov Poslaniče, neki muhadžir je udario po stražnjici ensariju.*

Poslanik, ﷺ, je rekao: **Okanite se toga, to je odvratno!**

[1] Udario ga je rukom, nogom, sabljom ili nečim drugim.

To je čuo 'Abdullah b. Ubejj pa je rekao: *Zar su to uradili?! Tako mi Allaha, kada se vratimo u Medinu istjeraće iz nje jači slabijeg.*

Omer je rekao: *Pusti me da odrubim glavu ovom munafiku!*

Rekao je: ***Ostavi ga kako ljudi ne bi pričali da Muhammed ubija svoje drugove.***

بابُ النَّهْيِ عَنِ السِّبابِ

١٨١٢ - عَنْ أَبِي هُرَيرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ أَنَّ رسولَ اللَّهِ ﷺ قالَ:
«المُسْتَبَّانِ؛ ما قالا؛ فَعَلى البادِىءِ؛ ما لَمْ يَعْتَدِ المَظْلومُ».

ZABRANA MEĐUSOBNOG VRIJEĐANJA

1812. Ebu Hurejre, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Što se tiče dvojice koji jedan drugog vrijeđaju, onaj koji prvi počne snosi sav grijeh, pod uvjetom da drugi u svom odgovoru ne pređe mjeru i ne kaže više nego što je njemu rečeno.***

بابُ النَّهْيِ عَنْ سَبِّ الدَّهْرِ

١٨١٣ - عَنْ أَبِي هُرَيرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ أَنَّ رسولَ اللَّهِ ﷺ قالَ:
«قالَ اللَّهُ عزَّ وجلَّ: يُؤْذيني ابنُ آدَمَ، يَقولُ: يا خَيبَةَ الدَّهرِ! فَلا يَقولَنَّ أَحَدُكُم: يا خَيبَةَ الدَّهرِ! فإنِّي أنا الدَّهرُ، أُقَلِّبُ لَيلَهُ ونَهارَهُ؛ فإذا شِئْتُ؛ قَبَضْتُهما».

ZABRANA RUŽNOG GOVORA O VREMENU

1813. Ebu Hurejre, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: *Allah, ﷻ, je rekao:* **Čovjek Me uznemirava svojim govorom:** ***Loša li vremena!***

Zato neka niko ne kaže: ***Lošeg li vremena!*****, jer sam Ja vrijeme[1]. Mijenjam njegove noći u dane, a kada htjednem ja ću ih usmrtiti.**

---

[1] Tj. uzrokujem sve što se događa u tom vremenu.

١٨١٤ ـ عنْ أبي هُريرَةَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ عنِ النبيِّ ﷺ؛ قالَ: «لا تَسُبُّوا الدَّهرَ؛ فإنَّ اللّهَ هُو الدَّهرُ».

1814. Ebu Hurejre, ﵁, prenosi da je Poslanik, ﷺ, rekao: ***Nemojte psovati vrijeme, jer je Allah vrijeme.***

بابُ النَّهْيِ أَنْ يُشيرَ الرَّجُلُ إلى أخيهِ بالسِّلاحِ

١٨١٥ ـ عـنْ أبـي هُـريـرَةَ رضـيَ اللّـهُ عـنـهُ؛ قـالَ: قـالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «لا يُشيرُ أحدُكُمْ إلى أخيهِ بالسِّلاحِ؛ فإنَّهُ لا يَدْري أحَدُكُمْ، لَعَلَّ الشَّيطانَ يَنْزِعُ في يَدِهِ، فيَقَعُ في حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ».

ZABRANJENO JE DA ČOVJEK UPERI ORUŽJE U SVOGA BRATA

1815. Ebu Hurejre, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Neka niko od vas ne usmjerava oružje u svog brata, jer niko od vas ne zna, možda baš šejtan baci iz njegove ruke, pa da, zbog toga, padne u džehennemsku provaliju.***

بابٌ في إمْساكِ السِّهامِ بِنِصالِها في المَسْجِدِ

١٨١٦ ـ عـنْ جـابـرِ بـنِ عـبـدِاللّـهِ رضـيَ اللّـهُ عـنـهـمـا، عـنْ رسولِ اللّهِ ﷺ؛ أنّه أمَرَ رَجُلاً كانَ يَتَصَدَّقُ بِالنَّبْلِ في المَسْجِدِ أنْ لا يَمُرَّ بِها إلاّ وهُو آخِذٌ بِنُصولِها.

O DRŽANJU ZA VRHOVE STRIJELA U DŽAMIJI

1816. Džabir b. Abdullah, ﵄, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, naredio nekom čovjeku koji je dijelio strijele u džamiji da ih, prilikom nošenja, drži za vrhove.

١٨١٧ - عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنهُ؛ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «إِذَا مَرَّ أَحَدُكُمْ فِي مَجْلِسٍ أَوْ سُوقٍ وَبِيَدِهِ نَبْلٌ؛ فَلْيَأْخُذْ بِنِصَالِهَا، ثُمَّ لِيَأْخُذْ بِنِصَالِهَا، ثُمَّ لِيَأْخُذْ بِنِصَالِهَا».

قَالَ: فَقَالَ أَبُو مُوسَى: وَاللَّهِ؛ مَا مِتْنَا حَتَّى سَدَّدْنَاهَا بَعْضُنَا فِي وُجُوهِ بَعْضٍ.

1817. Ebu Musa, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Kada neko prođe pored nekog skupa ili pijace a u ruci bude imao strijelu, neka je uzme za vrh, neka je uzme za vrh, i neka je uzme za vrh.***

Ebu Musa je rekao: *Tako mi Allaha, nismo umrli a već smo ih jedni drugima uprli u lice.*[1]

بَابُ النَّهْيِ عَنْ ضَرْبِ الوَجْهِ

١٨١٨ - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنهُ؛ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِذَا قَاتَلَ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ؛ فَلَا يَلْطِمَنَّ الوَجْهَ».

ZABRANJENO JE UDARANJE PO LICU

1818. Ebu Hurejre, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Kada se neko od vas sukobi sa svojim bratom, neka ga ne udara po licu.***

١٨١٩ - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنهُ؛ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «إِذَا قَاتَلَ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ؛ فَلْيَجْتَنِبِ الوَجْهَ؛ فَإِنَّ اللَّهَ خَلَقَ آدَمَ عَلَى صُورَتِهِ».

1819. Ebu Hurejre, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao:

[1] Time je aludirao na sukobe ashaba u bitkama na Siffinu i El-Džemelu. Ovaj hadis ukazuje na strogost zabrane borbe među muslimanima. *El-Feth, 13/29.* (op. prev.).

Kada se neko od vas sukobi sa svojim bratom neka izbjegava lice, jer je Allah stvorio Adema u svom obliku.[1]

بابٌ في لَعْنِ البَهائِمِ والتَّغْليظِ فيهِ

١٨٢٠ - عنْ عِمْرانَ بنِ حُصَيْنٍ رضيَ اللّهُ عنْهُما؛ قالَ: بَيْنَما رسولُ اللّهِ ﷺ في بَعْضِ أسْفارِهِ، وامْرَأةٌ مِن الأنْصارِ على ناقةٍ، فَضَجِرَتْ، فلَعَنَتْها، فسَمِعَ ذٰلِكَ رسولُ اللّهِ ﷺ، فقالَ: **«خُذوا ما عَلَيْها، ودَعُوها؛ فإنَّها مَلْعونَةٌ»**.

قالَ عِمْرانُ: فَكَأنّي أراها الآنَ تَمْشي في النّاسِ، ما يَعْرِضُ لَها أحَدٌ.

O PROKLINJANJU ŽIVOTINJA I GRUBOM ODNOSU PREMA NJIMA

1820. 'Imran b. Husajn, ﷺ, je rekao: Kada je jednom Allahov Poslanik, ﷺ, bio na putovanju, neka ensarijka je jahala na devi. Deva se uznemirila pa ju je ona proklela.

To je Allahov Poslanik, ﷺ, čuo pa je rekao: ***Uzmite ono što je na njoj i pustite je, jer je ona prokleta.***

'Imran je rekao: *Kao da je sada gledam kako hoda između ljudi a niko ne obraća pažnju na nju.*

---

[1] Ovaj se hadis ubraja u hadise koji govore o Allahovim svojstvima (sifatima). Obaveza je vjerovati u njih, onako kako su došli, s tim da se negira sličnost stvorenja s Allahom, kao i u slučaju drugih svojstava. To je stav Adžurrija i drugih učenjaka iz reda prvih generacija (selef). U vezi s tim kažemo ono što je rekao i Zehebi: *Značenje ovog hadisa ostavljamo Allahu i Njegovom Poslaniku, ﷺ. I ne govorimo o onome o čemu nisu govorili učenjaci iz prve generacije (selef), čvrsto vjerujući da Allah ničemu nije sličan.* Dr. Abdullah ed-Dimedži, obrada djela *Kitabu-šerija lil-Adžurri.* (op. prev.).

بابُ الكَراهِيَةِ للرَّجُلِ أَنْ يَكونَ لَعَّاناً

١٨٢١ - عَنْ أَبي الدَّرْداءِ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: سَمِعْتُ رسولَ اللَّهِ ﷺ يَقولُ: «إِنَّ اللَّعَّانِينَ لا يَكونونَ شُهَداءَ ولا شُفَعاءَ يَوْمَ القِيامَةِ».

ČOVJEKU JE ZABRANJENO DA PUNO PROKLINJE

1821. Ebu-d-Derda' je rekao: Čuo sam Allahovog Poslanika, ﷺ, kada je rekao: ***Oni koji puno proklinju neće biti na Sudnjem danu svjedoci niti zagovarači.***

١٨٢٢ - عَنْ أَبي هُرَيرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: قِيلَ: يا رسولَ اللَّهِ! ادْعُ على المُشْرِكينَ. قالَ: «إِنّي لَمْ أُبْعَثْ لَعَّاناً، وإِنَّما بُعِثْتُ رَحْمَةً».

1822. Ebu Hurejre, ؓ, je rekao: Rečeno je bilo Poslaniku, ﷺ: *Prokuni idolopoklonike!*

Rekao je: ***Ja nisam poslan da proklinjem, nego sam poslan kao milost.***

بابٌ في الَّذي يَقولُ هَلَكَ النَّاسُ

١٨٢٣ - عنْ أَبي هُريرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ أَنَّ رسولَ اللَّهِ ﷺ قالَ: «إِذا قالَ العَبْدُ: هَلَكَ النَّاسُ؛ فَهُوَ أَهْلَكُهُمْ».

قالَ أَبو إِسْحاقَ (وهُوَ ابنُ محمدِ بنِ سُفْيانَ): لا أَدْري «أَهْلَكَهُمْ»؛ بِالنَّصْبِ، أَوْ: «أَهْلَكُهُمْ»؛ بالرَّفْعِ.

O ONOME KOJI REKNE: *PROPALI SU LJUDI*

1823. Ebu Hurejre, ؓ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Kada čovjek kaže:* Ljudi su propali!, *on je onaj koji je najviše propao.***

Ebu Ishak (a to je Ibn Muhammed b. Sufjan) je rekao: *Ne znam da li je rekao* (Ehlekehum) *u akuzativu* (on sam ih upropasti) *ili* (Ehlekuhum) *u nominativu* (on je onaj koji je najviše propao).[1]

بابٌ هلكَ المُتَنطعونَ

١٨٢٤ - عنْ عبدِاللّهِ بنِ مسعودٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «هَلَكَ المُتَنَطِّعونَ». قالَها ثلاثاً.

PROPALI SU ONI KOJI CJEPIDLAČE

1824. 'Abdullah b. Mes'ud, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, rekao: **Propali su oni koji cjepidlače!**, i to je ponovio tri puta.

بابٌ في جَعْلِ دُعاءِ النبيِّ ﷺ على المُؤْمِنينَ زَكاةً ورَحْمةً

١٨٢٥ - عنْ عائشةَ رضيَ اللّهُ عنها؛ قالَتْ: دَخَلَ على رسولِ اللّهِ ﷺ رَجُلانِ، فكَلَّماهُ بِشيءٍ لا أَدري ما هُوَ؟ فأَغْضَباهُ، فلَعَنَهُما وسَبَّهُما، فلمّا خَرَجا؛ قُلْتُ: يا رسولَ اللّهِ! لَمَنْ أَصابَ مِنَ الخَيْرِ شَيْئاً ما أَصابَهُ هٰذانِ. قالَ: «وما ذاكِ؟». قالَتْ: قلتُ: لَعَنْتَهما وسَبَبْتَهُما. فقالَ: «أَوَ ما عَلِمْتِ ما شارَطْتُ عليهِ رَبِّي؟ قُلْتُ: اللّهُمَّ! إِنَّما أَنا بَشَرٌ، فأَيُّ المُسْلِمينَ لَعَنْتُهُ أَوْ سَبَبْتُهُ؛ فاجْعَلْهُ لهُ زَكاةً وأَجْراً».

O TOME DA JE POSLANIKOVA, ﷺ, DOVA PROTIV VJERNIKA ČIŠĆENJE OD GRIJEHA I MILOST

1825. Aiša, ﵂, je rekla: Allahovom Poslaniku, ﷺ, su došla dva čovjeka i nešto su mu rekli. Nisam znala šta. Naljutili su ga, pa ih je

[1] U vezi s tumačenjem hadisa: u nominativu (*on je onaj koji je najviše propao*), neki učenjaci su rekli da se odnosi na onoga ko to kaže iz samodopadljivosti, ponižavajući ljude i smatrajući ih bezvrijednim. Ali, ako bi to rekao, žaleći i tugujući za odlaskom dobrih, smatrajući ih boljim od onih koji su ostali nakon njihove smrti, ta prijetnja ne odnosi se na njega. *El-Mufhim, 3/173.* (op. prev.).

prokleo i izgrdio. Kada su izašli, rekla sam: *Allahov Poslaniče, ova dvojica kod tebe nikakvo dobro nisu stekli, za razliku od drugih.*

Upitao je: ***Zašto?***

Rekla je: *Prokleo si ih i izgrdio.*

Rekao je: ***Zar ne znaš šta sam od svog Gospodara tražio?!***

Rekao sam: ***Allahu moj, ja sam čovjek, pa kojeg god muslimana prokunem ili izgrdim učini da mu to bude čišćenje od grijeha i nagrada.***

١٨٢٦ - عنْ أَنسٍ بنِ مالكٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: كانَتْ عندَ أُمِّ سُلَيْمٍ رضيَ اللَّهُ عنها يَتيمَةٌ، وهِيَ أُمُّ أَنسٍ، فرَأى رسولُ اللَّهِ ﷺ اليَتيمَةَ، فقالَ: «آنتِ هِيَهْ؟ لَقَدْ كَبِرْتِ لا كَبِرَ سِنُّكِ». فَرَجَعَتِ اليَتيمَةُ إلى أُمِّ سُلَيْمٍ تَبْكي، فقالَتْ أُمُّ سُلَيْمٍ: ما لكِ يا بُنَيَّةُ؟ قالَتِ الجارِيَةُ: دَعا عَلَيَّ نبيُّ اللَّهِ ﷺ أَنْ لا يَكْبَرَ سِنِّي؛ فالآنَ لا يَكْبرُ سِنِّي أَبداً (أَوْ قالَتْ: قَرْني).

فخَرَجَتْ أُمُّ سُلَيْمٍ مُسْتَعْجِلَةً تَلُوثُ خِمارَها، حتَّى لَقِيَتْ رسولَ اللَّهِ ﷺ، فقالَ لَها رسولُ اللَّهِ ﷺ: «ما لَكِ يا أُمَّ سُلَيْمٍ؟». فقالَتْ: يا نبيَّ اللَّهِ! أَدَعَوْتَ على يَتِيمَتي؟ قالَ: «وما ذاكِ يا أُمَّ سُلَيْمٍ؟». فقالَتْ: زَعَمَتْ أَنَّكَ دَعَوْتَ أَنْ لا يَكْبَرَ سِنُّها (أَوْ: لا يَكْبَرَ قَرْنُها). قالَتْ: فَضَحِكَ رسولُ اللَّهِ ﷺ، ثمَّ قالَ: «يا أُمَّ سُلَيْمٍ! أَما تَعْلَمينَ شَرْطي على رَبِّي؟ إنِّي اشْتَرَطْتُ على رَبِّي، فَقُلْتُ: إنَّما أنا بَشَرٌ، أَرْضى كَما يَرْضى البَشَرُ، وأَغْضَبُ كَما يَغْضَبُ البَشَرُ، فأَيُّما أَحَدٍ دَعَوْتُ عليهِ مِنْ أُمَّتي بِدَعْوَةٍ، لَيسَ لَها بِأَهْلٍ، أَنْ تَجْعَلَها لَهُ طَهوراً، وزَكاةً، وقُرْبَةً تُقَرِّبُهُ بِها مِنْكَ يَوْمَ القِيامَةِ».

وقالَ أَبو مَعْنٍ: (يُتَيِّمَةٌ)؛ بالتَّصْغيرِ في المَواضِعِ الثَّلاثَةِ.

1826. Enes b. Malik, ﵁, je rekao: Kod Ummu Sulejme, ﵂, Enesove majke, je bila jedna sirotica.

Kada ju je vidio Allahov Poslanik, ﷺ, rekao je: ***To si ti? Porasla si, ne uvećale ti se godine.***[1]

Sirotica je došla Ummi Sulejm plačući. Ummu Sulejm ju je upitala: *Šta ti je, kćerkice moja?!*

Rekla je: *Poslanik, ﷺ, je zamolio Allaha da mi se ne uvećaju godine, pa mi se sada godine neće ni uvećati,* ili je rekla: *moj život.*

Ummu Sulejm je izašla brzo, nabacujući na glavu svoj pokrivač, kako bi stigla Allahovog Poslanika, ﷺ.

Allahov Poslanik, ﷺ, ju je upitao: ***Šta ti je, Ummu Sulejm?***

Rekla je: *Allahov Poslaniče, jesi li učio dovu protiv moje sirotice?*

Upitao je: ***Kako to misliš, Ummu Sulejm?***

Rekla je: *Ona tvrdi da si ti zatražio da ne stari.*

Allahov Poslanik, ﷺ, se nasmijao a potom rekao: ***Ummu Selejm, zar ne znaš ono što sam tražio od svog Gospodara?***

Rekao sam: ***Ja sam samo čovjek, radujem se kao što se i ljudi raduju. Ljutim se kao što se i oni ljute. Zato, protiv koga god zatražim nešto što on ne zaslužuje učini mu to čišćenjem i očišćenjem od grijeha, i dobrim djelom koje će ga na Sudnjem danu približiti Tebi.***

Ebu Ma'n je rekao: *Korišten je deminutiv riječi sirotica -* ***jutejjime*** *na sva tri mjesta u hadisu.*

---

[1] Ovo nije dova nego uzrečica, koju su izgovarali Arapi kada bi bili iznenađeni. (op. prev.).

١٨٢٧ - عن ابنِ عباس رضيَ اللّهُ عنهُما؛ قالَ: كُنْتُ أَلْعَبُ مَعَ الصِّبيانِ، فجاءَ رسولُ اللّهِ ﷺ، فتوارَيْتُ خَلْفَ بابٍ: قالَ: فَجاءَ فَحَطَأَني حَطْأَةً، وقالَ: «اذْهَبِ ادْعُ لي مُعاوِيَةَ». قالَ: فَجِئْتُ، فقُلْتُ: هُوَ يَأْكُلُ. قالَ: ثمَّ قالَ لِي: «اذْهَبْ؛ فادْعُ لي مُعاوِيَةَ». قالَ: فجِئْتُ، فقُلْتُ: هُو يأكلُ. فقالَ: «لا أَشْبَعَ اللّهُ بَطْنَهُ».
قالَ ابنُ المُثَنَّى: قُلْتُ لأُمَيَّةَ: ما (حَطَأَني)؟ قالَ: قَفَدَني قَفْدَةً.

1827. Ibn 'Abbas, ﷺ, je rekao: Igrao sam se s djecom pa je došao Allahov Poslanik, ﷺ. Ja sam se sakrio iza vrata. Udario me je po plećima – *hataeni* i rekao: ***Idi i pozovi mi Muaviju!***

Vratio sam se i rekao mu: *On jede.*

Ponovo mi je rekao: ***Idi i pozovi mi Muaviju!***

Vratio sam se i rekao: *On jede.*

Rekao je: ***Allah ne zasitio njegov stomak.***

Ibn Musenna je rekao: Upitao sam Umejju: *Šta znači* ***hataeni****?*

Odgovorio je: *Pljesnuo me!*

كِتابُ الظُّلْم

POGLAVLJE O NASILJU

بابٌ في تحريم الظُّلم والأمر بالاستِغفار والتَّوبَةِ

١٨٢٨ ـ عنْ أبي ذَرٍّ رضيَ اللّـهُ عنهُ، عنِ النبيِّ ﷺ فيما رَوى عنِ اللّهِ تَبارَكَ وتعالى؛ أنَّهُ قال:

«يا عِبادي! إنّي حَرَّمْتُ الظُّلْمَ على نَفْسي، وجَعَلْتُهُ بَيْنَكُمْ مُحَرَّماً؛ فلا تظالَموا.

يا عِبادي! كُلُّكُم ضالٌ إلاّ مَنْ هَدَيْتُهُ؛ فاستَهدوني أَهْدِكُمْ.

يا عِبادي! كُلُّكُم جائعٌ إلاّ مَنْ أَطْعَمْتُهُ؛ فاستَطعِموني أُطْعِمْكُم.

يا عِبادي! كُلُّكُمْ عارٍ إلاّ مَنْ كَسَوْتُهُ فاستَكْسُوني أَكْسُكُمْ.

يا عِبادي! إنَّكُمْ تُخْطِئونَ باللَّيلِ والنَّهار، وأنا أَغْفِرُ الذُّنوبَ جَميعاً؛ فاستَغفِروني أَغفِرْ لَكُمْ.

يا عِبادي! إنَّكُمْ لَنْ تَبلُغوا ضَرِّي فَتَضُرُّوني، ولَنْ تَبلُغوا نَفْعي فَتَنْفَعُوني.

يا عِبادي! لَوْ أنَّ أَوَّلَكُمْ وآخِرَكُمْ وإنْسَكُمْ وجِنَّكُمْ كانوا على أَتْقى قَلْبِ رَجُلٍ واحِدٍ مِنكُمْ؛ ما زادَ ذٰلِكَ في مُلْكي شَيئاً.

يا عِبادي! لَوْ أنَّ أَوَّلَكُمْ وآخِرَكُمْ وإنْسَكُمْ وجِنَّكُمْ كانوا على أَفْجَرِ قَلْبِ رَجُلٍ واحِدٍ مِنكُمْ؛ ما نَقَصَ ذٰلِكَ مِنْ مُلْكي شَيئاً.

يا عِبادي! لَوْ أنَّ أَوَّلَكُمْ وآخِرَكُمْ وإنْسَكُمْ وجِنَّكُمْ، قاموا في صَعيدٍ واحِدٍ، فَسَأَلوني، فَأَعْطَيْتُ كُلَّ إنْسانٍ مَسْأَلَتَهُ؛ ما نَقَصَ ذٰلِكَ مِمّا عِنْدي؛ إلاّ كَما يَنْقُصُ المِخْيَطُ إذا أُدْخِلَ البَحْرَ.

يا عِبادي! إنَّما هيَ أَعْمالُكُمْ، أُحْصيها لَكُمْ، ثُمَّ أُوَفِّيكُمْ إيّاها، فَمَنْ وَجَدَ خَيْراً؛ فَلْيَحْمَدِ اللّهَ عزَّ وجلَّ، ومَنْ وَجَدَ غَيْرَ ذٰلِكَ؛ فَلا يَلومَنَّ إلاّ نَفْسَهُ».

قالَ سَعيدٌ: كانَ أبو إدريسَ الخَوْلانيُّ إذا حَدَّثَ بِهٰذا الحَديثِ؛ جَثا على رُكْبَتَيْهِ.

O ZABRANI NASILJA I NAREDBI ZA TRAŽENJE OPROSTA I POKAJANJA

1828. Od Ebu Zerra, ﷺ, prenosi se da je Poslaniku, ﷺ, njegov Gospodar rekao:

Robovi Moji, ja sam zabranio Sebi nasilje i učinio sam ga među vama zabranjenim, pa ga nemojte činiti.

Robovi Moji, svi ste vi na stranputici, osim onog koga Ja uputim. Zato, od Mene tražite uputu da vas uputim.

Robovi Moji, svi ste vi gladni dok vas Ja ne nahranim. Zato od Mene tražite nafaku da vam je dam.

Robovi Moji, svi ste vi goli, osim onog koga Ja odjenem. Zato od Mene tražite odjeću pa da vas odjenem.

Robovi Moji, vi danonoćno griješite, a Ja opraštam sve grijehe, pa tražite oprosta od Mene da vam oprostim.

Robovi Moji, što god vi uradili ne možete mi naštetiti niti mi možete kakvu korist učiniti.

Robovi Moji, kada bi svi ljudi i džinni, od prvog do posljednjeg, bili toliko pobožni kao što je najbogobojazniji od vas, to ništa ne bi povećalo Moju vlast.

Robovi Moji, kada bi ljudi i džinni, od prvog do posljednjeg, bili svi kao onaj koji je najgori od vas to nimalo ne bi umanjilo Moju vlast.

Robovi moji, kada bi se svi ljudi i džinni, od prvog do posljednjeg, iskupili s na jedno mjesto i od Mene zatražili sve što žele, pa kada bih svakom od njih dao ono što je tražio, to ne bi umanjilo ono što posjedujem, ni onoliko koliko bi umočena igla u more umanjila vodu u moru.

Robovi Moji, to su vaša djela koja bilježim i za koja ću obračunavati. Pa ko nađe dobro, neka zahvali Allahu, ﷻ, a ko nađe nešto drugo, neka samo sebe kori.

Se'id je rekao: *Ebu Idris el-Havlani, kada bi citirao ovaj hadis, kleknuo bi na koljena.*

١٨٢٩ - عنْ جابرِ بنِ عبدِاللّهِ رضيَ اللّهُ عنهُما؛ أنَّ رسولَ اللّهِ ﷺ قالَ: «اتَّقوا الظُّلْمَ؛ فإنَّ الظُّلْمَ ظُلُماتٌ يَوْمَ القِيامَةِ. واتَّقوا الشُّحَّ؛ فإنَّ الشُّحَّ أهْلَكَ مَنْ كانَ قَبْلَكُمْ، حَمَلَهُمْ على أنْ سَفَكوا دِماءَهُمْ واسْتَحَلُّوا مَحارِمَهُمْ».

1829. Džabir b. 'Abdullah, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Čuvajte se nasilja, jer će nasilje biti tmine na Sudnjem danu.***

Bojte se škrtosti, jer je škrtost upropastila one koji su bili prije vas. Navela ih je da proliju krv i da učine dozvoljenim ono što im je bilo zabranjeno.

١٨٣٠ - عنِ ابنِ عُمرَ رضيَ اللّهُ عنهُما؛ أنَّ رسولَ اللّهِ ﷺ قالَ: «المُسْلِمُ أخو المُسْلِمِ؛ لا يَظْلِمُهُ، ولا يُسْلِمُهُ، مَنْ كانَ في حاجَةِ أخيهِ؛ كانَ اللّهُ في حاجَتِهِ، ومَنْ فَرَّجَ عنْ مُسْلِمٍ كُرْبَةً؛ فَرَّجَ اللّهُ عنهُ بِها كُرْبَةً مِنْ كُرَبِ يَوْمِ القِيامَةِ، ومَنْ سَتَرَ مُسْلِماً؛ سَتَرَهُ اللّهُ يَوْمَ القِيامَةِ».

1830. Ibn Omer, ﵄, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Musliman je muslimanu brat. Ne čini mu nasilje niti ga ostavlja na cjedilu. Ko pomogne svom bratu Allah će njemu pomoći.***

Ko otkloni muslimanu neku poteškoću, Allah će, zbog toga, od njega otkloniti poteškoću na Sudnjem danu.

Ko prikrije muslimana, Allah će njega prikriti na Sudnjem danu.

بابٌ في الإمْلاءِ للظَّالِم

١٨٣١ - عن أبي موسى رضي اللَّهُ عنهُ؛ قال: قال رسولُ اللَّهِ ﷺ: «إِنَّ اللَّهَ عزَّ وجلَّ يُمْلِي للظَّالِم، فإذا أخَذَهُ؛ لم يُفْلِتْهُ». ثمَّ قرأ: ﴿وَكَذَٰلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ إِذَآ أَخَذَ ٱلْقُرَىٰ وَهِىَ ظَٰلِمَةٌ إِنَّ أَخْذَهُۥٓ أَلِيمٌ شَدِيدٌ ﴿١٠٢﴾﴾ [هود: ١٠٢].

O ODGAĐANJU KAZNE NASILNIKU

1831. Ebu Musa, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Allah, ﷻ, odgađa kaznu nasilniku, ali kada ga kazni onda ga ne pušta.***

Potom je Poslanik, ﷺ, proučio ovaj ajet:

وَكَذَٰلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ إِذَآ أَخَذَ ٱلْقُرَىٰ وَهِىَ ظَٰلِمَةٌ إِنَّ أَخْذَهُۥٓ أَلِيمٌ شَدِيدٌ ﴿١٠٢﴾

Eto, tako Gospodar tvoj kažnjava kad kažnjava sela i gradove koji su nasilje učinili. Kažnjavanje Njegovo je, zaista, bolno i strašno.[1]

[1] *Hud, 102.*

بابٌ لِيَنْصُرَ الرَّجُلُ أَخاه ظالِماً أَوْ مَظْلوماً

١٨٣٢ ـ عنْ جابرٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: اقْتَتَلَ غُلامانِ: غُلامٌ مِن المُهاجِرينَ، وغُلامٌ مِن الأنْصارِ، فَنادى المُهاجِرُ (أَوِ: المُهاجِرونَ): يا لَلْمُهاجِرينَ! ونادى الأنْصارِيُّ: يا لَلأنْصارِ! فخَرَجَ رسولُ اللَّهِ ﷺ، فقالَ: «**ما هٰذا؟! دَعْوى أَهْلِ الجاهِلِيَّةِ؟!**». قالوا: لا يا رسولَ اللَّهِ؛ إلاَّ أَنَّ غُلامَيْنِ اقْتَتَلا، فكَسَعَ أَحَدُهُما الآخَرَ. فقال: «**لا بَأْسَ، ولْيَنْصُرِ الرَّجُلُ أَخاهُ ظالِماً أَوْ مَظْلوماً؛ إِنْ كانَ ظالِماً؛ فَلْيَنْهَهُ؛ فإِنَّهُ لهُ نَصْرٌ، وإِنْ كانَ مَظْلوماً؛ فَلْيَنْصُرْهُ**».

NEKA ČOVJEK POMOGNE SVOM BRATU NASILNIKU ILI KOME JE NASILJE UČINJENO

1832. Džabir, ﵁, je rekao: Dva dječaka, jedan muhadžir a drugi ensarija potukla su se, pa je muhadžir ili muhadžiri povikao: *Upomoć muhadžiri!* Ensarija je povikao: *Upomoć ensarije!*

Potom je Allahov Poslanik, ﷺ, izašao i rekao: ***Kakva su ovo džahilijjetska prizivanja?!***

Rekli su: Allahov *Poslaniče, ništa osim što su se dva dječaka potukla pa je jedan od njih udario drugog po stražnjici.*

Rekao je: ***U redu. Neka čovjek pomogne svoga brata svejedno bio on nasilnik ili onaj kome je učinjeno nasilje. Ako je nasilnik, neka ga spriječi od nasilja i to je pomoć njemu. A ako je onaj kome je učinjeno nasilje, onda neka ga pomogne.***

بابٌ في الَّذينَ يُعَذِّبونَ النَّاسَ

١٨٣٣ ـ عنْ عُروةَ بنِ الزُّبَيْرِ، عنْ هشامِ بنِ حَكيمِ بنِ حِزامٍ رضيَ اللَّهُ عنهُما؛ قالَ: مَرَّ بِالشَّامِ على أُناسٍ وقَدْ أُقيموا في الشَّمسِ، وصُبَّ على رؤوسِهِمُ الزَّيْتُ، فقالَ: ما هٰذا؟ قيلَ: يُعَذَّبونَ في الخَرَاجِ. فقالَ: أما إنِّي سَمِعْتُ رسولَ اللَّهِ ﷺ يقولُ: «إنَّ اللَّهَ يُعَذِّبُ الَّذينَ يُعَذِّبونَ النَّاسَ في الدُّنيا».

O ONIMA KOJI MUČE LJUDE

1833. 'Urve b. ez-Zubejr prenosi od Hišama b. Hakima b. Hizama, ﷺ, da je on u Šamu prošao pored nekih ljudi koji su bili izloženi suncu. Na glavu im je sipano ulje.

Upitao je: *Šta je ovo?*

Rečeno mu je: *Kažnjavaju ih zbog uskraćivanja zemljarine.*

Rekao je: *Čuo sam Allahovog Poslanika, ﷺ, kada je rekao:* ***Allah će kazniti one koji muče ljude na ovom svijetu.***[1]

---

[1] Kurtubi je rekao: *Oni su odbili dati džiziju, iako su bili imućni, i zbog toga su bili mučeni. Oni za koje se dokaže da ne mogu platiti, s njih spada ta obaveza i nije ih dozvoljeno kažnjavati. El-Mufhim, 6/599.*
Nevevi je rekao: *Hadis se odnosi na bespravno mučenje. Ali, ako bi mučenje bilo s razlogom, poput: odmazde, izvršavanja precizno određenih i neodređenih kazni, hadis se ne odnosi na to.* (op. prev.).

باب لا تَدْخُلوا مَساكِنَ الَّذين ظَلَموا أَنفُسَهُمْ
إلاَّ أَنْ تكونوا باكِين

١٨٣٤ - عنِ ابنِ شِهاب - وهُوَ يَذْكُرُ الحِجْرَ مَساكِنَ ثَمودَ -؛ قالَ: قالَ سالِمُ بنُ عبدِاللَّهِ: إنَّ عبدَاللَّهِ بنَ عُمَرَ رضيَ اللَّهُ عنْهُما؛ قالَ: مَرَرْنا مَعَ رسولِ اللَّهِ ﷺ على الحِجْرِ، فقالَ لَنا رسولُ اللَّهِ ﷺ: «لا تَدْخُلوا مَساكِنَ الَّذين ظَلَموا أَنْفُسَهُمْ؛ إلاَّ أَنْ تَكونوا باكِينَ؛ حَذَراً أَنْ يُصِيبَكُمْ مِثْلَ ما أَصابَهُمْ». ثمَّ زَجَرَ، فأَسْرَعَ حتَّى خَلَّفَها.

NE ULAZITE U NASTAMBE ONIH KOJI SU SAMI SEBI NASILJE UČINILI, OSIM PLAČUĆI

1834. Prenosi se od Ibn Šihaba da je, kada je spominjao El-Hidžr - nastambe naroda Semud, čuo Salima b. 'Abdullaha a on da je čuo 'Abdullaha b. Omera, ﷺ, kada je rekao: *Prošli smo s Allahovim poslanikom, ﷺ, pored El-Hidžra pa nam je rekao:* ***Nemojte ulaziti u nastambe onih koji su sami sebi nasilje učinili, izuzev plačući, iz opreza da i vas ne zadesi ono što je i njih.***

Potom je potjerao svoju devu i požurio sve dok nije prošao pored tog mjesta.

بابٌ في الاسْتقاءِ من آبارِ المُعَذَّبين

١٨٣٥ - عن عبدِاللَّهِ بنِ عمرَ رضيَ اللَّهُ عنْهُما؛ أَنَّ النَّاسَ نَزَلوا مَعَ رسولِ اللَّهِ ﷺ على الحِجْرِ؛ أَرْضِ ثَمودَ، فاسْتَقَوْا مِن آبارِها وعَجَنوا بِهِ العَجِينَ، فأَمَرَهُمْ رسولُ اللَّهِ ﷺ أَنْ يُهَرِيقوا ما اسْتَقَوْا، ويَعْلِفُوا الإِبِلَ العَجِينَ، وأَمَرَهُمْ أَنْ يَسْتَقُوا مِنَ البِئْرِ الَّتي كانَتْ تَرِدُها النَّاقَةُ.

O NAPAJANJU IZ BUNAREVA ONIH KOJI SU KAŽNJENI

1835. 'Abdullah b. Omer, ﷺ, prenosi da su se ljudi zaustavili kod El-Hidžra - nastambi naroda Semud - pa su počeli vaditi vodu iz

njihovih bunareva i mijesiti njome tijesto. Potom im je Allahov Poslanik, ﷺ, naredio da proliju vodu koju su izvadili i da tijesto koje su zakuhali dadnu devama, a zatim im je naredio da se napajaju iz bunara iz kojeg je pila deva.[1]

بابُ القِصاصِ وأداءُ الحُقوقِ يَوْمَ القِيامَةِ

١٨٣٦ - عنْ أَبي هُرَيرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ أَنَّ رَسولَ اللَّهِ ﷺ قالَ: «أَتَدْرونَ ما المُفْلِسُ؟». قالوا: المُفْلِسُ فِينا مَنْ لا دِرْهَمَ لَهُ ولا مَتاعَ. فقالَ: «إِنَّ المُفْلِسَ مِن أُمَّتي مَنْ يَأْتي يَوْمَ القِيامَةِ بِصَلاةٍ وصِيامٍ وزَكاةٍ، ويَأْتي؛ قدْ شَتَمَ هٰذا، وقَذَفَ هٰذا، وأَكَلَ مالَ هٰذا، وسَفَكَ دَمَ هٰذا، وضَرَبَ هٰذا. فيُعْطى هٰذا مِنْ حَسَناتِهِ، وهٰذا مِنْ حَسَناتِهِ، فإِنْ فَنِيَتْ حَسَناتُهُ قَبْلَ أَنْ يُقْضى ما عَلَيْهِ؛ أُخِذَ مِن خَطاياهُمْ، فَطُرِحَتْ عليهِ، ثُمَّ طُرِحَ في النّارِ».

O ODMAZDI I VRAĆANJU PRAVA NA SUDNJEM DANU

1836. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, upitao: *Znate li ko je bankrot?*

Rekli su: *Bankrot je, po nama, onaj koji nema niti dirhema niti kakve robe.*

Rekao je: ***Bankrot u mom ummetu je onaj koji će doći na Sudnjem danu s namazom, postom, zekjatom, ali je uvrijedio ovoga, potvorio ovoga, jeo imetak toga, prolio krv onoga i udario nekoga. Potom će od njegovih dobrih djela biti dato ovom i onom. Pa kada nestane njegovih dobrih djela, prije nego što vrati ono što je dužan, uzet će se od njihovih loših djela i natovarit će se na njega a potom će biti bačen u Vatru.***

[1] Tj. ona deva koja je bila stvorena mu'džizom Saliha, ﷺ. (op. prev.).

١٨٣٧ - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ أَنَّ رسولَ اللَّهِ ﷺ قالَ: «لَتُؤَدُّنَّ الحُقوقَ إلى أَهْلِها يَوْمَ القِيامَةِ، حتَّى يُقادَ للشَّاةِ الجَلْحاءِ مِن الشَّاةِ القَرْناءِ».

1837. Ebu Hurejre, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Prava će se na Sudnjem danu sigurno vratiti onima kojima pripadaju. Čak će bezroga ovca uzeti svoja prava od rogate.***

كِتابُ القَدَرِ

POGLAVLJE O KADERU - ODREĐENJU

باب في قوله تعالى: ﴿إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ ﴿٤٩﴾﴾

١٨٣٨ - عن أبي هريرة رضي الله عنه؛ قال: جاء مشركو قريش يخاصمون رسول الله ﷺ في القدر، فنزلت: ﴿يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِي النَّارِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ ذُوقُوا مَسَّ سَقَرَ ﴿٤٨﴾ إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ ﴿٤٩﴾﴾ [القمر: ٤٨ - ٤٩].

O GOVORU UZVIŠENOG:

إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَٰهُ بِقَدَرٍ ﴿٤٩﴾

MI SMO SVE STVORILI PO MJERI

1838. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da su kurejševićki idolopoklonici došli kod Allahovog Poslanika, ﷺ, i počeli raspravljati s njim o kaderu, pa je objavljen ajet:

يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِي ٱلنَّارِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ ذُوقُوا۟ مَسَّ سَقَرَ ﴿٤٨﴾ إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَٰهُ بِقَدَرٍ ﴿٤٩﴾

Na dan kada budu u vatru odvučeni, s licima dolje okrenutim: *Iskusite vatru džehennemsku!* Mi sve s mjerom stvaramo.[1]

[1] *El-Kamer*, 48-49.

باب كُلُّ شيءٍ بِقَدَرٍ حتَّى العَجزُ والكَيْسُ

١٨٣٩ - عن طاوسٍ؛ أنَّه قال: أدركْتُ ناساً مِن أصحابِ رسولِ اللَّهِ ﷺ يقولونَ: كُلُّ شيءٍ بِقَدَرٍ. قال: وسَمِعْتُ عبدَاللَّهِ بنَ عمرَ رضيَ اللَّهُ عنهُما يقولُ: قالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «كُلُّ شيءٍ بِقَدَرٍ، حتَّى العَجْزُ والكَيْسُ - أوِ: الكَيْسُ والعَجْزُ -».

SVE JE PO KADERU, PA ČAK I NESPOSOBNOST I SPOSOBNOST

1839. Tavus je rekao: Zapamtio sam neke ashabe Allahovog Poslanika, ﷺ, koji su govorili da je sve po određenju, a čuo sam Ibn Omera, ؓ, da kaže da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Sve je po određenju pa čak i nesposobnost i sposobnost,*** ili ***moć i nemoć.***

باب في الأمرِ بالقوَّةِ وترْكِ العَجْزِ

١٨٤٠ - عن أبي هريرةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قال: قال رسولُ اللَّهِ ﷺ: «المُؤمِنُ القويُّ خيرٌ وأحَبُّ إلى اللَّهِ عزَّ وجلَّ مِن المُؤمِنِ الضَّعيفِ، وفي كُلٍّ خيرٌ. احرِصْ على ما يَنفَعُكَ، واستَعِنْ باللَّهِ، ولا تعجِزْ، وإنْ أصابَكَ شيءٌ؛ فلا تقُلْ: لَوْ أنِّي فعلْتُ؛ كان كذا وكذا، ولكِنْ؛ قُلْ: قَدَرُ اللَّهِ، وما شاءَ فعَلَ، فإنَّ - لو - تَفتَحُ عَمَلَ الشَّيطانِ».

O NAREĐENJU DA SE BUDE SNAŽAN I KLONJENJU SLABOSTI

1840. Ebu Hurejre, ؓ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: *Jak vjernik je bolji i draži Uzvišenom Allahu od nejaka vjernika. U svakom od njih je dobro. Žudi za onim što će ti koristiti, traži pomoć od Allaha i nemoj klonuti!*

Ako te nešto zadesi, ne reci: Da sam uradio to i to, bilo bi to i to, nego reci: To je Allahova odredba i On radi šta hoće, jer da sam otvara prostor za šejtansko djelovanje.

بابُ كَتْبُ المَقادير قَبْلَ الخَلْقِ

١٨٤١ ـ عن عبدِاللَّهِ بن عَمرو بن العاص رَضيَ اللَّهُ عنهُما؛ قال: سَمِعْتُ رسولَ اللَّهِ ﷺ يقول: «كتبَ اللَّهُ مَقاديرَ الخَلائِقِ قَبْلَ أنْ يَخْلُقَ السَّماواتِ والأرضَ بِخَمْسينَ ألفَ سَنَةٍ». قال: «وعَرْشُهُ على الماءِ».

ODREĐENJE - KADER PROPISANO JE PRIJE STVARANJA STVORENJA

1841. 'Abdullah b. 'Amr b. el-'As, ﷺ, prenosi da je čuo Allahovog Poslanika, ﷺ, kada je rekao: ***Allah je zapisao određenje - kader stvorenja na pedeset hiljada godina prije nego što će stvoriti nebesa i Zemlju. I tada je Njegov Arš bio nad vodom.***

بابٌ في إثْباتِ القَدَرِ وتَحاجِّ آدَمَ ومُوسى عَلَيْهِما السَّلامُ

١٨٤٢ ـ عن أبي هُريرةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «احتجَّ آدَمُ ومُوسى عليهما السَّلامُ عِنْدَ ربِّهِما؛ فحجَّ آدمُ مُوسى. قال موسى: أنتَ آدَمُ الَّذي خلقكَ اللَّهُ بِيَدِهِ، ونفخَ فيكَ مِن رُوحِهِ، وأسجدَ لكَ ملائِكَتَهُ، وأسْكَنَكَ في جنَّتِهِ، ثمَّ أهْبَطْتَ النَّاسَ بِخطيئَتِكَ إلى الأرضِ؟! قال آدمُ: أنتَ مُوسى الذي اصطفاكَ اللَّهُ برسالاتِهِ وبِكلامِهِ، وأعطاكَ الألواحَ فِيها تِبيانُ كُلِّ شَيْءٍ، وقرَّبكَ نَجِياً؛ فبِكَمْ وَجَدْتَ اللَّهَ كَتَبَ التَّوْراةَ قَبْلَ أنْ أُخْلَقَ؟ قال مُوسى: بأربعينَ عاماً. قال آدمُ: فهلْ وَجَدْتَ فِيها: ﴿وَعَصَىٰٓ ءَادَمُ رَبَّهُۥ فَغَوَىٰ﴾ [طه: ١٢١]. قالَ: نعمْ. قال: أفتلومُني على أنْ عمِلتُ عملاً كتبَهُ اللَّهُ عليَّ أنْ أعْمَلَهُ قَبْلَ أنْ يَخْلُقَني بِأربعينَ سَنَةً ؟!». قال رسولُ اللَّهِ ﷺ: «فحجَّ آدمُ موسى».

O POTVRĐIVANJU KADERA I RASPRAVI ADEMA I MUSAA, ﷺ

1842. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Kod njihova Gospodara Adem i Musa, ﷺ, su se počeli raspravljati, pa je Adem argumetirano uvjerio Musaa.***

Musa je rekao: Ademe, tebe je Allah stvorio Svojom rukom. Udahnuo u tebe dušu, naredio da ti meleki učine sedždu i nastanio te u Džennetu. Ti si potom svojim grijehom spustio ljude na Zemlju.

Adem je rekao: Musa, tebe je Allah odabrao sa Svojom poslanicom i govorom. Dao ti je ploče u kojima je objašnjenje za sve i približio te kao sagovornika. Šta znaš o tome koliko je vremena, prije nego što sam stvoren, Allah odredio sadržaj Tevrata?!

Musa je rekao: Na četrdeset godina.

Adem je rekao: Da li si u njemu našao:

وَعَصَىٰٓ ءَادَمُ رَبَّهُۥ فَغَوَىٰ ﴿١٢١﴾

> I Adem je učinio grijeh prema svome Gospodaru i zastranio?[1]

Rekao je: Jesam. *Adem je tada rekao:* Zar me koriš za djelo koje je Allah odredio da uradim četrdeset godina prije nego što me je stvorio? Allahov Poslanik, ﷺ, je potom rekao: *Tako je Adem argumetirano uvjerio Musaa.*[2]

---

[1] *Ta-ha, 121.*

[2] Značenje Ademovog govora Musau je da je Allah to odredio prije nego je Adema stvorio i to se moralo dogoditi, makar sva stvroenja željela suprotno. I kada bi sva stvorenja sprečavala da se desi makar i najmanji djelić toga, ne bi bili u stanju to učiniti. Osim toga, ukor zbog grijeha pitanje je šerijata a ne razuma. Ako je Allah oprostio Ademu, tada mu se ne može uputiti ukor, a onaj ko bi ga korio zbog toga bio bi savladan šerijatskim dokazima. Ako bi se neko usprotivio onom što smo rekli i rekao: Ako bi neko od vas počinio grijeh i rekao: *Bilo mi je suđeno da ga učinim,* to ga ne bi poštedilo ukora makar se pokajao i iskren u pokajanju bio. Odgovor na to glasi: taj čovjek još živi u kući obaveza, gdje je šerijatski obveznik i na njega se primjenjuju svi propisi, od kazne, ukora i sl. I takvom je ukor potreban sve dok je živ. Međutim, Adem više nije u takvoj kući i stoga mu ukori ne koriste. Musaov govor bio je, u tom smislu beskoristan, štaviše, uznemiravajući i donekle ponižavajući, a Allah najbolje zna. *Nevevi, 16-202.* (op. prev.).

بابٌ في سبْقِ المقادير، وقَوْلِهِ تعالى: ﴿وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّىٰهَا ۝٧ فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَىٰهَا ۝٨﴾

١٨٤٣ ـ عنْ أبي الأَسْود الدِّئليِّ؛ قال: قالَ لي عِمْرانُ بنُ الحُصَيْنِ رضيَ اللّٰهُ عنهما: أرأيْتَ ما يَعْمَلُ النَّاسُ اليَوْمَ ويَكْدحون فيه؛ أَشيْءٌ قُضِيَ عَلَيْهِم ومَضى عَلَيْهِم مِن قَدَرِ ما سَبَقَ، أَوْ فيما يُسْتَقْبَلون بِهِ مِمَّا قدْ أتاهُمْ بِه نَبِيُّهُمْ ﷺ وثَبَتتِ الحُجَّةُ عَلَيْهِم؟ فقُلْتُ: بَل شيْءٌ قُضِيَ عليْهِم، ومَضى عليْهِم. قال: فقال: أفَلا يَكونُ ظُلْماً؟ قال: فَفَزِعْتُ مِن ذٰلِكَ فَزَعاً شَديداً، وقُلْتُ: كُلُّ شَيْءٍ خَلْقُ اللّٰهِ، ومِلْكُ يَدِهِ؛ فَلا يُسْأَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وهُمْ يُسْأَلونَ.

فقالَ لِي: يَرْحَمُكَ اللّٰهُ؛ إنِّي لَمْ أُرِدْ بِما سَأَلْتُكَ؛ إلاَّ لأَحْزِرَ عَقْلَكَ، إنَّ رَجُلَيْنِ مِن مُزَيْنَةَ أَتيا رسولَ اللّٰهِ ﷺ، فَقالا: يا رسولَ اللّٰهِ! أَرَأَيْت ما يَعْمَلُ النَّاسُ اليَوْمَ ويَكْدَحونَ فيه، أَشَيْءٌ قُضِيَ عَلَيْهِمْ ومَضى فِيهِمْ مِن قَدَرٍ قَدْ سَبَقَ، أَوْ فيما يُسْتَقْبَلونَ بِهِ مِمَّا أتاهُمْ بِهِ نَبِيُّهُمْ ﷺ وثَبَتَتِ الحُجَّةُ عَلَيْهِمْ؟ فقال: «لا؛ بلْ شَيْءٌ قُضِيَ عَلَيْهِم، ومَضى فيهِمْ، وتَصْديقُ ذٰلِكَ في كِتابِ اللّٰهِ عزَّ وجلَّ: ﴿وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّىٰهَا ۝٧ فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَىٰهَا ۝٨﴾ [الشمس: ٧ ـ ٨].

O PRETHOĐENJU ODREĐENJA I RIJEČIMA UZVIŠENOG:

وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّىٰهَا ۝٧ فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَىٰهَا ۝٨

I DUŠE I ONOGA KOJI JE STVORI PA JOJ PUT DOBRA I PUT ZLA SHVATLJIVIM UČINI

1843. Ebu-l-Esved ed-Dieli prenosi da mu je 'Imran b. Husajn, ﷺ, rekao: *Šta misliš ovo što danas ljudi rade i za što se trude, da li je to nešto što im je propisano i određeno otprije ili je to ono što očekuju u budućnosti, što im je donio njihov Poslanik, ﷺ, i zašto je utvrđen dokaz protiv njih?!*

Rekao sam: *To je ono što im je davno propisano i naređeno.*

Rekao je: *Zar to nije nepravda?!*

Mnogo sam se ustrašio od toga i rekao: *Sve je Allah stvorio, On sve posjeduje i On neće biti pitan za ono što radi a oni će biti pitani.*

Rekao mi je: Allah ti se smilovao. Ovim pitanjima sam htio samo da provjerim tvoj razum. Došla su dva čovjeka iz Muzejne Allahovom Poslaniku, ﷺ, i rekla: *Allahov Poslaniče, šta misliš o ovome što ljudi rade i za što se trude, da li je to ono što im je propisano i davno određeno ili je to ono što očekuju u budućnosti, što im je donio njihov Poslanik,* ﷺ, *i za što je utvrđen dokaz protiv njih?*

Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Ne, to je ono što im je određeno i propisano.***[1] ***Dokaz za to je u Allahovoj Knjizi:***

---

[1] Učenjaci o tome kažu: *Ovi hadisi znače da je Allah oduvijek znao ko će Mu biti pokoran i svojom pokornošću biti uveden u Džennet, a ko će Mu biti nepokoran i svojom nepokornošću biti uveden u Džehennem. Ulazak u Džennet, odnosno Džehennem, nije zbog Allahovog prethodnog znanja niti to utiče na čovjeka, niti je Allah prisilio nekoga da radi djela koja vode u Džennet odnosno Džehennem. Već je znao šta će raditi i kako će završiti i to je želio prije i poslije njihovog stvaranja. O Džennetlijama je rekao:*

أُوْلَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلْجَنَّةِ خَٰلِدِينَ فِيهَا جَزَآءًۢ بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾

i to će im biti nagrada za ono što su radili. *El-Ahkaf, 14,*

O Džehennemlijama je rekao:

جَزَآءًۢ بِمَا كَانُوا۟ بِـَٔايَٰتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿٢٨﴾

kao naplata što su Naše dokaze stalno poricali. *Fussilet, 28.*

لِيَجْزِىَ ٱلَّذِينَ أَسَٰٓـُٔوا۟ بِمَا عَمِلُوا۟ وَيَجْزِىَ ٱلَّذِينَ أَحْسَنُوا۟ بِٱلْحُسْنَى ﴿٣١﴾

da bi, prema onome kako su radili, kaznio one koji rade zlo, a najljepšom nagradom nagradio one koji čine dobro. *En-Nedžm, 31.*

U tim ajetima obavijestio je da je nagrada i kazna zbog djela, a sve je to On oduvijek znao. Smilovao se onima kojima je htio - uputom i olakšanjem, a prepustio je samima sebi one koje je napustio zbog nevjerovanja i griješenja. Naredbe i zabrane imaju svrhu da im se pokori i bude poslušno te tako zasluži Džennet, a da onaj ko se ne pokori zasluži Džehennem. To je iskušenje od Njega za Njegove robove, da vidi ko će ljepša djela činiti. Naredbe i zabrane, osim toga, imaju svrhu uspostavljanja dokaza protiv ljudi i olakšavanja puta upute i puta zablude, kao što je Uzvišeni rekao:

فَأَمَّا مَنْ أَعْطَىٰ وَٱتَّقَىٰ ﴿٥﴾ وَصَدَّقَ بِٱلْحُسْنَىٰ ﴿٦﴾ فَسَنُيَسِّرُهُۥ لِلْيُسْرَىٰ ﴿٧﴾ وَأَمَّا مَنۢ بَخِلَ وَٱسْتَغْنَىٰ ﴿٨﴾ وَكَذَّبَ بِٱلْحُسْنَىٰ ﴿٩﴾ فَسَنُيَسِّرُهُۥ لِلْعُسْرَىٰ ﴿١٠﴾

Onome koji udjeljuje i koji je bogobojazan i ono najljepše smatra istinitim - njemu ćemo Džennet pripremiti; a onome koji tvrdiči i

وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّىٰهَا ﴿٧﴾ فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَىٰهَا ﴿٨﴾

I duše i Onoga koji je stvori pa joj put dobra i put zla shvatljivim učini.[1]

---

osjeća se neovisnim i ono najljepše smatra lažnim - njemu ćemo Džehennem pripremiti. *El-Lejl, 5-10.*
Također je rekao za vjernike:

وَٱعْلَمُوٓا۟ أَنَّ فِيكُمْ رَسُولَ ٱللَّهِ ۚ لَوْ يُطِيعُكُمْ فِى كَثِيرٍ مِّنَ ٱلْأَمْرِ لَعَنِتُّمْ وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ حَبَّبَ إِلَيْكُمُ ٱلْإِيمَٰنَ وَزَيَّنَهُۥ فِى قُلُوبِكُمْ وَكَرَّهَ إِلَيْكُمُ ٱلْكُفْرَ وَٱلْفُسُوقَ وَٱلْعِصْيَانَ ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ هُمُ ٱلرَّٰشِدُونَ ﴿٧﴾ فَضْلًا مِّنَ ٱللَّهِ وَنِعْمَةً ۚ وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٨﴾

I znajte da je među vama Allahov Poslanik; kad bi vas u mnogo čemu poslušao, doista biste nastradali; ali Allah je nekima od vas pravo vjerovanje omilio, i u srcima vašim ga lijepim prikazao, a nezahvalnost i neposlušnost vam omrazio. Takvi su na pravom putu dobrotom i blagodati Allahovom. – A Allah sve zna i mudar je. *El-Hudžurat, 7-8.*
O nesretnicima je rekao:

إِنَّ ٱلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِٱلْـَٔاخِرَةِ زَيَّنَّا لَهُمْ أَعْمَٰلَهُمْ فَهُمْ يَعْمَهُونَ ﴿٤﴾

Onima koji u onaj svijet ne vjeruju Mi prikazujemo kao lijepe postupke njihove – zato oni lutaju. *En-Neml, 4.*

أَفَمَن زُيِّنَ لَهُۥ سُوٓءُ عَمَلِهِۦ فَرَءَاهُ حَسَنًا ۖ فَإِنَّ ٱللَّهَ يُضِلُّ مَن يَشَآءُ وَيَهْدِى مَن يَشَآءُ ۖ فَلَا تَذْهَبْ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسَرَٰتٍ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌۢ بِمَا يَصْنَعُونَ ﴿٨﴾

Kako bi mogao biti isti: onaj kome su njegova ručna djela prikazana lijepim, a i on ih smatra lijepim... Allah u zabludi ostavlja onoga koga hoće, a na pravi put ukazuje onome kome hoće, pa ne izgaraj od žalosti za njima; Allah, doista, dobro zna sve što oni rade. *Fatir, 8.*
Niko nije prisiljen da radi to što radi, iako džebrije tvrde suprotno i to je potpuna pravda. Zato nemaju opravdanje i ne mogu druge koriti. Ali, isto tako, niko ne čini ono što Allah neće da bude, što nije odredio da će se dogoditi i što oduvijek nije znao što će se desiti. Kaderije tvrde suprotno i, po njima, događalo bi se u Njegovoj vlasti ono što ne želi i što nije odredio. On sve zna, o svemu je obaviješten, radi šta hoće i On je taj koji je ljude stvorio i ono što oni rade. (op. prev.).

[1] *Eš-Šems, 7-8.*

بابٌ في القَدَرِ والشَّقاءِ والسَّعادَةِ

١٨٤٤ - عن عليٍّ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: كُنَّا في جَنازَةٍ في بَقيعِ الغَرْقَدِ، فأتانا رسولُ اللَّهِ ﷺ، فقَعَدَ وقَعَدْنا حَوْلَهُ، ومَعَهُ مِخْصَرَةٌ، فَنَكَّسَ، فَجَعَلَ يَنْكُتُ بِمِخْصَرَتِهِ، ثمَّ قالَ: «ما مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ، ما مِنْ نَفْسٍ مَنْفوسَةٍ؛ إلاَّ وقَدْ كَتَبَ اللَّهُ مَكانَها مِن الجَنَّةِ والنَّارِ، وإلاَّ وقَدْ كُتِبَتْ شَقِيَّةً أَوْ سَعيدَةً».

قالَ: فقالَ رَجُلٌ: يا رسولَ اللَّهِ! أَفَلا نَمْكُثُ على كِتابِنا ونَدَعُ العَمَلَ؟ فقالَ: «مَنْ كانَ مِن أَهْلِ السَّعادَةِ؛ فَسَيصيرُ إلى عَمَلِ أَهْلِ السَّعادَةِ، ومَن كانَ مِن أَهْلِ الشَّقاوَةِ؛ فَسَيصيرُ إلى عَمَلِ أَهْلِ الشَّقاوَةِ».

فقالَ: «اعْمَلوا؛ فكُلٌّ مُيَسَّرٌ: أَمَّا أَهْلُ السَّعادَةِ؛ فَيُيَسَّرونَ لِعَمَلِ أَهْلِ السَّعادَةِ، وأَمَّا أَهْلُ الشَّقاوَةِ؛ فَيُيَسَّرونَ لِعَمَلِ أَهْلِ الشَّقاوَةِ».

ثم قرأ: «﴿فَأَمَّا مَنْ أَعْطَىٰ وَاتَّقَىٰ ﴿٥﴾ وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَىٰ ﴿٦﴾ فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْيُسْرَىٰ ﴿٧﴾ وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنَىٰ ﴿٨﴾ وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَىٰ ﴿٩﴾ فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْعُسْرَىٰ ﴿١٠﴾﴾ [الليل: ٥ - ١٠]».

O ODREĐENJU, NESREĆI I SREĆI

1844. Alija, ﵁, je rekao: Bili smo na nekoj dženazi u Beki'u-l-Garkadu. Došao je Allahov Poslanik, ﷺ i sjeo, pa smo i mi sjeli oko njega. Sa sobom je imao štapić pa je pogeo glavu i štapićem čaprkao po pijesku.

Zatim je rekao: ***Svakom od vas i svakoj udahnutoj duši je određeno njegovo mjesto u Džennetu i Džehennemu. Zapisano mu je da li je nesretan ili sretan.***

Neki čovjek je upitao: *Allahov Poslaniče, hoćemo li se osloniti na ono što nam je propisano i ostaviti trud?!*

Rekao je: ***Ko bude od sretnih usmjerit će se ka djelima sretnih a ko bude od nesretnih usmjerit će se ka djelima nesretnih.***

Potom je rekao: ***Radite, svakome je olakšano! Sretnima djela sretnih a nesretnima djela nesretnih.***

Zatim je proučio:

فَأَمَّا مَنْ أَعْطَىٰ وَاتَّقَىٰ ﴿٥﴾ وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَىٰ ﴿٦﴾ فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْيُسْرَىٰ ﴿٧﴾ وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنَىٰ ﴿٨﴾ وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَىٰ ﴿٩﴾ فَسَنُيَسِّرُهُ لِلْعُسْرَىٰ ﴿١٠﴾

Onome koji udjeljuje i koji je bogobojazan i ono najljepše smatra istinitim - njemu ćemo Džennet pripremiti; a onome koji tvrdiči i osjeća se neovisnim i ono najljepše smatra lažnim - njemu ćemo Džehennem pripremiti.[1]

بابٌ في خَواتِمِ الأعْمالِ

١٨٤٥ - عنْ أَبي هُريرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ أَنَّ رسولَ اللَّهِ ﷺ قالَ: **«إِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ الزَّمَنَ الطَّويلَ بِعَمَلِ أَهْلِ الجَنَّةِ، ثُمَّ يُخْتَمُ لهُ عَمَلُهُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ. وإِنَّ الرَّجُلَ لَيَعْمَلُ الزَّمَنَ الطَّويلَ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ، ثُمَّ يُخْتَمُ لهُ عَمَلُهُ بِعَمَلِ أَهْلِ الجَنَّةِ».**

O POSLJEDNJIM DJELIMA

1845. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Čovjek zaista može raditi dugo djela Džennetlija a zatim završiti ta svoja djela djelom Džehennemlija.***

Također, čovjek može dugo raditi djela Džehennemlija a zatim ta svoja djela završiti djelom Džennetlija.

[1] *El-Lejl, 5-10.*

باب في ضرب الآجال وقسم الأرزاق

١٨٤٦ ـ عن عبدالله بن مسعود رضي الله عنه؛ قال: قالت أم حبيبة رضي الله عنها: اللهم متعني بزوجي رسول الله ﷺ، وبأبي أبي سفيان، وبأخي معاوية.

فقال لها رسول الله ﷺ: «إنك سألت الله عز وجل لآجال مضروبة، وآثار موطوءة، وأرزاق مقسومة، لا يعجل شيئاً منها قبل حله، ولا يؤخر منها شيئاً بعد حله، ولو سألت الله أن يعافيك من عذاب في النار وعذاب في القبر؛ لكان خيراً لك».

قال: فقال رجل: يا رسول الله! القردة والخنازير هي مما مسخ؟ فقال النبي ﷺ: «إن الله لم يهلك قوماً - أو: يعذب قوماً -، فيجعل لهم نسلاً، وإن القردة والخنازير كانوا قبل ذلك».

O ODREĐIVANJU SMRTNOG ČASA I RASPODJELI NAFAKE

1846. 'Abdullah b. Mes'ud, ﷺ, prenosi da je Ummu Habiba, ﷺ, rekla: *Allahu moj, daj mi dug život s mojim mužem Allahovim Poslanikom, ﷺ, kao i ocu Ebu Sufjanu i bratu Muaviji.*

Allahov Poslanik, ﷺ, joj je rekao: ***Tražila si od Allaha, ﷻ, ono čiji su rokovi i dani određeni i nafake razdijeljene. Allah, ﷻ, ništa od toga neće ubrzati dok ne dođe njegovo vrijeme, niti će ga odgoditi kad nastupi njegovo vrijeme. Bolje bi ti bilo da si od Allaha zatražila da te sačuva džehennemske vatre i kaburskog azaba.***

Neki čovjek je tada upitao: *Allahov Poslaniče, jesu li majmuni i svinje nastali od ljudi koje je Allah u njih pretvorio?*

Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Allah Uzvišeni nije nikada uništio neki narod ili ga kaznio pa mu poslije toga dao potomstvo. Majmuni i svinje su bili i prije toga to što jesu.***

باب في الخلقِ كيف يُخلقُ والشَّقاوةِ والسَّعادةِ

١٨٤٧ - عن عبدِاللّهِ بنِ مسعودٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قال: حدَّثنا رسولُ اللّهِ ﷺ وهو الصّادقُ المَصْدوقُ: «إنَّ أحدَكُمْ يُجمَعُ خَلقُهُ في بَطنِ أُمّهِ أربعينَ يَوماً، ثُمَّ يَكونُ في ذٰلِكَ عَلَقةً مِثلَ ذٰلكَ، ثُمَّ يَكونُ في ذٰلكَ مُضغةً مِثلَ ذٰلكَ، ثُمَّ يُرسِلُ اللّهُ المَلَكَ، فيَنفُخُ فيهِ الرُّوحَ، ويُؤمَرُ بأربعِ كَلماتٍ: بكَتْبِ رِزقِهِ، وأجَلِه، وعَمَلِه، وشَقيٍّ أو سَعيدٌ.

فوَالّذي لا إلٰهَ غَيرُهُ؛ إنَّ أحَدَكُمْ لَيَعمَلُ بعَمَلِ أهلِ الجنّةِ، حتّى ما يَكونُ بَينَهُ وبَينَها إلّا ذِراعٌ، فيَسبِقُ عليهِ الكِتابُ، فيَعمَلُ بِعَمَلِ أهلِ النّارِ، فيَدخُلُها.

وإنَّ أحَدَكُمْ لَيَعمَلُ بعَمَلِ أهلِ النّارِ، حتّى ما يَكونُ بَينَهُ وبَينَها إلّا ذِراعٌ؛ فيَسبِقُ عليهِ الكِتابُ، فيَعمَلُ بعَمَلِ أهلِ الجنّةِ فيَدخُلُها».

O STVARANJU STVORENJA, NESREĆI I SREĆI

1847. 'Abdullah b. Mes'ud, ﷺ, je rekao da im je Allahov Poslanik, ﷺ, pričao, a on je iskren i onaj kome se vjeruje, slijedeće: ***Svako od vas formirao se u utrobi svoje majke četrdeset dana. Zatim je isto toliko dana bio u obliku zakvačka. Zatim je isto toliko bio komad mesa. Potom je Allah poslao meleka da mu udahne dušu i zapiše četvero: nafaku, dužinu života, djela i da li će biti sretan ili nesretan.***

Tako mi Onoga koji je Jedini, neko će od vas raditi djela Džennetlija sve dok između njega i Dženneta ne bude koliko jedan lakat, pa će ga preteći Allahovo određenje. Počet će raditi djela Džehennemlija i ući će tamo.

Isto tako, neko će od vas raditi djela Džehennemlija sve dok između njega i Džehennema ne bude koliko jedan lakat, pa će ga preteći Allahovo određenje, te će početi raditi djela Džennetlija i ući će u Džennet.[1]

[1] Ovim hadisom se želi reći da se to dešava malom broju ljudi, i da to nije princip. Osim toga, Allahova je milost da mnoge ljude izvodi iz zla

١٨٤٨ - عنْ حُذَيْفَةَ بنِ أَسِيدٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ، يَبْلُغُ بِهِ النبيَّ ﷺ؛ قالَ: «يَدْخُلُ المَلَكُ على النُّطْفَةِ بعدَما تَسْتَقِرُّ في الرَّحِم بِأَرْبَعينَ أَوْ خَمْسَةٍ وأَرْبَعينَ لَيلَةً، فَيَقولُ: يا رَبِّ! أَشَقِيٌّ أَوْ سَعيدٌ؟ فَيُكْتَبانِ، فيَقولُ: أَيْ رَبِّ! أَذَكَرٌ أَوْ أُنثَىٰ؟ فيُكْتَبانِ، ويُكْتَبُ عَمَلُهُ، وأَثَرُهُ، وأَجَلُهُ، ورِزْقُهُ، ثمَّ تُطْوى الصُّحُفُ؛ فَلا يُزادُ فِيها ولا يُنْقَصُ».

1848. Huzejfe b. Esid, ﵁, prenosi da je Poslanik, ﷺ, rekao: ***Melek dolazi oplođenoj ćeliji, nakon što se smjesti u materici, poslije četrdeset ili četrdeset i pet noći i kaže:*** **Gospodaru, da li će biti sretan ili nesretan?** ***Pa će to zapisati.***[1] ***Potom će upitati:*** **Gospodaru, da li će biti muško ili žensko, pa će zapisati.** ***Potom će zapisati djela koja će raditi, život, čas smrti i nafaku pa će se saviti te stranice i na njih se neće ništa ni dodati niti oduzeti.***

---

u dobro, dok je mali broj onih koji se iz dobra vraćaju u zlo. Ovaj hadis je u istom kontekstu kao i hadis: **Moja milost savladava srdžbu.** *Nevevi 16/192.* (op. prev.).

[1] Iz prethodnog hadisa vidimo da zapisivanje biva nakon sto dvadeset dana, u tri faze po četrdeset dana. Znači, kada napuni sto dvadeset dana udahne mu se duša i melek zapiše što mu se naredi. Po svemu sudeći, ovaj rivajet je skratio neko od prenosilaca.

١٨٤٩ - عن عامرِ بنِ واثِلَةَ حدَّثَهُ؛ أنّه سَمِعَ عبدَاللّهِ بنَ مسعودٍ رضيَ اللّهُ عنه يقولُ: الشَّقِيُّ مَن شَقِيَ في بَطْنِ أُمِّهِ، والسَّعيدُ مَن وُعِظَ بِغَيْرِهِ.

فأتى رَجُلاً مِن أَصْحابِ رسولِ اللّهِ ﷺ، يُقالُ لهُ: حُذَيْفَةُ بنُ أَسِيدٍ الغِفارِيُّ فحدَّثَهُ بِذٰلِكَ مِن قَوْلِ ابنِ مَسْعودٍ، فقالَ: وكَيْفَ يَشْقى رَجُلٌ بِغَيْرِ عَمَلٍ؟!

فقالَ لهُ الرَّجُلُ: أَتَعْجَبُ مِن ذٰلِكَ؟! فإنّي سَمِعْتُ رسولَ اللّهِ ﷺ يَقولُ: «إذا مَرَّ بِالنُّطْفَةِ ثِنْتانِ وأَرْبعونَ لَيلَةً؛ بَعَثَ اللّهُ إليها مَلَكاً، فَصَوَّرَها، وخَلَقَ سَمْعَها وبَصَرَها وجِلْدَها ولَحْمَها وعِظامَها، ثمَّ قالَ: يا رَبِّ! أَذَكَرٌ أَمْ أُنْثى؟ فَيَقْضي رَبُّكَ ما شاءَ، ويَكْتُبُ المَلَكُ. ثمَّ يَقولُ: يا رَبِّ! أَجَلُهُ؟ فَيَقولُ رَبُّكَ ما شاءَ، ويَكْتُبُ المَلَكُ، ثمَّ يَقولُ: يا رَبِّ! رِزْقُهُ؟ فَيَقْضي رَبُّكَ ما شاءَ، ويَكْتُبُ المَلَكُ، ثمَّ يَخْرُجُ المَلَكُ بِالصَّحيفَةِ في يَدِهِ؛ فَلا يَزيدُ على ما أُمِرَ ولا يَنْقُصُ».

وزادَ في رِوايةٍ: «أَسَوِيٌّ أَوْ غَيْرُ سَوِيٍّ؟ فَيَجْعَلُهُ اللّهُ سَوِيّاً أَوْ غَيْرَ سَوِيٍّ».

1849. 'Amir b. Vasile prenosi da je čuo 'Abdullaha b. Mes'uda, ﷺ, da je rekao: *Nesretan je onaj ko bude nesretan u majčinoj utrobi a sretan je onaj ko iz tuđeg iskustva zna izvući pouku.*

On je otišao nekom od Poslanikovih, ﷺ, ashaba, koji se zvao Huzejfe b. Esid el-Gifari i ispričao mu taj Ibn Mesudov govor.

Rekao je: *Kako da čovjek bude nesretan bez svog udjela?*

Taj ashab mu je rekao: *Zar se čudiš tome? Ja sam čuo Allahovog Poslanika, ﷺ, kada je rekao:* **Kada oplođenoj ćeliji bude četrdeset i dvije noći, Allah joj pošalje meleka koji je oblikuje i stvori sluh, vid, kožu, meso i kosti.**

Zatim melek upita: **Gospodaru, hoće li biti muško ili žensko?** ***Allah odredi šta hoće, pa to oni zapišu.***

Potom melek upita: **Gospodaru, koliki mu je životni vijek?**

Tvoj Gospodar odredi koliko hoće, pa to melek zapiše. Zatim melek ponovo upita: **Gospodaru, kakvu će nafaku imati?**

Tvoj Gospodar odredi šta hoće, pa to melek zapiše.

Potom melek uzme sahifu u svoju ruku i na to više ne dodaje niti oduzima.

U drugoj predaji se još dodaje: **Da li će biti zdrav i čitav ili ne?** ***Pa Allah odredi da bude jedno ili drugo.***

بابٌ كُتِبَ على ابنِ آدَمَ نَصيبُهُ مِن الزِّنا

١٨٥٠ ـ عنْ أَبي هُريرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ عنِ النبيِّ ﷺ؛ قالَ: «كُتِبَ على ابنِ آدَمَ نَصيبُهُ مِن الزِّنا ، مُدرِكٌ ذٰلِكَ لا مَحالَةَ؛ فالعَيْنانِ زِناهُما النَّظَرُ، والأُذُنانِ زِناهُما الاسْتِماعُ، واللِّسانُ زِناهُ الكَلامُ، واليَدُ زِناها البَطْشُ، والرِّجلُ زِناها الخُطا، والقَلْبُ يَهْوى ويَتَمَنَّى، ويُصَدِّقُ ذٰلِكَ الفَرْجُ ويُكَذِّبُهُ».

ČOVJEKU JE PROPISAN DIO BLUDA KOJI ĆE URADITI

1850. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je Poslanik, ﷺ, rekao: ***Čovjeku je propisan dio bluda koji neminovno mora uraditi. Zinaluk očiju je pogled, ušiju slušanje, jezika govor, ruku hvatanje, nogu hodanje, srce žudi i želi a spolni organ to na kraju potvrdi ili ne potvrdi.***

بابٌ تَصْريفُ اللهِ القُلوبَ كَيْفَ شاءَ

١٨٥١ ـ عنْ عبدِاللَّهِ بنِ عَمْرو بنِ العاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُما؛ يقولُ: أَنَّه سَمِعَ رسولَ اللَّهِ ﷺ يقولُ: «إِنَّ قُلوبَ بَني آدَمَ كُلَّها بَيْنَ أُصْبُعَيْنِ مِن أَصابِعِ الرَّحْمٰنِ، كَقَلْبٍ واحِدٍ، يُصَرِّفُهُ حَيْثُ يَشاءُ». ثمَّ قالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «اللهُمَّ مُصَرِّفَ القُلوبِ! صَرِّفْ قُلوبَنا على طاعَتِكَ».

ALLAH OKREĆE SRCA KAKO HOĆE

1851. 'Abdullah b. 'Amr b. el-'As, ﷺ, prenosi da je čuo Allahovog Poslanika, ﷺ, kada je rekao: ***Sva srca ljudi su između dva prsta Svemilosnog poput jednog srca. On ih okreće kako hoće.***

Potom je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Allahume musarife-l-kulubi! Sarrif kulubena ala ta'atike.***

(Allahu, koji okrećeš srca! Usmjeri naša srca na pokornost Tebi!)

باب كُلُّ مَوْلودٍ يُولَدُ على الفِطْرَةِ

١٨٥٢ - عن أبي هُريرَةَ رضيَ اللهُ عنهُ؛ أنَّه كانَ يَقولُ: قالَ رسولُ اللهِ ﷺ: «ما مِنْ مَوْلودٍ إلاَّ يولَدُ على الفِطْرَةِ؛ فأبواهُ يُهَوِّدانِهِ ويُنَصِّرانِهِ ويُمَجِّسانِهِ؛ كَما تُنْتَجُ البَهيمَةُ بَهيمَةً جَمْعاءَ، هَلْ تُحِسُّونَ فيها مِنْ جَدْعاءَ؟».

ثمَّ يَقولُ أبو هُريرةَ: واقْرَؤوا إنْ شِئْتُمْ: ﴿فِطْرَتَ ٱللَّهِ ٱلَّتِى فَطَرَ ٱلنَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ ٱللَّهِ...﴾ الآيَةَ.

SVAKO SE DIJETE RODI U PRIRODNOJ VJERI

1852. Ebu Hurejre, ؓ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Svako se dijete rodi u prirodnoj vjeri - islamu, ali ga njegovi roditelji učine židovom, kršćaninom ili vatropoklonikom.***

Tačno onako kako životinja rodi životinju - zdravu i potpunu. Da li primjećujete neku mahanu kod njih?!

Zatim je Ebu Hurejre, ؓ, rekao: *Proučite, ako hoćete:*

فِطْرَتَ ٱللَّهِ ٱلَّتِى فَطَرَ ٱلنَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ ٱللَّهِ

... vjeri, djelu Allahovu, prema kojoj je On ljude načinio, - ne treba da se mijenja Allahova vjera.[1]

---

[1] Ajet u potpunosti glasi:

فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا فِطْرَتَ ٱللَّهِ ٱلَّتِى فَطَرَ ٱلنَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ ٱللَّهِ ذَٰلِكَ ٱلدِّينُ ٱلْقَيِّمُ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾

Ti upravi lice svoje vjeri iskreno; vjeri Allahovoj čistoj prema kojoj je ljude stvorio. Nema izmjene Allahove vjere, to je prava vjera, ali većina ljudi to ne zna. *Er-Rum, 30.*

باب ما ذُكِرَ في أَوْلادِ المُشْرِكِينَ

١٨٥٣ - عن ابنِ عباسٍ رضيَ اللّهُ عنهُما؛ قالَ: سُئِلَ رسولُ اللّهِ ﷺ عن أطفالِ المُشرِكينَ؟ قالَ: «اللّهُ أعْلَمُ بِما كانوا عامِلينَ إذْ خَلَقَهم».

ŠTA SE SPOMINJE O MUŠRIČKOJ DJECI

1853. Ibn 'Abbas, ﵁, je rekao: Allahov Poslanik, ﷺ, je upitan o mušričkoj djeci, pa je rekao: ***Allah je znao šta bi radili, On ih je stvorio.***

باب في الغُلامِ الّذي قَتَلَهُ الخَضِرُ عليهِ السَّلامُ

١٨٥٤ - عن أُبَيِّ بنِ كَعْبٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «إنَّ الغُلامَ الّذي قَتَلَهُ الخَضِرُ طُبِعَ كافِراً، ولَوْ عاشَ؛ لأرْهَقَ أبَوَيْهِ طُغْياناً وكُفْراً».

O DJEČAKU KOGA JE HADIR UBIO

1854. Ubejj b. Ka'b, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Dječak koga je Hadir ubio stvoren je kao nevjernik. Da je ostao u životu namučio bi svoje roditelje nasiljem i nevjerstvom.***

بابٌ في ذِكرِ مَن ماتَ مِن الصِّبْيانِ وخَلْقِ أَهْلِ الجَنَّةِ والنَّارِ وهُمْ في أَصْلابِ آبائِهِمْ

١٨٥٥ - عنْ عائشةَ أُمِّ المُؤْمِنينَ رضيَ اللّهُ عَنْها؛ قالَتْ: دُعِيَ رسولُ اللّهِ ﷺ إلى جَنازَةِ صَبيٍّ مِن الأنصارِ، فقُلْتُ: يا رسولَ اللّهِ! طُوبى لِهٰذا، عُصفورٌ مِن عَصافيرِ الجَنَّةِ، لَمْ يَعْمَلِ السُّوءَ، ولَمْ يُدْرِكْهُ. قالَ: «أَوَ غَيْرَ ذٰلِكَ يا عائشةُ؟ إنَّ اللّهَ خَلَقَ لِلْجَنَّةِ أَهْلاً؛ خَلَقَهُمْ لَها وهُمْ في أَصْلابِ آبائِهِمْ، وخَلَقَ للنَّارِ أَهْلاً؛ خَلَقَهُمْ لَها وهُمْ في أَصْلابِ آبائِهِمْ».

O SPOMINJANJU UMRLE DJECE I STVARANJU DŽENNETLIJA I DŽEHENNEMLIJA JOŠ DOK SU BILI U KIČMAMA SVOJIH OČEVA

1855. 'Aiša, majka pravovjernih, ﵂, prenosi: Jednom prilikom Allahov Poslanik, ﷺ, je pozvan na dženazu jednom ensarijskom djetetu, pa sam rekla: *Allahov Poslaniče, blago li se njemu. On je džennetska ptica. Nije uradio nikakvo zlo niti ga je doživio.*

Rekao je: ***Ili je nešto drugo, Aiša? Allah je stvorio stanovnike za Džennet još dok su bili u kičmama svojih očeva i stvorio je stanovnike za Džehennem još dok su bili u kičmama svojih očeva.***

كِتابُ العِلْمِ

POGLAVLJE O ZNANJU

بابٌ في رَفْعِ العِلْمِ وظُهورِ الجَهْلِ

١٨٥٦ - عَنْ أنسِ بنِ مالِكٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: ألا أُحَدِّثُكُمْ حَديثاً سَمِعْتُهُ مِنْ رسولِ اللَّهِ ﷺ لا يُحَدِّثُكُمْ أحَدٌ بَعْدي سَمِعَهُ مِنْهُ: «إنَّ مِنْ أشراطِ السَّاعَةِ: أنْ يُرْفَعَ العِلْمُ، ويَظْهَرَ الجَهْلُ، ويَفْشُوَ الزِّنا، ويُشْرَبَ الخَمْرُ، ويَذْهَبَ الرِّجالُ، وتَبْقَى النِّساءُ، حتَّى يَكونَ لِخَمْسينَ امْرَأَةً قَيِّمٌ واحِدٌ».

O PODIZANJU ZNANJA I POJAVLJIVANJU NEZNANJA

1856. Enes b. Malik, ﷺ, je rekao: Hoćete li da vam ispričam hadis koji sam čuo od Allahovog Poslanika, ﷺ, jer vam drugi, koji ga je čuo od njega, poslije mene neće ispričati?

Jedan od predznaka Sudnjeg dana je da će se podignuti znanje a pojaviti neznanje, da će se raširiti blud, piti alkohol, umanjiti broj muškaraca a povećati broj žena, tako da će se jedan skrbnik starati za pedeset žena.[1]

بابٌ في قَبْضِ العِلْمِ

١٨٥٧ - عَنْ أبي هُرَيْرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «يَتَقارَبُ الزَّمانُ، ويُقْبَضُ العِلْمُ، وتَظْهَرُ الفِتَنُ، ويُلْقَى الشُّحُّ، ويَكْثُرُ الهَرْجُ». قالوا: وما الهَرْجُ؟ قالَ: «القَتْلُ».

O NESTANKU ZNANJA

1857. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Vrijeme će se skratiti, znanje biti uzeto, pojavit će se smutnja, škrtost će zavladati srcima i povećat će se herdž.***

Upitali su: *Šta je herdž?*

Rekao je: ***Ubistvo.***

---

[1] Tj. vodit će brigu o njima, ali neće svima biti suprug.

باب في قَبْضِ العلْمِ بِقَبْضِ العُلَماءِ

١٨٥٨ - عنْ عبدِاللّهِ بنِ عَمْرو بن العاصِ رضيَ اللّهُ عَنْهُما؛ قالَ: سَمِعْتُ رسولَ اللّهِ ﷺ يَقولُ: «إنَّ اللّهَ لا يَقْبِضُ العِلْمَ انْتِزاعاً يَنْتَزِعُهُ مِنَ النّاسِ، ولٰكِنْ؛ يَقْبِضُ العِلْمَ بِقَبْضِ العُلَماءِ، حتّى إذا لَمْ يَتْرُكْ عالِماً؛ اتَّخَذَ النّاسُ رُؤوساً جُهّالاً، فَسُئِلوا؟ فَأَفْتَوْا بِغَيْرِ عِلْمٍ، فَضَلّوا وأَضَلّوا».

O NESTANKU ZNANJA S NESTANKOM ULEME

1858. 'Abdullah b. 'Amr b. el-'As, ﵄, prenosi da je čuo Allahovog Poslanika, ﷺ, da je rekao: ***Allah neće uzeti znanje tako što će ga istrgnuti od ljudi nego će ga uzeti s uzimanjem uleme. Kad ne ostavi nikog od uleme, ljudi će za svoje vođe uzeti neznalice, pitati će ih, pa će im davati fetve bez znanja i tako će zalutati i druge odvesti u zabludu.***

بابُ مَنْ سَنَّ سُنَّةً حَسَنَةً أَوْ سَيِّئَةً في الإِسْلامِ

١٨٥٩ - عنْ جريرِ بنِ عبدِاللّهِ رضيَ اللّهُ عنْهُ؛ قالَ: جاءَ ناسٌ مِنَ الأَعْرابِ إلى رسولِ اللّهِ ﷺ، عَلَيْهِمُ الصّوفُ، فَرَأى سُوءَ حالِهِمْ، قدْ أَصابَتْهُمْ حاجَةٌ، فَحَثَّ النّاسَ على الصَّدَقَةِ، فَأَبْطَؤوا عنهُ، حتّى رُئِيَ ذٰلِكَ في وَجْهِهِ.

قالَ: ثُمَّ إنَّ رَجُلاً مِنَ الأَنْصارِ جاءَ بِصُرَّةٍ مِنْ وَرِقٍ، ثُمَّ جاءَ آخَرُ، ثُمَّ تَتابَعوا، حتّى عُرِفَ السُّرورُ في وَجْهِهِ.

فقالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «مَنْ سَنَّ في الإِسْلامِ سُنَّةً حَسَنَةً، فَعُمِلَ بِها بَعْدَهُ؛ كُتِبَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِ مَنْ عَمِلَ بِها، ولا يَنْقُصُ مِنْ أُجورِهِمْ شَيْءٌ. ومَنْ سَنَّ في الإِسْلامِ سُنَّةً سَيِّئَةً، فَعُمِلَ بِها بَعْدَهُ، كُتِبَ عليهِ مِثْلُ وِزْرِ مَنْ عَمِلَ بِها، ولا يَنْقُصُ مِنْ أَوْزارِهِمْ شَيْءٌ».

KO UVEDE U ISLAM LIJEP ILI LOŠ OBIČAJ

1859. Džerir b. 'Abdullah, ﵁, je rekao: *Neki beduini su došli Allahovom Poslaniku, ﷺ, a na sebi su imali vunenu odjeću.*

Poslanik, ﷺ, je primijetio da su u teškom stanju i velikoj potrebi, pa je počeo podsticati ljude na sadaku. Ljudi se nisu odazvali tome, te se to osjetilo i na Poslanikovom, ﷺ, licu.

Nakon toga je neki ensarija donio kesu srebra, pa je to uradio i drugi, pa su se i ostali ugledali na njih i počeli donositi. Na Poslanikovom, ﷺ, licu se vidjela radost, pa je rekao: ***Ko u islam uvede lijep običaj, pa se tako bude radilo poslije njega, imat će za to nagradu svih onih koji budu radili u skladu s tim običajem a da se njihova nagrada nimalo ne umanji.***

A ko uvede u islam loš običaj, pa se počne po njemu raditi poslije njega, imat će za to grijehe svih onih koji budu radili po njemu a da se njima njihovi grijesi nimalo ne umanje.

بابُ مَنْ دَعا إلى هُدًى أوْ ضَلالَةٍ

١٨٦٠ - عن أبي هُريرةَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ أنَّ رسولَ اللّهِ ﷺ قالَ: مَنْ دَعا إلى هُدًى؛ كانَ لهُ مِنَ الأجرِ مِثْلُ أجورِ مَنْ تَبِعَهُ، لا يَنْقُصُ ذٰلِكَ مِن أُجورِهِمْ شَيْئاً. ومَنْ دَعا إلى ضَلالَةٍ؛ كانَ عليهِ مِنَ الإثْمِ مِثْلُ آثامِ مَنْ تَبِعَهُ، لا يَنْقُصُ ذٰلِكَ مِنْ آثامِهِم شَيْئاً».

KO POZIVA NA PRAVI PUT ILI STRANPUTICU

1860. Ebu Hurejre, ؓ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Ko bude pozivao na pravi put, imat će će nagradu svih onih koji ga budu slijedili a njihova se nagrada nimalo neće umanjiti.***

A ko bude pozivao na stranputicu, imat će za to grijehe koliko svih oni koji ga budu slijedili a da se njihovi grijesi nimalo neće umanjiti.

باب في كتبة القرآن والتحذير
من الكذب على رسول الله ﷺ

١٨٦١ - عن أبي سعيد الخدري رضي الله عنه؛ أن رسول الله ﷺ قال: «لا تكتبوا عني، ومن كتب عني غير القرآن؛ فليمحه، وحدثوا عني ولا حرج، ومن كذب علي - قال همام: أحسبه قال: - متعمداً؛ فليتبوأ مقعده من النار».

O ZAPISIVANJU KUR'ANA I UPOZORENJU DA SE NE LAŽE NA ALLAHOVOG POSLANIKA, ﷺ

1861. Ebu Se'id el-Hudri, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Nemojte pisati od mene. Ko je od mene zapisao nešto drugo osim Kur'ana neka to izbriše.***[1] ***Prenosite od mene bez ikakvog ustručavanja. A ko slaže na mene*** (Hemmam je rekao: *Mislim da je rekao:* ***namjerno***[2]***), neka pripremi sebi mjesto u Džehennemu.***

١٨٦٢ - عن المغيرة بن شعبة رضي الله عنه؛ قال: سمعت رسول الله ﷺ يقول: «إن كذباً علي ليس ككذب على أحد، فمن كذب علي متعمداً؛ فليتبوأ مقعده من النار».

1862. Mugire b. Šu'be, ﷺ, je rekao: Čuo sam Allahovog Poslanika, ﷺ, da je rekao: ***Laž na mene nije kao laž na nekog drugog. Ko slaže na mene neka sebi pripremi mjesto u Džehennemu.***

[1] To je derogirano brojnim hadisima koji naređuju pisanje hadisa.
[2] Riječ *namjerno* je potvrđena iz mnogih izvora, čak je na stepenu mutevatira, pa ni Hemmamova sumnja ne utiče na njenu vjerodostojnost.

١٨٦٣ - عَنْ سمرة بنِ جُنْدَبٍ وعنِ المُغيرةِ بنِ شُعْبَةَ رضيَ اللَّهُ عَنْهُما؛ قالا: قالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ حَدَّثَ عَنِّي بِحَديثٍ يُرى أَنَّهُ كَذِبٌ؛ فَهُوَ أَحَدُ الكاذِبِينَ».

1863. Semure b. Džundeb i Mugire b. Šube, ﵄, prenose da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Ko bude prenosio od mene neki hadis, a zna da je lažan, i on je jedan od lažova.***

كِتابُ الدُّعاءِ

POGLAVLJE O DOVI

بابٌ في أسْماءِ اللَّهِ عزَّ وجلَّ وفيمَنْ أحْصاها

١٨٦٤ - عنْ أبي هُريرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ عنِ النبيِّ ﷺ؛ قال: «إنَّ للَّهِ تِسعَةً وتسْعينَ اسْماً، مَنْ حَفِظَها؛ دَخَلَ الجَنَّةَ، و اللَّهُ وِتْرٌ يُحبُّ الوِتْرَ».

O ALLAHOVIM, ﷻ, IMENIMA I ONOME KO IH NABROJI

1864. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je Poslanik, ﷺ, rekao: ***Allah ima devedeset i devet imena.*[1] *Ko ih nauči ući će u Džennet. Allah je*** (Vitr) ***Jedan i voli*** (vitr) ***nepar.***

بابُ دُعاءِ النبيِّ ﷺ

١٨٦٥ - عنْ فَرْوَةَ بنِ نَوْفَلٍ الأشْجَعِيِّ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: سألْتُ عائشَةَ رضيَ اللَّهُ عَنها عَمَّا كانَ رسولُ اللَّهِ ﷺ يَدْعو بِه رَبَّهُ عزَّ وجلَّ؟ قالَتْ: كانَ يَقولُ: «اللهُمَّ إنِّي أعوذُ بكَ مِن شَرِّ ما عَمِلْتُ وشَرِّ ما لَمْ أعْمَلْ».

POSLANIKOVE, ﷺ, DOVE

1865. Ferve b. Nevfel el-Ešdže'i, ﷺ, je rekao: Upitao sam Aišu, ﷺ, o dovi kojom se Allahov Poslanik, ﷺ, obraćao svom Gospodaru, pa je rekla: *Učio bi:* **Allahumme inni e'uzu bike min šerri ma amiltu ve šerri ma lem e'amel. (Allahu, utječem ti se od zla onoga što sam uradio i zla onoga što nisam uradio).**

---

[1] U drugom Muslimovom rivajetu stoji: ***Sto manje jedno, pa ko ih pobroji...*** Pod brojanjem ovdje se misli, učenje napamet, kako se i navodi u drugom rivajetu. To ne znači da Allah ima samo devedeset i devet imena. Značenje hadisa je da će ko nauči devedeset i devet imena ući u Džennet. U vejrodostojnom hadisu Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Molim Te svakim Tvojim imenom, kojim si sebe nazvao, ili u nekoj od objava objavio, ili si nekog od svojih stvorenja podučio, ili si ga kod Sebe u gajbu ostavio.*** Naveo sam ga u zbirci *El-ehadisu es-sahiha.*

١٨٦٦ ـ عن ابنِ عباسٍ رضيَ اللّهُ عنهُما؛ أنَّ رسولَ اللّهِ ﷺ كانَ يَقولُ: «اللهُمَّ لكَ أسلَمتُ، وبكَ آمَنتُ، وعَليكَ تَوَكَّلتُ، وإليكَ أنَبتُ، وبكَ خاصَمتُ. اللهُمَّ إنِّي أعوذُ بِعِزَّتِكَ لا إلهَ إلاَّ أنتَ أنْ تُضِلَّني، أنتَ الحَيُّ الّذي لا يَموتُ، والجِنُّ والإنسُ يَموتونَ».

1866. Ibn 'Abbas, ﷺ, prenosi da bi Allahov Poslanik, ﷺ, učio: **Allahumme leke eslemtu, ve bike amentu, ve 'alejke tevekkeltu, ve ilejke enebtu, ve bike hasamtu.**

Allahumme inni e'uzu bi 'izzetike la ilahe illa Ente en tudilleni, Ente-l- hajjullezi la jemutu ve-l-džinnu ve-l-insu jemutun.

(Allahu, Tebi sam se predao, u Tebe sam povjerovao, na Tebe se oslonio, Tebi se kajem i u ime Tvoje se borim.

Allahu, utječem se sa Tvojom veličinom, nema boga osim Tebe, nemoj me odvesti u zabludu. Ti si živi koji ne umire, a džini i ljudi umiru.)

١٨٦٧ ـ عن أبي هُريرَةَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ أنَّ النبيَّ ﷺ كانَ إذا كانَ في سَفرٍ وأسْحَرَ، يَقولُ: «سَمَّعَ سامِعٌ بِحَمْدِ اللّهِ وحُسنِ بَلائِهِ عَلَينا، رَبَّنا صاحِبْنا وأفْضِلْ عَلَينا، عائِذاً باللّهِ مِنَ النّارِ».

1867. Ebu Hurejre, ﷺ, veli da bi Poslanik, ﷺ, kada bi bio na nekom putovanju i kada bi osvanuo, učio ovu dovu: **Semi'a sami'u bi hamdillahi ve husni belaihi alejna. Rabbena sahibna ve efdil 'alejna 'aizen billahi mine-n-nari.**

(Neka čuje onaj ko čuje i neka svjedoči onaj koji svjedoči našu zahvalu Allahu i Njegovo lijepo iskušenje prema nama. Naš Gospodaru budi s nama[1], pa prospi Svoje blagodati na nas i zaštiti nas od Vatre.)

[1] Tj. čuvaj nas i pazi.

١٨٦٨ - عن أبي موسى الأشعريّ رضي الله عنه، عن النبيّ ﷺ؛ أنّه كان يَدْعو بِهٰذا الدُّعاء: «اللهُمَّ اغْفِرْ لي خَطيئَتي وجَهْلي، وإِسْرافي في أَمْري، وما أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنّي. اللهُمَّ اغْفِرْ لي جِدّي وهَزْلي، وخَطَئي وعَمْدي، وكُلُّ ذٰلِكَ عِنْدي. اللهُمَّ اغْفِرْ لي ما قَدَّمْتُ وما أَخَّرْتُ، وما أَسْرَرْتُ وما أَعْلَنْتُ، وما أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنّي، أَنْتَ المُقَدِّمُ وأَنْتَ المُؤَخِّرُ، وأَنْتَ على كُلِّ شَيْءٍ قَديرٌ».

1868. Ebu Musa el-Eš'ari, ﵁, prenosi da je Poslanik, ﷺ, učio ovu dovu: **Allahummagfir li hatieti, ve džehli, ve israfi fi emri vema Ente e'alemu bihi minni.**

Allahummagfir li džiddi ve hezli, ve hatai ve amdi ve kullu zalike indi.

Allahummagfir li ma kaddemtu vema ehhartu vema esrertu vema e'alentu vema Ente e'alemu bihi minni. Ente-l-mukaddimu ve Ente-l-mu'ehhiru ve Ente 'ala kulli šej'in kadir.

(Allahu, oprosti mi grijehe, neznanje, propuste u djelima koje Ti poznaješ bolje od mene.

Allahu, oprosti mi propuste koje sam uradio u zbilji i šali, nenamjerno i namjerno, jer sve su to moje osobine.

Allahu, oprosti ono što sam uradio i što ću uraditi, što sam tajno i javno učinio. Ti to bolje poznaješ od mene. Ti si Onaj koji uzdiže i ponižava i Svemoćan Ti si.)

١٨٦٩ - عن أبي هُريرةَ رضي اللّه عنه؛ قال: كان رسولُ اللّهِ ﷺ يقول: «اللهُمَّ أَصْلِحْ لي ديني الّذي هُوَ عِصْمَةُ أَمْري، وأَصْلِحْ لي دُنْيايَ الّتي فيها مَعاشي، وأَصْلِحْ لي آخِرَتي الّتي فيها مَعادي، واجْعَلِ الحَياةَ زِيادَةً لي في كُلِّ خَيْرٍ، واجْعَلِ المَوْتَ راحَةً لي مِن كُلِّ شَرٍّ».

1869. Ebu Hurejre, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, učio ovu dovu: **Allahumme aslih li dinillezi huve 'ismetu emri. Ve aslih li dun'jajelleti fiha me'aši, ve aslih li ahiretilleti fiha me'adi.**

Vedž'ali-l-hajate zijadeten li fi kulli hajrin, vedž'ali-l-mevte raheten li min kulli šerrin.

(Allahu, popravi moju vjeru koja je moja glavnica[1], popravi dunjaluk u kome živim, popravi moj ahiret u koji ću se vratiti. Učini mi život berićetnim u svakom dobru i učini mi smrt rahatlukom od svakog zla.)

١٨٧٠ - عنْ عبدِاللّهِ بنِ مَسعودٍ رضيَ اللّهُ عنهُ، عنِ النبيِّ ﷺ؛ أَنَّهُ كانَ يَقولُ: **«اللهُمَّ إِنِّي أَسأَلُكَ الهُدى، والتُّقَى، والعَفافَ والغِنى»**.

1870. 'Abdullah b. Mes'ud, ﵁, prenosi da je Poslanik, ﷺ, učio ovu dovu: **Allahumme inni es'eluke-l-huda ve-t-tuka ve-l-'afafe ve-l-gina.**

(Allahu, tražim od Tebe uputu, bogobojaznost, čednost i neovisnost od ljudi.)

١٨٧١ - عنْ زياد بنِ أَرْقَمَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: لا أَقولُ لَكُمْ إلاَّ كَما كانَ رسولُ اللّهِ ﷺ يَقولُ؛ قالَ: كانَ يَقولُ: **«اللهُمَّ إِنِّي أَعوذُ بِكَ مِن العَجْزِ والكَسَلِ، والجُبْنِ والبُخْلِ والهَرَمِ، وعَذابِ القَبْرِ. اللهُمَّ آتِ نَفْسي تَقْواها، وزَكِّها أَنْتَ خَيرُ مَنْ زَكَّاها، أَنْتَ وَلِيُّها ومَوْلاها. اللهُمَّ إِنِّي أَعوذُ بكَ مِن عِلْمٍ لا يَنْفَعُ، ومِن قَلْبٍ لا يَخْشَعُ، ومِن نَفْسٍ لا تَشْبَعُ، ومِن دَعْوَةٍ لا يُسْتَجابُ لَها»**.

1871. Zijad b. Erkam, ﵁, je rekao: Reći ću vam samo ono što je Allahov Poslanik, ﷺ, učio: Učio je: **Allahumme inni e'uzu bike mine-l-'adžzi ve-l-keseli, ve-l-džubni, ve-l-buhli, ve-l-heremi, ve azabi-l-kabri.**

Allahumme ati nefsi takvaha ve zekkiha Ente hajrun men zekkaha, Ente velijjuha ve mevlaha.

---

[1] Odnosi se na vjeru, tj. ako se upropasti vjera, gube se i dunjaluk i ahiret. *El-Mufhim*, 7/48. (op. prev.).

Allahumme inni e'uzu bike min 'ilmin la jenfe', ve min kalbin la jahše', ve min nefsin la tešbe', ve min da'vetin la justedžabu leha.

(Allahu, utječem Ti se od nemoći, lijenosti, kukavičluka, škrtosti, velike starosti i kaburskog azaba.

Allahu, daj mojoj duši bogobojaznost, očisti je, jer je Ti najbolje čistiš, Ti si njen vlasnik i nadzornik.

Allahu, utječem Ti se od beskorisnog znanja, srca koje se ne boji, nezasite duše i dove koja se ne uslišava.)

بابُ الدُّعاءُ : «اللهُمَّ اغْفِرْ لي وارْحَمْني وعافِني وارْزُقْني»

١٨٧٢ - عنْ أبي مالِكٍ الأشْجَعِيِّ، عنْ أبيهِ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ أنَّه سَمِعَ النبيَّ ﷺ، وأتاهُ رَجُلٌ، فقالَ: يا رسولَ اللَّهِ! كَيْفَ أقولُ حينَ أسْألُ رَبِّي عزَّ وجلَّ؟ قالَ: «**قُلِ: اللهُمَّ اغْفِرْ لي، وارْحَمْني، وعافِني، وارْزُقْني**، - ويَجْمَعُ أصابِعَهُ إلاَّ الإبْهامَ -؛ **فإنَّ هؤلاءِ تَجْمَعُ لكَ دُنْياكَ وآخِرَتَكَ**».

DOVA: *ALLAHUMMAGFIR LI VERHAMNI VE 'AFINI VERZUKNI*

1872. Ebu Malik el-Ešdže'i, ﵁, prenosi od svog oca da je on slušao Vjerovjesnika, ﷺ, kada je odgovorio nekom čovjeku koji mu je došao i rekao: *Allahov Poslaniče, šta da kažem kada nešto tražim od svog Gospodara?*

Poslanik, ﷺ, je rekao: Reci: **Allahummagfir li verhamni, ve 'afini, verzukni.**

(Allahu, oprosti mi i smiluj mi se. Zaštiti me i opskrbi.)

Potom je sastavio svoje prste do palca.[1] ***I ovim riječima ćeš sastaviti i svoj dunjaluk i ahiret.***

---

[1] Tj. povijao je prste pri navođenju riječi, u dovi, da bi bile upečatljivije i da bi se bolje zapamtile. *El-Mufhim, 7/23.* (op. prev.).

بابُ الدُّعاءُ: «اللهُمَّ آتِنا في الدُّنيا حَسَنَةً وفي الآخِرَةِ حَسَنَةً وقِنا عَذابَ النّارِ»

١٨٧٣ ـ عنْ عبدِالعزيز (وهو ابنُ صُهَيْبٍ)؛ قالَ: سَأَلَ قَتادَةُ أَنَساً رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ أيُّ دَعْوَةٍ كانَ يَدْعو بها النبيُّ ﷺ أَكْثَرَ؟ قالَ: كانَ أَكْثَرُ دَعْوَةٍ يَدْعو بها؛ يَقولُ: «اللهُمَّ آتِنا في الدُّنْيا حَسَنَةً، وفي الآخِرَةِ حَسَنَةً، وقِنا عَذابَ النّارِ».

قالَ: وكانَ أَنَسٌ إذا أَرادَ أَنْ يَدْعُوَ بِدَعْوَةٍ؛ دَعا بِها، فإذا أراد أنْ يَدْعُوَ بِدُعاءٍ؛ دَعا بِها فيه.

DOVA: *ALLAHUMME ATINA FI-D-DUN'JA HASENETEN VE FI-L-AHIRETI HASENETEN VEKINA AZABE-N-NAR*

1873. Abdu-l-'Aziz (tj. Ibn Suhejb) je rekao: Katade je upitao Enesa: *Koju je dovu Allahov Poslanik, ﷺ, najviše učio?*

Rekao je: *Najviše je učio ovu dovu:* **Allahumme atina fi-d-dun'ja haseneten ve fi-l-ahireti haseneten ve kina azabe-n-nar.**

(Allahu, daj nam na ovom i onom svijetu dobro i sačuvaj nas džehennemske kazne.)

Enes, kada bi učio dovu, učio bi tu dovu, a kada bi želio da prouči drugu dovu, u njoj bi proučio i ovu dovu.

بابُ الدُّعاءُ بِالهِدايَةِ والسَّدادِ

١٨٧٤ ـ عنْ عليٍّ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ لي رسولُ اللَّهِ ﷺ: «قُلِ: اللهُمَّ! اهْدِني وسَدِّدْني، واذْكُرْ بِالهُدَى هِدايَتَكَ الطَّريقَ، والسَّدادِ سَدادَ السَّهْمِ».

DOVA ZA UPUTU I PRAVI PUT

1874. Alija, ؓ, prenosi da mu je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: *Reci:* **Allahumehdini veseddidni! (Allahu, uputi me i ukaži mi na**

pravi put!). ***Sjeti se pri uputi vodiča koji te vodi nepoznatim putem, a pri ukazivanju na pravi put sjeti se strijelca koji cilja.***[1]

[1] Tj. dok doviš, jer s puta kojim te vodič vodi ne možeš skrenuti, a strijelac, dok cilja, trudi se, jer samo ako se potrudi može pogoditi cilj. Nevevi je rekao: *Hadis znači, da bi lakše zapamtio dovu sjeti se riječi* ihdini, *pomoću riječi* hidajeteke et-tarik, *a riječi* seddidni, *sa* sedad es-sehm. *Ti izrazi su bili poznati Arapima.* (op. prev.).

بابُ الدُّعاءِ بما عَمِلَ مِن الأعْمالِ الصَّالِحَةِ

١٨٧٥ - عنْ عبدِاللَّهِ بنِ عمرَ رضيَ اللَّهُ عنهُما، عنْ رسولِ اللَّهِ ﷺ؛ أنَّهُ قالَ: «بَينَما ثَلاثَةُ نَفَرٍ يَتَمَشَّوْنَ؛ أَخَذَهُمُ المَطَرُ، فأوَوْا إلى غارٍ في جَبَلٍ، فانْحَطَّتْ على فَمِ غارِهِمْ صَخْرَةٌ مِن الجَبَلِ، فانْطَبَقَتْ عَلَيهِمْ، فقالَ بعَضُهُمْ لِبَعْضٍ: انظُروا أعْمالاً عَمِلْتُموها صالِحَةً للّهِ؛ فادْعوا اللّهَ بِها، لَعَلَّ اللّهَ يَفْرُجُها عَنْكُمْ.

فقالَ أَحَدُهُمْ: اللهُمَّ! إنَّهُ كانَ لي والِدانِ شَيخانِ كَبيرانِ وامْرأتي ولي صِبْيَةٌ صِغارٌ، أَرْعى عَلَيهِم، فإذا أَرَحْتُ عَلَيهِم؛ حَلَبْتُ، فبَدَأْتُ بوالِدَيَّ، فسَقَيْتُهُما قَبْلَ بَنِيَّ، وإنِّي نَأَى بي ذاتَ يَوْمٍ الشَّجَرُ، فلَمْ آتِ حتَّى أَمْسَيْتُ، فوَجَدْتُهُما قد ناما، فحَلَبْتُ كَما كُنْتُ أَحْلُبُ، فجِئْتُ بِالحِلابِ، فقُمْتُ عندَ رُؤوسِهِما، أَكْرَهُ أَنْ أُوقِظَهُما مِن نَوْمِهِما، وأَكْرَهُ أَنْ أَسْقِيَ الصِّبْيَةَ قَبْلَهُما، والصِّبْيَةُ يَتَضاغَوْنَ عندَ قَدَمَيَّ، فلَمْ يَزَلْ ذٰلِكَ دَأْبي ودَأْبَهُمْ حتَّى طَلَعَ الفَجْرُ، فإنْ كُنْتَ تَعلَمُ أنِّي فَعَلْتُ ذٰلِكَ ابْتِغاءَ وَجْهِكَ؛ فافْرُجْ لَنا مِنها فُرْجَةً نرى مِنها السَّماءَ. ففَرَجَ اللّهُ مِنها فُرْجَةً، فرَأَوْا السَّماءَ.

وقالَ الآخَرُ: اللهُمَّ! إنَّه كانَتْ ليَ ابْنَةُ عَمٍّ أَحْبَبْتُها كَأَشَدِّ ما يُحِبُّ الرِّجالُ النِّساءَ، وطَلَبْتُ إلَيها نَفْسَها، فأَبَتْ حتَّى آتِيَها بِمِائَةِ دِينارٍ، فتَعِبْتُ حتَّى جَمَعْتُ مِائَةَ دِينارٍ، فجِئْتُها بِها، فلَمَّا وَقَعْتُ بينَ رِجْلَيها؛ قالَتْ: يا عبدَاللّهِ! اتَّقِ اللّهَ، ولا تَفْتَحِ الخاتَمَ إلاَّ بِحَقِّهِ. فقُمْتُ عَنْها، فإنْ كُنْتَ تَعلَمُ أنِّي فَعَلْتُ ذٰلِكَ ابْتِغاءَ وَجْهِكَ؛ فافْرُجْ لَنا مِنها فُرْجَةً. ففَرَجَ لَهُمْ.

وقالَ الآخَرُ: اللهُمَّ إنِّي كُنْتُ اسْتَأْجَرْتُ أَجيراً بِفَرَقِ أَرُزٍّ فلَمَّا قَضى عَمَلَهُ؛ قالَ: أَعْطِني حَقِّي، فعَرَضْتُ عليهِ فَرَقَهُ، فرَغِبَ عَنْهُ، فلَمْ أَزَلْ أَزْرَعُهُ، حتَّى جَمَعْتُ مِنْهُ بَقَراً ورِعاءَها، فجاءَني، فقالَ: اتَّقِ اللّهَ، ولا تَظْلِمْني حَقِّي. قُلْتُ: اذْهَبْ إلى تِلْكَ البَقَرِ ورِعائِها؛ فخُذْها. فقالَ: اتَّقِ اللّهَ، ولا تَسْتَهْزِئْ بي. فقُلْتُ: إنِّي لا أَسْتَهْزِئُ بِكَ، خُذْ ذٰلِكَ البَقَرَ ورِعاءَها. فأَخَذَهُ، فذَهَبَ بِهِ، فإنْ كُنْتَ تَعلَمُ أنِّي فَعَلْتُ ذٰلِكَ ابْتِغاءَ وَجْهِكَ؛ فافْرُجْ لَنا ما بَقِيَ، ففَرَجَ اللّهُ ما بَقِيَ».

DOVA SA DOBRIM DJELIMA KOJA JE NEKO URADIO

1875. 'Abdullah b. Omer, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: *Trojica ljudi su se zaputila na dalek put, te ih zateče kiša pored jedne pećine u koju uđoše da se sklone od nje. Međutim, jedna stijena odroni se i potpuno zatvori ulaz u pećinu.*

Oni tada jedan drugom rekoše: Vidite imate li kakvih dobrih djela koja ste učinili u ime Allaha, pa molite Allaha, ﷻ, da ukloni ovu stijenu zbog dobrih djela koje ste učinili.

Jedan od njih tada reče: Allahu moj, ja sam imao stare i iznemogle roditelje i ženu, a imao sam i sitnu djecu za koje sam napasao stoku. Pa kada bih dotjerao stoku sa paše, pomuzao bih je i mlijeko bih dao prvo roditeljima, pa onda svojoj djeci. Jednoga dana me je potraga za pašom odvela daleko, tako da sam se vratio kasno navečer, te sam njih dvoje zatekao kako spavaju. Stoku sam pomuzao kao i ranije, pa sam donio to mlijeko i stao kod njihovih glava – nisam ih htio buditi iz sna, a nisam htio ni prije njih dati mlijeko svojoj djeci. Djeca su od gladi vrištala kod mojih nogu i mi smo tako ostali do zore. Ako Ti znaš da sam ja to učinio samo žudeći za Tvojim licem, pomakni nam je malo, da kroz otvor možemo vidjeti nebo!

Allah, ﷻ, ju je malo pomaknuo, i oni su ugledali nebo!

Drugi je rekao: Allahu moj, ja sam imao amidžičnu, pa sam je tako zavolio kako samo muškarac može zavoljeti ženu, pa sam zatražio da mi se poda, no ona je odbila, sve dok joj ne donesem stotinu zlatnika. Ja sam se mnogo namučio dok sam skupio stotinu zlatnika, pa kad sam joj donio i našao se među njenim stegnima, ona je rekla: O *Allahov robe, boj se Allaha i ne raskidaj prsten moje nevinosti bespravno.* Ja sam na to ustao. Ako Ti znaš da sam to učinio samo zbog Tvoga lica, pomakni nam je malo *i, On im ju je pomaknuo.*

Treći je rekao: **Allahu moj, ja sam bio unajmio jednog radnika za plaću od jednog fereka[1] riže, pa kada je završio svoj posao, rekao je:** ***Daj mi moju zaradu!***

I ja sam mu je iznio pred njega, ali on to nije htio prihvatiti. Ja sam tu rižu stalno sijao, tako da sam od nje kupio krave i pastire. On mi je opet došao i rekao: ***Boj se Allaha, i ne uskraćuj mi moju zaradu!?***

Otiđi do onih krava i pastira, **rekao sam,** ***i uzmi ih.***

Boj se Allaha, **kazao je on,** ***nemoj sa mnom zbijati šalu!***

Ne zbijam šalu s tobom, uzmi te krave i pastire, **rekao sam. On ih je onda uzeo i odveo. Ako Ti znaš da sam to učinio samo zbog Tvoga lica, otvori nam i preostali dio !**

Allah, ﷻ, je otvorio preostali dio.

بابٌ الدُّعاءُ عِنْدَ الكَرْبِ

١٨٧٦ - عنِ ابنِ عبّاسٍ رضيَ اللّهُ عنهُما؛ أَنَّ نبيَّ اللّهِ ﷺ كانَ يَقولُ عِنْدَ الكَرْبِ: «لا إِلٰهَ إِلاَّ اللّهُ العَظيمُ الحَليمُ، لا إِلٰه إِلاَّ اللّهُ رَبُّ العَرْشِ العَظيمِ، لا إِلٰهَ إِلاَّ اللّهُ رَبُّ السَّماواتِ وربُّ الأَرْضِ، رَبُّ العَرْشِ الكَريمِ».

DOVA PRILIKOM NEKE POTEŠKOĆE

1876. Ibn 'Abbas, ؓ, prenosi da bi Allahov Poslanik, ﷺ, prilikom neke teškoće učio ovu dovu: **La ilahe illellahu-l-'azimu-l-halim. La ilahe illellahu Rabbu-l-'arši-l-'azim. La ilahe illellahu Rabbu-s-semavati ve Rabbu-l-erdi ve Rabbu-l-'arši-l-kerim.**

(Nema boga osim Allaha, Veličanstvenog i Blagog. Nema boga do Allaha Gospodara Arša veličanstvenog. Nema boga do Allaha Gospodara nebesa, Gospodara Zemlje i Gospodara časnog Arša.)

[1] Posuda u koju stane tri sa' (pregršti). (op.prev.).

بابٌ يُسْتَجابُ لِلْعَبْدِ ما لَمْ يَعْجَلْ

١٨٧٧ - عن أبي هُريرَةَ رضيَ اللّهُ عنهُ، عنِ النبيِّ ﷺ؛ أنَّهُ قالَ: «لا يَزالُ يُسْتَجابُ لِلعَبْدِ، ما لَمْ يَدْعُ بِإِثْمٍ أَوْ قَطيعَةِ رَحِمٍ، ما لَمْ يَسْتَعْجِلْ». قيلَ: يا رسولَ اللّهِ! ما الاسْتِعْجالُ؟ قالَ: «يَقولُ: قدْ دَعَوْتُ، وقَدْ دَعَوْتُ، فلَمْ أَرَ يُسْتَجابُ لي، فَيَسْتَحْسِرُ عِنْدَ ذٰلِكَ، وَيَدَعُ الدُّعاءَ».

DOVA ĆE BITI USLIŠANA UKOLIKO ČOVJEK NE BUDE POŽURIVAO

1877. Ebu Hurejre, ﷻ, prenosi da je Poslanik, ﷺ, rekao: ***Dova će čovjeku biti uslišavana sve dok ne bude molio za grijeh, prekidanje rodbinskih veza i dok ne bude požurivao.***

Upitan je: *Allahov Poslaniče, šta je to požurivanje?*

Odgovorio je: ***Da rekne:*** **Molio sam i molio, ali mi nije uslišana dova!**, ***pa da klone i okani se dove.***

بابُ العَزْمِ في الدُّعاءِ، ولا يَقُلْ إِنْ شِئْتَ

١٨٧٨ - عن أبي هُريرَةَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ النبيُّ ﷺ: «لا يَقولَنَّ أَحَدُكُمْ: اللهُمَّ اغْفِرْ لي إِنْ شِئْتَ، اللهُمَّ ارْحَمْني إِنْ شِئْتَ، لِيَعْزِمْ في الدُّعاءِ، فإِنَّ اللّهَ صانِعٌ ما شاءَ، لا مُكْرِهَ لَهُ».

O POTREBI ODLUČNOSTI I TOME DA SE U DOVI NE GOVORI: AKO HOĆEŠ

1878. Ebu Hurejre, ﷻ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Neka niko od vas ne govori:*** **Oprosti mi, Allahu, ako hoćeš. Smiluj mi se, Allahu, ako hoćeš!**

Neka bude odlučan u dovi a Allah će uraditi šta hoće. Njega niko ne može prisiliti.

بابٌ في اللَّيلِ ساعَةٌ يُستَجابُ فِيها

١٨٧٩ ـ عنْ جابرٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: سَمِعْتُ النبيَّ ﷺ يَقولُ: «إنَّ في اللَّيلِ سَاعَةً، لا يُوافِقُها رَجُلٌ مُسْلِمٌ، يَسْأَلُ اللّهَ خَيراً مِن أَمْرِ الدُّنيا والآخِرَةِ إلاّ أَعطاهُ إيّاهُ، وذٰلِكَ كُلَّ لَيلَةٍ».

U NOĆI IMA JEDAN ČAS U KOME SE DOVE PRIMAJU

1879. Džabir, ﷺ, je rekao: Čuo sam Allahovog Poslanika, ﷺ, kada je rekao: ***Zaista u noći ima jedan momenat u kojem, ako musliman potrefi i zatraži u njemu neke dunjalučke ili ahiretske potrebe, to će mu biti dato. I taj momenat je u svakoj noći.***

بابُ التَّرغيبِ في الدُّعاءِ والذِّكْرِ في آخِرِ اللَّيلِ والإِجابَةِ فيه

١٨٨٠ ـ عنْ أبي هُريرَةَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ أنَّ رسولَ اللّهِ ﷺ قالَ: «يَنزِلُ رَبُّنا تَبارَكَ وتَعالى في كُلِّ لَيلَةٍ إلى السَّماءِ الدُّنيا، حِينَ يَبقى ثُلُثُ اللَّيلِ الآخِرُ، فيَقولُ: مَن يَدعوني فَأَستَجيبَ لَهُ؟ ومَن يَسأَلُني فَأُعطِيَهُ؟ ومَن يَستَغفِرُني فأَغفِرَ لَهُ».

PODSTICANJE NA DOVU I ZIKR NA KRAJU NOĆI I O USLIŠAVANJU DOVE U TOM VREMENU

1880. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Naš Gospodar se svake noći, u zadnjoj njenoj trećini, spušta na dunjalučko nebo i pita:*** **Ko će Mi se za nešto dovom obratiti pa da mu je uslišam?**

Ko će od Mene nešto tražiti pa da mu dadnem?

Ko će od Mene zatražiti oprosta pa da mu oprostim?

بابُ الدُّعاءِ عِنْدَ صِياحِ الدِّيَكَةِ

١٨٨١ - عنْ أَبي هُريرَةَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ أَنَّ النبيَّ ﷺ قالَ: «إِذا سَمِعْتُمْ صِياحَ الدِّيَكَةِ؛ فَاسأَلُوااللّهَ تَعالى مِن فَضْلِهِ؛ فإِنَّها رَأَتْ مَلَكاً. وإِذا سَمِعْتُمْ نَهيقَ الحِمارِ؛ فتَعَوَّذوا بِاللّهِ مِن الشَّيطانِ؛ فإِنَّها رَأَتْ شَيطاناً».

DOVA PRILIKOM KUKURIJEKANJA PIJETLOVA

1881. Ebu Hurejre, ﵁, prenosi da je Poslanik, ﷺ, rekao: ***Kada čujete kukurijekanje pijetlova, zatražite Allahove blagodati jer je pijetao vidio meleka.***

A kada čujete revanje magarca, zatražite Allahovu zaštitu od zla šejtana jer je magarac vidio šejtana.

بابُ الدُّعاءِ لِلْمُسْلِمِ بِظَهْرِ الغَيْبِ

١٨٨٢ - عنْ صَفْوانَ (وهُو ابنُ عبدِاللّهِ بنِ صَفْوانَ)، وكانَتْ تَحْتَهُ الدَّرْداءُ؛ قالَ: قَدِمْتُ الشّامَ، فأَتَيْتُ أَبا الدَّرْداءِ في مَنْزِلِهِ، فلَمْ أَجِدْهُ، ووَجَدْتُ أُمَّ الدَّرْداءِ، فقالَتْ: أَتُريدُ الحَجَّ العامَ؟ فقُلْتُ: نعمْ. قالَتْ: فادْعُ اللّهَ لَنا بِخَيْرٍ؛ فإِنَّ النبيَّ ﷺ كانَ يقولُ: «دَعْوَةُ المَرْءِ المُسْلِمِ لأَخيهِ بِظَهْرِ الغَيْبِ مُسْتَجابَةٌ، عِنْدَ رَأْسِهِ مَلَكٌ مُوَكَّلٌ، كُلَّما دَعا لأَخيهِ بِخَيْرٍ؛ قالَ المَلَكُ المُوَكَّلُ بِهِ: آمينَ، ولَكَ بِمِثْلٍ».

قالَ: فخَرَجْتُ إِلى السُّوقِ، فلَقيتُ أَبا الدَّرْداءِ، فقالَ لي مِثْلَ ذٰلِكَ، يَرْويهِ عنِ النبيِّ ﷺ.

DOVA U ODSUTNOSTI ZA BRATA MUSLIMANA

1882. Safvan tj. Ibn 'Abdullah b. Safvan, za kojim je bila udata Derda'a, je rekao: Došao sam u Šam i otišao do Ebu-d-Derdaove kuće. Međutim, nisam ga našao. Našao sam Ummu-d-Derda' koja me upitala: *Da nećeš ove godine na hadždž?*

Rekao sam: *Hoću.*

Rekla je: *Zatraži za nas hajr, jer je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao:* ***Dova muslimana koju uputi za svog bratu u njegovoj odsutnosti je primljena. Melek koji je uz njegovu glavu zadužen je da kad god nešto od dobra zatraži musliman za svoga brata, kaže: Amin! I tebi Allah dao isto to!***

Krenuo sam na pijacu i sreo Ebu-d-Derdaa, pa mi je to ponovio, prenoseći od Vjerovjesnika, ﷺ.

بابٌ كَراهِيَةُ الدُّعاءِ بِتَعْجيلِ العُقوبَةِ في الدُّنْيا

١٨٨٣ ـ عنْ أَنَسٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ أَنَّ رسولَ اللَّهِ ﷺ عادَ رَجُلاً مِن المُسْلِمينَ، قدْ خَفَتَ فصارَ مِثْلَ الفَرْخِ، فقالَ لهُ رسولُ اللَّهِ ﷺ: **«هَلْ كُنْتَ تَدْعو بِشَيْءٍ أَوْ تَسْأَلُهُ إِيَّاهُ؟»**. قالَ: نعمْ؛ كُنْتُ أقولُ: اللهُمَّ! ما كُنْتَ مُعاقِبي بهِ في الآخِرَةِ؛ فعَجِّلْهُ لي في الدُّنْيا. فقالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: **«سُبْحانَ اللَّهِ! لا تُطيقُهُ ـ أَوْ: لا تَسْتَطيعُهُ ـ، أَفَلا قُلْتَ: اللهُمَّ آتِنا في الدُّنْيا حَسَنَةً وَفِي الآخِرَةِ حَسَنَةً وقِنا عَذابَ النَّارِ»**.

قالَ: فَدَعا اللَّهَ لَهُ، فشَفاهُ.

POKUĐENO JE UČITI DOVU ZA UBRZANJE KAZNE NA OVOM SVIJETU

1883. Enes, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, obišao nekog muslimana koji je toliko oslabio da je bio kao pile. Kada je došao do njega upitao je: ***Da li si nešto molio*** ili ***tražio od Njega?***

Rekao je: *Jesam!*

Govorio sam: *Allahu moj, kaznu kojom ćeš me kazniti na onom svijetu, daj mi je na ovom.*

Allahov Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Subhanellah. Ne možeš to podnijeti,*** ili ***ti to nisi u stanju. Zašto nisi rekao: Allahumme atina fi dunja haseneten ve fil ahireti haseneten ve kina azabennari.***

(Allahu moj, daj mi i na ovom i na onom svijetu dobro i sačuvaj nas Vatre.)

Zatim je zamolio Allaha za njega i Allah ga je izliječio.

بابٌ في كَراهِيَةِ تَمَنِّي المَوْتِ لِضُرٍّ يَنزِلُ والدُّعاءِ بِالخَيْرِ

١٨٨٤ - عنْ أنسٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «لا يَتَمَنَّيَنَّ أَحَدُكُمُ المَوْتَ لِضُرٍّ نَزَلَ بِهِ؛ فإنْ كانَ لا بُدَّ مُتَمَنِّياً؛ فَلْيَقُلْ: اللهُمَّ أَحْيِني ما كانَتِ الحَياةُ خَيْراً لي، وتَوَفَّني إذا كانَتِ الوَفاةُ خَيْراً لي».

O POKUĐENOSTI TRAŽENJA SMRTI ZBOG NEKE TEGOBE I O DOVI ZA HAJR

1884. Enes, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Neka niko od vas ne traži smrt zbog neke tegobe koja ga zadesi. Pa ako bude prisiljen da je poželi, neka kaže:*** **Allahumme ahjini ma kaneti el-hajatu hajren li, ve teveffeni iza kaneti-l-vafatu hajren li.**

(Daj mi života, Allahu, dok je on dobar za mene a usmtri me kada smrt bude bolja za mene.)

١٨٨٥ - عنْ أبي هُريرَةَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «لا يَتَمَنَّ أَحَدُكُمُ المَوْتَ، ولا يَدْعُ بِهِ مِنْ قَبْلِ أنْ يَأْتِيَهُ؛ إنَّهُ إذا ماتَ أَحَدُكُمْ؛ انْقَطَعَ عَمَلُهُ، وإنَّهُ لا يَزيدُ المُؤْمِنَ عُمْرُهُ إلاّ خَيْراً».

1885. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Neka niko od vas ne traži smrt. Neka ne moli za nju prije nego što dođe, jer kada neko od vas umre prestaju i njegova djela. Život vjerniku samo povećava dobro.***

كِتابُ الذكْرِ

POGLAVLJE O ZIKRU

بابُ التَّرغيبُ في ذِكْرِ اللّهِ والتَّقرُّبِ إليه ودَوام ذِكْرِهِ

١٨٨٦ - عن أبي هريرة رضي اللّهُ عنه؛ قال: قال رسولُ اللّهِ ﷺ: «يَقولُ اللّهُ عزَّ وجلَّ: أنا عِندَ ظَنِّ عَبْدي بي، وأنا مَعَهُ حينَ يَذكُرُني، فإنْ ذَكَرَني في نفْسِهِ؛ ذَكَرْتُهُ في نَفْسي، وإنْ ذَكَرَني في ملأٍ؛ ذَكَرْتُهُ في مَلأٍ هُم خيرٌ مِنهُمْ، وإنْ تقرَّبَ مِنّي شِبراً؛ تقرَّبْتُ إليهِ ذِراعاً، وإنْ تَقرَّبَ إليَّ ذِراعاً؛ تَقرَّبْتُ منهُ باعاً، وإنْ أتاني يَمْشي؛ أتَيْتُهُ هَرْوَلَةً».

PODSTICANJE NA SPOMINJANJE ALLAHA, PRIBLIŽAVANJE NJEMU I STALNOST ZIKRA

1886. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: *Allah,* ﷻ, *je kazao:* **Ja sam prema robu svom onakav kakav on pretpostavi da sam. S njim sam kada Me spomene. Pa ako me spomene u sebi i Ja njega spomenem u Sebi. Ako Me spomene među uglednicima i Ja ću njega spomenuti među boljim od njih. Ako Mi se približi pedalj, Ja ću se njemu približiti lakat. Ako se on Meni približi lakat, ja ću se njemu približiti na razmak raširenih ruku. Ako mi dođe idući, ja ću njemu trčeći.**

بابٌ في الدَّوامِ على الذِّكْرِ وتَرْكِه

١٨٨٧ - عنْ أَبي عُثمانَ النَّهدِيِّ، عنْ حنظلةَ الأُسَيِّديِّ رضيَ اللَّهُ عنهُ (قالَ: وكانَ مِن كُتَّابِ رسولِ اللَّهِ ﷺ)؛ قالَ: لَقِيَني أَبو بكرٍ الصِّدِّيقُ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ فقالَ: كَيْفَ أَنْتَ يا حَنْظَلَةُ؟ قالَ: قلتُ: نافَقَ حَنْظَلَةُ. قالَ: سُبْحَانَ اللَّهِ! ما تَقولُ؟ قالَ: قُلْتُ: نَكونُ عِنْدَ رسولِ اللَّهِ ﷺ؛ يُذَكِّرُنا بِالنَّارِ والجَنَّةِ، حتَّى كَأَنَّا رَأْيُ العَيْنِ، فإِذا خَرَجْنا مِن عِنْدِ رسولِ اللَّهِ ﷺ؛ عافَسْنا الأَزْواجَ والأَوْلادَ والضَّيْعاتِ، فنَسِينا كَثيراً. قالَ أَبو بَكْرٍ: فَوَاللَّهِ؛ إِنَّا لَنَلْقى مِثْلَ هٰذا.

فانْطَلَقْتُ أَنا وأَبو بَكْرٍ الصِّدِّيق حتَّى دَخَلْنا على رسولِ اللَّهِ ﷺ. قُلْتُ: نافَقَ حَنْظَلَةُ يا رسولَ اللَّهِ! فقالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «وما ذاكَ؟». قلتُ: يا رسولَ اللَّهِ! نَكونُ عِنْدَكَ تُذَكِّرُنا بِالنَّارِ والجَنَّةِ، حتَّى كَأَنَّا رَأْيُ عَيْنٍ، فإِذا خَرَجْنا مِن عِنْدِكَ؛ عافَسْنا الأَزْواجَ والأَوْلادَ والضَّيْعاتِ؛ نَسِينا كَثيراً.

فقالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: **«والَّذي نَفْسي بِيَدِهِ؛ إِنْ لَوْ تَدومونَ على ما تَكونونَ عِنْدي وفي الذِّكْرِ؛ لَصافَحَتْكُمُ المَلائِكَةُ على فُرُشِكُمْ وفي طُرُقِكُمْ، ولٰكِنْ يا حَنْظَلَةُ! ساعَةً وساعَةً»**. ثَلاثَ مَرَّاتٍ.

O STALNOM ZIKRU I NJEGOVU OSTAVLJANJU

1887. Ebu Osman en-Nehdi prenosi od Hanzale el-Usejjidija (koji je bio pisar Allahovog Poslanika, ﷺ) da je rekao: Sreo me Ebu Bekr es-Siddik, ﷺ, i upitao: *Kako si ti, o Hanzala?*

Rekao sam: *Hanzala je postao licemjer.*

Rekao je: *Subhanellah! Šta to kažeš?*

Rekao sam: *Kada budemo kod Allahovog Poslanika, ﷺ, i kada nas podsjeća na Vatru i Džennet, osjećamo se kao da ih gledamo. Međutim, kada odemo od Allahovog Poslanika, ﷺ, obuzmu nas žene, djeca i imetak pa mnogo od toga zaboravimo.*

Ebu Bekr je, tada, rekao: *Tako mi Allaha, i mi to osjećamo.*

Potom smo se Ebu Bekr es-Siddik i ja uputili Allahovom Poslaniku, ﷺ.

Kada smo došli do njega rekao sam: *Allahov Poslaniče, Hanzala je postao licemjer.*

Upitao je: ***Kako to?!***

Odgovorio sam: *Kada smo kod tebe i kada nas podsjećaš na Vatru i Džennet, osjećamo se kao da to gledamo. Međutim, kada odemo od tebe i obuzmu nas žene, djeca i imetak mnogo od toga zaboravimo.*

Tada je Poslanik, ﷺ, rekao: ***Tako mi Onoga u čijoj ruci je moj život, da vi ostanete stalno u takvom osjećaju i u zikru, kao kad ste kod mene, meleki bi se s vama rukovali na vašim posteljama i putevima. Ali, Hanzala, malo pomalo.***

To je ponovio tri puta.

بابٌ في الاجتِماعِ على تِلاوَةِ كِتابِ اللَّهِ تعالى

١٨٨٨ ـ عَنْ أَبي هُريرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ نَفَّسَ عَنْ مُؤْمِنٍ كُرْبَةً مِن كُرَبِ الدُّنيا؛ نَفَّسَ اللَّهُ عنهُ كُرْبَةً مِن كُرَبِ يَوْمِ القِيامَةِ، ومَنْ يَسَّرَ على مُعْسِرٍ؛ يَسَّرَ اللَّهُ عليهِ في الدُّنيا والآخِرَةِ، ومَن سَتَرَ مُسْلِماً؛ سَتَرَهُ اللَّهُ في الدُّنيا والآخِرَةِ، واللَّهُ في عَوْنِ العَبْدِ ما كانَ العَبْدُ في عَوْنِ أَخيهِ، ومَنْ سَلَكَ طَريقاً يَلْتَمِسُ فيهِ عِلْماً؛ سَهَّلَ اللَّهُ لهُ بِهِ طَريقاً إلى الجَنَّةِ، وما اجْتَمَعَ قَوْمٌ في بَيْتٍ مِن بُيوتِ اللَّهِ، يَتْلونَ كِتابَ اللَّهِ، ويَتَدارَسونَهُ بَيْنَهُمْ؛ إلاَّ نَزَلَتْ عَلَيهِمُ السَّكينَةُ، وغَشِيَتْهُمُ الرَّحْمَةُ، وحَفَّتْهُمُ المَلائِكَةُ، وذَكَرَهُمُ اللَّهُ فيمَنْ عِندَهُ، ومَن بَطَّأَ بِهِ عَمَلُهُ؛ لَمْ يُسْرِعْ بِهِ نَسَبُهُ».

O SASTAJANJU RADI UČENJA ALLAHOVE KNJIGE

1888. Ebu Hurejre, ؓ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Ko ukloni neku dunjalučku poteškoću vjerniku, Allah će njemu ukloniti neku ahiretsku poteškoću. Ko olakša dužniku, Allah će njemu olakšati i na dunjaluku i na ahiretu. A ko prikrije mahanu muslimanu, Allah, ﷻ, će prikriti njegovu na ovom i na budućem svijetu. Allah je u pomoći Svome robu dok je on u pomoći svom bratu.***

Ko krene na put radi potrage za znanjem Allah će mu, zbog toga, olakšati put do Dženneta. Nikad se ne sastanu ljudi u nekoj Allahovoj kući radi učenja Allahove Knjige i njena međusobna proučavanja a da se na njih ne spusti smirenost, da ih ne obavije milost, da ih meleki ne okruže i da ih Allah ne spomene pred onima koji su kod Njega.

Koga ne spase njegova djela, neće ga spasiti njegovo porijeklo.

بابٌ مَن جَلَسَ يذكُرُ اللَّهَ ويَحْمَدُهُ يُباهي بِهِ المَلائِكَةَ

١٨٨٩ ـ عن أبي سَعيدٍ الخُدْرِيِّ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: خرَجَ مُعاوِيةُ رضيَ اللَّهُ عنهُ على حَلْقَةٍ في المَسْجِدِ، فقالَ: ما أَجْلَسَكُمْ؟ قالوا: جَلَسْنا نَذْكُرُ اللَّهَ عزَّ وجلَّ. قالَ: آللَّهِ؛ ما أَجْلَسَكُمْ إلاَّ ذاكَ؟ قالوا: واللَّهِ؛ ما أَجْلَسَنا إلاَّ ذاكَ. قالَ: أَما إِنِّي لَمْ أَسْتَحْلِفْكُمْ تُهمَةً لَكُمْ، وما كانَ أَحَدٌ بِمَنْزِلَتي مِن رسولِ اللَّهِ ﷺ أَقلَّ عنهُ حَديثاً مِنِّي، وإِنَّ رسولَ اللَّهِ ﷺ خرَجَ على حَلْقَةٍ مِن أَصْحابِهِ، فقالَ: «ما أَجْلَسَكُمْ؟». قالوا: جَلَسْنا نَذْكُرُ اللَّهَ ونَحْمَدُهُ على ما هدانا لِلإِسْلامِ ومَنَّ بِهِ عَلَيْنا. قالَ: «آللَّهِ؛ ما أَجْلَسَكُمْ إلاَّ ذاكَ؟». قالوا: واللَّهِ؛ ما أَجْلَسَنا إلاَّ ذاكَ. قالَ: «أَما إِنِّي لَمْ أَسْتَحْلِفْكُمْ تُهمَةً لَكُمْ، ولٰكِنَّهُ أَتاني جِبْرِيلُ عليهِ السَّلامُ، فأَخْبَرَني أَنَّ اللَّهَ عزَّ وجلَّ يُباهي بِكُمُ المَلائِكَةَ».

KO SJEDNE RADI SPOMINJANJA ALLAHA I ZAHVALE NJEMU, ALLAH SE S NJIM PONOSI PRED MELEKIMA

1889. Ebu Se'id el-Hudri, ﵁, je rekao: Muavija je jednom prišao nekoj halki u džamiji i upitao: *Šta vas je navelo da se tu sakupite i sjednete?* Rekli su: *Sjeli smo da bismo spominjali Uzvišenog Allaha.*

Rekao je: *Tako vam Allaha, samo ste se radi toga okupili?*

Rekli su: *Allaha nam, samo smo se radi toga okupili.*

Rekao je: *Nisam tražio od vas da se zakunete Allahom zato što sumnjam u vašu iskrenost. Niko nije bio na takvom stepenu kod Allahovog Poslanika, ﷺ, kao ja a da je manje prenio hadisa od njega.*

Poslanik, ﷺ, je jednom došao do jedne halke svojih ashaba i upitao: ***Šta vas je okupilo tu?***

Rekli su: *Sjeli smo da spominjemo Allaha Uzvišenog, da mu zahvaljujemo što nas je uputio u islam i odlikovao nas njime.*

Rekao je: ***Tako vam Allaha, samo ste se radi toga okupili?!***

Odgovorili su: *Tako nam Allaha, samo smo se radi toga okupili.*

Rekao je: ***Ja nisam tražio da se zakunete Allahom, što sam sumnjao u vašu iskrenost, nego što mi je došao Džibril, ﷵ, i obavijestio me da se Allah, ﷻ, ponosi vama pred melekima.***

باب فَضْلُ مَجالِسِ الذِّكْرِ للَّهِ عزَّ وجلَّ والدُّعاءِ والاسْتِغْفارِ

١٨٩٠ - عنْ أَبي هُرَيرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ عنِ النبيِّ ﷺ؛ قالَ: «إنَّ للَّهِ تَبارَكَ وتَعالى مَلائِكَةً سَيّارَةً فُضُلاً، يَتَّبِعُونَ مَجالِسَ الذِّكْرِ، فإذا وَجَدوا مَجْلِساً فيهِ ذِكْرٌ؛ قَعَدوا مَعَهُمْ، وحَفَّ بَعْضُهُمْ بَعْضاً بِأَجْنِحَتِهِمْ، حتَّى يَمْلَؤوا ما بَيْنَهُمْ وبَيْنَ السَّماءِ الدُّنْيا، فإذا تَفَرَّقوا؛ عَرَجوا وصَعِدوا إلى السَّماءِ».

قالَ: «فيسأَلُهُمُ اللَّهُ عزَّ وجلَّ وهُو أَعْلَمُ بِهِمْ: مِن أَيْنَ جِئْتُمْ؟ فَيَقولونَ: جِئْنا مِن عِنْدِ عِبادٍ لكَ في الأَرْضِ؛ يُسَبِّحونكَ، ويُكَبِّرونَكَ، ويُهَلِّلونَكَ، ويَحْمَدونَكَ، ويَسْأَلونَكَ. قالَ: وماذا يَسْأَلوني؟ قالُوا: يَسْأَلونَكَ جَنَّتَكَ. قالَ: وهَلْ رَأَوْا جَنَّتي؟ قالوا: لا أَيْ رَبِّ! قالَ: فكَيْفَ لَوْ رَأَوْا جَنَّتي؟ قالوا: ويَسْتَجيرونَكَ. قالَ: ومِمَّ يَسْتَجيرونَني؟ قالُوا: مِن نارِكَ يا رَبِّ! قالَ: وهَلْ رَأَوْا ناري؟ قالُوا: لا. قالَ: فكَيْفَ لَوْ رَأَوْا ناري؟ قالُوا: ويَسْتَغْفِرونَكَ».

قالَ: «فَيَقولُ: قدْ غَفَرْتُ لَهُمْ، وأَعْطَيْتُهُمْ ما سَأَلوا، وأَجَرْتُهُمْ مِمَّا اسْتَجاروا». قالَ: «فَيَقولونَ: رَبِّ! فِيهِمْ فُلانٌ، عَبْدٌ خَطَّاءٌ، إنَّما مَرَّ فَجَلَسَ مَعَهُمْ». قالَ: «فَيَقولُ: ولَهُ غَفَرْتُ، هُمُ القَوْمُ لا يَشْقَى بِهِمْ جَليسُهُمْ».

ODLIKE SKUPOVA ZIKRA, DOVE I ISTIGFARA

1890. Ebu Hurejre, ﵁, prenosi da je Vjerovjesnik, ﷺ, rekao: ***Allah ima posebne meleke koji putuju tražeći skupove gdje se zikr čini.***

Kada nađu takav skup sjednu s njima i jedni druge obaviju krilima i tako se redaju dok ne ispune prostor između nebesa i Zemlje. Kada se ljudi raziđu s tih skupova meleki se uzdižu i penju na nebesa.

Allah, ﷻ, ih tada pita, a On to bolje zna od njih: Odakle ste došli?

Oni odgovaraju: Dolazimo od Tvojih robova sa Zemlje. Oni Te slave – čine ti tesbih[1], veličaju Te – uče tekbir[2], potvrđuju Tvoju jednoću – izgovaraju tehlil[3], tehimdom[4] Ti zahvaljuju i traže od Tebe.

On će upitati: Šta traže od Mene? *Reći će:* Tvoj Džennet. *Upitat će:* Jesu li oni vidjeli Moj Džennet?

Reći će: Ne, Gospodaru.

On će reći: Kako bi ga tek tražili da su ga vidjeli?!

Reći će: I od Tebe traže zaštitu.

On će upitati: Od čega traže Moju zaštitu?

Reći će: Od Tvoje Vatre, Gospodaru.

Upitat će: Jesu li oni vidjeli Moju Vatru?

Reći će: Ne.

Upitat će: Kako bi tek tražili zaštitu od nje da su je vidjeli?!

Reći će: I oprost - istigfar[5] od Tebe traže.

On će reći: Već sam im oprostio i dao ono što su tražili i spasio ih onoga od čega su zaštitu tražili. *Reći će:* Gospodaru, među njima ima jedan rob grešnik, on je naišao i sjeo sa njima?!

On će reći: I njemu sam oprostio. Oni su narod u čijem društvu ne može niko biti nesretan.

---

[1] Izgovaraju *subhenellahi.* (op. prev.).
[2] Izgovaraju *Allahu ekber.* (op. prev.).
[3] Izgovaraju *la ilahe illallah.* (op. prev.).
[4] Izgovaraju *elhamdulillahi.* (op. prev.).
[5] Izgovaraju *estagfirullah.* (op. prev.).

بابٌ في الذَّاكِرينَ اللَّهَ والذَّاكِراتِ

١٨٩١ ـ عَنْ أَبِي هُرَيرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: كانَ رسولُ اللَّهِ ﷺ يَسيرُ في طَريقِ مَكَّةَ، فمَرَّ على جَبَلٍ يُقالُ لهُ: جُمْدانُ، فقالَ: «سِيرُوا، هٰذا جُمْدانُ، سَبَقَ المُفَرِّدونَ». قالُوا: وما المُفَرِّدونَ يا رسولَ اللَّهِ؟ قالَ: «الذَّاكِرونَ اللَّهَ كَثيراً والذَّاكِراتُ».

O MUŠKARCIMA I ŽENAMA KOJI UČE ZIKR

1891. Ebu Hurejre, ﷺ, je rekao: Jednom prilikom je Allahov Poslanik, ﷺ, išao nekim putem u Mekki i prošao je pored brda zvanog Džumdan, pa je rekao: ***Krenite, ovo je Džumdan. Muferriduni su preteče.*** Upitali su: *Ko su muferriduni?* Rekao je: ***Oni koji mnogo spominju i one koje mnogo spominju Allaha Uzvišenog.***

بابٌ في التَّهليلِ

١٨٩٢ ـ عنْ أَبي هُرَيرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ أَنَّ رسولَ اللَّهِ ﷺ كانَ يَقولُ: «لا إِلٰهَ إِلاَّ اللَّهُ وَحْدَهُ، أَعَزَّ جُنْدَهُ، ونَصَرَ عَبْدَهُ، وغَلَبَ الأَحزابَ وَحْدَهُ؛ فَلا شَيْءَ بَعْدَهُ».

O IZGOVARANJU TEHLILA: *LAILAHE ILLELLAH*

1892. Ebu Hurejre, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, govorio:

La ilahe illellahu vahdehe, e'azze džundehu, ve nesare abdehu ve galebe-l-ahzabe vahdehu, fela šej'e ba'dehu.

(Nema boga osim Allaha. On je Jedini. On je pomogao Svoje vojske i Svoga roba. I on je sam porazio saveznike i nema ništa poslije Njega.)

بابٌ في رَفعِ الصَّوْتِ بِالذِّكْرِ

١٨٩٣ - عن أبي مُوسى رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: كُنَّا معَ النبيِّ ﷺ في سَفَرٍ، فجعَلَ النَّاسُ يَجْهَرونَ بالتَّكْبيرِ، فقالَ النبيُّ ﷺ: «أيُّها النَّاسُ! ارْبَعوا على أنْفُسِكُمْ، إنَّكُمْ لَيسَ تَدْعونَ أصَمَّ ولا غائِباً، إنَّكُمْ تَدْعونَ سَميعاً قَريباً، وهُوَ مَعَكُمْ». قالَ: وأنا خَلْفَهُ، وأنا أقولُ: لا حَوْلَ ولا قُوَّةَ إلاَّ بِاللَّهِ. فقالَ: «يا عَبْدَاللَّهِ بنَ قَيْسٍ! ألا أدُلُّكَ على كَنْزٍ مِن كُنوزِ الجَنَّةِ؟». فقُلْتُ: بلى يا رسولَ اللَّهِ! قالَ: «قُلْ: لا حَوْلَ ولا قُوَّةَ إلاَّ بِاللَّهِ».

O PODIZANJU GLASA PRILIKOM UČENJA ZIKRA

1893. Ebu Musa, ﵁, je rekao: Bili smo s Vjerovjesnikom, ﷺ, na nekom putovanju. Ljudi su počeli glasno učiti tekbire,[1] pa je Poslanik, ﷺ, rekao: ***Ljudi, imajte obzira prema sebi, jer vi ne dozivate onoga koji je gluh ili odsutan nego vi prizivate Onoga koji sve čuje, koji je blizu i koji je s vama.***[2]

Ja sam bio iza njega i izgovarao: *La havle vela kuvvete illa billah, pa mi je rekao:* ***Abbdullahu b. Kajsu, hoćeš li da te uputim na jednu džennetsku riznicu?*** Rekao sam: *Hoću, Allahov Poslaniče.*

Rekao je: ***Reci:*** **La havle vela kuvvete illa billah.**

[1] Allahu ekber. (op. prev.).
[2] Svojim znanjem, čuvanjem i pažnjom. (op. prev.).

بابُ ما يُقالُ عِنْدَ المَساءِ

١٨٩٤ ـ عن عبدِاللَّهِ بنِ مسعودٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: كانَ رسولُ اللَّهِ ﷺ إذا أمسى؛ قالَ: «أمسَينا وأمسى المُلكُ للَّهِ، والحَمْدُ للَّه، لا إلهَ إلاَّ اللَّهُ وَحْدَهُ لا شريكَ له، اللهمَّ إنِّي أسألُكَ مِن خيرِ هٰذهِ اللَّيلَةِ وخيرِ ما فيها، وأعوذُ بكَ مِن شرِّها وشرِّ ما فيها، اللهمَّ إنِّي أعوذُ بكَ مِن الكَسَلِ والهَرَمِ وسوءِ الكِبَرِ وفتنَةِ الدُّنيا وعذابِ القَبْرِ».

قالَ الحَسَنُ بنُ عُبيدِاللَّهِ: وزادَني فيه زُبَيْدٌ، عن إبراهيمَ بنِ سُوَيْدٍ، عن عبدِالرحمٰنِ بنِ يَزيدَ، عن عبدِاللَّهِ رَفَعَهُ؛ أنَّهُ قالَ: «لا إلهَ إلاَّ اللَّهُ وَحْدَهُ، لا شَريكَ لَهُ، لَهُ المُلْكُ، ولهُ الحَمْدُ، وهُوَ على كُلِّ شَيْءٍ قَديرٌ».

وفي رِوايَةٍ: إذا أَصْبَحَ؛ قالَ ذٰلِكَ أيضاً: «أصْبَحْنا وأصْبَحَ المُلْكُ للَّهِ».

ŠTA SE KAŽE PREDVEČER

1894. 'Abdullah b. Mes'ud, ﷺ, je rekao: Kada bi Poslanik, ﷺ, omrknuo rekao bi: **Emsejna ve emse-l-mulku lillah. Ve-l-hamdu lillah. La ilahe illellahu vahdehu la šerike leh. Allahumme inni es'eluke min hajri hazihillejleti ve hajri ma fiha. Ve e'uzu bike min šerriha ve šerri ma fiha.**

Allahumme inni e'uzu bike mine-l-keseli ve-l-heremi ve sui-l-kiberi ve fitneti-d-dun'ja ve azabi-l-kabri.

(Omrkli smo i omrkla je Allahova vlast. Hvala Allahu. Nema drugog boga osim Allaha i On nema ortaka. Allahu, daj mi od dobra ove noći i dobro koje je u njoj. Utječem Ti se od zla ove noći i zla koje je u njoj. Allahu, utječem Ti se od lijenosti, nemoći i teške starosti, od dunjalučke smutnje i kaburskog azaba.)

El-Hasan b. 'Ubejdullah je rekao: Zubejd je dodao u toj dovi od Ibrahima b. Suvejda od Abdurrahmana b. Jezida od Abdullaha, što je pripisao Poslaniku, ﷺ: **La ilahe illellahu vahde hu la šerike leh, lehu-l-mulku ve lehu-l-hamdu ve huve 'ala kulli šej'in kadir.**

(Nema boga sem Allaha, Jedinog koji nema parca, Njemu pripada vlast i hvala i On je svemoćan.)

A u drugoj predaji: Kada bi osvanuo rekao bi to s ovom izmjenom: **Asbahna ve asbaha mulku lillahi... (Osvanuli smo i osvanula je Allahova vlast...)**

بابُ ما يَقولُ عِنْدَ النَّوْمِ وأَخْذِ المَضْجَعِ

١٨٩٥ - عَنْ عليّ بنِ أبي طالِبٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ أنَّ فاطِمَةَ رضيَ اللَّهُ عَنْها اشْتَكَتْ ما تَلْقى مِن الرَّحىٰ في يَدِها، وأَتى النبيَّ ﷺ سَبْيٌ، فانْطَلَقَتْ، فلمْ تَجِدْهُ، ولَقِيَتْ عائشةَ رضيَ اللَّهُ عنها فأَخْبَرَتْها، فلَمَّا جاءَ النبيُّ ﷺ؛ أَخْبَرَتْهُ عائشةُ بِمَجيءِ فاطِمَةَ رضيَ اللَّهُ عنها إلَيْها. فجاءَ النبيُّ ﷺ إلَيْنا وقَدْ أَخَذْنا مَضاجِعَنا، فذَهَبْنا نَقومُ، فقالَ النبيُّ ﷺ: «على مَكانِكُما» فقَعَدَ بَيْنَنا، حتّى وَجَدْتُ بَرْدَ قَدَمِهِ على صَدْري، وقالَ: **«ألا أُعَلِّمُكُما خَيْراً مِمَّا سَأَلْتُما؟ إذا أَخَذْتُما مَضاجِعَكُما: أنْ تُكَبِّرا اللّهَ أَرْبعاً وثَلاثِينَ، وتُسَبِّحاهُ ثَلاثاً وثَلاثِينَ، وتَحْمَداهُ ثَلاثاً وثَلاثِينَ؛ فَهُو خَيْرٌ لَكُما مِن خادِمٍ»**.

وزادَ في أُخرى: قالَ عليٌّ: ما تَرَكْتُهُ مُنْذُ سَمِعْتُهُ مِنَ النبيِّ ﷺ. قيلَ لهُ: ولا لَيْلَةَ صِفِّينَ؟ قالَ: ولا لَيْلَةَ صِفِّينَ.

ŠTA SE KAŽE PRILIKOM SPAVANJA I ODLASKA U POSTELJU

1895. 'Ali b. ebi Talib, ﵁, prenosi da se Fatima, ﵂, požalila na bolove u ruci koje je zadobila od ručnog mlina. Poslaniku, ﷺ, je tada došlo roblje. Otišla je kod njega ali ga nije našla. Našla je Aišu, ﵂, i obavijestila je o tome. Kada je Poslanik, ﷺ, došao, Aiša, ﵂, ga je obavijestila da je Fatima, ﵂, dolazila.

Poslanik, ﷺ, je došao kod nas a mi smo već bili legli. Počeli smo ustajati a on je rekao: ***Lezite***, pa je sjeo između nas. Ja sam čak osjetio hladnoću njegovih stopala na svojim prsima.

Rekao je: ***Hoćete li da vas podučim boljem od onog što ste tražili? Kada legnete, recite:*** **Allahu ekber** ***trideset i četiri puta, trideset i tri***

puta Subhanellah *i trideset i tri puta* El-hamdulillah. ***To vam je bolje od sluge.***

U drugoj predaji se dodaje: Alija je rekao: *To nisam izostavio otkako sam čuo od Allahovog Poslanika,* ﷺ.

Rečeno mu je: *Čak i u noći Siffina?!*[1]

Rekao je: *Čak i u toj noći.*

١٨٩٦ - عنِ البَراءِ بنِ عازِبٍ رضيَ اللَّهُ عنهُما؛ أَنَّ رسولَ اللَّهِ ﷺ قالَ: «**إذا أَخَذْتَ مَضجَعَكَ؛ فتَوَضَّأْ وُضوءَكَ لِلصَّلاةِ، ثمَّ اضطَجِعْ على شِقِّكَ الأيمَنِ، ثمَّ قُلْ: اللهُمَّ إنِّي أَسلَمْتُ وَجهي إِلَيكَ، وفَوَّضتُ أَمري إِلَيكَ، وأَلْجَأْتُ ظَهري إِلَيكَ، رَغبَةً ورَهبَةً إِلَيكَ، لا مَلْجَأَ ولا مَنجا مِنكَ إلاَّ إِلَيكَ، آمَنتُ بِكِتابِكَ الَّذي أَنزَلتَ، وبِنَبِيِّكَ الَّذي أَرسَلتَ، واجعَلهُنَّ مِن آخِرِ كَلامِكَ، فإنْ مُتَّ مِن لَيلَتِكَ؛ مُتَّ وأَنتَ على الفِطرَةِ**».

قالَ: فَرَدَّدتُهُنَّ لأَستَذكِرَهُنَّ، فقُلتُ: آمَنتُ بِرَسولِكَ الَّذي أَرسَلتَ. قالَ: «**قُلْ: آمَنتُ بِنَبِيِّكَ الَّذي أَرسَلتَ**».

1896. El-Bera' b. 'Azib, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Kada legneš u postelju, uzmi abdest kao za namaz, zatim lezi na desnu stranu a potom reci:*** **Allahumme inni eslemtu vedžhi ilejke, ve fevvedtu emri ilejke, ve eldže'tu zahri ilejke, ragbeten ve rehbeten ilejke, la meldže'e vela mendža minke illa ilejke. Amentu bi kitabikellezi enzelte ve bi nebijjikellezi erselte.**

(Ja sam predao, Allahu moj, svoje lice Tebi, prepustio sam svoje stvari Tebi, predao sam svoja leđa Tebi iz želje i straha prema Tebi. Nema utočišta niti spasa od Tebe osim kod Tebe. Ja vjerujem u Tvoju Knjigu koju si objavio i u Tvog Vjerovjesnika kojeg si poslao.)

[1] To je noć sukoba između Alije i Šamlija, poznata kao noć Siffin. Siffin je mjesto u blizini Eufrata. Tu se dogodio spomenuti sukob, te je po tom imenu taj sukob i poznat. *Nevevi*, 17/46. (op. prev.).

Neka ti ove riječi budu posljednje, pa ako umreš te noći, umrijet ćeš u islamu.

Rekao je: Pa sam ih ponovio da ih zapamtim i rekao: *Amentu bi resulihellezi erselte. (Vjerujem u Tvog Poslanika kojeg si poslao)*, pa je rekao: ***Reci:*** **Amentu bi nebijjine ellezi erselte. (Vjerujem u Tvog Vjerovjesnika kojeg si poslao.)**

١٨٩٧ - عن البَراءِ بنِ عازبٍ رضيَ اللّهُ عنهُما؛ أنَّ النبيَّ ﷺ كانَ إذا أخَذَ مَضْجَعَهُ؛ قالَ: «اللهُمَّ! باسْمِكَ أحْيا، وباسْمِكَ أموتُ». وإذا اسْتَيْقَظَ؛ قالَ: «الحَمْدُ للّهِ الّذي أحْيانا بَعْدَما أماتَنا، وإلَيْهِ النُّشورُ».

1897. El-Bera' b. 'Azib, ﷺ, je rekao: Poslanik, ﷺ, bi, kada bi legao u postelju, rekao: **Allahumme bismike ahja ve bismike emutu.**

(S Tvojim imenom, Allahu, živim i s Tvojim imenom umirem.)

A kada bi se probudio rekao bi: **El-Hamdu lillahillezi ahjana ba'de ma ematena-ve ilejhi-n-nušur.**

(Hvala Allahu koji nas je oživio nakon što nas je usmrtio i Njemu ćemo se vratiti.)

١٨٩٨ - عن عبدِاللّهِ بنِ عمرَ رضيَ اللّهُ عنهُما؛ أنّهُ أمَرَ رَجُلاً إذا أخَذَ مَضْجَعَهُ؛ قالَ: «اللهُمَّ خَلَقْتَ نفسي، وأنتَ توفّاها، لكَ مَماتُها ومَحْياها، إنْ أحْيَيْتَها؛ فاحْفَظْها، وإنْ أمَتَّها؛ فاغْفِرْ لَها، اللهُمَّ إنّي أسْألُكَ العافِيَةَ».

فقالَ لهُ رَجُلٌ: أسَمِعْتَ هٰذا مِن عُمَرَ؟ فقالَ: مِن خَيْرٍ مِن عُمَرَ، مِن رسولِ اللّهِ ﷺ.

1898. Prenosi se od 'Abdullaha b. Omera, ﷺ, da je on naredio nekom čovjeku da kada legne u postelju, rekne:

Allahumme halekte nefsi ve Ente teveffaha leke mematuha ve mahjaha. In ahjejteha fahfazha ve in emetteha fagfir leha. Allahumme inni es'eluke-l-'afije.

(Allahu, Ti si stvorio moju dušu i Ti ćeš je usmrtiti. Tebi pripada njena smrt i njen život. Ako je oživiš, sačuvaj je, a ako je usmrtiš, oprosti joj. Allahu, od Tebe tražim zdravlje.)

Čovjek ga je, potom, upitao: *Jesi li ti to čuo od Omera?*

Rekao je: *Čuo sam to od onog koji je bolji od Omera, od Allahovog Poslanika,* ﷺ.

١٨٩٩ - عنْ سُهَيْلٍ؛ قالَ: كانَ أَبو صالحٍ يَأْمُرُنا إِذا أَرادَ أَحَدُنا أَنْ يَنامَ: أَنْ يَضْطَجِعَ على شِقِّهِ الأَيْمَنِ، ثُمَّ يَقولُ: «اللّهُمَّ! رَبَّ السَّماواتِ، ورَبَّ الأَرْضِ، ورَبَّ العَرْشِ العَظيمِ، رَبَّنا ورَبَّ كُلِّ شَيْءٍ، فالِقَ الحَبِّ والنَّوى، ومُنْزِلَ التَّوْراةِ والإِنْجيلِ والفُرْقانِ، أَعوذُ بِكَ مِن شَرِّ كُلِّ شَيْءٍ أَنْتَ آخِذٌ بِناصِيَتِهِ، اللّهُمَّ! أَنْتَ الأَوَّلُ؛ فلَيسَ قَبْلَكَ شيءٌ، وأَنْتَ الآخِرُ؛ فلَيسَ بَعْدَكَ شَيْءٌ، وأَنْتَ الظّاهِرُ؛ فلَيسَ فَوْقَكَ شَيْءٌ، وأَنْتَ الباطِنُ؛ فلَيسَ دونَكَ شَيْءٌ، اقْضِ عَنّا الدَّيْنَ، وأَغْنِنا مِنَ الفَقْرِ».

وكانَ يَرْوي ذٰلِكَ عَنْ أَبي هُرَيرَةَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ عن النبيِّ ﷺ.

1899. Suhejl je rekao: Ebu Salih bi nam naređivao, kada bi neko od nas htio da zaspi, da legne na desnu stranu i prouči: **Allahumme Rabbe-s-semavati ve Rabbe-l-erdi ve Rabbe-l-'arši-l-'azim. Rabbena ve Rabbe kulli šej'in falika-l-habbi ve-n-neva. Munzile-t-Tevrati ve-l-Indžili ve-l-Furkani. E'uzu bike min šerri kulli šej'in Ente ahizu bi nasijetihi. Allahumme Ente-l-evvelu fe lejse kableke šej'un, ve Ente-l-ahiru fe lejse ba'deke šej'un. Ve Ente-z-zahiru fe lejse fevkake šej'un, ve Ente-l-batinu fe lejse duneke šej'un. Ikdi 'anne-d-dejne, ve agnina mine-l-fakri.**

(Allahu, Gospodaru nebesa, Zemlje i veličanstvenog Arša. Naš Gospodaru i Gospodaru svega. Ti si Onaj koji daje da pucaju sjemenke i košpice. Ti si spustio Tevrat, Indžil i Kur'an. Utječem Ti se od svega što je u Tvojoj vlasti. Ti si prvi i prije Tebe nema ništa. Ti si posljednji i poslije Tebe nema ništa. Ti si iznad svega i iznad Tebe nema ništa. Ti si skriven a Tebe ništa ne sprečava od

nadziranja Tvojih stvorenja. Ukloni od nas dug i sačuvaj nas siromaštva.)

Ovo je on prenosio preko Ebu Hurejrea od Poslanika, ﷺ.

١٩٠٠ - عنْ أبي هُريرَةَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ أَنَّ رسولَ اللّهِ ﷺ قالَ: «إذا أوى أحَدُكُمْ إلى فِراشِهِ؛ فَلْيَأْخُذْ داخِلَةَ إزارِهِ، فَلْيَنْفُضْ بِها فِراشَهُ، ولْيُسَمِّ اللّهَ؛ فإنَّه لا يَعْلَمُ ما خَلَفَهُ بَعْدَهُ على فِراشِهِ، فإذا أرادَ أنْ يَضطَجِعَ؛ فلْيَضطَجِعْ على شِقِّهِ الأيْمَنِ، ولْيَقُلْ: سُبْحانَكَ اللهُمَّ رَبِّي، بِكَ وَضَعْتُ جَنْبِي، وبِكَ أَرْفَعُهُ، إنْ أَمْسَكْتَ نَفْسِي؛ فاغْفِرْ لَها، وإنْ أَرْسَلْتَها؛ فاحْفَظْها بِما تَحْفَظُ بِهِ عِبادَكَ الصّالِحينَ».

1900. Ebu Hurejre, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Kada neko od vas dođe do svoje postelje neka uzme kraj svoga donjeg ogrtača i njime otrese svoju postelju i neka kaže: Bismillahi, jer on ne zna šta je ušlo poslije njega u njegovu postelju.***

***A kada htjedne da legne, neka to učini na desnu stranu i neka rekne:* Subhanekllahumme Rabbi, bike veda'tu dženbi, ve bike erfe'uhu. In emsekte nefsi fagfir leha, ve in erselteha fahfezha bima tahfezu bihi' ibadeke-s-salihin.**

(Neka je Tebi slava, Allahu, Gospodaru moj. S tvojim imenom liježem i ustajem. Ako uzmeš moju dušu oprosti joj, a ako je vratiš sačuvaj je onako kako čuvaš Svoje dobre robove.)

١٩٠١ - عنْ أنسٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ أنَّ رسولَ اللّهِ ﷺ كانَ إذا أوى إلى فِراشِهِ؛ قالَ: «الحَمْدُ للّهِ الذي أطْعَمَنا وسَقانا، وكَفانا وآوانا، فكَمْ مِمَّنْ لا كافِيَ لهُ ولا مُؤْوِيَ».

1901. Enes, ﵁, prenosi da bi Allahov Poslanik, ﷺ, kada bi lijegao u postelju, rekao: **El-Hamdu lillahillezi et'amena ve sekana ve kefana ve avana. Fekem mimmen la kafije lehu va la mu'vi.**

(Hvala Allahu koji me je nahranio, napojio, učinio me neovisnim i dao mi smještaj.)

Koliko li je samo onih koji nemaju skrbnika niti onoga ko im daje smještaj?

باب التَّسْبيحِ بعدَ صَلاةِ الصُّبْحِ

١٩٠٢ - عن جُويرية رضيَ اللَّهُ عَنها؛ أنَّ النبيَّ ﷺ خَرجَ مِن عِنْدِها بُكْرَةً حينَ صَلَّى الصُّبْحَ، وهيَ في مَسْجِدِها، ثمَّ رَجَعَ بَعْدَ أنْ أَضْحى وهِيَ جالِسَةٌ، فقالَ: «ما زلْتِ على الحالِ الَّتي فارَقْتُكِ عَلَيْها؟». قالَتْ: نعمْ. قالَ النبيُّ ﷺ: «لَقَدْ قُلْتُ بَعْدَكِ أَرْبَعَ كَلِماتٍ، ثَلاثَ مَرَّاتٍ، لوْ وُزِنَتْ بِما قُلْتِ مُنْذُ اليَوْمِ؛ لَوَزَنَتْهُنَّ: سُبْحانَ اللَّهِ وبِحَمْدِهِ؛ عَدَدَ خَلْقِهِ، ورِضا نفسِهِ، وزِنَةَ عَرْشِهِ، ومِدادَ كَلِماتِهِ».

وفي رِوايَةٍ أُخْرى عَنها؛ قالَ: «سُبْحانَ اللَّهِ عَدَدَ خَلْقِهِ، سُبْحانَ اللَّهِ رِضا نَفْسِهِ، سُبْحانَ اللَّهِ زِنَةَ عَرْشِهِ، سُبْحانَ اللَّهِ مِدادَ كَلِماتِهِ».

SLAVLJENJE ALLAHA – *TESBIH* POSLIJE SABAH-NAMAZA

1902. Džuvejrijja, ﵂, prenosi da je Vjerovjesnik, ﷺ, jednog jutra, nakon što je klanjao sabah-namaz, izišao od nje rano a ona je ostala na mjestu na kojem je klanjala. Vratio se nakon što je Sunce već izašlo a ona je i dalje sjedila u na istom mjestu.[1]

Upitao ju je: ***Još si u položaju u kojem sam te ostavio?!***

Rekla je: *Da!*

Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Poslije tebe sam rekao četiri riječi tri puta. Kada bi se izmjerile s onim što si ti rekla do sada, prevagnule bi. To su:* Subhanellahi ve bi hamdihi 'adede halkihi ve rida nefsihi ve zinete 'aršihi ve midade kelimatihi.**

[1] U drugom hadisu stoji: ***...a ispred nje košpe ili kamenčići, uči zikr na njih.*** Lanac prenosilaca je slab. Isti je slučaj sa svim hadisima u kojima se spominje upotreba košpi ili kamenčića pri zikru. Sunnet je učiti zikr na prste desne ruke.

(Slavljen je Allah i Njemu pripada hvala, koliko ima Njegovih stvorenja, koliko je On zadovoljan, koliko je težak Njegov Arš i koliko ima tinte s kojom su ispisane Njegove riječi!)

U drugoj predaji se kaže: ***Subhanellahi 'adede halkihi, subhanellahi rida nefsihi, subhanellahi zinete 'aršihi, subhanellahi midade kelimatihi.***

(Slvaljen je Allah koliko ima Njegovih stvorenja, slavljen je Allah koliko je On zadovoljan, slavljen je Allah koliko je težak Njegov Arš i slavljen je Allah koliko ima tinte kojom su ispisane Njegove riječi.)

١٩٠٣ ـ عن أبي هريرة رضي الله عنه؛ قال: قال رسول الله ﷺ: «مَن قال حين يُصبِحُ وحين يُمسي: سُبحانَ اللّهِ وبِحَمْدِهِ مِائةَ مَرَّةٍ؛ لم يأتِ أحدٌ يومَ القيامةِ بأفضلَ مِمّ جاء بِهِ؛ إلاَّ أحَدٌ قال مِثْلَ ما قال، أوْ زادَ علَيْهِ».

1903. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Ko kaže, kada osvane i omrkne:* Subhanellahi ve bihamdihi! (Neka je slavljen i hvaljen Allah!), *stotinu puta, niko na Sudnjem danu neće doći s nečim boljim od njega, osim onoga ko je rekao kao i on ili je više puta to rekao.***

باب في فضائل التَّسبيح

١٩٠٤ ـ عن أبي هُريرَةَ رضي الله عنه؛ قال: قال رسول الله ﷺ: «كَلِمَتانِ؛ خَفيفَتانِ على اللِّسانِ، ثَقيلَتانِ في المِيزانِ، حَبيبَتانِ إلى الرَّحمنِ: سُبْحانَ اللهِ وبِحَمْدِهِ، سُبْحانَ اللهِ العَظيمِ».

O ODLIKAMA SLAVLJENJA ALLAHA - *TESBIH*

1904. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Dvije riječi su lahke jeziku, teške na vagi i drage Svemilosnom, a to su:* Subhanellahi ve bihamdihi subhanellahi-l-'azim.**

(Neka je slavljen i hvaljen Allah, neka je slavljen Allah Veličanstveni!)

١٩٠٥ ـ عنْ أبِي هُريرَةَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «لأنْ أقولَ: سُبْحانَ اللّهِ، والحَمْدُ للّهِ، ولا إلٰهَ إلاّ اللّهُ، واللّهُ أكبَرُ، أحبُّ إليَّ ممّا طَلَعَتْ عليهِ الشّمْسُ».

1905. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: *Da kažem:* **Subhanellahi ve-l-hamdu lillahi ve la ilahe illellahu vallahu ekber! (Slava Allahu, hvala Allahu, nema drugog boga osim Allaha, Allah je najveći !)**, *draže mi je od svega što Sunce obasjava.*

بابٌ في التَّهليلِ والتَّحْميدِ والتَّكْبير

١٩٠٦ ـ عنْ موسى الجُهَنيِّ، عنْ مُصْعَبِ بنِ سعدٍ، عنْ أبيهِ رضيَ اللّهُ عنهُم؛ قالَ: جاءَ أعْرابيٌّ إلى رسولِ اللّهِ ﷺ، فقالَ: علّمْني كَلاماً أقولُهُ. قالَ: «قُلْ: لا إلٰهَ إلاّ اللّهُ وَحْدَهُ لا شريكَ لَهُ، اللّهُ أكْبَرُ كَبيراً، والحَمْدُ للّهِ كَثيراً، سُبْحانَ اللّهِ رَبِّ العالَمينَ، لا حَوْلَ ولا قُوّةَ إلاّ باللّهِ العَزيزِ الحَكيمِ». قالَ: فَهٰؤلاءِ لِرَبّي؛ فَما لي؟ قالَ: «قُلْ: اللّهمَّ اغْفِرْ لي، وارْحَمْني، واهْدِني، وارْزُقْني».

قالَ موسى: أمّا (عافِني)؛ فأنا أتَوَهَّمُ، وما أدْري.

O TEHLILU, TAHMIDU I TEKBIRU

1906. Musa el-Džuheni prenosi od Mus'aba b. Se'ida a on od svog oca, ﷺ, da je rekao: Neki beduin je došao Allahovom Poslaniku, ﷺ, i rekao: *Poduči me riječima koje ću učiti!*

Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Reci:*** **La ilahe illellahu vahdehu la šerike leh. Allahu ekber kebira, ve-l-hamdu lillahi kesira. Subhanellahi Rabbi-l-'alemin. La havle vela kuvvete illa billahi-l-'azizi-l-hakim.**

(Nema boga osim Allaha. On je Jedini i nema ortaka. Allah je najveći i neka mu je neizmjerna hvala. Neka je slava Gospodaru

svjetova. Nema moći niti snage osim s Allahom Veličanstvenim i Mudrim.)

Beduin je rekao: *To je za Mog Gospodara, a šta ima za mene?*

Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Reci:* Allahummagfirli verhamni vehdini ver zukni. (Allahu, oprosti mi, smiluj mi se, uputi me i opskrbi me.)**

Musa je rekao: Što se tiče riječi – **ve afini (daj mi zdravlje)**, mislim da je i to rekao, ali nisam siguran.

بابٌ أحَبُّ الكلام إلى الله: سُبْحانَ اللَّهِ وبِحَمْدِه

١٩٠٧ - عنْ أبي ذَرٍّ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «ألا أُخبِرُكَ بِأحَبِّ الكَلامِ إلى اللَّهِ عزَّ وجلَّ؟». قلتُ: يا رسولَ اللَّهِ! أخبِرْني بِأحَبِّ الكَلامِ إلى اللَّهِ عزَّ وجلَّ. فقالَ: «إنَّ أحَبَّ الكَلامِ إلى اللَّهِ عزَّ وجلَّ: سُبْحانَ اللَّهِ وبِحَمْدِهِ».

NAJDRAŽI GOVOR ALLAHU JE: *SUBHANELLAHI VE BIHAMDIHI*

1907. Ebu Zerr, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Hoćeš li da te obavijestim koji je govor najdraži Allahu, ﷻ?***

Rekao sam: *Allahov Poslaniče, obavijesti me o Allahu, ﷻ, najdražem govoru?* Rekao je: ***Najdraži govor Allahu, ﷻ, je: Subhanellahi ve bihamdihi. (Neka je slavljen i hvaljen Allah.)***

بابٌ فِيمَنْ: قالَ: لا إِلٰهَ إِلاَّ اللّٰهُ وَحْدَهُ،
لا شَرِيكَ لَهُ؛ فِي يَوْمٍ مِائَةَ مَرَّةٍ

١٩٠٨ - عن أبي هُرَيرَةَ رضيَ اللّٰهُ عنهُ؛ أَنَّ رسولَ اللّٰهِ ﷺ قالَ:
«مَنْ قالَ: لا إِلٰهَ إِلاَّ اللّٰهُ وحْدَهُ، لا شَرِيكَ لهُ، لهُ المُلْكُ، ولهُ الحَمْدُ، وهُوَ على كلِّ شَيْءٍ قَديرٌ؛ فِي يَوْمٍ مِائَةَ مَرَّةٍ؛ كانَتْ لهُ عَدْلَ عَشْرِ رِقابٍ، وكُتِبَتْ لَهُ مِائَةُ حَسَنَةٍ، ومُحِيَتْ عنهُ مِائَةُ سَيِّئَةٍ، وكانَتْ لهُ حِرْزاً مِنَ الشَّيْطانِ يَوْمَهُ ذٰلِكَ حتَّى يُمْسِيَ، ولَمْ يَأْتِ أَحَدٌ أَفْضَلَ مِمَّا جاءَ بِهِ؛ إِلاَّ أَحَدٌ عَمِلَ أَكْثَرَ مِنْ ذٰلِكَ.

ومَنْ قالَ: سُبْحانَ اللّٰهِ وبِحَمْدِهِ؛ فِي يَوْمٍ مِائَةَ مَرَّةٍ؛ حُطَّتْ عنهُ خَطاياهُ، ولَوْ كانَتْ مِثْلَ زَبَدِ البَحْرِ».

O ONOME KO KAŽE U JEDNOM DANU STOTINU PUTA: *LA ILAHE ILLELLAHU VAHDEHU LA ŠERIKE LEH*

1908. Ebu Hurejre, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Ko kaže:* La ilahe illellahu vahdehu la šerike leh, lehu-l-mulku ve lehu-l-hamdu ve huve 'ala kulli šej'in kadir - *u jednom danu stotinu puta, imat će nagradu kao da je oslobodio deset robova, bit će mu upisano stotinu sevapa i bit će mu izbrisano stotinu grijeha i to će mu biti zaštita od šejtana toga dana sve dok ne omrkne. Na Sudnjem danu niko neće doći s boljim djelom od toga, izuzev onog ko to češće čini.***

A *ko kaže:* Subhanellahi ve bihamdihi! (Neka je slavljen i hvaljen Allah!) - *u jednom danu stotinu puta, bit će mu izbrisani grijesi pa makar ih bilo koliko morske pjene.*

بابٌ فيمَنْ سَبَّحَ مِائَةَ تَسْبِيحَةٍ

١٩٠٩ - عنْ سعدِ بنِ أبي وَقَّاص رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: كُنَّا عِنْدَ رسولِ اللَّهِ ﷺ، فقالَ: «أَيَعْجِزُ أَحَدُكُمْ أَنْ يَكْسِبَ كُلَّ يَوْمٍ أَلْفَ حَسَنَةٍ؟». فَسَأَلَهُ سائِلٌ مِنْ جُلَسائِهِ: كَيْفَ يَكْسِبُ أَحَدُنا أَلْفَ حَسَنَةٍ؟ قالَ: «يُسَبِّحُ مِائَةَ تَسْبِيحَةٍ؛ فيُكْتَبُ له أَلْفُ حَسَنَةٍ، ويُحَطُّ عنهُ أَلْفُ خَطِيئَةٍ».

O ONOME KO PROUČI STOTINU PUTA: *SUBHANELLAH*

1909. S'ad b. ebi Vekkas, ﷺ, je rekao: Bili smo kod Allahovog Poslanika, ﷺ, pa je upitao: ***Zar ne može neko od vas zaraditi svakog dana po hiljadu sevapa?***

Neko od prisutnih ga je priupitao: *Kako da neko od nas zaradi hiljadu sevapa?*

Rekao je: ***Neka izgovori stotinu puta subhanellahi! Za to djelo bit će mu upisano hiljadu sevapa i izbrisano hiljadu grijeha.***

كِتابُ التَّعَوُّذِ وغَيْرِهِ

POGLAVLJE O TRAŽENJU ZAŠTITE OD ALLAHA I DRUGOM

بابُ التَّعَوُّذِ مِن شَرِّ الفِتَنِ

١٩١٠ ـ عَنْ عائشةَ رضيَ اللَّهُ عنها؛ أنَّ رسولَ اللَّهِ ﷺ كانَ يَدْعو بِهٰؤُلاءِ الدَّعَواتِ: «اللهُمَّ! إنِّي أعوذُ بِكَ مِن فِتْنَةِ النَّارِ وعَذابِ النَّارِ، وفِتْنَةِ القَبْرِ وعَذابِ القَبْرِ، ومِن شَرِّ فِتْنَةِ الغِنى، ومِن شَرِّ فِتْنَةِ الفَقْرِ، وأَعوذُ بِكَ مِن شَرِّ فِتْنَةِ المَسيحِ الدَّجّالِ، اللهُمَّ! اغْسِلْ خَطايايَ بِماءِ الثَّلجِ والبَرَدِ، ونَقِّ قَلْبي مِن الخَطايا كَما نَقَّيتَ الثَّوْبَ الأَبْيَضَ مِن الدَّنَسِ، وباعِدْ بَيْني وبَيْنَ خَطايايَ كَما باعَدْتَ بينَ المَشرِقِ والمَغرِبِ، اللهُمَّ إنِّي أعوذُ بِكَ مِن الكَسَلِ والهَرَمِ، والمَأْثَمِ والمَغْرَمِ».

TRAŽENJE ZAŠTITE OD ZLA SMUTNJE

1910. 'Aiša, ﵂, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, učio ove dove: **Allahumme inni e'uzu bike min fitneti-n-nari, ve azabi-n-nari, ve fitneti-l-kabri, ve azabi-l-kabri, ve min šerri fitneti-l-gina ve min šerri fitneti-l-fakri. Ve e'uzu bike min šerri fitneti-l-Mesihi-d-Dedždžal.**

Allahummegsil hatajaje bi mai-s-seldži ve-l-beredi, ve nekki kalbi mine-l-hataja kema nekkajte-s-sevbe-l-ebjeda mine-d-denesi, ve ba'id bejni ve bejne hatajaje kema ba'adte bejne-l-mešriki ve-l-magribi. Allahumme inni e'uzu bike mine-l-keseli ve-l-heremi ve-l-me'semi ve-l-magremi.

(Allahu, od Tebe tražim zaštitu od iskušenja Vatre i kazne u Džehennemu, kaburske smutnje i kazne, od zla smutnje bogatstva i zla smutnje siromaštva. Utječem Ti se od zla smutnje Dedždžala.

Allahu, operi moje grijehe snijegom i grâdom i očisti moje srce od grijeha kao što se očisti bijela odjeća od prljavštine. Allahu, udalji me od mojih grijeha kao što si udaljio istok od zapada. Allahu, ja Ti se utječem od lijenosti, starosti, grijeha i duga.)

بابٌ في التَّعَوُّذِ مِن العَجْزِ والكَسَلِ

١٩١١ - عن أنسِ بنِ مالكٍ رضيَ اللهُ عنهُ؛ قالَ: كانَ رسولُ اللهِ ﷺ يقولُ: «اللهمَّ إنِّي أعوذُ بكَ مِن العَجْزِ والكَسَلِ، والجُبْنِ والهَرَمِ والبُخْلِ، وأعوذُ بكَ مِن عَذابِ القَبْرِ، ومِن فِتْنَةِ المَحْيا والمَماتِ».

TRAŽENJE ZAŠTITE OD NEMOĆI I LIJENOSTI

1911. Enes b. Malik, ﷺ, prenosi da bi Allahov Poslanik, ﷺ, učio ovu dovu: **Allahumme inni e'uzu bike mine-l-'adžzi ve-l-keseli ve-l-džubni ve-l-heremi ve-l-buhli ve e'uzu bike min azabi-l-kabri ve min fitneti-l-mahja ve-l-memat.**

(Allahu, utječem Ti se od nemoći i lijenosti, kukavičluka, starosti i škrtosti, utječem se i od kaburskog azaba i životnih i smrtnih iskušenja.)

بابٌ في التَّعَوُّذِ مِن سُوءِ القَضاءِ ودَرَكِ الشَّقاءِ

١٩١٢ - عن أبي هُريرَةَ رضيَ اللهُ عنهُ؛ أنَّ النبيَّ ﷺ كانَ يَتَعَوَّذُ مِن سُوءِ القَضاءِ، ومِن دَرَكِ الشَّقاءِ، ومِن شَماتَةِ الأعداءِ، ومِن جُهْدِ البَلاءِ.

O TRAŽENJU ZAŠTITE OD LOŠEG ODREĐENJA I UZROKA PROPASTI

1912. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da bi Vjerovjesnik, ﷺ, tražio zaštitu od lošeg određenja, i uzroka propasti, zlobe neprijatelja i teških iskušenja. 'Amr prenosi da je Sufjan,[1] u svojoj predaji, rekao: *Sumnjam da sam dodao jedno od ovog.*

---

[1] Sufjan b. Ujejne. U Buharijinom *Sahihu* stoji: Rekao je Sufjan: *Tri, a ja sam dodao jednu, ne znam koju.* Ismaili je naveo, od njega, da je dodao: *Zlobe neprijatelja.* Postoji mogućnost da je Sufjan, prenoseći hadis, pojašnjavao dodatu rečenicu, ali vremenom je to zaboravio. Nakon toga je prenosio hadis upozoravajući da je nešto dodao. To sam prenio iz *Komentara.*

بابٌ في التَّعَوُّذِ مِن سُوءِ القَضاءِ ودَرَكِ الشَّقاءِ

١٩١٢ ـ عنْ أَبي هُريرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ أَنَّ النبيَّ ﷺ كانَ يَتَعَوَّذُ مِن سُوءِ القَضاءِ، ومِنْ دَرَكِ الشَّقاءِ، ومِنْ شَماتَةِ الأَعْداءِ، ومِن جُهْدِ البَلاءِ.

قال عَمرٌو في حَديثِهِ: قالَ سُفْيانُ: أَشُكُّ أَنِّي زِدْتُ واحِدَةً مِنْها.

TRAŽENJE ZAŠTITE OD NESTANKA BLAGODATI

1913. 'Abdullah b. Omer, ﵄, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, učio i ovu dovu: ***Allahumme inni e'uzu bike min zevali n'imetike, ve tehavvuli 'afijetike, ve fudžaeti nikmetike, ve džemi'i sehatike.***

(Utječem Ti se, Allahu, od nestanka Tvojih blagodati, preobražaja Tvoje zaštite, iznenadne Tvoje kazne i svake vrste Tvoje srdžbe.)

بابٌ تَشْميتُ العاطِسِ إِذا حَمِدَ اللَّهَ

١٩١٤ ـ عنْ أَنسِ بنِ مالكٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: عَطَسَ عِنْدَ النبيِّ ﷺ رَجُلانِ، فَشَمَّتَ أَحَدَهُما، ولمْ يُشَمِّتِ الآخَرَ، فقالَ الَّذي لَمْ يُشَمِّتْهُ: عَطَسَ فُلانٌ فَشَمَّتَّهُ، وعَطَسْتُ أَنا فَلَمْ تُشَمِّتْني؟! قالَ: **«إِنَّ هٰذا حَمِدَ اللَّهَ، وإِنَّك لمْ تَحْمَدِ اللَّهَ عَزَّ وجلَّ»**.

O NAZDRAVLJANJU ONOME KO KIHNE I KAŽE: *ELHAMDULILLAH*

1914. Enes b. Malik, ﵁, je rekao: Kod Allahovog Poslanika, ﷺ, su kihnula dva čovjeka. Jednog od njih je blagosiljao a drugog nije.[1]

Onaj koga nije blagosiljao je rekao: *Ovaj je kihnuo pa si mu rekao: Jerhamukellah!, a kada sam ja kihnuo nisi to meni rekao.*

Poslanik, ﷺ, je rekao: ***On je rekao elhamdulillahi, a ti nisi.***

---

[1] Nazdravljanje ili blagosiljanje prema Poslanikovoj, ﷺ, praksi jeste: kada čovjek kihne i izgovori: *Elhamdulillah!*, da mu se na to uzvrati: *Jerhamukellah!* Ili: *Jerhamukumullah!* (op. prev.).

١٩١٥ ـ عنْ إِياسِ بنِ سَلَمَةَ؛ أَنَّ أَباه حدَّثَهُ؛ أَنَّهُ سَمِعَ النبيَّ ﷺ، وعَطَسَ رَجُلٌ عِنْدَهُ، فقالَ لهُ: «يَرْحَمُكَ اللّهُ». ثمَّ عَطَسَ أُخرى، فقالَ لهُ رسولُ اللّهِ ﷺ: «الرَّجُلُ مَزْكومٌ».

1915. Ijas b. Seleme prenosi da mu je otac pričao da je čuo kada je kod Vjerovjesnika, ﷺ, kihnuo neki čovjek, a on mu rekao: ***Jerhamukellah! (Allah ti se smilovao!)***

Potom je ponovno kihnuo, pa je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Ovaj čovjek je nahlađen.***

كِتابُ التَّوْبَةِ وقَبولها وسِعَةِ رَحْمَةِ اللَّهِ عزَّ وجلّ وغَيْرِ ذلِكَ

POGLAVLJE O TEVBI, NJENOM PRIMANJU, SVEOBUHVATNOSTI ALLAHOVE, ﷻ, MILOSTI I SLIČNIM PITANJIMA

بابٌ في الأمرِ بالتَّوْبَةِ

١٩١٦ ـ عنْ أبي بُرْدَةَ؛ قالَ: سَمِعْتُ الأغرَّ، وكانَ مِن أصْحابِ النبيِّ ﷺ، يُحدِّثُ ابنَ عُمَرَ رضيَ اللهُ عنهُما؛ قالَ: قالَ رسولُ اللهِ ﷺ: «ياأيُّها النّاسُ! توبوا إلى اللهِ؛ فإنّي أتوبُ إلى اللهِ في اليَوْمِ مِائَةَ مَرَّةٍ».

O NAREĐENJU POKAJANJA

1916. Ebu Burde veli: Čuo sam El-Egarra, koji je bio ashab Allahovog Poslanika, ﷺ, kako kaže Ibn Omeru, ؓ, da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Ljudi, pokajte se Allahu,*[1] *jer ja mu se kajem po stotinu puta dnevno.*[2]**

[1] Riječima: *Etubu ilellah. (Kajem se Allahu.)* (op. prev.).
[2] Tevba je uslovljena s tri uslova (šarta):
- Ostavljanje grijeha,
- Kajanje za ono što je učinjeno,
- Donošenje čvrste odluke da to više ne čini.

Ukoliko je grijeh počinjen prema stvorenjima, mora ispuniti i četvrti uslov, da vrati ono što im pripada. (op. prev.).

بابُ الحضّ على التَّوبَةِ

١٩١٧ - عنِ الحارثِ بنِ سُوَيْدٍ؛ قالَ: دَخَلْتُ على عبدِاللّهِ أعودُهُ وهو مَريضٌ، فَحَدَّثنا بِحَديثَيْنِ: حَديثاً عنْ نَفْسِهِ، وحَديثاً عنْ رسولِ اللّهِ ﷺ؛ قالَ: سَمِعْتُ رسولَ اللّهِ ﷺ يَقولُ: «لَلّهُ أَشَدُّ فَرَحاً بِتَوْبَةِ عَبْدِهِ المُؤمِنِ مِن رَجُلٍ في أَرْضٍ دَوِّيَّةٍ مُهْلِكَةٍ، مَعَهُ راحِلَتُهُ، عَلَيْها طَعامُهُ وشَرابُهُ، فنامَ، فاسْتَيْقَظَ وقدْ ذَهَبَتْ، فطَلَبَها حتَّى أَدْرَكَهُ العَطَشُ، ثمَّ قالَ: أَرْجِعُ إِلى مَكاني الَّذي كُنْتُ فيهِ فأَنامُ حتَّى أَموتَ، فوَضَعَ رَأْسَهُ على ساعِدِهِ لِيَموتَ، فاسْتَيْقَظَ وعِنْدَهُ راحِلَتُهُ، عَلَيْها زادُهُ وطَعامُهُ وشَرابُهُ؛ فاللّهُ أَشَدُّ فَرَحاً بِتَوْبَةِ العَبْدِ المُؤمِنِ مِن هٰذا بِراحِلَتِهِ وزادِهِ».

PODSTICANJE NA POKAJANJE

1917. El-Haris b. Suvejd je rekao: Otišao sam posjetiti Abdullaha kada je bio bolestan. Tada nam je ispričao dva hadisa.

Jedan svoj[1] a drugi od Allahovog Poslanika, ﷺ.

Rekao je: *Čuo sam Allahovaog Poslanika, ﷺ, kada je rekao:* ***Allah se više obraduje pokajanju Svog roba vjernika nego čovjek u pustoj, neplodnoj i sušnoj zemlji koji sa sobom vodi jahalicu na kojoj su njegova hrana i piće. U takvoj zemlji čovjek je zaspao, probudio se i vidio da mu nema jahalice. Tražio ju je sve dok nije ožednio, a potom je rekao:*** **Vratit ću se na mjesto na kojem sam bio i spavat ću dok ne umrem.**

Stavio je glavu na svoju nadlakticu da umre. Kad se probudio, vidio je uza se svoju jahalicu na kojoj su bili njegova hrana i piće.

Allah se više obraduje pokajanju Svog roba vjernika nego čovjek koji pronađe svoju jahalicu i opskrbu.

---

[1] Muslim ovaj hadis nije naveo ali ga je naveo Buharija. Hadis glasi: ***Vjernik vidi svoje grijehe kao onaj koji sjedi ispod nekog brda i boji se da ne padne na njega, a grešnik vidi svoje grijehe kao muhu koja mu prođe pored nosa pa učini ovako*** *(pokazujući kako je otjera s nosa)*.

بابٌ في الصِّدقِ في التَّوبَةِ، وقَوْلِهِ عزَّ وجلَّ:
﴿وعلى الثلاثة الذين خلفوا﴾

١٩١٨ - عنِ ابنِ شِهابٍ؛ قالَ: ثُمَّ غَزا رسولُ اللَّهِ ﷺ غَزوَةَ تَبوكَ وهُو يُريدُ الرُّومَ ونَصارى العَرَبِ بِالشَّامِ.

قالَ ابنُ شِهابٍ: فأَخبَرَني عبدُالرحمٰنِ بنُ عبدِاللَّهِ بنِ كَعْبِ بنِ مالِكٍ؛ أَنَّ عبدَاللَّهِ بنَ كَعْبِ بنِ مالِكٍ - وكانَ قائِدَ كَعْبٍ من بَنيهِ حينَ عَمِيَ -؛ قالَ: سَمِعتُ كَعْبَ بنَ مالِكٍ يُحدِّثُ حَديثَهُ حينَ تَخلَّفَ عنْ رسولِ اللَّهِ ﷺ في غَزْوَةِ تبوكَ.

قالَ كَعْبُ بنُ مالِكٍ: لَمْ أَتَخلَّفْ عنْ رسولِ اللَّهِ ﷺ في غَزْوَةٍ غَزاها قَطُّ؛ إلاَّ في غَزْوَةِ تَبوكَ؛ غيرَ أَنِّي تَخلَّفْتُ في غَزْوَةِ بَدْرٍ، ولَمْ يُعاتِبْ أَحداً تَخلَّفَ عنهُ، إنَّما خَرَجَ رسولُ اللَّهِ ﷺ والمُسْلِمونَ يُريدونَ عِيرَ قُرَيْشٍ، حتَّى جَمَعَ اللَّهُ بَيْنَهُمْ وبَيْنَ عَدُوِّهِمْ على غَيْرِ مِيْعادٍ، ولقدْ شَهِدْتُ مَعَ رسولِ اللَّهِ ﷺ لَيْلَةَ العَقَبَةِ حينَ تَواثَقْنا على الإِسْلامِ، وما أُحِبُّ أَنَّ لي بِها مَشْهَدَ بَدْرٍ، وإنْ كانَتْ بَدْرٌ أَذْكَرَ في النَّاسِ مِنْها.

وكانَ مِن خَبَري حِينَ تَخلَّفْتُ عنْ رسولِ اللَّهِ ﷺ في غَزْوَةِ تَبوكَ: أَنِّي لَمْ أَكُنْ قَطُّ أَقْوى ولا أَيْسَرَ مِنِّي حينَ تَخلَّفْتُ عنهُ في تِلْكَ الغَزْوَةِ، واللَّهِ؛ ما جَمَعْتُ قَبْلَها راحِلَتَيْنِ قَطُّ حتَّى جَمَعْتُهُما في تِلْكَ الغَزْوَةِ.

فغَزاها رسولُ اللَّهِ ﷺ في حَرٍّ شَديدٍ، واسْتَقْبَلَ سَفَراً بَعيداً ومَفازاً، واسْتَقْبَلَ عَدُوّاً كَثيراً، فَجَلا لِلْمُسْلِمين أَمْرَهُمْ؛ لِيَتَأَهَّبوا أُهْبَةَ غَزْوِهِمْ، فأَخْبَرَهُمْ بِوَجْهِهِمُ الَّذي يُريدُ، والمُسْلِمونَ مَعَ رسولِ اللَّهِ ﷺ كَثيرٌ، ولا يَجْمَعُهُمْ كِتابٌ حافِظٌ (يُريدُ بِذٰلِكَ الدِّيوانَ). قالَ كَعْبٌ: فَقَلَّ رَجُلٌ يُريدُ أَنْ يَتَغَيَّبَ، يَظُنُّ أَنَّ ذٰلِكَ سَيَخْفى لهُ؛ ما لَمْ يَنْزِلْ فيهِ وَحْيٌ مِن اللَّهِ عزَّ وجلَّ.

وغَزا رسولُ اللَّهِ ﷺ تِلْكَ الغَزْوَةَ حينَ طابَتِ الثِّمارُ والظِّلالُ، فأَنا إِلَيْها أَصْعَرُ، فتَجَهَّزَ رسولُ اللَّهِ ﷺ والمُسْلِمونَ مَعَهُ، وطَفِقْتُ أَغْدو لِكَيْ أَتَجَهَّزَ مَعَهُمْ، فأَرْجِعُ ولَمْ أَقْضِ شَيْئاً، وأَقولُ في نَفْسي: أَنا قادِرٌ على ذٰلِكَ إذا أَرَدْتُ، فلَمْ يَزَلْ ذٰلِكَ يَتَمادى بي، حتَّى اسْتَمَرَّ

بِالنَّاسِ الجِدُّ، فأَصْبَحَ رسولُ اللّهِ ﷺ غادِياً، والمُسْلِمونَ مَعَهُ، ولَمْ أَقْضِ مِن جَهازي شَيْئاً، ثمَّ غَدَوْتُ، فرَجَعْتُ ولَمْ أَقْضِ شَيْئاً، فلَمْ يَزَلْ ذٰلِكَ يَتَمادى بي حتَّى أَسْرَعوا وتَفارَطَ الغَزْوُ، فهَمَمْتُ أَنْ أَرْتَحِلَ فأُدْرِكَهُم ـ فيا لَيْتَني فَعَلْتُ ـ، ثمَّ لمْ يُقَدَّرْ ذٰلِكَ لي.

فطَفِقْتُ إذا خَرَجْتُ في النَّاسِ بَعْدَ خُروجِ رسولِ اللّهِ ﷺ يَحزُنُني أنّي لا أَرى لي أُسْوَةً؛ إلاَّ رَجُلاً مَغْموصاً عليهِ في النِّفاقِ، أَوْ رَجُلاً مِمَّنْ عَذَرَ اللّهُ عزَّ وجلَّ مِن الضُّعَفاءِ.

ولَمْ يَذْكُرْني رسولُ اللّهِ ﷺ حتَّى بَلَغَ تَبوكاً، فقالَ وهُو جالِسٌ في القَوْمِ بِتَبوكَ: **«ما فَعَلَ كَعْبُ بنُ مالِكٍ؟»**. قالَ رَجُلٌ مِن بَني سَلِمَةَ: يا رسولَ اللّهِ! حَبَسَهُ بُرْداهُ والنَّظَرُ في عِطْفَيْهِ. فقالَ لهُ مُعاذُ بنُ جَبَلٍ: بِئْسَ ما قُلْتَ، واللّهِ يا رسولَ اللّهِ؛ ما عَلِمْنا عليهِ إلاَّ خَيْراً.

فسَكَتَ رسولُ اللّهِ ﷺ، فبَيْنا هُو على ذٰلِكَ؛ إذْ رَأى رَجُلاً مُبَيِّضاً يَزولُ بهِ السَّرابُ، فقالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: **«كُنْ أَبا خَيْثَمَةَ»**. فإذا هُو أبو خَيْثَمَةَ الأنْصارِيُّ، وهُو الَّذي تَصَدَّقَ بِصاعِ التَّمْرِ حينَ لَمَزَهُ المُنافِقونَ.

فقالَ كَعْبُ بنُ مالِكٍ: فلَمَّا بَلَغَني أَنَّ رسولَ اللّهِ ﷺ قدْ تَوَجَّهَ قافِلاً مِن تَبوكَ؛ حَضَرَني بَثِّي، فطَفِقْتُ أَتَذَكَّرُ الكَذِبَ، وأَقولُ: بِما أَخْرُجُ مِن سَخَطِهِ غَداً؟ وأَسْتَعينُ على ذٰلِكَ كُلَّ ذي رَأْيٍ مِنْ أَهْلي، فلَمَّا قيلَ لي: إنَّ رسولَ اللّهِ ﷺ قدْ أَظَلَّ قادِماً؛ زاحَ عَنّي الباطِلُ، حتَّى عَرَفْتُ أَنّي لنْ أَنْجوَ مِنْهُ بِشَيْءٍ أَبَداً، فأَجْمَعْتُ صِدْقَهُ.

وصَبَّحَ رسولُ اللّهِ ﷺ قادِماً، وكانَ إذا قَدِمَ مِن سَفَرٍ؛ بَدَأَ بِالمَسْجِدِ، فرَكَعَ فيهِ رَكْعَتَيْنِ، ثمَّ جلَسَ للنَّاسِ، فلَمَّا فَعَلَ ذٰلِكَ؛ جاءَهُ المُخَلَّفونَ، فطَفِقوا يَعْتَذِرونَ إلَيْهِ، ويَحْلِفونَ لهُ، وكانوا بِضْعَةً وثَمانينَ رَجُلاً، فقَبِلَ مِنْهُم رسولُ اللّهِ ﷺ علانِيَتَهُمْ، وبايَعَهُمْ، واسْتَغْفَرَ لَهُم، ووَكَلَ سَرائِرَهُمْ إلى اللّهِ.

حتَّى جِئْتُ، فلَمَّا سَلَّمْتُ؛ تَبَسَّمَ؛ تَبَسُّمَ المُغْضَبِ، ثمَّ قالَ: **«تعالَ»**. فجِئْتُ أَمْشي حتَّى جَلَسْتُ بَيْنَ يَدَيْهِ، فقالَ لي: **«ما خَلَّفَكَ؟ أَلَمْ تَكُنْ قدِ ابْتَعْتَ ظَهْرَكَ؟»**. قالَ: قُلْتُ: يا رسولَ اللّهِ! إنّي واللّهِ؛

لوْ جَلَسْتُ عندَ غَيْرِكَ مِن أَهْلِ الدُّنيا؛ لَرَأَيْتُ أَنّي سَأَخْرُجُ مِن سَخَطِهِ بِعُذْرٍ، لقَدْ أُعْطِيتُ جَدَلاً، ولٰكِنِّي واللّهِ؛ لقدْ عَلِمْتُ؛ لَئِنْ حَدَّثْتُكَ اليَوْمَ حَديثَ كَذِبٍ تَرْضى بِهِ عَنِّي؛ لَيُوشِكَنَّ اللّهُ أنْ يُسْخِطَكَ عَلَيَّ، ولَئِنْ حَدَّثْتُكَ حَديثَ صِدْقٍ تَجِدُ عَلَيَّ فيهِ؛ إنِّي لأرْجو فيهِ عُقْبى اللّهِ. واللّهِ؛ ما كانَ لي عُذْرٌ، واللّهِ؛ ما كُنْتُ قَطُّ أَقْوى ولا أَيْسَرَ مِنِّي حينَ تَخَلَّفْتُ عَنْكَ. قالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: **«أمّا هٰذا؛ فقدْ صَدَقَ؛ فقُمْ حتّى يَقْضِيَ اللّهُ فِيكَ»**. فقُمْتُ.

وثارَ رِجالٌ مِن بَني سَلِمَةَ، فاتَّبعوني، فَقالوا لِي: واللّهِ؛ ما عَلِمْناكَ أَذْنَبْتَ ذَنْباً قَبْلَ هٰذا، لَقَدْ عَجَزْتَ في أنْ لا تَكونَ اعْتَذَرْتَ إلى رسولِ اللّهِ ﷺ بِما اعْتَذَرَ إليهِ المُخَلَّفونَ؛ فقدْ كانَ كافِيَكَ ذَنْبَكَ اسْتِغْفارُ رسولِ اللّهِ ﷺ لكَ. قالَ: فوَاللّهِ؛ ما زالوا يُؤَنِّبونني حتّى أَرَدْتُ أنْ أَرْجِعَ إلى رسولِ اللّهِ ﷺ، فأُكَذِّبَ نَفْسي. قالَ: ثُمَّ قُلْتُ لَهُمْ: هَلْ لَقِيَ هٰذا مَعي مِنْ أحَدٍ؟ قالوا: نعمْ؛ لَقِيَهُ مَعَكَ رَجُلانِ، قالا مِثْلَ ما قُلْتَ، وقِيلَ لَهُما مِثْلُ ما قِيلَ لَكَ. قالَ: قُلْتُ: مَن هُما؟ قالوا: مُرارَةُ بنُ رَبيعَةَ العامِرِيُّ، وهِلالُ بنُ أُمَيَّةَ الواقِفِيُّ. قالَ: فَذَكَروا لي رَجُلَيْنِ صالِحَيْنِ، قدْ شَهِدا بَدْراً، فِيهِما أُسْوَةٌ. قالَ: فَمَضَيْتُ حينَ ذَكَروهُما لي.

قالَ: ونَهى رسولُ اللّهِ ﷺ المُسْلِمينَ عنْ كَلامِنا أَيُّها الثَّلاثَةُ مِن بَيْنِ مَن تَخَلَّفَ عنهُ. قالَ: فاجْتَنَبَنا النّاسُ، وقالَ: تَغَيَّروا لَنا، حتّى تَنَكَّرَتْ لي في نَفْسي الأرْضُ؛ فَما هِيَ بِالأرْضِ الّتي أَعْرِفُ، فلَبِثْنا على ذٰلِكَ خَمْسينَ لَيْلَةً.

فَأَمّا صاحِبايَ؛ فاسْتَكانا وقَعَدا في بُيوتِهِما يَبْكِيانِ، وأَمّا أنا؛ فكُنْتُ أَشَبَّ القَوْمِ وأَجْلَدَهُمْ؛ فكُنْتُ أَخْرُجُ، فأَشْهَدُ الصَّلاةَ، وأَطوفُ في الأسْواقِ، ولا يُكَلِّمُني أَحَدٌ، وآتي رسول اللّهِ ﷺ، فأُسَلِّمُ عليهِ وهُو في مَجْلِسِهِ بَعْدَ الصَّلاةِ، فَأَقولُ في نَفْسي: هَلْ حَرَّكَ شَفَتَيْهِ بِرَدِّ السَّلامِ أَمْ لا؟ ثمّ أُصَلّي قَريباً مِنهُ وأُسارِقُهُ النَّظَرَ، فإذا أَقْبَلْتُ على صَلاتي؛ نَظَرَ إِلَيَّ، وإذا الْتَفَتُّ نَحْوَهُ؛ أَعْرَضَ عَنّي.

حتّى إذا طالَ عَلَيَّ ذٰلِكَ مِن جَفْوَةِ المُسْلِمينَ؛ مَشَيْتُ حتّى تَسَوَّرْتُ جِدارَ حائِطِ أَبي قَتادَةَ، وهُو ابنُ عَمّي، وأَحَبُّ النّاسِ إِلَيَّ، فَسَلَّمْتُ

عَلَيْهِ، فوَاللَّهِ؛ ما رَدَّ عَلَيَّ السَّلامَ، فقُلْتُ لهُ: يا أبا قَتادَةَ! أَنْشُدُكَ بِاللَّهِ؛ هَلْ تَعْلَمَنَّ أنّي أُحِبُّ اللَّهَ ورسولَهُ؟ قالَ: فَسَكَتَ. فعُدْتُ فناشَدْتُهُ؟ فَسَكَتَ. فعُدْتُ فَناشَدْتُهُ؟ فقالَ: اللَّهُ ورَسولُهُ أَعْلَمُ. ففاضَتْ عَيْنايَ، وتَوَلَّيْتُ حتَّى تَسَوَّرْتُ الجِدارَ.

فبَيْنا أنا أَمْشي في سُوقِ المَدينَةِ؛ إذا نَبَطِيٌّ مِنْ نَبَطِ أَهْلِ الشَّامِ، مِمَّنْ قَدِمَ بِالطَّعامِ يَبِيعُهُ بِالمَدينَةِ؛ يَقولُ: مَنْ يَدُلُّ على كَعْبِ بنِ مالِكٍ؟ قالَ: فطَفِقَ النَّاسُ يُشيرون لهُ إلَيَّ، حتَّى جاءَني، فدفَعَ إلَيَّ كِتاباً مِن مَلِكِ غَسَّانَ، وكُنْتُ كاتِباً، فقَرَأْتُهُ؛ فإذا فيهِ: أَمَّا بَعْدُ؛ فإنَّهُ قدْ بَلَغَنا أنَّ صاحِبَكَ قدْ جَفاكَ، ولَمْ يَجْعَلْكَ اللَّهُ بِدارِ هَوانٍ ولا مَضْيَعَةٍ؛ فالْحَقْ بِنا نُواسِيكَ. قالَ: فقُلْتُ حينَ قَرَأْتُها: وهٰذا أيضاً مِنَ البَلاءِ، فتَيامَمْتُ بِها التَّنُّورَ، فَسَجَرْتُها بِها.

حتَّى إذا مَضَتْ أَرْبَعونَ مِنَ الخَمْسينَ، واسْتَلْبَثَ الوَحْيُ، إذا رسولُ رسولِ اللَّهِ ﷺ يأْتِيني، فقالَ: إنَّ رسولَ اللَّهِ يَأْمُرُكَ أنْ تَعْتَزِلَ امْرَأَتَكَ. قالَ: فقُلْتُ: أُطَلِّقُها أَمْ ماذا أَفْعَلُ؟ قالَ: لا؛ بلِ اعْتَزِلْها؛ فَلا تَقْرَبَنَّها. قالَ: فَأَرْسَلَ إلى صاحِبَيَّ بِمِثْلِ ذٰلِكَ. قالَ: فقُلْتُ لامْرَأَتي: الْحَقِي بِأَهْلِكِ؛ فَكُوني عِنْدَهُمْ حتَّى يَقْضِيَ اللَّهُ في هٰذا الأَمْرِ.

قالَ: فَجاءَتِ امْرَأَةُ هِلالِ بنِ أُمَيَّةَ رسولَ اللَّهِ ﷺ، فقالَتْ لهُ: يا رسولَ اللَّهِ! إنَّ هِلالَ بنَ أُمَيَّةَ شَيْخٌ ضائِعٌ، لَيْسَ لهُ خادِمٌ؛ فهَلْ تَكْرَهُ أنْ أَخْدُمَهُ؟ قالَ: «لا، ولٰكِنْ؛ لا يَقْرَبَنَّكِ». فقالَتْ: إنَّه واللَّهِ ما بِهِ حَرَكَةٌ إلى شَيْءٍ، ووَاللَّهِ؛ ما زالَ يَبْكي مُنْذُ كانَ مِن أَمْرِهِ ما كانَ إلى يَوْمِهِ هٰذا.

قالَ: فقالَ لي بَعْضُ أَهْلي: لو اسْتَأْذَنْتَ رسولَ اللَّهِ ﷺ في امْرَأَتِكَ؛ فقدْ أَذِنَ لامْرَأَةِ هِلالِ بنِ أُمَيَّةَ أنْ تَخْدُمَهُ؟ قالَ: فقُلْتُ: لا أَسْتَأْذِنُ فيها رسولَ اللَّهِ ﷺ، وما يُدْريني ماذا يَقولُ رسولُ اللَّهِ ﷺ إذا اسْتَأْذَنْتُهُ فيها وأنا رَجُلٌ شابٌّ؟!

قالَ: فَلَبِثْتُ بِذٰلكَ عَشْرَ لَيالٍ، فَكَمِلَ لَنا خَمْسونَ لَيْلَةً مِن حينَ نُهِيَ عنْ كَلامِنا.

قالَ: ثمَّ صَلَّيْتُ صَلاةَ الفَجْرِ صَباحَ خَمْسِينَ لَيْلَةً على ظَهْرِ بَيْتٍ مِن بُيوتِنا، فبَيْنا أنا جالِسٌ على الحالِ الَّتي ذَكَرَ اللَّهُ عزَّ وجلَّ مِنّا، قد ضاقَتْ عَلَيَّ نَفسي، وضاقَتْ عَلَيَّ الأرْضُ بِما رَحُبَتْ؛ سَمِعْتُ صَوْتَ صارِخٍ أَوْفى على سَلْعٍ، يَقولُ بِأَعْلى صَوْتِه: يا كَعْبُ بنَ مالِكٍ! أبْشِرْ. قالَ: فَخَرَرْتُ ساجِداً، وعَرَفْتُ أنْ قد جاءَ فَرَجٌ.

قالَ: فآذَنَ رسولُ اللَّهِ ﷺ النّاسَ بِتَوْبَةِ اللَّهِ تَعالى عَلَيْنا حينَ صَلَّى صَلاةَ الفَجْرِ، فَذَهَبَ النّاسُ يُبَشِّرونَنا، فذَهَبَ قِبَلَ صاحِبَيَّ مُبَشِّرونَ، ورَكَضَ رَجُلٌ إليَّ فَرَساً، وسَعَى ساعٍ مِن أَسْلَمَ قِبَلي وأَوْفى على الجَبَلِ، فكانَ الصَّوْتُ أَسْرَعَ مِن الفَرَسِ، فلَمّا جاءَني الَّذي سَمِعْتُ صَوْتَهُ يُبَشِّرُني؛ نَزَعْتُ لهُ ثَوْبَيَّ، فكَسَوْتُهُما إيّاهُ بِبِشارَتِه، واللَّهِ؛ ما أَمْلِكُ غَيْرَهُما يَوْمَئِذٍ.

واسْتَعَرْتُ ثَوْبَيْنِ، فلَبِسْتُهُما، فانْطَلَقْتُ أَتَأَمَّمُ رسولَ اللَّهِ ﷺ، يَتَلَقّاني النّاسُ فَوْجاً فَوْجاً؛ يُهَنِّئوني بِالتَّوْبَةِ، ويَقولونَ: لِتَهْنِكَ تَوْبَةُ اللَّهِ عَلَيْكَ. حتَّى دَخَلْتُ المَسْجِدَ؛ فإذا رسولُ اللَّهِ ﷺ جالِسٌ في المَسْجِدِ، وحَوْلَهُ النّاسُ، فقامَ طَلْحَةُ بنُ عُبَيدِاللَّهِ يُهَرْوِلُ، حتَّى صافَحَني وهَنَّأني، واللَّهِ؛ ما قامَ رَجُلٌ مِن المُهاجِرينَ غَيْرُهُ. قالَ: فكانَ كَعْبٌ لا يَنْساها لِطَلْحَةَ.

قالَ كَعْبٌ: فلَمّا سَلَّمْتُ على رسولِ اللَّهِ ﷺ، قالَ: وهُوَ يَبْرُقُ وَجْهُهُ مِن السُّرورِ، ويَقولُ: **«أَبْشِرْ بِخَيْرِ يَوْمٍ مَرَّ عَلَيْكَ مُنْذُ وَلَدَتْكَ أُمُّكَ»**. قالَ: فقُلْتُ: أَمِنْ عِنْدِكَ يا رسولَ اللَّهِ أمْ مِن عِندِ اللَّهِ؟ فقالَ: **«لا؛ بَلْ مِن عِنْدِ اللَّهِ»**. وكانَ رسولُ اللَّهِ ﷺ إذا سُرَّ؛ اسْتَنارَ وَجْهُهُ، حتَّى كَأَنَّ وَجْهَهُ قِطْعَةُ قَمَرٍ. قالَ: وكُنّا نَعْرِفُ ذٰلِكَ.

قالَ: فلَمّا جَلَسْتُ بينَ يَدَيْهِ؛ قُلْتُ: يا رسولَ اللَّهِ! إنَّ مِن تَوْبَتي أنْ أَنْخَلِعَ مِن مالي صَدَقَةً إلى اللَّهِ وإلى رَسولِهِ ﷺ. فقالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ **«أَمْسِكْ بَعْضَ مالِكَ؛ فَهُوَ خَيْرٌ لَكَ»**. قالَ: فَقُلْتُ: فَإِنّي أُمْسِكُ سَهْمِيَ الذي بِخَيْبَرَ.

قالَ: وقُلْتُ: يا رسولَ اللَّهِ! إنَّ اللَّهَ إنَّما أَنْجاني بِالصِّدْقِ، وإنَّ مِن تَوْبَتي أنْ لا أُحَدِّثَ إلاَّ صِدْقاً ما بَقِيتُ. قالَ: فواللَّهِ؛ ما عَلِمْتُ أنَّ أَحَداً مِن المُسْلِمينَ أَبْلاهُ اللَّهُ في صِدْقِ الحَديثِ مُنْذُ ذَكَرْتُ ذٰلِكَ

لِرسولِ اللّهِ ﷺ إلى يَومي هٰذا أَحسَنَ مِمَّا أَبْلاني اللّهُ عزَّ وجلَّ بِهِ، واللّهِ؛ ما تَعمَّدْتُ كَذْبَةً مُنذُ قُلْتُ ذٰلِكَ لِرسولِ اللّهِ ﷺ إلى يَومي هٰذا، وإنِّي لأرجو أنْ يَحفظَنِي اللّهُ فيما بَقِيَ.

قالَ: فأَنزلَ اللّهُ عزَّ وجلَّ: ﴿لَقَد تَّابَ ٱللَّهُ عَلَى ٱلنَّبِيِّ وَٱلْمُهَٰجِرِينَ وَٱلْأَنصَارِ ٱلَّذِينَ ٱتَّبَعُوهُ فِى سَاعَةِ ٱلْعُسْرَةِ...﴾ حتَّى بَلَغَ: ﴿إِنَّهُۥ بِهِمْ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ (١١٧) وَعَلَى ٱلثَّلَٰثَةِ ٱلَّذِينَ خُلِّفُوا۟ حَتَّىٰٓ إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ ٱلْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ أَنفُسُهُمْ...﴾ حتَّى بَلَغَ: ﴿وَكُونُوا۟ مَعَ ٱلصَّٰدِقِينَ﴾ [التوبة: ١١٧ - ١١٩].

قالَ كَعبٌ: واللّهِ؛ ما أَنعَمَ اللّهُ عَلَيَّ مِن نِعمَةٍ قطُّ بَعْدَ إذْ هَداني لِلإسلامِ أَعظَمَ في نَفسي مِن صِدقي رسولَ اللّهِ ﷺ أنْ لا أكونَ كَذَبْتُهُ، فأَهْلِكَ كَما هَلَكَ الَّذينَ كَذَبوا؛ إنَّ اللّهَ قالَ للَّذينَ كَذَبوا حينَ أَنزلَ الوَحيَ شَرَّ ما قالَ لأحَدٍ، وقالَ اللّهُ عزَّ وجلَّ: ﴿سَيَحْلِفُونَ بِٱللَّهِ لَكُمْ إِذَا ٱنقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ لِتُعْرِضُوا۟ عَنْهُمْ ۖ فَأَعْرِضُوا۟ عَنْهُمْ ۖ إِنَّهُمْ رِجْسٌ ۖ وَمَأْوَىٰهُمْ جَهَنَّمُ جَزَآءًۢ بِمَا كَانُوا۟ يَكْسِبُونَ (٩٥) يَحْلِفُونَ لَكُمْ لِتَرْضَوْا۟ عَنْهُمْ ۖ فَإِن تَرْضَوْا۟ عَنْهُمْ فَإِنَّ ٱللَّهَ لَا يَرْضَىٰ عَنِ ٱلْقَوْمِ ٱلْفَٰسِقِينَ (٩٦)﴾.

قالَ كَعبٌ: كُنَّا خُلِّفْنا أيُّها الثَّلاثةُ عن أَمرِ أُولٰئِكَ الَّذينَ قَبِلَ مِنهُم رسولُ اللّهِ ﷺ حينَ حَلَفوا لهُ، فَبايَعَهُمْ، واسْتَغْفَرَ لَهُمْ، وأَرْجأَ رَسولُ اللّهِ ﷺ أَمْرَنا حتَّى قضى اللّهُ عزَّ وجلَّ فيهِ؛ فبِذٰلِكَ قالَ اللّهُ عزَّ وجلَّ: ﴿وَعَلَى ٱلثَّلَٰثَةِ ٱلَّذِينَ خُلِّفُوا۟ حَتَّىٰٓ إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ ٱلْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ﴾، ولَيْسَ الَّذي ذَكَرَ اللّهُ مِمَّا خُلِّفْنا تَخلُّفَنا عَنِ الغَزْوِ، وإنَّما هُوَ تَخليفُهُ إيَّانا وإرجاؤُهُ أَمرَنا عَمَّنْ حَلَفَ لهُ واعْتَذَرَ إلَيْهِ فَقَبِلَ مِنهُ.

O ISKRENOSTI PRILIKOM POKAJANJA I ALLAHOVIM, ﷻ, RIJEČIMA:

وَعَلَى ٱلثَّلَٰثَةِ ٱلَّذِينَ خُلِّفُوا۟

I TROJICI ČIJI JE SLUČAJ ODGOĐEN

1918. Ibn Šihab je rekao: *Allahov Poslanik, ﷺ, je počeo pripremu za bitku na Tebuku. On je tom bitkom htio povesti borbu protiv Bizantijaca i arapskih kršćana u Šamu.*

Ibn Šihab prenosi: *Obavijestio me 'Abdurrahman b. 'Abdullah b. K'ab b. Malik da je 'Abdullah b. K'ab b. Malik – koji je vodio K'aba kad je oslijepio, - čuo Ka'b b. Malika kako mu pripovijeda slučaj kada je izostao iz Bitke na Tebuku i nije učestvovao u njoj s Allahovim Poslanikom, ﷺ.*

Ka'b b. Malik je rekao: Nikada nisam izostao iz bitke koju je vodio Allahov Poslanik, ﷺ, osim na Tebuku. Ja jesam izostao iz Bitke na Bedru. Međutim, Poslanik, ﷺ, nikome nije zamjerio ko je izostao iz te bitke jer je on s muslimanima izašao da presretne kurejševićku karavanu. Allah je tako sukobio muslimane s njihovim neprijateljima bez unaprijed određenog roka. Prisustvovao sam s Allahovim Poslanikom, ﷺ, na Akabi, u noći kada smo dali prisegu za islam. Više volim što sam tu noć bio prisutan nego da sam bio prisutan na Bedru, iako je Bedr u narodu poznatiji od te noći.

Kada sam izostao iz Bitke na Tebuku, bio sam tada jači i daleko spremniji nego ikada ranije. Tako mi Allaha, prije toga nikada nisam posjedovao dvije jahalice a tada sam ih imao.

Allahov Poslanik, ﷺ, je tu bitku poveo po velikoj vrućini. Krenuo je na dalek put kroz pustinju u susret brojnom neprijatelju. Objelodanio je to muslimanima kako bi se mogli pripremiti za borbu. Obavijestio ih je gdje kani s njima poći. S Poslanikom je bilo mnogo muslimana. Njihova imena ne bi se mogla zapisati ni u jednu knjigu.

Ko god je želio da ne učestvuje u bici, nadao se da to neće biti primjećeno, osim ako to u objavi ne bude razotkriveno.

Poslanik, ﷺ, je poveo tu bitku kada su plodovi u baščama bili zreli i kada je bilo hlada. To me najviše privlačilo. Poslanik, ﷺ, i muslimani s njim su se spremili. I ja sam počeo raniti da bih se spremio s njima, ali bih se vraćao ne uradivši ništa. Govorio bih sebi: *Ja to mogu uraditi kad htjednem.*

Tako sam odgađao pripremu sve dok se ljudi nisu istinski spremili. Allahov Poslanik, ﷺ, je jednoga jutra rano krenuo s muslimanima. Ja i tada ništa nisam bio spremio. Poranio sam, ali sam se opet vratio i opet ništa nisam uradio. U takvom sam stanju ostao sve dok oni, uistinu, nisu krenuli i izmakli. Odlučio sam da krenem i stignem ih. A, kamo sreće da sam to i uradio! Međutim, to mi nije bilo

određeno. Boljelo je to što, kada bih izašao među ljude, nakon što je Allahov Poslanik, ﷺ, otišao, nisam naišao ni na koga ko bi bio kao i ja. Tu su bili samo ljudi koji su ogrezli u licemjerstvu ili oni kojima je Allah dao opravdanje da izostanu: slabi i iznemogli.

Poslanik, ﷺ, me nije spominjao sve dok nije stigao do Tebuka. Na Tebuku, dok je sjedio s ashabima, upitao je: ***Šta je uradio Ka'b b. Malik?***

Neki čovjek iz plemena Benu Selime je rekao: *zadržala su ga nejgova dva ogrtača, gledao ih je i divio im se, Allahov Poslaniče.*

Muaz b. Džebel je rekao: *Loše li je to što si rekao! Tako mi Allaha, Allahov Poslaniče, mi o njemu znamo samo dobro.*

Poslanik, ﷺ, na to ništa nije rekao. Dok smo tako sjedili Poslanik, ﷺ, je vidio čovjeka u bijelom koji se kreće kao kroz vodu. Allahov Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Budi, Ebu Hajseme.***

Kad, zaista, bio je to Ebu Hajseme el-Ensari. On je taj koji je dao sadaku od jednog sa'a hurmi kada su ga munafici zbog toga ismijali.

Ka'b b. Malik je rekao: Kada je do mene doprla vijest da je Allahov Poslanik, ﷺ, krenuo sa Tebuka, ophrvala me velika tuga. Počeo sam smišljati laž govoreći: *Kako ću se sutra spasiti njegove srdžbe? U tome će me potpomoći svaki uglednik iz moje rodbine.*

Kada mi je rečeno da se Allahov Poslanik, ﷺ, približio Medini, od mene su otišle sve te lažne kalkulacije. Tako sam se uvjerio da me od njega ne može ništa spasiti. Odlučio sam da kažem istinu.

Poslanik, ﷺ, je došao ujutro. Kada bi došao s putovanja, prvo bi otišao u džamiju i klanjao dva rekjata a potom bi sjeo radi nekih potreba ljudi. Kada je to učinio, došli su oni koji su izostali iz bitke, počeli se pravdati i zaklinjati. Bilo ih je osamdeset i nešto. Poslanik, ﷺ, je od njih prihvatao to što su mu javno iznosili, uzimao od njih prisegu, zatražio oprosta za njih a njihove tajne prepustio Allahu.

Kada sam ja došao na red, nakon što sam nazvao selam, Poslanikov, ﷺ, osmijeh, bio je osmijeh ljutitog. Potom je rekao: ***Priđi!***

Prišao sam mu i sjeo ispred njega. Upitao me: ***Šta je uzrok tvog izostanka? Zar nisi bio kupio jahalicu?***

Rekao sam: *Allahov Poslaniče, tako mi Allaha, da sam sjeo kod nekog drugog čovjeka ti bi sigurno vidio da bih se od njegove ljutnje i ukora izvukao i opravdao, budući da sam obdaren rječitošću. Međutim, tako mi Allaha, znam ako bih ti danas slagao laži kojom bih te udobrovoljio, ubrzo bi Allah dao da me zamrziš i naljutiš se na mene. A ako ti danas kažem istinu, pa makar se ti na mene naljutio, nadam se da će mi Allah na kraju dati dobro.*

Tako mi Allaha, ja nisam imao nikakvo opravdanje. Tako mi Allaha, ja nikada nisam bio jači niti bogatiji kao tada kada sam izostao iza tebe.

Allahov Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Ovaj je istinu rekao. Ustani, sačekaj dok Allah ne donese presudu za tebe.***

Ustao sam. Ljudi iz plemena Benu Seleme su se uznemirili. Išli su za mnom govoreći mi: *Tako nam Allaha, ne znamo da si prije ovoga počinio neki grijeh. Zar nisi mogao da se izviniš Allahovom Poslaniku, ﷺ, kao što su mu se izvinili ostali koji su izostali. Dovoljno ti je bilo za tvoj grijeh Poslanikovo, ﷺ, traženje oprosta za tebe.*

Tako mi Allaha, toliko su me korili da sam htio da se vratim Allahovom Poslaniku, ﷺ, i da poreknem ono što sam mu rekao.

Potom sam im rekao: *Da li se još ikome ovako desilo kao meni?*

Rekli su: *Jeste, još dvojici.*

Rekli su isto što si ti rekao i rečeno im je isto što i tebi. Upitao sam: *Ko su oni?*

Odgovorili su: *Murare b. Rebi'a el-'Amiri i Hilal b. Umejje el-Vakifi.*

Spomenuli su mi dva dobra čovjeka koji su učestvovali u Bici na Bedru i koji su bili uzor. Kada su mi ih spomenuli, ja sam otišao.

Allahov Poslanik, ﷺ, je, potom, zabranio ljudima da govore samo s nama trojicom od svih koji su izostali. Ljudi su se distancirali od nas. Promijenili su se prema nama tako da sam osjećao da mi se promijenila i zemlja i da to nije ona zemlja koju poznajem. U takvom stanju smo ostali pedeset noći. Moja dva prijatelja su se potpuno predala. Zatvorili su se u kuće i plakali. Ja sam bio najmlađi i najizdržljiviji. Odlazio sam u džamiju na namaze. Hodao sam čaršijom, ali sa mnom niko nije govorio. Dolazio bih Allahovom Poslaniku, ﷺ, nazivao mu selam kada bi on odsjeo poslije namaza. Govorio bih u sebi: Da li je pokrenuo usne

i uzvratio mi selam, ili nije? Potom bih klanjao blizu njega i kriomice bih ga gledao. Kada bi pristupao namazu, pogledao bi u mene. A kada bih ja pogledao u njega, okrenuo bi se od mene.

Kada se takvo ponašanje muslimana prema meni oduljilo, otišao sam i prešao preko zida Ebu Katadeovog palmovika. On je bio moj amidžić i meni najdraži čovjek. Nazvao sam mu selam, a on mi, tako mi Allaha, nije odgovorio.

Rekao sam mu: *Ebu Katade, zaklinjem te Allahom, da li ti, zaista, znaš da ja volim Allaha i Njegovog Poslanika?* Šutio je. Ponovio sam i opet ga zakleo.

Rekao je: *Allah i Njegov Poslanik, ﷺ, najbolje znaju.*

Zaplakao sam, okrenuo se i vratio preko zida.

Dok sam išao medinskom čaršijom sreo sam Neptejca iz Šama. Došao je sa prehrambenom robom da je prodaje u Medini.

Pitao je: *Ko će mi reći gdje je Ka'b b. Malik?* Ljudi su počeli pokazivati na mene. Prišao mi je i predao mi pismo od Gasanskog kralja. Znao sam čitati, pa sam ga pročitao.

U njemu je pisalo: *A zatim, doprlo je do nas da se tvoj prijatelj prema tebi grubo ponio. Allah nije dao u kući poniženje niti uzurpaciju prava. Pridruži se nama. Mi ćemo ti dati sve što ima kod nas.*

Kada sam pročitao pismo rekao sam: *Ovo je, također, još jedno iskušenje.* Došao sam do ognjišta i spalio ga.

I nakon što je prošlo četrdeset dana od tih pedeset, objava nije dolazila. Potom je izaslanik Allahovog Poslanika, ﷺ, došao i rekao mi: *Allahov Poslanik, ﷺ, ti naređuje da se udaljiš od svoje supruge.*

Upitao sam: *Da je razvedem ili, šta da radim?!*

Rekao je: *Ne, udalji se od nje i ne približavaj joj se.*

Poslanik, ﷺ, je naredio i dvojici mojih drugova isto što i meni.

Rekao sam svojoj supruzi: *Idi kod svojih i budi kod njih dok Allah ne presudi o ovome!*

Supruga Hilala b. Umejjea je došla Allahovom Poslaniku, ﷺ, i rekla: *Allahov Poslaniče, Hilal b. Umejje je iznemogli starac koji nema sluge, pa da li mi dozvoljavaš da mu hizmetim?*

Rekao je: **Da! Ali da ti se ne približava.**

Rekla je: *Tako mi Allaha, on nema potrebe ni za čim. Tako mi Allaha, on neprestano plače od početka ovog slučaja pa sve do sada.*

Neki iz moje porodice su mi rekli: *Da si zamolio Allahovog Poslanika, ﷺ, za svoju suprugu, već je dozvolio supruzi Hilala b. Umejjea da mu hizmeti.*

Rekao sam: *Neću za nju tražiti dozvolu od Allahovog Poslanika, ﷺ. Ja ne znam šta bi mi Poslanik, ﷺ, rekao ako bih mu zatražio dozvolu za nju jer sam ja mlad čovjek.*

Tako sam ostao deset noći. Napunili smo pedeset noći od kako je zabranjeno da se govori sa nama.

Pedesete noći, nakon što sam klanjao sabah na krovu jedne od naših kuća i dok sam sjedio u duševnom stanju koje je Allah, ﷻ, spomenuo o nama, gdje mi je moja duša bila tijesna i kad mi je Zemlja pored njena prostranstva postala pretijesna, čuo sam telala s vrha brda Sel' kako viče iz sveg glasa: *Ka'be b. Malik, raduj se.*

Pao sam na sedždu i saznao da je došao izlaz. Kada je Allahov Poslanik, ﷺ, klanjao sabah-namaz obznanio je ljudima da nam je Allah oprostio. Ljudi su počeli da nam čestitaju. Muštulugdžije su se uputile prema mojim jaranima a jedan čovjek se uputio prema meni na konju. Drugi čovjek iz Eslema je krenuo prema meni pješice. Uspeo se na brdo pa je glas preduhitrio konja. Kada mi je došao onaj čiji glas s radosnom vijesti sam čuo, skinuo sam svoja dva haljetka i dao sam mu ih kao muštuluk. Tako mi Allaha, tada nisam imao druge odjeće. Posudio sam dva haljetka i obukao ih. Krenuo sam s namjerom da se sretnem s Allahovim Poslanikom, ﷺ. Grupe i grupe ljudi su me susretale i čestitale mi na primanju pokajanja, govoreći mi: *Neka ti je ugodan Allahov oprost.*

Kada sam ušao u džamiju, Poslanik, ﷺ, je sjedio a oko njega su bili ljudi. Talha b. 'Ubejdullah je skočio, potrčao prema meni, rukovao se sa mnom i čestitao mi primanje pokajanja.[1] A, tako mi Allaha, nijedan drugi muhadžir više nije ustao.

---

[1] Iz ovog primjera se vidi da je dopušteno ustajanje pred onim koji dolazi radi čestitanja i rukovanja. Ustajanje radi veličanja nije šerijatom

Taj gest Ka'b nikada Talhi nije zaboravio.

Kada sam nazvao selam Allahovom Poslaniku, ﷺ, lice mu je sjalo od radosti. Rekao je: ***Raduj se najsretnijem danu koji ti je došao otkako te majka rodila.*** Upitao sam: *Je li to od tebe Allahov Poslaniče ili od Allaha?* Rekao je: **Ne, nego od Allaha.** Allahov Poslanik, ﷺ, kada bi se obradovao, lice bi mu postajalo svijetlo kao dio mjeseca. I mi bismo to znali.

Kada sam sjeo pred njega, rekao sam: *Allahov Poslaniče, od mog pokajanja je i da dam svoj imetak Allahu i Njegovom Poslaniku, kao sadaku.*

Allahov Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Bolje ti je da ostaviš nešto od svog imetka.***

Rekao sam: *Ja ću za sebe ostaviti udio koji imam u Hajberu.*

Rekao sam: *Allahov Poslaniče, Allah me spasio iskrenošću.*

Od mog pokajanja je i da govorim samo istinu dok sam živ. Tako mi Allaha, ne znam da je ijednom muslimanu Allah dao bolju blagodat kao što je meni dao blagodat iskrenog govora, otkako sam to spomenuo Allahovom Poslaniku pa sve do danas. A tako mi Allaha, ja nisam nikada više naumio da slažem otkako sam to rekao Allahovom Poslaniku pa sve do današnjeg dana. I ja se nadam da će me Allah sačuvati ubuduće.

Potom je Allah, ﷻ, objavio:

لَّقَد تَّابَ ٱللَّهُ عَلَى ٱلنَّبِىِّ وَٱلْمُهَـٰجِرِينَ وَٱلْأَنصَارِ

ٱلَّذِينَ ٱتَّبَعُوهُ فِى سَاعَةِ ٱلْعُسْرَةِ

Allah je oprostio Vjerovjesniku, i muhadžirima i ensarijama, koji su ga u teškom času slijedili,

pa sve do:

---

predviđeno. Međutim, brojni ljudi ne prave razliku između ustajanja nekoj osobi koja dolazi radi pozdrava i rukovanja i ustajanja pred nekom osobom koja se veliča.

إِنَّهُۥ بِهِمۡ رَءُوفٞ رَّحِيمٞ ﴿١١٧﴾ وَعَلَى ٱلثَّلَٰثَةِ ٱلَّذِينَ خُلِّفُواْ
حَتَّىٰٓ إِذَا ضَاقَتۡ عَلَيۡهِمُ ٱلۡأَرۡضُ بِمَا رَحُبَتۡ وَضَاقَتۡ عَلَيۡهِمۡ
أَنفُسُهُمۡ

On je prema njima blag i milostiv, i onoj trojici čiji je slučaj bio odgođen, tako da im je zemlja, koliko god je bila prostrana, postala tjesna i kada im se bilo stisnulo u dušama njihovim, pa sve do:

وَكُونُواْ مَعَ ٱلصَّٰدِقِينَ ﴿١١٩﴾

I budite s onima koji su iskreni.[1]

---

[1] Ajeti u potpunosti glase:

لَقَد تَّابَ ٱللَّهُ عَلَى ٱلنَّبِيِّ وَٱلۡمُهَٰجِرِينَ وَٱلۡأَنصَارِ ٱلَّذِينَ ٱتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ
ٱلۡعُسۡرَةِ مِنۢ بَعۡدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبُ فَرِيقٖ مِّنۡهُمۡ ثُمَّ تَابَ عَلَيۡهِمۡۚ إِنَّهُۥ بِهِمۡ
رَءُوفٞ رَّحِيمٞ ﴿١١٧﴾ وَعَلَى ٱلثَّلَٰثَةِ ٱلَّذِينَ خُلِّفُواْ حَتَّىٰٓ إِذَا ضَاقَتۡ عَلَيۡهِمُ
ٱلۡأَرۡضُ بِمَا رَحُبَتۡ وَضَاقَتۡ عَلَيۡهِمۡ أَنفُسُهُمۡ وَظَنُّوٓاْ أَن لَّا مَلۡجَأَ مِنَ ٱللَّهِ إِلَّآ
إِلَيۡهِ ثُمَّ تَابَ عَلَيۡهِمۡ لِيَتُوبُوٓاْۚ إِنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلتَّوَّابُ ٱلرَّحِيمُ ﴿١١٨﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ
ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَكُونُواْ مَعَ ٱلصَّٰدِقِينَ ﴿١١٩﴾

Allah je oprostio Vjerovjesniku, i muhadžirima i ensarijama, koji su ga u teškom času slijedili, u vrijeme kada se srca nekih od njih zamalo nisu pokolebala: On je poslije i njima oprostio, jer je On prema njima Blag i Milostiv. A i onoj trojici čiji je slučaj bio odgođen, tako da im je zemlja, koliko god je bila prostrana, postala tjesna, i kad im se bilo stisnulo u dušama njihovim, kada su vidjeli da nema utočišta od Allaha nego samo u Njega. On je poslije i njima oprostio da bi se i ubuduće kajali, jer Allah, uistinu, prima pokajanje i Milostiv je. O vjernici, bojte se Allaha i budite s onima koji su iskreni. *Et-Tevba, 117-119.*

Ka'b je rekao: *Poslije islama mi Allah nikada nije dao veće blagodati od iskrenosti prema Allahovom Poslaniku, ﷺ, jer mu tada nisam slagao i bio upropašten kao što su upropašteni oni koji su mu tada slagali.*

Allah je, kada je sišla objava, nešto najgore rekao za one koji su slagali. Rekao je: **Kada se među njih vratite, zaklinjaće vam se Allahom, samo da ih se okanite, pa okanite ih se jer su oni pogan i prebivalište njihovo biće Džehennem, kao kazna za ono što su radili. Oni vam se zaklinju zato da biste bili zadovoljni njima. Ako vi budete zadovoljni njima, Allah sigurno nije zadovoljan narodom grešničkim.**

Ka'b je rekao: Nas trojica smo bili izostavljeni od onih kojima je Allahov Poslanik, ﷺ, primio opravdanje nakon što su se zakleli, zatražio za njih oprost i dao im prisegu. Naš problem je Poslanik, ﷺ, odgodio da Allah presudi o njemu.

O tome je Uzvišeni rekao:

وَعَلَى ٱلثَّلَٰثَةِ ٱلَّذِينَ خُلِّفُوا۟ حَتَّىٰٓ إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ ٱلْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ

I onoj trojici čiji je slučaj bio odgođen, tako da im je zemlja, koliko god je bila prostrana, postala tjesna.[1]

Ono što je Allah ovdje spomenuo ne odnosi se na izostajanje iz bitke, nego na Poslanikovo, ﷺ, odgađanje našeg problema i odvajanja našeg slučaja od onih koji su mu se zakleli i pravdali i njegovo prihvatanje tog njihovog opravdanja.

[1] *Et-Tevba, 118.* Kompletan ajet pogledaj u prethodnoj fusnoti (op. prev.)

بابُ قَبولُ التَّوْبَةِ مِمَّنْ قَتَلَ مِائَةَ نَفْسٍ

١٩١٩ - عَنْ أَبي سَعيدٍ الخُدْريّ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ أَنَّ رسولَ اللّهِ ﷺ قال: «كانَ فيمَنْ كانَ قَبْلَكُمْ رَجُلٌ قَتَلَ تِسْعَةً وتسعينَ نفساً، فَسَأَلَ عَنْ أَعْلَمِ أَهْلِ الأرضِ؟ فَدُلَّ على راهِبٍ، فأتاهُ، فقالَ: إنّه قَتَلَ تِسْعَةً وتِسْعينَ نَفْساً؛ فهَلْ لَهُ مِن تَوْبَةٍ؟ فقالَ: لا. فقَتَلَهُ، فكَمَّلَ بِهِ مِائَةً.

ثمّ سَأَلَ عَنْ أعْلمِ أهلِ الأرضِ؟ فَدُلَّ على رَجُلٍ عالِمٍ، فقالَ: إنّهُ قَتَلَ مِائَةَ نَفْسٍ؛ فهَلْ لهُ مِن توبَةٍ؟ فقالَ: نعمْ، ومَنْ يَحولُ بَيْنَهُ وبَيْنَ التَّوْبَةِ؟! انْطَلِقْ إلى أرْضِ كَذا وكَذا؛ فإنّ بِها أُناساً يَعْبُدونَ اللّهَ عزَّ وجلَّ؛ فاعْبُدِ اللّهَ تعالى مَعَهُمْ، ولا تَرْجِعْ إلى أَرْضِكَ؛ فإنّها أَرْضُ سَوْءٍ.

فانْطَلَقَ، حتّى إذا نَصَفَ الطَّريقَ؛ أتاهُ المَوْتُ، فاخْتَصَمَتْ فيهِ مَلائِكَةُ الرَّحْمَةِ ومَلائِكَةُ العَذابِ، فقالَتْ مَلائِكَةُ الرَّحْمَةِ: جاءَ تائِباً مُقْبِلاً بِقَلْبِهِ إلى اللّهِ عزّ وجلّ. وقالَتْ مَلائِكَةُ العَذابِ: إنّهُ لمْ يَعْمَلْ خَيْراً قطّ.

فأتاهُمْ مَلَكٌ في صُورَةِ آدَمِيٍّ، فجَعَلوهُ بَيْنَهُمْ، فقالَ: قيسوا ما بَيْنَ الأرْضَيْنِ؛ فإلى أَيَّتِهِما كانَ أَدْنى؛ فهُوَ لهُ. فقاسوا، فوَجَدوهُ أَدْنى إلى الأرْضِ الّتي أَرادَ، فقَبَضَتْهُ مَلائِكَةُ الرَّحْمَةِ».

قالَ قَتادَةُ: فقالَ الحَسَنُ: ذُكِرَ لَنا أَنَّهُ لَمّا أَتاهُ المَوْتُ؛ ناءَ بِصَدْرِهِ.

PRIMANJE POKAJANJA OD ONOGA KOJI JE UBIO STOTINU LJUDI

1919. Ebu Se'id el-Hudri, رضي الله عنه, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Davno prije vas bio je jedan čovjek koji je ubio devedeset devet osoba, pa je upitao za najučenijeg čovjeka na Zemlji, te su ga uputili na jednog pobožnjaka. On ode do spomenutog pobožnjaka i reče mu da je ubio devedeset devet osoba, pa ga upita, ima li za njega oprosta od Allaha. Na to mu pobožnjak reče da za njega nema oprosta. Čovjek zatim ubi pobožnjaka i namiri broj ubijenih na stotinu.***

Zatim je ponovo upitao za najučenijeg čovjeka na Zemlji, pa ga uputiše na jednog učenjaka, kome je on otišao i ispričao da je ubio stotinu osoba, a zatim ga upita ima li za njega oprosta?

Učenjak mu na to reče: Svakako! Ko te sprečava da učiniš tevbu?! Idi u tu i tu zemlju, u njoj žive ljudi koji iskreno Allahu, ﷻ, robuju, pa im se i ti pridruži u njihovom robovanju, i nipošto se ne vraćaj u svoju sredinu, jer je pokvarena.

Čovjek se uputi ka toj zemlji, ali ga negdje na pola puta zadesi smrt. Zbog njega nastade spor između melekâ milosti i melekâ kazne. Meleki milosti rekoše: On je došao kao pokajnik od grijeha i srcem svojim okrenut prema Allahu!

Meleki kazne rekoše: On nikada nije učinio nijedno dobro djelo!

Tada melekima stiže jedan melek, u ljudskom liku, koga oni uzeše za sudiju da im presudi.

On im reče: Izmjerite rastojanje između jednog i drugog mjesta, pa kojem od njih bude bliži, njemu i pripada.

Meleki izmjeriše rastojanje i ustanoviše da je bliži zemlji kojoj je bio krenuo, te ga uzeše meleki milosti.

Katade prenosi da je Hasan rekao: *Nama je spomenuto da je prilikom umiranja svoja prsa nagnuo*[1].

[1] Tj. nagnuo ih je ka dobroj zemlji u koju je krenuo. Ovu predaju prenosi Hasan el-Basri, poznati tabi'in, a njegovu predaju je zabilježio i Muslim u merfu'-formi: ***Kada je bio na tom putu, zadesila ga je smrt, pa je nagnuo svoja prsa a zatim umro. Među melekima milosti i kazne je nastao spor. Dobro mjesto u koje je krenuo je bilo bilo bliže za jedan pedalj, pa je tako postao njihov stanovnik.*** U drugoj predaji se dodaje: ***Allah je naredio jednoj zemlji da se udalji a drugoj da se približi!***

بابٌ مَنْ تابَ قَبْلَ طُلوعِ الشَّمْسِ مِن مَغْرِبِها تابَ اللّهُ عليهِ

١٩٢٠ ـ عن أبي هريرة رضي اللّه عنه؛ قال: قال رسولُ اللّهِ ﷺ: «مَنْ تابَ قَبْلَ أنْ تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِن مَغْرِبِها؛ تابَ اللّهُ عليهِ».

KO SE POKAJE PRIJE NEGO SUNCE IZAĐE SA ZAPADA, ALLAH ĆE MU OPROSTITI

1920. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Ko se pokaje prije nego Sunce izađe sa zapada, Allah će mu oprostiti.***[1]

بابُ قَبولِ التَّوْبَةِ مِن مُسيءِ اللَّيْلِ والنَّهارِ

١٩٢١ ـ عن أبي موسى رضي اللّه عنه، عنِ النبيِّ ﷺ؛ قالَ: «إنَّ اللّهَ عزَّ وجلَّ يَبْسُطُ يَدَهُ بِاللَّيْلِ لِيَتوبَ مُسيءُ النَّهارِ، ويَبْسُطُ يَدَهُ بِالنَّهارِ لِيَتوبَ مُسيءُ اللَّيْلِ، حتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِن مَغْرِبِها».

PRIHVATANJE POKAJANJA OD ONOGA KOJI GRIJEŠI NOĆU I DANJU

1921. Ebu Musa, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Allah, ﷻ, pruža Svoju ruku noću da oprosti onome ko je zgriješio danju. I on ispruži Svoju ruku danju da oprosti onome koje zgriješio noću, sve dok Sunce ne izađe sa zapada.***

[1] U drugom rivajetu stoji dodatak: *Iznad arša.*

بابٌ في غُفْرانِ الذُّنوبِ

١٩٢٢ ـ عَنْ أَبي هُريرَةَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «والّذي نَفْسي بِيَدِهِ؛ لَوْ لَمْ تُذْنِبوا؛ لَذَهَبَ اللّهُ بِكُمْ، ولَجاءَ بِقَوْمٍ يُذْنِبونَ، فَيَسْتَغْفِرونَ اللّهَ؛ فَيَغْفِرُ لَهُمْ».

O OPRAŠTANJU GRIJEHA

1922. Ebu Hurejre, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Tako mi Onoga u čijoj ruci je moja duša, da vi ne griješite Allah bi vas uklonuo i doveo bi drugi narod koji bi griješio i tražio oprosta za svoje grijehe, pa bi im On praštao.***

بابٌ في سِعَةِ رَحْمَةِ اللّهِ تَعالى وأَنَّها تَغْلِبُ غَضَبَهُ

١٩٢٣ ـ عَنْ أَبي هُريرَةَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «لَمّا قَضى اللّهُ الخَلْقَ؛ كَتَبَ في كِتابِهِ على نَفْسِهِ؛ فَهُوَ مَوضوعٌ عِنْدَهُ: إِنَّ رَحْمَتي تَغْلِبُ غَضَبي».

O PROSTRANOSTI ALLAHOVE MILOSTI I TOME DA JE ONA PREVLADALA NJEGOVU SRDŽBU

1923. Ebu Hurejre, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Kada je Allah završio stvaranje stvorenja obavezao je Sebe u Svojoj Knjizi, koja je pohranjena kod Njega, da će Njegova milost nadvladati Njegovu srdžbu.***

١٩٢٤ - عنْ أَبي هُريرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ عَنِ النبيِّ ﷺ؛ قالَ:
«إنَّ للَّهِ مِائَةَ رَحمَةٍ، أَنْزَلَ مِنها رَحمَةً واحِدَةً بَيْنَ الجِنِّ والإِنْسِ والبَهائِمِ والهَوامِّ، فبها يَتعاطَفونَ، وبِها يَتَراحَمونَ، وبِها تَعْطِفُ الوَحْشُ على وَلَدِها، وأَخَّرَ اللَّهُ تِسْعاً وتِسْعينَ رَحْمَةً؛ يَرْحَمُ بِها عِبادَهُ يَوْمَ القِيامَةِ».

1924. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: *Allah ima stotinu milosti. Spustio je jednu među džine, ljude, životinje i gmizavce. Pomoću nje oni međusobno suosjećaju i sažalijevaju i zahvaljujući njoj je zvijer milostiva prema svom mladunčetu.*

Sebi je ostavio devedeset i devet milosti za Svoje robove na Sudnjem danu.

بابٌ فيما عِنْدَ اللهِ تَعالى مِنَ الرَّحْمَةِ والعُقوبَةِ

١٩٢٥ - عنْ أبي هُريرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ أنَّ رسولَ اللَّهِ ﷺ قالَ:
«لَوْ يَعْلَمُ المُؤْمِنُ ما عِنْدَ اللهِ عَزَّ وجَلَّ مِنَ العُقوبَةِ؛ ما طَمِعَ بِجَنَّتِهِ أَحَدٌ، ولو يَعْلَمُ الكافِرُ ما عِنْدَ اللَّهِ مِنَ الرَّحْمَةِ؛ ما قَنَطَ مِنْ جَنَّتِهِ أَحَدٌ».

O MILOSTI I KAZNI KOJE SU KOD ALLAHA

1925. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: *Da zna vjernik kakva je kazna kod Allaha, ne bi se niko nadao Njegovom Džennetu.*

A da zna nevjernik kakva je Allahova milost, niko ne bi izgubio nadu u Njegov Džennet.[1]

---

[1] Ko zna da je jedno od Allahovih svojstava milost - kome hoće da se smiluje, i kazna - koga hoće da kazni; nada se Njegovoj milosti i ne smije biti siguran od njegove kazne. I onaj ko strahuje od kazne ne treba gubiti nadu u Allahovu milost. Taj osjećaj vodi ka tome da se čovjek kloni svih grijeha, makar bili i mali, i da čini dobra djela, makar bila i mala. Ovaj hadis podstiče vjernike da zasluže Allahovu milost. Kada bi nevjernik, kome je određeno da umre kao nevjernik, znao veličinu te milosti, i sam bi je priželjkivao i trudio se da je dobije, i ne

بابٌ اللَّهُ أَرْحَمُ بِعِبادِهِ مِن الوالِدَةِ بِوَلَدِها

١٩٢٦ - عن عمرَ بنِ الخطابِ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ أنه قال: قَدِمَ على رسولِ اللَّهِ ﷺ سَبْيٌ؛ فإذا امْرَأَةٌ مِن السَّبْيِ تَبْتَغي، إذا وَجَدَتْ صَبِيًّا في السَّبْيِ؛ أَخَذَتْهُ، فَأَلْصَقَتْهُ بِبَطْنِها، وأَرْضَعَتْهُ، فقالَ لَنا رسولُ اللَّهِ ﷺ: «أَتَرَوْنَ هٰذِهِ المَرْأَةَ طارِحَةً وَلَدَها في النَّارِ؟». قُلْنا: لا واللَّهِ؛ وهِيَ تَقْدِرُ على أنْ لا تَطْرَحَهُ. فقالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «للَّهُ أَرْحَمُ بِعِبادِهِ مِن هٰذِهِ بِوَلَدِها».

ALLAH JE MILOSTIVIJI PREMA SVOJIM ROBOVIMA VIŠE NEGO ŠTO JE MAJKA PREMA SVOM DJETETU

1926. Prenosi se da je Omer b. el-Hattab, ﵁, rekao: Allahovom Poslaniku, ﷺ, je dovedeno roblje. Među njima je bila jedna žena koja je tražila svoje dijete. Kada ga je našla među robljem, uzela ga je, prisłonila ga uz svoj stomak i podojila ga.

Tada nas je Allahov Poslanik, ﷺ, upitao: ***Šta mislite da li bi ova žena bacila svoje dijete u vatru?***

Rekli smo: *Ne, tako nam Allaha, ona to ne bi učinila kada bi to mogla izbjeći.*

Allahov Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Allah je prema Svojim robovima milostiviji nego ova majka prema svom djetetu.***

---

bi gubio nadu. Hadis znači da šerijatski obveznik uvijek strahuje i nada se. *El-Feth 11/308.* (op. prev.).

بابٌ لَنْ يُنْجِيَ أَحداً عَمَلُه

١٩٢٧ - عنْ عائشةَ رضيَ اللّهُ عنها؛ أنّها كانَتْ تَقولُ: قالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «سَدِّدُوا وقارِبوا وأَبْشِروا؛ فإنَّهُ لَنْ يُدْخِلَ الجَنَّةَ أَحَداً عَمَلُهُ». قالوا: ولا أَنْتَ يا رسولَ اللّهِ؟ قالَ: «ولا أنا؛ إلاّ أَنْ يَتَغَمَّدَنِي اللّهُ مِنْهُ بِرَحْمَةٍ. واعْلَمُوا أَنَّ أَحَبَّ العَمَلِ إلى اللّهِ أَدْوَمُهُ وإنْ قَلَّ».

NIKOGA NJEGOVA DJELA NEĆE SPASITI

1927. 'Aiša, ﵂, bi govorila da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao:. ***Nastojte raditi ispravno, budite umjereni i obveseljujte. Nikoga njegova djela neće uvesti u Džennet.***[1]

Upitali su: *Zar ni tebe, Allahov Poslaniče?!* Rekao je: ***Ni mene, osim da me Allah obaspe Svojom milošću. Znajte da je Allahu najdraže djelo ono koje se čini neprestano, pa makar bilo i neznatno.***

بابٌ ما أَحَدٌ أَصْبَرَ على أذىً مِن اللّهِ عزَّ وجلَّ

١٩٢٨ - عنْ عبدِاللّهِ بنِ قَيْسٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «ما أَحَدٌ أَصْبَرَ على أذىً يَسْمَعُهُ مِن اللّهِ عزَّ وجلَّ؛ إنَّهُمْ يَجْعَلونَ لهُ نِدّاً، ويَجْعَلونَ لَهُ وَلَداً، وهُوَ مَعَ ذلِكَ يَرْزُقُهُمْ ويُعافِيهِمْ ويُعْطِيهِمْ».

ALLAH, ﷻ, JE NAJSTRPLJIVIJI PRILIKOM UZNEMIRAVANJA

1928. 'Abdullah b. Kajs, ﵁, pripovijeda da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Nema niko strpljiviji prilikom uznemiravanja koje čuje i***

[1] Nema sumnje da su djela razlog ulasku u Džennet i spasu od Vatre, ali nisu cijena za to. Jedino zbog čega čovjek ulazi u Džennet je Allahova dobrota i milost. (op. prev.).

sluša od Allaha, ﷻ. Oni Mu pripisuju sudruga i dijete, ali ih On, i pored toga, opskrbljuje, čuva im zdravlje i daje im.

باب ما أحدٌ أغيرَ من اللهِ عزَّ وجلَّ

١٩٢٩ - عن عبدِاللهِ بن مسعودٍ رضي اللهُ عنهُ؛ قال: قال رسولُ اللهِ ﷺ: «ليس أحدٌ أحبَّ إليه المدحُ من اللهِ عزَّ وجلَّ، من أجلِ ذلك مدحَ نفسَهُ. وليس أحدٌ أغيرَ من اللهِ عزَّ وجلَّ، من أجلِ ذلك حرَّمَ الفواحشَ. وليس أحدٌ أحبَّ إليه العذرُ من اللهِ عزَّ وجلَّ، من أجلِ ذلك أنزلَ الكتابَ وأرسلَ الرسلَ».

NEMA NIKOG LJUBOMORNIJEG OD ALLAHA, ﷻ

1929. 'Abdullah b. Mes'ud, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: *Nema nikog kome je draža hvala od Allaha i zbog toga je On pohvalio Sebe. Nema nikog ljubomornijeg od Njega, pa je zbog toga zabranio razvrat. I nema nikog kome je draže ispričavanje od Allaha i zbog toga je objavio knjige i poslao poslanike.*

١٩٣٠ - عن أبي هريرةَ رضي اللهُ عنهُ؛ قال: قال رسولُ اللهِ ﷺ: «إنَّ اللهَ يغارُ، وإنَّ المؤمنَ يغارُ، وغيرةُ اللهِ أن يأتيَ المؤمنُ ما حرَّمَ عليهِ».

1930. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: *Allah je ljubomoran a i vjernik je ljubomoran. Allah je ljubomoran onda kada vjernik počini ono što je On zabranio.*

باب في النَّجوى وتقرير العَبْدِ بذُنوبِه

١٩٣١ - عن صَفْوانَ بنِ مُحْرِزٍ؛ قال: قال رَجُلٌ لابْنِ عُمَرَ رضيَ اللّهُ عنهما: كَيْفَ سَمِعْتَ رسولَ اللّهِ ﷺ يقولُ في النَّجْوى؟ قالَ: سَمِعْتُهُ يَقولُ: «يُدْنَى المُؤْمِنُ يَوْمَ القِيامَةِ مِن رَبِّهِ عَزَّ وجَلَّ، حتّى يَضَعَ عليهِ كَنَفَهُ، فَيُقَرِّرُهُ بِذُنوبِهِ، فيَقولُ: هل تَعْرِفُ؟ فيَقولُ: أَيْ رَبِّ! أَعْرِفُ. قالَ: فإنِّي قد سَتَرْتُها عَلَيْكَ في الدُّنْيا، وإنِّي أَغْفِرُها لَكَ اليَوْمَ. فيُعْطى صَحيفَةَ حَسَناتِهِ. وأمّا الكُفّارُ والمُنافِقونَ: فيُنادى بِهِمْ على رُؤوسِ الخَلائِقِ: هؤُلاءِ الذينَ كَذَبوا على اللّهِ».

TAJNI ALLAHOV RAZGOVOR S ČOVJEKOM I ČOVJEKOVO PRIZNANJE SVOJIH GRIJEHA

1931. Safvan b. Muhriz je rekao: Neki čovjek je upitao Ibn Omera, ﵄: *Kako si čuo Allahovog Poslanika, ﷺ, da je govorio o Allahovom sašaptavanju?*

Ibn Omer, ﵄, je rekao: *Čuo sam kada kaže:* ***Vjernik će na Sudnjem danu biti blizu svom Gospodaru toliko da će On na njega staviti Svoj prekrivač*** [1] ***i tražiti da prizna grijehe, pa će reći:*** **Da li znaš za ovaj grijeh?**

Čovjek će reći: **Znam Gospodaru.**

Allah će reći: **Ja sam ti ga prekrio na dunjaluku i Ja ti ga danas opraštam!,** ***pa će mu biti data knjiga njegovih dobrih djela.***

Što se tiče nevjernika i munafika, pred svim stvorenjima čut će se povik: **Ovi su lagali na Allaha!**

[1] Oprost i pomilovanje.

بابٌ تقريرُ النِّعَمِ يوْمَ القِيامَةِ على الكافِرِ والمُنافِقِ

١٩٣٢ - عن أبي هُريرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: قالوا: يا رسولَ اللَّهِ! هَلْ نرى ربَّنا يوْمَ القِيامَةِ؟ قالَ: «هَلْ تُضارُّونَ في رُؤْيَةِ الشَّمْسِ في الظَّهيرَةِ لَيسَتْ في سَحابَةٍ؟». قالوا: لا. قالَ: «فهَلْ تُضارُّونَ في رُؤْيَةِ القَمَرِ لَيلَةَ بَدْرٍ لَيسَ في سَحابَةٍ؟». قالوا: لا. قالَ: «فَوَالَّذي نَفسي بيَدِهِ؛ لا تُضارُّونَ في رُؤْيَةِ رَبِّكُمْ عَزَّ وجَلَّ إلاَّ كَما تُضارُّونَ في رُؤْيَةِ أحَدِهِما».

قالَ: «فيَلْقَى العَبْدَ، فيَقولُ: أيْ فُلْ! ألَمْ أُكْرِمْكَ، وأُسَوِّدْكَ، وأُزَوِّجْكَ، وأُسَخِّرْ لكَ الخَيلَ والإبِلَ، وأَذَرْكَ تَرْأَسُ وتَربَعُ؟ فيَقولُ: بَلى». قالَ: «فيَقولُ: أفَظَنَنْتَ أنَّكَ مُلاقِيَّ؟ فيَقولُ: لا. فيَقولُ: فإنِّي أنساكَ كَما نَسِيتَني.

ثُمَّ يَلْقَى الثَّانِيَ، فيَقولُ: أيْ فُلْ! ألَمْ أُكْرِمْكَ، وأُسَوِّدْكَ، وأُزَوِّجْكَ، وأُسَخِّرْ لكَ الخَيلَ والإبِلَ، وأَذَرْكَ تَرْأَسُ وتَربَعُ؟ فيَقولُ: بلى أيْ رَبِّ! فيَقولُ: أفَظَنَنْتَ أنَّكَ مُلاقِيَّ؟ فيَقولُ: لا. فيَقولُ: إنِّي أنساكَ كَما نَسِيتَني.

ثُمَّ يَلْقَى الثَّالِثَ، فيَقولُ لهُ مِثْلَ ذٰلِكَ، فيَقولُ: يا رَبِّ! آمَنْتُ بِكَ وبِكِتابِكَ وبِرُسُلِكَ، وصَلَّيتُ وصُمْتُ وتَصَدَّقْتُ، ويُثْني بِخَيرٍ ما اسْتَطاعَ». قالَ: «فيَقولُ: هَهُنا إذاً!». قالَ: «ثُمَّ يُقالُ لهُ: الآنَ نَبْعَثُ شاهِدَنا عَلَيكَ. ويَتَفَكَّرُ في نَفْسِهِ: مَنْ ذا الذي يَشْهَدُ عَلَيَّ؟ فيُخْتَمُ على فيهِ، ويُقالُ لِفَخِذِهِ ولَحْمِهِ وعِظامِهِ: انطِقي! فتَنْطِقُ فَخِذُهُ ولَحْمُهُ وعِظامُهُ بِعَمَلِهِ، وذٰلِكَ لِيُعْذِرَ مِن نَفْسِهِ، وذٰلِكَ المُنافِقُ، وذٰلِكَ الَّذي يَسْخَطُ اللَّهُ عليهِ».

O TOME KAKO ĆE NEVJERNICI I MUNAFICI PRIZNAVATI ALLAHOVE BLAGODATI NA SUDNJEM DANU

1932. Ebu Hurejre, ﵁, je rekao: Upitali su Allahovog Poslanika, ﷺ: *Da li ćemo na Sudnjem danu vidjeti našeg Gospodara?*

Odgovorio je: ***Da li se tiskate*[1] *kada vidite sunce u podne kada je vedro nebo?***

Rekli su: *Ne!*

Upitao je: ***Da li se gurate kada gledate pun mjesec u vedroj noći?***

Rekli su: *Ne guramo!*

Rekao je: ***Tako mi Onoga u čijoj ruci je moja duša, nećete se gurati kada budete gledali svog Gospodara kao što se ne gurate kada gledate u sunce i mjesec.***

***Allah će se sresti s čovjekom i reći:* O ti, zar te nisam odlikovao, učinio te gospodinom, oženio te, potčinio ti konje, deve i dozvolio ti da vladaš i uživaš.**

***Čovjek će reći:* Jesi Gospodaru.**

***Allah će ga potom upitati:* Jesi li vjerovao da ćeš se sa Mnom sresti?**

***Čovjek će reći:* Nisam.**

***Allah će reći:* Ja te sad zaboravljam kao što si ti Mene zaboravio.**

***Zatim će se sresti s drugim čovjekom i reći:* O ti, zar te nisam odlikovao, učinio te gospodinom, oženio te, potčinio ti konje, deve i dozvolio ti da vladaš i uživaš.**

***Čovjek će reći:* Jesi Gospodaru.**

***Allah će zatim upitati:* Jesi li vjerovao da ćeš se sa Mnom sresti?**

***Čovjek će reći:* Nisam!**

***Allah će reći:* Ja te sad zaboravljam kao što si Ti mene zaboravio.**

***Zatim će se sresti s trećim čovjekom i reći mu ono što je rekao prvoj dvojici, pa će čovjek reći:* Gospodaru, vjerovao sam u Tebe, u Tvoju knjigu i poslanike. Klanjao sam, postio, davao sadaku i nabrojat će dobra djela koliko mogne.**

***Allah će reći:* Sad ćemo, dakle, to da provjerimo.**

---

[1] Tj. da li ćete druge ometati pri tom viđenju, ili da li ćete imati kakvu štetu pri gledanju tog prizora.

Potom će mu biti rečeno: **Sad ćemo poslati Našeg svjedoka protiv tebe.**

Čovjek će početi razmišljati o tome ko bi mogao svjedočit protiv njega? Zatim će mu usta biti zapečaćena a njegovu stegnu, mesu i kostima bit će rečeno: **Govorite!** ***Pa će stegno, meso i kosti govoriti o njegovim djelima, da ne bi imao izgovora. To će biti munafik. I to će biti razlog da se Allah naljuti na njega.***

بابٌ في شَهادَةِ أَرْكانِ العَبْدِ يَوْمَ القِيامَةِ بِعَمَلِهِ

١٩٣٣ - عنْ أَنسِ بنِ مالِكٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: كُنا عِنْدَ رسولِ اللَّهِ ﷺ، فضَحِكَ، فقالَ: «هَلْ تَدْرونَ مِمَّ أَضْحَكُ؟». قالَ: قُلْنا: اللَّهُ ورَسولُهُ أَعْلَمُ. قالَ: «مِن مُخاطَبَةِ العَبْدِ رَبَّهُ، فيَقولُ: يا رَبِّ! أَلَمْ تُجِرْني مِنَ الظُّلْمِ؟». قالَ: «يَقولُ: بَلى». قالَ: «فيَقولُ: فإِنِّي لا أُجيزُ على نَفْسي إِلاَّ شاهِداً مِنِّي». قالَ: «فيَقولُ: كَفى بِنَفْسِكَ اليَومَ عَلَيْكَ شَهيداً، وبِالكِرامِ الكاتِبينَ شُهوداً». قالَ: «فَيُخْتَمُ على فيهِ، فيُقالُ لأَرْكانِهِ: انْطِقي». قالَ: «فتَنْطِقُ بِأَعْمالِهِ». قالَ: «ثُمَّ يُخَلَّى بَيْنَهُ وبَيْنَ الكَلامِ». قالَ: «فيَقولُ: بُعْداً لَكُنَّ وسُحْقاً، فعَنْكُنَّ كُنْتُ أُناضِلُ».

NA SUDNJEM DANU DIJELOVI TIJELA GOVORIT ĆE O ČOVJEKOVIM DJELIMA

1933. Enes b. Malik, ﷺ, je rekao: Bili smo kod Allahovog Poslanika, ﷺ, pa se on nasmijao i rekao: ***Šta mislite zbog čega sam se nasmijao?***

Odgovorili smo: *Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju.*

Rekao je: ***Razgovor između čovjeka i njegova Gospodara me nasmijao.***

Čovjek će reći: **Gospodaru, zar me nisi zaštitio od nepravde?**

Allah će reći: **Jesam.**

Čovjek će reći: **Danas ne dozvoljavam da mi svjedok bude bilo ko osim onog kome ja to dozvolim?**

Allah će reći: Dovoljan ćeš ti danas protiv sebe biti svjedok a i plemeniti pisari bit će prisutni.

Zatim će mu biti zapečaćena usta i bit će rečeno njegovim udovima: Govorite! *Pa će govoriti o njegovim djelima. Potom će mu biti dozvoljeno da im se obrati, pa će reći:* Neka ste udaljeni i prezreni, zbog vas sam se borio.

بابٌ في خَشْيَةِ اللَّهِ عزَّ وجلَّ وشِدَّةِ الخَوْفِ من عقابِهِ

١٩٣٤ ـ عنْ أبي هُريرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ أنَّ رسولَ اللَّهِ ﷺ قالَ: «قالَ رَجُلٌ لَمْ يَعْمَلْ حسَنَةً قطُّ لأهْلِهِ: إذا ماتَ؛ فَحَرِّقوهُ، ثُمَّ اذْرُوا نِصْفَهُ في البَرِّ ونِصْفَهُ في البَحْرِ، فوَاللَّهِ؛ لَئِنْ قَدَرَ اللَّهُ عليهِ؛ لَيُعَذِّبَنَّهُ عَذاباً لا يُعَذِّبُهُ أحَداً مِنَ العالَمينَ. فلَمَّا ماتَ الرَّجُلُ؛ فَعَلُوا ما أمَرَهُمْ، فأَمَرَ اللَّهُ البَرَّ فَجَمَعَ ما فيهِ، وأمَرَ البَحْرَ فَجَمَعَ ما فيهِ، ثمَّ قالَ: لِمَ فَعَلْتَ هذا؟ قالَ: مِنْ خَشْيَتِكَ يا رَبِّ! وأنْتَ أعْلَمُ. فغَفَرَ اللَّهُ لَهُ».

O STRAHU OD ALLAHA I VELIKOJ BOJAZNI OD NJEGOVE KAZNE

1934. Ebu Hurejre, ؓ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: *Čovjek koji nikada nijedno dobro djelo nije uradio, rekao je svojoj porodici:* Kada umrem, spalite me, a zatim pola tog pepela bacite na kopno a pola u more. Tako mi Allaha, ako me se Allah domogne, kaznio bi me tolikom kaznom kojom ne bi kaznio nikoga od ljudi.

Kada je čovjek umro, uradili su šta je oporučio. Potom je Allah naredio kopnu, pa je sakupilo ono što je na njemu bilo a i moru, pa je i ono sakupilo šta je od tog čovjeka bilo bačeno u njega.

Potom ga je Allah upitao: Zašto si to uradio?

Rekao je: Iz straha od Tebe Gospodaru, a Ti to najbolje znaš.

Pa mu je Allah oprostio.

١٨ ـ بابُ فيمَنْ أَذْنَبَ ثمَّ اسْتَغْفَرَ رَبَّهُ عزَّ وجلَّ

١٩٣٥ ـ عنْ أبي هُريرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ عنِ النبيِّ ﷺ فيما يَحْكي عنْ رَبِّهِ عزَّ وجلَّ؛ قالَ: «أَذْنَبَ عَبْدٌ ذَنْباً، فقالَ: اللهُمَّ! اغْفِرْ لي ذَنْبي. فقالَ تبارَكَ وتَعالى: أَذْنَبَ عَبْدي ذَنْباً، فعَلِمَ أنَّ لهُ رَبّاً يَغْفِرُ الذَّنْبَ ويَأْخُذُ بِالذَّنْبِ. ثمَّ عادَ، فأَذْنَبَ، فقالَ: أَيْ رَبِّ! اغْفِرْ لي ذَنْبي. فقالَ تبارَكَ وتَعالى: عَبْدي أَذْنَبَ ذَنْباً، فعَلِمَ أنَّ لهُ رَبّاً يَغْفِرُ الذَّنْبَ، ويَأْخُذُ بِالذَّنْبِ. ثمَّ عادَ، فأَذْنَبَ، فقالَ: أَيْ رَبِّ! اغْفِرْ لي ذَنْبي. فقالَ تبارَكَ وتَعالى: أَذْنَبَ عَبْدي ذَنْباً، فعَلِمَ أنَّ لهُ رَبّاً يَغْفِرُ الذَّنْبَ ويَأْخُذُ بِالذَّنْبِ. اعْمَلْ ما شِئْتَ؛ فقَدْ غَفَرْتُ لكَ».

قالَ عبدُ الأعلى: لا أدري أقالَ في الثَّالِثَةِ أوِ الرَّابِعَةِ: «اعْمَلْ ما شِئْتَ».

O ONOME KO UČINI GRIJEH PA ZATRAŽI OPROST OD SVOG GOSPODARA, ﷻ

1935. Ebu Hurejre, ؓ, prenosi da je Poslanik, ﷺ, prenio od svog Gospodara da je rekao: **Čovjek učini grijeh i zamoli: Allahu moj, oprosti mi moj grijeh.**

Uzvišeni tada kaže: Moj rob počini grijeh i sjeti se da ima svog Gospodara koji oprašta i kažnjava zbog grijeha.

Čovjek se ponovo vrati, počini grijeh i zamoli: Gospodaru, oprosti mi moj grijeh.

Uzvišeni kaže: Moj rob počini grijeh pa spozna da ima svog Gospodara koji kažnjava zbog grijeha.

Čovjek se ponovo vrati, počini grijeh i zamoli: Gospodaru, oprosti mi moj grijeh.

Allah tada kaže: Moj rob počini grijeh i sjeti se da ima svog Gospodara koji oprašta i kažnjava zbog grijeha. Radi šta hoćeš, oprostio sam ti.

Abdul-l-E'ala kaže: *Ne znam da li je nakon trećeg ili četvrtog puta rekao:* **Radi šta hoćeš.**

باب فيمن أصاب ذنباً ثم توضأ وصلى المكتوبة

١٩٣٦ - عن أبي أمامة رضي الله عنه؛ قال: بينما رسول الله ﷺ في المسجد، ونحن قعود معه؛ إذ جاء رجل، فقال: يا رسول الله! إني أصبت حداً؛ فأقمه علي. فسكت عنه رسول الله ﷺ. ثم أعاد، فقال: يا رسول الله! إني أصبت حداً؛ فأقمه علي. فسكت عنه وقال ثالثة فأقيمت الصلاة، فلما انصرف نبي الله ﷺ؛ قال أبو أمامة: فاتبع الرجل رسول الله ﷺ حين انصرف، واتبعت رسول الله ﷺ أنظر ما يرد على الرجل، فلحق الرجل رسول الله ﷺ، فقال: يا رسول الله! إني أصبت حداً؛ فأقمه علي. فقال أبو أمامة: فقال له رسول الله ﷺ: «أرأيت حين خرجت من بيتك؛ أليس قد توضأت فأحسنت الوضوء؟». قال: بلى يا رسول الله! قال: «ثم شهدت الصلاة معنا؟». فقال: نعم يا رسول الله! فقال له رسول الله ﷺ: «فإن الله قد غفر لك حدك - أو قال: ذنبك -».

O ONOME KO POČINI GRIJEH, ZATIM UZME ABDEST I KLANJA FARZ-NAMAZ

1936. Ebu Umame, ﷺ, pripovijeda i veli: Dok smo sjedili sa Allahovim Poslanikom, ﷺ, u džamiji dođe neki čovjek i reče: *Allahov Poslaniče, ja sam zaslužio kaznu,*[1] *pa je izvrši nada mnom!*

Poslanik, ﷺ, ništa nije rekao. Čovjek to ponovi i reče: *Allahov Poslaniče, ja sam zaslužio kaznu, pa je izvrši nada mnom!*

Poslanik, ﷺ, opet ništa ne reče. Potom je proučen ikamet za namaz. Kada je Allahov Poslanik, ﷺ, otišao, Ebu Umame je rekao: *Čovjek je krenuo za Poslanikom, ﷺ. I ja sam slijedio Allahovog Poslanika, ﷺ, da vidim šta će mu odgovoriti.*

Čovjek je stigao Poslanika, ﷺ, i rekao mu: *Allahov Poslaniče, zaslužio sam kaznu, pa je izvrši nada mnom!*

---

[1] Dakle, učinio je grijeh koji za sobom povlači kaznu, po njegovom mišljenju.

Allahov Poslanik, ﷺ, ga je upitao: ***Kada si izašao iz svoje kuće, zar nisi uzeo abdest i upotpunio ga?!***

Odgovorio je: *Jesam, Allahov Poslaniče.*

Poslanik, ﷺ, je nastavio: **Zatim si klanjao namaz s nama?**

Rekao je: *Jesam, Allahov Poslaniče.*

Allahov Poslanik, ﷺ, je potom rekao: ***Zaista ti je Allah oprostio tvoju kaznu,*** ili je rekao: ***grijeh.***

بابٌ يُجْعَلُ لِكُلِّ مُسْلِمٍ فِداءٌ مِنَ النَّارِ مِنَ الكُفَّارِ

١٩٣٧ - عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ؛ قَالَ: رسولُ اللهِ ﷺ: «إذا كانَ يَوْمُ القِيامَةِ؛ دَفَعَ اللّهُ إلى كُلِّ مُسْلِمٍ يَهودِيّاً أَوْ نَصرانِيّاً، فَيقولُ: هٰذا فِكاكُكَ مِنَ النَّارِ».

NEVJERNIK ĆE BITI MUSLIMANU OTKUP OD VATRE

1937. Ebu Musa, رضي الله عنه, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Kada bude Sudnji dan Allah će dati svakom muslimanu židova ili kršćanina i reći će mu:*** **Ovo je tvoje izbavljenje od Vatre.**[1]

---

[1] Tj. ti si bio izložen ulasku u Vatru a ovo ti je oslobođenje iz nje, jer je Allah odredio broj kojim će ona biti napunjena. Prema tome, kada nevjernici zbog svog nevjerstva i grijeha uđu u nju, bit će to izbavljenje za muslimane.

كِتابُ المُنافِقِين

POGLAVLJE O MUNAFICIMA - LICEMJERIMA

بابٌ في قَوْلِهِ تعالى: ﴿إِذَا جَآءَكَ ٱلْمُنَٰفِقُونَ. . .﴾ إلى قَوْلِه: ﴿حَتَّىٰ يَنفَضُّواْ﴾

١٩٣٨ - عن زيدِ بنِ أرْقَمَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: خَرَجْنا معَ رسولِ اللّهِ ﷺ في سَفَرٍ أصابَ النّاسَ فيهِ شِدَّةٌ، فقالَ عبدُاللّهِ بنُ أُبيٍّ لأَصْحابِهِ: (لا تُنفِقوا على مَنْ عِنْدَ رَسُولِ الله حتَّى يَنفَضُّوا مِنْ حَوْلِهِ) (قالَ زُهَيْرٌ: وهِيَ قِراءَةُ عبدِاللّهِ)، وقالَ: (لَئِنْ رَجَعْنَا إِلَى المَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّ الأَعَزُّ مِنهَا الأَذَلَ).

قالَ: فأَتَيْتُ النبيَّ ﷺ، فأَخْبَرْتُهُ بِذٰلِكَ، فأَرْسَلَ إلى عبدِاللّهِ بنِ أُبَيٍّ، فسَأَلَهُ، فاجْتَهَدَ يَمِينَهُ ما فَعَلَ، فَقالَ: كَذَبَ زَيْدٌ رسولَ اللّهِ ﷺ.

قالَ: فَوَقَعَ في نَفْسي مِمَّا قالوهُ شِدَّةٌ، حتَّى أَنْزَلَ اللّهُ عزَّ وجلَّ تَصْديقي: ﴿إِذَا جَآءَكَ ٱلْمُنَٰفِقُونَ﴾.

قالَ: ثُمَّ دعاهُمُ النبيُّ ﷺ لِيَسْتَغْفِرَ لَهُمْ. قالَ: فَلَوَّوْا رُؤُوسَهُمْ.

وقَوْلُهُ: ﴿كَأَنَّهُمْ خُشُبٌ مُّسَنَّدَةٌ﴾. وقالَ: كانوا رِجالاً أَجْمَلَ شيءٍ.

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:

إِذَا جَآءَكَ ٱلْمُنَٰفِقُونَ

KADA TI DOĐU MUNAFICI, PA SVE DO RIJEČI UZVIŠENOG:

حَتَّىٰ يَنفَضُّواْ

DA BI GA NAPUSTILI

1938. Zejd b. Erkam, ﵁, je rekao: Na jednom putovanju s Allahovim Poslanikom, ﷺ, ljude je zadesila glad, pa je 'Abdullah b. Ubejj rekao svojim pristalicama: *Nemojte davati onima koji su s Allahovim Poslanikom da bi ga napustili.*

Zuhejr je rekao: *To je 'Abdullahov kiraet.*

Također je rekao: *Kada se vratimo u Medinu istjerat će iz nje jači slabijeg.*

Otišao sam Poslaniku, ﷺ, i obavijestio ga o tome. Pozvao je 'Abdullaha b. Ubejja i upitao ga o tome. Nastojao je dokazati svojom zakletvom da to nije rekao.

Rekao je: *Zejd je slagao Allahovom Poslaniku.*

Od tog njegova govora u duši mi je bilo veoma teško sve dok Allah Uzvišeni nije objavio ono što je potvrdilo moj govor:

إِذَا جَآءَكَ ٱلْمُنَٰفِقُونَ

Kada ti dođu munafici...[1]

Potom ih je Poslanik, ﷺ, pozvao da zatraži oprost za njih, pa su okrenuli svoje glave.

Uzvišeni je rekao:

كَأَنَّهُمْ خُشُبٌ مُّسَنَّدَةٌ

Kao da su šuplji balvani.[2]

Bili su, po izgledu, najljepši ljudi.

---

[1] Ajet u potpunosti glasi:

إِذَا جَآءَكَ ٱلْمُنَٰفِقُونَ قَالُواْ نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ ٱللَّهِ وَٱللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُۥ وَٱللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ ٱلْمُنَٰفِقِينَ لَكَٰذِبُونَ ﴿١﴾

Kad ti licemjeri dolaze, oni govore: 'Mi tvrdimo da si ti, zaista, Allahov Poslanik!', i Allah zna da si ti, zaista, Njegov Poslanik, a Allah tvrdi i da su licemjeri pravi lašci. *El-Munafikun, 1.*

[2] Dakle, fizički su lijepo izgledali, kao što Allah kaže:

وَإِذَا رَأَيْتَهُمْ تُعْجِبُكَ أَجْسَامُهُمْ وَإِن يَقُولُواْ تَسْمَعْ لِقَوْلِهِمْ كَأَنَّهُمْ خُشُبٌ مُّسَنَّدَةٌ يَحْسَبُونَ كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ هُمُ ٱلْعَدُوُّ فَٱحْذَرْهُمْ قَٰتَلَهُمُ ٱللَّهُ أَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ ﴿٤﴾

Kad ih pogledaš, njihov izgled te ushićuje; a kad progovore, ti slušaš riječi njihove, - međutim, oni su kao šuplji naslonjeni balvani, i misle da je svaki povik protiv nji. *El-Munafikun, 4.*

بابٌ في إعراضِ المُنافِقينَ عنِ اسْتِغْفارِ النبيِّ ﷺ

١٩٣٩ ـ عنْ جابرِ بنِ عبدِاللّهِ رضيَ اللّهُ عنهُما؛ قالَ: قالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «مَن يَصْعَدُ الثَّنِيَّةَ؛ ثَنِيَّةَ المُرارِ؛ فإنَّهُ يُحطُّ عَنْهُ ما حُطَّ عنْ بَني إسرائيلَ». قالَ: فَكانَ أوَّلَ مَنْ صَعِدَها خَيْلُنا، خَيْلُ بَني الخَزْرَجِ، ثُمَّ تَتامَّ النَّاسُ، فقالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «وكُلُّكُمْ مَغفورٌ لهُ إلاَّ صاحِبَ الجَمَلِ الأحْمَرِ».

فأتَيْناهُ، فقُلْنا: تَعالَ يَسْتَغْفِرْ لكَ رسولُ اللّهِ. فقالَ: واللّهِ؛ لأنْ أجِدَ ضالَّتي أحَبُّ إليَّ مِنْ أنْ يَسْتَغْفِرَ لي صاحِبُكُمْ. قالَ: وكانَ الرَّجُلُ يَنْشُدُ ضالَّةً لهُ.

MUNAFIČKO OKRETANJE OD POSLANIKOVOG, ﷺ, TRAŽENJA OPROSTA ZA NJIH

1939. Džabir b. 'Abdullah, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Ko će se ispeti na vrh Murara?***[1] ***Bit će mu oprošteno, kao što je oprošteno Israilovim potomcima.***

Prvi koji su se uspeli su bili naši konji, konji iz plemena Beni Hazredž. Potom su ljudi pristizali jedni za drugima.

Allahov Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Svima vam je oprošteno, osim vlasniku crvene deve.***

Otišli smo mu i rekli: *Dođi da Allahov Poslanik, ﷺ, zatraži oprost za tebe.*

Rekao je: *Tako mi Allaha, meni je draže da nađem svoju izgubljenu devu od toga da vaš prijatelj traži oprost za mene.* Čovjek je tražio izgubljenu devu.[2]

---

[1] *Murar* je mjesto između Mekke i Medine, iz pravca Hudejbijje. Vidi: *En-Nihaje*, 1/226. (op. prev.).

[2] Kadija Ijad je rekao: *Priča se da je to bio El-Džed b. Kajs koji je bio munafik.* Nevevi, 16/126. (op. prev.).

بابٌ في ذِكْرِ المُنافِقينَ وعَلامَتِهِمْ

١٩٤٠ - عنْ قيسِ بنِ عُبَادٍ؛ قالَ: قُلْتُ لِعَمَّارٍ: أَرَأَيْتَ قِتالَكُمْ؛ أَرَأْياً رَأَيْتُموهُ؛ فإِنَّ الرَّأْيَ يُخْطِئُ ويُصيبُ، أَوْ عَهْداً عَهِدَهُ إِلَيْكُمْ رسولُ اللهِ ﷺ؟ فقالَ: ما عَهِدَ إِلَيْنا رسولُ اللهِ ﷺ شَيْئاً لَمْ يَعْهَدْهُ إِلى النَّاسِ كافَّةً.

وقالَ: إِنَّ رسولَ اللهِ ﷺ قالَ: «إِن في أُمتي - قالَ شُعْبَةُ: وأَحْسِبُهُ قالَ: حَدَّثني حُذَيْفَةُ. وقالَ غُنْدَرٌ: أُراهُ قالَ: في أُمَّتي - اثْنا عَشَرَ مُنافِقاً لا يَدْخُلونَ الجَنَّةَ، ولا يَجِدونَ ريحَها حتَّى يَلِجَ الجَمَلُ في سَمِّ الخِياطِ، ثَمانِيَةٌ مِنهُم تَكْفيكَهُمُ الدُّبَيْلَةُ: سِراجٌ مِن النَّارِ يَظْهَرُ في أَكْتافِهِمْ حتَّى يَنْجُمَ مِن صُدورِهِمْ».

O SPOMINJANJU LICEMJERA I NJIHOVIM OBILJEŽJIMA

1940. Kajs b. 'Ubad pripovijeda da je rekao Ammaru: *Šta misliš o vašoj borbi, je li to vaše mišljenje? Jer, moguće je da mišljenje bude pogrešno ili ispravno? Ili da li vam je Allahov Poslanik, ﷺ, nešto posebno oporučio?*

Nije nam Allahov Poslanik, ﷺ, ništa oporučio što nije oporučio ostalim ljudima.

Rekao je: *Allahov Poslanik, ﷺ, je rekao:* ***U mom ummetu*** (Šu'be je rekao: *Mislim da je rekao da mu je pričao Huzejfe da je Gundere rekao:* ***U mom ummetu***) ***ima dvanaest munafika koji neće ući u Džennet niti će osjetiti njegova mirisa. Prije bi deva ušla kroz iglene uši, nego što bi oni ušli u njega.***

Od njih osmerice zaštititi će te **dubejla** ***koja će stići a to je vatrena svjetiljka koja će biti na njihovim plećima i prodirati do njihovih prsa.***[1]

---

[1] Kadija Ijad je rekao: *Ta vatra će ih sakupiti i prekriti u kaburovima.* Nevevi. (op. prev.).

بابٌ في المُنافِقينَ لَيلَةَ العَقَبَةِ وعَدَدِهِم

١٩٤١ - عَنْ أَبي الطُّفَيْلِ؛ قالَ: كانَ بينَ رَجُلٍ مِن أَهْلِ العَقَبَةِ وبَيْنَ حُذَيفَةَ بَعْضُ ما يَكونُ بَيْنَ النّاسِ، فقالَ: أَنْشُدُكَ بِاللهِ؛ كَمْ كانَ أَصْحابُ العَقَبَةِ؟ قالَ: فقالَ لهُ القَوْمُ: أَخْبِرْهُ إِذْ سَأَلَكَ. قالَ: كُنّا نُخْبَرُ أَنَّهُمْ أَرْبَعَةَ عَشَرَ، فإِنْ كُنْتَ مِنْهُم؛ فقدْ كانَ القَوْمُ خَمْسَةَ عَشَرَ، وأَشْهَدُ بِاللهِ أَنَّ اثْنَيْ عَشَرَ مِنْهُمْ حَرْبٌ للهِ ولِرَسولِهِ في الحَياةِ الدُّنْيا ويَوْمَ يَقومُ الأَشْهادُ، وعَذَرَ ثَلاثَةً. قالُوا: ما سَمِعْنا مُنادِيَ رسولِ اللهِ ﷺ ولا عَلِمْنا بِما أَرادَ القَوْمُ، وقدْ كانَ في حَرَّةٍ، فَمَشى، فقالَ: «إِنَّ الماءَ قَليلٌ؛ فلا يَسْبِقْني إِلَيْهِ أَحدٌ». فَوَجَدَ قَوْماً قدْ سَبَقوهُ، فَلَعَنَهُمْ يَوْمَئِذٍ.

O MUNAFICIMA KOJI SU BILI U NOĆI AKABE I NJIHOVOM BROJU

1941. Ebu Tufejl je rekao: Neke razmirice su bile između jednog čovjeka koji je prisustvovao te noći na Akabi i Huzejfe, kao što obično i biva među ljudima. Huzejfu je taj čovjek upitao: *Zaklinjem te Allahom, koliko je ljudi bilo na Akabi?*[1]

Ljudi su mu rekli: *Reci mu, kada te pita?*

Huzejfe je rekao: *Rečeno nam je da ih je bilo četrnaest, pa ako si i ti bio jedan od njih onda ih je bilo petnaest. Ja se zaklinjem Allahom da su dvanaest njih bili neprijatelji Allaha i Njegovog Poslanika, na ovom svijetu i na dan kada će ljudi proživljeni biti. Trojicu od njih je opravdao, jer su rekli: Nismo čuli telala Allahovog Poslanika, ﷺ, niti smo znali šta su namjeravali.*

Poslanik, ﷺ, je bio u kamenjaru pa je krenuo i rekao: **Vode malo ima i zato neka me niko ne pretiče do nje!**

Kada je došao do nje, zatekao je neke ljude koji su već bili došli, pa ih je tada prokleo.

---

[1] Nevevi je rekao: *To nije Akaba na kojoj su ensarije, ﷺ, dale prisegu Allahovom Poslaniku, ﷺ. Ovdje se misli na Akabu koja se nalazi na putu prema Tebuku. Na njoj su se sastali munafici da naprave sabotažu Allahovom Poslaniku, ﷺ, u bici na Tebuku, pa ga je Allah sačuvao od njih.*

باب مَثَلُ المُنافِقِ كَالشَّاةِ العائِرَةِ بَيْنَ الغَنَمَيْنِ

١٩٤٢ - عن ابنِ عمرَ رضيَ اللّهُ عنهما، عنِ النبيِّ ﷺ:
«مَثَلُ المُنافِقِ كَمَثَلِ الشَّاةِ العائِرَةِ بَيْنَ الغَنَمَيْنِ، تَعيرُ إلى هٰذِهِ مَرَّةً، وإلى هٰذِهِ مَرَّةً».

LICEMJER JE KAO SMETENA OVCA IZMEĐU DVA STADA

1942. Ibn Omer, ﵄, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Licemjer je kao smetena ovca između dva stada koja jednom odlazi jednom a drugi puta drugom stadu.***[1]

باب بَعْثُ الرِّيحِ الشَّدِيدَةِ لِمَوْتِ المُنافِقِ

١٩٤٣ - عنْ جابِرٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ أَنَّ رسولَ اللّهِ ﷺ قَدِمَ مِن سَفَرٍ، فلَمَّا كانَ قُرْبَ المَدينةِ؛ هاجَتْ رِيحٌ شَديدَةٌ تَكادُ أَنْ تَدْفِنَ الرَّاكِبَ، فزَعَمَ أَنَّ رسولَ اللّهِ ﷺ قال: «بُعِثَتْ هٰذِهِ الرِّيحُ لِمَوْتِ مُنافِقٍ». فلَمَّا قَدِمَ المَدينَةَ؛ فإذا مُنافِقٌ عَظيمٌ مِنَ المُنافِقينَ قد ماتَ.

SLANJE ŽESTOKOG VJETRA DA USMRTI LICEMJERA

1943. Džabir, ﵁, prenosi da je jednom prilikom, kada se Allahov Poslanik, ﷺ, vraćao s puta i približio Medini, zapuhao tako jak vjetar nanoseći pijesak koji je gotovo zameo jahače. Džabir tvrdi da je Allahov Poslanik, ﷺ, tada rekao: ***Ovaj vjetar je poslan zbog smrti licemjera.***[2]

Kada je došao u Medinu saznao je da je jedan munafički velikan umro.

---

[1] Tj. neodlučan je i promjenjiv.

[2] Kao kazna, znak smrti tog munafika i obavijest ljudima i gradovima da su slobodni od njega. *Nevevi.* (op. prev.).

باب شِدَّةُ عَذابِ المُنافِقِ يَوْمَ القِيامَةِ

١٩٤٤ ـ عنْ سَلَمَةَ بنِ الأكْوَعِ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: عُدْنا معَ رسولِ اللّهِ ﷺ رَجُلاً مَوْعوكاً. قالَ: فوَضَعْتُ يَدَيَّ عَلَيْهِ، فَقُلْتُ: واللّهِ؛ ما رَأيْتُ رَجُلاً أشَدَّ حَرّاً. فقالَ نبيُّ اللّهِ ﷺ: «ألا أُخبِرُكُمْ بِأشَدَّ حَرّاً مِنهُ يَومَ القِيامَةِ؟ هٰذَينِكَ الرَّجُلَيْنِ الرّاكِبَيْنِ المُقَفِّيَيْنِ»؛ لِرَجُلَيْنِ حينَئِذٍ مِن أصْحابِهِ.

MUNAFICI ĆE NA SUDNJEM DANU IMATI BOLNU KAZNU

1944. Seleme b. el-Ekve', ﷺ, je rekao: Jednom smo s Allahovim Poslanikom, ﷺ, posjetili jednog čovjeka koji je bio bolestan. Imao je vrućicu. Stavio sam svoju ruku na njega i rekao: *Tako mi Allaha, nisam do danas vidio čovjeka vrućeg od njega, pa je Poslanik, ﷺ, rekao:* ***Hoćete li da vam kažem ko će biti vrući od njega na Sudnjem danu? Ona dva čovjeka koja jašu okrenuti nam svojim potiljcima!,*** *pokazujući tada na dvojicu svojih ashaba.*[1]

[1] Radilo se o licemjerima, koji su se muslimanima pokazivali kao ashabi, a u srcu su gajili nevjerstvo. Allahov Poslanik, ﷺ, je znao o kome se radi. (op. prev.)

بابٌ في نَبْذِ الأَرْضِ المُنافِقَ المُرْتَدَّ وتَرْكِهِ مَنْبوذاً

١٩٤٥ ـ عنْ أنسِ بنِ مالِكٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: كانَ مِنّا رَجُلٌ مِن بَني النَّجّارِ، قدْ قرَأَ البَقَرَةَ وآلَ عِمْرانَ، وكانَ يَكْتُبُ لِرسولِ اللّهِ ﷺ، فانْطَلَقَ هارِباً، حتّى لَحِقَ بِأَهْلِ الكِتابِ. قالَ: فرَفَعوهُ؛ قالوا: هٰذا كانَ يَكْتُبُ لِمحمدٍ! فأُعْجِبُوا بِهِ، فَما لَبِثَ أنْ قَصَمَ اللّهُ عُنُقَهُ فيهِم، فحَفَروا لهُ فَوارَوْهُ، فأَصْبَحَتِ الأرْضُ قدْ نَبَذَتْهُ على وَجْهِها، ثُمَّ عادُوا فحَفَروا لهُ فَوارَوْهُ، فأَصْبَحَتِ الأرْضُ قدْ نَبَذَتْهُ على وَجْهِها، ثُمَّ عادُوا فحَفَروا لهُ فَوارَوْهُ، فأَصْبَحَتِ الأرْضُ قدْ نَبَذَتْهُ على وَجْهِها، فتَركوهُ مَنْبوذاً.

ZEMLJA IZBACUJE MUNAFIKA OTPADNIKA I TREBA GA OSTAVITI NEUKOPANOG

1945. Enes b. Malik, ﵁, je rekao: Među nama je bio jedan čovjek iz plemena Benu-n-Nedždžar. Znao je suru *El-Bekare* i *'Alu Imran*. Pisao je Allahovom Poslaniku, ﷺ, objavu.

Ali, odmetnu se i pobježe kod sljedbenika Knjige. Dali su mu počasno mjesto. Govorili su: *Ovaj je bio Muhammedov pisar.* Bili su zadivljeni njime.

Međutim, ubrzo ga Allah usmrti. Iskopali su mu grob i zatrpali ga, ali ga zemlja izbaci. Zatim su mu ponovo iskopali grob i zatrpali ga, ali ga zemlja ponovo izbaci na površinu. Ponovo su mu iskopali grob i zakopali ga ali ga zemlja ponovo izbaci na površinu. Nakon toga su ga ostavili neukupanog, onako kako je izbačen.

كِتابُ صِفَةِ القِيامَةِ

POGLAVLJE O OPISU SUDNJEGA DANA

بابٌ يَقْبِضُ اللَّهُ الأرْضَ يَوْمَ القِيامَةِ (والسَّماوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِه)

١٩٤٦ - عن ابنِ عُمرَ رضيَ اللَّهُ عنهُما؛ قال: قال رسولُ اللَّهِ ﷺ: «يَطْوِي اللَّهُ عزَّ وجلَّ السَّماواتِ يَوْمَ القِيامَةِ، ثُمَّ يَأْخُذُهُنَّ بِيَدِهِ اليُمْنى، ثمَّ يَقولُ: أنا المَلِكُ؛ أيْنَ الجَبَّارونَ؟ أيْنَ المُتَكَبِّرونَ؟ ثمَّ يَطْوي الأرْضَ بِشِمالِهِ، ثمَّ يقولُ: أنا المَلِكُ؛ أيْنَ الجَبَّارونَ؟ أيْنَ المُتَكَبِّرونَ؟».

ALLAH ĆE NA SUDNJEM DANU UZETI ZEMLJU U RUKU, A NEBESA ĆE BITI SMOTANA U NJEGOVOJ DESNICI

1946. Ibn Omer, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Allah, ﷻ, će na Sudnjem danu smotati nebesa, pa će ih uzeti Svojom desnom rukom i reći:*** **Ja sam vladar. Gdje su silnici? Gdje su oni koji su se oholili?**

Zatim će smotati zemlju Svojom ljevicom i reći će: **Ja sam vladar. Gdje su silnici? Gdje su oni koji su se oholili?**

بابٌ في صِفَةِ الأرْضِ يَوْمَ القِيامَةِ

١٩٤٧ - عنْ سهلِ بنِ سعدٍ رضيَ اللَّهُ عنهُما؛ قال: قال رسولُ اللَّهِ ﷺ: «يُحْشَرُ النَّاسُ يَوْمَ القِيامَةِ على أرْضٍ بَيْضاءَ عَفْراءَ، كَقُرْصَةِ النَّقِيِّ، لَيْسَ فيها عَلَمٌ لأحَدٍ».

O IZGLEDU ZEMLJE NA SUDNJEM DANU

1947. Sehl b. Sa'd, ﷺ, pripovijeda da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Ljudi će na Sudnjem danu biti proživljeni na crvenkasto-bijeloj zemlji, kao čisto brašno, na kojoj neće biti nikakvih tragova niti oznaka.***

باب يُبْعَثُ كُلُّ عَبْدٍ على ما ماتَ عَلَيْهِ

١٩٤٨ - عنْ جابرٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: سَمِعْتُ رسولَ اللهِ ﷺ يقولُ: «يُبْعَثُ كُلُّ عَبْدٍ على ما ماتَ عَلَيْهِ».

SVAKI ĆE ČOVJEK BITI PROŽIVLJEN U STANJU U KAKVOM JE UMRO

1948. Džabir, ﷺ, prenosi da je čuo Allahovog Poslanika, ﷺ, da je rekao: ***Svaki će čovjek biti proživljen u stanju u kakvom je umro.***

باب البَعْثُ على الأعْمالِ

١٩٤٩ - عنْ عبدِاللهِ بنِ عمرَ رضيَ اللَّهُ عنهُما؛ قالَ: سَمِعْتُ رسولَ اللهِ ﷺ يقولُ: «إذا أرادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ عَذاباً؛ أصابَ العَذابُ مَنْ كانَ فِيهِمْ، ثُمَّ بُعِثُوا على أعْمالِهِمْ».

PROŽIVLJENJE ĆE BITI SUKLADNO DJELIMA

1949. 'Abdullah b. Omer, ﷺ, pripovijeda da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Kada Allah odluči kazniti jedan narod, uništi ih sve a zatim će biti proživljeni sukladno svojim djelima.***

بابُ يُحْشَرُ النَّاسُ حُفَاةً عُرَاةً غُرْلاً

١٩٥٠ - عَنْ عائشةَ رضيَ اللَّهُ عَنْها؛ قالَتْ: سَمِعْتُ رسولَ اللَّهِ ﷺ يقولُ: «يُحْشَرُ النَّاسُ يَوْمَ القِيامَةِ حُفاةً عُراةً غُرْلاً». قلتُ: يا رسولَ اللَّهِ! النِّساءُ والرِّجالُ جَميعاً؛ يَنْظُرُ بَعْضُهُمْ إلى بَعْضٍ؟! قالَ ﷺ: «يا عائِشَةُ! الأَمْرُ أَشَدُّ مِنْ أَنْ يَنْظُرَ بَعْضُهُمْ إلى بَعْضٍ».

LJUDI ĆE BITI PROŽIVLJENI BOSI, GOLI I NEOBREZANI

1950. Aiša, ﵂, prenosi da je čula Allahovog Poslanika, ﷺ, kada je rekao: ***Ljudi će na Sudnjem danu biti proživljeni bosi, goli i neobrezani.***

Upitala sam: *Allahov Poslaniče, žene i muškarci, svi će zajedno biti proživljeni. Gledat će jedni u druge?!*

Rekao je: ***Aiša, bit će tako zaokupljeni da neće gledati jedni u druge.***

بابُ يُحشَرُ النَّاسُ على طَرائِقَ

١٩٥١ - عنْ أَبي هُرَيرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ عنِ النبيِّ ﷺ؛ قالَ: «يُحْشَرُ النَّاسُ على ثَلاثِ طَرائِقَ راغِبِينَ راهِبِينَ، واثْنانِ على بَعيرٍ، وثَلاثَةٌ على بَعيرٍ، وأَرْبَعَةٌ على بَعيرٍ، وعَشَرَةٌ على بَعيرٍ، وتَحْشُرُ بَقِيَّتَهُمُ النَّارُ؛ تَبِيتُ مَعَهُمْ حَيْثُ باتوا، وتَقِيلُ مَعَهُمْ حَيْثُ قالوا، وتُصْبِحُ مَعَهُمْ حَيْثُ أَصْبَحوا، وتُمْسِي مَعَهُمْ حَيْثُ أَمْسَوْا».

LJUDI ĆE BITI SAKUPLJENI PO GRUPAMA

1951. Ebu Hurejre, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Ljudi će biti sakupljeni[1] u tri skupine: ragibini – rahibini oni koji se***

[1] Misli se na ono što će se desiti pred kraj dunjalučkog života, prije Kijametskog dana. Na to ukazuju riječi u hadisu: ***Ostale će tjerati Vatra.***

nadaju i strahuju, grupe po dvojica, trojica, četverica, deseterica na devama; i ostali - njih će tjerati vatra koja će s njima zanoćivati gdje oni budu zanoćivali, odmarati u podne gdje oni budu odmarali, osvanjivati gdje oni budu osvanjivali i omrkivati gdje oni budu omrkivali.

بابُ حَشْرُ الكافِرِ على وَجْهِهِ يَوْمَ القِيامَةِ

١٩٥٢ - عنْ أَنسِ بنِ مالِكٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ أَنَّ رَجُلاً قالَ: يا رسولَ اللّهِ! كَيْفَ يُحْشَرُ الكافِرُ على وَجْهِه يَوْمَ القِيامَةِ؟! قالَ: **«أَلَيْسَ الذي أَمْشاهُ على رِجْلَيْهِ في الدُّنْيا قادِراً على أَنْ يُمْشِيَهُ على وَجْهِه يَوْمَ القِيامَةِ»**.

قالَ قَتادَةُ: بَلى؛ وعِزَّةِ رَبِّنا.

NEVJERNIK ĆE BITI PROŽIVLJEN NA SUDNJEM DANU NA SVOM LICU

1952. Enes b. Malik, ﵁, pripovijeda da je neki čovjek upitao: *Allahov Poslaniče, kako će nevjernik na Sudnjem danu biti proživljen na svom licu?*

Rekao je: ***Zar Onaj koji je bio moćan da učini da čovjek na dunjaluku hoda na dvije noge nije moćan da učini da on hoda na svom licu?***

Katade je rekao: *Moćan je, tako mi uzvišenosti moga Gospodara.*

بابٌ دُنُوُّ الشَّمْسِ مِنَ الخَلْقِ يَوْمَ القِيامَةِ

١٩٥٣ ـ عَنْ سُلَيم بنِ عامِرٍ؛ قالَ: حَدَّثَني المِقْدادُ ابنُ الأَسْوَدِ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: سَمِعْتُ رسولَ اللَّهِ ﷺ يَقولُ: «تُدْنى الشَّمْسُ يَوْمَ القِيامَةِ مِنَ الخَلْقِ، حتَّى تَكونَ مِنْهُمْ كَمِقْدارِ مِيلٍ».

قالَ سُلَيْمُ بنُ عامِرٍ: فَواللَّهِ؛ ما أَدْري ما يَعْني بِالمِيلِ؛ أَمَسافَةَ الأَرْضِ أَوِ المِيلَ الذي تُكْحَلُ بِهِ العَيْنُ.

قالَ: «فَيَكونُ النَّاسُ على قَدْرِ أَعْمالِهِمْ في العَرَقِ: فَمِنْهُمْ مَنْ يَكونُ إِلى كَعْبَيْهِ، ومِنْهُمْ مَنْ يَكونُ إِلى رُكْبَتَيْهِ، ومِنْهُمْ مَنْ يَكونُ إِلى حَقْوَيْهِ، ومِنْهُمْ مَنْ يُلْجِمُهُ العَرَقُ إِلْجاماً». قالَ: وأَشارَ رسولُ اللَّهِ ﷺ بِيَدِهِ إِلى فيهِ.

SUNCE ĆE SE NA SUDNJEM DANU PRIBLIŽITI STVORENJIMA

1953. Sulejm b. 'Amir, je rekao: Pričao mi je El-Mikdad b. el-Esved, ﷺ, da je čuo Allahovog Poslanika, ﷺ, kada je rekao: ***Sunce će na Sudnjem danu biti približeno ljudima koliko jedan mil.***

Sulejm b. 'Amir je rekao: *Tako mi Allaha, ne znam šta znači mil, da li je to mjera za dužinu ili je to ono čime se navlači surma na oči.*

Ljudi će biti u znoju sukladno svojim djelima. Neki će biti do svojih članaka, neki do koljena, neki do pojasa a neki će se gušiti u znoju!, pa je Poslanik, ﷺ, pokazao rukom na svoja usta.

بابٌ في كَثْرَةِ العَرَقِ يَوْمَ القِيامَةِ

١٩٥٤ ـ عَنْ أَبي هُرَيرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ أَنَّ رسولَ اللَّهِ ﷺ قالَ: «إِنَّ العَرَقَ يَوْمَ القِيامَةِ لَيَذْهَبُ في الأَرْضِ سَبْعينَ باعاً، وإِنَّهُ لَيَبْلُغُ إِلى أَفْواهِ النَّاسِ ـ أَوْ: إِلى آذانِهِمْ ـ»؛ يَشُكُّ ثَوْرٌ أَيَّهُما قالَ.

O VELIKOJ KOLIČINI ZNOJA NA SUDNJEM DANU

1954. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao:

Znoj će na Sudnjem danu otići u zemlju sedamdeset hvata.[1] ***On će dosezati do usta ljudi*** ili ***do njihovih ušiju.***

Sevr nije bio siguran šta je rečeno.

بابُ طَلَبِ الكافِرِ الفِداءَ يَوْمَ القِيامَةِ

١٩٥٥ - عنْ أنسِ بنِ مالكٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ، عنِ النبيِّ ﷺ؛ قالَ: «يَقولُ اللَّهُ تبارَكَ وتَعالى لأهْوَنِ أهْلِ النّارِ عَذاباً: لَوْ كانَتْ لكَ الدُّنْيا وما فيها؛ أكُنْتَ مُفْتَدِياً بِها؟ فيَقولُ: نعمْ. فيَقولُ: قدْ أرَدْتُ مِنكَ أهْوَنَ مِن هٰذا وأنْتَ في صُلْبِ آدَمَ: أنْ لا تُشْرِكَ - أحْسِبُهُ قالَ: - ولا أُدْخِلَكَ النّارَ، فأبَيْتَ إلاّ الشِّرْكَ».

1955. Enes b. Malik, ﷺ, prenosi od Poslanika, ﷺ, da je rekao: *Allah Uzvišeni reći će onome ko dobije najblažu kaznu u Džehennemu:* **Da posjeduješ sav dunjaluk i ono sve što je na njemu, da li bi to sve dao da se otkupiš od Vatre?**

Reći će: **Dao bih!**

Allah Uzvišeni će tada reći: **Ja sam od tebe tražio manje od ovoga još dok si bio u Ademovoj kičmi. Tražio sam od tebe da mi ne pripisuješ sudruga,** a mislim da je rekao: **a da te Ja ne uvedem u Vatru. Međutim, ti si to odbio i učinio si širk.**

[1] Ovdje se pod *hvatom* podrazumijeva razmak raširenih ruku (op. prev.).

كِتابُ صِفَةِ الجَنَّةِ

POGLAVLJE O OPISU DŽENNETA

بابٌ في أَوَّلِ زُمْرَةٍ تَدْخُلُ الجَنَّةَ

١٩٥٦ ـ عنْ محمدٍ؛ قالَ: إمَّا تَفاخَروا، وإمَّا تَذاكَروا: الرِّجالُ أَكْثَرُ في الجَنَّةِ أم النِّساءُ؟ فقالَ أبو هُرَيْرَةَ رضيَ اللّهُ عنهُ: أَوَ لَمْ يَقُلْ أبو القاسِمِ ﷺ: «إنَّ أَوَّلَ زُمْرَةٍ تَدْخُلُ الجَنَّةَ على صُورَةِ القَمَرِ لَيْلَةَ البَدْرِ، والتي تَلِيها على أَضْوَإِ كَوْكَبٍ دُرِّيٍّ في السَّماءِ، لِكُلِّ امْرِىءٍ مِنْهُمْ زَوْجَتانِ اثْنَتانِ، يُرى مُخُّ سوقِهِما مِن وَراءِ اللَّحْمِ، وما في الجَنَّةِ أَعْزَبُ».

PRVA SKUPINA KOJA ĆE UĆI U DŽENNET

1956. Muhammed[1] je rekao: *Ili su se ponosili ili su se prisjećali, pa su upitali: Koga ima više u Džennetu, muškaraca ili žena?*

Ebu Hurejre, ﷺ, je, na to, rekao: *Zar Ebu-l-Kasim,* ﷺ, *nije rekao:* ***Prva grupa koja će ući u Džennet bit će svijetla kao pun mjesec. Oni koji će ući poslije njih bit će svijetli kao najsvjetlija zvijezda na nebu. Svaki od njih će imati dvije žene, koštana srž njihovih nogu vidjet će se iza mesa. I, u Džennetu neće biti neoženjenih.***

[1] Radi se o Muhammedu b. Sirinu, što se vidi iz druge predaje.

١٩٥٧ - عن أبي هريرة رضي الله عنه؛ قال: قال رسولُ اللهِ ﷺ: «أوّلُ زُمْرَةٍ تَدْخُلُ الجَنَّةَ مِن أُمّتي على صُورَةِ القَمَرِ لَيلَةَ البَدْرِ، ثمّ الذين يَلونَهُمْ على أشَدِّ نَجْمٍ في السّماءِ إضاءَةً، ثمّ هُمْ بَعْدَ ذلِكَ مَنازِلُ؛ لا يَتغَوّطونَ، ولا يَبولونَ، ولا يَمْتَخِطونَ، ولا يَبْزُقونَ، أمْشاطُهُمُ الذّهَبُ، ومَجامِرُهُمُ الألُوّةُ، ورَشْحُهُمُ المِسْكُ، أخْلاقُهُمْ على خُلُقِ رَجُلٍ واحِدٍ، على طولِ أبيهِمْ آدَمَ، سِتّونَ ذِراعاً».

قالَ ابنُ أبي شَيْبَةَ: «على خُلُقِ رَجُلٍ».

وقالَ أبو كُرَيْبٍ: «على خَلْقِ رَجُلٍ».

وقالَ ابنُ أبي شَيْبَةَ: «على صُورَةِ أبيهِمْ».

1957. Ebu Hurejre, ؓ, pripovijeda da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Prva grupa iz mog ummeta koja će ući u Džennet bit će svijetla kao pun mjesec. Oni koji će ući poslije njih bit će svijetli kao najsvjetlija nebeska zvijezda. Oni koji će ulaziti poslije, bit će na različitim stepenima. Neće obavljati ni veliku niti malu nuždu. Neće se oseknjivati niti pljuvati. Češljevi će im biti od zlata. Kadionice će im biti alojino drvo. Znoj će im biti misk. Bit će istog morala. Bit će visoki kolika je visina njihova oca Adema, šezdeset laktova.***

Ibn ebi Šejbe je rekao: *Imat će isti moral.*

Ebu Kurejb je rekao: *Imat će isti oblik.*

A Ibn ebi Šejbe je rekao: *Imat će oblik svoga oca.*

باب مَنْ يَدْخُلُ الجَنَّةَ على صُورَةِ آدَمَ

١٩٥٨ - عَنْ أَبِي هُرَيرَةَ رضِيَ اللَّهُ عَنهُ؛ قَالَ: قَالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «خَلَقَ اللَّهُ عزَّ وجلَّ آدَمَ على صُورَتِهِ، طولُهُ سِتُّونَ ذِراعاً، فلَمَّا خَلَقَهُ؛ قالَ: اذْهَبْ؛ فَسَلِّمْ على أُولَئِكَ النَّفَرِ - وهُمْ نَفَرٌ مِن المَلائِكَةِ جُلوسٌ -؛ فاسْتَمِعْ ما يُحَيُّونَكَ بِهِ؛ فإنَّها تحِيَّتُكَ وتَحِيَّةُ ذُرِّيَّتِكَ». «فذَهَبَ، فقالَ: السَّلامُ عَلَيْكُمْ. فقالوا: السَّلامُ عَلَيْكَ ورَحْمَةُ اللَّهِ». قالَ: «فزادوهُ: ورَحْمَةُ اللَّهِ». قالَ: «فَكُلُّ مَنْ يَدْخُلُ الجَنَّةَ على صُورَةِ آدَمَ عليهِ السَّلامُ، طولُهُ سِتُّونَ ذِراعاً، فلَمْ يَزَلِ الخَلْقُ يَنْقُصُ بَعْدَهُ حتَّى الآنَ».

KO UĐE U DŽENNET BIT ĆE U ADEMOVOM, عليه السلام, OBLIKU

1958. Ebu Hurejre prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: *Allah Uzvišeni je stvorio Adema u Njegovom obliku.*[1] *Dug je bio šezdeset laktova.*

Kada ga je stvorio rekao mu je: Idi i nazovi selam onima tj. melekima koji su sjedili. Poslušaj šta će ti odgovoriti jer to će biti tvoj pozdrav i pozdrav tvog potomstva.

Otišao je i rekao: Es-selamu 'alejkum. *Oni su mu rekli:* Es-Selamu 'alejke Ve rahmetullahi.

Dodali su: Ve rahmetullahi.

Svako ko uđe u Džennet imat će Ademov, عليه السلام, oblik i bit će visok šezdeset laktova.

Ljudi su se poslije Adema smanjivali sve do danas.

[1] Vidi fusnotu kod hadisa br. 1819. (op. prev.).

باب يَدخلُ الجنَّةَ أقوامٌ أفئِدَتُهُمْ مِثْلُ أفئِدَةِ الطَّيرِ

١٩٥٩ - عن أبي هُريرَةَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ عنِ النبيِّ ﷺ؛ قال: «يَدخلُ الجنَّةَ أقوامٌ، أفئِدَتُهُمْ مِثْلُ أفئِدَةِ الطَّيرِ».

U DŽENENT ĆE UĆI LJUDI ČIJA ĆE SRCA BITI KAO KOD PTICA

1959. Ebu Hurejre, ﷺ, veli da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: *U Džennet će ući neki ljudi čija srca će biti kao kod ptica.*[1]

باب إحلالِ الرِضْوانِ على أهلِ الجنَّةِ

١٩٦٠ - عن أبي سعيدٍ الخُدْرِيِّ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ أنَّ النبيَّ ﷺ قال: «إنَّ اللّهَ عزّ وجلّ يقولُ لأهلِ الجنَّةِ: يا أهلَ الجنَّةِ! فيقولونَ: لَبَّيكَ رَبَّنا وسَعْدَيكَ، والخيرُ في يَدَيكَ. فيقولُ: هَلْ رَضيتُمْ؟ فيقولونَ: وما لَنا لا نَرضى يا رَبِّ وقدْ أعطَيتَنا ما لمْ تُعْطِ أحَداً مِن خَلْقِكَ؟! فيقولُ: ألا أُعطيكُمْ أفضَلَ مِن ذلِكَ؟ فيقولونَ: يا رَبِّ! وأيُّ شيءٍ أفضَلُ مِن ذلِكَ؟ فيقولُ: أُحِلُّ عَلَيكُمْ رِضواني؛ فلا أسْخَطُ عَلَيكُمْ بَعْدَهُ أبداً».

SPUŠTANJE ALLAHOVOG ZADOVOLJSTVA NA DŽENNETLIJE

1960. Ebu Se'id el-Hudri, ﷺ, prenosi da je Poslanik, ﷺ, rekao: *Allah, ﷻ, će Dženetlijama reći:* O Džennetlije!

Oni će odgovoriti: Odazivamo ti se naš Gospodaru, i svako dobro i sreća je u Tvojim rukama.

Allah će reći: Jeste li zadovoljni?

Reći će: Zašto ne bismo bili zadovoljni, Gospodaru. Dao si nam ono što nisi dao nijednom Tvom stvorenju.

---

[1] Tj. nježna i slaba, ili će biti u strahu i bojazni, jer je poznato da su ptice najplašljivije životinje.

Upitat će: Hoćete li da vam dam bolje od toga?

Reći će: Šta je to bolje od ovoga?

Reći će: Spustit ću na vas Svoju milost i nakon toga se više na vas neću naljutiti.

بابٌ تَرائِي أَهْلِ الجَنَّةِ أَهْلَ الغُرَفِ

١٩٦١ - عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الخُدْرِيِّ رضي اللَّهُ عنهُ؛ أَنَّ رسولَ اللَّهِ ﷺ قالَ: «إِنَّ أَهْلَ لجَنَّةِ لَيَتَراءَوْنَ أَهْلَ الغُرَفِ مِن فَوْقِهِمْ كَما تَتراءَوْنَ الكَوْكَبَ الدُّرِّيَّ الغابِرَ مِن الأُفُقِ مِن المَشْرِقِ أَوِ المَغْرِبِ؛ لِتَفاضُلِ ما بَيْنَهُمْ». قالوا: يا رسولَ اللَّهِ! تِلْكَ مَنازِلُ الأَنْبياءِ، لا يَبْلُغُها غَيْرُهُم؟ قالَ: «بَلى، والَّذي نَفْسي بِيَدِهِ؛ رِجالٌ آمَنوا باللَّهِ وصَدَّقوا المُرْسَلينَ».

O GLEDANJU DŽENNETLIJA U STANOVNIKE DVORACA IZNAD SEBE

1961. Ebu Se'id el-Hudri, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Džennetlije će gledati stanovnike dvoraca iznad sebe, kao što vi posmatrate sjajne i daleke zvijezde na horizontu istoka ili zapada. To će biti radi ukazivanja na različitost njihovih deredža.***

Upitali su: *Allahov Poslaniče, to su stepeni poslanika koje ne mogu dostići drugi?*

Rekao je: ***Tako mi Onoga u čijoj ruci je moj život, nije tako. Te stepene će dostići ljudi koji su vjerovali u Allaha i smatrali istinitim Njegove poslanike.***

بابٌ أَكْلُ أَهْلِ الجَنَّةِ فِيها

١٩٦٢ - عَنْ جابِرِ بنِ عبدِاللّٰهِ رضيَ اللَّهُ عَنْهُما؛ قالَ: قالَ رسولُ اللّٰهِ ﷺ: «يأكُلُ أَهلُ الجَنَّةِ فِيها، ويَشرَبونَ، ولا يَتَغَوَّطونَ، ولا يَمْتَخِطونَ، ولا يَبولونَ، ولٰكِنْ طَعامُهُمْ ذٰلِكَ جُشاءٌ كَرَشْحِ المِسْكِ، يُلْهَمُونَ التَّسْبيحَ والتَّحْميدَ كَما تُلْهَمونَ النَّفَسَ».

O HRANI DŽENNETLIJA

1962. Džabir b. 'Abdullah, ﵁, veli da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***U Džennetu će Džennetlije jesti i piti a neće obavljati veliku nuždu, neće se oseknjivati, niti će mokriti. Njihova hrana će izlaziti poput prskanja miska. Bit će nadahnuti da slave Allaha i zahvaljuju mu kao što ste vi nadahnuti da dišete.***[1]

[1] U drugom Muslimovom rivajetu Poslanik, ﷺ, je upitan: *Šta biva s hranom?* Rekao je: ***Izlazi podrigivanjem i na znoj, što miriše kao mošus.*** (op. prev.)

باب تُحْفَةُ أَهْلِ الجَنَّةِ

١٩٦٣ - عن ثَوْبانَ رضيَ اللَّهُ عنهُ مَوْلى رسولِ اللَّهِ ﷺ؛ قال: كُنْتُ قائِماً عندَ رسولِ اللَّهِ ﷺ، فجاءَ حَبْرٌ مِن أحبارِ اليَهودِ، فقالَ: السَّلامُ عليكَ يا محمدُ! فَدَفَعْتُهُ دَفْعَةً كادَ يُصْرَعُ مِنْها، فقالَ: لِمَ تَدْفَعُني؟ فقُلْتُ: ألا تقولُ: يا رسولَ اللهِ! فقالَ اليَهوديُّ: إنَّما نَدْعوهُ باسْمِهِ الذي سَمَّاهُ به أَهْلُهُ. فقالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «**إنَّ اسْمي محمدٌ الَّذي سَمَّاني بِهِ أَهْلي**».

فقالَ اليهوديُّ: جِئْتُ أَسْأَلُكَ. فقالَ لهُ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «**أَيَنْفَعُكَ شَيْءٌ إنْ حَدَّثْتُكَ؟**». قالَ: أَسْمَعُ بِأُذُنَيَّ. فنَكَتَ رسولُ اللَّهِ ﷺ بعودٍ مَعَهُ، فقالَ: «**سَلْ**». فقالَ اليَهوديُّ: أَيْنَ يَكونُ النَّاسُ يَوْمَ تُبَدَّلُ الأرْضُ غَيْرَ الأرْضِ والسَّماواتُ؟ فقالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «**هُمْ في الظُّلْمَةِ دُونَ الجِسْرِ**». قالَ: فَمَنْ أَوَّلُ النَّاسِ إجازَةً؟ فقالَ: «**فُقَراءُ المُهاجِرينَ**». قالَ اليهوديُّ: فما تُحْفَتُهُمْ حينَ يَدْخُلونَ الجَنَّةَ؟ قالَ: «**زِيادَةُ كَبِدِ النُّونِ**». قالَ: فما غِذاؤُهُمْ على إثْرِها؟ قالَ: «**يُنْحَرُ لَهُمْ ثَوْرُ الجَنَّةِ الَّذي كانَ يأْكُلُ مِن أَطْرافِها**». قالَ: فما شَرابُهُمْ عَلَيْهِ؟ قالَ: «**مِن عَيْنٍ فيها تُسَمَّى سَلْسَبيلاً**». قالَ: صَدَقْتَ.

قالَ: وجِئْتُ أَسْأَلُكَ عن شَيْءٍ لا يَعْلَمُهُ أَحَدٌ مِن أَهْلِ الأرْضِ إلاَّ نبيٌّ أَوْ رَجُلٌ أَوْ رَجُلانِ. قالَ: «**يَنْفَعُكَ إنْ حَدَّثْتُكَ؟**». قالَ: أَسْمَعُ بِأُذُنَيَّ. قالَ: جِئْتُ أَسْأَلُكَ عنِ الوَلَدِ. قالَ: «**ماءُ الرَّجُلِ أَبْيَضُ، وماءُ المَرْأَةِ أَصْفَرُ، فإذا اجْتَمَعا، فَعَلا مَنِيُّ الرَّجُلِ مَنِيَّ المَرْأَةِ؛ أَذْكَرا بِإذْنِ اللَّهِ، وإذا عَلا مَنِيُّ المَرْأَةِ مَنِيَّ الرَّجُلِ آنَثا بِإذْنِ اللَّهِ**». قالَ اليَهوديُّ: لَقَدْ صَدَقْتَ، وإنَّكَ لَنَبِيٌّ. ثُمَّ انْصَرَفَ، فَذَهَبَ.

فقالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «**لَقَدْ سَأَلَني هٰذا عنِ الَّذي سَأَلَني وما لي عِلْمٌ بِشَيْءٍ مِنْهُ حتَّى أَتانيَ اللَّهُ بِهِ**».

O POSEBNOJ GOZBI DŽENNETLIJA

1963. Sevban, ﵁, Poslanikov, ﷺ, oslobođeni rob, je rekao: Stajao sam kod Allahovog Poslanika, ﷺ, kada mu je došao neki židovski rabin

i rekao: *Es-Selamu 'alejke, Muhammede!* Pa sam ga gurnuo toliko da je skoro pao.

Upitao me: *Zašto si me odgurnuo?*

Rekao sam: *Zašto nisi rekao: Allahov Poslaniče?*

Židov je rekao: Mi ga zovemo po imenu koje mu je dala njegova porodica.

Allahov Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Moje ime je Muhammed a njega mi je moja porodica dala.***

Židov je tada rekao: *Došao sam da te pitam.*

Allahov Poslanik, ﷺ, je priupitao: ***Hoće li ti nešto koristiti ako ti odgovorim?***

Rekao je: *Saslušat ću to s ova svoja dva uha.*

Poslanik, ﷺ, je štapom koji je imao uza se provrtio po pijesku i rekao: ***Pitaj!***

Židov je rekao: *Gdje će biti ljudi kada umjesto ove zemlje i nebesa dođu druga?*

Rekao je: ***U tami ispred Sirat-ćuprije.***

Upitao je: *Ko će je prvi preći?*

Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Siromašni muhadžiri.***

Židov je upitao: *Koja će im biti prva počasna gozba kad uđu u Džennet?*

Vrh kitove džigerice, rekao je.

Šta će im biti hrana poslije toga, židov je upitao?

Bit će im zaklan džennetski bik koji je pasao po džennetskim predjelima, odgovorio je Poslanik, ﷺ.

Židov je upitao: *Koje će piće imati?*

S izvora koji se zove Selsebil, odgovori Poslanik, ﷺ.

Židov reče: *Istinu si rekao. Došao sam te također pitati o nečemu što niko ne zna osim poslanik i jedan ili dva čovjeka.*

Poslanik, ﷺ, je upitao: ***Hoće li ti šta koristiti ako ti odgovorim?***

Židov reče: *Saslušat ću to s ova svoja dva uha. Došao sam te pitati o djetetu.*

Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Čovjekova voda je bijela a ženina žuta. Pa kada se pomiješaju i čovjekova voda nadvlada ženinu dijete će biti, s***

Allahovom dozvolom, muško, a ako ženska voda nadvlada mušku, dijete će biti žensko, s Allahovom dozvolom.

Židov tada reče: *Istinu si rekao. I ti si uistinu poslanik.*

Potom je židov otišao. Allahov poslanik, ﷺ, je rekao: ***Ovaj me je pitao ono o čemu ja ništa nisam znao sve dok mi Allah o tome nije dostavio znanje.***

بابٌ في دَوامِ نَعيمِ أَهْلِ الجَنَّةِ

١٩٦٤ ـ عنْ أَبي هُرَيرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ عنِ النبيِّ ﷺ؛ قالَ: «مَنْ يَدْخُلِ الجَنَّةَ؛ يَنْعَمْ لا يَبْأَسُ، لا تَبْلى ثِيابُهُ، ولا يَفْنى شَبابُهُ».

O NEPRESTANIM UŽIVANJIMA DŽENNETLIJA

1964. Ebu Hurejre, رضي الله عنه, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Ko uđe u Džennet neprestano će uživati i neće ga više zadesiti nikakva teškoća, niti će mu se odjeća habati niti mladost nestajati.***

بابٌ في الجَنَّةِ شَجَرَةٌ يَسيرُ الرَّاكِبُ في ظِلِّها مِائَةَ عامٍ لا يَقْطَعُها

١٩٦٥ ـ عنْ سَهْلِ بنِ سعدٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ، عنْ رسولِ اللَّهِ ﷺ؛ قالَ: «إنَّ في الجَنَّةِ لَشَجَرَةً يَسيرُ الرَّاكِبُ في ظِلِّها مِائَةَ عامٍ لا يَقْطَعُها».

قالَ أَبو حازِمٍ: فَحَدَّثْتُ بِهِ النُّعْمانَ بنَ أَبي عَيَّاشٍ الزُّرَقيَّ، فقالَ: حَدَّثَني أَبو سعيدٍ الخُدْريُّ رضيَ اللَّهُ عنهُ، عنِ النبيِّ ﷺ؛ قالَ: «إنَّ في الجَنَّةِ شَجَرَةً، يَسيرُ الرَّاكِبُ الجَوادَ المُضَمَّرَ السَّريعَ مِائَةَ عامٍ ما يَقْطَعُها».

U DŽENNETU IMA JEDNO DRVO ČIJI HLAD KONJANIK NE MOŽE PREĆI ZA STOTINU GODINA

1965. Sehl b. Sa'd, رضي الله عنه, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***U Džennetu ima jedno drvo čiji hlad konjanik ne može preći za stotinu godina.***

Ebu Hazim veli da je to ispričao Nu'manu b. ebi 'Ajjašu ez-Zurekiju, pa je rekao: *Pričao mi je Ebu Se'id el-Hudri da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao:* ***U Džennetu ima jedno drvo čiji hlad ne može preći vješt konjanik na brzom konju za stotinu godina.***

بابٌ في صِفَةِ خِيامِ الجَنَّةِ

١٩٦٦ ـ عنْ أَبي مُوسى رضيَ اللّهُ عنهُ؛ أَنَّ رسولَ اللّهِ ﷺ قالَ: «إِنَّ في الجَنَّةِ خَيْمَةً مِن لُؤْلُؤَةٍ مُجَوَّفَةٍ، عَرْضُها سِتُّونَ مِيلاً، في كُلِّ زاوِيَةٍ مِنْها أَهْلٌ، ما يَرَوْنَ الآخَرِينَ، يَطوفُ عَلَيْهِمُ المُؤْمِنُ».

O IZGLEDU DŽENNETSKIH ŠATORA

1966. Ebu Musa veli da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***U Džennetu ima šatora od šupljeg bisera čija je širina šezdeset milja. U svakom njihovom kutu su žene, a ne vide jedne druge. Njih će vjernik obilaziti.***[1]

بابٌ في سُوقِ الجَنَّةِ

١٩٦٧ ـ عنْ أَنسِ بنِ مالِكٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ أَنَّ رسولَ اللّهِ ﷺ قالَ: «إِنَّ في الجَنَّةِ لَسُوقاً؛ يأْتونَها كُلَّ جُمُعَةٍ، فَتَهُبُّ رِيحُ الشَّمالِ، فَتَحْثو في وُجوهِهِمْ وثِيابِهِمْ، فيَزْدادونَ حُسْناً وجَمالاً، فَيَرْجِعونَ إِلى أَهْلِيهِمْ، وقدِ ازْدادوا حُسْناً وجَمالاً، فيَقولُ لَهُمْ أَهْلوهُمْ: واللّهِ؛ لَقَدِ ازْدَدْتُمْ بَعْدَنا حُسْناً وجمالاً. فيَقولونَ: وأَنْتُمْ واللّهِ؛ لقدِ ازْدَدْتُمْ بَعْدَنا حُسْناً وجَمالاً».

O DŽENNETSKOM OKUPLJALIŠTU

1967. Enes b. Malik, ؓ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao:

[1] Rečeno je da *obilazak* ovdje znači *spolni odnos*. *Tuhfetu el-Ahvezi,* El-Mubarekfuri, 7/276. (op. prev.).

U Džennetu ima okupljalište na koje će Džennetlije dolaziti svakog petka. Tada će puhnuti sjeverni vjetar i zapahnut će njihova lica i odjeću i od toga će postati još ljepši i dražesniji. U takvom stanju će se vratiti svojim porodicama pa će im one reći: Vi ste se, tako nam Allaha, nakon što ste nas napustili, proljepšali.

I oni će reći svojim porodicama: I vi ste se, tako nam Allaha, nakon što smo vas napustili, proljepšali.

بابٌ ما في الدُّنيا مِن أنْهارِ الجَنَّةِ

١٩٦٨ ـ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ؛ قَالَ: قَالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «سَيحانُ وجَيحانُ والفُراتُ والنِّيلُ؛ كُلٌّ مِن أنهارِ الجَنَّةِ».

KOJE SU RIJEKE NA DUNJALUKU IZ DŽENNETA

1968. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Sejhan, Džejhan, Eufrat i Nil: sve su to džennetske rijeke.***[1]

بابٌ حُفَّتِ الجَنَّةُ بِالمَكارِهِ

١٩٦٩ ـ عَنْ أَنَسِ بنِ مالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ؛ قَالَ: قَالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «حُفَّتِ الجَنَّةُ بِالمَكارِهِ، وحُفَّتِ النَّارُ بِالشَّهَواتِ».

DŽENNET JE OBAVIJEN POTEŠKOĆAMA

1969. Enes b. Malik, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Džennet je obavijen poteškoćama a Džehennem strastima.***

[1] Moguće je da se time što su džennetske želi reći da im je porijeklo i osnova iz Dženneta, kao što su ljudi iz Dženneta. Stoga se ovi hadisi ne kose s onim što je tim rijekama izvor na Zemlji. Ako to i njemu slično tumačenje nije ispravno onda ovaj hadis spada u hadise koji govore o onome što je gajb, u šta je obavezno vjerovati i prihvatiti kako je došlo. Albani, *Es-Sahiha, 1/227.* (op. prev.).

بابٌ أَقَلُّ ساكِني الجَنَّةِ النِّساءُ

١٩٧٠ - عنْ أَبي التَّيَّاحِ؛ قالَ: كانَ لِمُطَرِّفِ بنِ عبدِاللّٰه امْرَأتانِ، فَجاءَ مِن عِندِ إِحْداهُما، فقالَتِ الأُخرى: جِئْتَ مِن عِنْدِ فُلانَةٍ؟ فَقالَ: جِئْتُ مِن عِنْدِ عِمْرانَ بنِ حُصَيْنٍ، فحَدَّثَنا أَنَّ رسولَ اللّٰهِ ﷺ قالَ: «إِنَّ أَقلَّ ساكِني الجَنَّةِ النِّساءُ».

NAJMANJE STANOVNIKA DŽENNETA ČINIT ĆE ŽENE

1970. Ebu Tejjah je rekao: Mutarrif b. 'Abdullah je imao dvije žene. Jednom prilikom je došao od jedne, pa je druga rekla: *Dolaziš od te i te?*

Rekao je: *Dolazim od 'Imrana b. Husajna koji nam je ispričao da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao:* ***Najmanje stanovnika Dženneta činit će žene.***[1]

بابٌ في أَهْلِ الجنّةِ وأَهْلِ النّارِ وعَلاماتِهِمْ في الدُّنيا

١٩٧١ - عنْ حارِثَةَ بنِ وَهْبٍ رضيَ اللّٰهُ عنهُ؛ سَمِعَ النبيَّ ﷺ قالَ: «ألا أُخبِرُكُمْ بِأَهْلِ الجَنَّةِ؟». قالُوا: بَلى. قالَ: «كُلُّ ضَعيفٍ مُتَضَعِّفٍ، لَوْ أَقْسَمَ على اللّٰهِ؛ لأَبَرَّهُ». ثمَّ قالَ: «ألا أُخبِرُكُمْ بِأَهْلِ النّارِ؟». قالوا: بَلى. قالَ: «كُلُّ عُتُلٍّ جَوّاظٍ مُسْتَكْبِرٍ».

O DŽENNETLIJAMA I DŽEHENNEMLIJAMA I NJIHOVIM OBILJEŽJIMA NA OVOM SVIJETU

1971. Harise b. Vehb, ﷺ, pripovijeda da je Vjerovjesnik, ﷺ, jednom prilikom upitao: ***Hoćete li da vas obavijestim o Džennetlijama?***

Rekli su: *Hoćemo.*

---

[1] Velim: Ovo nije u oprečnosti s hadisom pod rednim brojem (1956) u kojem se kaže: Da će najbrojnija populacija u Džennetu biti žene i da će svaki Dženentlija imati po dvije, jer se to odnosi na hurije a ne na dunjalučke žene.

Rekao je: **To je svaki nemoćni koga ljudi ponižavaju i čine mu nepravdu. Takav, kada bi se zakleo da će Allah nešto uraditi, to bi i uradio.**

Potom je upitao: ***A hoćete li da vas obavijestim o Džehennemlijama?***

Rekli su: *Hoćemo.*

Rekao je: ***To je svaki sebični oholi silnik.***

١٩٧٢ - عنْ أَبي هُريرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ أنَّ رسولَ اللَّهِ ﷺ قالَ:
«رُبَّ أَشْعَثَ مَدْفوعٍ بِالأَبْوابِ، لوْ أَقْسَمَ على اللَّهِ؛ لأَبَرَّهُ».

1972. Ebu Hurejre, ؓ., veli da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Mnogo je onih raščupane kose pred kojim se vrata zatvaraju, kada bi zakleo Allaha za nešto, to bi i uradio.***

١٩٧٣ ـ عن عِياضِ بنِ حِمارٍ المُجاشِعِيِّ رضيَ اللهُ عنهُ؛ أنَّ رسولَ اللهِ ﷺ قالَ ذاتَ يومٍ في خُطْبَتِهِ:

«ألا إنَّ ربِّي أمَرَني أنْ أُعَلِّمَكُمْ ما جَهِلْتُمْ مِمَّا عَلَّمَني يَوْمي هٰذا: كُلُّ مالٍ نَحَلْتُهُ عَبْداً حَلالٌ.

وإنِّي خلقتُ عِبادي حُنَفاءَ كُلَّهُم، وإنَّهُمْ أتَتْهُمُ الشَّياطينُ، فاجْتالَتْهُمْ عنْ دِينِهِمْ، وحرَّمتْ عليهِمْ ما أحْلَلْتُ لهُمْ، وأمَرَتْهُمْ أنْ يُشْرِكوا بي ما لمْ أُنَزِّلْ بهِ سُلْطاناً.

وإنَّ اللهَ عزَّ وجلَّ نَظَرَ إلى أهلِ الأرْضِ، فَمَقَتَهُمْ؛ عَرَبَهُمْ وعَجَمَهُمْ إلاَّ بَقايا مِن أهْلِ الكِتابِ، وقالَ: إنَّما بَعَثْتُكَ لأَبْتَلِيَكَ وأَبْتَلِيَ بِكَ، وأنزلْتُ عليكَ كِتاباً لا يَغْسِلُهُ الماءُ، وتَقْرَؤُهُ نائماً ويَقْظانَ.

وإنَّ اللهَ أمَرَني أنْ أُحَرِّقَ قُرَيْشاً، فقُلْتُ: ربِّ! إذاً يَثْلَغُوا رأسي، فيَدَعُوهُ خُبْزَةً. قالَ: استَخْرِجْهُمْ كما أخْرَجوكَ، واغْزُهُمْ نُغْزِكَ، وأنْفِقْ فَسَنُنْفِقُ عليكَ، وابْعَثْ جَيْشاً نَبْعَثْ خَمْسَةً مِثْلَهُ، وقاتِلْ بمَنْ أطاعَكَ مَن عَصاكَ.

قالَ: وأهْلُ الجَنَّةِ ثَلاثَةٌ: ذو سُلْطانٍ مُقْسِطٌ مُتَصَدِّقٌ مُوَفَّقٌ، ورَجُلٌ رَحيمٌ رَقيقُ القَلْبِ لِكُلِّ ذي قُرْبى ومُسلِمٍ، وعَفِيفٌ مُتَعَفِّفٌ ذو عِيالٍ.

قالَ: وأهْلُ النَّارِ خَمْسَةٌ: الضَّعيفُ الذي لا زَبْرَ لهُ، الَّذينَ هُمْ فيكُمْ تَبَعاً، لا يَبْتَغونَ أهلاً ولا مالاً، والخائِنُ الَّذي لا يَخْفَى لهُ طَمَعٌ وإنْ دَقَّ؛ إلاَّ خانَهُ، ورَجُلٌ لا يُصْبِحُ ولا يُمْسي إلاَّ وَهُوَ يُخادِعُكَ عَنْ أهْلِكَ ومالِكَ ـ وذَكَرَ البُخْلَ أوِ الكَذِبَ ـ، والشِّنْظيرُ الفَحَّاشُ».

1973. 'Ijad b. Himar el-Medžaši'i, ﵁, veli da je Allahov Poslanik, ﷺ, jednog dana na hutbi rekao: ***Gospodar mi je naredio da vam saopćim ono što ne znate a čemu me je danas podučio.***

Rekao mi je: **Svaki imetak koji dadnem Svom robu je halal. Ja sam sve svoje robove stvorio u islamu. Potom su im došli šejtani i odvratili ih od njihove vjere. Pa su im zabranili ono što sam im**

dozvolio[1] i naredili im da meni pripišu sudruga, o čemu Ja nikakva dokaza nisam objavio.

Allah, ﷻ, je pogledao stanovnike Zemlje i prezreo ih, i Arape i nearape, osim nekih od preostalih sljedbenika Knjige a potom je rekao: Poslao sam te da te iskušam i da s tobom iskušavam. Zaista sam Tebi objavio Knjigu koju voda ne može oprati,[2] koju ti učiš kad spavaš i kad si budan.[3]

Allah mi je potom naredio da spalim Kurejševiće.[4] Rekao sam: Gospodaru, ako mi razbiju glavu kao što se hljeb reže?!

Rekao je: Istjeraj ih, kao što su i oni tebe istjerali i bori se protiv njih, pomoći ću ti. Troši, pa će ti biti dato. Pošalji vojsku, Mi ćemo poslati pet takvih vojski. Bori se s onima koji su ti se pokorili protiv onih koji to nisu.

Potom je rekao: Džennetlija ima tri vrste: pravedan vladar koji udjeljuje sadaku gdje treba; milostiv čovjek mehka srca prema svakom svom bližnjem i muslimanu te pošteni i skromni čovjek koji ima brojnu porodicu.

Džehennemlija ima pet vrsta i to: slabići koji nemaju pameti. To su oni među vama koji su ovisni i koji se ne trude ni za dunjalučkom niti ahiretskom koristi.

Pronevjeritelj čija požuda je očevidna i koji pronevjerava i najmanje što mu se povjeri. Čovjek koji te danonoćno obmanjuje u tvojoj porodici i imetku. Zatim je spomenuo: *škrtost* ili *laž i nemoralna čovjeka.*

---

[1] Misli se na *saibu, behiru, vesilu* i druge vrste životinja koje su oni sami sebi zabranili. Tim njihovim zabranama one nisu i postale zabranjene.

[2] Tj. zapamćena je u srcima i nemoguće je da je nestane, jer joj je suđeno da bude vječna do Sudnjeg dana.

[3] Tj. ti je pamtiš i kad spavaš a i kad si budan.

[4] Ne misli se ovdje na pravo spaljivanje nego na iritiranje Kur'anom.

بابُ خُلودُ أَهْلِ الجنَّةِ وأَهْلِ النَّارِ فيما هُمْ فيهِ

١٩٧٤ - عن عبدالله بن عُمَرَ رضيَ اللهُ عَنْهُما؛ أَنَّ رسولَ اللهِ ﷺ قال: «إِذا صارَ أَهْلُ الجنَّةِ إِلى الجنَّةِ، وصارَ أَهْلُ النَّارِ إِلى النَّارِ؛ أُتِيَ بِالمَوْتِ، حتَّى يُجْعَلَ بَيْنَ الجنَّةِ والنَّارِ، ثمَّ يُذْبَحُ، ثمَّ يُنادي مُنادٍ: يا أَهْلَ الجنَّةِ! لا مَوْتَ، ويا أَهْلَ النَّارِ! لا مَوْتَ. فيَزْدادُ أَهْلُ الجنَّةِ فَرَحاً إِلى فَرَحِهِمْ، ويَزْدادُ أَهْلُ النَّارِ حُزْناً إِلى حُزْنِهِمْ».

DŽENNETLIJE I DŽEHENNEMLIJE ĆE VJEČNO OSTATI U SVOJIM BORAVIŠTIMA

1974. 'Abdullah b. Omer, ﵄, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Kada se Džennetlije smjeste u Džennet a Džehennemlije u Džehennem tada će smrt biti dovedena između Dženneta i Džehennema, pa će potom biti zaklana.***

Zatim će telal povikati: **O Džennetlije, više nema smrti! O Džehennemlije, više nema smrti!**

Tako će se Džennetlijama povećati radost a Džehennemlijama tuga.

كِتابُ صِفَةِ النَّارِ

POGLAVLJE O OPISU DŽEHENNEMA

بابٌ في ذِكرِ أَزِمَّةِ النَّارِ

١٩٧٥ - عنْ عبدِاللّهِ بنِ مَسعودٍ رضيَ اللّهُ عَنْهُ؛ قالَ: قال رسولُ اللّهِ ﷺ: «يُؤتى بِجَهَنَّمَ يومَئِذٍ ؛ لَها سَبعونَ ألفَ زِمامٍ، مَعَ كُلِّ زِمامٍ سَبعونَ ألفَ مَلَكٍ يَجُرُّونَها».

O SPOMINJANJU DŽEHENNEMSKIH UŽADI

1975. 'Abdullah b. Mes'ud, ﷺ, veli da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Džehennem će biti doveden sa sedamdeset hiljada užadi a svako uže će vući sedamdeset hiljada meleka.***

بابٌ في شِدَّةِ حَرِّ جَهَنَّمَ

١٩٧٦ - عنْ أَبي هُريرَةَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ أَنَّ النبيَّ ﷺ قالَ: «نارُكُمْ هٰذِهِ الَّتي يُوقِدُ ابنُ آدَمَ جُزْءٌ مِن سَبْعينَ جُزْءاً مِن حَرِّ جَهَنَّمَ». قالوا: واللّهِ؛ إِنْ كانَتْ لَكافِيَةً يا رسولَ اللّهِ! قالَ: «فَإِنَّها فُضِّلَتْ عَلَيْها بِتِسْعَةٍ وسِتِّينَ جُزْءاً، كُلُّها مِثْلُ حَرِّها».

O ŽESTOKOJ DŽEHENNEMSKOJ VRUĆINI

1976. Ebu Hurejre, ﷺ, veli da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Ova vaša vatra koju čovjek potpaljuje ima sedamdeseti dio džehennemske vreline.***

Rekli su: *Tako nam Allaha, Allahov Poslaniče, i ona je dovoljna.*

Rekao je: ***Džehennemska vatra je za šezdeset i devet dijelova jača od nje a svaki taj dio ima temperaturu kao i ova dunjalučka vatra.***

بابٌ في بُعْدِ قَعْرِ جَهَنَّم

١٩٧٧ - عَنْ أَبي هُرَيرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: كُنّا مَعَ رَسولِ اللَّهِ ﷺ؛ إذْ سَمِعَ وَجْبَةً، فقالَ النبيُّ ﷺ: «تدرون ما هٰذا؟». قالَ: قُلْنا: اللَّهُ ورسولُهُ أَعْلَمُ. قالَ: «هٰذا حَجَرٌ رُمِيَ بِهِ في النّارِ مُنْذُ سَبْعينَ خَريفاً؛ فَهُوَ يَهْوي في النّارِ الآنَ، حتّى انْتَهى إلى قَعْرِها».

O DŽEHENNEMSKOJ DUBINI

1977. Ebu Hurejre, ﷺ, je rekao: Dok smo bili sa Allahovim Poslanikom, ﷺ, začuo se neki pad, pa je Poslanik, ﷺ, upitao: ***Znate li šta je ono?***

Rekli smo: *Allah i Njegov Poslanik to najbolje znaju.* Rekao je: ***To je kamen koji je bačen u Džehennem prije sedamdeset godina i on je kroz vatru išao sve do sada dok nije dopro do njenog dna.***

بابٌ في أَهْوَنِ أَهْلِ النّارِ عَذاباً

١٩٧٨ - عنِ النُّعْمانِ بنِ بَشيرٍ رضيَ اللَّهُ عنهُما؛ قالَ: قالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «إنَّ أَهْوَنَ أَهْلِ النّارِ عَذاباً مَنْ لهُ نَعْلانِ وشِراكانِ مِن نارٍ، يَغْلي مِنْهُما دِماغُهُ كَما يَغْلي المِرجَلُ، ما يَرى أَنَّ أَحَداً أَشَدُّ مِنْهُ عَذاباً، وإِنَّهُ لأَهْوَنُهُم عَذاباً».

O DŽEHENNEMLIJI KOJI ĆE IMATI NAJBLAŽU KAZNU

1978. En-Nu'man b. Bešir, ﷺ, veli da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Najblažu kaznu od Džehennemlija imat će čovjek koji će nositi dvije nanule s dva kaiša od vatre od kojih će ključati mozak kao što ključa voda u kotlu. Mislit će da je to najteža kazna. A, to je, uistinu, najblaža kazna.***[1]

---

[1] Ovo se odnosi na Ebu Taliba, Poslanikovog, ﷺ, amidžu, što je jasno rečeno u nekim rivajetima. Neke sam naveo u Zbirci vjerodostojnih hadisa.

بابٌ ما تأْخذُ النَّارُ مِنَ المُعذَّبين

١٩٧٩ ـ عن سَمُرَةَ بنِ جُنْدُبٍ رضي اللّه عنه؛ أنَّ نبيَّ اللّهِ ﷺ قال: «مِنهُم مَن تأخذُهُ النَّارُ إلى كَعْبَيهِ، ومِنهُم مَن تأخذُهُ النَّارُ إلى رُكبَتَيهِ، ومِنهُم مَن تأخذُهُ النَّارُ إلى حُجزَتِهِ، ومِنهُم مَن تأخذُهُ إلى تَرقُوَتِه».

DOKLE ĆE VATRA DOPIRATI ONIMA KOJI ĆE BITI KAŽNJAVANI

1979. Semure b. Džundeb, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Nekima će vatra dopirati do članaka, nekima do koljena, nekima do pojasa a nekima do grla.***

بابٌ النَّارُ يَدْخُلُها الجبَّارونَ والجنَّةُ يَدخُلُها الضُّعفاءُ

١٩٨٠ ـ عن أبي هُريرَةَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «تحاجَّتِ الجنَّةُ والنَّارُ، فقالَتِ النَّارُ: أُوثِرتُ بالمُتكبِّرينَ والمُتجبِّرينَ. وقالَتِ الجنَّةُ: فَما لي لا يَدخُلُني إلاَّ ضُعفاءُ النَّاسِ وسَقَطُهُم وغِرَّتُهُم؟ فقالَ اللّهُ عزَّ وجلَّ لِلجنَّةِ: إنَّما أنتِ رَحمَتي، أَرحَمُ بكِ مَن أشاءُ مِن عبادي. وقالَ للنَّارِ: إنَّما أنتِ عَذابي، أُعذِّبُ بكِ مَن أشاءُ مِن عبادي، ولِكُلٍّ واحدَةٍ مِنكُما مِلؤُها. فأمَّا النَّارُ: فلا تَمتلِىءُ حتَّى يَضَعَ اللّهُ تبارَكَ وتعالى رِجلَهُ؛ تقولُ: قَطْ قَطْ؛ فهُنالِكَ تَمتَلِىءُ، ويُزوَى بَعضُها إلى بَعضٍ، فلا يَظلِمُ اللّهُ مِن خَلقِهِ أحداً. وأمَّا الجنَّةُ؛ فإنَّ اللّهَ يُنشِىءُ لها خَلقاً».

U VATRU ĆE UĆI SILNICI A U DŽENNET SLABI

1980. Ebu Hurejre, ﵁, pripovijeda da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Prepirali su se Džennet i Džehennem, pa je Džehennem rekao: Odlikovan sam oholim i silnicima.***

Džennet je rekao: A što se mene tiče, u mene će ući samo nemoćni[1], poniženi i siromašni.

Potom je Allah, ﷻ, *rekao Džennetu:* Ti si samo Moja milost. S tobom se Ja smilujem kome hoću od Svojih robova.

Džehenenmu je rekao: Ti si samo Moja kazna. S tobom Ja kažnjavam koga hoću od Svojih robova. Svako od vas ima one s kojima će biti napunjen. *Džehennem se neće napuniti sve dok Allah Plemeniti ne stavi Svoju nogu i ne rekne:* Dosta, dosta. *Tada će se on napuniti i zatvoriti i Allah neće nikome nepravdu učiniti. A za Džennet će Allah stvoriti stvorenja.*

بابٌ عَذابُ مَنْ سَيَّبَ السَّوائِبَ في النَّارِ

١٩٨١ - عنِ ابنِ شِهابٍ؛ قالَ: سَمِعْتُ سعيدَ بنَ المُسَيِّبِ؛ يَقولُ: إنَّ البَحِيرَةَ: الَّتي يُمْنَعُ دَرُّها لِلطَّواغيتِ؛ فَلا يَحْلُبُها أحَدٌ مِن النَّاسِ. وأمَّا السَّائِبَةُ: الَّتي كانوا يُسَيِّبونَها لآلِهَتِهِمْ؛ فلا يُحْمَلُ عَلَيْها شَيْءٌ.

وقالَ ابنُ المُسَيِّبِ: قالَ أبو هُريرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ: قالَ رسولُ اللهِ ﷺ: «رَأيْتُ عَمْرَو بنَ عامِرٍ الخُزاعِيَّ يَجُرُّ قُصْبَهُ في النَّارِ، وكانَ أوَّلَ مَنْ سَيَّبَ السَّوائِبَ».

VATRA JE KAZNA ONOME KOJI JE UVEO SAIBE

1981. Ibn Šihab je rekao: Čuo sam Se'ida b. el-Musejjeba kada je rekao: *Behira je ona deva čije je vime zabranjeno zbog kipova i nikome od ljudi nije dozvoljeno da je muze. Saibe* je deva koja je oslobađana u ime božanstava i ne bi je koristili za rad.[2]

Ibnu-l-Musejjeb prenosi od Ebu Hurejre, ﷺ, da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao:

---

[1] Tj. nesposobni na dunjaluku. Međutim, hadis: ***Većina Džennetlija su nesposobnjakovići,*** nije vjerodostojan.

[2] Saibe je i deva oslobođena od posla i jahanja. To se dešavalo kada bi se čovjek zarekao da će pusititi devu da slobodno hoda ukoliko se on vrati s puta, ili ozdravi nakon bolesti, i sl. (op. prev.)

Vidio sam 'Amra b. 'Amira el-Huzaija[1] *kako vuče svoja crijeva u Vatri, jer je on prvi uveo saibe.*

بابُ عِظَمِ ضِرْسِ الكافِرِ في النَّارِ

١٩٨٢ ـ عنْ أبي هُريرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «ضِرْسُ الكافِرِ ـ أوْ نابُ الكافِرِ ـ مِثْلُ أُحُدٍ، وغِلَظُ جِلْدِهِ مَسيرَةُ ثلاثٍ».

O ENORMNOJ VELIČINI NEVJERNIKOVA KUTNJAKA U VATRI

1982. Ebu Hurejre, ﷺ, veli da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: *Kutnjak* ili *očnjak nevjernikov je kao brdo Uhud a debljina njegove kože je tri dana putovanja.*

١٩٨٣ ـ عنْ أبي هُريرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ يَرْفَعُهُ؛ قالَ: «ما بَيْنَ مَنْكِبَي الكافِرِ في النَّارِ مَسيرَةُ ثَلاثَةِ أيَّامٍ للرَّاكِبِ المُسْرِعِ».

1983. Ebu Hurejre, ﷺ, pripisuje hadis Poslaniku, ﷺ, i kaže: *Širina između nevjernikovih ramena u Vatri je putovanje koje pređe brz jahač za tri dana.*

بابُ عَذابُ الَّذينَ يُعذِّبونَ النَّاسَ

١٩٨٤ ـ عنْ أبي هُريرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «صِنفانِ مِن أهْلِ النَّارِ لمْ أرَهُما: قَوْمٌ مَعَهُمْ سِياطٌ كأذْنابِ البَقَرِ؛ يَضْرِبونَ بِها النَّاسَ، ونِساءٌ كاسِياتٌ عارِياتٌ، مُمِيلاتٌ مائِلاتٌ، رُؤوسُهُنَّ كأسْنِمَةِ البُخْتِ المائِلَةِ، لا يَدْخُلْنَ الجَنَّةَ، ولا يَجِدْنَ رِيحَها، وإنَّ رِيحَها لَيوجَدُ مِن مَسيرَةِ كَذا وكَذا».

KAZNA ZA ONE KOJI MUČE LJUDE

1984. Ebu Hurejre, ﷺ, veli da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao:

---

[1] U drugom rivajetu stoji: Amr b. Luhaj b. Kuma' b. Hande.

Dvije vrste Džehennemlija još nisam vidio. Ljude koji će imati sa sobom bičeve kao kravlje repove kojima će udarati narod i žene obučene, a gole, koje se uvijaju u hodu i koketiraju. Glave su im kao grbe[1] u deve. One neće ući u Džennet niti će osjetiti njegov miris, iako on dopire na udaljenost toliku i toliku.[2]

١٩٨٥ - عن أبي هريرة رضي الله عنه؛ قال: سمعت رسول الله ﷺ يقول: «إن طالت بك مدة، أوشكت أن ترى قوما، يغدون في سخط الله، ويروحون في لعنته، في أيديهم مثل أذناب البقر».

1985. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Ako budeš živio, uskoro ćeš vidjeti narod koji ujutro odlazi u Allahovoj srdžbi a navečer se vraća u Allahovu prokletstvu. U rukama će imati nešto[3] kao kravlje repove.***[4]

---

[1] Taberani je naveo dodatak: ***Proklinjite ih jer one su proklete.***

[2] Ovaj hadis je mu'džiza, jer se desilo upravo onako kako je Poslanik, ﷺ, obavijestio da će se dogoditi. U njemu je ukor za te dvije skupine. O tumačenju koje su te dvije skupine rečeno je puno toga, između ostalog, da su obučene Allahovim blagodatima, ali ne zahvaljuju. Neki kažu da to znači da će odjećom pokrivati dio tijela, a drugi dio da će ga otkrivati, te tako ukazivati na svoju ljepotu. Drugi kažu da se odnosi na providnu odjeću ispod koje se vidi koža.
U značenju riječi: ***Koje se uvijaju,*** rečeno je da se odnose na udaljavanje od pokornosti i zapostavljanje svega što im je obavezno činiti. Značenje riječi: ***koketiraju,*** po nekima je da uče druge lošim postupcima. Drugi kažu da se uvijaju i umišljeno hodaju. Neki kažu da znači da sebi i drugima prave frizure koje su svojstvene bludnicama. Značenje: ***Glave su im kao grbe u deve*** - je da ih uvećaju turbanima i sl. *Nevevi, 14-110.* (op. prev.).

[3] Tj. bičeve, palice. (op. prev.).

[4] To se odnosi na policiju, koja udara narod. (op. prev.).

بابٌ صَبْغُ أَنْعَمِ أَهْلِ الدُّنْيا في النَّارِ وصَبْغُ أَشَدِّهِمْ بُؤْساً في الجَنَّةِ

١٩٨٦ - عَنْ أَنَسِ بنِ مالِكٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «يُؤْتَى بِأَنْعَمِ أَهْلِ الدُّنْيا مِن أَهْلِ النَّارِ يَوْمَ القِيامَةِ، فيُصْبَغُ في النَّارِ صَبْغَةً، ثُمَّ يُقالُ: يا ابنَ آدَمَ! هَلْ رَأَيْتَ خَيْراً قَطُّ؟ هَلْ مَرَّ بِكَ نَعيمٌ قَطُّ؟ فيَقولُ: لا واللَّهِ يا رَبِّ! ويُؤْتَى بِأَشَدِّ النَّاسِ بُؤْساً في الدُّنْيا مِن أَهْلِ الجَنَّةِ، فيُصْبَغُ صَبْغَةً في الجَنَّةِ، فيُقالُ لهُ: يا ابْنَ آدَمَ! هَلْ رَأَيْتَ بُؤْساً قَطُّ؟ هَلْ مَرَّ بِكَ شِدَّةٌ قَطُّ؟ فيَقُولُ: لا واللَّهِ يا رَبِّ! ما مَرَّ بي بُؤْسٌ قَطُّ، لا رَأَيْتُ شِدَّةً قَطُّ».

STAVLJANJE, NAKRATKO, NAJBOGATIJEG ČOVJEKA NA DUNJALUKU U DŽEHENNEM I NAJSIROMAŠNIJEG U DŽENNET

1986. Enes b. Malik, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: *Na Sudnjem danu bit će doveden Džehennemlija koji je najviše uživao na dunjaluku pa će na trenutak bit stavljen u Džehennem.*

Potom će biti upitan: Čovječe, jesi li ikada vidio dobro? Da li te ikada potrefila neka blagodat?

Reći će: Ne, tako mi Allaha, Gospodaru.

Potom će biti doveden Džennetlija koji je bio najjadniji na dunjaluku pa će samo na trenutak bit stavljen u Džennet. Potom će biti upitan: Čovječe, jesi li ikada vidio jad? Jesi li ikada osjetio patnju?

Reći će: Ne, tako mi Allaha Gospodara, ja nikada nisam osjetio patnju niti vidio jad.

كِتابُ الفِتَن

POGLAVLJE O SMUTNJAMA

بابٌ في اقْتِرابِ الفِتَنِ والهَلاكِ إذا كَثُرَ الخَبَثُ

١٩٨٧ - عن زَينبَ بنتِ جَحْشٍ رضيَ اللّهُ عنها؛ أنَّ النبيَّ ﷺ اسْتَيقَظَ مِن نَوْمِهِ وهو يَقولُ: «لا إلٰهَ إلاّ اللّهُ، وَيلٌ لِلعَرَبِ مِن شَرٍّ قَدِ اقْتَرَبَ، فُتِحَ اليَوْمَ مِن رَدْمِ يَأْجوجَ ومأْجوجَ مِثْلُ هٰذِهِ». وعَقَدَ سُفيانُ بِيَدِهِ عَشَرَةً. قلتُ: يا رسولَ اللّهِ! أَنَهْلِكُ وفينا الصَّالِحونَ؟ قالَ: «نعم، إذا كَثُرَ الخَبَثُ».

O PRIBLIŽAVANJU SMUTNJI, I O PROPASTI, AKO SE POVEĆA NEMORAL

1987. Zejneb, Džahšova kćerka, ﵂, prenosi da se Poslanik, ﷺ, jednom probudio iz sna i rekao: **La ilahe illallah (Nema boga osim Allaha).** ***Teško li Arapima od zla koje se približilo. Danas se otvorilo na zidu Jedžudža i Medžudža ovoliko.*** Pa je Sufjan sakupio prste svoje ruke i napravio deset.[1]

Upitala sam: *Allahov Poslaniče, zar ćemo biti uništeni a među nama ima dobrih?*

Rekao je: ***Da, kada se raširi nemoral.***[2]

[1] U drugom rivajetu stoji: *Napravio je krug velikim prstom i onim do njega.* Istog su značenja. Za razliku od hadisa koji je poslije njih u kojem stoji: *Vuhejb je napravio devedeset.* Moguće da je time želio pokazati približnu vrijednost.

[2] Griješenje i nepokornost.

١٩٨٨ - عنْ أبي هُريرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ عنِ النبيِّ ﷺ؛ قالَ: «فُتِحَ اليَوْمَ مِن رَدْمِ يَأجوجَ ومَأجوجَ مِثْلُ هٰذِهِ». وعَقَدَ وُهَيْبٌ بِيَدِهِ تِسْعينَ.

1988. Ebu Hurejre, ﷺ, od Poslanika, ﷺ, prenosi da je rekao: ***Danas se otvorilo na zidu Jedžudža i Medžudža ovoliko***, pa je Vuhejb napravio svojom rukom devedeset.

بابٌ في نُزولِ الفِتَنِ كَمَواقِعِ القَطْرِ

١٩٨٩ - عنْ أُسامةَ بنِ زَيْدٍ رضيَ اللَّهُ عَنهُما؛ أنَّ النبيَّ ﷺ أَشْرَفَ على أُطُمٍ مِن آطامِ المَدينَةِ، ثمَّ قالَ: «هَلْ تَرَوْنَ ما أرى؟ إنِّي لأرَى مَواقِعَ الفِتَنِ خِلالَ بُيوتِكُمْ كَمَواقِعِ القَطْرِ».

O SILASKU SMUTNJI POPUT KAPI KIŠE

1989. Usame b. Zejd, ﷺ, prenosi da se Poslanik, ﷺ, popeo na jednu medinsku tvrđavu a zatim rekao: ***Da li vidite što ja vidim? Ja vidim mjesta smutnji na vašim kućama kao kapi kiše.***

بابُ عَرضِ الفِتَنِ على القُلوبِ ونَكْتِها فِيها

١٩٩٠ ـ عن حُذَيفَةَ، قالَ: كُنَّا عِندَ عُمَرَ رضيَ اللَّهُ عنهُ، فقالَ: أَيُّكُمْ سَمِعَ رسولَ اللَّهِ ﷺ يَذْكُرُ الفِتَنَ؟ فقالَ قَوْمٌ: نَحنُ سَمِعْناهُ.

فقالَ: لَعَلَّكُمْ تَعنونَ فِتنَةَ الرَّجُلِ في أَهْلِهِ ومالِهِ وجارِهِ؟ قالوا: أَجَلْ.

قالَ: تِلْكَ تُكَفِّرُها الصَّلاةُ والصِّيامُ والصَّدَقَةُ، ولٰكِنْ، أَيُّكُمْ سَمِعَ رسولَ اللَّهِ ﷺ يَذْكُرُ الَّتي تَموجُ مَوْجَ البَحرِ؟ قالَ حُذَيفَةُ: فأَسْكَتَ القَوْمُ، فقُلتُ: أَنا. قالَ: أَنتَ للَّهِ أَبوكَ؟ قالَ حُذَيفَةُ: سَمِعْتُ رسولَ اللَّهِ ﷺ يَقولُ: **«تُعْرَضُ الفِتَنُ على القُلوبِ كالحَصيرِ عُوداً عُوداً؛ فأَيُّ قَلْبٍ أُشْرِبَها؛ نُكِتَ فيه نُكْتَةٌ سَوْداءُ، وأَيُّ قَلْبٍ أَنْكَرَها؛ نُكِتَ فيهِ نُكْتَةٌ بَيضاءُ، حتَّى تَصيرَ على قَلْبَيْنِ: على أَبْيَضَ مِثْلِ الصَّفا؛ فَلا تَضُرُّهُ فِتنَةٌ ما دامَتِ السَّماواتُ والأَرضُ، والآخَرُ أَسْوَدُ مُرْباداً كالكُوزِ مُجَخِّياً؛ لا يَعْرِفُ مَعْروفاً ولا يُنكِرُ مُنكَراً؛ إلاَّ ما أُشْرِبَ مِن هَواهُ».**

قالَ حُذَيفَةُ: وحَدَّثْتُهُ أَنَّ بَيْنَكَ وبَيْنَها باباً مُغْلَقاً يُوشِكُ أَنْ يُكْسَرَ.

قالَ عُمَرُ: أَكَسْراً لا أَبا لَكَ؟ فلَوْ أَنَّهُ فُتِحَ؛ لَعَلَّهُ كانَ يُعادُ. قُلتُ: لا، بلْ يُكْسَرُ.

وحَدَّثْتُهُ أَنَّ ذٰلِكَ البابَ رَجُلٌ يُقْتَلُ أَوْ يَموتُ، حَديثاً لَيْسَ بِالأَغاليطِ.

قالَ أَبو خالِدٍ: فقُلْتُ لِسعيدٍ: يا أَبا مالِكٍ! ما (أَسْوَدُ مُرْباداً)؟

فقالَ: شِدَّةُ البَياضِ في سوادٍ. قالَ: قُلْتُ: فما (الكُوزُ مُجَخِّياً)؟

قالَ: مَنكوساً.

SMUTNJE ĆE POGAĐATI SRCA I OSTAVLJATI TRAGOVE NA NJIMA

1990. Huzejfe je rekao: Bili smo kod Omera, ﷺ, pa je upitao: *Ko je od vas čuo Allahovog Poslanika, ﷺ, kad je pričao o smutnjama?*

Ljudi su rekli: *Mi smo čuli.*

Rekao je: *Možda vi mislite na čovjekova iskušenja u porodici, imetku i komšiji?*

Rekli su: *Da.*

Rekao je: *Te smutnje otkupljuju namaz, post i zekjat. Međutim, ko je od vas čuo Allahovog Poslanika, ﷺ, da govori o smutnjama koje će se širiti poput morskih talasa?* Ljudi su zašutjeli.

Rekao sam: *Ja sam čuo.*

Rekao je: *Zar ti, divan ti je otac čovjek?*[1]

Huzejfe je rekao: *Čuo sam Allahovog Poslanika, ﷺ, kada je rekao:* ***Iskušenja će dolaziti na srca jedna za drugim kao što je satkana hasura, prut po prut. Pa koje srce ih prihvati ostavit će na njemu crnu tačku a koje ih odbije na njemu će ostaviti bijelu. Tako da će postojati dvije vrste srca: čisto kao bijeli glatki kamen kome smutnja neće moći naštetiti sve dok postoje nebesa i Zemlja i crno srce kao murbad i kuz mudžehhij, koje neće prepoznavati dobro niti će odbijati zlo. Poznavat će samo strasti koje su ušle u njega.***

Rekao sam mu i da između njega i smutnji postoje zaključana vrata[2] koja će ubrzo biti razbijena.

Omer je upitao: *Da li će biti razbijena, oca ne imao, jer ako se otvore možda će se moći opet zatvoriti?*

Rekao sam: *Ne, nego će biti razbijena.* I citirao sam mu Poslanikov, ﷺ, hadis da su ta vrata, ustvari, čovjek koji će biti ubijen ili će umrijeti.

Ebu Halid je rekao: *Upitao sam Se'ida: Ebu Malik šta je to* ***esvedun murbaddun****?*

Pa je rekao: *Izrazita bjelina u crnini.*

Upitao sam: *A šta je* ***el-kuz el-mudžehhi****?*

Rekao je: *Prevrnuti vrč.*

---

[1] Jer si njegov. (op. prev.).

[2] Tj. između tog vremena i vremena smutnji je tvoj život. A *vrata* se odnosi na Omera, kako se navodi u Buharijinom rivajetu. Ibn Hadžer *Fethu-l-bari.* (op. prev.).

باب بَعْثُ الشَّيطانِ سَراياهُ يَفتِنونَ النّاس

١٩٩١ - عنْ جابرٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: قال رسولُ اللّهِ ﷺ:
«إنَّ إبليسَ يَضعُ عَرشَهُ على الماءِ، ثمَّ يَبعَثُ سَراياهُ، فأَدناهُمْ مِنهُ
مَنزِلَةً أَعظَمُهُم فِتنَةً؛ يَجيءُ أَحَدُهُمْ، فيقولُ: فَعلْتُ كَذا وكَذا.
فيَقولُ: ما صَنَعتَ شيئاً». قالَ: «ثمَّ يَجيءُ أَحَدُهُمْ، فَيقولُ: ما تَرَكْتُهُ
حتّى فَرَّقْتُ بَينَهُ وبَينَ امْرَأَتِهِ». قالَ: فَيُدنيهِ مِنهُ، ويَقولُ: نِعْمَ أَنتَ، -
قالَ الأَعْمَشُ: أُراهُ قالَ: - فَيلْتَزِمُهُ».

O ŠEJTANOVOM SLANJU SVOJIH ODREDA DA ZAVODE LJUDE

1991. Džabir, ﷺ, veli da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Iblis postavlja svoje prijestolje*[1] *na vodi. Zatim šalje svoje odrede. Najveći čin kod njega ima onaj šejtan koji prouzrokuje najveće iskušenje.***

***Potom mu se počnu odredi vraćati pa prvi kaže:* Uradio sam to i to.**

***Iblis mu rekne:* Ništa nisi uradio.**

***Zatim dođe drugi pa kaže:* Nisam ga ostavljao sve dok ga nisam rastavio od njegove žene.**

***Iblis ga tada približi sebi i kaže:* Da, ti si pravi.**

El-E'ameš je rekao: Mislim da je rekao: Pa ga, tada, zagrli.

[1] To znači da mu je centar na vodi.

باب في الفِتَنِ وصِفاتِها

١٩٩٢ - عَنْ أَبي إِدْرِيسَ الخَوْلاني؛ كانَ يقولُ: قالَ حُذَيْفَةُ بنُ اليَمانِ رضيَ اللّهُ عنهُ: واللّهِ؛ إنّي لأَعْلَمُ النّاسِ بِكُلِّ فِتْنَةٍ هي كائِنَةٌ فِيما بَيْني وبَيْنَ السّاعَةِ، وما بي إلاّ أن يَكونَ رسولُ اللّهِ ﷺ أَسَرَّ إليَّ في ذٰلِكَ شَيْئاً لَمْ يُحَدِّثْهُ غَيْري، ولٰكِنَّ رسولَ اللّهِ ﷺ قالَ، وَهُوَ يُحَدِّثُ مَجْلِساً أنا فيهِ عن الفِتَنِ، فقالَ رسولُ اللّهِ ﷺ وهُو يَعُدُّ الفِتَنَ: **«مِنهُنَّ ثَلاثٌ لا يَكَدْنَ يَذَرْنَ شَيْئاً، ومِنهُنَّ فِتَنٌ كَرِياحِ الصَّيفِ، مِنها صِغارٌ ومِنها كِبارٌ»**. قالَ حُذَيْفَةُ: فَذَهَبَ أُولٰئِكَ الرَّهْطُ كُلُّهُمْ غَيْري.

O SMUTNJAMA I NJIHOVIM OSOBINAMA

1992. Idris el-Havlani prenosi da je Huzejfe b. el-Jeman, ﵁, govorio: *Tako mi Allaha, ja sam najznaniji čovjek o svakoj smutnji koja će se desiti između mene i Sudnjega dana. Nije to zbog toga što je meni Allahov Poslanik, ﷺ, povjerio nešto od toga a što drugima nije otkrivao.*

Jednom prilikom je Allahov Poslanik, ﷺ, na skupu gdje sam i ja bio prisutan nabrajao smutnje i rekao: **Od njih će biti tri koje skoro ništa neće poštedjeti . A biće i takvih kao ljetni vjetrovi, veliki i mali.**

Huzejfe je rekao: *Skupina koja je to slušala je pomrla, a ostao sam samo ja.*

١٩٩٣ - عن حُذَيْفَةَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: قامَ فِينا رسولُ اللّهِ ﷺ مَقاماً، ما تَرَكَ شَيْئاً يكونُ في مَقامِهِ ذٰلكَ إلى قِيامِ السّاعَةِ؛ إلاّ حَدَّثَ بِهِ، حَفِظَهُ مَنْ حَفِظَهُ، ونَسِيَهُ مَنْ نَسِيَهُ، قدْ عَلِمَهُ أَصْحابي هٰؤلاءِ، وإنَّهُ لَيَكونُ مِنهُ الشَّيْءُ قدْ نَسِيتُهُ، فَأَراهُ، فأَذْكُرُهُ كَما يَذْكُرُ الرَّجُلُ وَجْهَ الرَّجُلِ إذا غابَ عَنْهُ، ثُمَّ إذا رَآهُ عَرَفَهُ.

1993. Huzejfe, ﵁, je rekao: *Jednom prilikom Allahov Poslanik, ﷺ, je ustao i počeo pričati o onome šta će se desiti sve do Sudnjeg dana i od toga ništa nije ostavio. To je zapamtio ko je zapamtio a zaboravio ko je zaboravio. To znaju ovi moji prijatelji. Moguće je da sam nešto od toga i*

zaboravio. Međutim, kada to vidim sjetim ga se kao što se čovjek sjeti čovjeka koji bude odsutan, pa kad ga vidi, sjeti ga se.

١٩٩٤ ـ عن حذيفة رضي الله عنه؛ أنه قال: أخبرني رسولُ اللهِ ﷺ بما هو كائنٌ إلى أنْ تقومَ السّاعةُ؛ فما مِنْهُ شيْءٌ؛ إلاّ قدْ سَأَلْتُهُ؛ إلاّ أنّي لمْ أَسْأَلْهُ: ما يُخْرِجُ أَهْلَ المَدينةِ مِن المَدينةِ.

1994. Huzejfe, ﵁, je rekao: *Obavijestio me Allahov Poslanik, ﷺ, o onome šta će se desiti sve do Sudnjeg dana. Nema ništa od toga o čemu ga nisam upitao. Jedino ga nisam pitao o tome šta će istjerati Medinelije iz Medine.*

١٩٩٥ ـ عنْ أبي زيدٍ (يعْني: عَمْرو بنَ أَخْطَب) رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: صَلّى بِنا رسولُ اللّهِ ﷺ الفَجْرَ، وصَعِدَ المِنْبَرَ، فخَطَبَنا، حتّى حَضَرَتِ الظُّهْرُ، فنَزَلَ فصَلّى، ثمّ صَعِدَ المِنْبَرَ، فخطبَنا حتّى حَضَرَتِ العَصْرُ، ثمّ نزَلَ فصَلّى، ثمّ صَعِدَ المِنْبَرَ، فخطبنا حتّى غَرَبَتِ الشَّمْسُ، فأَخْبَرَنا بِما كانَ وبِما هُوَ كائِنٌ، فأَعْلَمُنا أَحْفَظُنا.

1995. Ebu Zejd, tj. 'Amr b. Ahtab, ﵁, je rekao: *Allahov Poslanik, ﷺ, nam je klanjao sabah-namaz, popeo se na minber i pričao nam sve do podne-namaza. Potom je sišao, klanjao i popeo se na minber. Pričao nam je sve do ikindija-namaza. Zatim je sišao i klanjao. Po završetku namaza ponovo se uspeo na minber i počeo nam pričati sve do zalaska sunca. Obavijestio nas je o onome što je bilo i što će biti. Ko je od nas bio najviše zapamtio on je najznaniji.*

بابٌ في الفِتَنِ ومَن كانَ يَحْفَظُها

١٩٩٦ - عنْ محمدٍ؛ قالَ: قالَ جُنْدُبٌ: جِئتُ يَوْمَ الجَرَعَةِ؛ فإذا رَجُلٌ جالِسٌ، فقُلْتُ: لَيُهْرَقَنَّ اليَوْمَ ههنا دِماءٌ. فقالَ ذاكَ الرَّجُلُ: كَلاً واللَّهِ. قُلْتُ: بَلى واللَّهِ. قالَ: كَلاً واللَّهِ. قُلْتُ: بَلى واللَّهِ. قالَ: كَلاً واللَّهِ؛ إنَّهُ لَحَديثُ رسولِ اللَّهِ ﷺ حَدَّثَنيهِ. قُلْتُ: بِئْسَ الجَليسُ لي أنْتَ، مُنْذُ اليَوْمِ تَسْمَعُني أُخالِفُكَ، وقدْ سَمِعْتَهُ مِن رسولِ اللَّهِ ﷺ؛ فَلا تَنْهاني؟! ثُمَّ قُلْتُ: ما هٰذا الغَضَبُ؟! فأَقْبَلْتُ عَلَيْهِ، وأَسْأَلُهُ؟ فإذا الرَّجُلُ حُذَيفَةُ رضيَ اللَّهُ عنهُ.

O SMUTNJAMA I O ONIMA KOJI SU IH ZAPAMTILI

1996. Muhammed[1] prenosi da je Džundub rekao: Došao sam na dan Džere'a[2]. Zatekao sam nekog čovjeka kako sjedi.

Rekao sam: *Ovdje će danas posigurno biti prolivena krv.*

Potom je taj čovjek rekao: *Neće, tako mi Allaha.*

Rekao sam: *Tako mi Allaha, hoće.*

Rekao je: *Tako mi Allaha, neće.*

Rekao sam: *Tako mi Allaha, hoće.*

Rekao je: *Neće, tako mi Allaha, na temelju hadisa koji mi je izrekao Allahov Poslanik,* ﷺ.

Rekao sam: *Loš li si ti meni sagovornik! Od jutros slušaš kako ti se suprotstavljam a to si čuo od Allahovog Poslanika,* ﷺ, *i ne sprečavaš me od toga.*

Potom sam rekao: *Kakva je ovo srdžba?!*, te sam se okrenuo prema njemu i upitao ga, i vidio da je to bio Huzejfe.

---

[1] Misli se na Muhammeda b. Sirina.

[2] To je mjesto blizu Kufe, na putu prema Hiri. Dan Džer'a je dan kada su Kufljani izašli da dočekaju namjesnika kojeg im je Osman postavio, pa su ga vratili i zatražili da im pošalje Ebu Musaa el-Eš'arija, kojeg je on i ustoličio.

بابُ الفِتْنَةُ نَحوَ المَشرِقِ

١٩٩٧ ـ عنْ سالِمِ بنِ عبدِاللّهِ بنِ عمرَ رضيَ اللّهُ عنهُما؛ قالَ: يا أَهْلَ العِراقِ! ما أَسأَلَكُمْ عنِ الصَّغيرةِ وأَرْكَبَكُمْ لِلْكَبيرَةِ! سَمِعْتُ أَبي عبدَاللّهِ بنَ عُمَرَ يَقولُ: سَمِعْتُ رسولَ اللّهِ ﷺ يَقولُ: «إِنَّ الفِتْنَةَ تَجيءُ مِن هاهُنا ـ وأَوْمَأَ بِيَدِهِ نَحوَ المَشْرِقِ ـ، مِنْ حَيثُ يَطْلُعُ قَرْنا الشَّيطانِ». وأَنْتُمْ يَضْرِبُ بَعْضُكُمْ رِقابَ بَعْضٍ، وإِنَّما قَتَلَ مُوسى عليهِ السَّلامُ الَّذي قَتَلَ مِن آلِ فِرْعَوْنَ خَطأً، فقالَ اللّهُ عزَّ وجلَّ لَهُ: ﴿وَقَتَلْتَ نَفْسًا فَنَجَّيْنَٰكَ مِنَ ٱلْغَمِّ وَفَتَنَّٰكَ فُتُونًا﴾ [طه: ٤٠].

SMUTNJA DOLAZI S ISTOKA

1997. Salim b. 'Abdullah b. Omer, ﵁, je rekao: Iračani, pitate za manje bitno a zapostavljate veoma bitno. Čuo sam svoga oca 'Abdullaha b. Omera kako kaže da je čuo Allahovog Poslanika, ﷺ, kada je rekao: ***Smutnja će doći odovud,*** pa je pokazao rukom prema istoku - ***odakle izlaze šejtanovi rogovi.***[1] Vi ćete jedni drugima vratove sjeći. Musa, ﵇, je ubio iz nehata jednog Faraonovog čovjeka, pa je Allah Uzvišeni rekao:

وَقَتَلْتَ نَفْسًا فَنَجَّيْنَٰكَ مِنَ ٱلْغَمِّ وَفَتَنَّٰكَ فُتُونًا

A ti si ubio jednog čovjeka, pa smo te Mi brige oslobodili i na velika iskušenja te stavili.[2]

[1] Odnosi se na istok u odnosu na Medinu, Irak i države na toj strani. (op. prev.).
[2] *Ta-ha, 40.*

باب لَتُنْفَقَنَّ كُنوزُ كِسْرى وقَيْصَر في سَبيلِ اللَّهِ

١٩٩٨ - عَنْ أَبي هُرَيرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «قدْ ماتَ كِسْرى؛ فَلا كِسْرى بَعْدَهُ، وإذا هَلَكَ قَيْصَرُ؛ فَلا قَيْصَرَ بَعْدَهُ، والَّذي نَفْسي بِيَدِهِ، لَتُنْفَقَنَّ كُنوزُهُما في سَبيلِ اللَّهِ».

SIGURNO ĆE BITI POTROŠENE KISRINE I KAJSAROVE RIZNICE NA ALLAHOVOM PUTU

1998. Ebu Hurejre, ؓ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Kisra je umro i poslije njega kisri više neće biti. A kada kajsar propadne poslije njega više kajsara neće biti. Tako mi Onoga u čijoj ruci je moja duša, njihove riznice će biti potrošene na Allahovom putu.***[1]

١٩٩٩ - عنْ جابِرِ بنِ سَمُرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: سَمِعْتُ رسولَ اللَّهِ ﷺ يَقولُ: «لَتَفْتَحَنَّ عِصابَةٌ مِن المُسْلِمينَ - أَوْ: مِنَ المُؤْمِنينَ - كَنْزَ آلِ كِسْرى الَّذي في الأَبْيَضِ».

قالَ قُتَيْبَةُ: «مِنَ المُسْلِمينَ». ولَمْ يَشُكَّ.

1999. Džabir b. Semure, ؓ, veli da je čuo Allahovog Poslanika, ﷺ, kada je rekao: ***Jedna skupina muslimana,*** ili ***vjernika, će osvojiti bijele dvore Kisrine porodice.***

Kutejbe je rekao: ***Od muslimana,*** *i u to je bio siguran.*

[1] Šafija i drugi učenjaci kažu: Značenje ovoga je da neće više biti Kisre u Iraku, niti Kajsara u Šamu, što je bilo u Poslanikovo, ﷺ, vrijeme. Poslanik, ﷺ, nas je obavijestio da će njihova vlast nestati s tih područja. Što se tiče Kisre, njegova vlast je potpuno iščezla i nestala s lica zemlje, a uzrok tome je dova koju je Poslanik, ﷺ, uputio protiv njega, a Kajsar je izgubio vlast u Šamu i povukao se u rubne pokrajine svog carstva. Tako su muslimani osvojili njihova carstva i zadržali ih u posjedu, neka je hvaljen Allah. Nakon toga su utrošili njihove riznice na Allahovom putu, upravo onako kako je Poslanik, ﷺ, nagovijestio, što je jedna od njegovih mu'džiza. Nevevi, 18/42. (op. prev.).

بابٌ هَلاكُ هٰذِهِ الأُمَّةِ بَعْضِهِمْ بِبَعْضٍ

٢٠٠٠ - عَنْ ثَوْبانَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: قال رسولُ اللّهِ ﷺ: «إِنَّ اللّهَ زَوى لِيَ الأرْضَ، فَرأَيْتُ مَشارِقَها ومَغارِبَها، وإِنَّ أُمَّتي سَيَبْلُغُ مُلْكُها ما زُوِيَ لِي مِنها، وأُعْطِيتُ الكَنْزَيْنِ الأحْمَرَ والأبْيَضَ، وإِنِّي سَأَلْتُ رَبِّي لأُمَّتي: أَنْ لا يُهْلِكَها بِسَنَةٍ عامَّةٍ، وأَنْ لا يُسَلِّطَ عَلَيْهِمْ عَدُوّاً مِن سِوى أَنْفُسِهِمْ؛ فَيَسْتَبيحَ بَيْضَتَهُمْ، وإِنَّ رَبِّي قالَ: يا محمدُ! إِنِّي إِذا قَضَيْتُ قَضاءً؛ فإِنَّه لا يُرَدُّ، وإِنِّي أَعْطَيْتُكَ لأُمَّتِكَ أَنْ لا أُهْلِكَهُمْ بِسَنَةٍ عامَّةٍ، وأَنْ لا أُسَلِّطَ عَلَيْهِمْ عَدُوّاً مِن سِوى أَنْفُسِهِمْ يَسْتَبيحُ بَيْضَتَهُمْ، ولَوِ اجْتَمَعَ عَلَيْهِمْ مَنْ بِأَقْطارِها - أَوْ قالَ: مَنْ بَيْنَ أَقْطارِها - حَتّى يَكونَ بَعْضُهُمْ يُهْلِكُ بَعْضاً، ويَسْبي بَعْضُهُمْ بَعْضاً».

PROPAST OVOG UMMETA BIT ĆE U MEĐUSOBNIM TRVENJIMA

2000. Sevban, ﵁, veli da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Allah mi je sažeo Zemlju pa sam vidio njene istoke i zapade. Vlast mog ummeta će doprijeti koliko mi je Zemlje sažeto. Date su mi riznice zlata i srebra.[1] Zatražio sam od svog Gospodara da ne uništi moj ummet sušnim godinama,[2] i da nad njim ne zavlada njegov neprijatelj, neko ko nije od njega, pa da ga uništi. Moj Gospodar mi je tada rekao:* Muhammede, Ja kada odredim nešto, to se ne mijenja. Dao sam ti da tvoj ummet neće biti uništen općom glađu, niti će ga njegov neprijatelj uništiti pa taman kada bi se udružio sa svih krajeva protiv njega. Ali će se on međusobno uništavati i porobljavati.**

[1] Misli se na riznice Perzije i Bizantije koje su postojale u Iraku i Šamu.

[2] Znači, općom nepogodom. I kada se dogodi nepogoda ona pogodi relativno mali prostor u odnosu na ostatak islamskog svijeta.

٢٠٠١ - عن عامرِ بنِ سعدٍ، عن أبيهِ رضيَ اللَّهُ عنهُما؛ أنَّ رسولَ اللَّهِ ﷺ أقبَلَ ذاتَ يومٍ مِن العاليةِ، حتَّى إذا مَرَّ بِمَسْجِدِ بَني مُعاوِيَةَ؛ دَخَلَ، فَرَكَعَ فيهِ رَكْعَتَيْنِ، وصَلَّيْنا مَعَهُ، ودَعا رَبَّهُ طَويلاً، ثمَّ انْصَرَفَ إلَيْنا، فقالَ: «سَأَلْتُ رَبِّي ثَلاثاً، فأعطاني ثِنْتَيْنِ، ومَنَعَني واحِدَةً: سَأَلْتُ رَبِّي أنْ لا يُهْلِكَ أُمَّتي بِالسَّنَةِ، فأَعْطانِيها، وسَأَلْتُهُ أنْ لا يُهْلِكَ أُمَّتي بِالغَرَقِ؛ فأَعْطانِيها، وسَأَلْتُهُ أنْ لا يَجْعَلَ بَأْسَهُمْ بَيْنَهُمْ؛ فَمَنَعَنِيها».

2001. Amir b. S'ad prenosi od svog oca, ﵁, da se Allahov Poslanik, ﷺ, jednom vraćao sa 'Alije[1] i kada je došao do Džamije Benu Mu'avije ušao je u nju i klanjao dva rekjata. I mi smo klanjali s njim. Potom je molio svog Gospodara dugo, nakon čega se okrenuo prema nama i rekao: ***Tražio sam od svog Gospodara troje. Dvoje mi je dao a jedno nije. Molio sam Ga da ne uništi moj ummet sušom, pa mi je to uslišao. Zamolio sam Ga da ne potopi moj ummet, pa mi je i to uslišao. I zamolio sam ga da se moj ummet međusobno ne spori, pa mi to nije uslišao.***

بابُ لَتَتَّبِعُنَّ سَنَنَ الَّذينَ مِن قَبْلِكُمْ

٢٠٠٢ - عن أبي سعيدٍ الخُدريِّ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «لَتَتَّبِعُنَّ سَنَنَ الَّذينَ مِن قَبْلِكُمْ، شِبْراً بِشِبْرٍ، وذِراعاً بِذِراعٍ، حتَّى لَوْ دَخَلوا في جُحْرِ ضَبٍّ؛ لاتَّبَعْتُموهُمْ». قُلْنا: يا رسولَ اللَّهِ! آليَهودُ والنَّصارى؟ قالَ: «فَمَنْ؟!».

SIGURNO ĆETE OPONAŠATI OBIČAJE ONIH PRIJE VAS

2002. Ebu Se'id el-Hudri, ﵁, veli da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Sigurno ćete slijediti one koji su bili prije vas, sve pedalj po pedalj, lakat po lakat. Čak kada bi oni ušli u gušterovu rupu i u tome***

[1] Mjesto u Medini. (op. prev.).

bi ih vi slijedili. Upitali smo: *Allahov Poslaniče, da to nisu židovi i kršćani?* Rekao je: ***Pa ko drugi?!***

بابُ يَهْلِكُ أُمَّتي قُرَيْشٌ، والأمْرُ بِاعْتِزالِهِمْ

٢٠٠٣ - عنْ أبي هُريرَةَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ عنِ النبيِّ ﷺ؛ قالَ: «يُهْلِكُ أُمَّتي هٰذا الحَيُّ مِنْ قُرَيْشٍ». قالوا: فَما تَأْمُرُنا؟ قالَ: «لَوْ أَنَّ النّاسَ اعْتَزَلُوهُمْ».

MOJ UMMET ĆE UNIŠTITI NEKI KUREJŠEVIĆI, I NAREDBA O NJIHOVOJ IZOLACIJI

2003. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je Poslanik, ﷺ, rekao: ***Moj ummet će uništiti ovo Kurejševićko pleme.***[1]

Upitali su: *Pa šta nam naređuješ?*

Rekao je: ***Trebalo bi ih izolovati!***

[1] Odnosi se na neke nezrele Kurejševiće. Uništit će postojeće resurse zbog borbe za prevlast, što će prouzrokovati nerede. To što je Poslanik, ﷺ, nagovijestio, desilo se. *El-Feth*, Ibn Hadžer, 3/12. (op. prev.).

بابٌ تكونُ فِتَنٌ القاعِدُ فيها خيرٌ مِن القائِم

٢٠٠٤ - عن أبي بَكْرَةَ رضي اللهُ عنهُ؛ قال: قال رسولُ اللهِ ﷺ: «إنَّها ستكونُ فِتَنٌ، ألا ثمَّ تكونُ فِتَنٌ، القاعِدُ فيها خيرٌ مِن الماشي فيها، والماشي فيها خيرٌ مِن الساعي إليها، ألا فإذا نزَلَتْ - أوْ: وقَعَتْ -؛ فمَنْ كانَ لهُ إبِلٌ: فلْيَلْحقْ بإبلِهِ، ومَنْ كانتْ لهُ غنَمٌ، فلْيَلْحقْ بغنَمِهِ، ومَن كانتْ لهُ أرْضٌ؛ فلْيَلْحقْ بأرْضِهِ».

قالَ: فقالَ رجُلٌ: يا رسولَ اللهِ! أرَأيْتَ مَن لمْ تكُنْ لهُ إبِلٌ ولا غنَمٌ ولا أرْضٌ؟ قالَ: «يَعْمِدُ إلى سَيْفِهِ، فيَدُقُّ على حَدِّهِ بحَجَرٍ، ثمَّ لِيَنْجُ إنِ استطاعَ النَّجاءَ. اللهمَّ هلْ بلَّغْتُ؟ اللهمَّ هلْ بلَّغْتُ؟ اللهُمَّ هلْ بلَّغْتُ؟».

قالَ: فقالَ رجُلٌ: يا رسولَ اللهِ! أرأيْتَ إنْ أُكرِهْتُ حتَّى يُنْطَلَقَ بي إلى أحَدِ الصَّفَّيْنِ (أوْ: إحْدى الفِئَتَيْنِ)؛ فضرَبَني رجُلٌ بسَيْفِهِ أوْ يَجِيْءُ سَهْمٌ فيَقْتُلُني؟ قالَ: «يَبوءُ بإثْمِهِ وإثْمِكَ، ويَكونُ مِن أصْحابِ النّارِ».

SMUTNJE ĆE BITI TAKVE DA ĆE ONAJ KO BUDE SJEDIO BITI BOLJI OD ONOGA KOJI STOJI

2004. Ebu Bekre, ﷺ, veli da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Doći će vrijeme smutnji. Uistinu će to biti takve smutnje u kojima će onaj ko bude sjedio biti bolji od onoga koji ide. Onaj koji bude išao, bit će bolji od onoga koji će žuriti. Zato, kada se one spuste ili dese, a neko bude imao deve, neka se njima zabavi. A ko bude imao ovce, neka se njima zabavi, a ko bude imao zemlju, neka se njom zabavi.***

Neki čovjek je upitao: *Allahov Poslaniče, a šta ako neko ne bude imao ni deve, ni ovce, a niti zemlju?*

Rekao je: ***Neka uzme svoju sablju i kamenom istupi njenu oštricu. I, ako može neka se spasi, tj. ne učestvuje u smutnjama. Allahu, jesam li dostavio, Allahu, jesam li dostavio?***

Drugi čovjek je upitao: *Allahov Poslaniče, šta misliš, ako budem prisiljen i silom doveden u jedan od tabora ili skupinu, pa me neki čovjek udari sabljom ili me pogodi strijela i usmrti me?*

Rekao je: ***Ponijet će i svoj i tvoj grijeh i bit će Džehennemlija.***

بابٌ إذا تواجَهَ المُسْلمانِ بِسَيْفَيْهِما فالقاتِلُ والمَقْتولُ في النّارِ

٢٠٠٥ - عنِ الأحْنَفِ بنِ قَيْسٍ؛ قالَ: خَرَجْتُ وأنا أُريدُ هٰذا الرَّجُلَ، فَلَقِيَني أبو بَكْرَةَ، فقالَ: أيْنَ تُريدُ يا أحْنَفُ؟ قالَ: قُلْتُ: أُريدُ نَصْرَ ابنِ عَمِّ رسولِ اللّهِ ﷺ (يَعْني: عَلِيّاً رضيَ اللّهُ عنهُ). قالَ: فقالَ لي: يا أحْنَفُ! ارْجِعْ: فإنّي سَمِعْتُ رسولَ اللّهِ ﷺ يَقولُ: «إذا تَواجَهَ المُسْلِمانِ بِسَيْفَيْهِما؛ فالقاتِلُ والمَقْتولُ في النّارِ». قالَ: فقُلْتُ (أوْ: قيلَ): يا رسولَ اللّهِ! هٰذا القاتِلُ؛ فَما بالُ المَقْتولِ؟ قالَ: «إنَّهُ قدْ أرادَ قَتْلَ صاحِبِهِ».

KADA SE SUKOBE DVA MUSLIMANA SA SABLJAMA: I UBICA I UBIJENI ĆE U VATRU

2005. El-Ahnef b. Kajs je rekao: Krenuo sam do ovog čovjeka, pa me sreo Ebu Bekre, ﷺ, i rekao: *Gdje ideš Ahnefe?*

Rekao sam: *Idem pomoći Poslanikovom,* ﷺ, *amidžiću!* (tj. Aliji, ﷺ).

Potom mi je rekao: *Vrati se Ahnefe, jer sam čuo Allahovog Poslanika,* ﷺ, *kada je rekao:* ***Kada se dva muslimana sukobe sabljama: i ubica i ubijeni će u Vatru.***

Upitao sam, ili je upitan: *Allahov Poslaniče, dobro ubica, a zašto i ubijeni?*

Rekao je: ***Jer je i on želio ubiti svog suparnika.***[1]

[1] To što će ubica i ubijeni u Vatru, znači da se nisu sukobili smatrajući da su na istini, njihova borba je bila zbog pristrasnosti. To da će u Vatru, znači da zaslužuju ulazak u nju, ali se može desiti da budu pomilovani. To je ispravan stav u vezi s tim. Znaj da borbe između ashaba ne spadaju pod ovaj hadis. Ispravan stav u vezi s tim sukobom

بابٌ تَقْتُلُ عَمّاراً الفِئَةُ الباغِيَةُ

٢٠٠٦ - عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْها؛ قالَتْ: قالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «تَقْتُلُ عَمّاراً الفِئَةُ الباغِيَةُ».

AMMARA ĆE UBITI NASILNIČKA SKUPINA

2006. Ummu Seleme, رضي الله عنها, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Ammara će ubiti nasilnički tabor.***

بابٌ لا تَقومُ السّاعَةُ حتّى تَقْتَتِلَ فِئَتانِ عَظيمَتانِ دَعْواهُما واحِدَةٌ

٢٠٠٧ - عَنْ أَبي هُرَيرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «لا تَقومُ السّاعَةُ حتّى تَقْتَتِلَ فِئَتانِ عَظيمَتانِ، تَكونُ بَيْنَهُما مَقْتَلَةٌ عَظيمَةٌ، ودَعْواهُما واحِدَةٌ».

NEĆE NASTUPITI SUDNJI DAN DOK SE NE SUKOBE DVA OGROMNA TABORA ISTE VJERE

2007. Ebu Hurejre, رضي الله عنه, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Neće nastupiti Sudnji dan sve dok se ne sukobe dvije ogromne skupine iste vjere. Bit će to veliko krvoproliće.***[1]

---

je da se o ashabima ima lijepo mišljenje, ne ulazeći u rasprave o tome, vjerujući da su bili mudžtehidi, da nisu željeli tom borbom dunjaluk ili da budu nepravedni. Svako od njih je smatrao drugu skupinu nasilničkom te da se mora boriti da je vrati Allahovoj naredbi. Oni koji su pogriješili opravdani su i nisu grešni jer su radili prema idžtihadu. Stav ehlu-l-sunneta je da je Alija bio u pravu u tim ratovima. Međutim, sve to je tada bilo nejasno, i navelo je neke ashabe da se izoluju od sukoba i da se ne pripoje ni jednim ni drugim. *Nevevi, 18/11.* (op. prev.).

[1] Odnosi se na sukob između Alije i Muavije na dan Siffina. Vidi prethodni hadis. (op. prev.).

بابٌ لا تقومُ السَّاعةُ حتَّى يَمُرَّ الرَّجُلُ بِقَبْرِ الرَّجُلِ، فيقولُ: يا لَيتَني مَكانَهُ

٢٠٠٨ ـ عن أبي هُريرةَ رضيَ اللهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللهِ ﷺ: «والَّذي نَفسي بِيَدِهِ؛ لا تَذهَبُ الدُّنيا حتَّى يَمُرَّ الرَّجلُ على القَبرِ، فيَتَمَرَّغُ عليهِ، ويَقولُ: يا لَيتَني كُنتُ مَكانَ صاحِبِ هٰذا القَبرِ! ولَيسَ بهِ الدِّينُ؛ إلاَّ البَلاءُ».

NEĆE NASTUPITI SUDNJI DAN SVE DOK ČOVJEK NE BUDE PROLAZIO PORED NEČIJEG MEZARA I REKNE: *KAMO SREĆE DA SAM JA NA TVOM MJESTU*

2008. Ebu Hurejre, ﵁, veli da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Tako mi Onoga u čijoj ruci je moja duša, dunjaluka neće nestati sve dok čovjek ne dođe do nečijeg mezara, provalja se po njemu i rekne:* Kamo sreće da sam ja na mjestu vlasnika ovog kabura. Njega neće mučiti dug,[1] nego iskušenja.**

بابٌ لا تقومُ السَّاعةُ حتَّى يَكثُرَ الهَرْجُ

٢٠٠٩ ـ عن أبي هُريرةَ رضيَ اللهُ عنهُ؛ أنَّ رسولَ اللهِ ﷺ قالَ: «لا تَقومُ السَّاعةُ حتَّى يَكثُرَ الهَرْجُ». قالُوا: وما الهَرْجُ يا رسولَ اللهِ؟ قالَ: «القَتلُ القَتلُ».

SUDNJI DAN NEĆE NASTUPITI DOK SE UBISTVA NE PROŠIRE

2009. Ebu Hurejre, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Sudnji dan neće nastupiti sve dok se ne raširi herdž.***

Upitali su: *Allahov Poslaniče, šta je to herdž?*

Rekao je: ***Ubistva, ubistva.***

---

[1] Tj. smutnje ili iskušenja i dr. bit će razlog tog njegovog postupka.

بابٌ لا تقومُ السَّاعَةُ حتَّى لا يَدرِي القاتِلُ فِيما قتَلَ

٢٠١٠ ـ عنْ أبي هُريرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «والَّذي نَفسي بِيَدِهِ؛ لا تَذهَبُ الدُّنيا حتَّى يَأْتِيَ على النَّاسِ يَومٌ لا يَدري القاتِلُ فِيمَ قَتَلَ؟ ولا المَقتولُ فِيمَ قُتِلَ؟». فَقيلَ: كَيْفَ يَكونُ ذٰلِكَ؟ قالَ: «الهَرْجُ، القاتِلُ والمَقتولُ في النَّارِ».

SUDNJI DAN NEĆE NASTUPITI SVE DOK NE DOĐE VRIJEME U KOJEM UBICA NEĆE ZNATI ZBOG ČEGA UBIJA

2010. Ebu Hurejre, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Tako mi Onoga u čijoj ruci je moja duša, dunjaluka neće nestati sve dok ne dođe vrijeme u kojem ubica neće znati zbog čega je ubio nekoga, niti će ubijeni znati zbog čega je ubijen.***

Rečeno je: *Kako će to biti?*

Rekao je: ***Opća smutnja u kojoj će i ubica i ubijeni zaslužiti Vatru.***

بابٌ لا تقومُ السَّاعَةُ حتَّى تَخرُجَ نارٌ من أرْضِ الحِجازِ

٢٠١١ ـ عنْ أبي هُريرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ أنَّ رسولَ اللَّهِ ﷺ قالَ: «لا تَقومُ السَّاعَةُ حتَّى تَخرُجَ نارٌ مِن أرْضِ الحِجازِ، تُضيءُ أعْناقَ الإبِلِ بِبُصْرى».

SUDNJI DAN NEĆE NASTUPITI SVE DOK SE VATRA NE POJAVI IZ HIDŽAZA

2011. Ebu Hurejre, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Sudnji dan neće nastupiti sve dok se ne pojavi vatra iz Hidžaza koja će obasjati vratove deva u Busri.***

بابٌ لا تقومُ السَّاعةُ حتَّى تَعْبُدَ دَوْسٌ ذا الخلَصَةِ

٢٠١٢ ـ عَنْ أَبي هُرَيرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «لا تقومُ السَّاعَةُ حتَّى تَضْطَرِبَ أَلَيَاتُ نِساءِ دَوْسٍ حَوْلَ ذي الخَلَصَةِ».

وكانَتْ صَنَماً تَعْبُدُها دَوْسٌ في الجاهِلِيَّةِ بِتَبَالَةَ.

SUDNJI DAN NEĆE NASTATI SVE DOK DEVS NE POČNE OBOŽAVATI KIP PO IMENU ZU-L-HALESA

2012. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Neće nastupiti Sudnji dan sve dok se ne zavrte stražnjice žena Devsa oko Zu-l-Halesa.***

To je bio kip koga su Devsovci obožavali u džahilijjetu u Tebali.[1]

بابٌ لا تَقومُ السَّاعَةُ حتَّى تُعْبَدَ اللَّاتُ والعُزَّى

٢٠١٣ ـ عَنْ عائشةَ رضيَ اللَّهُ عنها؛ قالَتْ: سَمِعْتُ رسولَ اللَّهِ ﷺ يَقولُ: «لا يَذْهَبُ اللَّيلُ والنَّهارُ حتَّى تُعْبَدَ اللَّاتُ والعُزَّى». فقُلْتُ: يا رسولَ اللَّهِ! إنْ كُنْتُ لأظُنُّ حينَ أَنْزَلَ اللَّهُ عزَّ وجلَّ: ﴿هُوَ ٱلَّذِىٓ أَرْسَلَ رَسُولَهُۥ بِٱلْهُدَىٰ وَدِينِ ٱلْحَقِّ لِيُظْهِرَهُۥ عَلَى ٱلدِّينِ كُلِّهِۦ وَلَوْ كَرِهَ ٱلْمُشْرِكُونَ ﴿٣٣﴾﴾؛ أَنَّ ذٰلِكَ تاماً. قالَ: «إنَّهُ سَيَكونُ مِنْ ذٰلِكَ ما شاءَ اللَّهُ، ثُمَّ يَبْعَثُ اللَّهُ رِيحاً طَيِّبَةً، فتَوَفَّى كُلَّ مَنْ في قَلْبِهِ مِثْقالُ حَبَّةِ خَرْدَلٍ مِن إيمانٍ، فيَبْقى مَنْ لا خَيْرَ فيهِ، فيَرْجِعونَ إلى دِينِ آبائِهِمْ».

SUDNJI DAN NEĆE NASTUPITI SVE DOK PONOVO NE BUDU OBOŽAVANI LAT I UZZA

2013. Aiša, ﷺ, prenosi da je čula Allahovog Poslanika, ﷺ, kada je rekao: ***Neće nestati noći i dana sve dok Lat i Uzza ne budu ponovo obožavani.***

[1] To je mjesto u Jemenu.

Upitala sam: *Allahov Poslaniče, kada je objavljen ajet:*

هُوَ ٱلَّذِىٓ أَرْسَلَ رَسُولَهُۥ بِٱلْهُدَىٰ وَدِينِ ٱلْحَقِّ لِيُظْهِرَهُۥ
عَلَى ٱلدِّينِ كُلِّهِۦ وَلَوْ كَرِهَ ٱلْمُشْرِكُونَ ﴿٣٣﴾

On je poslao Poslanika Svoga s uputstvom i pravom vjerom da bi je uzdigao iznad svih vjera, makar to ne bilo po volji mnogobošcima,[1] *ja sam mislila da je sa širkom završeno.*

Rekao je: ***To će trajati koliko Allah htjedne. Zatim će Allah poslati ugodan vjetar koji će usmrtiti svakog koji u svom srcu bude imao imana koliko zrno gorušice. Potom će ostati oni kod kojih nema dobra pa će se vratiti vjeri svojih očeva.***

---

[1] *Et-Tevbe, 33.*

باب لا تقوم الساعة حتى تغزى مدينة جانبها
في البحر والآخر في البر

٢٠١٤ - عن أبي هريرة رضي الله عنه؛ أن النبي ﷺ قال: «سمعتم بمدينة جانب منها في البر وجانب منها في البحر». قالوا: نعم، يا رسول الله! قال: «لا تقوم الساعة حتى يغزوها سبعون ألفاً من بني إسحاق، فإذا جاؤوها؛ نزلوا، فلم يقاتلوا بسلاح، ولم يرموا بسهم، قالوا: لا إله إلا الله والله أكبر. فيسقط أحد جانبيها - قال ثور: لا أعلمه إلا قال: - الذي في البحر، ثم يقولوا الثانية: لا إله إلا الله والله أكبر، فيسقط جانبها الآخر، ثم يقولوا الثالثة: لا إله إلا الله والله أكبر، فيفرج لهم، فيدخلونها، فيغنمون، فبينما هم يقتسمون المغانم؛ إذ جاءهم الصريخ، فقال: إن الدجال قد خرج، فيتركون كل شيء، ويرجعون».

NEĆE NASTUPITI SUDNJI DAN DOK NE BUDE NAPADNUT GRAD ČIJI JE JEDAN DIO NA MORU A DRUGI NA KOPNU

2014. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je Poslanik, ﷺ, upitao jednom prilikom: ***Jeste li čuli za grad čiji je dio na kopnu a drugi na moru?***[1]

Rekli su: *Čuli smo, Allahov Poslaniče.*

Rekao je: ***Neće nastupiti Sudnji dan sve dok ga ne napadne sedamdeset hiljada Ishakovih potomaka, kada mu dođu i zaustave se kod njega. Neće ga napasti oružjem niti strijelama. Povikat će:* Lailahe illellah! Allahu ekber!**

Tako će se jedan njegov dio predati.

Sevr je rekao: *Mislim posigurno da je rekao da će to biti onaj na moru.*

***Potom će drugi put povikati:* Lailahe illellah, Allahu ekber! pa će se predati i njegov drugi dio.**

[1] Odnosi se na Konstantinopolj (Istanbul). Nevevi (op. prev.).

Kada treći puta izgovore: Lailahe illellahu, Allahu ekber!, *bit će im otvoreno, pa će ući u njega i veliki plijen uzeti. Dok oni budu dijelili plijen doprijet će do njih glas:* Dedžal se pojavio! *Sve će ostaviti i vratit će se.*

بابٌ لا تَقومُ السَّاعَةُ حتَّى يَحْسِرَ الفُراتُ
عنْ جَبَلٍ مِن ذَهَبٍ

٢٠١٥ - عنْ أبي هُريرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ أنَّ رسولَ اللَّهِ ﷺ قالَ: **«لا تَقومُ السَّاعَةُ حتَّى يَحْسِرَ الفُراتُ عَنْ جَبَلٍ مِن ذَهَبٍ، يَقْتَتِلُ النَّاسُ عَلَيهِ، فيُقْتَلُ مِن كُلِّ مِئةٍ تِسْعَةٌ وتِسْعونَ، ويَقولُ كُلُّ رَجُلٍ مِنْهُمْ: لَعَلِّي أكونُ أنا الَّذي أنْجو».**

NEĆE NASTUPITI SUDNJI DAN SVE DOK EUFRAT NE OTKRIJE ZLATNO BRDO

2015. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Sudnji dan neće nastupiti sve dok Eufrat ne otkrije zlatno brdo. Ljudi će zbog njega ratovati. Od svakih stotinu ljudi poginut će devedeset i devet. Svaki od njih će govoriti:*** Možda ću ja biti taj koji će se spasiti.

٢٠١٦ - عنْ أبي هُريرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: **«يُوشِكُ الفُراتُ أنْ يَحْسِرَ عنْ كَنْزٍ مِن ذَهَبٍ؛ فَمَنْ حَضَرَهُ؛ فَلا يَأْخُذْ مِنهُ شَيْئاً».**

2016. Ebu Hurejre, ﷺ, veli da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Uskoro će doći vrijeme kada će Eufrat otkriti zlatnu riznicu. Pa ko to doživi, neka od toga ništa ne uzima.***

بابٌ لا تقومُ السَّاعةُ حَتَّى تُقاتِلوا قَوْماً كَأَنَّ وُجوهَهُمُ المَجانُّ المُطْرَقَةُ

٢٠١٧ - عن أبي هريرة رضي الله عنه؛ قال: قال رسولُ اللهِ ﷺ: «تُقاتِلونَ بَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ قَوْماً؛ نِعالُهُمُ الشَّعَرُ، كَأَنَّ وُجوهَهُمُ المَجانُّ المُطْرَقَةُ، حُمْرُ الوُجوهِ، صِغارُ الأَعْيُنِ».

NEĆE NASTUPITI SUDNJI DAN DOK NE ZARATUJETE S NARODOM ČIJA SU LICA POPUT KOVANIH ŠTITOVA

2017. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Pred Sudnji dan ćete se boriti protiv naroda čija obuća će biti dlakava a lica široka kao kovani štit, crvenih lica i malih očiju.***

بابٌ لا تقومُ السَّاعةُ حتَّى يَخْرُجَ رَجُلٌ مِنْ قَحْطانَ

٢٠١٨ - عن أبي هُرَيرَةَ رضيَ اللهُ عنهُ؛ أنَّ رسولَ اللهِ ﷺ قالَ: «لا تَقومُ السَّاعَةُ حتَّى يَخْرُجَ رَجُلٌ مِنْ قَحْطانَ، يَسوقُ النَّاسَ بِعَصاهُ».

SUDNJI DAN NEĆE NASTUPITI SVE DOK SE NE POJAVI ČOVJEK IZ KAHTANA

2018. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Neće nastupiti Sudnji dan sve dok se ne pojavi čovjek iz Kahtana koji će tjerati ljude štapom.***[1]

[1] Tj. postupat će s njima kao što pastir postupa sa stokom, goneći je štapom.

بابٌ لا تقومُ السَّاعةُ حتَّى يمْلِكَ رَجلٌ يُقالُ لهُ: الجَهجاهُ

٢٠١٩ - عنْ أبي هُريرةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ عنِ النبيِّ ﷺ؛ قالَ: «لا تَذهَبُ الأيَّامُ واللَّيالي حتَّى يَمْلِكَ رَجلٌ، يُقالُ لهُ: الجَهجاهُ».

NEĆE NASTUPITI SUDNJI DAN DOK NE ZAVLADA ČOVJEK PO IMENU DŽEHDŽAH

2019. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi od Poslanika, ﷺ, da je rekao: ***Neće nestati dana i noći sve dok ne zavlada čovjek po imenu El-Džehdžah.***

بابٌ لا تَقومُ السَّاعةُ حَتَّى لا يُقالَ في الأرْضِ: اللَّهُ اللَّهُ

٢٠٢٠ - عنْ أنسٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ أنَّ رسولَ اللَّهِ ﷺ قالَ: «لا تَقومُ السَّاعةُ حَتَّى لا يُقالَ في الأرْضِ: اللَّهُ اللَّهُ».

NEĆE NASTUPITI SUDNJI DAN SVE DOK SE NA ZEMLJI BUDE GOVORILO ALLAH, ALLAH

2020. Enes, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Neće nastupiti Sudnji dan sve dok se na Zemlji govori:*** **Allah, Allah.**[1]

[1] U Ahmedovoj predaji se navodi (*La ilahe illellah*), i njegov lanac prenosilaca ispunjava Muslimove uslove. To pojašnjava da se s uzvišenim imenom **Allah** misli na šehadet a ne na puko izgovaranje te riječi, kao što to tumače i čine sufije!

بابُ تُبْعَثُ رِيحٌ مِنَ اليَمَنِ، فتَقْبِضُ مَن في قَلْبِهِ إيمانٌ

٢٠٢١ ـ عن أبي هريرة رضي الله عنه؛ قال: قال رسولُ اللهِ ﷺ: «إنَّ اللهَ يَبْعَثُ رِيحاً مِنَ اليَمَنِ، ألْيَنَ مِن الحَريرِ، فَلا تَدَعُ أحَداً في قَلْبِهِ ـ قال أبو عَلْقَمَة: مِثْقالُ حَبَّةٍ، وقال عبدُالعزيزِ: ـ مِثْقالُ ذَرَّةٍ مِن إيمانٍ؛ إلا قَبَضَتْهُ».

BIT ĆE POSLAN VJETAR IZ JEMENA KOJI ĆE USMRTITI SVAKOGA KO BUDE U SVOM SRCU IMAO IMANA

2021. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Allah će, uistinu, poslati vjetar iz Jemena koji će biti nježniji od svile i koji neće ostaviti nikoga ko bude u svom srcu imao imana.***

Ebu Alkame je rekao: ***koliko pšenično zrno imana***, a Abdu-l-'Aziz veli: ***imana koliko je zrno kukuruza, a da ga neće usmrtiti.***

بابُ لا تقومُ السَّاعةُ إلاَّ على شِرارِ النَّاسِ

٢٠٢٢ ـ عن عبدِاللهِ بن مسعودٍ رضيَ اللهُ عنهُ، عنِ النبيِّ ﷺ؛ قالَ: «لا تَقومُ السَّاعةُ إلاَّ على شِرارِ النَّاسِ».

SUDNJI DAN ĆE SE DESITI NAJGORIM LJUDIMA

2022. 'Abdullah b. Mes'ud, ﷺ, prenosi da je Poslanik, ﷺ, rekao: ***Sudnji dan će se dogoditi najgorim ljudima.***

بابٌ لا تَقومُ السَّاعَةُ حتَّى يَخرُجَ دَجَّالونَ كَذَّابونَ

٢٠٢٣ ـ عنْ أبي هُريرَةَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ عنِ النبيِّ ﷺ؛ قالَ: «لا تَقومُ السَّاعَةُ حتَّى يُبْعَثَ دَجَّالونَ كَذَّابونَ قَريباً مِن ثَلاثينَ، كُلُّهُمْ يَزعُمُ أنَّهُ رسولُ اللّهِ».

SUDNJI DAN NEĆE NASTUPITI SVE DOK SE NE POJAVE DEDŽDŽALI LAŽOVI

2023. Ebu Hurejre, ؓ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Neće nastupiti Sudnji dan sve dok se ne pojavi blizu trideset lažova i svaki će za sebe tvrditi da je Allahov poslanik.***

٢٠٢٤ ـ عنْ جابرِ بنِ سَمُرَةَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: سَمِعْتُ رسولَ اللّهِ ﷺ يقولُ: «إنَّ بَيْنَ يَدَيِ السَّاعَةِ كَذَّابينَ».

وفي رِوايَةٍ: قالَ جابرٌ: «فاحْذَروهُمْ».

2024. Džabir b. Semure, ؓ, prenosi da je čuo Allahovog Poslanika, ﷺ, kada je rekao: ***Pred Sudnji dan će se pojaviti lažovi.***

U drugoj predaji Džabir prenosi da je Poslanik, ﷺ, rekao: ***Pa ih se pričuvajte!***

بابٌ في قِتالِ المُسْلِمينَ اليَهودَ

٢٠٢٥ ـ عنْ أبي هُريرَةَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ أنَّ رسولَ اللّهِ ﷺ قالَ: «لا تَقومُ السَّاعَةُ حتَّى يُقاتِلَ المُسْلِمونَ اليَهودَ، فيَقْتُلُهُمُ المُسْلِمونَ، حتَّى يَخْتَبِىءَ اليَهودِيُّ مِن وَراءِ الحَجَرِ والشَّجَرِ، فيَقولُ الحَجَرُ أوِ الشَّجَرُ: يا مُسْلِمُ! يا عَبْدَ اللّهِ! هٰذا يَهودِيٌّ خَلْفي؛ فتَعَالَ فاقْتُلْهُ؛ إلاَّ الغَرْقَدَ؛ فإنَّهُ مِن شَجَرِ اليَهودِ».

O RATOVANJU MUSLIMANA PROTIV ŽIDOVA

2025. Ebu Hurejre, ؓ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Sudnji dan neće nastupiti sve dok muslimani ne zarate sa židovima. U***

toj borbi će ih muslimani pobijediti, tako da će se židovi sakrivati iza kamenja i drveća, pa će kamenje ili drveće govoriti: Muslimanu, robe Allahov! Evo židova iza mene, dođi i ubij ga!, ***osim drveta garkad***[1], ***jer je ono židovsko drvo.***

باب تَقومُ السَّاعَةُ والرُّومُ أَكْثَرُ النَّاسِ

٢٠٢٦ - عنْ موسى بنِ عُلَيٍّ، عنْ أبيهِ، قالَ: قالَ المُسْتَوْرِدُ القُرَشِيُّ عِنْدَ عَمْرِو بنِ العاصِ رضيَ اللّهُ عنهُ: سَمِعْتُ رسولَ اللّهِ ﷺ يقولُ: «تَقومُ السَّاعَةُ والرُّومُ أَكْثَرُ النَّاسِ». فقالَ عَمْرٌو: أَبْصِرْ ما تَقولُ. قالَ: أَقولُ ما سَمِعْتُ مِنْ رسولِ اللّهِ ﷺ. قالَ: لَئِنْ قُلْتَ ذاكَ؛ إِنَّ فيهِمْ لَخِصالاً أَرْبَعاً: إِنَّهُمْ لأَحْلَمُ النَّاسِ عِنْدَ فِتْنَةٍ، وأَسْرَعُهُمْ إِفاقَةً بَعْدَ مُصيبَةٍ، وأَوْشَكُهُمْ كَرَّةً بَعْدَ فَرَّةٍ، وخَيْرُهُمْ لِمِسْكينٍ ويَتيمٍ وضَعيفٍ، وخامِسَةٌ حَسَنَةٌ جَميلَةٌ: وأَمْنَعُهُمْ مِنْ ظُلْمِ المُلوكِ.

SUDNJI DAN ĆE BITI KADA BIZANTINCI BUDU NAJBROJNIJI NAROD

2026. Musa b. Ulejj prenosi od svog oca da je rekao: El-Mustevred el-Kureši je rekao pred 'Amr b. al-'Asom, ﷺ, da je čuo Allahovog Poslanika, ﷺ, kada je rekao: ***Sudnji dan će biti kada Bizantinci budu najbrojniji.***

'Amr mu je rekao: *Pazi šta govoriš.*

Rekao je: *Govorim ono što sam čuo od Allahovog Poslanika,* ﷺ.

Na to mu je rekao[2]: *Kad si već to rekao, onda znaj da imaju četiri svojstva. Ta svojstva su: Da su ljudi najrazboritiji kad ih snađe iskušenje, da*

---

[1] To je drvo poznato po svojim bodljama.

[2] Nevevi nije prokomentarisao ovaj hadis. A pod Bizanticima se misli na kršćane. Tih pet osobina oni imaju. Danas su oni vlastodršci na većini Zemljine kugle. To je jedna od Poslanikovih, ﷺ, mu'džiza jer se dogodilo baš kako je i najavio. A Allahu sve pripada i prije i poslije. Ali, Poslaniku, ﷺ, se pripisuje samo dio hadisa, dok je drugi dio Amrov govor.

se oni najbrže oporavljaju nakon nesreće, najbrže se vraćaju nakon poraza i najbolji su prema siromahu, siročetu i slabom. I, peto njihovo lijepo svojstvo je - da se najviše bore protiv nepravde za koju su odgovorni vladari.

بابٌ في قِتال الرُّومِ، وكَثْرَةِ القَتْلِ عِنْدَ خُروجِ الدَّجَّالِ

٢٠٢٧ - عنْ يُسَيْرِ بنِ جابرٍ؛ قالَ: هاجَتْ رِيحٌ حَمْراءُ بِالكوفَةِ، فجاءَ رَجُلٌ لَيْسَ لَهُ هِجِّيرى إلاَّ: يا عبدَاللّهِ بنَ مسعودٍ! جاءَتِ السَّاعَةُ.

قالَ: فقعَدَ ـ وكانَ مُتَّكِئاً ـ فقالَ: إنَّ السَّاعَةَ لا تَقومُ حتَّى لا يُقْسَمَ مِيراثٌ ولا يُفْرَحَ بِغَنيمَةٍ. ثمّ قالَ بِيَدِهِ هٰكَذا، ونَحَّاها نَحْوَ الشَّامِ، فقالَ: عَدُوٌّ يَجْمَعونَ لأهْلِ الإسْلامِ، ويَجْمَعُ لَهُمْ أهْلُ الإسْلامِ.
قُلْتُ: الرومَ تَعْني؟ قالَ: نَعَمْ.

وتَكونُ عِنْدَ ذاكُمُ القِتالِ رَدَّةٌ، فَيَشْتَرِطُ المُسْلِمونَ شُرْطَةً لِلْمَوْتِ لا تَرْجِعُ إلاَّ غالِبَةً، فَيَقْتَتِلُونَ حتَّى يَحْجُزَ بَيْنَهُمُ اللَّيْلُ، فَيَفيءُ هٰؤلاءِ وهٰؤلاءِ؛ كُلٌّ غَيْرُ غالِبٍ، وتَفْنى الشُّرْطَةُ. ثُمّ يَشْتَرِطُ المُسْلِمونَ شُرْطَةً لِلْمَوْتِ، لا تَرْجِعُ إلاَّ غالِبَةً، فيَقْتَتِلونَ حتَّى يَحْجُزَ بَيْنَهُمُ اللَّيْلُ، فيَفيءُ هٰؤلاءِ وهٰؤلاءِ؛ كُلٌّ غَيْرُ غالِبٍ، وتَفْنى الشُّرْطَةُ. ثمّ يَشْتَرِطُ المُسْلِمونَ شُرْطَةً لِلْمَوْتِ، لا تَرْجِعُ إلاَّ غالِبَةً، فيَقْتَتِلونَ حتَّى يُمْسوا، فيَفيءُ هٰؤلاءِ وهٰؤلاءِ؛ كُلٌّ غَيْرُ غالِبٍ، وتَفْنى الشُّرْطَةُ. فإذا كانَ يَوْمُ الرَّابعِ؛ نَهَدَ إلَيْهِمْ بَقِيَّةُ أهْلِ الإسْلامِ، فيَجْعَلُ اللّهُ الدَّبْرَةَ عَلَيْهِمْ، فَيَقْتُلُونَ مَقْتَلَةً إمّا قالَ: لا يُرى مِثْلُها، وإمَّا قالَ: لمْ يُرَ مِثْلُها، حتَّى إنَّ الطَّائِرَ لَيَمُرُّ بِجَنَباتِهِمْ؛ فَما يُخَلِّفُهُمْ حتَّى يَخِرَّ مَيْتاً. فيَتَعادُّ بَنو الأبِ كانوا مائةً؛ فَلا يَجِدونَهُ بَقِيَ مِنْهُمْ إلاَّ الرَّجُلُ الواحِدُ؛ فبِأيِّ غَنيمَةٍ يُفْرَحُ، أوْ أيِّ مِيراثٍ يُقاسَمُ؟!

فَبَيْنَما هُم كذلكَ؛ إذْ سَمِعوا بِبَأْسٍ هُو أكْبَرُ مِن ذٰلِكَ، فَجاءَهُمُ الصَّريخُ: إنَّ الدَّجّالَ قَدْ خَلَفَهُمْ في ذَرارِيِّهِم، فيَرْفُضونَ ما في أيْدِيهِمْ، ويُقْبِلونَ، فيَبْعَثونَ عَشَرَةَ فَوارِسَ طَليعَةً.

قال رسول الله ﷺ: «إني لأعرف أسماءَهُم وأسماءَ آبائهِم وألوانَ خيولِهِم، هُم خيرُ فوارسَ على ظَهرِ الأرضِ يومَئِذٍ. - أوْ: مِن خَيرِ فَوارِسَ على ظَهرِ الأرضِ يَومَئِذٍ -».

O BORBI PROTIV BIZANTINACA I OGROMNIM ŽRTVAMA KADA SE POJAVI DEDŽDŽAL

2027. Jusejr b. Džabir je rekao: Zapuhao je u Kufi nekakav crveni vjetar. Neki čovjek je došao i samo ponavljao: *Abdullah b. Mes'ude, došao je Sudnji dan!*

Ibn Mes'ud se ispravi a bio je naslonjen i reče: *Sudnji dan neće nastupiti sve dok se miraz ne bude imao kome podijeliti*[1] *i dok se ne bude radovalo plijenu.* Zatim je pokazao ovako, rukom prema Šamu. Potom je rekao: *Neprijatelj će sakupiti vojsku protiv muslimana a i muslimani će sakupiti svoju vojsku protiv njega.*

Upitao sam: *Misliš na Bizantince?*

Rekao je: *Da. To će biti žestoka borba. Muslimani će odrediti jednu grupu koja će se boriti do smrti ili pobjede. Borit će se sve dok ne padne noć. Potom će se vojske vratiti na početne položaje, neće biti pobjednika a svi koji su bili u borbi će izginuti. Zatim će muslimani odrediti drugi odred za borbu koji će se boriti do smrti ili poraza. Borit će se sve do noći. Vratit će se na početne položaje a da niko nije izvojevao pobjedu. Svi će izginuti. Potom će muslimani odabrati i treći odred koji će se boriti do smrti ili pobjede. Borit će se sve do smrti, pa će se vratiti bez pobjednika. I ovaj odred će izginuti.*

Kada bude četvrti dan borbe ostatak muslimana će krenuti u boj pa će Allah dati da poraze svoje neprijatelje. To će biti veliki pokolj koji do tada nije viđen, ili je rekao: *nije upamćen. Čak, kada neka ptica prođe pored njihovih leševa, prije nego što ih pređe, padne mrtva. Prebrojat će se*

[1] Zbog mnogih ubijenih. Neki su rekli da to znači da će šerijat nestati, te se neće miraz dijeliti. Neki, opet, tumače da se miraz neće dijeliti u skladu sa šerijatom, što je danas prisutno.

porodice i od svake stotine preživjet će samo jedan. Pa kojem ratnom plijenu da se raduju i ko miraz da dijeli?!

I dok budu u takvom stanju, saznat će za nesreću veću od te. Doći će im glas da se Dedždžal pojavio iza njih, u njihovim porodicama.

Tada će pobacati ono što im je u rukama i krenut će. Poslat će deset konjanika kao izvidnicu.

Allahov Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Ja, uistinu, znam njihova imena, imena njihovih očeva i boju njihovih konja. To su najbolji konjanici tog vremena na Zemlji,*** ili je rekao: ***od najboljih konjanika tog vremena na Zemlji.***

بابٌ ما يكونُ مِن فُتوحاتِ المُسلمين قَبْلَ الدَّجال

٢٠٢٨ ـ عـن جـابـرِ بـنِ سَـمُـرَةَ، عـنْ نـافـعِ بـنِ عُـتْـبَـةَ؛ رضيَ اللَّهُ عنهما؛ قالَ: كُنَّا معَ رسولِ اللَّهِ ﷺ في غَزْوَةٍ. قالَ: فأتى النبيَّ ﷺ قَوْمٌ مِن قِبَلِ المَغرِبِ، عَلَيْهِمْ ثِيابُ الصُّوفِ، فَوافَقوهُ عِنْدَ أَكَمَةٍ؛ فإنَّهُمْ لَقِيامٌ ورسولُ اللَّهِ ﷺ قاعِدٌ. قالَ: فقالَتْ لي نَفْسي: ائتِهِمْ؛ فَقُمْ بَيْنَهُمْ وبَيْنَهُ؛ لا يَغْتالونَهُ. قالَ: ثُمَّ قُلْتُ: لَعَلَّهُ نَجِيٌّ مَعَهُمْ فأَتَيْتُهُمْ، فقُمْتُ بَيْنَهُمْ وبَيْنَهُ. قالَ: فَحَفِظْتُ منهُ أَرْبَعَ كَلِماتٍ أَعُدُّهُنَّ في يَدي؛ قالَ: **«تَغزونَ جَزيرةَ العَرَبِ فَيَفْتَحُها اللَّهُ عزَّ وجلَّ، ثُمَّ فارِسَ فَيَفْتَحُها اللَّهُ عزَّ وجلَّ ثُمَّ تَغزونَ الرُّومَ فَيَفْتَحُها اللَّهُ عزَّ وجلَّ، ثُمَّ تَغزونَ الدَّجّالَ فَيَفْتَحُهُ اللَّهُ عزَّ وجلَّ»**

قالَ: فقالَ نافِعٌ: يا جابِرُ! لا نَرى أَنَّ الدَّجّالَ يَخْرُجُ حتَّى تُفْتَحَ الرُّومُ.

KOJA ĆE BITI MUSLIMANSKA OSVAJANJA PRIJE DEDŽDŽALA?

2028. Džabir b. Semure prenosi od Nafi'a b.'Utbe, ؓ, da je rekao: Bili smo sa Allahovim Poslanikom, ﷺ, u nekoj bici pa su mu došli neki ljudi sa zapadne strane Medine. Na sebi su imali vunenu odjeću. Sreli su se s njim kod brdašceta. Stajali su, a on je sjedio. Rekao sam u sebi: *Da odem i stanem između njih i njega da ga ne ubiju.*

Potom sam rekao: *Možda on s njima priča nešto posebno.* Ipak sam otišao i stao između njih i njega. Tada sam od Poslanika, ﷺ, naučio četiri riječi koje ću naprste pobrojati.

Poslanik, ﷺ, rekao: ***Povest ćete rat protiv Arapskog poluotoka pa će vam Allah dati da ga osvojite, potom protiv Perzijanaca pa će vam Allah dati da ih pobijedite, zatim ćete povesti rat protiv Bizantinaca pa će Allah dati da i njih porazite. I, na kraju ćete se boriti protiv Dedždžala, pa će vam Allah dati pobjedu i protiv njega.***

Nafi' je rekao: *Džabire, mislimo da se Dedždžal neće pojaviti sve dok Bizantinci ne budu poraženi.*

بابٌ في فَتْحِ قُسْطَنْطِينِيَّة

٢٠٢٩ - عن أبي هُريرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ أنَّ رسولَ اللَّهِ ﷺ قالَ:

«لا تَقومُ السَّاعَةُ حتَّى يَنزِلَ الرُّومُ بِالأعْماقِ أوْ بِدابِقٍ، فَيَخْرُجُ إلَيْهِمْ جَيْشٌ مِن المَدِينَةِ، مِن خِيارِ أهْلِ الأرْضِ يَوْمَئِذٍ، فإذا تَصافُّوا؛ قالَتِ الرُّومُ: خَلُّوا بَيْنَنا وبَيْنَ الَّذينَ سَبَوا مِنَّا نُقاتِلْهُمْ. فيَقولُ المُسْلِمونَ: لا واللَّهِ؛ لا نُخَلِّي بَيْنَكُمْ وبَيْنَ إخْوانِنا.

فيُقاتِلونَهُمْ، فيَنْهَزِمُ ثُلُثٌ؛ لا يَتوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ أبداً، ويُقْتَلُ ثُلُثُهُمْ؛ أفْضَلُ الشُّهَداءِ عِنْدَ اللَّهِ، ويَفْتَتِحُ الثُّلُثُ؛ لا يُفْتَنونَ أبداً، فيَفْتَتِحونَ قُسْطَنْطِينِيَّةَ.

فبَيْنَما هُمْ يَقْتَسِمونَ الغَنائِمَ، قدْ عَلَّقوا سُيوفَهُمْ بالزَّيْتونِ؛ إذْ صاحَ فيهِمُ الشَّيْطانُ: إنَّ المَسيحَ قدْ خَلَفَكُمْ في أهْليكُمْ. فيَخْرُجونَ، وذٰلكَ باطِلٌ.

فإذا جاؤوا الشَّامَ؛ خَرَجَ، فبَيْنَما هُمْ يُعِدُّونَ لِلْقِتالِ؛ يُسَوُّونَ الصُّفوفَ؛ إذْ أُقيمَتِ الصَّلاةُ، فيَنْزِلُ عيسى ابنُ مَرْيَمَ عليهِ السَّلامُ، فأمَّهُمْ، فإذا رَآهُ عَدُوُّ اللَّهِ، ذابَ كَما يَذوبُ المِلْحُ في الماءِ، فلَوْ تَرَكَهُ؛ لانْذابَ حتَّى يَهْلِكَ، ولٰكِنْ؛ يَقْتُلُهُ اللَّهُ بِيَدِهِ، فيُريهِمْ دَمَهُ في حَرْبَتِهِ».

O OSVAJANJU KONSTANTINOPOLJA

2029. Ebu Hurejre, رضي الله عنه, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao:

Neće nastupiti Sudnji dan dok Bizantinci ne siđu do Amaka ili Dabika.[1] *Tada će pred njih izaći vojska iz Medine sastavljena od najboljih ljudi tog vremena. Kada budu jedni naspram drugih, Bizantinci će reći:* Predajte nam one koji su se odmetnuli od nas da se borimo protiv njih.

Muslimani će reći: Ne, tako nam Allaha. Mi vam nećemo prepustiti našu braću.

Muslimani će potom navaliti na njih i pobjeći će jedna trećina kojoj Allah neće oprostiti. Potom će poginuti jedna trećina muslimana i to će biti najbolji šehidi kod Allaha.[2]

Treća trećina muslimanske vojske će izvojevati pobjedu. Oni uopće neće biti izloženi smutnji i to će biti oni koji će osvojiti Konstantinopolj. Dok između sebe budu dijelili plijen, sablji obješenih o masline, šejtan će tada povikati: Mesih vas je naslijedio u vašim porodicama.

Krenut će prema toj laži. Kada dođu do Šama on će izaći iz njega. Dok se oni budu pripremali za borbu, poravnavajući saffove, bit će proučen ikamet i Isa, عليه السلام, *će sići i predvoditi ih u namazu. Kada ga vidi Allahov neprijatelj, istopit će se kao što se so topi u vodi, a da ga je ostavio, sam bi se istopio dok ne bi umro. Međutim, Allah će ga ubiti Isaovom,* عليه السلام, *rukom, pa će im pokazati Dedždžalovu krv na Isaovom koplju.*

---

[1] Dva mjesta u Siriji blizu Halepa.

[2] U nešto opširnijoj verziji ova bitka se spominje u hadisu pod brojem 2027.

باب في الخسف بالجيش الذي يؤم البيت

٢٠٣٠ - عن عبيدالله بن القِبطية؛ قال: دخل الحارث بن أبي ربيعة وعبدالله بن صفوان وأنا معهما على أم سلمة أم المؤمنين رضي الله عنها، فسألاها عن الجيش الذي يُخسف به؟ وكان ذلك في أيام ابن الزبير، فقالت: قال رسول الله ﷺ: «يعوذ عائذ بالبيت، فيُبعث إليه بعث؛ فإذا كانوا ببيداء من الأرض؛ خُسف بهم». فقلت: يا رسول الله! فكيف بمن كان كارهاً؟ قال: «يُخسف به معهم، ولكنه يُبعث يوم القيامة على نيته».

وقال أبو جعفر: هي بيداء المدينة.

O PROPADANJU U ZEMLJU VOJSKE KOJA ĆE POĆI PREMA KJABI

2030. 'Ubejdullah b. el-Kibtijje je rekao: Haris b. ebi Rebi'a, 'Abdullah b. Safvan i ja smo došli kod Ummu Seleme, ﵂, majke pravovjernih, pa smo je upitali o vojsci koja će propasti u zemlju. A to je bilo u vrijeme Zubejrovih iskušenja.

Ummu Seleme je ispričala da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Neko će zatražiti zaštitu kod Kjabe pa će biti poslana vojska. Kada budu u pustinji, progutat će ih.***

Upitala sam: *Šta je s onima koji budu prisiljeni?*

Rekao je: ***I oni će biti progutani, ali će na Sudnjem danu biti proživljeni po svojim namjerama.***

Ebu Dža'fer veli: *To je medinska pustinja.*

بابٌ في سُكْنى المَدينَةِ وعِمارَتِها قَبْلَ السَّاعَةِ

٢٠٣١ ـ عَنْ أَبي هُريرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «تَبْلُغُ المَساكِنُ إِهابَ ـ أَوْ: يَهابَ ـ».

قالَ زُهيرٌ: قُلْتُ لِسُهَيْلٍ: وكَمْ ذٰلِكَ مِن المَدينَةِ؟ قالَ: كَذا وكَذا مِيلاً.

O MEDINSKIM KUĆAMA I NJIHOVOJ IZGRADNJI

2031. Ebu Hurejre, ﷺ, veli da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Medinske kuće bit će sve do Ihaba,*** ili ***Jehaba.***

Zuhejr je rekao: *Upitao sam Suhejla: Koliko je to udaljeno od Medine?*

Rekao je: *Toliko i toliko milja.*

بابٌ يُخَرِّبُ الكَعْبَةَ ذُو السُّوَيْقَتَيْنِ مِن الحَبَشَةِ

٢٠٣٢ ـ عَنْ أَبي هُريرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «يُخَرِّبُ الكَعْبَةَ ذو السُّوَيْقَتَيْنِ مِن الحَبَشَةِ».

KJABU ĆE SRUŠITI ZU-L-SUVEJKATEJN IZ ABESINIJE

2032. Ebu Hurejre, ﷺ, veli da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Kjabu će srušiti Zu-s-Suvejkatejn iz Abesinije.***[1]

[1] Nevevi kaže: *To nije proturječno ajetu:* **... Siguran grad...,** *jer značenje ajeta je: siguran do pred Sudnji dan.* (op. prev.)

بابٌ في مَنْعِ العِراقِ دِرْهَمَها

٢٠٣٣ ـ عَنْ أَبي هُرَيْرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنَعَتِ العِراقُ دِرْهَمَهَا وقَفِيزَها، ومَنَعَتِ الشّامُ مُدْيَها ودِينارَها، ومَنَعَتْ مِصْرُ إِرْدَبَّها ودِينارَها، وعُدْتُمْ مِن حَيثُ بَدَأْتُمْ، وعُدْتُمْ مِن حَيثُ بَدَأْتُمْ، وعُدْتُمْ مِن حَيثُ بَدَأْتُمْ». شَهِدَ على ذٰلِكَ لَحْمُ أَبي هُرَيْرَةَ ودَمُهُ.

O IRAČKOJ ZABRANI SVOG DIRHEMA

2033. Ebu Hurejre, ﵁, veli da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Irak će zabraniti svoj dirhem i kafiz.***[1] ***Šam će zabraniti svoje muddove***[2] ***i dinare. Egipat će zabraniti svoje irdebe***[3] ***i dinare. Vratit ćete se odakle ste i došli, vratit ćete se odakle ste i došli, vratit ćete se odakle ste i došli.***

To svjedoče Ebu Hurejreovo meso i krv.

---

[1] Mjera koju su koristili stanovnici Iraka; iznosi 8 mekuka, a mekuk iznosi sa' i po, pet kilograma.

[2] Mjera koju su koristili stanovnici Šama a iznosi 15 mekuka.

[3] Mjera poznata stanovništvu Egipta i iznosi 24 sa'a.

Hadis upućuje na to da će stranci i Bizantinci okupirati, pred Sudnji dan, ove islamske zemlje i tako će zabraniti muslimanima da uživaju njihove prirodne resurse.

Neki pak tumače ovaj hadis u smislu da će nevjernici koji su plaćali glavarinu ojačati i osnažiti pred Sudnji dan i neće htjeti više plaćati glavarinu i razne poreze muslimanima.

Komentator ove zbirke (Siddik Hasen Han) je rekao: *Sve to se desilo u ovom vremenu u Iraku, Šamu, i Egiptu. Bizantinci, tj. kršćani, su okupirali većinu ovih zemalja, u trinaestom hidžretskom stoljeću.*

Velim: Povukli su se, elhamdulillah, iz spomenutih zemalja. A samostalnost su dobili Sirija, Irak i Egipat. Međutim, nevjernici su ostavili iza sebe, u tim zemljama, svoju kulturu, zakone i običaje. I sada te zemlje trpe posljedice te okupacije, kao da su okupatori još prisutni u njima, ili još i gore. Na sceni su nejedinstvo i partijske nesuglasice među njihovim stanovništvom. Česti su vojni udari i samo Allah zna kada će se mir vratiti, a put do mira je samo - vraćanje Allahovoj knjizi i sunnetu.

٢٠٣٤ - عنْ أبي هُريرَةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ أنَّ رسولَ اللَّهِ ﷺ قالَ: «لَيسَتِ السَّنَةُ بِأنْ لا تُمْطَرُوا، ولٰكِنِ السَّنَةُ أنْ تُمْطَروا وتُمْطَروا ولا تُنْبِتُ الأرْضُ شَيْئاً».

2034. Ebu Hurejre, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Suša nije kada nema kiše, nego je suša kada kiša pada i pada, ali ništa ne niče iz zemlje.***

بابٌ في رَفعِ الأمانَةِ والإيمانِ مِن القُلوبِ

٢٠٣٥ - عنْ حُذيفةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: حَدَّثَنا رسولُ اللَّهِ ﷺ حَديثَيْنِ، قدْ رَأيْتُ أحَدَهُما وأنا أنْتَظِرُ الآخَرَ:

حَدَّثَنا: «إنَّ الأمانَةَ نَزَلَتْ في جَذْرِ قُلوبِ الرِّجالِ، ثُمَّ نَزَلَ القُرْآنُ، فعَلِمُوا مِنَ القُرْآنِ وعَلِموا مِنَ السُّنَّةِ».

ثُمَّ حَدَّثَنا عن رَفعِ الأمانَةِ؛ قالَ: «يَنامُ الرَّجُلُ النَّوْمَةَ؛ فتُقْبَضُ الأمانَةُ مِن قَلْبِهِ، فيَظَلُّ أثَرُها مِثْلَ الوَكْتِ. ثُمَّ يَنامُ النَّوْمَةَ؛ فتُقْبَضُ الأمانَةُ مِن قَلْبِهِ، فيَظَلُّ أثَرُها مِثْلَ أثَرِ المَجْلِ؛ كَجَمْرٍ دَحْرَجْتَهُ على رِجْلِكَ، فنَفِطَ، فتَراهُ مُنْتَبِراً، وليسَ فيهِ شيْءٌ - ثُمَّ أخَذَ حَصاةً، فدَحْرَجَها على رِجْلِهِ -، فيُصْبِحُ النَّاسُ يَتَبايَعونَ، لا يَكادُ أحَدٌ يُؤدِّي الأمانَةَ، حتَّى يُقالَ: إنَّ في بَني فُلانٍ رَجُلاً أميناً، حتَّى يُقالَ للرَّجُلِ: ما أجْلَدَهُ! وما أظْرَفَهُ! وما أعْقَلَهُ! وما في قَلْبِهِ مِثْقالُ حَبَّةٍ مِن خَرْدَلٍ مِنْ إيمانٍ».

ولقدْ أتى عَلَيَّ زَمانٌ وما أُبالي أيَّكُمْ بايَعْتُ، لَئِنْ كانَ مُسْلِماً؛ لَيَرُدَّنَّهُ عَلَيَّ دِينُهُ، ولَئِنْ كانَ نَصْرانِيّاً أوْ يَهودِيّاً؛ لَيَرُدَّنَّهُ عَلَيَّ ساعِيهِ، وأمَّا اليَوْمَ؛ فما كُنْتُ لأُبايِعَ إلاَّ فُلاناً وفُلاناً.

O UKLANJANJU EMANETA I IMANA IZ SRCA

2035. Huzejfe, ﵁, je rekao: *Allahov Poslanik,* ﷺ, *nam je ispričao dva hadisa. Jedan sam doživio a drugi očekujem. Rekao nam je da je emanet spušten u dubinu ljudskih srca. Potom je objavljen Kur'an pa su spoznali Kur'an i sunnet. Potom nam je govorio o uklanjanju emaneta i rekao da će čovjek zaspati pa će emanet biti uzet iz njegova srca. Od njega će ostati trag*

kao pjega. Potom će ponovo zaspati pa će biti uzet emanet iz njegova srca a trag će iza njega ostati kao žulj, kao kad ti žiška padne na nogu pa je spali i vidiš kožu uzdignutu a u njoj nema ništa. Potom je uzeo kamenčić pa ga zakotrljao na svoju nogu.

Nakon toga će ljudi učestvovati u kupoprodaji a da skoro niko neće izvršavati preuzeti emanet. Čak će se u tom vremenu govoriti: U tom i tom plemenu ima neki povjerljiv čovjek. Čak će se čovjeku govoriti: Koliko li je samo izdržljiv, koliko li je samo otmjen i koliko li je samo pametan a u njegovu srcu neće biti ni zrno gorušice imana.

Ja sam doživio vrijeme u kome nisam mislio s kim ću trgovati. Ako bi to bio musliman, vjera bi ga tjerala da bude iskren sa mnom, a ako bi bio kršćanin ili židov, bojao bi se vlasti pa bi bio sa mnom pravedan. Ali, danas ja trgujem samo s tim i tim čovjekom.

بابٌ يَكونُ في آخِرِ الزَّمانِ خَلِيفَةٌ يَحْثي المالَ حَثْياً

٢٠٣٦ ـ عنِ الجُرَيْرِيِّ، عنْ أَبي نَضْرَةَ؛ قالَ: كُنَّا عِنْدَ جابرِ بنِ عبدِاللَّهِ رضيَ اللَّهُ عنهُما، فقالَ: يُوشِكُ أَهْلُ العِراقِ أَنْ لا يُجْبى إِلَيْهِمْ قَفِيزٌ ولا دِرْهَمٌ. قُلْنا: مِنْ أَيْنَ ذٰلِكَ؟ قالَ: مِن قِبَلِ العَجَمِ؛ يَمْنَعونَ ذاكَ. ثمَّ قالَ: يوشِكُ أَهْلُ الشَّامِ أَنْ لا يُجْبى إِلَيْهِم دِينارٌ ولا مُدْيٌ. قُلْنا: مِن أَيْنَ ذَاكَ؟ قالَ: مِن قِبَلِ الرُّوم. ثمَّ أَسْكَتَ هُنَيَّةً، ثمَّ قالَ: قالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «**يَكونُ في آخِرِ أُمَّتي خَليفَةٌ يَحْثي المالَ حَثْياً، لا يَعُدُّهُ عَدَداً**». قالَ: قُلْتُ لأبي نَضْرَةَ وأَبي العَلاءِ: أَتَرَيانِ أَنَّهُ عُمرُ بنُ عبدِالعزيزِ؟ فقالا: لا.

PRED SUDNJI DAN BIT ĆE JEDAN HALIFA KOJI ĆE PREGRŠTIMA DIJELITI IMETAK

2036. El-Džurejrijj prenosi od Ebu Nadrea i kaže: Bili smo kod Džabira b. 'Abdullaha pa je rekao: *Skoro da je došlo vrijeme kada će se Iračanima zabraniti kafiz i dirhem.*

Upitali smo: *Ko će im to uraditi?*

Rekao je: *Stranci. Oni će to zabraniti.*

Potom je rekao: *Skoro da je došlo vrijeme kada će se Šamlijama zabraniti dinar i mudd.*[1] Upitali smo: *Ko će im to uraditi?*

Rekao je: *Bizantinci.* Zatim je Džabir malo zastao, pa je nastavio, navodeći da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Pred Sudnji dan će u mom ummetu biti jedan halifa koji će dijeliti imetak pregrštima, neće ga brojati.***

Upitao sam Ebu Nadrea i Ebu-l-'Ala'a: *Mislite li da je to Omer b. Abdu-l-'Aziz?*

Rekli su: *Nije!*

بابٌ في الآياتِ الَّتي تكونُ قَبلَ السَّاعةِ

٢٠٣٧ - عن حُذيفةَ بنِ أسيدٍ الغِفاريِّ رضيَ اللَّهُ عنهُما؛ قالَ: اطَّلَعَ النبيُّ ﷺ علَينا ونَحنُ نَتذاكَرُ، فقالَ: «ما تَذاكرونَ؟». قالُوا: نَذكُرُ السَّاعةَ. قالَ: «إنَّها لَن تقومَ حتَّى تَرَوْا قَبْلَها عشرَ آياتٍ». فَذَكَرَ: الدُّخانَ، والدَّجّالَ، والدَّابَّةَ، وطُلوعَ الشَّمسِ مِن مَغربِها، ونُزولَ عِيسى ابنِ مَريَمَ ﷺ، ويأجوجَ ومَأجوجَ، وثَلاثةَ خُسوفٍ: خَسْفٌ بِالمَشرِقِ، وخَسْفٌ بِالمَغرِبِ، وخَسْفٌ بِجَزيرةِ العَرَبِ، وآخِرُ ذٰلِكَ نارٌ تَخرُجُ مِنَ اليَمَنِ، تَطْرُدُ النَّاسَ إلى مَحشَرِهِم».

O PREDZNACIMA KOJI ĆE SE POJAVITI PRIJE SUDNJEG DANA

2037. Huzejfe b. Esid el-Gifari, ﷺ, je rekao: Poslanik, ﷺ, nas je gledao dok smo razgovarali, pa je upitao: ***O čemu to pričate?***

Rekli smo: *Prisjećamo se Sudnjega dana.*

Rekao je: ***On neće nastupiti prije deset znakova***, a zatim je spomenuo: ***dim, Deddždžala, životinju, izlazak Sunca sa zapada, silazak Isaa sina Merjemina, pojavu Je'džudža i Me'džudža, tri propadanja u zemlju: jedan na istoku, jedan na zapadu i jedan na Arapskom poluotoku, a zadnji predznak je vatra koja će izaći iz Jemena tjerajući ljude prema njihovom mahšeru*** - sastajalištu.

[1] Vidi hadis br. 2033 (op. prev.).

بابٌ بادِروا بِالأعمالِ فِتَناً كَقِطَعِ اللَّيلِ المُظْلِم

٢٠٣٨ - عنْ أَبي هُريرَةَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ أَنَّ رسولَ اللّهِ قالَ:
«بادِروا بالأعْمالِ فِتَناً كَقِطَعِ اللَّيلِ المُظْلِمِ؛ يُصْبِحُ الرَّجُلُ مُؤْمِناً ويُمْسي كافِراً، أويُمْسي مُؤْمِناً ويُصْبِحُ كافِراً، يَبيعُ دِينَهُ بِعَرَضٍ مِن الدُّنيا».

POŽURITE S DJELIMA PRIJE NEGO ŠTO DOĐU SMUTNJE TEŠKE KAO MRAČNA NOĆ

2038. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Požurite s djelima prije smutnji koje će biti kao dio mračne noći. U njima će čovjek osvanjivati vjernik a zanoćivati nevjernik. I u njima će zanoćivati vjernik a osvanjivati nevjernik. Čovjek će tada prodavati vjeru za neznatnu dunjalučku vrijednost.***

بابٌ بادِروا بِالأعْمالِ سِتّاً

٢٠٣٩ - عنْ أَبي هُريرَةَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ عن النبيِّ ﷺ؛ قالَ: «بادِروا بالأعْمالِ سِتّاً: الدَّجّالَ، والدُّخانَ، ودابَّةَ الأرْضِ، وطُلوعَ الشَّمْسِ مِن مَغْرِبِها، وأَمْرَ العامَّةِ، وخُوَيْصَةَ أَحَدِكُمْ».

POŽURITI S DJELIMA PRIJE ŠESTERO

2039. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je Poslanik, ﷺ, rekao: ***Požurite sa svojim djelima prije nego se pojavi šestero: Dedždžal, dim, životinja koja će izaći iz zemlje, izlazak Sunca sa zapada, Sudnji dan i smrt.***

بابٌ العِبادَةِ في الهَرْجِ

٢٠٤٠ - عنْ مَعْقِلِ بنِ يَسارٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ أَنَّ رسولَ اللّهِ ﷺ قالَ: «العِبادَةُ في الهَرْجِ كَهِجْرَةٍ إليَّ».

IBADET U SMUTNJAMA

2040. Ma'kel b. Jesar, ﷺ, veli da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Ibadet u vremenu smutnji je kao hidžra učinjena meni.***

بابٌ في قِصَّةِ ابنِ صَيَّادٍ

٢٠٤١ ـ عنْ أبي سعيدٍ الخُدْرِيِّ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: خَرَجْنا حُجَّاجاً أَوْ عُمَّاراً، ومَعَنا ابنُ صائِدٍ. قالَ: فَنَزَلْنا مَنْزِلاً، فَتَفَرَّقَ النَّاسُ، وبَقِيتُ أنا وهُو، فاسْتَوْحَشْتُ مِنْهُ وَحْشَةً شَديدَةً مِمَّا يُقالُ عليهِ.

قالَ: وجاءَ بِمَتاعِهِ، فَوَضَعَهُ مَعَ مَتاعي، فَقُلْتُ: إِنَّ الحرَّ شَديدٌ، فلَوْ وَضَعْتَهُ تَحتَ تِلْكَ الشَّجَرَةِ. قالَ: فَفَعَلَ. قالَ: فَرُفِعَتْ لَنا غَنَمٌ، فانْطَلَقَ، فجاءَ بِعُسٍّ، فقالَ: اشْرَبْ أَبا سَعيدٍ! فقُلْتُ: إِنَّ الحَرَّ شَديدٌ، واللَّبَنُ حارٌّ؛ ما بي إلاَّ أنِّي أَكْرَهُ أَنْ أَشْرَبَ عنْ يَدِهِ (أو قالَ: آخُذَ عَنْ يَدِهِ).

فقالَ: أَبا سَعيدٍ! لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ آخُذَ حَبْلاً فأُعَلِّقَهُ بِشَجَرَةٍ، ثُمَّ أَخْتَنِقَ مِمَّا يَقولُ لِيَ النَّاسُ. يا أَبا سَعيدٍ! مَنْ خَفِيَ عليهِ حَديثُ رسولِ اللَّهِ ﷺ ما خَفِيَ عَلَيْكُمْ مَعْشَرَ الأنصارِ، أَلَسْتَ مِنْ أَعْلَمِ الناسِ بِحَديثِ رسولِ اللَّهِ ﷺ؟ أَلَيْسَ قدْ قالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: **«هُو كافِرٌ»**، وأنا مُسْلِمٌ؟! أَوَ لَيْسَ قدْ قالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: **«هُو عَقيمٌ لا يُولَدُ لَهُ»**، وقَدْ تَرَكْتُ وَلَدِي بِالمَدينَةِ؟! أَوَ لَيْسَ قدْ قالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: **«لا يَدْخُلُ المَدينَةَ ولا مَكَّةَ»**، وقدْ أَقْبَلْتُ مِن المَدينَةِ وأنا أُريدُ مَكَّةَ؟!

قالَ أَبو سَعيدٍ الخُدْرِيُّ: حتَّى كِدْتُ أَنْ أَعْذِرَهُ. ثُمَّ قالَ: أَما واللَّهِ؛ إِنِّي لأَعْرِفُهُ، وأَعْرِفُ مَوْلِدَهُ، وأَيْنَ هُو الآنَ. قالَ: قُلْتُ لهُ: تَبًّا لكَ سائِرَ اليَوْمِ.

KAZIVANJE O IBN SAJJADU

2041. Ebu Se'id el-Hudri, ﷺ, je rekao: Krenuli smo na hadždž ili umru. S nama je bio Ibn Sa'id. Zaustavili smo se na nekom mjestu, kojom prilikom su se ljudi razišli. Ostali smo ja i on. Osjećao sam se mnogo nelagodno zbog onog što se priča o njemu. Donio je svoje stvari i stavio ih sa mojim.

Rekao sam: *Velika je vrućina, pa da si ih stavio ispod onog drveta.*

Stavio ih je. Potom su nam dotjerane ovce, pa je on otišao i donio veliki vrč mlijeka i rekao: *Pij, Ebu Se'ide!*

Rekao sam: *Velika je vrućina. Mlijeko je toplo.*

Ništa mi nije bilo osim što sam prezirao da pijem iz njegove ruke - ili je rekao - da uzmem iz njegove ruke.

Rekao je: *Ebu Se'ide, namjeravao sam da uzmem uže i da ga zavežem za drvo a zatim da se objesim zbog onoga što ljudi pričaju o meni. Ebu Se'ide, kome je poznat hadis Allahovog Poslanika, ﷺ, kao što je poznat vama, skupino ensarija. Zar vi niste najznaniji o hadisima Allahovog Poslanika? Zar Allahov Poslanik, ﷺ, nije rekao da je Dedždžal nevjernik a ja musliman?! Zar Allahov Poslanik, ﷺ, nije rekao da je on neplodan i da nema djece, a ja sam ostavio svoje dijete u Medini?! Zar Allahov Poslanik, ﷺ, nije rekao da on neće ući ni u Medinu ni u Mekku, a je evo idem iz Medine prema Mekki?!*

Ebu Se'id el-Hudri je rekao: *Skoro da sam bio povjerovao u njegov govor.*

Potom reče Ibn Said: *Tako mi Allaha, ja ga poznajem, i znam gdje je rođen i gdje je sada.*

Rekao sam: *Stradao ti do kraja dana!*

٢٠٤٢ - عَنْ أَبي سَعيدٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ أَنَّ ابنَ صَيَّادٍ سَأَلَ النبيَّ ﷺ عن تُرْبَةِ الجَنَّةِ؟ فقال: «دَرْمَكَةٌ بَيْضاءُ، مِسْكٌ خالِصٌ»

2042. Ebu Se'id, ﷺ, prenosi da je Ibn Sajjad pitao Poslanika, ﷺ, o džennetskoj zemlji pa je rekao: ***Ona je potpuno bijela kao čisto bijelo brašno i mirisna kao pravi misk.***

٢٠٤٣ - عنْ محمدِ بنِ المُنْكَدِرِ؛ قالَ: رَأَيْتُ جابِرَ بنَ عبدِاللَّهِ يَحْلِفُ بِاللَّهِ؛ أَنَّ ابْنَ صائِدٍ الدَّجَّالُ. فقُلْتُ: أَتَحْلِفُ بِاللَّهِ؟ قالَ: إِنِّي سَمِعْتُ عُمَرَ رضيَ اللَّهُ عنهُ يَحْلِفُ على ذٰلِكَ عندَ النبيِّ ﷺ، فلَمْ يُنْكِرْهُ النبيُّ ﷺ.

2043. Muhammed b. el-Munkedir je rekao: *Čuo sam kada se Džabir b. 'Abdullah zaklinje Allahom da je Ibn Sa'id Dedždžal.*

Upitao sam ga: *Zar se zaklinješ Allahom?*

Rekao je: *Čuo sam da se Omer tako zaklinje kod Poslanika, ﷺ, pa to Poslanik, ﷺ, nije osudio.*[1]

[1] Rekao je Ibn Tejmijje u djelu *El-Furqan bejne evlija er-Rahman ve evlijai eš-šejtan, str. 77: U vezi s Ibn Sajjadom postojale su nedoumice. Neki su smatrali da je on Dedždžal. Poslanik, ﷺ, se o njemu nije izjasnio, sve dok se nije, nakon izvjesnog vremena, uvjerio da on nije Dedždžal, već običan vrač, koji se bavio šejtanskim rabotama. Poslanik, ﷺ, ga je provjeravao da bi se uvjerio u njegovo stanje.*
Ibn Kesir je rekao u svom djelu *En-nihaje fi el-fiteni ve el-melahimi: Ibn Sajjad zasigurno nije Dedždžal koji će se pojaviti pred Sudnji dan. Na to ukazuje hadis koji je prenijela Fatima bint Kajs* (br. 2054), *koji je presudan u vezi s tim.* (op. prev.).

٢٠٤٤ ـ عن عبدِاللّهِ بنِ عمرَ؛ أَنَّ عمرَ بنَ الخطَّابِ رضيَ اللّهُ عَنْهُ انطَلَقَ معَ رسولِ اللّهِ ﷺ في رَهْطٍ قِبَلَ ابْنِ صَيَّادٍ، حتَّى وَجَدَهُ يَلْعَبُ معَ الصِّبْيانِ عندَ أُطُمِ بَني مَغالَةَ، وقدْ قارَبَ ابنُ صَيَّادٍ يَوْمَئِذٍ الحُلُمَ.

فلَمْ يَشْعُرْ حتَّى ضَرَبَ رسولُ اللّهِ ﷺ ظَهْرَهُ بِيَدِهِ، ثمَّ قالَ رسولُ اللّهِ ﷺ لابنِ صَيَّادٍ: **«أتَشهَدُ أنّي رسولُ اللّهِ؟»**. فنَظَرَ إليهِ ابنُ صَيَّادٍ، فقالَ: أَشْهَدُ أنَّكَ رسولُ الأُمِّيِّينَ. فقالَ ابنُ صَيَّادٍ لِرسولِ اللّهِ ﷺ: أتَشْهَدُ أنّي رسولُ اللّهِ؟ فرَفَضَهُ رسولُ اللّهِ ﷺ، وقالَ: **«آمَنْتُ باللّهِ وبِرسلِهِ»**.

ثمَّ قالَ لهُ رسولُ اللّهِ ﷺ: **«ماذا ترى؟»**. قالَ ابنُ صَيَّادٍ: يَأْتيني صادِقٌ وكاذِبٌ. فقالَ لهُ رسولُ اللّهِ ﷺ: **«خُلِطَ عَلَيكَ الأمْرُ»**. ثمَّ قالَ لهُ رسولُ اللّهِ ﷺ: **«إنّي قَدْ خَبَأْتُ لَكَ خَبيئاً»**. فقالَ ابنُ صَيَّادٍ: هُوَ الدُّخُّ. فقالَ لهُ رسولُ اللّهِ ﷺ: **«اخسأْ؛ فلَنْ تَعْدُوَ قَدْرَكَ»**.

فقالَ عمرُ بنُ الخَطَّابِ: ذَرْني يا رسولَ اللّهِ أضْرِبْ عُنُقَهُ. فقالَ لهُ رسولُ اللّهِ ﷺ: **«إنْ يَكُنْهُ؛ فلَنْ تُسَلَّطَ عليهِ، وإنْ لَمْ يَكُنْهُ؛ فلا خيرَ لكَ في قَتْلِهِ»**.

وقالَ سالِمُ بنُ عبدِاللّهِ: سَمِعْتُ عبدَاللّهِ بنَ عُمَرَ يَقولُ: انطَلَقَ بَعْدَ ذٰلِكَ رسولُ اللّهِ ﷺ وأُبَيُّ بنُ كَعْبٍ الأنصاريُّ إلى النَّخْلِ الَّتي فيها ابنُ صَيَّادٍ، حتَّى إذا دَخَلَ رسولُ اللّهِ ﷺ النَّخْلَ؛ طَفِقَ يَتَّقي بِجُذوعِ النَّخْلِ، وهُوَ يَخْتِلُ أنْ يَسْمَعَ مِنِ ابْنِ صَيَّادٍ شَيْئاً قَبْلَ أنْ يَراهُ ابنُ صَيَّادٍ، فرَآهُ رسولُ اللّهِ ﷺ وهُوَ مُضْطَجِعٌ على فِراشٍ في قَطيفَةٍ لهُ فيها زَمْزَمَةٌ، فَرَأَتْ أُمُّ ابْنِ صَيَّادٍ رسولَ اللّهِ ﷺ وهُوَ يَتَّقي بِجُذوعِ النَّخْلِ، فقالَتْ لابنِ صَيَّادٍ: يا صافِ (وهُوَ اسْمُ ابنِ صَيَّادٍ)! هٰذا مُحمَّدٌ. فثارَ ابنُ صَيَّادٍ، فقالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: **«لوْ تَرَكَتْهُ؛ بَيَّنَ»**.

قالَ سالِمٌ: قالَ عبدُاللّهِ بنُ عمرَ: فقامَ رسولُ اللّهِ ﷺ في النَّاسِ فأَثْنى على اللّهِ بِما هُوَ أَهْلُهُ ، ثمَّ ذَكَرَ الدَّجَّالَ فقالَ: **«إنّي لأُنْذِرُكُموهُ، ما مِن نَبِيٍّ إلاَّ قَدْ أَنْذَرَهُ قَوْمَهُ، لقَدْ أَنْذَرَهُ نُوحٌ قَوْمَهُ، ولٰكِنْ؛ أقولُ لَكُمْ فيهِ قَوْلاً لمْ يَقُلْهُ نَبيٌّ لِقَوْمِهِ: تَعلَموا أنَّهُ أَعْوَرُ، وأنَّ اللّهَ تَبارَكَ وتَعالى لَيْسَ بِأَعْوَرَ»**.

قالَ ابنُ شِهابٍ: وأَخْبَرَني عُمَرُ بنُ ثابتٍ الأنصارِيُّ؛ أَنَّه أَخْبَرَهُ بَعْضُ أَصْحابِ رسولِ اللَّهِ ﷺ؛ أَنَّ رسولَ اللَّهِ ﷺ قالَ يَوْمَ حَذَّرَ النَّاسَ الدَّجَّالَ: «إِنَّهُ مَكْتوبٌ بَيْنَ عَيْنَيْهِ: كافِرٌ، يَقْرَؤُهُ مَن كَرِهَ عَمَلَهُ ـ أَوْ: يَقْرَؤُهُ كُلُّ مُؤْمِنٍ ـ». وقالَ: «تَعَلَّموا أَنَّهُ لَنْ يَرى أَحَدٌ مِنكُمْ رَبَّهُ عَزَّ وجلَّ حَتَّى يَموتَ».

2044. 'Abdullah b. Omer, ﵄, prenosi da je Omer b. el-Hattab, ﵁, s Allahovim Poslanikom, ﷺ, i grupom ashaba krenuo kod Ibn Sa'ida. Našli su ga kako se igra sa djecom kod tvrđave Beni Megalete. Tada je skoro bio dostigao punoljetnost. On ih nije primijetio sve dok ga Poslanik, ﷺ, nije udario po leđima.

Potom ga je upitao: ***Vjeruješ li da sam ja Allahov Poslanik?***

Ibn Sajjad ga je pogledao i rekao: *Svjedočim da si ti Poslanik nepismenim.*

Potom je Ibn Sajjad upitao Allahovog Poslanika, ﷺ: *Vjeruješ li ti da sam ja Allahov Poslanik?*

Allahov Poslanik, ﷺ, ništa nije odgovorio i rekao je: ***Ja vjerujem u Allaha i Njegove poslanike.***

Potom ga je upitao: ***Šta vidiš?***

Ibn Sajjad je rekao: *Dolazi mi iskreni i lažov.*[1]

Poslanik, ﷺ, mu je rekao: ***Tebi se sve pomiješalo.***

Potom mu je rekao: ***Nešto sam sakrio od tebe.***

Ibn Sajjad je rekao: *Duh...*[2]

---

[1] Šejtan mu dolazi s vijestima, nekad lažnim, nekad istinitim, što je inače slučaj s vračevima. (op. prev.).

[2] Tj. *duhan* (dim). U jednom arapskom dijalektu riječ *duhan* (dim) izgovara se *duh*. Poslanik, ﷺ, zamislio je u sebi deseti ajet iz sure *Ed-Duhan:*

فَٱرْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِى ٱلسَّمَآءُ بِدُخَانٍ مُّبِينٍ ﴿١٠﴾

Zato, sačekaj dan kad će im se činiti da prema nebu vide vidljiv dim.

Ibn Sajjad je od cijelog ajeta izgovorio samo jednu nepotpunu riječ na način svojstven vračevima kada im šejtani donose vijesti koje uspiju čuti prije nego ih pogodi zvijezda padalica.

Allahov Poslanik, ﷺ, mu je, tada, rekao: ***Neka si ponižen. Ne možeš premašiti svoje mogućnosti!***[1]

Omer b. el-Hattab, ﷺ, je rekao: *Allahov Poslaniče, pusti me da mu odrubim vrat.*

Allahov Poslanik, ﷺ, mu je rekao: ***Ako on bude Dedždžal, nećeš moći da ga dokrajčiš a ako ne bude, onda nemaš hajra da ga ubiješ.***[2]

Salim b. 'Abdullah je rekao: Čuo sam 'Abdullaha b. Omera, ﷺ, kada je rekao: Poslije toga uputili su se Allahov Poslanik, ﷺ, i Ubejj b. K'ab ka palmoviku u kome je bio Ibn Sajjad, pa kada je Allahov Poslanik, ﷺ, ušao u palmovik, on se počeo sakrivati za palmina stabla. Poslanik, ﷺ, se pretvarao da ne vidi Ibn Sajjada ne bi li čuo šta od njegova govora prije nego što ga vidi Ibn Sajjad. Potom ga je Poslanik, ﷺ, vidio kako leži na dušeku od kadife i nešto bunca. Njegova majka je vidjela Allahovog Poslanika, ﷺ, kako se sakriva iza palminih stabala, pa mu je rekla: *O Safe (to mu je bilo ime), eno Muhammeda.* Kada je to čuo skočio je sa postelje. Allahov Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Da ga nije obavijestila o meni saznao bih njegovo pravo stanje.***

Salim veli da je 'Abdullah ibn Omer, ﷺ, rekao: *Potom je Allahov Poslanik, ﷺ, ustao pred ljudima, zahvalio se Allahu kako Mu i dolikuje a zatim spomenuo Dedždžala i rekao:* ***Ja vas upozoravam na njega. Svaki poslanik je upozoravao svoj narod na njega. Nuh je upozorio svoj narod na njega. Ali ja ću vam o njemu reći nešto što nijedan poslanik nije rekao svom narodu. Zapamtite da je on ćorav a da Uzvišeni Allah nije ćorav.***

Ibn Šihab kaže: *Omer b. Sabit el-Ensari me obavijestio da su mu pričali neki ashabi Allahovog Poslanika, ﷺ, da je Poslanik, ﷺ, rekao, kada je upozoravao ashabe na Dedždžala, i ovo:* **Između njegovih očiju je napisano kafir** (nevjernik). ***To će moći pročitati onaj ko bude prezirao***

[1] Ne možeš premašiti mogućnosti, i stanja gatara koji izmišljaju i nasumice govore. (op. prev.).

[2] Tibi je rekao: *Ako on bude Dedždžal, nećeš ga moći dokrajčiti, jer onaj koji će ga ubiti je Isa, ﷺ, a ako nije on onda nemaš pravo da ubiješ čovjeka s kojim imamo ugovor* (židovima). *Šerhu-l-miškati,* 10/131. (op. prev.).

njegova djela, ili će to moći pročitati svaki vjernik. I rekao je: ***Znajte da niko od vas neće vidjeti svog Gospodara sve dok ne umre.***

٢٠٤٥ - عن ابنِ عَوْنٍ، عنْ نافعٍ؛ قالَ: كانَ نافعٌ يَقولُ: ابنُ صَيَّادٍ.

قال: قال ابنُ عُمَرَ: لَقِيتُهُ مَرَّتَيْنِ.

قالَ: فَلَقِيتُهُ، فقُلْتُ لِبَعْضِهِمْ: هَلْ تَحدَّثُونَ أَنَّهُ هُوَ؟ قالَ: لا واللّهِ. قالَ: قُلْتُ: كَذَبْتَني واللّهِ؛ لقَدْ أَخْبَرَني بَعْضُكُمْ أَنَّهُ لَنْ يَموتَ حتَّى يَكونَ أَكْثَرَكُمْ مالاً ووَلَداً؛ فكَذٰلِكَ هُوَ زَعَموا اليَوْمَ. قالَ: فَتَحَدَّثْنا، ثُمَّ فارَقْتُهُ.

قالَ: فَلَقِيتُهُ لَقْيَةً أُخرى وقَدْ نَفَرَتْ عَيْنُهُ. قالَ: فقُلْتُ: مَتى فَعَلَتْ عَيْنُكَ ما أرى؟ قالَ: لا أَدْري. قالَ: قُلْتُ: لا تَدْري وهِيَ في رَأْسِكَ؟ قالَ: إِنْ شاءَ اللّهُ خَلَقَها في عَصاكَ هٰذِه. قالَ: فنَخَرَ كَأَشَدِّ نَخيرِ حِمارٍ سَمِعْتُ. قالَ: فزَعَمَ بَعْضُ أَصْحابي أَنِّي ضَرَبْتُهُ بِعَصاً كانَتْ مَعي حتَّى تَكَسَّرَتْ، وأَمَّا أنا فواللّهِ ما شَعَرْتُ.

قالَ: وجاءَ حتَّى دَخَلَ على أُمِّ المُؤْمِنينَ، فحَدَّثَها، فقالَتْ: ما تُريدُ إِلَيْهِ؟! أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّهُ قدْ قالَ: «**إِنَّ أَوَّلَ ما يَبْعَثُهُ على النَّاسِ غَضَبٌ يَغْضَبُهُ**».

2045. Ibn 'Avn prenosi od Nafi'a da je on govorio: Ibn Sajjad. Ibn Omer kaže: Sreo sam ga dva puta. Sreo sam ga pa sam upitao jednog od njih: *Zar vi govorite da je on on.*

Rekao je: *Ne, tako mi Allaha!*

Rekao sam: *Slagao si mi, tako mi Allaha! Neko me je od vas obavijestio da on neće umrijeti dok ne bude među vama najbogatiji i sa najbrojnijom familijom. I on je, kako oni misle, takav.*

Popričali smo pa smo se rastali.

Sreo sam ga (Ibn Sajjada) drugi put kad mu je oko bilo podbuhlo. Upitao sam ga: *Šta ti je oku bilo?*

Rekao je: *Ne znam.* Rekao sam: *Kako ne znaš a ono je na tvojoj glavi?* Rekao je: *Ako Allah hoće stvorit će ga na ovom tvome štapu.*

Potom je zarikao kao najglasniji magarac kojeg sam čuo.

Neki moji prijatelji su vjerovali da sam ga udario svojim štapom, te da se štap i slomio. Međutim, tako mi Allaha, ja ništa nisam osjetio.

Došao je (Ibn Omer) i ušao kod majke pravovjernih (Hafse) i ispričao joj šta se desilo, pa ga je upitala: *Šta želiš od njega? Zar ne znaš da je Poslanik, ﷺ, rekao:* ***Ono zbog čega će izaći je srdžba, kad se rasrdi.***[1]

٢٠٤٦ - عنْ حذيفة رضي اللَّه عنهُ؛ قال: قال رسولُ اللَّهِ ﷺ:
«لأنا أعْلَمُ بِما مع الدَّجَّالِ مِنْهُ، مَعَهُ نَهرانِ يَجْرِيانِ، أحَدُهُما رَأْيَ العَيْنِ ماءٌ أبْيَضُ، والآخَرُ رَأْيَ العَيْنِ نارٌ تأجَّجُ، فإمَّا أدْرَكَهُ أحَدٌ؛ فلْيأتِ النَّهرَ الَّذي يَراهُ ناراً، ولْيُغَمِّضْ، ثُمَّ لِيُطَأطِئْ رَأسَهُ، فيَشْرَبَ مِنْهُ؛ فإنَّهُ ماءٌ باردٌ، وإنَّ الدَّجَّالَ مَمْسوحُ العَيْنِ، عَلَيها ظَفَرَةٌ غَليظَةٌ، مَكْتوبٌ بينَ عَيْنَيْهِ كافِرٌ، يَقْرَؤُهُ كُلُّ مُؤْمِنٍ، كاتِبٍ وغَيْرِ كاتِبٍ».

2046. Huzejfe, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Ja znam bolje o Dedždžalu nego on sam o sebi! S njime su dvije rijeke koje teku. Jedna je, na prvi pogled, bijela voda a druga je, na prvi pogled, rasplamsana vatra. Ako ga iko od vas doživi neka ode u rijeku koja mu se čini vatrom. Neka zatvori oči, pogne glavu i neka se napije iz nje jer je to hladna voda. U Dedždžala je ravno oko prekriveno debelom kožom. Između njegovih očiju je napisano – kafir*** (nevjernik), ***i to će moći pročitati svaki vjernik, bio pismen ili nepismen.***

٢٠٤٧ - عنْ حُذيفة رضي اللَّه عنهُ؛ قال: قال رسولُ اللَّهِ ﷺ:
«الدَّجَّالُ أعْوَرُ العَيْنِ اليُسْرى، جُفالُ الشَّعْرِ، مَعَهُ جَنَّةٌ ونارٌ؛ فنارُهُ جَنَّةٌ، وجَنَّتُهُ نارٌ».

2047. Huzejfe, ﷺ, veli da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Dedždžal je ćorav u lijevo oko, bujne kose, sa sobom će imati bašču i vatru. Njegova bašča je vatra a vatra je bašča.***

[1] Ovo je Poslanik, ﷺ, rekao u vezi s Dedždžalom a Ibnu Omer je vjerovao da je Ibn Sajjad Dedždžal. Vidi fusnotu uz hadis 2043. (op. prev.).

٢٠٤٨ - عن النَّوَّاسِ بنِ سَمْعانَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: ذكَرَ رسولُ اللَّهِ ﷺ الدَّجَّالَ ذاتَ غداةٍ، فخفَضَ فيهِ ورفَّعَ، حتَّى ظنَنَّاهُ في طائِفةِ النَّخلِ، فلمَّا رُحنا إليهِ؛ عرَفَ ذٰلكَ فينا، فقالَ: «ما شأنُكُم؟!». قُلْنا: يا رسولَ اللَّهِ! ذكَرْتَ الدَّجَّالَ غداةً، فخفَّضتَ فيهِ ورفَّعتَ، حتَّى ظنَنَّاهُ في طائِفةِ النَّخلِ. فقالَ: «غيرُ الدَّجَّالِ أخوَفُني عليكُم، إن يخرُجْ وأنا فيكُم؛ فأنا حجيجُهُ دونَكُم، وإن يخرُجْ ولستُ فيكُم؛ فامرُؤٌ حجيجُ نفسِهِ، واللَّهُ خليفتي على كُلِّ مُسلِمٍ.

إنَّهُ شابٌّ قَطَطٌ، عينُهُ طافِئةٌ، كأنِّي أُشبِّهُهُ بعبدِ العُزَّى بنِ قطَنٍ، فمَن أدرَكَهُ منكُم؛ فليقرأْ عليهِ فواتِحَ سورةِ الكهفِ، إنَّهُ خارجٌ خَلَّةً بينَ الشَّامِ والعِراقِ، فعاثَ يميناً، وعاثَ شِمالاً، يا عبادَ اللَّهِ! فاثبُتوا».

قُلْنا: يا رسولَ اللَّهِ! وما لَبْثُهُ في الأرضِ؟ قالَ: «أربعونَ يوماً، يومٌ كسنةٍ، ويومٌ كشهرٍ، ويومٌ كجُمُعةٍ، وسائِرُ أيَّامِهِ كأيَّامِكُم».

قُلْنا: يا رسولَ اللَّهِ! فذٰلكَ اليومُ الَّذي كسنةٍ؛ أتكفينا فيهِ صلاةُ يومٍ؟ قالَ: «لا؛ اقدُروا لهُ قدْرَهُ».

قُلْنا: يا رسولَ اللَّهِ! وما إسراعُهُ في الأرضِ؟ قالَ: «كالغيثِ استدبرَتْهُ الرِّيحُ، فيأتي على القومِ، فيدعوهُم، فيؤمنونَ بهِ، ويستجيبونَ لهُ، فيأمُرُ السَّماءَ فتُمطِرُ، والأرضَ فتُنبِتُ، فتروحُ عليهِم سارحتُهُم أطوَلَ ما كانتْ ذُرًا وأسبغَهُ ضُروعاً وأمدَّهُ خواصِرَ.

ثُمَّ يأتي القومَ، فيدعوهُم، فيرُدُّونَ عليهِ قولَهُ، فينصرِفُ عنهُم، فيُصبِحونَ مُمْحِلينَ، ليسَ بأيديهِم شيءٌ مِن أموالِهِم.

ويمُرُّ بالخَرِبةِ، فيقولُ لها: أخرِجي كُنوزَكِ! فتتبعُهُ كُنوزُها كيعاسيبِ النَّحلِ، ثُمَّ يدعو رجُلاً مُمتلِئاً شباباً، فيضرِبُهُ بالسَّيفِ، فيقطَعُهُ جزلتَينِ رَمْيةَ الغرَضِ، ثُمَّ يدعوهُ، فيُقبِلُ ويتهلَّلُ وجهُهُ ويضحَكُ.

فبينَما هوَ كذٰلكَ؛ إذ بعثَ اللَّهُ عزَّ وجلَّ المسيحَ ابنَ مريمَ، فينزِلُ عندَ المنارةِ البيضاءِ شرقيَّ دِمشقَ، بينَ مَهرودتَينِ، واضِعاً كفَّيهِ على أجنِحةِ ملَكَينِ، إذا طأطأَ رأسَهُ؛ قطَرَ، وإذا رفعَهُ؛ تحدَّرَ منهُ جُمانٌ كاللُّؤلُؤِ؛ فلا يحِلُّ لِكافِرٍ يجِدُ ريحَ نفَسِهِ؛ إلاَّ ماتَ، ونفَسُهُ ينتهي حيثُ ينتهي طرْفُهُ، فيطلُبُهُ حتَّى يُدرِكَهُ ببابِ لُدٍّ، فيقتُلُهُ.

ثمَّ يَأْتي عيسى ابنَ مَرْيَمَ إلى قَوْمٍ قدْ عَصَمَهُمُ اللَّهُ مِنْهُ، فيَمْسَحُ عن وُجوهِهِمْ، ويُحَدِّثُهُمْ بِدَرَجاتِهِمْ في الجَنَّةِ.

فبَينَما هُو كَذٰلِكَ؛ إِذْ أَوْحى اللَّهُ إلى عيسى عليهِ السَّلامُ: إنِّي قدْ أَخْرَجْتُ عِباداً لي لا يَدانِ لأَحَدٍ بِقِتالِهِمْ، فحَرِّزْ عِبادي إلى الطُّورِ.

ويَبْعَثُ اللَّهُ يَأْجوجَ ومَأْجوجَ، ﴿وَهُم مِّن كُلِّ حَدَبٍ يَنسِلُونَ﴾ [الأنبياء: ٩٦]، فيَمُرُّ أَوائِلُهُمْ على بُحَيْرَةِ طَبَرِيَّةِ، فيَشْرَبونَ ما فِيها، ويَمُرُّ آخِرُهُمْ، فيَقولونَ: لَقَدْ كانَ بِهٰذِهِ مَرَّةً ماءٌ.

ويُحْصَرُ نَبِيُّ اللَّهِ عِيسى ابنُ مَرْيَمَ ﷺ وأَصْحابُهُ، حتَّى يَكونَ رَأْسُ الثَّوْرِ لأَحَدِهِمْ خَيراً مِنْ مِائَةِ دِينارٍ لأَحَدِكُمُ اليَوْمَ، فَيَرْغَبُ نبيُّ اللَّهِ عيسى ابنُ مَرْيَمَ ﷺ وأَصْحابُهُ، فيُرْسِلُ اللَّهُ عَلَيهِمُ النَّغَفَ في رِقابِهِمْ، فيُصْبِحونَ فَرْسَى كَمَوْتِ نَفْسٍ واحِدَةٍ.

ثمَّ يَهْبِطُ نبيُّ اللَّهِ عيسى وأَصْحابُهُ إلى الأَرْضِ؛ فَلا يَجِدونَ في الأَرْضِ مَوْضِعَ شِبْرٍ إلاَّ مَلأَهُ زَهَمُهُمْ ونَتَنُهُمْ، فَيَرْغَبُ نبيُّ اللَّهِ عِيسى وأَصْحابُهُ إلى اللَّهِ عزَّ وجلَّ، فيُرْسِلُ اللَّهُ طَيراً كَأَعْناقِ البُخْتِ، فَتَحْمِلُهُمْ، فَتَطْرَحُهُمْ حَيثُ شاءَ اللَّهُ عزَّ وجلَّ.

ثمَّ يُرْسِلُ اللَّهُ تَعالى مَطَراً لا يَكُنُّ مِنْهُ بَيتُ مَدَرٍ ولا وَبَرٍ، فيَغْسِلُ الأَرْضَ حتَّى يَتْرُكَها كَالزَّلَفَةِ.

ثمَّ يُقالُ لِلأَرْضِ: أَنْبِتي ثَمَرَتَكِ ورُدِّي بَرَكَتَكِ. فيَوْمَئِذٍ تَأْكُلُ العِصابَةُ مِن الرُّمَّانَةِ، ويَسْتَظِلُّونَ بِقَحْفِها، ويُبارَكُ في الرِّسْلِ، حتَّى إنَّ اللِّقْحَةَ مِنَ الإِبِلِ لَتَكْفي الفِئامَ مِن النَّاسِ، واللِّقْحَةَ مِنَ البَقَرِ لَتَكْفي القَبِيلَةَ مِن النَّاسِ، واللِّقْحَةَ مِنَ الغَنَمِ لَتَكْفي الفَخِذَ مِنَ النَّاسِ.

فَبَينَما هُم كَذٰلِكَ؛ إِذْ بَعَثَ اللَّهُ رِيحاً طَيِّبَةً، فتَأْخُذُهُمْ تَحْتَ آباطِهِمْ، فتَقْبِضُ روحَ كُلِّ مُؤْمِنٍ وكُلِّ مُسْلِمٍ، ويَبْقى شِرارُ النَّاسِ، يَتَهارَجونَ فِيها تَهارُجَ الحُمُرِ؛ فَعَلَيهِمْ تَقومُ السَّاعَةُ».

2048. Nevvas b. Sem'an, ﷺ, je rekao: Jednog jutra je Allahov Poslanik, ﷺ, pričao o Dedždžalu ponižavajući ga i uzdižući. Tako je

pričao da smo mislili da je tu negdje među palmama. Kada smo mu nakon toga otišli, primijetio je to na nama pa je upitao: ***Šta vam je?***

Rekli smo: *Allahov Poslaniče, jutros si spomenuo Dedždžala, uveličavao si njegovu moć i omalovažavao je tako da smo vjerovali da je on tu negdje među palmama.*

Rekao je: ***Dedždžal nije taj od koga najviše strahujem za vas. Ako se pojavi, a budem među vama, ja ću mu se umjesto vas suprotstaviti. A ako se pojavi, a ja ne budem među vama, neka svako od vas sebe čuva, a Allah se brine za svakog muslimana.***

On je mladić kovrčave kose, oko mu je ugašeno, meni liči na Abu-l-'Uzzaa b. Katana. Ko ga doživi od vas neka mu prouči početak sure El-Kehf.

On će se pojaviti na putu između Šama i Iraka. Napravit će nered i desno i lijevo. Allahovi robovi, držite se čvrsto!

Upitali smo: *Allahov Poslaniče, koliko će on ostati na Zemlji?*

Rekao je: ***Četrdeset dana. Jedan dan će mu biti kao godina, drugi dan kao mjesec, treći dan kao sedmica a ostali dani bit će kao i ovi vaši.***

Upitali smo: *Allahov Poslaniče, dan koji će biti koliko godina, da li nam je u njemu dosta namaz jednoga dana?*

Rekao je: ***Ne, već definišite namaska vremena.***

Upitali smo: *Allahov Poslaniče, kakvom će se brzinom kretati?*

Rekao je: ***Kao kiša koju tjera vjetar. Doći će narodu i pozvat će ih. Oni će povjerovati u njega i odazvat će mu se. Potom će on narediti nebesima pa će pasti kiša. Naredit će Zemlji pa će iz nje niknuti. Pa će im se stoka vratiti sa pašnjaka krupnija nego ikada, s najvećim vimenima i stomacima od izobilja paše.***

Zatim će doći narodu koji će pozvati da povjeruju u njega, pa će ga odbiti, a on će ih ostaviti, pa će postati bijedni, bez igdje ičega. Proći će pored napuštenih razvalina kojima će reći: Izvadite svoje blago!, pa će za njim krenuti riznice blaga kao rojevi pčela. Potom će pozvati zdravog i punog mladića, udariti ga sabljom i prepoloviti ga na dva dijela i razmaknuti ih na domet strijele, a zatim će ga pozvati i on će ustati, idući prema njemu s osmijehom na licu.

On će tako činiti dok Allah ne pošalje Isaa, ﵇, sina Merjemina, koji će sići kod bijelog minareta, istočno od Damaska, kurkumom žuto obojene odjeće, držeći se rukama za krila dva meleka; kad spusti glavu, zakapaju s nje kapljice, a kad je podigne, s nje se spuste kapljice kao biseri.

Nijedan nevjernik koji osjeti miris njegova daha neće moći preživjeti, a njegov dah će se prostirati sve dokle se vidi ispred njega. On će progoniti Dedždžala i stići će ga na ulazu u grad Ludda, gdje će ga i ubiti.

Zatim će se Isa, sin Merjemin, vratiti narodu koji je Allah zaštitio od Dedždžala, potrt će im lica i pričat će im o njihovim stepenima u Džennetu.

I dok on bude u takvom stanju, Allah će mu objaviti: Ja sam izveo Svoje robove kojima se ne može niko suprotstaviti pa skloni Moje robove na brdo Tur.

Allah će nakon toga poslati narode Je'džudž i Me'džudž.

وَهُم مِّن كُلِّ حَدَبٍ يَنسِلُونَ ﴿٩٦﴾

Oni će sa svih strana hrliti.[1]

Prvi koji prođu pored jezera Taberijje popit će vodu iz njega. Kada posljednji naiđu, reći će: Ovdje je nekada bila voda.

Opkolit će Allahovog poslanika, Isaa, ﵇, i njegove pristalice. Toliko će ih okružiti da će volovska glava jednom od njih tada biti vrednija nego danas nekom od vas stotinu zlatnika.

Isa, ﵇, i njegovi ahbabi će se obratiti Allahu, pa će Allah na vratove naroda Je'džudž i Me'džudž poslati crve[2]*, tako da će svi odjedanput pomrijeti.*

---

[1] Ajet u potpunosti glasi:

حَتَّىٰٓ إِذَا فُتِحَتۡ يَأۡجُوجُ وَمَأۡجُوجُ وَهُم مِّن كُلِّ حَدَبٖ يَنسِلُونَ ﴿٩٦﴾

I kad se otvore Je'džudž i Me'džudž i kad se budu niz sve strmine žurno spuštali. *El-Enbija*, 96.

[2] Crvi koji se nastanjuju u nosevima deva i sitne stoke.

Potom će se Isa, ﷷ, sa svojim pristalicama spustiti s brda, ali na zemlji neće moći naći ni koliko pedalj čista prostora a da nije ispunjen njihovim leševima i smradom.

Tada će se Isa i njegove pristalice obratiti Allahu, pa će Allah poslati ptice kao devije vratove. One će ih nositi i bacati tamo gdje Allah htjedne. Potom će Allah poslati kišu koju neće spriječiti kuće od zemlje niti vune i oprat će zemlju tako da će postati čista kao ogledalo.

Zatim će Allah reći Zemlji: Pusti svoje plodove i povrati svoj bereket. *Tada će grupa ljudi jesti jedan šipak i hladovat će unutar njegove kore. Bit će dat bereket u mlijeku, tako da će jedna muzna deva biti dovoljna za jednu veliku skupinu ljudi, muzna krava bit će dovoljna jednom plemenu, a jedna muzna ovca bit će dovoljna jednoj familiji.*

Dok oni budu tako u izobilju živjeli Allah će poslati prijatan vjetar koji će im zapuhati ispod pazuha i uzet će dušu svakom vjerniku i svakom muslimanu. Poslije će ostati najgori ljudi koji će javno spolno općiti kao magarci, i njima će se desiti Sudnji dan.

٢٠٤٩ - عنْ أَبي سعيدِ الخُدْرِيِّ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: حَدَّثَنا رسولُ اللَّهِ ﷺ يَوْماً حَديثاً طَويلاً عَنِ الدَّجالِ، فكانَ فيما حَدَّثَنا؛ قالَ: «**يَأْتي - وهُوَ مُحرَّمٌ عَلَيْهِ أَنْ يَدْخُلَ نِقابَ المَدينَةِ - فَيَنْتَهي إِلى بَعْضِ السِّباخِ الَّتي تَلي المَدينَةَ، فيَخْرُجُ إِلَيْهِ يَوْمَئِذٍ رَجُلٌ هُو خَيرُ النَّاسِ - أَوْ: مِن خَيْرِ النَّاسِ -، فيَقولُ لَهُ: أَشْهَدُ أَنَّكَ الدَّجَّالُ الَّذي حَدَّثَنا رسولُ اللَّهِ ﷺ حَديثَهُ. فيَقولُ الدَّجّالُ: أَرَأَيْتُمْ إِنْ قَتَلْتُ هٰذا ثمَّ أَحْيَيْتُهُ؛ أَتَشُكُّونَ في الأَمْرِ؟ فيَقولونَ: لا. قالَ: فَيَقْتُلُهُ، ثمَّ يُحْيِيهِ، فيَقولُ حِينَ يُحْيِيهِ: واللَّهِ؛ ما كُنْتُ فيكَ قَطُّ أَشَدَّ بَصيرَةً مِنِّي الآنَ. قالَ: فَيُريدُ الدَّجَّالُ أَنْ يَقْتُلَهُ؛ فَلا يُسَلَّطُ عليهِ**».

قالَ أَبو إِسْحاقَ: يُقالُ: إِنَّ هٰذا الرَّجُلَ هُو الخَضِرُ عليهِ السَّلامُ.

2049. Ebu Se'id el-Hudri, ﷺ, je rekao: *Allahov Poslanik, ﷺ, nam je jednoga dana govorio dugo o Dedždžalu. Između ostalog je rekao:* ***Doći će, ali će mu zabranjeno biti da uđe u Medinu. Doći će do krajeva koji se graniče sa Medinom. Doći će mu iz Medine čovjek koji će tada biti***

najbolji čovjek ili od najboljih ljudi, pa će mu reći: Ja svjedočim da si ti Dedždžal o kome nam je Poslanik, ﷺ, govorio.

Dedždžal će upitati: A šta mislite ako ubijem ovoga, pa ga oživim, hoćete li posumnjati u ovo?

Reći će: Nećemo!

Ubit će ga a potom oživjeti.

Kada ga oživi, čovjek će reći: Tako mi Allaha, niko, od sada, od mene nije više uvjeren da si ti Dedždžal.

Dedždžal će ponovo htjeti da ga ubije, ali mu to neće biti dozvoljeno.

Ebu Ishak[1] je rekao: *Kažu da će taj čovjek biti Hidr,* عليه السلام.

---

[1] On je Irahim b. Sufjan, fikhski učenjak, jedan od prenosilaca *Sahiha*. Njegove riječi znače da je Hidr živ, ali za to nema vjerodostojnog dokaza iz sunneta. Štaviše, opći dokazi ukazuju da je umro i nestao, što su zaključili Ibn Tejmijje i drugi.

٢٠٥٠ ـ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الخُدْرِيِّ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «يَخرُجُ الدَّجالُ، فيَتَوَجَّهُ قِبَلَهُ رَجُلٌ مِن المُؤمِنينَ، فتَلْقَاهُ المَسالحُ، مَسالحُ الدَّجَّالِ، فيَقولونَ لهُ: أَيْنَ تَعْمِدُ؟ فيَقولُ: أَعْمِدُ إلى هٰذا الَّذي خَرَجَ. قالَ: فيَقولونَ لهُ: أَوَ ما تُؤمِنُ بِرَبِّنا؟ فيَقولُ: ما بِرَبِّنا خَفاءٌ. فيَقولونَ: اقْتُلُوهُ. فيَقولُ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ: أَلَيْسَ قد نَهاكُمْ رَبُّكُمْ أَنْ تَقْتُلوا أَحداً دونَهُ؟

قالَ: فيَنْطَلِقونَ به إلى الدَّجَّالِ؛ فإذا رَآه المُؤمِنُ؛ قالَ: يا أَيُّها النَّاسُ! هٰذا الدَّجَّالُ الذي ذَكَرَ رسولُ اللَّهِ ﷺ». قالَ: «فيَأْمُرُ الدَّجَّالُ بهِ، فيُشَبَّحُ، فيَقولُ: خُذوهُ وشُجُّوهُ. فيُوسَعُ ظَهْرُهُ وبَطْنُهُ ضَرْباً». قالَ: «فيَقولُ: أَوَ ما تُؤمِنُ بي؟ قالَ: فيَقولُ: أَنْتَ المَسيحُ الكَذَّابُ». قالَ: «فيُؤْمَرُ بهِ، فيُؤْشَرُ بِالمِئْشارِ، مِن مَفْرِقِهِ، حتَّى يُفَرَّقَ بَيْنَ رِجْلَيْهِ». قالَ: «ثُمَّ يَمْشي الدَّجَّالُ بَيْنَ القِطْعَتَيْنِ، ثُمَّ يَقولُ لهُ: قُمْ. فيَسْتَوي قائِماً». قالَ: «ثُمَّ يَقولُ لهُ: أَتُؤْمِنُ بي؟ فيَقولُ: ما ازْدَدْتُ فيكَ إلاَّ بَصيرَةً».

قالَ: «ثُمَّ يَقولُ: يا أَيُّها النَّاسُ! إنَّهُ لا يَفْعَلُ بَعْدي بِأَحَدٍ مِن النَّاسِ». قالَ: «فيَأْخُذُهُ الدَّجَّالُ، فيَذْبَحُهُ، فيُجْعَلُ ما بَيْنَ رَقَبَتِهِ إلى تَرْقُوَتِهِ نُحاساً، فلا يَسْتَطيعُ إليهِ سَبيلاً». قالَ: «فيَأْخُذُ بِيَدَيْهِ ورِجْلَيْهِ، فيَقْذِفُ بهِ، فيَحْسِبُ النَّاسُ أَنَّما قَذَفَهُ إلى النَّارِ، وإنَّما أُلْقِيَ في الجَنَّةِ».

فقالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «هٰذا أَعْظَمُ النَّاسِ شَهادَةً عِنْدَ رَبِّ العالَمينَ».

2050. Prenosi Ebu Se'id el-Hudri, ﷺ, da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Dedždžal će se pojaviti, pa će prema njemu krenuti neki čovjek vjernik, pa će ga sresti Dedždžalova straža i upitati ga:*** Gdje ideš?

Reći će: Idem ovome što se pojavio.

Upitat će ga: Zar ne vjeruješ u našeg gospodara?

On će reći: Zna se ko je naš Gospodar!

Reći će: Ubijte ga!

Potom će jedni drugima reći: A zar vam nije vaš gospodar naredio da nikog ne ubijate bez njegove dozvole? ***Zatim će ga***

odvesti kod Dedždžala. Kada ga vjernik ugleda, reći će: Ljudi, ovo je Dedždžal o kome vam je govorio Allahov Poslanik, ﷺ.

Dedžal će im, potom, narediti da ga povale na stomak i reći: Uzmite ga i razbijte mu glavu!

Udarat će ga po leđima i stomaku. Dedždžal će ga zatim upitati: Zar ne vjeruješ u mene? *Čovjek će reći:* Ti si Mesih lažov.

Tada će Dedždžal narediti da donesu pilu, da ga prepolove na dva dijela. Prepolovit će ga od glave pa sve do između nogu. Zatim će Dedždžal obilaziti oko te dvije polovice i reći: Ustani!, *pa će ustati normalno. Potom će ga ponovo upitati:* Vjeruješ li u mene?

Čovjek će reći: Ovo mi je samo povećalo uvjerenje da si ti Dedždžal. *Potom će reći:* Ljudi! On, poslije mene, više nikome od ljudi neće ovo uraditi. *Dedždžal će, nakon toga, uzeti da ga zakolje. Učinit će se da njegov vrat bude od bakra pa ga neće moći zaklati. Potom će ga uzeti za ruke i noge i baciti ga. Ljudi će misliti da ga je bacio u Vatru, ali će on biti bačen u Džennet.*

Allahov Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Ovaj čovjek će imati najveći stepen šehadeta kod Gospodara svjetova.***

٢٠٥١ - عنِ المُغيرَةِ بنِ شُعبةَ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قال: ما سَألَ أحَدٌ النَّبيَّ ﷺ عنِ الدَّجّالِ أكثَرَ مِمّا سَألْتُ؛ قال: «وما يُنْصِبُكَ مِنهُ؟ إنَّهُ لا يَضُرُّكَ». قال: قُلْتُ: يا رسولَ اللهِ! إنَّهُم يَقولونَ: إنَّ مَعَهُ الطَّعامَ والأنهارَ؟ قال: «هُوَ أهوَنُ على اللهِ مِن ذٰلِكَ».

2051. El-Mugire b. Šu'be, ﷺ je rekao: Niko nije pitao Poslanika, ﷺ, o Dedždžalu više od mene.

Jednom mi je rekao: **Šta te plaši kod njega kad ti neće naškoditi?**

Rekao sam: *Allahov Poslaniče, oni govore da će s njim biti hrana i rijeke.* Rekao je: **On je prezreniji kod Allaha od toga.**[1]

---

[1] U vezi s ovim učenjaci su spomenuli više značenja. Neki su rekli da to znači da je Dedždžal prezreniji kod Allaha da bi mu On to uistinu dao, to je samo privid i obmana. Iskušenje kojem će vjernici odoljeti, a nevjernici neće. To je najispravnije tumačenje. Allah najbolje zna.

٢٠٥٢ - عنِ النُّعمانِ بنِ سالِمٍ؛ قالَ: سَمِعْتُ يَعْقوبَ بنَ عاصِمِ بنِ عُرْوَةَ بنِ مَسْعودٍ الثَّقَفِيِّ يَقولُ: سَمِعْتُ عبدَاللَّهِ بنَ عمرٍو، وجاءَهُ رَجُلٌ، فقالَ: ما هٰذا الحَديثُ الَّذي تُحَدِّثُ بهِ؟ تَقولُ: إنَّ السَّاعَةَ تَقومُ إلى كَذا وكَذا؟ فقالَ: سُبْحانَ اللَّهِ! (أَو: لا إِلٰهَ إلاَّ اللَّهُ، أَوْ كَلِمَةً نَحْوَهُما)؛ لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ لا أُحَدِّثَ أَحداً شَيْئاً أَبداً؛ إنَّما قُلْتُ: إنَّكُمْ سَتَرَوْنَ بَعْدَ قَليلٍ أَمْراً عَظيماً: يُحَرَّقُ البَيْتُ، ويكونُ، ويكونُ. . .

ثمَّ قالَ: قالَ رسولُ اللَّهِ ﷺ: «يَخْرُجُ الدَّجَّالُ في أُمَّتي، فَيَمْكُثُ أَرْبَعينَ - لا أَدْري: أَرْبَعينَ يَوْماً، أَوْ أَرْبَعينَ شَهْراً، أَوْ أَرْبَعينَ عاماً؟ -، فَيَبْعَثُ اللَّهُ تعالى عِيسى ابنَ مَرْيَمَ، كَأَنَّهُ عُرْوَةُ بنُ مَسْعودٍ، فَيَطْلُبُهُ، فَيُهْلِكُهُ، ثُمَّ يَمْكُثُ النَّاسُ سَبْعَ سِنينَ، لَيسَ بَيْنَ اثْنَيْنِ عَداوةٌ، ثُمَّ يُرْسِلُ اللَّهُ عزَّ وجلَّ رِيحاً بارِدَةً مِن قِبَلِ الشامِ؛ فَلا يَبْقَى على وَجْهِ الأَرْضِ أَحَدٌ في قَلْبِهِ مِثْقالُ ذَرَّةٍ مِنْ خَيْرٍ أَوْ إيمانٍ؛ إلاَّ قَبَضَتْهُ، حتَّى لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ دَخَلَ في كَبِدِ جَبَلٍ؛ لَدَخَلَتْهُ عليهِ حتَّى تَقْبِضَهُ».

قالَ: سَمِعْتُها مِن رسولِ اللَّهِ ﷺ؛ قالَ: «فَيَبْقَى شِرارُ النَّاسِ، في خِفَّةِ الطَّيرِ وأَحْلامِ السِّباعِ، لا يَعْرِفونَ مَعْروفاً، ولا يُنْكِرونَ مُنْكَراً، فَيَتَمَثَّلُ لَهُمُ الشَّيطانُ، فَيَقولُ: أَلا تَسْتَجيبونَ؟ فَيَقولونَ: فَما تَأْمُرُنا؟ فَيَأْمُرُهُمْ بِعِبادَةِ الأَوْثانِ، وهُمْ في ذٰلِكَ دارٌّ رِزْقُهُمْ، حَسَنٌ عَيْشُهُمْ. ثُمَّ يُنْفَخُ في الصُّورِ؛ فَلا يَسْمَعُهُ أَحَدٌ، إلاَّ أَصْغَى لِيتاً ورَفَعَ لِيتاً».

قالَ: «وأَوَّلُ مَنْ يَسْمَعُهُ رَجُلٌ يَلوطُ حَوْضَ إِبِلِهِ».

قالَ: «فَيَصْعَقُ ويَصْعَقُ النَّاسُ، ثُمَّ يُرْسِلُ اللَّهُ - أَوْ قالَ: يُنْزِلُ اللَّهُ مَطَراً - كَأَنَّهُ الطَّلُّ - أَوِ الظِّلُّ؛ نعمانُ الشَّاكُّ -، فَتَنْبُتُ مِنْهُ أَجْسادُ النَّاسِ، ثُمَّ يُنْفَخُ فيهِ أُخْرى؛ فَإِذا هُمْ قِيامٌ يَنْظُرونَ. ثُمَّ يُقالُ: يا أَيُّها النَّاسُ! هَلُمَّ إلى رَبِّكُمْ، ﴿وَقِفُوهُمْ إِنَّهُم مَّسْئُولُونَ ﴿٢٤﴾﴾ [الصافات: ٢٤].

ثُمَّ يُقالُ: أَخْرِجوا بَعْثَ النَّارِ. فَيُقالُ: مِنْ كَمْ؟ فَيُقالُ: مِن كُلِّ أَلْفٍ تِسْعَمائَةٍ وتِسْعَةً وتِسْعينَ».

قالَ: «فَذاكَ يَوْمَ يَجْعَلُ الوِلْدانَ شِيباً، وذٰلِكَ يَوْمَ يُكْشَفُ عن ساقٍ».

2052. Nu'man b. Salim je rekao: Čuo sam Ja'kuba b. 'Asima b. 'Urvea b. Mes'uda es-Sekafija kada je rekao: Čuo sam 'Abdullah b. 'Amra, kada mu je došao neki čovjek i rekao: *Kakav je ovo hadis koji prenosiš i kažeš: Sudnji dan će, uistinu, nastupiti tada i tada!*

Rekao je: *Subhanellah!* Ili je rekao: *Lailahe illellah*, ili nešto slično, pa sam razmišljao da nikada više nikome ništa ne prenesem. Ja sam samo rekao: *Da ćete vi vidjeti uskoro velika dešavanja. Bit će spaljena Kjaba i bit će to i to, i bit će to i to.*

Potom je rekao: *Allahov Poslanik*, ﷺ, *je rekao:* ***U mom ummetu će se pojaviti Dedždžal i ostat će četrdeset,*** *- ne znam čega, dana, mjeseci ili godina -* ***Potom će sići Isa, sin Merjemin. Bit će sličan Urveu b. Mes'udu. On će ga progoniti i ubiti. Nakon toga će ljudi živjeti sedam godina a da ni među dvojicom neće biti neprijateljstva. Zatim će Allah poslati hladan vjetar od Šama i na Zemlji više neće ostati niko ko u srcu bude imao koliko zrno gorušice dobra*** ili ***imana a da ga neće usmrtiti. Čak kada bi neko od vas ušao usred brda, on bi ušao za njim da ga usmrti.***

Rekao je: Ovo sam čuo od Allahovog Poslanika, ﷺ.

Potom će ostati najgori ljudi koji će tako brzo hrliti zlu kao ptice a jedni prema drugima će se odnositi kao zvijeri. Neće poznavati dobro niti će poznavati zlo.

***Pa će im se predstaviti šejtan i reći:* Zar se nećete odazvati?**

***Reći će:* Šta nam naređuješ?**

Pa će im narediti obožavanje kipova. I oni će tako živjeti. Dolazit će im nafaka i udobno će živjeti. Potom će se puhnuti u rog. Ko god ga čuje pognut će vrat i dignuti ga. Prvi koji će čuti taj glas je čovjek koji će popravljati pojilo svojih deva. Pa će umrijeti, a i svi ljudi će pomrijeti. Potom će Allah poslati *- ili je rekao: -* ***Spustit će nešto poput rosne kiše,*** ili ***hlada*** (N'uman nije bio siguran)[1] ***pa će od nje tijela klijati.***

---

[1] Kažu učenjaci: *Prvo je ispravnije, i u skladu je s drugim hadisom u kojem stoji:* ***Rosna kiša poput muške sperme.***

Zatim će se puhnuti po drugi put i svi će ustati i čekati. Potom će biti rečeno: **O ljudi, krenite svome Gospodaru!**

وَقِفُوهُمْ إِنَّهُم مَّسْـُٔولُونَ ﴿٢٤﴾

Zaustavite ih, jer su odgovorni [1]

Pa će biti rečeno: **Odvoji one koji su za Vatru!**

Upitat će: **Koliki procent?**

Bit će rečeno: **Od svake hiljade devet stotina devedeset i devet.** ***To je dan: Kada će djeca osijediti, to je dan kada će se otkriti potkoljenica.***

بابُ أَوَّلِ الآياتِ: طُلوعُ الشَّمْسِ مِن مَغْرِبِها

٢٠٥٣ - عنْ عبدِاللهِ بنِ عَمْرو رضيَ اللهُ عنهُما؛ قال: حَفِظتُ مِن رسولِ اللهِ ﷺ حَديثاً لمْ أَنْسَهُ بَعْدُ، سَمِعْتُ رسولَ اللهِ ﷺ يَقولُ: «إِنَّ أَوَّلَ الآياتِ خُروجاً: طُلوعُ الشَّمْسِ مِن مَغْرِبِها، وخُروجُ الدَّابَّةِ على النَّاسِ ضُحًى، وأَيُّهُما ما كانَتْ قَبْلَ صاحِبَتِها؛ فالأُخرى على إِثْرِها قَريباً».

PRVI PREDZNAK JE IZLAZAK SUNCA SA ZAPADA

2053. 'Abdullah b. 'Amr, ﷺ, je rekao: Zapamtio sam od Allahovog Poslanika, ﷺ, hadis koji još nisam zaboravio. Čuo sam Allahovog Poslanika, ﷺ, kada je rekao: ***Prvi predznak Sudnjeg dana koji će se pojaviti je izlazak Sunca sa zapada, i izlazak životinje među ljude. I to će biti prije podne. Pa koji god od njih bude prvi, drugi će se poslije njega ubrzo pojaviti.***

[1] *Es-Safat, 24.*

بابُ صِفَةِ الدَّجَّالِ وخُروجِهُ وحَديثُ الجَسَّاسَةِ

٢٠٥٤ ـ عنْ عامرِ بنِ شَراحيلَ الشَّعْبِيِّ ـ شَعْبِ هَمْدانَ ـ؛ أنَّهُ سَأَلَ فاطِمَةَ بِنْتَ قَيْسٍ أُخْتَ الضَّحَّاكِ بنِ قَيْسٍ رضيَ اللّهُ عنهُما ـ وكانَتْ مِن المُهاجِراتِ الأُوَلِ ـ، فقالَ: حَدِّثيني حَديثاً سَمِعْتيهِ مِن رسولِ اللّهِ ﷺ،لا تُسْنِديهِ إلى أَحَدٍ غيْرِهِ. فقالَتْ: لَئِن شِئْتَ لأفعَلَنَّ. فقالَ لَها: أجَلْ حَدِّثيني. فقالَتْ:

نَكَحْتُ ابنَ المُغيرَةِ، وهُو مِن خِيارِ شَبابِ قُرَيْشٍ يَوْمَئِذٍ، فأُصيبَ في أوَّلِ الجِهادِ معَ رسولِ اللّهِ ﷺ، فلَمَّا تأَيَّمْتُ؛ خَطَبني عبدُالرحمٰنِ بنُ عَوْفٍ في نَفَرٍ مِن أصْحابِ محمدٍ ﷺ، وخَطَبَني رسولُ اللّهِ ﷺ على مَوْلاهُ أُسامَةَ بنِ زَيْدٍ رضيَ اللّهُ عنْهُما.

وكُنْتُ قدْ حُدِّثْتُ أنَّ رسولَ اللّهِ ﷺ قالَ: **«مَنْ أحَبَّني؛ فلْيُحِبَّ أُسامَةَ»**، فلَمَّا كَلَّمَني رسولُ اللّهِ ﷺ؛ قُلْتُ: أمْري بِيَدِكَ؛ فأَنْكِحْني مَنْ شِئْتَ. فقالَ: **«انْتَقِلي إلى أُمِّ شَريكٍ»** ـ وأُمُّ شَريكٍ امْرَأَةٌ غَنِيَّةٌ مِن الأنْصارِ، عَظيمَةُ النَّفَقَةِ في سَبيلِ اللّهِ، يَنْزِلُ علَيْها الضِّيفانُ ـ. فقُلْتُ: سَأَفْعَلُ. فقالَ: **«لا تَفْعَلي؛ إنَّ أُمَّ شَريكٍ امْرَأَةٌ كَثيرَةُ الضِّيفانِ؛ فإنِّي أكْرَهُ أنْ يَسْقُطَ عَنْكِ خِمارُكِ، أوْ يَنْكَشِفَ الثَّوْبُ عَنْ ساقَيْكِ، فيَرى القَوْمُ مِنْكِ بَعْضَ ما تَكْرَهينَ، ولٰكِنِ انْتَقِلي إلى ابنِ عَمِّكِ عبدِاللّهِ بنِ عَمْرِو ابنِ أُمِّ مَكْتومٍ»** ـ وهُو رَجُلٌ مِن بَني فِهْرٍ، فِهْرِ قُرَيْشٍ، وهُو مِن البَطْنِ الَّذي هِي مِنْهُ ـ. فانْتَقَلْتُ إلَيْهِ.

فلَمَّا انْقَضَتْ عِدَّتي؛ سَمِعْتُ نِداءَ المُنادي ـ منادي رسولِ اللّهِ ﷺ ـ يُنادي: الصَّلاةُ جامِعَةٌ. فخَرَجْتُ إلى المَسْجِدِ، فصَلَّيْتُ مَعَ رسولِ اللّهِ ﷺ، فكُنْتُ في صَفِّ النِّساءِ الَّتي يَلي ظُهورَ القَوْمِ.

فلَمَّا قَضى رسولُ اللّهِ ﷺ صَلاتَهُ؛ جَلَسَ على المِنْبَرِ وهُوَ يَضْحَكُ، فقالَ: **«لِيَلْزَمْ كُلُّ إنْسانٍ مُصَلَّاهُ»**. ثُمَّ قالَ: **«أتَدْرونَ لِمَ جَمَعْتُكُمْ؟»**. قالوا: اللّهُ ورسولُهُ أعْلَمُ. قالَ: **«إنِّي واللّهِ ما جَمَعْتُكُمْ لِرَغْبَةٍ ولا لِرَهْبَةٍ، ولٰكِنْ جَمَعْتُكُمْ لأنَّ تَميماً الدَّارِيَّ كانَ رَجُلاً نَصْرانِيّاً، فجاءَ فبايَعَ وأَسْلَمَ، وحَدَّثَني حَديثاً وافَقَ الَّذي كُنْتُ أُحَدِّثُكُمْ عَنْ مَسيحِ الدَّجَّالِ.**

حَدَّثَني أنَّهُ رَكِبَ في سَفينَةٍ بَحْرِيَّةٍ مع ثَلاثين رَجُلاً مِن لَخم وجُذام، فلَعِبَ بِهِمُ المَوْجُ شَهْراً في البَحْرِ، ثمَّ أرْفَؤوا إلى جزيرَةٍ في البَحْرِ حتّى مَغرِبَ الشَّمْسِ، فَجَلَسوا في أقْرَبِ السَّفينَةِ، فدَخَلوا الجَزيرَةَ، فلَقِيَتْهُمْ دابَّةٌ أهْلَبُ كَثيرُ الشَّعَرِ، لا يَدْرونَ ما قُبُلُهُ مِنْ دُبُرِهِ مِن كَثْرَةِ الشَّعَرِ، فقالوا: وَيْلَكِ ما أنتِ؟ فَقالَتْ: أنا الجَسَّاسَةُ. قالوا: وما الجَسَّاسَةُ؟قالَتْ:ياأيُّها القَوْمُ! اعْمَدُوا إلى هٰذا الرَّجُلِ في الدَّيْرِ؛ فإنَّهُ إلى خَبَرِكُمْ بالأشْواقِ.

قالَ: لَمَّا سَمَّتْ لَنا رَجُلاً؛ فَرِقْنا مِنها أنْ تكونَ شَيْطانَةً.

قالَ: فانطَلَقْنا سِراعاً، حتّى دَخَلْنا الدَّيْرَ؛ فإذا فيهِ أعْظَمُ إنسانٍ رَأيْناهُ قَطُّ خَلقاً، وَأشَدُّهُ وِثاقاً، مَجْمُوعَةٌ يَداهُ إلى عُنُقِهِ، ما بَيْنَ رُكْبَتَيْهِ إلى كَعْبَيْهِ بالحَديدِ، قُلْنا: وَيْلَكَ! ما أنتَ؟ قالَ: قدْ قَدَرْتُمْ على خَبَري؛ فأخْبِروني ما أنتُم؟ قالوا: نحْنُ أُناسٌ مِن العَرَبِ، رَكِبْنا في سَفينَةٍ بَحْرِيَّةٍ، فصادَفنا البَحْرَ حينَ اغْتَلَمَ، فلَعِبَ بِنا المَوْجُ شَهْراً، ثمَّ أرْفَأْنا إلى جَزيرَتِكَ هٰذِهِ، فجَلَسْنا في أقْرُبِها، فدَخَلْنا الجزيرةَ، فلَقِيَتْنا دابَّةٌ أهْلَبُ، كَثيرُ الشَّعَرِ، لا يُدْري ما قُبُلُهُ مِن دُبُرِهِ مِن كَثْرَةِ الشَّعَرِ، فقُلْنا: وَيْلَكِ! ما أنتِ؟ فقالَتْ: أنا الجَسَّاسَةُ. قُلنا: وما الجَسَّاسَةُ؟ قالَتِ: اعْمِدوا إلى هٰذا الرَّجُلِ في الدَّيْرِ؛ فإنَّهُ إلى خَبَرِكُمْ بالأشْواقِ. فَأقْبَلْنا إلَيْكَ سِراعاً، وفَزِعْنا مِنها،ولَمْ نَأمَنْ مِنْ أنْ تكونَ شَيْطانَةً.

فقالَ: أخْبِروني عَنْ نَخْلِ بَيْسانَ؟ قُلْنا: عَنْ أيِّ شَأْنِها تَسْتَخْبِرُ؟ قالَ: أسْألُكُمْ عَنْ نَخْلِها؛ هَلْ يُثْمِرُ؟ قُلْنا : نعمْ. قالَ: أما إنَّهُ يُوشِكُ أن لا تُثْمِرَ.

قالَ: أخْبِروني عَنْ بُحَيْرَةِ الطَّبَرِيَّةِ؟ قُلْنا: عَنْ أيِّ شَأْنِها تَسْتَخْبِرُ؟ قالَ: هَلْ فيها ماءٌ؟ قالُوا: هِيَ كَثيرَةُ الماءِ. قالَ: أما إنَّ ماءَها يُوشِكُ أنْ يَذْهَبَ.

قالَ: أخْبِروني عَنْ عَيْنِ زُغَرَ؟ قالوا: عَنْ أيِّ شَأْنِها تَسْتَخْبِرُ؟ قالَ: هَلْ في العَيْنِ ماءٌ؟ وهَلْ يَزْرَعُ أهْلُها بِماءِ العَيْنِ؟ قُلْنا لَهُ: نعمْ؛ هِيَ كَثيرَةُ الماءِ، وأهْلُها يَزْرَعون مِن مائِها.

قالَ: أخْبِروني عن نَبِيِّ الأُمِّيِّينَ؛ ما فَعَلَ؟ قالُوا: قدْ خَرَجَ مِن مَكَّةَ، ونَزَلَ يَثْرِبَ. قالَ: أقاتَلَهُ العَرَبُ؟ قُلْنا: نعمْ. قالَ: كَيْفَ صَنَعَ

بِهِمْ؟ فَأَخْبَرْناهُ أَنَّهُ قدْ ظَهَرَ على مَن يَليهِ مِنَ العَرَبِ وأَطاعوهُ. قالَ لَهُمْ: قدْ كانَ ذاكَ؟ قُلْنا: نَعمْ. قالَ: أَما إِنَّ ذاكَ خَيْرٌ لَهُمْ أَنْ يُطيعوهُ، وإِنِّي مُخْبِرُكُم عَنِّي:

إِنِّي أَنا المَسيحُ [الدَّجّالُ]، وإِنِّي أُوشِكُ أَنْ يُؤْذَنَ لي في الخُروجِ؛ فَأَخْرُجَ؛ فَأَسيرُ في الأَرْضِ، فَلا أَدَعُ قَرْيَةً إِلاَّ هَبَطْتُها في أَرْبَعينَ لَيْلَةً؛ غَيْرَ مَكَّةَ وطَيْبَةَ؛ فَهُما مُحَرَّمَتانِ عَلَيَّ كِلْتاهُما، كُلَّما أَرَدْتُ أَنْ أَدْخُلَ واحِدَةً (أَوْ: واحِداً) مِنْهُما؛ اسْتَقْبَلَني مَلَكٌ بِيَدِهِ السَّيْفُ صَلْتاً يَصُدُّني عَنْها، وإِنَّ على كُلِّ نَقْبٍ مِنْها مَلائِكَةً يَحْرُسونَها».

قالَتْ: قالَ رسولُ اللهِ ﷺ - وطَعَنَ بِمِخْصَرَتِهِ في المِنْبَرِ -: «هٰذِهِ طَيْبَةُ، هٰذِهِ طَيْبَةُ، هٰذِهِ طَيْبَةُ (يَعْني: المَدينَةَ)؛ أَلا هَلْ كُنْتُ حَدَّثْتُكُمْ ذٰلِكَ؟». فَقالَ النَّاسُ: نَعَمْ. «فَإِنَّهُ أَعْجَبَني حَديثُ تَميمٍ؛ أَنَّهُ وافَقَ الَّذي كُنْتُ أُحَدِّثُكُمْ عَنْهُ وعَنِ المَدينَةِ ومَكَّةَ. أَلا إِنَّهُ في بَحْرِ الشَّامِ أَوْ بَحْرِ اليَمَنِ، لا بَلْ مِن قِبَلِ المَشْرِقِ ما هُوَ، مِن قِبَلِ المَشْرِقِ ما هُوَ، مِن قِبَلِ المَشْرِقِ ما هُوَ». وأَوْمَأَ بِيَدِهِ إِلى المَشْرِقِ.

قالَتْ: فَحَفِظْتُ هٰذا مِن رسولِ اللهِ ﷺ.

DEDŽDŽALOVE OSOBINE, NJEGOVO POJAVLJIVANJE I HADIS O DŽESASI

2054. 'Amir b. Šerahil eš-Š'abi (iz naroda Hemdan) prenosi da je on pitao Fatimu, Kajsovu kćerku, sestru Dahaka b. Kajsa, ﵂, koja je bila jedna od prvih muhadžirki.

Rekao joj je: *Ispričaj mi hadis koji si čula direktno od Allahovog Poslanika i bez posrednika.*

Rekla je: *Ako želiš, ispričat ću ti?*

Rekao joj je: *Da, ispričaj mi.*

Rekla je: Udala sam se za Ibnu-l-Mugiru.[1] On je tada bio jedan od najboljih kurejševićkih mladića. Ranjen je odmah na početku u

[1] To je Ebu Hafs b. 'Amr b. el-Mugire. Neki izvori spominju da je živio sve do hilafeta Omera b. el-Hattaba, ﵁.

džihadu s Allahovim Poslanikom, ﷺ. Kada sam ostala hudovica, Abdurrahman b. Avf mi je ponudio brak, kada je bio s grupom ashaba Muhammedovih, ﷺ. Potom me zaručio Allahov Poslanik, ﷺ, svome oslobođenom robu Usami b. Zejdu. Preneseno mi je da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Ko me voli, neka voli i Usamu!***

Kada mi je o tome govorio Allahov Poslanik, ﷺ, rekla sam: *Odluka o meni je u tvojoj ruci. Udaj me za koga hoćeš.*

Rekao mi je: ***Preseli se u kuću Ummu Šerik. Ona je bila bogata ensarijka koja je mnogo trošila na Allahovom putu a dolazili su joj i mnogi gosti.***

Rekla sam: *Preselit ću se.*

Zatim reče: ***Nemoj to činiti! Kod Ummu Šerik dolaze gosti, pa ja ne volim da ti spadne hidžab i da ti se odjeća podigne s potkoljenica pa da ljudi vide ono što ne bi voljela. Međutim, preseli se kod svog amidžića 'Abdullaha b. 'Amra b. Umm Mektuma. On je čovjek iz plemena Beni Fihr, iz kurejševićkog Fihra, a to je ogranak njena plemena.***

Preselila sam se kod njega. Kada mi je istekao 'iddet - pričekać, čula sam Poslanikovog, ﷺ, telala da viče: *Sakupite se za namaz!*

Krenula sam u džamiju. Klanjala sam za Allahovim Poslanikom, ﷺ, u prvom ženskom safu, odmah iza muškaraca. Kada je Allahov Poslanik, ﷺ, završio namaz, sjeo je na minber smiješeći se.

Rekao je: ***Neka svako od vas ostane na mjestu gdje je klanjao.***

Zatim je upitao: ***Šta mislite zbog čega sam vas okupio?***

Rekli su: *Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju?*

Rekao je: ***Tako mi Allaha, ja vas nisam okupio da vas na nešto navodim, niti da vas od nečeg odvratim. Okupio sam vas zbog toga što je Temim ed-Dari bio kršćanin pa je došao, dao prisegu i primio islam.***

Potom mi je ispričao hadis koji se podudara s onim što sam vam ja pričao o Mesihu Dedždžalu.

Ispričao mi je da je sjeo u morsku lađu s još trideset ljudi iz Lahma i Džuzama. Talasi su ih nosili mjesec dana. Potom su ih, pred zalazak sunca, donijeli do nekog ostrva na moru. Sjeli su u čamac i

iskrcali se na ostrvo. Susrela ih je neka čupava životinja na kojoj nisu mogli raspoznati prednji od zadnjeg kraja od bujnosti njenih dlaka.

Upitali su je: Ko si ti, teško tebi?

Rekla je: Ja sam Džesase.[1]

Upitali su: Šta je Džesase?

Rekla je: O narode, otiđite do ovog čovjeka u dvorcu, jer on s nestrpljenjem očekuje vaše vijesti.

Rekao je: Nakon što nam je spomenula nekog čovjeka pobojali smo se da ona nije šejtan.

Brzo smo krenuli i ušli u dvorac. Našli smo u njemu čovjeka izuzetne korpulencije kakvu do tada nismo vidjeli. Bio je sav u lancima. Ruke su mu bili svezane za vrat a od koljena do članaka je bilo željezo.

Upitali smo ga: Ko si ti, teško tebi?

Rekao je: Saznat ćete to, ali me prvo obavijestite ko ste vi?

Rekli smo: Mi smo Arapi. Plovili smo morem pa nas je oluja zadesila, tako da su nas talasi nosili mjesec dana i na kraju bacili na ovo tvoje ostrvo. Sjeli smo u jedan čamac i iskrcali se ovdje. Srela nas je potom čupava životinja na kojoj, od silnih dlaka, nismo mogli raspoznati prednji od zadnjeg kraja. Upitali smo je: Ko si ti, teško tebi?

Odgovorila je: Ja sam Džesase.

Upitali smo: Šta je Džesase? Rekla je: Otiđite kod ovog čovjeka u dvorcu jer on s nestrpljenjem očekuje vaše vijesti! Požurili smo k tebi. Prepali smo se vidjevši je. Mislili smo da je šejtan.

Čovjek je rekao: Obavijestite me o palmama Bejsana.[2]

Upitali smo: Šta te zanima o njima?

Rekao je: Pitam vas da li rađaju?

Rekli smo: Rađaju.

---

[1] *Džesase* je izvorno izvedena iz riječi *tedžesus* što znači *uhoditi, špijunirati*. Ona je Dedždžalu donosila vijesti. (op. prev.).

[2] To je, po mnogima, mjesto u Šamu.

Rekao je: Uskoro će doći vrijeme kada neće rađati.

Upitao je: Recite mi o jezeru Taberiji.

Upitali smo: Šta te interesuje o njemu?

Upitao je: Ima li vode u njemu?

Rekli smo: Ima puno vode.

Rekao je: Njegova voda će ubrzo presahnuti.

Rekao je: Recite mi o izvoru Zugara.

Upitali smo: Šta te o njemu interesuje?

Rekao je: Ima li u njemu vode i da li stanovnici njome zalijevaju usjeve?

Rekli smo: Ima puno vode a stanovnici njegovom vodom zalijevaju usjeve.

Upitao je: Recite mi, šta je uradio Poslanik onih koji ne znaju da čitaju i pišu?

Rekli smo: Izišao je iz Mekke i smjestio se u Jesrib - Medinu.

Rekao je: Da li su Arapi ratovali s njim?

Rekli smo: Jesu. *Upitao je:* Šta je uradio s njima? *Obavijestili smo ga da je one oko sebe pokorio i da su mu se pokorili.*

Priupitao je: A zar je to bilo? *Rekli smo:* Jest. *Rekao je:* Bolje je za njih da mu se pokore. A *sad ću vas ja obavijestiti o sebi. Ja sam Mesih Dedždžal. Uskoro će mi biti dozvoljeno da izađem, pa ću izaći. Ići ću po Zemlji i neću ostaviti nijednog grada a da neću ući u njega i to sve za četrdeset noći, osim Mekke i Tajbe* (Medine). *Zabranjeno mi je da uđem u njih. Kada god budem pokušao da uđem u jedan od njih, susrest će me melek sa isukanom sabljom u ruci i neće mi dati da uđem. Na svakom putu prema njima su meleki koji ih čuvaju.*

Fatima dalje kaže: *Allahov Poslanik,* ﷺ, *je pritisnuo svojim štapom minber i rekao:* ***Ovo je Tajbe, ovo je Tajbe, ovo je Tajbe, tj. Medina. Jesam li vam o tome već govorio?***

Ljudi su rekli: *Jesi.* ***Zadivio me je ovaj govor Temimov jer se on poklopio s onim što sam vam govorio i o Mekki i Medini. On je, u***

moru Šama ili u moru Jemena. Ne, on je prema istoku, on je prema istoku, on je prema istoku! *pa je rukom pokazao na istok.*[1]

Rekla je: Ovo sam zapamtila od Poslanika, ﷺ.

٢٠٥٥ - عن أنس بن مالك رضي الله عنه؛ قال: قال رسول الله ﷺ: «ليس من بلد إلا سيطؤه الدجال، إلا مكة والمدينة، وليس نقب من أنقابها إلا عليه الملائكة صافين تحرسها، فينزل بالسبخة، فترجف المدينة ثلاث رجفات، يخرج إليه منها كل كافر ومنافق».

2055. Enes b. Malik, ؓ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Nema nijednog grada a da Dedždžal neće ući u njega, osim Mekke i Medine. Nema nijednog puta prema njima a da na njemu nisu postrojeni meleki koji ih čuvaju. On će doći u neplodnu, slanu zemlju, pa će se Medina zatresti tri puta i iz nje će k njemu izići svaki nevjernik i munafik.***

باب يتبع الدجال من يهود أصبهان سبعون ألفا

٢٠٥٦ - عن أنس بن مالك رضي الله عنه؛ أن رسول الله ﷺ قال: «يتبع الدجال من يهود أصبهان سبعون ألفا، عليهم الطيالسة».

DEDŽDŽALA ĆE SLIJEDITI SEDAMDESET HILJADA ŽIDOVA IZ ASBEHANA

2056. Enes b. Malik, ؓ, veli da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Dedždžala će slijediti sedamdeset hiljada židova iz Asbehana koji će nositi perzijske plaštove.***

[1] Istok u odnosu na Medinu. (op. prev.).

بابٌ في فِرارِ النَّاسِ مِنَ الدَّجَّالِ في الجِبالِ
وقِلَّةِ العَرَبِ يَوْمَئِذٍ

٢٠٥٧ - عنْ أُمِّ شَريكٍ رضيَ اللّهُ عنها؛ أنّها سَمِعَتِ النَّبيَّ ﷺ يَقولُ: «لَيفِرَّنَّ النّاسُ مِنَ الدَّجّالِ في الجِبالِ». قالَتْ أُمُّ شَريكٍ: يا رسولَ اللّهِ! فأَيْنَ العَرَبُ يَوْمَئِذٍ؟ قالَ: «هُمْ قَليلٌ».

O BJEŽANJU LJUDI U BRDA ISPRED DEDŽDŽALA I MALOBROJNOSTI ARAPA U TO VRIJEME

2057. Ummu Šerik, ﵂, prenosi da je čula Allahovog Poslanika, ﷺ, kada je rekao: ***Zaista će ljudi od Dedždžala bježati u brda.***
Ummu Šerik je upitala: *Allahov Poslaniče, gdje će Arapi tada biti?*
Rekao je: ***Bit će ih malo.***

بابٌ ما بَيْنَ خَلْقِ آدمَ إلى قِيامِ السَّاعةِ
خَلْقٌ أكبَرُ من الدَّجّالِ

٢٠٥٨ - عنْ حُمَيْدِ بنِ هِلالٍ، عنْ رَهْطٍ مِنْهُم أبو الدَّهْماءِ وأَبو قَتادَةَ؛ قالوا: كُنّا نَمُرُّ على هشامِ بنِ عامِرٍ؛ نأتي عِمْرانَ بنَ حُصَيْنٍ رضيَ اللّهُ عنهُما، فقالَ ذاتَ يَوْمٍ: إنّكُمْ لَتُجاوِزوني إلى رِجالٍ ما كانوا بِأَحْضَرَ لِرسولِ اللّهِ ﷺ منّي، ولا أَعْلَمَ بِحَديثِهِ منّي، سَمِعْتُ رسولَ اللّهِ ﷺ يقولُ: «ما بَيْنَ خَلْقِ آدَمَ إلى قِيامِ السّاعَةِ خَلْقٌ أكْبَرُ مِنَ الدَّجّالِ».

OD STVARANJA ADEMA PA DO SUDNJEG DANA NEĆE BIĆE OPASNIJEG STVORENJA OD DEDŽDŽALA

2058. Humejd b. Hilal prenosi od jedne grupe, u kojoj su i Ebu Dehmal i Ebu Katade, da su rekli: Prolazili bismo pored Hišama b. 'Amira na putu do 'Imrana b. Husajna, ﵁. Jednoga dana nam je rekao: *Vi prolazite pored mene ljudima koji nisu bili više s Allahovim Poslanikom,* ﷺ, *od mene, niti poznaju hadis bolje od mene.* *Čuo sam Allahovog*

Poslanika, ﷺ, kada je rekao: ***Od stvaranja Adema pa do Sudnjeg dana neće biti stvorenja koje će biti opasnije od Dedždžala.***

بابٌ نُزولُ عِيسى ابنِ مَرْيَمَ عليهِ السَّلامُ وكَسْرُ الصَّلِيبِ وقَتْلُ الخِنْزِيرِ

٢٠٥٩ - عن أبي هُريرةَ رضيَ اللهُ عنهُ؛ قال: قال رسولُ اللهِ ﷺ: «واللهِ؛ لَيَنْزِلَنَّ ابنُ مَرْيَمَ حَكَماً عادِلاً؛ فَلَيَكْسِرَنَّ الصَّلِيبَ، ولَيَقْتُلَنَّ الخِنْزِيرَ، ولَيَضَعَنَّ الجِزْيَةَ، ولَتُتْرَكَنَّ القِلاصُ؛ فَلا يُسْعى عَلَيْها، ولَتَذْهَبَنَّ الشَّحْناءُ والتَّباغُضُ والتَّحاسُدُ، ولَيَدْعُوَنَّ إلى المالِ فَلا يَقْبَلُهُ أَحَدٌ».

SILAZAK ISAA, ﷺ, SLAMANJE KRSTA I UBIJANJE SVINJE

2059. Ebu Hurejre, ﷺ, veli da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Tako mi Allaha, sigurno će sići Isa, sin Merjemin, kao pravedni vladar. Slomit će krst[1], ubiti svinju i ukinut će glavarinu.[2] Zanemarit ćete mlade i dugonoge deve i neće se više voditi računa o njima.[3] Otići će iz srca neprijateljstvo, mržnja i zavidnost. Imetak će se nuditi, ali ga niko neće prihvatiti.***

---

[1] Time će dokazati neispravnost kršćanstva. (op. prev.).

[2] Isa, ﷺ, neće od nevjernika primati osim islama ili smrti. Hadis ukazuje da će džizja biti derogirana u vrijeme Isaa. Hadis je dokinuo taj propis, a ne Isa, jer on će suditi po našem šerijatu.

[3] Tj. ljudi ih neće željeti zbog mnoštva imetka, kratke nade u život i znanja da će Sudnji dan nastupiti ubrzo. Spomenuo je dugonoge deve zbog toga što su one za Arape najcjenjeniji imetak. (op. prev.).

٢٠٦٠ - عن أبي هُريرةَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ أنَّ رسولَ اللّهِ ﷺ قالَ: «كيفَ أنتُم إذا نزَلَ فيكُم ابنُ مريَمَ، فأمَّكُم منكُم؟».

فقلْتُ لابْنِ أبي ذِئْبٍ: إنَّ الأوْزاعِيَّ حَدَّثَنا عنِ الزُّهْرِيِّ عنْ نافِعٍ عنْ أبي هُريرةَ: «وإمامُكُمْ مِنكُمْ». قالَ ابْنُ أبي ذِئْبٍ: أتَدْري ما «أمَّكُمْ مِنكُمْ»؟ قُلْتُ: تُخْبِرُني. قالَ: فأمَّكُمْ بِكِتابِ رَبِّكُمْ وسُنَّةِ نَبِيِّكُمْ ﷺ.

2060. Ebu Hurejre, ؓ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Kako će vam biti kada se među vas spusti Isa, sin Merjemin i kada vas bude predvodio?***

Rekao sam Ibn ebi Zi'bu: Evzai nam je pričao od Zuhrija Nafi'a a on od Ebi Hurejrea da je Poslanik, ﷺ, rekao: **Imam će biti od vas.**

Ibn ebi Zi'b je rekao: A znaš li ti šta znači - ***Kada vas bude predvodio***? Rekao sam: *Reci mi!*

Rekao je: *Predvodit će vas po Knjizi vašeg Gospodara i sunnetu vašeg Poslanika, ﷺ.*[1]

٢٠٦١ - عن جابرِ بنِ عبدِاللّهِ رضيَ اللّهُ عنهما؛ قالَ: سَمِعْتُ رسولَ اللّهِ ﷺ يقولُ: «لا تزالُ طائفةٌ مِن أمّتي يُقاتِلونَ على الحقِّ ظاهِرينَ إلى يومِ القيامَةِ». قالَ: «فيَنزِلُ عيسى ابنُ مريَمَ عليهِ السَّلامُ، فيقولُ أميرُهُم: تعالَ؛ صَلِّ لنا، فيقولُ: لا؛ إنَّ بعضَكُم على بعضٍ أُمراءُ؛ تكرِمَةَ اللّهِ هذهِ الأُمَّةَ».

2061. Džabir b. 'Abdullah, ؓ, veli da je čuo Allahovog Poslanika, ﷺ, kada je rekao: ***Neprestano će se jedna grupa iz mog ummeta boriti za istinu, koja će biti vidljiva, sve do Sudnjeg dana. Pa će sići Isa, sin Merjemin, a.s., te će njihov vođa[2] reći:*** **Dođi i klanjaj nam!**

Reći će: **Ne, jedni drugima ste vođe, iz Allahove počasti prema ovom ummetu.**

---

[1] Ovdje se, eksplicite, napominje da će Isa, ؑ, presuđivati po našem šerijatu, na temelju Kur'ana i sunneta, a ne na temelju Indžila (Jevanđelja), hanefijskog fikha ili nečega drugog.

[2] To je Mehdi, Muhammed b. Abdullah, kako se to vidi iz hadisa čiji su lanci prenosilaca autentični a neki i dobri.

باب بُعِثْتُ أنا والسَّاعَةَ هٰكذا

٢٠٦٢ - عن سَهْلِ بنِ سَعْدٍ رضيَ اللّهُ عنهُما؛ قالَ: سَمِعْتُ النبيَّ ﷺ يُشيرُ بِإِصْبَعِهِ الّتي تَلي الإِبْهامَ والوُسْطى وهُو يَقولُ: «بُعِثْتُ أنا والسَّاعَةَ هٰكَذا».

JA I SUDNJI DAN SMO POSLANI OVAKO

2062. Sehl b. Sa'd, ﷺ, prenosi da je čuo Allahovog Poslanika, ﷺ, nakon što je pokazao prstima, i to kažiprstom i srednjim, da je rekao: ***Ja i Sudnji dan smo poslani kao ova dva.***

باب في تَقْريبِ قِيامِ السَّاعَةِ

٢٠٦٣ - عن أنسِ بنِ مالِكٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ أنَّ رَجُلاً سَأَلَ النبيَّ ﷺ؛ قالَ: مَتى تَقومُ السَّاعَةُ؟ قالَ: فسَكَتَ رسولُ اللّهِ ﷺ هُنَيْهَةً، ثمَّ نَظَرَ إلى غُلامٍ بَيْنَ يَدَيْهِ مِن أَزْدِ شَنوءَةَ، فقالَ: «إنْ عُمِّرَ هٰذا، لَمْ يُدْرِكْهُ الهَرَمُ حتَّى تَقومَ السَّاعَةُ». قالَ: قالَ أنسُ بنُ مالِكٍ: ذاكَ الغُلامُ مِن أَتْرابي يَوْمَئِذٍ.

O PRIKAZIVANJU BLIZINE SUDNJEGA DANA

2063. Enes b. Malik, ﷺ, je rekao: Neki čovjek je upitao Poslanika, ﷺ: *Kada će biti Sudnji dan?*

Poslanik, ﷺ, je malo zašutio, pa je pogledao u dječaka ispred sebe iz Ezda Šenue i rekao: ***Ako ovaj bude živio prije nego što ga starost zadesi, doći će vam kijamet.***[1]

Enes b. Malik je rekao: *Taj dječak je tada bio moje dobi.*

---

[1] U ovom hadisu, kao i onom poslije njega, pod Sudnjim danom se misli na smrt, tj. ta generacija će izumrijeti. Hadis: ***Ko umre njegov Sudnji dan je nastupio,*** je slab. *El-ehadisu ed-daife, 1674.*

٢٠٦٤ - عنْ عائشةَ رضيَ اللّهُ عنها؛ قالَتْ: كانَ الأعْرابُ إذا قَدِمُوا على رسولِ اللّهِ ﷺ؛ سَألوهُ عنِ السّاعَةِ: مَتى السّاعَةُ؟ فنَظرَ إلى أحْدَثِ إنْسانٍ مِنهُم، فقالَ: «إنْ يَعِشْ هٰذا، لمْ يُدْرِكْهُ الهَرَمُ؛ قامَتْ عَلَيْكُمْ ساعَتُكُمْ».

2064. Aiša, ﵂, je rekla: Beduini, kada bi došli Allahovom Poslaniku, ﷺ, pitali bi ga o Sudnjem danu. Jednom su ga upitali: *Kada će Sudnji dan?*

Poslanik, ﷺ, je pogledao u najmlađeg čovjeka od njih i rekao: ***Ako ovaj bude živio prije nego što ga starost snađe, vama će doći kijamet.***

باب تَقومُ السّاعَةُ والرَّجُلُ يَحْلُبُ اللَّقْحَةَ فَما يَصِلُ إلى فيهِ حتّى تَقومَ

٢٠٦٥ - عنْ أبي هُريرةَ رضيَ اللّهُ عنهُ، يَبْلُغُ بهِ النبيَّ ﷺ؛ قالَ: «تَقومُ السّاعَةُ والرَّجُلُ يَحْلُبُ اللَّقْحَةَ؛ فَما يَصِلُ الإناءُ إلى فيهِ حتّى تَقومَ، والرَّجُلانِ يَتَبايَعانِ الثَّوْبَ؛ فَما يَتَبايَعانِهِ حتّى تَقومَ، والرَّجُلُ يَلوطُ في حَوْضِهِ؛ فَما يَصْدُرُ حتّى تَقومَ».

KIJAMETSKI DAN ĆE NASTUPITI KADA ČOVJEK BUDE MUZAO DEVU. MLIJEKO NEĆE NI STIĆI DO NJEGOVIH USTA A SUDNJI DAN ĆE SE DESITI

2065. Ebu Hurejre, ﵁, veli da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Kijametski dan će nastupiti dok čovjek bude muzao devu i prije nego što posuda s mlijekom stigne do njegovih usta, on će se desiti.***

Dvojica ljudi će prodavati i kupovati odijelo kada nastupi Kijametski dan. Čovjek će popravljati pojilo devama i prije nego što ga napusti desit će se Sudnji dan.

باب ما بَيْنَ النَّفْخَتَيْنِ أَرْبَعونَ
ويَبْلى الإنْسانُ إلاَّ عَجْبَ الذَّنَبِ

٢٠٦٦ - عن أبي هريرة رضيَ اللهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللهِ ﷺ: «ما بَيْنَ النَّفْخَتَيْنِ أَرْبَعونَ». قالوا: يا أبا هُريرةَ! أَرْبَعونَ يَوْماً؟ قالَ: أَبَيْتُ. قالُوا: أَرْبَعونَ شَهْراً؟ قالَ: أَبَيْتُ. قالوا: أَرْبَعونَ سَنَةً؟ قالَ: أَبَيْتُ.

قالَ: «ثُمَّ يُنْزِلُ اللهُ مِنَ السَّماءِ ماءً، فيَنْبُتونَ كَما يَنْبُتُ البَقْلُ».
قالَ: «ولَيْسَ مِنَ الإنْسانِ شَيْءٌ إلاَّ يَبْلى إلاَّ عَظْماً واحِداً وهُوَ عَجْبُ الذَّنَبِ، ومِنْهُ يُرَكَّبُ الخَلْقُ يَوْمَ القِيامَةِ».

IZMEĐU DVA PUHANJA BIT ĆE ČETRDESET I ČOVJEK ĆE SAV ISTRUHNUTI, OSIM REPNE KOSTI

2066. Ebu Hurejre, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Između dva puhanja u rog bit će četrdeset.***

Upitali su: *Ebu Hurejrea, je li četrdeset dana?*

Rekao je: *Ne mogu da potvrdim.*

Je li četrdeset mjeseci?, upitali su.

Rekao je: *Ne mogu da potvrdim.*

Je li četrdeset godina?, rekli su. *Ne mogu da potvrdim*, rekao je.[1]

Potom će Allah s neba spustiti kišu pa će niknuti kao što niču mahunarke. Čovjek će sav istruhnuti, osim jedne kosti, repnjače, i od nje će na Sudnjem danu biti stvoren čovjek.

---

[1] U drugim hadisima se kaže da će to trajati četrdeset godina, kako navodi Nevevi.

بابٌ أَضَرُّ فِتْنَةِ الرِّجالِ النِّساءُ

٢٠٦٧ - عنْ أُسامَةَ بنِ زيدِ بنِ حارِثَةَ وسعيدِ بنِ زيدِ بنِ عَمْرِو بنِ نُفَيْلٍ رضيَ اللّهُ عنهُمْ؛ أَنَّهُما حَدَّثا عنْ رسولِ اللّهِ ﷺ؛ أَنَّهُ قالَ: «ما تَرَكْتُ بَعْدي في النّاسِ فِتْنَةً أَضَرَّ على الرِّجالِ مِن النِّساءِ».

NAJVEĆA SMUTNJA ZA MUŠKARCE SU ŽENE

2067. Usame b. Zejd b. Harise i Se'id b. Zejd b. 'Amr b. Nufejl, ﷺ, prenose da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Iza sebe muškarcima nisam ostavio veću smutnju od žena.***

بابُ التَّحْذيرِ مِن فِتْنَةِ النِّساءِ

٢٠٦٨ - عنْ أَبي سعيدِ الخُدْرِيِّ رضيَ اللّهُ عنهُ، عن النبيِّ ﷺ؛ قالَ: «إِنَّ الدُّنيا حُلْوَةٌ خَضِرَةٌ، وإِنَّ اللّهَ مُسْتَخْلِفُكُمْ فيها، فيَنْظُرُ كيفَ تَعْمَلونَ؛ فاتَّقوا الدُّنيا، واتَّقوا النِّساءَ؛ فإِنَّ أَوَّلَ فِتْنَةِ بَني إِسْرائيلَ كانَتْ في النِّساءِ».

UPOZORENJE NA ŽENSKU SMUTNJU

2068. Ebu Se'id el-Hudri, ﷺ, prenosi da je Poslanik, ﷺ, rekao: ***Dunjaluk je sladak i privlačan. Allah će vam ga potčiniti i postaviti vas namjesnicima na njemu i On gleda kako ćete raditi. Čuvajte se dunjaluka i čuvajte se žena! Zaista je prva smutnja Israilovim potomcima bila u ženama.***

كِتابُ الزُّهْدِ و الرَّقائِقِ

POGLAVLJE O ZUHDU I SUPTILNOSTI

باب «اللهُمَّ! اجْعَلْ رِزْقَ آلِ محمدٍ قُوتاً»

٢٠٦٩ - عَنْ أَبي هُريرة رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «اللهُمَّ اجْعَلْ رِزْقَ آلِ مُحمدٍ قُوتاً».

ALLAHU, DAJ UMJERENU NAFAKU MUHAMMEDOVOJ PORODICI

2069. Ebu Hurejre, ؓ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Daj, Allahu, umjerenu opskrbu Muhammedovoj porodici.***[1]

باب شِدَّةِ عَيْشِ النبيِّ ﷺ

٢٠٧٠ - عنْ عُروةَ، عنْ عائشةَ رضيَ اللّهُ عنها؛ أنَّها كانَتْ تَقولُ: واللّهِ يا ابنَ أُختي؛ إنْ كُنَّا لَنَنْظُرُ إلى الهِلالِ ثُمَّ الهِلالِ ثُمَّ الهِلالِ؛ ثَلاثَةَ أَهِلَّةٍ في شَهْرَيْنِ، وما أُوقِدَ في أَبياتِ رسولِ اللّهِ ﷺ نارٌ. قالَ: قُلْتُ: يا خالَةُ! فَما كانَ يُعَيِّشُكُمْ؟ قالَتِ: الأَسْوَدانِ؛ التَّمْرُ والماءُ؛ إلاَّ أَنَّهُ قدْ كانَ لِرسولِ اللّهِ ﷺ جيرانٌ مِنَ الأنصارِ، وكانَتْ لَهُمْ مَنائِحُ، فَكانُوا يُرْسِلونَ إلى رسولِ اللّهِ ﷺ مِنْ أَلْبانِها فَيَسْقِيناهُ.

O POSLANIKOVOM, ﷺ, TEŠKOM ŽIVOTU

2070. 'Urve prenosi da bi Aiša, ؓ, govorila: *Sestriću, tako mi Allaha, gledali bismo u jedan, dva, tri mlađaka, tri mlađaka u dva mjeseca, a da se u kućama Allahovog Poslanika, ﷺ, ne bi naložila vatra.*

Upitao sam: *Tetka, šta ste jeli?*

Rekla je: *Esvedan: hurme i vodu. S tim što je Allahov Poslanik, ﷺ, imao komšije ensarije koji su imali muzne deve i ovce pa bi mu slali mlijeko a on bi ga nama davao.*

[1] Dovoljnu, kako je došlo u drugom rivajetu.

٢٠٧١ - عنْ عائشةَ رضيَ اللّهُ عنها زَوْجِ النبيِّ ﷺ؛ قالَتْ: لَقَدْ ماتَ رسولُ اللّهِ ﷺ وما شَبِعَ مِن خُبزٍ وزَيْتٍ في يَوْمٍ واحدٍ مَرَّتَيْنِ.

2071. Aiša, ﵂, Poslanikova, ﷺ, supruga je rekla: *Allahov Poslanik, ﷺ, je umro a da se u jednom danu nije najeo dva puta hljeba i ulja.*

٢٠٧٢ - عنْ عائشةَ رضيَ اللّهُ عنها؛ قالَتْ: ما شَبِعَ آلُ محمدٍ ﷺ يَوْمَيْنِ مِن خُبْزِ بُرٍّ؛ إلاّ وأَحَدُهُما تَمْرٌ.

2072. Aiša, ﵂, je rekla: *Muhammedova, ﷺ, porodica se nije najela dva dana uzastopno pšeničnog hljeba a da drugi dan nisu bile hurme.*

٢٠٧٣ - عنْ أبي حازمٍ؛ عنْ أَبي هُريرةَ رضيَ اللّهُ عنهُ قالَ: والذي نَفْسِي بِيَدِهِ؛(و قالَ ابن عبّاد: والذي نَفْسُ أَبي هُريرةَ بِيَدِهِ) ماأَشْبَعَ رسولُ اللّهِ ﷺ أَهْلَهُ ثلاثةَ أيّام تِباعاً مِن خُبْزِ حِنطةٍ حتّى فارَقَ الدُّنيا.

2073. Ebu Hazim prenosi od Ebu Hurejre, ﵁, da je rekao: *Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša,* (Ibn Abbad je rekao: Ili je rekao: *u čijoj ruci je Ebu Hurejreova duša*), *Allahov Poslanik, ﷺ, nije nahranio svoju porodicu tri dana uzastopno pšeničnim hljebom dok nije napustio ovaj svijet.*

٢٠٧٤ - عنْ عائشةَ رضيَ اللّهُ عنها؛ قالَتْ: تُوُفِّيَ رسولُ اللّهِ ﷺ وما في رَفِّي مِن شَيْءٍ يَأْكُلُهُ ذو كَبِدٍ؛ إلاّ شَطْرُ شَعيرٍ في رَفٍّ لِي، فَأَكَلْتُ مِنهُ حتّى طالَ عَلَيَّ، فَكِلْتُهُ، فَفَنِيَ.

2074. Aiša, ﵂, je rekla: *Allahov Poslanik, ﷺ, je umro a da u mojoj stalaži nije bilo nikakve hrane koju bi jelo živo biće, osim nešto ječma. Jela sam ga podugo. Izmjerila sam ga, pa ga je nestalo.*

باب كان النبيُّ ﷺ لا يَجِدُ دقلاً يَملأُ بطْنَهُ

٢٠٧٥ ـ عنْ سِماكِ بنِ حَرْبٍ؛ قالَ: سَمِعْتُ النُّعْمانَ بنَ بَشيرٍ رضيَ اللّهُ عنهما يَخْطُبُ؛ قالَ: ذَكَرَ عُمَرُ ما أصابَ النَّاسُ مِن الدُّنْيا، فقالَ: لَقَدْ رَأيْتُ رسولَ اللّهِ ﷺ يَظَلُّ اليَوْمَ يَلْتَوِي، ما يَجِدُ دَقَلاً يَمْلأُ بِهِ بَطْنَهُ.

POSLANIK, ﷺ, NE BI IMAO NI NAJSLABIJIH HURMI DA UTOLI GLAD

2075. Simak b. Harb je rekao: Čuo sam En-Nu'mana b. Bešira, ﷺ, kada je držao hutbu i rekao: Omer je pričao o onome što su ljudi postigli od dunjaluka, pa je rekao: *Vidio sam Allahovog Poslanika, ﷺ, kako se cijeli dan previja a da nije imao ni najlošijih hurmi da njima utoli glad.*

باب سَبْقِ فُقَراءِ المُهاجِرينَ الأغْنِياءِ إلى الجَنَّةِ

٢٠٧٦ ـ عنْ أبي عبدِالرحمٰنِ الحُبُلِيِّ؛ قالَ: سَمِعْتُ عبدَاللّهِ بنَ عمرِو بنِ العاصِ رضيَ اللّهُ عنهُما، وسَأَلَهُ رَجُلٌ، فقالَ: أَلَسْنا مِن فُقراءِ المُهاجِرينَ؟ فقالَ لهُ عبدُاللّهِ: أَلَكَ امْرَأَةٌ تَأوي إلَيْها؟ قالَ: نعمْ. قالَ: أَلَكَ مَسْكَنٌ تَسْكُنُهُ؟ قالَ: نعمْ. قالَ: فأنْتَ مِن الأغْنِياءِ. قالَ: فإنَّ لي خادِماً. قالَ: فأنْتَ مِن المُلوكِ.

قالَ أبو عبدِالرحمٰنِ: وجاءَ ثَلاثَةُ نَفَرٍ إلى عبدِاللّهِ بنِ عَمْرِو بنِ العاصِ وأنا عِنْدَهُ، فَقالوا لهُ: يا أبا محمدٍ! إنَّا واللّهِ ما نَقْدِرُ على شَيْءٍ؛ لا نَفَقَةٍ، ولا دابَّةٍ، ولا مَتاعٍ. فقالَ لَهُمْ: ما شِئْتُمْ؟ إنْ شِئْتُمْ؛ رَجَعْتُمْ إلَيْنا، فأَعْطَيْناكُمْ ما يَسَّرَ اللّهُ لَكُمْ، وإنْ شِئْتُمْ؛ ذَكَرْنا أمْرَكُمْ للسُّلْطانِ، وإنْ شِئْتُمْ؛ صَبَرْتُمْ؛ فإنِّي سَمِعْتُ رسولَ اللّهِ ﷺ يَقولُ: «إنَّ فُقَراءَ المُهاجِرينَ يَسْبِقونَ الأغْنِياءَ يَوْمَ القِيامَةِ إلى الجَنَّةِ بِأَرْبعينَ خَريفاً».
قالوا: فإنَّا نَصْبِرُ لا نَسْأَلُ شَيْئاً.

SIROMASI MUHADŽIRI SU PRETEKLI BOGATAŠE U DŽENNETU

2076. Ebu Abdurrahman el-Hubli je rekao:

Čuo sam 'Abdullah b. 'Amr b. el-'Asa, ﵁, kada je neki čovjek od njega nešto zaiskao, pa je rekao: *Zar mi nismo muhadžirski siromasi?*

'Abdullah mu je rekao: *Imaš li ženu kojoj prilaziš?*

Rekao je: *Imam!*

Upitao ga je: *Imaš li stan gdje stanuješ?*

Rekao je: *Imam!*

Rekao je: *Ti si bogataš.*

Rekao je: *Ja imam i slugu!*

Rekao mu je: *Ti si od kraljeva!*

Ebu Abdurrahman je rekao: Došle su tri osobe kod 'Abdullah b. 'Amra b. el-'Asa dok sam ja bio kod njega.

Rekle su mu: *Ebu Muhammede, mi, tako nam Allaha, nemamo ništa, ni opskrbe, ni životinje niti garderobe.*

Upitao ih je: *Šta hoćete? Ako hoćete, dođite nama, pa ćemo vam dati ono što mognemo. A ako hoćete, o tome ćemo upoznati vladara. A ako hoćete, strpite se u tom stanju. Ja sam čuo Allahovog Poslanika, ﷺ, kada je rekao:* ***Siromasi muhadžiri će, na Sudnjem danu, ući u Džennet prije bogataša na četrdeset godina.***

Rekli su: *Mi ćemo se strpiti i nećemo tražiti ništa.*

باب أَكْثَرُ أَهْلِ الجَنَّةِ الفُقَراءُ

٢٠٧٧ - عنْ أُسامَةَ بنِ زَيْدٍ رضيَ اللّهُ عنهُما؛ قالَ: قالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «قُمْتُ على بابِ الجَنَّةِ؛ فإِذا عامَّةُ مَنْ دَخَلَها المَساكينُ، وإِذا أَصْحابُ الجَدِّ مَحْبُوسُونَ؛ إلاَّ أَصْحابَ النَّارِ؛ فقَدْ أُمِرَ بِهِمْ إِلى النَّارِ، وقُمْتُ على بابِ النَّارِ؛ فإِذا عامَّةُ مَنْ دَخَلَها النِّساءُ».

NAJBROJNIJA DŽENNETSKA POPULACIJA BIT ĆE SIROMASI

2077. Usame b. Zejd, ﵄, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Stao sam na vratima Dženneta pa sam vidio da većinom siromasi ulaze u njega. Vidio sam bogataše da su zaustavljeni radi***

obračuna,*[1] *osim Džehennemlija. Naređeno će biti da budu odvedeni u Vatru. Stao sam na džehennemska vrata i vidio da u njega većinom ulaze žene.

بابٌ في الزُّهدِ في الدُّنيا وهَوانِها على اللهِ عزَّ وجلَّ

٢٠٧٨ - عن جابرِ بنِ عبدِاللهِ رضيَ اللهُ عنهما؛ أنَّ رسولَ اللهِ ﷺ مَرَّ بالسُّوقِ داخِلاً مِن بَعْضِ العالِيَةِ، والنَّاسُ كَنَفَتَيْهِ (وفي رِوايَةٍ: كَنَفَتَهُ)، فمَرَّ بِجَدْيٍ أَسَكَّ مَيِّتٍ، فتناوَلَهُ، فأخَذَ بِأُذُنِه، ثمَّ قالَ: «أَيُّكُم يُحِبُّ أنَّ هٰذا لَهُ بِدِرْهَمٍ؟». فقالوا: ما نُحِبُّ أنَّهُ لَنا بِشَيْءٍ، وما نَصْنَعُ بِهِ؟! قالَ: «أَتُحِبُّونَ أنَّهُ لَكُمْ؟». قالوا: واللهِ؛ لَوْ كانَ حَيّاً؛ كانَ عَيْباً فيهِ لأنَّهُ أَسَكُّ؛ فكَيْفَ وهُوَ مَيِّتٌ؟ فقالَ: «فَوَاللهِ؛ لَلدُّنيا أَهْوَنُ على اللهِ مِن هٰذا عَلَيْكُمْ».

O ZUHDU NA DUNJALUKU I NJEGOVOJ BEZVRIJEDNOSTI KOD ALLAHA, ﷻ

2078. Džabir b. 'Abdullah, ﵁, je rekao: Allahov Poslanik, ﷺ, došao je iz pravca ‘Alije[2] i prošao pijacom, a ljudi su bili na jednoj strani - u drugoj predaji: na dvije strane - pa je prošao pored nekog uginulog jareta podrezanih ušiju. Uzeo ga je za uši, podigao i rekao: ***Ko bi volio da ga ima za jedan srebrenjak?*** Rekli su: *Mi ga nizašto ne bismo uzeli. Šta da radimo s njim.*

Rekao je: ***Da li biste voljeli da je vaše?***

Rekli su: *Tako nam Allaha, da je živo, imalo bi mahanu, jer su mu uši podrezane i kratke, a šta će nam tek uginulo?!*

Rekao je. ***Tako mi Allaha, dunjaluk je Allahu bezvredniji nego ovo jare vama.***

---

[1] Što se tiče siromašnih oni neće biti zaustavljeni zbog tog obračuna, oni će preteći bogate u Džennetu za 500 godina, kako je preneseno od Poslanika, ﷺ.

[2] Alija je mjesto u Medini. (op. prev.).

٢٠٧٩ - عَنْ أَبِي هُرَيرةَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «الدُّنيا سِجْنُ المُؤْمِنِ وجَنَّةُ الكافِرِ».

2079. Ebu Hurejre, ﵁, veli da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: *Dunjaluk je zatvor za vjernika a Džennet za nevjernika.*[1]

باب خَشْيَةِ بَسْطِ الدُّنْيا والتَّنافُسِ فِيها

٢٠٨٠ - عَنْ عمرِو بنِ عَوْفٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ أَنَّ رسولَ اللّهِ ﷺ بَعَثَ أَبا عُبيدَةَ بنَ الجَرَّاحِ رضيَ اللّهُ عنهُ إلى البَحْرَيْنِ يأْتي بِجِزْيَتِها، وكانَ رسولُ اللّهِ ﷺ هو صالَحَ أَهْلَ البَحْرَيْنِ، وأَمَّرَ عَلَيْهِمُ العلاءَ بنَ الحَضْرَمِيِّ، فقَدِمَ أَبو عُبَيْدَةَ بِمالٍ مِنَ البَحْرَيْنِ، فسَمِعَتِ الأَنْصارُ بِقُدومِ أَبي عُبَيْدَةَ، فَوافَوْا صَلاةَ الفَجْرِ مَعَ رسولِ اللّهِ ﷺ، فلَمَّا صَلَّى رسولُ اللّهِ ﷺ؛ انْصَرَفَ، فتَعَرَّضوا لهُ، فتَبَسَّمَ رسولُ اللّهِ ﷺ حينَ رآهُمْ، ثمَّ قالَ: «أَظُنُّكُمْ سَمِعْتُمْ أَنَّ أَبا عُبَيدَةَ قَدِمَ بِشَيْءٍ مِنَ البَحْرَيْنِ؟». فقالوا: أَجَلْ يا رسولَ اللّهِ! قالَ: «فأَبْشِروا وأَمِّلوا ما يَسُرُّكُمْ، فَواللّهِ؛ ما الفقرَ أَخْشى عَلَيكُمْ، ولٰكِنِّي أَخْشى عَلَيْكُمْ أَنْ تُبْسَطَ الدُّنيا عَلَيكُمْ كَما بُسِطَتْ على مَنْ كانَ قَبْلَكُمْ، فَتَنافَسُوها كَما تَنافَسُوها، وتُهْلِكَكُمْ كَما أَهْلَكَتْهُمْ».

BOJAZAN OD BOGASTVA NA DUNJALUKU I NATJECANJA U NJEMU

2080. 'Amr b. 'Avf, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, poslao Ebu Ubejdea b. el-Džerraha, ﵁, u Bahrejn da pokupi džizju.[2] Allahov

---

[1] Vjernici su kao u zatvoru, spriječeni na dunjaluku da upražnjavaju zabranjene i pokuđene strasti, zaduženi pokornostima koje nisu lahke. Kada umre, odmori se od svega toga, i preseli u nepomućena uživanja i potpuni rahatluk, koje mu je Allah pripremio. Nevjernik, od toga će imati samo što uradi na dunjaluku, i to je malo pomućeno i manjkavo. Kada umre preseli u vječnu kaznu i nesreću. Nevevi, 18/93. (op. prev.).

[2] U šerijatu, džizja označava određenu količinu imovine koja se uzima od nemuslimana kao materijalni dokaz njihove lojalnosti državi i njihovog

Poslanik, ﷺ, je već sklopio ugovor sa stanovnicima Bahrejna i postavio im za namjesnika El-'Ala'a b. el-Hadremija.

Ebu Ubejde je došao s imetkom iz Bahrejna. Ensarije su čule za njegov dolazak, pa su došle na sabah-namaz da klanjaju s Allahovim Poslanikom, ﷺ. Nakon što je Poslanik, ﷺ, klanjao, krenuo je. Stali su ispred njega. On se nasmijao kad ih je ugledao a potom je rekao: ***Čini mi se da ste čuli da je Ebu Ubejde donio nešto iz Bahrejna?***

Rekli su: *Jesmo, Allahov Poslaniče.* Rekao je: ***Radujte se i nadajte se onome što će vam radost donijeti. Tako mi Allaha, ja se za vas ne bojim siromaštva, nego se bojim da vam se dunjaluk neće otvoriti kao onima koji su bili prije vas, pa da se nećete početi nadmetati u njemu kao što su se oni nadmetali, pa da vas uništi kao što je i njih uništio.***

---

zadovoljstva, pošto žive pod islamskom vlašću i u njenom okrilju. Zauzvrat će biti sigurni za svoje živote, imovinu i čast i neće biti prisiljeni prihvatiti islam, niti će biti spriječeni da upražnjavaju svoje obrede i liturgije. Također im neće biti zabranjeno ništa što oni u svojoj vjeri smatraju dopuštenim, kao što je konzumiranje svinjetine i alkohola. Isto tako, neće ih se obavezati da s muslimanima učestvuju u borbi, što u našem vremenu sliči situacijama u kojima neke države uzimaju od vojnih obveznika određenu sumu kao nadoknadu za oslobađanje od vojne službe. *Hanefijski fikh*, Abdul-Hamid Mahmud Tuhmaz, 3/121. (op. prev.).

باب خوف التنافس والتحاسد عند فتح الدنيا

٢٠٨١ - عنْ عبدِاللهِ بنِ عَمْرِو بنِ العاصِ رضيَ اللَّهُ عنهما، عنْ رسولِ اللّهِ ﷺ؛ أنَّهُ قالَ: «إذا فُتِحتْ عَلَيْكُمْ فارِسُ والرُّومُ؛ أيُّ قَوْمٍ أنْتُمْ؟». قالَ عبدُالرحمٰنِ بنُ عَوْفٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ: نَقولُ كَمَا أَمَرَنَا اللّهُ عزَّ وجلَّ. قالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «أوْ غَيْرَ ذٰلِكَ؛ تَتَنافَسونَ، ثُمَّ تَتَحاسَدونَ، ثُمَّ تَتَدابَرونَ، ثُمَّ تَتَباغَضونَ (أوْ نَحْوَ ذٰلِكَ)، ثُمَّ تَنْطَلِقونَ في مَساكِينِ المُهاجِرِينَ، فَتَجْعَلونَ بَعْضَهُمْ على رِقابِ بَعْضٍ».

BOJAZAN OD NADMETANJA U DUNJALUKU I ZAVIDNOSTI KAD SE OSVOJI

2081. 'Abdullah b. 'Amr b. el-'As, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Kada se pred vama oslobodi Perzija i Bizantija, koji narod ćete vi tada biti?*** 'Abdurrahman b. 'Avf je rekao: *Reći ćemo ono što nam je naredio Allah*[1]. Allahov Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Ili nešto drugo. Natjecat ćete se, zavidjeti, okrenuti leđa jedan drugom i počet ćete se mrziti*** - ili slično tome. ***Zatim ćete otići a muhadžirske siromahe učinit ćete jedne namjesnicima drugim.***

باب ما الدنيا في الآخرة إلا مثل ما تجعل الإصبع في اليم

٢٠٨٢ - عنِ المُسْتَوْرِدِ أخي بَني فِهْرٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «واللّهِ؛ ما الدُّنيا في الآخِرَةِ إلاَّ مِثْلُ ما يَجْعَلُ أحَدُكُمْ إصْبَعَهُ هٰذِهِ (وأشارَ يَحيى بالسَّبَّابَةِ) في اليَمِّ؛ فَلْيَنْظُرْ بِمَ يَرْجِعُ».

DUNJALUK JE U ODNOSU NA AHIRET KAO KAD NEKO OD VAS STAVI PRST U MORE

2082. Prenosi El-Mestevrid, brat Benu Fihrov, da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Tako mi Allaha, dunjaluk je u odnosu na ahiret, kao kad neko od vas stavi ovaj svoj prst, pa Ebu Jahja pokaza svoj kažiprst, u more, pa neka pogleda koliko će vode zahvatiti.***

---

[1] Tj. zahvalit ćemo Mu i zamoliti ga da nam poveća Svoje blagodati.

بابٌ في الابْتِلاءِ بِالدُّنْيا وكَيْفَ يَعْمَلُ فِيها

٢٠٨٣ ـ عن أبي هُريرةَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ أنَّهُ سَمِعَ النبيَّ ﷺ يقولُ: «إنَّ ثلاثةً في بَني إسْرائيلَ: أبْرَصَ وأقْرَعَ وأعْمى، فأرادَ اللّهُ أنْ يَبْتَلِيَهُمْ، فبَعَثَ إلَيْهِمْ مَلَكاً:

فأتَى الأبْرَصَ، فقالَ: أيُّ شَيْءٍ أحَبُّ إلَيْكَ؟ قالَ: لَوْنٌ حَسَنٌ، وجِلْدٌ حَسَنٌ، ويَذْهَبُ عَنّي الّذي قَدْ قَذِرَني النّاسُ». قالَ: «فَمَسَحَهُ، فَذَهَبَ عَنْهُ قَذَرُهُ، وأُعْطِيَ لَوْناً حَسَناً وجِلْداً حَسَناً. قالَ: فأيُّ المالِ أحَبُّ إلَيْكَ؟ قالَ: الإبِلُ (أوْ قالَ: البَقَرُ؛ شَكَّ إسْحاقُ؛ إلاّ أنَّ الأبْرَصَ أوِ الأقْرَعَ؛ قالَ أحَدُهُما: الإبِلُ، وقالَ الآخَرُ: البَقَرُ)». قالَ: «فأُعْطِيَ ناقَةً عُشَراءَ، فَقالَ: بارَكَ اللّهُ لَكَ فِيها».

قالَ: «فأتَى الأقْرَعَ، فقالَ: أيُّ شَيْءٍ أحَبُّ إلَيْكَ؟ قالَ: شَعَرٌ حَسَنٌ، ويَذْهَبُ عَنّي هٰذا الّذي قَدْ قَذِرَني النّاسُ». قالَ: «فَمَسَحَهُ، فَذَهَبَ عَنْهُ». قالَ: «وأُعْطِيَ شَعَراً حَسَناً. قالَ: فأيُّ المالِ أحَبُّ إلَيْكَ؟ قالَ: البَقَرُ. فأُعْطِيَ بَقَرَةً حامِلاً، فقالَ: بارَكَ اللّهُ تَعالى لَكَ فِيها».

قالَ: «فأتَى الأعْمى، فَقالَ: أيُّ شَيْءٍ أحَبُّ إلَيْكَ؟ قالَ: أنْ يَرُدَّ اللّهُ إلَيَّ بَصَري؛ فأُبْصِرَ بِهِ النّاسَ». قالَ: «فَمَسَحَهُ، فَرَدَّ اللّهُ إلَيْهِ بَصَرَهُ. قالَ: فأيُّ المالِ أحَبُّ إلَيْكَ؟ قالَ: الغَنَمُ. فأُعْطِيَ شاةً والِداً.

فأُنْتِجَ هٰذانِ، وَوَلَّدَ هٰذا». قالَ: «فَكانَ لِهٰذا وادٍ مِنَ الإبِلِ، ولِهٰذا وادٍ مِنَ البَقَرِ، ولِهٰذا وادٍ مِنَ الغَنَمِ».

قالَ: «ثُمَّ إنَّهُ أتَى الأبْرَصَ في صُورَتِهِ وهَيْئَتِهِ، فقالَ: رَجُلٌ مِسْكينٌ، قَدِ انْقَطَعَتْ بِيَ الحِبالُ في سَفَري؛ فَلا بَلاغَ لِيَ اليَوْمَ إلاّ باللّهِ عزَّ وجلَّ ثمَّ بِكَ، أسْألُكَ بالّذي أعْطاكَ اللَّوْنَ الحَسَنَ والجِلْدَ الحَسَنَ والمالَ بَعيراً أتَبَلَّغُ عَلَيْهِ في سَفَري. فقالَ: الحُقوقُ كَثيرَةٌ. فقالَ لَهُ: كَأنّي أعْرِفُكَ، ألَمْ تَكُنْ أبْرَصَ يَقْذَرُكَ النّاسُ؛ فَقيراً فأعْطاكَ اللّهُ؟ فقالَ: إنَّما وَرِثْتُ هٰذا المالَ كابِراً عَنْ كابِرٍ. فقالَ: إنْ كُنْتَ كاذِباً؛ فَصَيَّرَكَ اللّهُ إلى ما كُنْتَ».

قالَ: «وأتَى الأقْرَعَ في صُورَتِهِ وهَيْئَتِهِ، فقالَ لَهُ مِثْلَ ما قالَ لِهٰذا، ورَدَّ عَلَيْهِ مِثْلَ ما رَدَّ على هٰذا، فقالَ: إنْ كُنْتَ كاذِباً، فَصَيَّرَكَ اللّهُ

إلى ما كُنتَ».

قالَ: «وأتى الأعمى في صُورَتِهِ وهَيئَتِهِ، فقالَ لهُ: رَجُلٌ مِسكينٌ وابنُ سَبيلٍ، انقَطَعَت بِيَ الحِبالُ في سَفَري؛ فَلا بَلاغَ لِيَ اليَومَ إلاَّ بِاللهِ ثُمَّ بِكَ، أسألُكَ بِالَّذي رَدَّ عَلَيكَ بَصَرَكَ شاةً أتَبَلَّغُ بِها في سَفَري. فقالَ: قد كُنتُ أعمى، فرَدَّ اللهُ إلَيَّ بَصَري؛ فخُذ ما شِئتَ، ودَع ما شِئتَ، فواللهِ؛ لا أجهَدُكَ اليَومَ شَيئاً أخَذتَهُ للهِ عزَّ وجلَّ. فقالَ: أمسِكْ مالَكَ؛ فإنَّما ابتُلِيتُم؛ فقَدْ رُضِيَ عَنكَ وسُخِطَ على صاحِبَيكَ».

O ISKUŠENJU DUNJALUKOM I ŠTA DA URADI S NJIM

2083. Ebu Hurejre, ﷺ, priča da je čuo Allahovog Poslanika, ﷺ, kada je rekao: ***Allah Uzvišeni je htio da iskuša trojicu ljudi iz Benu-Israila; jedan je bio gubavac, drugi ćelavac, a treći slijep, pa im je poslao jednog meleka. Melek je došao gubavcu i upitao ga: Šta bi ti najviše želio? Najviše bih želio imati lijepu kožu, lijep ten, i da se oslobodim ovoga zbog čega se svijet zgražava na mene, odgovori on.***

Melek ga potrlja, te s njega sva guba spade, i dobi lijepu kožu i lijep ten. Zatim ga melek upita: **Kakav ti je imetak najdraži?**

Deve ili krave (prenosilac Ishak se ne sjeća tačno da li gubavac ili ćelavac; jedan od njih je rekao deve a drugi krave), ***reče on.***

A Allah mu tada dade jednu steonu devu, a melek mu reče: **Allah ti dao berićet u njoj!**

Zatim je melek otišao ćelavcu i upitao ga: **Šta bi najviše volio?**

Lijepu kosu, i da se oslobodim ovog zbog čega se svijet zgražava na mene, ***odgovori on. Melek ga potrlja, te mu bolest prođe i on dobi lijepu kosu. Melek ga upita:*** **Kakav bi imetak najviše volio?**

Krave, ***odgovori on.***

Pa mu je data steona krava, a melek reče: **Allah ti dao berićet u njoj!**

Zatim melek dođe slijepcu i reče mu: **Šta bi najviše želio imati?**

Da mi Allah vrati vid, kako bih ljude mogao gledati, *odgovori on. Melek ga potrlja i Allah mu vrati vid. Zatim ga upita:* Kakav bi imetak najviše volio?

Ovce, *odgovori on. Allah mu dade ovcu s janjetom.*

Kod prve dvojice deve i krave su se množile, a kod trećeg ovce su se janjile, pa je bivši gubavac imao punu dolinu deva, bivši ćelavac punu dolinu krava, a bivši slijepac punu dolinu ovaca.

Zatim melek dođe gubavcu u svom prijašnjem liku i obliku te mu reče: Ja sam čovjek bijednik i sve što sam imao za put sam potrošio, pa mi jedino ti, poslije Allaha, ﷻ, možeš pomoći, zato te molim, tako ti Onoga koji ti je dao tako lijepu kožu i ten i koji ti je dao tolike deve, da mi dadneš jednu devu, kako bih mogao nastaviti put.

On mu na to reče: Ja imam mnogo obaveza.

Melek mu reče: Kao da te ja odnekud znam, da ti nisi bio onaj gubavac, što se svijet zgražavao na njegov izgled i bijedu, pa ti je Allah podario zdravlje i bogatstvo?!

On mu tada odgovori: Naprotiv, ja sam ovo naslijedio od svojih predaka.

Melek mu tada reče: Ako si me slagao, neka te Allah povrati u stanje u kojem si bio.

Zatim je melek došao ćelavcu u svom prijašnjem liku i obliku i rekao mu kao što je rekao i gubavcu, a ovaj mu je uzvratio kao i prvi. Melek mu reče: Ako si me slagao, neka te Allah vrati u stanje u kojem si bio.

Potom je došao slijepcu u svom prijašnjem liku i obliku, i rekao mu: Ja sam siromašan čovjek i na putu sam i sve što sam imao za put sam potrošio. Meni danas ne može niko poslije Allaha pomoći do ti, pa te molim Onim Koji ti je podario tvoj vid da mi daš jednu ovcu, kako bih se njom pomogao na svom putu.

On mu odgovori: I ja sam bio slijep, pa mi je Allah Uzvišeni povratio vid; uzmi koliko hoćeš, a ostavi koliko hoćeš. Tako mi Allaha, ništa ti neću danas zabraniti da uzmeš, radi Uzvišenog Allaha.

Melek mu tada reče: Zadrži svoj imetak, vi ste bili samo iskušani. Allah je zadovoljan tobom, a rasrdio se na tvoja dva druga.

بابٌ في قِلَّةِ الدُّنيا، والصَّبْرِ عَنها وأَكْلِ وَرَقِ الشَّجَرِ

٢٠٨٤ ـ عن سعدِ بنِ أبي وقَّاصٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قال: واللَّهِ؛ إنِّي لأَوَّلُ رَجُلٍ مِن العَرَبِ رَمَى بِسَهْمٍ في سَبيلِ اللَّهِ، ولَقَدْ كُنَّا نَغزو مَعَ رسولِ اللَّهِ ﷺ، ما لَنا طَعامٌ نَأْكُلُهُ؛ إلاَّ وَرَقُ الحُبْلَةِ، وهٰذا السَّمُرُ، حتَّى إنَّ أَحَدَنا لَيَضَعُ كَما تَضَعُ الشَّاةُ، ثُمَّ أَصْبَحَتْ بَنو أَسَدٍ تُعَزِّرُني على الدِّينِ!! لقدْ خِبْتُ إذاً وضَلَّ عَمَلي.

O NEIMAŠTINI, STRPLJENJU U NJOJ I O JEDENJU LIŠĆA DRVEĆA

2084. Sa'd b. ebi Vekkas, ﵁, je rekao: *Tako mi Allaha, ja sam prvi Arap koji je bacio strijelu na Allahovom putu. Borili smo se skupa s Allahovim Poslanikom,* ﷺ, *i nismo imali hrane nego smo jeli lišće huble i semre*[1]. *Izmet nam je poslije velike nužde bio suh kao ovčiji. I pored toga, pripadnici plemena Benu Esed su me počeli optuživati za vjeru.*[2] *Ja bih u tom slučaju propao i moja djela bi bila uništena.*

[1] Pustinjska stabla. *Hubla* je vrsta bodljikavog stabla. (op. prev.).

[2] Neznalice su mu prigovarale da ne zna klanjati, to ga je primoralo da spominje svoje odlike. *El-Feth,* Ibn Hadžer. (op. prev.).

٢٠٨٥ - عَنْ خالدِ بن عُمَيرٍ العَدَوِيِّ؛ قال: خَطَبَنا عُتْبَةُ بنُ غَزْوانَ، فَحَمِدَ اللّهَ، وأَثْنى عَلَيْهِ، ثمَّ قال:

أَمَّا بَعْدُ؛ فإنَّ الدُّنيا قدْ آذَنَتْ بِصُرْمٍ، وَوَلَّتْ حَذَّاءَ، ولمْ يَبْقَ مِنْها إلاّ صُبابَةٌ كَصُبابَةِ الإِناءِ يَتَصابُّها صاحِبُها، وإنَّكمْ مُنْتَقِلونَ مِنْها إلى دارٍ لا زَوالَ لَها؛ فانْتَقِلوا بِخَيْرِ ما بِحَضْرَتِكُمْ؛ فإنَّهُ قدْ ذُكِرَ لَنا أنَّ الحَجَرَ يُلْقَى مِن شَفَةِ جَهَنَّمَ، فَيَهْوي فيها سَبْعينَ عاماً، لا يُدْرِكُ لَها قَعْراً، وواللّهِ؛ لَتُمْلأَنَّ، أَفَعَجِبْتُمْ؟!

ولَقَدْ ذُكِرَ لَنا أنَّ ما بَيْنَ مِصْراعَيْنِ مِن مَصاريعِ الجَنَّةِ مَسيرَةُ أَرْبَعينَ سَنَةً، ولَيَأْتِيَنَّ عَلَيْها يَوْمٌ وهُو كَظيظٌ مِن الزِّحامِ.

ولَقَدْ رَأَيْتُني سابِعَ سَبْعَةٍ معَ رسولِ اللّهِ ﷺ، ما لَنا طَعامٌ إلاّ وَرَقُ الشَّجَرِ، حتَّى قَرِحَتْ أَشْداقُنا، فالْتَقَطْتُ بُرْدَةً، فشَقَقْتُها بَيْني وبَيْنَ سَعْدِ بنِ مالِكٍ، فاتَّزَرْتُ بِنِصْفِها، واتَّزَرَ سَعْدٌ بِنِصْفِها؛ فما أَصْبَحَ اليَوْمَ مِنَّا أَحَدٌ إلاّ أَصْبَحَ أَميراً على مِصْرٍ مِن الأَمْصارِ، وإنِّي أَعوذُ باللّهِ أنْ أكونَ في نَفْسي عَظيماً وعِنْدَ اللّهِ صَغيراً.

وإنَّها لَمْ تَكُنْ نُبُوَّةٌ قَطُّ؛ إلاّ تَناسَخَتْ، حتَّى يَكونَ آخِرُ عاقِبَتِها مُلْكاً؛ فَسَتَخْبُرونَ وتُجَرِّبونَ الأُمَراءَ بَعْدَنا.

2085. Halid b. 'Umejr el-'Adevi je rekao: 'Utbe b. Gazvan nam je održao hutbu. Zahvalio Allahu i pohvalio Ga pa rekao: *A potom. Dunjaluk je već na izmaku i brzo ga nestaje. Od njega je ostalo toliko koliko vode na dnu posude koju njen vlasnik brzo popije. Vi ćete se preseliti s njega u vječnu kuću. Zato se preselite s najboljim što imate. Nama je rečeno da je kamen bačen s obale Džehennema pa je padao sedamdeset godina dok nije stigao do njegova dna. A tako mi Allaha, on će se napuniti. Zar se čudite?! Rečeno nam je također da je širina nekih džennetskih vrata koliko putovanje četrdeset godina. A doći će dan da će ona biti zakrčena od gužve.*

Bio sam sedmi s Allahovim Poslanikom, ﷺ, kada smo od hrane imali samo lišće drveća. Usne su nam od toga bile izranjavane. Uzeo sam ogrtač,

popolovio ga sa Sa'd b. Malikom[1]*, pa smo od te dvije polovice napravili donje ogrtače. Evo, danas je došao dan kada je svako od nas namjesnik u nekoj provinciji. Ja se utječem Alahu da se osjetim u svojoj duši velikim a kod Allaha budem mali i neznatan. Svako poslanstvo je postepeno mijenjano i završavalo kao vlast.*[2] *Vidjet ćete i iskusiti vladare poslije nas.*

بابٌ يَرْجِعُ عنِ المَيّتِ أهْلُهُ ومالُهُ ويَبْقى عَمَلُهُ

٢٠٨٦ - عن أنسِ بنِ مالِكٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «يَتْبَعُ المَيّتَ ثَلاثَةٌ، فيَرْجِعُ اثْنانِ، ويَبْقى واحِدٌ: يَتْبَعُهُ أهْلُهُ ومالُهُ وعَمَلُهُ، فيَرْجِعُ أهْلُهُ ومالُهُ، ويَبْقى عَمَلُهُ».

OD UMRLOG SE VRAĆAJU NJEGOVA PORODICA I IMETAK A OSTAJU NJEGOVA DJELA

2086. Enes b. Malik, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Umrlog prati troje. Dvoje se vraća a jedno ostaje. Prate ga njegova porodica, imetak i djela. Porodica i imetak se vraćaju, a njegova djela ostaju.***

بابٌ انْظُروا إلى مَنْ أسْفَلَ مِنْكُمْ

٢٠٨٧ - عنْ أبي هُريرةَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «انْظُروا إلى مَنْ أسْفَلَ مِنْكُمْ، ولا تَنْظُروا إلى مَنْ هُوَ فوْقَكُمْ؛ فهُوَ أجْدَرُ أنْ لا تَزْدَرُوا نِعْمَةَ اللّهِ (قال أبو مُعاوِيَةَ: عَلَيْكُمْ)».

GLEDAJTE U ONE KOJI SU ISPOD VAS

2087. Ebu Hurejre, ﷺ, veli da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Gledajte u one koji su ispod vas a ne gledajte one koji su iznad vas, jer***

[1] Sad b. Ebi Vekas. Nevevi. (op. prev.).

[2] Stanje ummeta i sam ummet se mijenjao. (op. prev.).

na taj način ćete bolje cijeniti Allahove blagodati. (Ebu Muavija kaže: *prema vama.*)

باب إِنَّ اللهَ يُحِبُّ العَبْدَ التَّقِيَّ الغَنِيَّ الخفِيَّ

٢٠٨٨ - عن عامرِ بنِ سَعْدٍ؛ قال: كانَ سعدُ بنُ أبي وَقَّاصٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ في إبلِهِ، فجاءَهُ ابْنُهُ عُمَرُ، فلَمَّا رآهُ سَعْدٌ؛ قالَ: أعوذُ باللهِ مِن شَرِّ هٰذا الرَّاكِبِ. فَنَزَلَ، فقالَ لَهُ: أَنَزَلْتَ في إِبِلِكَ وغَنَمِكَ وتَرَكْتَ النَّاسَ يَتَنازَعونَ المُلْكَ بَيْنَهُمْ؟! فضَرَبَ سَعْدٌ في صَدْرِهِ، فقالَ: اسْكُتْ، سَمِعْتُ رسولَ اللهِ ﷺ يقولُ: «إِنَّ اللهَ يُحِبُّ العَبْدَ التَّقِيَّ الغَنِيَّ الخفِيَّ».

ALLAH VOLI ROBA KOJI JE BOGOBOJAZAN, NEOVISAN I KOJI SE NE ISTIČE

2088. 'Amir b. S'ad je rekao: Sa'd b. ebi Vekkas, ﷺ, je bio kod svojih deva pa mu je došao njegov sin Omer. Kada ga je Sa'd vidio, rekao je: *Utječem se Allahu od zla ovog jahača.*

Kada je sjahao, rekao je: *Došao si kod svojih deva i ovaca a ostavio si ljude da se prepiru zbog vlasti.*

Sa'd ga je, potom, udario po prsima i rekao: *Šuti! Ja sam čuo Allahovog Poslanika, ﷺ, kada je rekao:* ***Allah, zaista, voli roba koji je bogobojazan, neovisan i koji se ne ističe.***

بابٌ مَنْ أَشْرك في عَمَلِهِ غيْرَ اللهِ سُبْحانَهُ

٢٠٨٩ - عـن أبـي هُـريـرة رضـيَ اللّـهُ عـنـهُ؛ قـالَ: قـالَ رسـولُ اللّهِ ﷺ: «قالَ اللّهُ تَبارَكَ وتَعالى: أنا أغنى الشُّرَكاءِ عنِ الشِّرْكِ، مَنْ عَمِلَ عَمَلاً أَشْرَكَ فيه مَعي غيْري؛ تَرَكْتُهُ وشِرْكَهُ».

KO U SVOM DJELU PRIDRUŽI, UZ ALLAHA, NEKOG DRUGOG

2089. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: *Uzvišeni je rekao:* **Meni su najmanje potrebni suparnici. Zato ko bude uradio neko djelo i u njemu pridružio sa Mnom nekog drugog, Ja ću ostaviti i njega i njegovo pridruživanje.**

بابُ مَنْ سَمَّعَ وراءى بِعَمَلِه

٢٠٩٠ - عـنِ ابـنِ عـبّـاسٍ رضـيَ اللّـهُ عـنـهُـما؛ قـالَ: قـالَ رسـولُ اللّهِ ﷺ: «مَنْ سَمَّعَ؛ سَمَّعَ اللّهُ بِهِ، ومَنْ راءى؛ راءى اللّهُ بِهِ».

KO BUDE RADIO NEKO DJELO DA BI SE ZA NJEGA ČULO I DA BI GA LJUDI VIDJELI

2090. Ibn 'Abbas, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Ko radi neko djelo da bi se čulo za njega, Allah će ga na Sudnjem danu razotkriti i osramotiti. A ko bude radio neko djelo i pretvarao se u njemu, Allah će ga na Sudnjem danu razotkriti i osramotiti.***

بابٌ المُتَكَلِّمُ بِالْكَلِمَةِ يَهْوِي بِها في النَّارِ

٢٠٩١ - عنْ أَبي هُرَيرةَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ أَنَّ رسولَ اللّهِ ﷺ قالَ:
«إِنَّ العَبْدَ لَيَتَكَلَّمُ بِالْكَلِمَةِ ما يَتَبَيَّنُ ما فيها؛ يَهْوِي بِها في النَّارِ أَبْعَدَ ما بَيْنَ المَشْرِقِ والمَغْرِبِ».

NEKO ĆE PROGOVORITI JEDNU RIJEČ KOJA ĆE GA BACITI U DŽEHENNEM

2091. Ebu Hurejre, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: *Čovjek može ponekada izreći neku riječ ne znajući šta je u njoj i da se zbog nje sroza u Džehennem dublje nego što je između istoka i zapada.*

بابٌ المُؤْمِنُ أَمْرُهُ خيرٌ كُلُّهُ

٢٠٩٢ - عنْ صُهَيْبٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللّهِ ﷺ:
«عَجَباً لأَمْرِ المُؤْمِنِ، إِنَّ أَمْرَهُ كُلَّهُ لَهُ خيرٌ، ولَيْسَ ذاكَ لأَحَدٍ إِلاَّ المُؤْمِنَ: إِنْ أَصابَتْهُ سَرَّاءُ؛ شَكَرَ؛ فكانَ خيراً لَهُ، وإِنْ أَصابَتْهُ ضَرَّاءُ؛ صَبَرَ، فكانَ خيراً لَهُ».

SVAKO VJERNIKOVO STANJE JE HAJR

2092. Suhejb, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: *Čudan li je slučaj s vjernikom? Sve što mu se desi za njega je dobro. A tako nije nikome osim vjerniku. Ako ga zadesi sreća, zahvali se pa dobije nagradu za to, a ako ga zadesi nesreća, strpi se pa ponovo dobije nagradu i za to.*

بابٌ في الصَّبْرِ على الدِّينِ عِنْدَ الابْتِلاءِ وقِصَّةُ أَصْحابِ الأُخْدودِ

٢٠٩٣ ـ عن صُهَيْبٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ أَنَّ رسولَ اللّهِ ﷺ قالَ:

«كانَ مَلِكٌ فيمَنْ كانَ قَبْلَكُمْ، وكانَ لَهُ ساحِرٌ، فلَمَّا كَبِرَ؛ قالَ لِلْمَلِكِ: إِنِّي قد كَبِرْتُ؛ فابْعَثْ إِلَيَّ غُلاماً؛ أُعَلِّمْهُ السِّحْرَ. فَبَعَثَ إِلَيْهِ غُلاماً يُعَلِّمُهُ، فكانَ في طَرِيقِهِ إِذا سَلَكَ راهِبٌ، فقَعَدَ إِلَيْهِ، وسَمِعَ كَلامَهُ، فأَعْجَبَهُ، فكانَ إِذا أَتى السَّاحِرَ؛ مَرَّ بِالرَّاهِبِ، وقَعَدَ إِلَيْهِ، فإِذا أَتى السَّاحِرَ؛ ضَرَبَهُ، فَشَكا ذٰلِكَ إِلى الرَّاهِبِ، فقالَ: إِذا خَشِيتَ السَّاحِرَ؛ فَقُلْ: حَبَسَنِي أَهْلِي، وإِذا خَشِيتَ أَهْلَكَ؛ فَقُلْ: حَبَسَنِي السَّاحِرُ.

فَبَيْنَما هُو كَذٰلِكَ؛ إِذْ أَتى على دابَّةٍ عظيمةٍ، قد حَبَسَتِ النَّاسَ، فقالَ: اليَوْمَ أَعْلَمُ: آلسَّاحِرُ أَفْضَلُ أَم الرَّاهِبُ أَفْضَلُ؟ فَأَخَذَ حَجَراً، فقالَ: اللهُمَّ! إِنْ كانَ أَمْرُ الرَّاهِبِ أَحَبَّ إِلَيْكَ مِن أَمْرِ السَّاحِرِ؛ فاقْتُلْ هٰذِهِ الدَّابَّةَ حتَّى يَمْضِيَ النَّاسُ. فَرَماها، فَقَتَلَها، ومَضى النَّاسُ.

فأَتى الرَّاهِبَ، فأَخْبَرَهُ، فقالَ لهُ الرَّاهِبُ: أَيْ بُنَيَّ! أَنْتَ اليَوْمَ أَفْضَلُ مِنِّي، قَدْ بَلَغَ مِن أَمْرِكَ ما أَرى، وإِنَّكَ سَتُبْتَلى، فإِنِ ابْتُلِيتَ؛ فَلا تَدُلَّ عَلَيَّ.

وكانَ الغُلامُ يُبْرِئُ الأَكْمَهَ والأَبْرَصَ ويُداوِي النَّاسَ مِن سائِرِ الأَدْواءِ، فَسَمِعَ جَلِيسٌ لِلْمَلِكِ كانَ قَدْ عَمِيَ، فأَتاهُ بِهَدايا كَثِيرَةٍ، فقالَ: ما هاهُنا لكَ أَجْمَعُ إِنْ أَنْتَ شَفَيْتَنِي. قالَ: إِنِّي لا أَشْفِي أَحَداً، إِنَّما يَشْفِي اللّهُ عزَّ وجلَّ، فإِنْ أَنْتَ آمَنْتَ بِاللّهِ؛ دَعَوْتُ اللّهَ عزَّ وجلَّ، فَشَفاكَ. فآمَنَ بِاللّهِ، فَشَفاهُ اللّهُ عزَّ وجلَّ.

فأَتى المَلِكَ، فجَلَسَ إِلَيْهِ كما كانَ يَجْلِسُ، فقالَ لَهُ المَلِكُ: مَنْ رَدَّ عَلَيْكَ بَصَرَكَ؟ قالَ: رَبِّي. قالَ: ولَكَ رَبٌّ غَيْرِي؟! قالَ: رَبِّي وَرَبُّكَ اللّهُ. فأَخَذَهُ، فلَمْ يَزَلْ يُعَذِّبُهُ حتَّى دَلَّ على الغُلامِ.

فَجِيءَ بِالغُلامِ، فقالَ لَهُ المَلِكُ: أَيْ بُنَيَّ! قَدْ بَلَغَ مِن سِحْرِكَ ما تُبْرِئُ الأَكْمَهَ والأَبْرَصَ وتَفْعَلُ وتَفْعَلُ؟ فقالَ: إِنِّي لا أَشْفِي أَحَداً، وإِنَّما يَشْفِي اللّهُ عزَّ وجلَّ. فأَخَذَهُ، فَلَمْ يَزَلْ يُعَذِّبُهُ حتَّى دَلَّ على الرَّاهِبِ.

فَجِيءَ بِالرَّاهِبِ، فَقِيلَ لَهُ: ارْجِعْ عَنْ دِينِكَ! فَأَبَى، فَدَعَا بِالمِئْشَارِ، فَوَضَعَ المِئْشَارَ فِي مَفْرِقِ رَأْسِهِ، فَشَقَّهُ حَتَّى وَقَعَ شِقَّاهُ.

ثُمَّ جِيءَ بِجَلِيسِ المَلِكِ، فَقِيلَ لَهُ: ارْجِعْ عَنْ دِينِكَ! فَأَبَى، فَوَضَعَ المِئْشَارَ فِي مَفْرِقِ رَأْسِهِ، فَشَقَّهُ بِهِ حَتَّى وَقَعَ شِقَّاهُ.

ثُمَّ جِيءَ بِالغُلَامِ، فَقِيلَ لَهُ: ارْجِعْ عَنْ دِينِكَ. فَأَبَى.

فَدَفَعَهُ إِلَى نَفَرٍ مِنْ أَصْحَابِهِ، فَقَالَ: اذْهَبُوا بِهِ إِلَى جَبَلِ كَذَا وَكَذَا، فَاصْعَدُوا بِهِ الجَبَلَ، فَإِذَا بَلَغْتُمْ ذِرْوَتَهُ، فَإِنْ رَجَعَ عَنْ دِينِهِ، وَإِلاَّ فَاطْرَحُوهُ. فَذَهَبُوا بِهِ، فَصَعِدُوا بِهِ الجَبَلَ، فَقَالَ: اللَّهُمَّ اكْفِنِيهِمْ بِمَا شِئْتَ. فَرَجَفَ بِهِمُ الجَبَلُ، فَسَقَطُوا، وَجَاءَ يَمْشِي إِلَى المَلِكِ، فَقَالَ لَهُ المَلِكُ: مَا فَعَلَ أَصْحَابُكَ؟! قَالَ: كَفَانِيهِمُ اللَّهُ.

فَدَفَعَهُ إِلَى نَفَرٍ مِنْ أَصْحَابِهِ، فَقَالَ: اذْهَبُوا بِهِ؛ فَاحْمِلُوهُ فِي قُرْقُورٍ، فَتَوَسَّطُوا بِهِ البَحْرَ، فَإِنْ رَجَعَ عَنْ دِينِهِ، وَإِلاَّ فَاقْذِفُوهُ، فَذَهَبُوا بِهِ، فَقَالَ: اللَّهُمَّ اكْفِنِيهِمْ بِمَا شِئْتَ. فَانْكَفَأَتْ بِهِمُ السَّفِينَةُ، فَغَرِقُوا، وَجَاءَ يَمْشِي إِلَى المَلِكِ، فَقَالَ لَهُ المَلِكُ: مَا فَعَلَ أَصْحَابُكَ؟! فَقَالَ: كَفَانِيهِمُ اللَّهُ.

فَقَالَ لِلْمَلِكِ: إِنَّكَ لَسْتَ بِقَاتِلِي حَتَّى تَفْعَلَ مَا آمُرُكَ بِهِ. قَالَ: وَمَا هُوَ؟ قَالَ: تَجْمَعُ النَّاسَ فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ، وَتَصْلُبُنِي عَلَى جِذْعٍ، ثُمَّ خُذْ سَهْماً مِنْ كِنَانَتِي، ثُمَّ ضَعِ السَّهْمَ فِي كَبِدِ القَوْسِ، ثُمَّ قُلْ: بِسْمِ اللَّهِ رَبِّ الغُلَامِ، ثُمَّ ارْمِنِي؛ فَإِنَّكَ إِذَا فَعَلْتَ ذَلِكَ؛ قَتَلْتَنِي.

فَجَمَعَ النَّاسَ فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ، وَصَلَبَهُ عَلَى جِذْعٍ، ثُمَّ أَخَذَ سَهْماً مِنْ كِنَانَتِهِ، ثُمَّ وَضَعَ السَّهْمَ فِي كَبِدِ القَوْسِ، ثُمَّ قَالَ: بِسْمِ اللَّهِ رَبِّ الغُلَامِ، ثُمَّ رَمَاهُ، فَوَقَعَ السَّهْمُ فِي صُدْغِهِ، فَوَضَعَ يَدَهُ فِي صُدْغِهِ فِي مَوْضِعِ السَّهْمِ، فَمَاتَ.

فَقَالَ النَّاسُ: آمَنَّا بِرَبِّ الغُلَامِ، آمَنَّا بِرَبِّ الغُلَامِ، آمَنَّا بِرَبِّ الغُلَامِ.

فَأُتِيَ المَلِكُ، فَقِيلَ لَهُ: أَرَأَيْتَ مَا كُنْتَ تَحْذَرُ؟ قَدْ وَاللَّهِ نَزَلَ بِكَ حَذَرُكَ، قَدْ آمَنَ النَّاسُ. فَأَمَرَ بِالأُخْدُودِ بِأَفْوَاهِ السِّكَكِ، فَخُدَّتْ، وَأُضْرِمَ النِّيرَانُ، وَقَالَ: مَنْ لَمْ يَرْجِعْ عَنْ دِينِهِ؛ فَأَحْمُوهُ فِيهَا (أَوْ قِيلَ لَهُ: اقْتَحِمْ).

فَفَعَلُوا، حَتَّى جَاءَتِ امْرَأَةٌ، ومَعَها صَبِيٌّ لَها، فَتَقاعَسَتْ أَنْ تَقَعَ فِيْها، فَقالَ لَها الغُلامُ: يا أُمَّهْ! اصْبِرِي؛ فإِنَّكِ على الحَقِّ».

O STRPLJENJU U VJERI PRILIKOM ISKUŠENJA; KAZIVANJE O VLASNICIMA ROVOVA

2093. Suhejb, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: *Živio je u davna vremena jedan kralj koji je imao sihirbaza.*

Kada je sihirbaz ostario, reče kralju: Ja sam ostario, zato mi nađi dječaka da ga poučim sihru.

Poslao mu je dječaka da ga poučava, ali je dječak na putu sreo jednog pobožnog učenjaka kod koga je odsjeo i čuo od njega govor koji ga je zadivio. Tako je činio uvijek kada bi odlazio sihirbazu.

Kada bi došao kod sihirbaza, on bi ga udario, našto se on žalio učenjaku, pa mu ovaj reče: Kada se pobojiš sihirbaza, kaži mu da te je zadržala porodica, a kada se pobojiš porodice, reci zadržao me sihirbaz.

Tako je redovno činio dok ne srete na putu veliku životinju koja se ispriječila da ljudi ne mogu prolaziti, pa reče: Danas ću znati je li bolji sihirbaz ili pobožnjak.

Uzeo je kamen i rekao: Allahu moj, ako je učenjak draži Tebi od sihirbaza, ubij ovu životinju kako bi ljudi mogli prolaziti!

On se baci na nju i ubi je, pa ljudi prođoše. On ode kod pobožnjaka i obavijesti ga šta je učinio, pa pobožnjak reče: Moj sinko, ti si danas bolji od mene. Dostigao si ono što vidim, ti ćeš zasigurno biti iskušavan, zato, ako te budu mučili, nemoj me otkriti.

Dječak je iscjeljivao slijepe i gubave i liječio svijet od različitih bolesti. Za njegovu nadarenost čuo je kraljev savjetnik, inače slijepac, te ode kod njega s brojnim darovima i reče: Ovo što je ovdje, tebi pripada, ako me izliječiš.

Mladić reče: Ja ne liječim nikoga nego Allah, pa ako povjeruješ u Uzvišenog Allaha, uputit ću Mu dovu i izliječit će te.

Kraljev savjetnik povjerova u Allaha, pa ga Allah izliječi. Zatim je došao kod kralja i sjeo pored njega, kako je činio i ranije, a kralj ga upita: Ko ti povrati vid?

Reče: Moj Gospodar.

On Upita: Zar ti imaš gospodara osim mene?

Reče: Moj i tvoj Gospodar je Allah.

Potom ga je kralj uhapsio i nije prestao da ga muči dok mu nije rekao za dječaka.

Zatim su dječaka doveli, pa mu kralj reče: Sinčiću, tvoja vještina u sihirbastvu dostigla je visok nivo. Ti liječiš slijepe i gubave i činiš još mnogo toga.

Dječak reče: Ja ne liječim nikoga, nego Allah, ﷻ, liječi. *Vladar je i njega uhapsio i nije prestao da ga muči dok nije otkrio pobožnjaka. Doveden je pobožnjak, pa mu je rečeno:* Napusti svoju vjeru, *a on odbi, pa vladar naredi da donesu testeru, zatim je staviše na sredinu njegove glave i raspiliše je dok ne spadoše obje polutke.*

Zatim je doveden kraljev savjetnik i bi mu rečeno: Napusti svoju vjeru, *ali i on odbi; i njemu je stavljena testera na sredinu glave i raspiliše je njome dok ne spadoše obje polutke.*

Zatim je doveden dječak i bi mu rečeno: Napusti svoju vjeru, *ali on odbi, pa ga predade skupini svojih sluga i kralj reče:* Idite s njim na to i to brdo i popnite se s njim na vrh. Kada stignete gore, tražite da napusti svoju vjeru. Ako prihvati, u redu je, ali ako odbije, bacite ga s vrha!

Otišli su i popeli se s njim na brdo, pa dječak reče: Allahu moj, zaštiti me od njih čime hoćeš.

Pod njima se zatrese brdo i popadaše u provaliju.

Dječak se vrati kralju a on ga upita: Šta je bilo s tvojom družinom?

Dječak reče: Allah me zaštitio od njih.

Predao ga je drugoj grupi i rekao: Idite s njim i ukrcajte ga u čamac. Otplovite s njim nasred mora. Ako napusti svoju vjeru, dobro i jest, a ako ne, bacite ga!

Otplovili su s njim i on reče: Allahu moj, zaštiti me od njih čime hoćeš.

Prevrnu se čamac, pa se potopiše, a on se vrati kralju, pa ga kralj upita: Šta se desilo sa slugama?

Reče: Allah Uzvišeni me od njih zaštitio.

Zatim se on obrati kralju: Ti me nećeš moći ubiti dok ne uradiš što ću ti narediti.

On upita: Šta je to?

Reče: Skupi ljude u jednu dolinu, zatim me razapni na jedno stablo, potom uzmi strijelu iz mog tobolca, pa stavi strijelu na tetivu luka i reci: U ime Allaha, mladićeva Gospodara, pa odapni strijelu ne mene. Ako to uradiš, moći ćeš me ubiti.

Sakupio je ljude u jednu dolinu, razapeo dječaka na stablo, uzeo strijelu iz njegova tobolca, zatim je stavi na tetivu i reče: U ime Allaha, mladićeva Gospodara, *i odape strijelu koja ga pogodi u sljepoočnicu. Dječak stavi ruku na sljepoočnicu – mjesto gdje ga je pogodila strijela i umrije, a ljudi povikaše:* Vjerujemo u Gospodara dječakova! Vjerujemo u Gospodara dječakova! Vjerujemo u Gospodara dječakova!

Došli su kralju i rekoše mu: Vidiš, ono čega si se ti pribojavao, tako nam Allaha, desi se. *Povjerovao narod u Allaha.*

Kralj naredi da se iskopaju rovovi duž puta, pa su iskopani.[1] *Potom naredi da se naloži u njima vatra, a on reče:* Ko ne odustane od svoje vjere, bacite ga u nju, ili će mu biti rečeno: Skoči sam! *Pa učiniše tako.*[2] *Kada na red dođe jedna žena sa svojim dojenčetom, zastade bojeći se da ne padne u vatru. Dječak joj reče:* Majčice, budi strpljiva, jer ti si, zaista, na istini.

---

[1] Kazivanje o njima spomenuto je u Kur'anu, u suri *El-Burudž.* (op. prev.).

[2] Ahmed je dodao: ***Preskakali su jedni preko drugih i gurali jedni druge.*** 6/18. Lanac prenosilaca odgovara Muslimovim uslovima.

كِتابُ فَضائِلِ القُرْآنِ

POGLAVLJE O ODLIKAMA KUR'ANA

بابٌ في فاتِحَةِ الكِتابِ

٢٠٩٤ ـ عنِ ابنِ عبَّاسٍ رضيَ اللّهُ عنهُما؛ قالَ: بَيْنَما جِبْريلُ قاعِدٌ عِنْدَ النبيِّ ﷺ؛ سَمِعَ نَقيضاً مِن فَوْقِهِ، فَرَفَعَ رَأْسَهُ، فقالَ: هٰذا بابٌ مِنَ السَّماءِ فُتِحَ اليَوْمَ، لَمْ يُفْتَحْ قَطُّ إلاَّ اليَوْمَ. فَنَزَلَ مِنْهُ مَلَكٌ، فَقالَ: هٰذا مَلَكٌ نَزَلَ إلى الأرْضِ، لَمْ يَنْزِلْ قَطُّ إلاَّ اليَوْمَ، فسَلَّمَ، وقالَ: أَبْشِرْ بِنورَيْنِ أُوتيتَهُما، لَمْ يُؤْتَهُما نَبيٌّ قَبْلَكَ: فاتِحَةُ الكِتابِ، وخَواتِيمُ سُورَةِ البَقَرَةِ، لَمْ تَقْرَأْ بِحَرْفٍ مِنْهُما إلاَّ أُعْطيتَهُ.

O FATIHI

2094. Ibn 'Abbas , ﷺ, je rekao: *Dok je Džibril sjedio kod Poslanika,* ﷺ, *čuo je neku škripu pa je podigao glavu i rekao:* ***To je od nebeskih vrata koja su se otvorila danas, a nikada se prije nisu otvorila. I kroz njih je prošao melek. Taj melek je sišao na Zemlju, a do danas nikada nije silazio na nju.***

Melek je došao, nazvao selam i rekao: **Raduj se dvama svjetlima koja nisu dana nijednom poslaniku prije tebe. To su: kur'anska** ***Fatiha*** **i završetak sure** ***El-Bekara.*** **Svaki harf koji proučiš iz njih bit će ti dat.**[1]

[1] Tj. dat će ti Allah za njega sevap i ono što sadrži od dova.

بابٌ في قِراءةِ القُرْآنِ وسُورةِ البَقَرةِ وآلِ عِمْرانَ

٢٠٩٥ ـ عنْ أبي أُمامَةَ الباهِليِّ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: سَمِعْتُ رسولَ اللّهِ ﷺ يقولُ: اقْرَؤوا القُرْآنَ؛ فإنَّهُ يأتي يوْمَ القِيامَةِ شَفيعاً لأصْحابِهِ. اقْرَؤوا الزَّهْراوَيْنِ؛ البَقَرَةَ وسُورَةَ آلِ عِمْرانَ؛ فإنَّهما يأْتِيانِ يَوْمَ القِيامَةِ كأنَّهما غَمامَتانِ (أوْ كأنَّهما غَيايَتانِ، أوْ كأنَّهما فِرْقانِ مِنْ طَيْرٍ صَوافَّ) تُحاجّانِ عَنْ أصْحابِهِما. اقْرَؤوا سُورَةَ البَقَرَةِ؛ فإنَّ أخْذَها بَرَكَةٌ، وتَرْكَها حَسْرَةٌ، ولا يَسْتَطيعُها البَطَلَةُ».

قالَ مُعاوِيَةُ: بَلَغَني أنَّ البَطَلَةَ: السَّحَرَةُ.

O UČENJU KUR'ANA I SURETIMA *EL-BEKARE* I *ALU IMRAN*

2095. Ebu Umame el-Bahili, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Učite Kur'an, jer će on na Sudnjem danu doći i posredovati za one koji su ga učili!***

Učite dva zehravejna (svjetla): **El-Bekaru** i ***Alu Imran. One će na Sudnjem danu doći u obliku dva oblaka, ili kao dvije sjenke, ili kao jata ptica sa raširenim krilima i štitit će one koji su ih učili.***

Učite suru* El-Bekara. *Njeno učenje je berićet a neučenje nesreća.

Muavija[1] je rekao: *Do mene je doprlo da nju ne trpe sihirbazi.*

[1] Ibnu Selam, jedan od prenosilaca ovog hadisa.

بابُ فَضْلِ آيَةِ الكُرْسِيِّ

٢٠٩٦ ـ عَنْ أُبَيِّ بنِ كَعْبٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «يا أبا المُنذِرِ! أتدري أيُّ آيةٍ مِن كِتابِ اللّهِ عزَّ وجلَّ مَعكَ أعظمُ؟». قالَ: قُلْتُ: اللّهُ ورسولُهُ أعلَمُ. قالَ: «يا أبا المُنذِرِ! أتدري أيُّ آيةٍ مِن كِتابِ اللّهِ عزَّ وجلَّ مَعَكَ أعظمُ؟». قالَ: قُلْتُ: ﴿ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ٱلْحَىُّ ٱلْقَيُّومُ﴾ [البقرة: ٢٥٥]. قالَ: فضَرَبَ في صَدْري، وقالَ: «لِيَهْنِكَ العِلْمُ يا أبا المُنذِرِ».

ODLIKE AJETU-L-KURSIJJE

2096. Ubejj b. Ka'b, ﵁, veli da ga je Allahov Poslanik, ﷺ, upitao: ***Ebu Munzire, znaš li koji je ajet u Kur'anu najveličanstveniji?***

Rekao sam: *Allah i Njegov Poslanik to najbolje znaju.*

Upitao je: ***Ebu Munzire, znaš li koji je ajet u Kur'anu najveličanstveniji?*** Rekao sam:

ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ٱلْحَىُّ ٱلْقَيُّومُ

Allahu la ilahe illa Huve-l-hajju-l-kajjum... [1]

---

[1] Ajet u potpunosti glasi:

ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ٱلْحَىُّ ٱلْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُۥ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ لَّهُۥ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ مَن ذَا ٱلَّذِى يَشْفَعُ عِندَهُۥٓ إِلَّا بِإِذْنِهِۦ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَىْءٍ مِّنْ عِلْمِهِۦٓ إِلَّا بِمَا شَآءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ وَلَا يَـُٔودُهُۥ حِفْظُهُمَا وَهُوَ ٱلْعَلِىُّ ٱلْعَظِيمُ ﴿٢٥٥﴾

Allah je, nema boga osim Njega, Živi i Samoopstojeći Održavatelj! Ne obuzima Ga ni drijemež ni san! Njegovo je ono što je na nebesima i na Zemlji! Ko se može pred Njim zauzimati bez Njegovog dopuštenja?! On zna šta je bilo prije i šta će biti poslije njih i oni ne mogu obuhvatiti od Njegovoga znanja osim koliko On želi! Njegova Kursija obuhvaća i nebesa i Zemlju i Njemu nije teško održavati ih! On je Svevišnji i Veličanstveni! *El-Bekare, 255.*

Udario me je po prsima i rekao: *Prijatno ti znanje, Ebu Munzire.*

باب في خواتيم سورة البقرة

٢٠٩٧ ـ عن أبي مسعود رضي الله عنه؛ قال: قال رسول الله ﷺ: «من قرأ هاتين الآيتين من آخر سورة البقرة في ليلة؛ كفتاه».

O ZADNJIM AJETIMA SURE *EL-BEKARE*

2097. Ebu Mes'ud, ؓ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Ko prouči noću dva posljednja ajeta iz sure*** **El-Bekare** ***bit će mu zaštita.***

باب فضل سورة الكهف

٢٠٩٨ ـ عن أبي الدرداء رضي الله عنه؛ أن نبي الله ﷺ قال: «من حفظ عشر آيات من أول سورة الكهف؛ عصم من فتنة الدجال».

وفي رواية: «من آخر الكهف».

ODLIKE SURE *EL-KEHF*

2098. Ebu ed-Derda, ؓ, veli da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Ko nauči prvih deset ajeta sure El-Kehf bit će sačuvan od Dedždžalove smutnje.***

U drugoj predaji se kaže: ***Skraja sure El-Kehf.***[1]

---

[1] Ovaj hadis prenosi Katade sa svojim lancem prenosilaca do Ebu Derdaa. Od Katade ga prenose trojica, po Muslimu: Hišam ed-Dustuvai, Hemmam i Šu'be. Prva dvojica prenijeli su: ***Sprva,*** a Šu'be: ***Skraja.*** Prvo je, vjerovatno i ispravnije zbog toga što su to prenijela dvojica vjerodostojnih prenosilaca.

باب فضل قراءة ﴿قُلْ هُوَ ٱللَّهُ أَحَدٌ ۝١﴾

٢٠٩٩ ـ عن أبي الدَّرْداءِ رضيَ اللّهُ عنهُ، عنِ النبيِّ ﷺ: قالَ: «أيَعْجِزُ أحَدُكُمْ أنْ يَقْرَأَ في لَيلَةٍ ثُلُثَ القُرْآنِ؟» قالُوا: وكَيْفَ يَقْرأُ ثُلُثَ القُرْآنِ؟! قالَ: ﴿قُلْ هُوَ ٱللَّهُ أَحَدٌ ۝١﴾ تَعْدِلُ ثُلُثَ القُرْآنِ».

VRIJEDNOST UČENJA SURE *IHLAS*

2099. Ebu-d-Derda', ؓ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Zar ne može neko od vas da za jednu noć prouči trećinu Kur'ana?***

Upitali su: *Kako će proučiti za noć trećinu Kur'ana?*

Rekao je: ***Kul huvallahu ehad*** (Ihlas) ***je kao trećina Kur'ana.***

٢١٠٠ ـ عنْ عائشةَ رضيَ اللّهُ عنها؛ أنَّ رسولَ اللّهِ ﷺ بَعَثَ رَجُلاً على سَرِيَّةٍ، وكانَ يَقْرَأُ لأَصْحابِهِ في صَلاتِهِمْ، بـ ﴿قُلْ هُوَ ٱللَّهُ أَحَدٌ ۝١﴾، فلَمَّا رَجَعوا؛ ذَكَروا ذٰلِكَ لِرسولِ اللّهِ ﷺ، فقالَ: «سَلوهُ: لأيِّ شَيْءٍ صَنَعَ ذٰلِكَ؟». فَسَألوهُ؟ فقالَ: لأَنَّها صِفَةُ الرَّحْمٰنِ؛ فأنا أُحِبُّ أنْ أَقْرَأَ بِهَا. فقالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «أخْبِروهُ أنَّ اللّهَ يُحِبُّهُ».

2100. Aiša, ؓ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, odredio nekog čovjeka za emira nekoj izvidnici. U namazu bi završavao učenje surom *Ihlas.*[1]

Kada su se vratili, to su ispričali Allahovom Poslaniku. Rekao im je da ga upitaju zbog čega je to radio.

Kada su ga upitali, rekao je: *U njoj su sadržana svojstva Milostivog i zato volim da je učim.*

Allahov Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Recite mu da i njega Allah voli.***

---

[1] Ibnu Dekik el-I'd je rekao: *Hadis ukazuje da je osim sure* Ihlas *učio i drugu suru na svakom rekjatu. Tako se čini iz hadisa. Postoji mogućnost da je surom* Ihlas *završavao učenje u namazu tj. na zadnjem rekjatu. Na osnovu prvog tumačenja, dozvoljeno je učiti dvije sure na jednom rekjatu. El-Feth,* IbnHadžer, 15/305. (op. prev.).

باب فَضْلُ قِراءَةِ المُعَوِّذَتَيْنِ

٢١٠١ ـ عن عقبة بن عامر رضي الله عنه؛ قال: قال رسولُ اللهِ ﷺ: «أَلَمْ تَرَ آياتٍ أُنزِلَتْ هٰذِهِ اللَّيلةَ لَمْ يُرَ مِثْلُهُنَّ قَطُّ: ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ ٱلْفَلَقِ ۝١﴾ و﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ ٱلنَّاسِ ۝١﴾».

O ODLIKAMA UČENJA MU'AVVIZETEJNI: *EL-FELEK I EN-NAS*

2101. 'Ukbe b. 'Amir, ﵁, pripovijeda da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Zar nisi vidio ajete koji su objavljeni ove noći a slični njima još nikada nisu objavljeni:* Kul e'uzu bi Rabbi-l-felek** (El-Felek) **i Kul e'uzu bi Rabbi-n-nas** (En-Nas).

باب مَنْ يُرْفَعُ بِالقُرْآنِ

٢١٠٢ ـ عن عامرِ بنِ واثِلَةَ؛ أنَّ نافِعَ بنَ عبدِ الحارِثِ لَقِيَ عُمَرَ بِعُسْفانَ، وكانَ عُمَرُ رضيَ اللهُ عنهُ يَسْتَعْمِلُهُ على مَكَّةَ، فقالَ: مَنِ استَعْمَلْتَ على أَهْلِ الوادِي؟ فقالَ: ابنَ أَبْزى. قالَ: ومَنِ ابنُ أَبْزى؟ قالَ: مَوْلًى مِن مَوالِينا. قالَ: فاسْتَخْلَفْتَ عَلَيْهِمْ مَوْلًى؟! قالَ: إِنَّهُ قارِئٌ لِكِتابِ اللهِ عزَّ وجلَّ، وإِنَّهُ عالِمٌ بِالفَرائِضِ. قالَ عُمَرُ رضيَ اللهُ عنهُ: أَمَا إِنَّ نَبِيَّكُمْ ﷺ قد قالَ: «إِنَّ اللهَ يَرْفَعُ بِهٰذَا الكِتابِ أَقْواماً ويَضَعُ بِهِ آخَرِينَ».

ALLAH, ﷻ, UZDIŽE ONE KOJI UČE KUR'AN

2102. 'Amir b. Vasile prenosi da je Nafi' b. Abdulharis sreo Omera u Usfanu[1], a Omer, ﵁, je njega postavio za namjesnika Mekke. Omer ga je upitao: *Koga si postavio za zamjenika stanovnicima ove doline* (Mekke)*?*

Rekao je: *Ibn Ebzija.*

Upitao je: *A ko je Ibn Ebzi?*

[1] Mjesto između Mekke i Medine. (op. prev.).

Rekao je: *Jedan od naših oslobođenih robova.*

Rekao je: *Njima si postavio za zamjenika oslobođenog roba?!*

Nafi' je rekao: *On uči Kur'an i poznaje nasljedno pravo.*

Omer je tada rekao: *Vaš Poslanik, ﷺ, je rekao:* ***Allah, uistinu, ovom Knjigom uzdiže neke ljude a ponižava druge.***

باب فَضْلُ تَعْلِيمِ القُرْآنِ

٢١٠٣ ـ عن عُقْبَةَ بنِ عامرٍ رضيَ اللهُ عنهُ؛ قالَ: خرجَ رسولُ اللهِ ﷺ ونحنُ في الصُّفَّةِ؛ فقالَ: «أَيُّكُمْ يُحِبُّ أَنْ يَغْدُوَ كُلَّ يَوْمٍ إِلى بُطْحانَ أَوْ إِلى العَقيقِ، فيأْتيَ مِنْهُ بِناقَتَيْنِ كَوْماوَيْنِ، في غَيْرِ إِثْمٍ ولا قَطْعِ رَحِمٍ؟». فَقُلْنا: يا رسولَ اللهِ! كُلُّنا يُحِبُّ ذٰلكَ. قالَ: «أَفَلا يَغْدو أَحَدُكُمْ إِلى المَسْجِدِ، فَيَعْلَمَ (أَوْ: يَقْرَأَ) آيَتَيْنِ مِن كِتابِ اللهِ خَيْرٌ لَهُ مِن ناقَتَيْنِ، وثَلاثٌ خَيْرٌ لَهُ مِن ثَلاثٍ، وأَرْبَعٌ خَيْرٌ لَهُ مِن أَرْبَعٍ، ومِنْ أَعْدادِهِنَّ مِنَ الإِبِلِ».

O NAGRADAMA ZA UČENJE KUR'ANA

2103. 'Ukbe b. 'Amir, ؓ, je rekao: Allahov Poslanik, ﷺ, je izišao dok smo bili na sofama džamije i rekao: ***Ko bi od vas volio svaki dan poraniti i otići do Buthana ili Akika i dovesti s njih dvije velikogrbe deve na halal način i bez kidanja rodbinske veze?***

Odgovorili su: *Allahov Poslaniče, svi bismo to voljeli.*

Rekao je: ***Zašto neko od vas ne porani u džamiju i razumije ili prouči dva ajeta iz Allahove Knjige, pa će mu to biti bolje od dvije deve. A tri ajeta su bolja od tri deve. Četiri ajeta su bolja od četiri deve. Koliko ajeta, toliko deva.***

بابُ مَثَلِ مَنْ يَقرَأُ القُرْآنَ ومَنْ لا يَقرَؤُهُ

٢١٠٤ - عنْ أبي مُوسى الأَشْعَرِيِّ رضيَ اللّه عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «مَثَلُ المُؤمِنِ الّذي يَقرَأُ القُرْآنَ مَثَلُ الأُتْرُجَّةِ؛ رِيحُها طَيِّبٌ، وطَعمُها طَيِّبٌ. ومَثَلُ المُؤمِنِ الّذي لا يَقرَأُ القُرْآنَ مَثَلُ التَّمْرَةِ؛ لا رِيحَ لَها، وطَعْمُها حُلْوٌ. ومَثَلُ المُنافِقِ الّذي يَقرَأُ القُرْآنَ مَثَلُ الرَّيْحانَةِ؛ رِيحُها طَيِّبٌ، وطَعْمُها مُرٌّ. ومَثَلُ المُنافِقِ الّذي لا يَقرَأُ القُرْآنَ كَمَثَلِ الحَنْظَلَةِ؛ لَيسَ لَها رِيحٌ، وطَعْمُها مُرٌّ».

PRIMJER ONOGA KOJI UČI I ONOGA KOJI NE UČI KUR'AN

2104. Ebu Musa el-Eš'ari, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Vjernik koji uči Kur'an je kao pomorandža: ima lijep miris a i okus, a vjernik koji ne uči Kur'an je kao hurma: nema mirisa a okus joj je sladak.***

Munafik koji uči Kur'an je kao bosiljak, ima lijep miris a okus mu je gorak, a munafik koji ne uči Kur'an je kao gorka divlja tikvica, nema mirisa a okus joj je gorak.

بابٌ في الماهِرِ بِالقُرْآنِ والّذي يَشتَدُّ عَلَيهِ

٢١٠٥ - عنْ عائِشَةَ رضيَ اللّه عنها؛ قالَتْ: قالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «الماهِرُ بِالقُرْآنِ مَعَ السَّفَرَةِ الكِرامِ البَرَرَةِ، والّذي يَقرَأُ القُرْآنَ ويَتَتَعْتَعُ فيهِ، وهُوَ عَلَيهِ شاقٌّ، لَهُ أجْرانِ».

O ONOME KO DOBRO UČI KUR'AN I ONOME KOME TO TEŠKO IDE

2105. Aiša, ﵂, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Onaj ko dobro uči Kur'an bit će u društvu s melekima časnim i čestitim, a ko ga uči zamuckujući[1] i s poteškoćom imat će dvije nagrade.***

[1] Zbog slabog pamćenja, ili poteškoća s jezikom. Dobit će dvije nagrade, jednu za učenje, a drugu za poteškoću pri učenju.

بابُ تنزُّلِ السَّكينةِ لِقِراءةِ القُرآنِ

٢١٠٦ - عنِ البَراءِ رضيَ اللهُ عنهُ؛ قالَ: كانَ رَجلٌ يقرأُ سُورةَ الكَهفِ، وعِندَهُ فَرَسٌ مَرْبوطٌ بِشَطَنَيْنِ، فتَغشَّتْهُ سَحابَةٌ، فَجعَلَتْ تَدورُ وتَدنو، وجَعَلَ فَرَسُهُ يَنفِرُ مِنها، فلَمَّا أَصبَحَ؛ أتى النبيَّ ﷺ، فذَكَرَ ذلِكَ لَهُ، فقالَ: «تِلكَ السَّكينةُ تنزَّلَتْ لِلقُرآنِ».

SMIRENOST SE SPUŠTA UČENJEM KUR'ANA

2106. El-Bera', ﵁, je rekao: *Neki čovjek je učio suru El-Kehf, dok je uz njega bio konj zavezan s dva užeta. Potom ga obavi neki oblak koji se poče približavati i kružiti. Konj se poče plašiti tog prizora. Kada je osvanulo, došao je Poslaniku, ﷺ, i ispričao mu to, pa je Poslanik, ﷺ, rekao:* **To je Allahova smirenost koja silazi radi Kur'ana.**

٢١٠٧ - عنْ أبي سعيدٍ الخُدريِّ رضيَ اللهُ عنهُ؛ أنَّ أُسَيْدَ بنَ حُضَيرٍ رضيَ اللهُ عنهُ، بَيْنما هو لَيلَةً يَقرأُ في مِرْبَدِهِ؛ إذْ جالَتْ فَرَسُهُ، فقرأَ، ثُمَّ جالَتْ أُخرى، فقرأَ، ثُمَّ جالَتْ أيضاً، فقالَ أُسَيْدٌ: فَخَشيتُ أنْ تَطأَ يَحيى، فقُمتُ إلَيها؛ فإذا مِثلُ الظُّلَّةِ فَوقَ رأسي، فيها أمثالُ السُّرُجِ، عَرَجَتْ في الجَوِّ حتَّى ما أَراها.

قالَ: فَغدَوتُ على رسولِ اللهِ ﷺ، فقُلتُ: يا رسولَ اللهِ! بَيْنما أنا البارِحَةَ مِن جَوفِ اللَّيلِ أقرأُ في مِرْبَدي؛ إذْ جالَتْ فَرَسي، فقالَ رسولُ اللهِ ﷺ: «اقرَأ ابنَ حُضَيرٍ». قالَ: فقَرأتُ، ثُمَّ جالَتْ أيضاً. فقالَ رسولُ اللهِ ﷺ: «اقرَأ ابنَ حُضَيرٍ». قالَ: فقَرأتُ، ثمَّ جالَتْ أيضاً. فقالَ رسولُ اللهِ ﷺ: «اقرَأ ابنَ حُضَيرٍ». قالَ: فانصَرَفْتُ، وكانَ يَحيى قَريباً مِنها، خَشيتُ أنْ تَطَأَهُ، فَرأيتُ مِثلَ الظُّلَّةِ، فيها أمثالُ السُّرُجِ، عَرَجَتْ في الجَوِّ حتَّى ما أَراها.

فقالَ رسولُ اللهِ ﷺ: «تِلكَ المَلائِكَةُ كانَتْ تَستَمِعُ لَكَ، ولَوْ قَرأتَ؛ لأَصبَحَتْ يَراها النَّاسُ ما تَستَتِرُ مِنهُمْ».

2107. Ebu Se'id, ﵁, prenosi da dok je Usejd b. Hudajr, ﵁, učio jedne noći Kur'an u ostavi za hurme, njegov konj je potrčao. Nastavio

je dalje s učenjem, pa je ponovo konj potrčao. Nastavio je ponovo da uči, pa je konj ponovo potrčao.

Usejd je rekao: Pobojao sam se da mi sina Jahjaa ne satare.[1] Otišao sam do konja i vidio nešto kao oblak iznad svoje glave u kome su bile kao svjetiljke. Odiglo se u nebesa tako da ga nisam više vidio.

Rano ujutro otišao sam Allahovom Poslaniku, ﷺ, i rekao mu: *Allahov Poslaniče, dok sam sinoć duboko u noći učio Kur'an u svojoj ostavi za hurme iznenada je potrčao moj konj.*

Allahov Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Uči, Ibn Hudajre!***, pa sam učio. Konj je potrčao. Allahov Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Uči, Ibn Hudajre!*** Učio sam, a konj je opet potrčao, pa je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Uči, Ibn Hudajre!*** Prestao sam, jer je Jahja bio blizu njega, pa sam se pobojao da ga ne pregazi. Vidio sam nešto kao oblak u kome je bilo nešto kao svjetiljke. Diglo se u vazduh tako da ga više nisam vidio.

Allahov Poslanik, ﷺ, je rekao: ***To su meleki koji su te slušali. Da si nastavio s učenjem osvanuli bi, pa bi ih ljudi vidjeli i ne bi se od njih prikrivali.***

بابٌ لا حَسَدَ إلاَّ في اثْنَتَيْنِ

٢١٠٨ - عنْ سالِم، عنْ أبيهِ رضيَ اللّهُ عنهُ، عنِ النبيِّ ﷺ؛ قالَ: «**لا حَسَدَ إلاَّ في اثْنَتَيْنِ: رَجُلٌ آتاهُ اللّهُ القُرْآنَ؛ فَهُوَ يَقومُ بِهِ آناءَ اللَّيْلِ وآناءَ النَّهارِ، ورَجُلٌ آتاهُ اللّهُ مالاً؛ فَهُوَ يُنْفِقُهُ آناءَ اللَّيْلِ وآناءَ النَّهارِ**».

NEMA ZAVIDNOSTI IZUZEV U DVA SLUČAJA

2108. Salim prenosi od svog oca, ﵁, da je Poslanik, ﷺ, rekao: ***Nema zavidnosti izuzev dvojici: čovjeku kome je Allah dao Kur'an pa***

[1] U Buharijinom rivajetu stoji: Sin mu je bio blizu konja i pobojao se da ga ne zgazi.

je zabavljen njime noću i danju i čovjeku kome je Allah dao imetak pa ga on troši noću i danju.[1]

بابُ الأمْرِ بِتعاهُدِ القُرْآنِ بِكَثْرَةِ التِّلاوَةِ

٢١٠٩ - عَنْ عَبدِاللّهِ بنِ عُمَرَ رضيَ اللّهُ عَنهُما؛ أَنَّ رسولَ اللّهِ ﷺ قال: «إنَّما مَثَلُ صاحِبِ القُرْآنِ كَمَثَلِ الإبِلِ المُعَقَّلَةِ: إنْ عاهَدَ عَلَيها؛ أَمْسَكَها، وإنْ أَطْلَقَها؛ ذَهَبَتْ».

NAREDBA DA SE KUR'AN ČUVA ČESTIM UČENJEM

2109. 'Abdullah b. Omer, ﵄, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Onaj ko pamti Kur'an je kao onaj čija je deva svezana. Ako je bude pazio, sačuvat će je a ako je pusti, otići će.***

٢١١٠ - عَنْ عَبدِاللّهِ بنِ مسعودٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قال: قال رسولُ اللّهِ ﷺ: «بِئْسَ ما لأَحَدِكُمْ يَقولُ: نَسِيتُ آيةَ كَيتَ وكَيتَ، بَلْ هُوَ نُسِّيَ. اسْتَذْكِروا القُرْآنَ؛ فَلَهُوَ أَشَدُّ تَفَصِّياً مِن صُدورِ الرِّجالِ مِنَ النَّعَمِ بِعُقُلِها».

2110. 'Abdullah b. Mes'ud, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Ružno li je kad neko od vas kaže: Zaboravio sam taj i taj ajet, nego je učinjeno da ga on zaboravi.***[2]

Ponavljajte Kur'an, jer on iz srca ljudi brže odlazi nego stoka iz svojih ovratnika.

[1] U Buharijinom rivajetu stoji: ***Daje u sadaku.*** (op. prev.).

[2] Zaborav, u osnovi, znači *ostavljanje* pa je takvom Poslanik, ﷺ, zabranio da kaže - Zaboravio sam ajet taj i taj, jer to znači da ga je ostavio ili namjerno zaboravio. To musliman ne bi smio izgovoriti. Zato takvog Poslanik, ﷺ, podučava kako da kaže: ***zaboravljen je***, tj. Allah je Taj koji je učinio da on to zaboravi.

بابُ تَحْسِينُ الصَّوْتِ بِقراءةِ القُرْآنِ

٢١١١ - عَنْ أَبي هُريرةَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ أَنَّهُ سَمِعَ رسولَ اللّهِ ﷺ يَقولُ: «ما أَذِنَ اللّهُ لِشَيْءٍ ما أَذِنَ لِنبيٍّ حَسَنِ الصَّوْتِ يَتَغَنَّى بِالقُرْآنِ، يَجْهَرُ بِهِ».

ULJEPŠAVANJE GLASA PRILIKOM UČENJA KUR'ANA

2111. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Allah ne sluša ništa s tolikom pažnjom kao što sluša vjerovjesnika lijepa glasa, koji glasno i lijepo uči Kur'an.***

٢١١٢ - عنْ أَبي بُرْدَةَ، عنْ أَبي مُوسى رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللّهِ ﷺ لأبي موسى: «لَوْ رَأَيْتَني وأَنا أَسْتَمِعُ لِقراءَتِكَ البارِحَةَ؛ لَقَدْ أُوتِيتَ مِزْماراً مِن مَزاميرِ آلِ داودَ».

2112. Ebu Burde prenosi od Ebu Musaa, ﷺ, da mu je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Da si me vidio sinoć kako slušam tvoje učenje! Uistinu ti je dat lijep i melodičan glas kao Davudu.***[1]

[1] Dat ti je lijep glas, donekle sličan ljepoti Davudovog, ﷺ, glasa. (op. prev.).

بابُ التَّرجيعُ في قِراءَةِ القُرآنِ

٢١١٣ ـ عنْ مُعاويةَ بنِ قُرَّةَ؛ قالَ: سَمِعْتُ عبدَاللّهِ بنَ مُغَفَّلٍ المُزَنِيَّ رضيَ اللّهُ عنهُ يَقولُ: قَرَأَ النبيُّ ﷺ عامَ الفَتْحِ في مَسيرٍ لهُ سورَةَ الفَتْحِ على راحِلَتِهِ، فَرَجَّعَ في قِراءَتِهِ.

قالَ مُعاوِيَةُ: لَوْلا أنّي أخافُ أنْ يَجْتَمِعَ عَلَيَّ النّاسُ؛ لَحَكَيْتُ لَكُمْ قِراءَتَهُ.

PODRHTAVANJE GLASA PRI UČENJU KUR'ANA

2113. Mu'avija b. Kurre je rekao: Čuo sam 'Abdullaha b. Mugaffela el-Muzenija, ﵁, kada je rekao: *Poslanik,* ﷺ, *je u godini osvojenja Mekke na svom putovanju i na svojoj jahalici učio suru* El-Feth. *I glas mu je podrhtavao.*

Mu'avija je rekao: *Da se ne bojim okupljanja ljudi oko sebe pokazao bih vam kako je učio.*

بابُ الجَهْرِ بِالقِراءَةِ بِاللَّيلِ والاسْتِماعُ لَها

٢١١٤ ـ عنْ عائشَةَ رضيَ اللّهُ عنها؛ أنَّ النبيَّ ﷺ سَمِعَ رَجُلاً يَقْرأُ مِنَ اللّيلِ، فقالَ: «يَرْحَمُهُ اللّهُ؛ لَقَدْ ذَكَّرَني كَذا وكَذا آيَةً كُنْتُ أَسْقَطْتُها مِنْ سُورَةِ كَذا وكَذا».

O GLASNOM UČENJU KUR'ANA NOĆU I SLUŠANJU TOG UČENJA

2114. Aiša, ﵂, prenosi da je Poslanik, ﷺ, čuo nekog čovjeka kako noću uči Kur'an pa je rekao: ***Allah mu se smilovao, podsjetio me je na taj i taj ajet koji sam zaboravio u toj i toj suri.***

باب أُنزِلَ القرآنُ على سَبعَةِ أَحرُفٍ

٢١١٥ ـ عن عمرَ بنِ الخطَّابِ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: سَمِعتُ هِشامَ بنَ حَكيمِ بنِ حِزامٍ رضيَ اللّهُ عنهُما يَقرَأُ سُورَةَ الفُرقانِ على غَيرِ ما أَقرَؤُها، وكانَ رسولُ اللّهِ ﷺ أَقرَأَنِيها، فَكِدتُ أَن أَعجَلَ عَلَيهِ، ثمَّ أَمهَلتُهُ حتَّى انصَرَفَ، ثمَّ لَبَّبتُهُ بِرِدائِهِ، فجِئتُ بهِ رسولَ اللّهِ ﷺ فقلتُ: يا رسولَ اللّهِ! إنِّي سَمِعتُ هٰذا يقرَأُ سُورَةَ الفُرقانِ على غَيرِ ما أَقرَأتَنِيها. فقالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «أَرسِلهُ، اقرَأْ». فقَرَأَ القِراءَةَ الَّتي سَمِعتُهُ يَقرَأُ. فقالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «هٰكذا أُنزِلَت». ثمَّ قالَ لِيَ: «اقرَأْ». فَقَرَأتُ، فقالَ: «هٰكذا أُنزِلَت؛ إنَّ هٰذا القرآنَ أُنزِلَ على سَبعَةِ أَحرُفٍ؛ فاقرَؤُوا ما تَيَسَّرَ مِنهُ».

KUR'AN JE OBJAVLJEN NA SEDAM HARFOVA

2115. Omer b. el-Hattab, ؓ, je rekao: Čuo sam Hišama b. Hakima b. Hizama, ؓ, kako uči suru *El-Furkan* drugačije nego što je ja učim. A mene je Poslanik, ﷺ, podučio njenom učenju.

Htio sam ga odmah napasti, ali sam sačekao. Kada je krenuo uhvatio sam ga za ogrtač ispod brade i doveo ga do Allahovog Poslanika, ﷺ, i rekao: *Allahov Poslaniče, čuo sam ovoga da uči suru El-Furkan drugačije nego što si me ti njoj podučio.*

Allahov Poslanik, ﷺ, je rekao: **Pusti ga!**, a njemu je rekao da uči. Proučio ju je onako kako sam ga čuo, pa je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Ovako je i objavljena.***

Zatim je meni rekao: ***Prouči je ti!***, pa sam je proučio.

Rekao je: ***I ovako je objavljena. Ovaj Kur'an je zaista objavljen na sedam harfova,***[1] ***pa ga učite kako vam je najlakše.***

---

[1] Rečeno je da sedam harfova znači sedam arapskih dijalekata istog značenja. *Mebahis fi ulumi-l-Kur'an*, Menna' el-Kattan, str 162. (op. prev.).

بابُ قراءةُ النبيِّ ﷺ القرآنَ على غَيرِه

٢١١٦ - عن أنسِ بنِ مالِكٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قال: قال رسولُ اللّهِ ﷺ لأُبيِّ بنِ كَعْبٍ رضيَ اللّهُ عنهُ: «إنَّ اللّهَ عزَّ وجلَّ أمَرَني أنْ أقرَأَ عليكَ: ﴿لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾». قال: وَسَمَّانِي لَكَ؟ قال: «نعَمْ». قالَ: فَبَكَى.

POSLANIKOVO, ﷺ, UČENJE KUR'ANA PRED DRUGIM

2116. Enes b. Malik, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao Ubejju b. Ka'bu, ﵁: ***Allah, ﷻ, mi je naredio da pred tobom*[1] *učim suru* Lem jekunillezine keferu** (El-Bejjine).

Ubejj je upitao: *Je li me spomenuo po imenu?*

Rekao je: ***Jest.*** Nakon toga je Ubejj zaplakao.

---

[1] Ebu 'Ubejd je rekao: *Učenjem pred njim Poslanik, ﷺ, je želio da Ubejj dobro nauči tu suru.* (op. prev.).

بابُ قِراءَةِ النبيِّ ﷺ القُرآنَ على الجِنِّ

٢١١٧ ـ عنْ عامِرٍ ـ هُو الشَّعْبِيُّ ـ؛ قالَ: سَأَلْتُ عَلْقَمَةَ: هَلْ كانَ ابْنُ مَسْعودٍ شَهِدَ معَ رسولِ اللهِ ﷺ لَيْلَةَ الجِنِّ؟ قالَ: فقالَ عَلْقَمَةُ: أنا سَأَلْتُ ابْنَ مَسْعودٍ، فقُلْتُ: هَلْ شَهِدَ أَحَدٌ مِنكُمْ معَ رسولِ اللهِ لَيْلَةَ الجِنِّ؟ قالَ: لا، ولٰكِنّا كُنّا معَ رسولِ اللهِ ﷺ ذاتَ لَيْلَةٍ، ففَقَدْناهُ، فالْتَمَسْناهُ في الأَوْدِيَةِ والشِّعابِ، فقُلْنا: اسْتُطِيرَ أوِ اغْتِيلَ. قالَ: فَبِتْنا بِشَرِّ لَيْلَةٍ باتَ بِها قَوْمٌ، فَلَمّا أَصْبَحْنا؛ إذا هُو جاءٍ مِن قِبَلِ حِراءَ. قالَ: فَقُلْنا: يا رسولَ اللهِ! فَقَدْناكَ، فَطَلَبْناكَ، فلَمْ نَجِدْكَ، فَبِتْنا بِشَرِّ لَيْلَةٍ باتَ بِها قَوْمٌ. فَقالَ: **«أَتاني داعِي الجِنِّ، فَذَهَبْتُ مَعَهُ، فَقَرَأْتُ عَلَيهِمُ القُرْآنَ»**.

قالَ: فانْطَلَقَ بِنا، فَأَرانا آثارَهُمْ وآثارَ نِيرانِهِمْ.

وسَأَلوهُ الزّادَ، فقالَ: **«لَكُمْ كُلُّ عَظْمٍ ذُكِرِ اسْمُ اللهِ عَلَيهِ يَقَعُ في أَيدِيكُمْ أَوْفَرَ ما يَكونُ لَحماً، وكُلُّ بَعْرَةٍ عَلَفٌ لِدَوابِّكُمْ»**.

فقالَ رسولُ اللهِ ﷺ: **«فَلا تَسْتَنْجوا بِهِما؛ فَإِنَّهُما طَعامُ إِخْوانِكُمْ»**.

O POSLANIKOVOM, ﷺ, UČENJU KUR'ANA DŽINNIMA

2117. Amir (tj. Eš-Ša'bi) prenosi da je pitao Alkamu: Da li je Ibn Mes'ud bio prisutan s Allahovim Poslanikom u noći džinna?[1]

Alkame je rekao: Pitao sam Mes'uda i rekao: *Je li iko od vas bio prisutan s Allahovim Poslanikom, ﷺ, u noći džinna?*

Nije, rekao je.

Međutim, mi smo bili s Allahovim Poslanikom, ﷺ, pa smo ga izgubili. Tražili smo ga po dolinama i jarugama.

Rekli smo: *Možda su ga odnijeli džinni ili ga je neko ubio!?*

Prespavali smo najtežu noć u našem životu. Kada smo osvanuli, došao je od brda Hira.

Rekli smo: *Allahov Poslaniče, izgubili smo te pa smo te tražili i ne nađosmo te. Prespavali smo najtežu noć u našem životu.*

---

[1] Tj. noći kada su se sastali snjim. (op. prev).

Rekao je: ***Došao mi je džinski izaslanik i pozvao me. Otišao sam s njim i učio im Kur'an,*** pa je otišao s nama i pokazao nam njihove tragove i tragove njihove vatre. Tražili su od njega da im odredi opskrbu, [1] pa je rekao: ***Vama pripada svaka kost nad kojom je spomenuto Allahovo ime, u vašim rukama će se na njoj vratiti više mesa nego što je bilo, a svaka balega će biti hrana vašim životinjama.***

Zatim je rekao: ***Zato se nemojte njima čistiti poslije velike nužde***[2] ***jer je to hrana vaše braće.***

٢١١٨ ـ عن مَعْنٍ؛ قالَ: سَمِعْتُ أَبي قالَ: سَأَلْتُ مَسْروقاً: مَنْ آذَنَ النبيَّ ﷺ بِالجِنِّ لَيْلَةَ اسْتَمَعوا القُرْآنَ؟ فَقالَ: حَدَّثَني أَبوكَ (يَعْني: ابْنَ مَسْعودٍ رضيَ اللهُ عنهُ)؛ أَنَّهُ آذَنَتْهُ بِهِمْ شَجَرَةٌ.

2118. Ma'n[3] prenosi da je čuo svog oca kada je rekao: Pitao sam Mesruka: *Ko je obavijestio Poslanika, ﷺ, o džinnima u noći kada su slušali Kur'an?*

Rekao je: *Tvoj otac mi je pričao* - tj. Ibn Mes'ud – *da ga je neko drvo obavijestilo o njima.*

---

[1] To o traženju nije preneseno od Abdullaha b. Mes'uda, to je preneseno od Ša'bija, kao mursel, što sam pojasnio u djelu *Silsile el-ehadis ed-daife*.

[2] Tj. kostima. (op. prev.)

[3] On je Ma'n b. Abdurrahman b. Abdullah b. Mesud el-Huzeli.

بابٌ اسْتِماعُ النبيِّ ﷺ القُرْآنَ مِن غَيْرِهِ

٢١١٩ ـ عنْ عبدِاللّهِ بنِ مَسْعودٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ لي رسولُ اللّهِ ﷺ: «اقْرَأْ عليَّ القُرْآنَ». قالَ: فَقُلْتُ: يا رسولَ اللّهِ! أَقْرَأُ عليْكَ وعليْكَ أُنزِلَ؟ قالَ: «إِنِّي أَشْتَهِي أَنْ أَسْمَعَهُ مِن غَيْرِي». فقَرَأْتُ النِّساءَ، حتَّى إذا بَلَغْتُ: ﴿فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِن كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَىٰ هَٰؤُلَاءِ شَهِيدًا ﴿٤١﴾﴾ [٤١]؛ رَفَعْتُ رَأْسي (أَوْ: غَمَزَني رَجُلٌ إِلى جَنْبي، فَرَفَعْتُ رَأْسي)، فَرَأَيْتُ دُموعَهُ تَسيلُ.

POSLANIK, ﷺ, JE VOLIO DA SLUŠA KAKO NEKO DRUGI UČI KUR'AN

2119. 'Abdullah b. Mes'ud, ؓ, prenosi da mu je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Uči mi Kur'an!***

Rekao sam: *Allahov Poslaniče, da ga učim tebi a tebi je objavljen?*

Rekao je: ***Ja volim da ga slušam od drugog.***

Učio sam mu suru *En-Nisa*, pa kada sam došao do ajeta:

فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِن كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَىٰ هَٰؤُلَاءِ شَهِيدًا ﴿٤١﴾

A šta će, tek, biti kada dovedemo svjedoka iz svakog naroda, a tebe dovedemo kao svjedoka njima[1],

podigao sam glavu, ili me neki čovjek do mene gurnuo, pa sam podigao glavu i vidio kako mu suze teku.

---

[1] *En-Nisa, 41.*

٢١٢٠ - عنْ عبدِاللّهِ بنِ مَسْعودٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: كُنْتُ بِحِمْصَ، فقالَ لي بَعْضُ القَوْمِ: اقْرَأْ عَلَيْنا. فَقَرَأْتُ عَلَيْهِمْ سُورَةَ يُوسُفَ عليهِ السَّلاَمُ. قالَ: فقالَ رَجُلٌ مِن القَوْمِ: واللّهِ؛ ما هٰكَذا أُنْزِلَتْ. قالَ: قُلْتُ: وَيْحَكَ! واللّهِ؛ لَقَدْ قَرَأْتُها على رسولِ اللّهِ ﷺ، فقالَ لِي: «أَحْسَنْتَ»! فَبَيْنَما أنا أُكَلِّمُهُ؛ إذ وَجَدْتُ مِنهُ رِيحَ الخَمْرِ. قال: فَقُلْتُ: أَتَشْرَبُ الخَمْرَ وتُكَذِّبُ بِالكِتابِ؟! لا تَبْرَحُ حتَّى أَجْلِدَكَ. قال: فَجَلَدْتُهُ الحَدَّ.

2120. 'Abdullah b. Mes'ud, ﵁, je rekao: Bio sam u Himsu pa su mi neki ljudi rekli: *Uči nam Kur'an!*

Proučio sam im suru *Jusuf*, ﵇. Jedan njihov čovjek reče: *Tako mi Allaha, ovako nije objavljena.*

Rekao sam: *Teško tebi? Tako mi Allaha, ja sam je učio pred Allahovim Poslanikom,* ﷺ. Potom mi je rekao: *Izvrsno!*

Dok sam s njim razgovarao, osjetio sam od njega miris alkohola. Upitao sam ga: *Piješ alkohol i poričeš Knjigu? Tako mi Allaha, nećeš otići dok te ne izbičujem,* pa sam ga izbičevao kao kaznu zbog pijenja alkohola.

بابُ الزَّجْرِ عنِ الاخْتِلافِ في القُرْآنِ

٢١٢١ - عنْ عبدِاللّهِ بنِ عَمْرٍو رضيَ اللّهُ عنهما؛ قالَ: هَجَّرْتُ إلى رسولِ اللّهِ ﷺ يَوْماً. قالَ: فَسَمِعَ أَصْواتَ رَجُلَيْنِ اخْتَلَفا في آيَةٍ، فَخَرَجَ عَلَيْنا رسولُ اللّهِ ﷺ يُعْرَفُ في وَجْهِهِ الغَضَبُ، فَقالَ: «إنَّما هَلَكَ مَنْ كانَ قَبْلَكُمْ بِاخْتِلافِهِمْ في الكِتابِ».

ZABRANJENO JE RAZILAŽENJE U VEZI S KUR'ANOM

2121. 'Abdullah b. Amr, ﵄, je rekao: Poranio sam jednog dana i došao Allahovom Poslaniku, ﷺ. Čuo je glasove neka dva čovjeka koji su se prepirali o jednom ajetu. Izišao je a na licu mu se vidjela srdžba, pa je rekao: ***Oni koji su bili prije vas propali su zbog toga što su se razišli u vezi s objavom.***

٢١٢٢ - عنْ جُنْدَبِ بنِ عبدِاللّهِ البَجَليِّ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «اقْرَؤوا القُرْآنَ ما ائْتَلَفَتْ عليهِ قُلوبُكُمْ، فَإِذا اخْتَلَفْتُمْ فيهِ؛ فَقوموا».

2122. Džundeb b. 'Abdullah el-Bedželi, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Učite Kur'an sve dok su vam srca u vezi s njim suglasna, a kada se raziđete, ustanite i prekinite.***[1]

---

[1] Tj. kad se raziđete u vezi s razumijevanjem ajeta. Kada se to desi, raziđite se; ustanite da vas to ne bi odvelo do zla.
Ijad je rekao: *Moguće je da je zabrana važila samo za Poslanikovo,* ﷺ, *vrijeme, da to ne bi bilo razlogom da se spuste ajeti koji bi im pričinili teškoću, kako se navodi u ajetu:*

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَسْـَٔلُواْ عَنْ أَشْيَآءَ إِن تُبْدَ لَكُمْ تَسُؤْكُمْ ﴿١٠١﴾

O vjernici, ne zapitkujte o onome što će vam pričiniti neprijatnosti ako vam se pojasni. *El-Maide, 101.*
Može značiti i da uče i drže se jedinstva, kako to zahtijeva i ka čemu vodi Kur'an, ali kad se dogodi razilaženje ili naiđe sumnja koja dovodi do razdora, ostavite to i držite se jasnog dijela Kur'ana, koji zahtijeva jedinstvo. U tom slučaju imao bi isto značenje kao hadis: **Kada vidite one koji slijede manje jasne ajete, čuvajte ih se.**
Moguće je da se odnosi na kiraete, pa kada dođe do razilaženja u kiraetima, da prestanu i da se svako zadrži na svom kiraetu. U tom kontekstu je i hadis koji je prenio Abdullah b. Mes'ud, kada su zbog toga otišli do Poslanika, ﷺ, *i on im je rekao:* **Svi ispravno učite.** *El-Feth, 8-120.* (op. prev.).

كِتابُ التَّفْسِيرِ

POGLAVLJE O TEFSIRU

(سُورَةُ البَقَرَةِ)

بابٌ في قَوْلِهِ تعالى:
﴿وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُولُوا حِطَّةٌ﴾

٢١٢٣ - عنْ أبي هُريرةَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قال: قالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «قِيلَ لِبَنِي إِسْرائيلَ: ﴿وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُولُوا حِطَّةٌ نَّغْفِرْ لَكُمْ خَطَايَاكُمْ﴾، فَبدَّلوا، فَدَخلوا البابَ يَزْحَفونَ على أَسْتاهِهِمْ، وقالوا: حَبَّةٌ في شَعَرَةٍ».

SURA *EL-BEKARE*

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:

وَٱدْخُلُوا۟ ٱلْبَابَ سُجَّدًا وَقُولُوا۟ حِطَّةٌ

A NA KAPIJU POGNUTIH GLAVA UĐITE I RECITE: HITTATATUN - OPROSTI

2123. Ebu Hurejre, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Israilovim potomcima je rečeno:***

وَٱدْخُلُوا۟ ٱلْبَابَ سُجَّدًا وَقُولُوا۟ حِطَّةٌ نَّغْفِرْ لَكُمْ خَطَٰيَٰكُمْ

A na kapiju uđite pognutih glava i recite: hittatun - oprost, **pa će vam se oprostiti**[1], ***pa su te riječi izmijenili.***

[1] Ajet u potpunosti glasi:

وَإِذْ قُلْنَا ٱدْخُلُوا۟ هَٰذِهِ ٱلْقَرْيَةَ فَكُلُوا۟ مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ رَغَدًا وَٱدْخُلُوا۟ ٱلْبَابَ سُجَّدًا وَقُولُوا۟ حِطَّةٌ نَّغْفِرْ لَكُمْ خَطَٰيَٰكُمْ ۚ وَسَنَزِيدُ ٱلْمُحْسِنِينَ ﴿٥٨﴾

I kada smo rekli: "Uđite u ovaj grad i jedite što god hoćete! Na kapiju uđite klanjajući se i kažite: hittatun - oprost!, **pa ćemo vam**

***Ušli su pužući se na svojim stražnjicama i rekli:* Pšenica u ječam.**

باب في قَوْلِهِ تعالى:
﴿وَلَيْسَ ٱلْبِرُّ. . .﴾

٢١٢٤ ـ عنْ أَبي إِسْحاقَ؛ قالَ: سَمِعْتُ البَراءَ يَقولُ: كانَتِ الأنْصارُ إِذا حَجُّوا فَرَجعوا؛ لَمْ يَدْخُلوا البُيوتَ إلاَّ مِنْ ظُهورِها. قالَ: فَجاءَ رَجُلٌ مِن الأنْصارِ، فَدَخَلَ مِن بابِهِ، فَقيلَ لَهُ في ذٰلِكَ، فَنَزَلَتْ هٰذِهِ الآيَةُ: ﴿وَلَيْسَ ٱلْبِرُّ بِأَن تَأْتُوا۟ ٱلْبُيُوتَ مِن ظُهُورِهَا﴾

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:

وَلَيْسَ ٱلْبِرُّ...

NIJE DOBROČINSTVO...

2124. Ebu Ishak je rekao: Čuo sam El-Beraa kada je rekao: *Ensarije, kada bi obavile hadždž i vratile se, ne bi ulazili u svoje kuće na vrata, nego sa stražnje strane. Jednom se neki ensarija vratio s hadždža i ušao u kuću na vrata.*

Ukoren je zbog toga, pa je objavljeno:

وَلَيْسَ ٱلْبِرُّ بِأَن تَأْتُوا۟ ٱلْبُيُوتَ مِن ظُهُورِهَا

Nije dobročinstvo u tome da sa stražnje strane u vaše kuće ulazite.[1]

---

oprostiti grijehe vaše, a onima koji čine dobra djela dat ćemo i više. *El-Bekare*, 58.

[1] Ajet u potpunosti glasi:

باب في قَوْلِهِ تعالى:
﴿رَبِّ أَرِنِي كَيْفَ تُحْيِ ٱلْمَوْتَىٰ﴾

فيهِ حديثُ أبي هريرةَ رضيَ اللّهُ عنهُ، وقدْ تَقَدَّمَ في كتاب الفضائل

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:

رَبِّ أَرِنِي كَيْفَ تُحْيِ ٱلْمَوْتَىٰ

GOSPODARU, POKAŽI MI KAKO OŽIVLJAVAŠ UMRLE[1]

O tome se prenosi hadis od Ebu Hurejrea, ﷺ, koji smo naveli u Poglavlju o odlikama, pod rednim brojem 1608.

يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلْأَهِلَّةِ قُلْ هِىَ مَوَٰقِيتُ لِلنَّاسِ وَٱلْحَجِّ وَلَيْسَ ٱلْبِرُّ بِأَن تَأْتُوا۟ ٱلْبُيُوتَ مِن ظُهُورِهَا وَلَٰكِنَّ ٱلْبِرَّ مَنِ ٱتَّقَىٰ وَأْتُوا۟ ٱلْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَٰبِهَا وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٨٩﴾

Pitaju te o mlađacima. Reci: "Oni su ljudima oznake za vrijeme i hadždž. Nije dobročinstvo u tome da sa stražnje strane u kuće ulazite, nego je dobročinitelj onaj koji se Allaha boji. U kuće ulazite na vrata njihova i Allaha se bojte da biste uspjeli. *El-Bekare, 189.*

Kurtubi kaže da je Zuhri rekao: *To su činili zbog toga što nisu voljeli, kad su u ihramima, da ih nešto natkriva, sve dok ne završe obrede i stignu kući. U kuću bi ulazili na stražnju stranu.*

Vjerovali su da je to dobro djelo i dobročinstvo. Allah je to negirao i ovim ajetom pojasnio da je dobročinstvo: *bogobojaznost* i *pokornost*. Iz toga se zaključuje, da se pokornosti ne mogu dokučiti razumom i nagađanjem već isključivo objavom. *El-Mufhim*, 7/320. (op. prev.).

[1] *El-Bekare, 260.*

باب في قوله تعالى: ﴿وَإِن تُبْدُواْ مَا فِىٓ أَنفُسِكُمْ أَوْ تُخْفُوهُ يُحَاسِبْكُم بِهِ ٱللَّهُ﴾

٢١٢٥ ـ عن أبي هريرة رضي الله عنه؛ قال: لمَّا نزلت على رسول الله ﷺ: ﴿لِّلَّهِ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ وَإِن تُبْدُواْ مَا فِىٓ أَنفُسِكُمْ أَوْ تُخْفُوهُ يُحَاسِبْكُم بِهِ ٱللَّهُ فَيَغْفِرُ لِمَن يَشَآءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَآءُ وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٨٤﴾﴾.

قال: فاشتدَّ ذلك على أصحاب رسول الله ﷺ، فأتوا رسولَ الله ﷺ، ثمَّ بركوا على الرُّكَب، فقالوا: أي رسولَ الله! كُلِّفنا من الأعمال ما نُطيق: الصَّلاةُ والصِّيامُ والجهادُ والصَّدقةُ، وقد أُنزلت عليك هٰذه الآيةُ، ولا نُطيقها. قال رسولُ الله ﷺ: **«أتريدون أن تقولوا ما قال أهلُ الكتابَين من قبلكم: سمعنا وعصينا، بل قولوا: سمعنا وأطعنا غفرانك ربَّنا وإليك المصير»**. قالوا: سمعنا وأطعنا غفرانك ربَّنا وإليك المصير.

فلمَّا اقترأها القومُ؛ ذلَّت بها ألسنتُهم، فأنزل الله في إثرها: ﴿ءَامَنَ ٱلرَّسُولُ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيْهِ مِن رَّبِّهِۦ وَٱلْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ ءَامَنَ بِٱللَّهِ وَمَلَٰٓئِكَتِهِۦ وَكُتُبِهِۦ وَرُسُلِهِۦ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّن رُّسُلِهِۦ وَقَالُواْ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ ٱلْمَصِيرُ ﴿٢٨٥﴾﴾ [٢٨٥].

فلمَّا فعلوا ذلك؛ نسخها الله تعالى، فأنزل الله عزَّ وجلَّ: ﴿لَا يُكَلِّفُ ٱللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا ٱكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَآ إِن نَّسِينَآ أَوْ أَخْطَأْنَا﴾. قال: «نعم». ﴿رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَآ إِصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُۥ عَلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِنَا﴾. قال: «نعم». ﴿رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِۦ﴾. قال: «نعم». ﴿وَٱعْفُ عَنَّا وَٱغْفِرْ لَنَا وَٱرْحَمْنَآ أَنتَ مَوْلَىٰنَا فَٱنصُرْنَا عَلَى ٱلْقَوْمِ ٱلْكَٰفِرِينَ﴾ [٢٨٦]. قال: **«نعم»**.

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:

وَإِن تُبْدُواْ مَا فِىٓ أَنفُسِكُمْ أَوْ تُخْفُوهُ يُحَاسِبْكُم بِهِ ٱللَّهُ

POKAZIVALI VI ONO ŠTO JE U VAŠIM DUŠAMA ILI TO KRILI, ALLAH ĆE VAS ZA TO PITATI

2125. Ebu Hurejre, رضي الله عنه, je rekao: Kada je Allahovom Poslaniku, ﷺ, objavljeno:

لِّلَّهِ مَا فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِى ٱلْأَرْضِ ۗ وَإِن تُبْدُوا۟ مَا فِىٓ أَنفُسِكُمْ أَوْ تُخْفُوهُ يُحَاسِبْكُم بِهِ ٱللَّهُ ۖ فَيَغْفِرُ لِمَن يَشَآءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَآءُ ۗ وَٱللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٨٤﴾

Allahovo je sve što je na nebesima i na Zemlji! Pokazivali vi ono što je u dušama vašim ili to krili, Allah će vas za to pitati; oprostiće onome kome On hoće, a kazniće onog koga On hoće - Allah je kadar sve[1],

teško je to palo ashabima Allahovog Poslanika, ﷺ, pa su otišli do njega, kleknuli na koljena i rekli: *Allahov Poslaniče, zaduženi smo onim što možemo: namazom, postom, džihadom, zekjatom. Međutim, objavljen ti je ajet koji ne možemo primijeniti.*

Allahov Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Želite reći kao što su i sljedbenici dvije Knjige*[2] *govorili prije:* Čuli smo i ne pokoravamo se. *Vi recite:* Čuli smo i pokoravamo se. Oprosti nam Gospodaru naš i Tebi je povratak.** Rekli su: *Čuli smo i pokoravamo se. Oprosti nam Gospodaru naš i Tebi je povratak.* Kada su to ljudi prihvatili i jezicima izgovorili, Allah je objavio:

ءَامَنَ ٱلرَّسُولُ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيْهِ مِن رَّبِّهِۦ وَٱلْمُؤْمِنُونَ ۚ كُلٌّ ءَامَنَ بِٱللَّهِ وَمَلَٰٓئِكَتِهِۦ وَكُتُبِهِۦ وَرُسُلِهِۦ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّن رُّسُلِهِۦ ۚ وَقَالُوا۟ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا ۖ غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ ٱلْمَصِيرُ ﴿٢٨٥﴾

---

[1] *El-Bekare, 284.*

[2] Jevreji i kršćani (op. prev.).

Poslanik vjeruje u ono što mu se objavljuje od Gospodara njegova, i vjernici - svaki vjeruje u Allaha, i meleke Njegove, i knjige Njegove, i poslanike Njegove: Mi ne izdvajamo nijednog od poslanika Njegovih. I oni govore: Čujemo i pokoravamo se; oprosti nam, Gospodaru naš; Tebi ćemo se vratiti.[1]

Kada su to uradili, Allah, ﷻ, je derogirao taj ajet i objavio:

لَا يُكَلِّفُ ٱللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا ۚ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا ٱكْتَسَبَتْ ۗ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَآ إِن نَّسِينَآ أَوْ أَخْطَأْنَا ۚ

Allah nikoga ne opterećuje preko njegovih mogućnosti; u njegovu korist je dobro koje učini, a na njegovu štetu zlo koje uradi. Gospodaru naš, ne kazni nas ako zaboravimo ili što nehotice učinimo!, pa Allah kaže: **Da.**

رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَآ إِصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُۥ عَلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِنَا ۚ

Gospodaru naš, ne tovari na nas breme kao što si ga tovario na one prije nas!, pa Allah kaže: **Da.**

رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِۦ ۖ

Gospodaru naš, na stavljaj nam u dužnost ono što ne možemo podnijeti, pa Allah kaže: **Da.**

---

[1] *El-Bekare, 285.*

وَٱعْفُ عَنَّا وَٱغْفِرْ لَنَا وَٱرْحَمْنَآ أَنتَ مَوْلَىٰنَا فَٱنصُرْنَا عَلَى

ٱلْقَوْمِ ٱلْكَـٰفِرِينَ ﴿٢٨٦﴾

Pobriši nam grijehe naše i oprosti nam, i smiluj se na nas, Ti si Gospodar naš pa nam pomozi protiv nevjerničkog naroda[1], pa Allah kaže: **Da.**

(سورة آل عِمْران)

بابٌ في قَوْلِهِ تعالى: ﴿هُوَ ٱلَّذِىٓ أَنزَلَ عَلَيْكَ ٱلْكِتَـٰبَ مِنْهُ ءَايَـٰتٌ مُّحْكَمَـٰتٌ﴾

٢١٢٦ - عن عائشةَ رضيَ اللهُ عنها؛ قالَتْ: تَلا رسولُ اللهِ ﷺ: ﴿هُوَ ٱلَّذِىٓ أَنزَلَ عَلَيْكَ ٱلْكِتَـٰبَ مِنْهُ ءَايَـٰتٌ مُّحْكَمَـٰتٌ هُنَّ أُمُّ ٱلْكِتَـٰبِ وَأُخَرُ مُتَشَـٰبِهَـٰتٌ ۖ فَأَمَّا ٱلَّذِينَ فِى قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَـٰبَهَ مِنْهُ ٱبْتِغَآءَ ٱلْفِتْنَةِ وَٱبْتِغَآءَ تَأْوِيلِهِۦ ۗ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُۥٓ إِلَّا ٱللَّهُ ۗ وَٱلرَّٰسِخُونَ فِى ٱلْعِلْمِ يَقُولُونَ ءَامَنَّا بِهِۦ كُلٌّ مِّنْ عِندِ رَبِّنَا ۗ وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّآ أُو۟لُوا۟ ٱلْأَلْبَـٰبِ ﴿٧﴾﴾. قالَتْ: قالَ رسولُ اللهِ ﷺ: «إذا رَأَيْتُمُ الَّذينَ يَتَّبِعونَ ما تَشابَهَ منهُ؛ فأُولئِكَ الَّذينَ سَمَّى اللهُ عزَّ وجلَّ؛ فاحْذَروهُمْ».

SURA *ALU IMRAN*

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:
هُوَ ٱلَّذِىٓ أَنزَلَ عَلَيْكَ ٱلْكِتَـٰبَ مِنْهُ ءَايَـٰتٌ مُّحْكَمَـٰتٌ
ON TEBI OBJAVLJUJE KNJIGU, U NJOJ SU AJETI JASNI

2126. Aiša, ﵂, je rekla: Allahov Poslanik, ﷺ, je proučio:

[1] *El-Bekare, 286.*

هُوَ ٱلَّذِىٓ أَنزَلَ عَلَيْكَ ٱلْكِتَـٰبَ مِنْهُ ءَايَـٰتٌ مُّحْكَمَـٰتٌ هُنَّ أُمُّ ٱلْكِتَـٰبِ وَأُخَرُ مُتَشَـٰبِهَـٰتٌ ۖ فَأَمَّا ٱلَّذِينَ فِى قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَـٰبَهَ مِنْهُ ٱبْتِغَآءَ ٱلْفِتْنَةِ وَٱبْتِغَآءَ تَأْوِيلِهِۦ ۗ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُۥٓ إِلَّا ٱللَّهُ ۗ وَٱلرَّٰسِخُونَ فِى ٱلْعِلْمِ يَقُولُونَ ءَامَنَّا بِهِۦ كُلٌّ مِّنْ عِندِ رَبِّنَا ۗ وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّآ أُو۟لُوا۟ ٱلْأَلْبَـٰبِ ﴿٧﴾

On tebi objavljuje Knjigu, u njoj su ajeti jasni, oni su glavnina Knjige, a drugi su manje jasni. Oni čija su srca pokvarena - željni smutnje i svog tumačenja - slijede one što su manje jasni. A tumačenja njihovo zna samo Allah. Oni koji su dobro u nauku upućeni govore: Mi vjerujemo u njih, sve je od Gospodara našeg. A samo razumom obdareni shvaćaju.[1]

Allahov Poslanik, ﷺ, je tada rekao: ***Kada vidite one koji slijede nejasne ajete, to su oni koje je Allah, ﷻ, ovdje spomenuo, pa ih se pričuvajte.***

[1] *Alu Imran, 7.*

بابٌ في قَوْلِهِ تَعالى: ﴿لَا تَحْسَبَنَّ ٱلَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَآ أَتَوا۟ وَّيُحِبُّونَ أَن يُحْمَدُوا۟ بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا۟﴾

٢١٢٧ ـ عن أبي سعيدٍ الخُدْرِيِّ رضي الله عنه؛ أَنَّ رِجالاً مِن المُنافِقِينَ في عَهْدِ رسولِ اللهِ ﷺ كانُوا إذا خَرَجَ النبيُّ ﷺ إلى الغَزْوِ؛ تَخَلَّفُوا عَنْهُ، وفَرِحوا بِمَقْعَدِهِمْ خِلافَ رسولِ اللهِ ﷺ، فإذا قَدِمَ النبيُّ ﷺ؛ اعْتَذَرُوا إلَيْهِ، وحَلَفُوا، وأَحَبُّوا أَنْ يُحْمَدوا بما لَمْ يَفْعَلُوا، فنَزَلَتْ: ﴿لَا تَحْسَبَنَّ ٱلَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَآ أَتَوا۟ وَّيُحِبُّونَ أَن يُحْمَدُوا۟ بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا۟ فَلَا تَحْسَبَنَّهُم بِمَفَازَةٍ مِّنَ ٱلْعَذَابِ﴾

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:

لَا تَحْسَبَنَّ ٱلَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَآ أَتَوا۟ وَّيُحِبُّونَ أَن يُحْمَدُوا۟ بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا۟

NE MISLI NIKAKO DA ĆE ONI KOJE VESELI ONO ŠTO RADE I KOJIMA JE DRAGO DA BUDU POHVALJENI I ZA ONO ŠTO NISU UČINILI

2127. Ebu Se'id el-Hudri, ﷺ, je rekao: *Munafici bi, u vrijeme Allahovog Poslanika, ﷺ, kada bi on otišao u bitku, izostali.*

Radovali bi se tom svom postupku. Kada bi se Poslanik, ﷺ, vratio iz bitke opravdavali bi mu se, zaklinjali se i voljeli bi da budu pohvaljeni za ono što nisu uradili, pa je objavljeno:

لَا تَحْسَبَنَّ ٱلَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَآ أَتَوا۟ وَّيُحِبُّونَ أَن يُحْمَدُوا۟ بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا۟ فَلَا تَحْسَبَنَّهُم بِمَفَازَةٍ مِّنَ ٱلْعَذَابِ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٨٨﴾

Nikako ne misli za one koje raduje to što su uradili i koji vole biti pohvaljeni i za ono što nisu učinili - nikako ne misli da će se kazne sačuvati! Njima pripada patnja bolna! [1]

[1] *Alu Imran, 188.*

٢١٢٨ - عَنْ حُمَيدِ بنِ عبدِالرَّحمٰنِ بنِ عَوْفٍ؛ أَنَّ مَرْوانَ قالَ: اذْهَبْ يا رافِعُ - لِبَوَّابِهِ - إلى ابنِ عباسٍ، فَقُلْ: لَئِنْ كانَ كُلُّ امْرِئٍ مِنَّا فَرِحَ بِما أَتى وأَحَبَّ أَنْ يُحْمَدَ بِما لَمْ يَفْعَلْ مُعَذَّباً؛ لَنُعَذَّبَنَّ أَجْمَعونَ.

فقالَ ابنُ عباسٍ رضيَ اللّهُ عنهُما: ما لَكُمْ ولِهٰذِهِ الآيَةِ؟! إِنَّما أُنزِلَتْ هٰذِهِ الآيَةُ في أَهلِ الكِتابِ. ثُمَّ تَلا ابنُ عباسٍ: ﴿وَإِذْ أَخَذَ ٱللَّهُ مِيثَٰقَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ لَتُبَيِّنُنَّهُۥ لِلنَّاسِ وَلَا تَكْتُمُونَهُۥ...﴾ هٰذِهِ الآيَةَ، وتَلا ابنُ عبَّاسٍ: ﴿لَا تَحْسَبَنَّ ٱلَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَآ أَتَوا۟ وَّيُحِبُّونَ أَن يُحْمَدُوا۟ بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا۟﴾ وقالَ ابنُ عباسٍ: سَأَلَهُمُ النبيُّ ﷺ عن شَيْءٍ، فَكَتَموهُ إِيَّاهُ، وأَخْبَروهُ بِغَيْرِهِ، فَخَرَجوا قد أَرَوْهُ أَنْ قَدْ أَخْبَروهُ بِما سَأَلَهُمْ عنهُ، واسْتَحْمَدُوا بِذٰلِكَ إِلَيْهِ، وفَرِحوا بِما أَتَوْا مِن كِتْمانِهِمْ إِيَّاهُ ما سَأَلَهُمْ عَنْهُ.

2128. Humejd b. 'Abdurrahman b. 'Avf prenosi da je Mervan rekao svom vrataru: Otiđi, Rafi', kod Ibn 'Abbasa i reci: *Ako će oni koje veseli ono što urade i vole da budu pohvaljeni za ono što nisu uradili biti kažnjeni, onda ćemo svi biti kažnjeni.*

Ibn Abbas je rekao: *Šta imate vi s ovim ajetom? On je objavljen o sljedbenicima Knjige.* Potom je Ibn Abbas proučio:

وَإِذْ أَخَذَ ٱللَّهُ مِيثَٰقَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ لَتُبَيِّنُنَّهُۥ لِلنَّاسِ وَلَا تَكْتُمُونَهُۥ

A kada je Allah uzeo obavezu od onih kojima je Knjiga data da će je sigurno ljudima objašnjavati, da neće iz nje ništa kriti[1]

---

[1] Ajet u potpunosti glasi:

وَإِذْ أَخَذَ ٱللَّهُ مِيثَٰقَ ٱلَّذِينَ أُوتُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ لَتُبَيِّنُنَّهُۥ لِلنَّاسِ وَلَا تَكْتُمُونَهُۥ فَنَبَذُوهُ وَرَآءَ ظُهُورِهِمْ وَٱشْتَرَوْا۟ بِهِۦ ثَمَنًا قَلِيلًا فَبِئْسَ مَا يَشْتَرُونَ ﴿١٨٧﴾

A kada Allah uze obavezu od onih kojima je dana Knjiga da će to sigurno ljudima objašnjavati i ništa iz nje neće kriti, pa su je oni za

i takođe:

لَا تَحْسَبَنَّ ٱلَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَآ أَتَوا۟ وَّيُحِبُّونَ أَن يُحْمَدُوا۟ بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا۟

Ne misli nikako da će oni koje veseli ono što rade i kojima je drago da budu pohvaljeni i za ono što nisu učinili, [1]

a potom rekao: *Poslanik, ﷺ, ih je upitao o nečemu pa su to zataškali i rekli mu nešto drugo. Izišli su prikazujući mu se kao da su ga obavijestili baš o onome što ih je pitao, kako bi ih pohvalio zbog toga, a radosni su bili zbog prikrivanja baš onoga o čemu ih je on pitao.*

---

leđa svoja bacili, prodajući je za bagatelnu cijenu! A ružno li je to što za to kupuju! *Alu Imran, 187.*

[1] *Alu Imran, 188.*

(سُورَةُ النِّساءِ)

بابٌ في قَوْلِهِ تعالى: ﴿وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَىٰ﴾ وقَوْلِهِ: ﴿وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ﴾

٢١٢٩ ـ عن عُروة بن الزُّبَيْرِ، أَنَّهُ سَأَلَ عائِشَةَ رضيَ اللّٰهُ عنها عَن قَوْلِ اللّٰهِ سُبحانَهُ وتَعالى: ﴿وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَىٰ فَانكِحُوا مَا طَابَ لَكُم مِّنَ النِّسَاءِ مَثْنَىٰ وَثُلَاثَ وَرُبَاعَ﴾؟

قالَتْ: يا ابْنَ أُخْتي! هِيَ اليَتيمَةُ تكونُ في حَجْرِ وَلِيِّها، تُشارِكُهُ في مالِهِ، فَيُعْجِبُهُ مالُها وجَمالُها، فيُريدُ وَلِيُّها أَنْ يَتَزَوَّجَها بِغَيْرِ أَنْ يُقْسِطَ في صَداقِها فيُعْطِيَها مِثْلَ ما يُعْطِيها غَيْرُهُ، فَنُهوا أَنْ يَنْكِحُوهُنَّ؛ إلاَّ أَنْ يُقْسِطوا لَهُنَّ، ويَبْلُغوا بِهِنَّ أَعْلى سُنَّتِهِنَّ مِن الصَّداقِ، وأُمِروا أَنْ يَنْكحوا ما طابَ لَهُمْ مِن النِّساءِ سِواهُنَّ.

قالَ عُرْوَةُ: قالَتْ عائشةُ رضيَ اللّٰهُ عنها: ثُمَّ إِنَّ النَّاسَ اسْتَفْتَوْا رسولَ اللّٰهِ ﷺ بَعْدَ هٰذِهِ الآيَةِ فيهِنَّ، فأَنْزَلَ اللّٰهُ عزَّ وجلَّ: ﴿وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِيهِنَّ وَمَا يُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ فِي يَتَامَى النِّسَاءِ الَّتِي لَا تُؤْتُونَهُنَّ مَا كُتِبَ لَهُنَّ وَتَرْغَبُونَ أَن تَنكِحُوهُنَّ﴾.

قالَتْ: والَّذي ذَكَرَ اللّٰهُ عزَّ وجلَّ أَنَّهُ يُتْلى عَلَيْكُمْ في الكِتابِ الآيَةُ الأُولى الَّتي قالَ اللّٰهُ فِيها: ﴿وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَىٰ فَانكِحُوا مَا طَابَ لَكُم مِّنَ النِّسَاءِ﴾.

قالَتْ عائِشَةُ: وقَوْلُ اللّٰهِ تعالى في الآيَةِ الأُخْرى: ﴿وَتَرْغَبُونَ أَن تَنكِحُوهُنَّ﴾: رَغْبَةَ أَحَدِكُمْ عَن يَتيمَتِهِ الَّتي تكونُ في حَجْرِهِ، حينَ تَكونُ قَليلَةَ المالِ والجَمالِ، فَنُهوا أَنْ يَنْكِحوا ما رَغِبوا في مالِها وجَمالِها مِن يَتامى النِّساءِ؛ إلاَّ بِالقِسْطِ، مِنْ أَجْلِ رَغْبَتِهِمْ عَنْهُنَّ.

SURETU-N-NISA'

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:

وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا۟ فِى ٱلْيَتَـٰمَىٰ

AKO SE BOJITE DA NEĆETE BITI PRAVEDNI PREMA SIROTAMA I

وَيَسْتَفْتُونَكَ فِى ٱلنِّسَآءِ

PITAJU TE O ŽENAMA

2129. 'Urve b. ez-Zubejr veli da je pitao Aišu, ﵂, o riječima Allaha, ﷻ:

وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا۟ فِى ٱلْيَتَـٰمَىٰ فَٱنكِحُوا۟ مَا طَابَ لَكُم مِّنَ ٱلنِّسَآءِ مَثْنَىٰ وَثُلَـٰثَ وَرُبَـٰعَ

Ako se bojite da nećete biti pravedni prema ženama sirotama, onda se ženite sa po dvije, tri i četiri[1]

pa je rekla: *Sestriću, tu se misli na siroticu koja živi u kući svog skrbnika i čiji je ona ortak u imetku, pa ga zadivi njen imetak i ljepota, pa poželi da je oženi, ali ne postupajući pravedno u davanju mehra i ne dadne joj mehr koliko bi joj dali drugi. Pa im je zabranio da se njima žene, osim da*

---

[1] Ajet u potpunosti glasi:

وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا۟ فِى ٱلْيَتَـٰمَىٰ فَٱنكِحُوا۟ مَا طَابَ لَكُم مِّنَ ٱلنِّسَآءِ مَثْنَىٰ وَثُلَـٰثَ وَرُبَـٰعَ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا۟ فَوَٰحِدَةً أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَـٰنُكُمْ ذَٰلِكَ أَدْنَىٰٓ أَلَّا تَعُولُوا۟ ۝٣

Ako se bojite da prema sirotama nećete biti pravedni, onda se ženite onim ženama koje su vam dopuštene, sa po dvije, sa po tri i sa po četiri! A ako strahujete da nećete pravedni biti, onda samo jednom, ili onim što posjedujete! Tako ćete se najlakše nepravde sačuvati! *En-Nisa, 3.*

im dâ pravedan mehr i to najveći koji se daje onima koje su kao i one. Pa im je zato naređeno da se žene drugim ženama mimo njih.

Urve je rekao: Aiša je rekla: *Ljudi su kasnije tražili odgovor od Allahovog Poslanika, ﷺ, nakon ajeta u vezi s tim ženama.*

Nakon čega je Allah, ﷻ, objavio:

وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي ٱلنِّسَآءِ قُلِ ٱللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِيهِنَّ وَمَا يُتْلَىٰ
عَلَيْكُمْ فِي ٱلْكِتَـٰبِ فِي يَتَـٰمَى ٱلنِّسَآءِ ٱلَّـٰتِي لَا تُؤْتُونَهُنَّ
مَا كُتِبَ لَهُنَّ وَتَرْغَبُونَ أَن تَنكِحُوهُنَّ

Oni traže od tebe propise o ženama. Reci: Allah će vam objasniti propise o njima - nešto vam je već kazano u Knjizi o ženama-sirotama, kojima uskraćujete ono što im je propisano a ne želite da se njima oženite.[1]

Rekla je: *Ono što je spomenuto u ovom ajetu:* **Nešto vam je već kazano u Knjizi,** *je prvi ajet u kome Allah kaže:*

---

[1] Ajet u potpunosti glasi:

وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي ٱلنِّسَآءِ قُلِ ٱللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِيهِنَّ وَمَا يُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ فِي ٱلْكِتَـٰبِ
فِي يَتَـٰمَى ٱلنِّسَآءِ ٱلَّـٰتِي لَا تُؤْتُونَهُنَّ مَا كُتِبَ لَهُنَّ وَتَرْغَبُونَ أَن تَنكِحُوهُنَّ
وَٱلْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ ٱلْوِلْدَٰنِ وَأَن تَقُومُوا۟ لِلْيَتَـٰمَىٰ بِٱلْقِسْطِ وَمَا تَفْعَلُوا۟ مِنْ
خَيْرٍ فَإِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِهِۦ عَلِيمًا ﴿١٢٧﴾

Oni traže od tebe propise o ženama. Reci: "Allah će vam objasniti propise o njima i o onome što vam se čita u Knjizi o ženama - sirotama, kojima uskraćujete ono što im je propisano, a ne želite da se njima oženite, i o nejakoj djeci, i o tome da prema siročadi pravedno postupite. A Allah sigurno zna za dobro koje učinite. *En-Nisa, 127.*

وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا۟ فِى ٱلْيَتَـٰمَىٰ فَٱنكِحُوا۟ مَا طَابَ لَكُم مِّنَ ٱلنِّسَآءِ

Ako se bojite da ćete biti nepravedni prema siroticama onda se ženite sa ženama koje vam se sviđaju.[1]

A riječi Uzvišenog:

وَتَرْغَبُونَ أَن تَنكِحُوهُنَّ

I ne želite da se njima oženite,

znače da neko od vas ne želi svoju siroticu, koja živi s njim, oženiti kada je siromašna i ružna. Zato im je zabranjeno da se žene siroticama koje žive s njima radi njihova bogatstva i ljepote ako im neće dati odgovarajući mehr, zato što izbjegavaju ove prve.[2]

---

[1] *En-Nisa, 3.*

[2] U drugom rivajetu u Muslimovom *Sahihu* stoji: ***Ako su manje lijepe i nisu bogate***, a u trećem rivajetu u vezi s ajetom: ***Nešto vam je već kazano u Knjizi o ženama sirotama,*** rekla je: *Ajet je spušten u vezi sa siroticom koja je kod staratelja i imetak im je zajednički. On ne želi da se njom oženi niti želi da se ona uda pa da ima saučesnika u imetku. Zbog svega toga nepravedno je sprečava da se uda.*

بابٌ في قَوْلِهِ تَعالى:
﴿وَمَن كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ بِٱلْمَعْرُوفِ﴾

٢١٣٠ - عنْ عائشةَ رضيَ اللّٰهُ عنْها في قَوْلِهِ عَزَّ وجَلَّ: ﴿وَمَن كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ بِٱلْمَعْرُوفِ﴾؛ قالتْ: أُنْزِلَتْ في والِي مالِ اليَتيمِ الّذي يَقومُ علَيْهِ ويُصْلِحُهُ، إذا كانَ مُحْتاجاً أنْ يأكُلَ مِنْهُ.

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:

وَمَن كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ بِٱلْمَعْرُوفِ

KO BUDE SIROMAŠAN NEKA TROŠI UMJERENO

2130. 'Aiša, ﷺ, kaže o riječima Uzvišenog:

وَمَن كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ بِٱلْمَعْرُوفِ

A ko bude siromašan neka troši umjereno[1],
odnose se na staratelja imetka jetima koji se brine o njemu i unapređuje ga da, ako bude potreban, jede od njega.

---

[1] Ajet u potpunosti glasi:

وَٱبْتَلُواْ ٱلْيَتَٰمَىٰ حَتَّىٰٓ إِذَا بَلَغُواْ ٱلنِّكَاحَ فَإِنْ ءَانَسْتُم مِّنْهُمْ رُشْدًا فَٱدْفَعُوٓاْ إِلَيْهِمْ أَمْوَٰلَهُمْ ۖ وَلَا تَأْكُلُوهَآ إِسْرَافًا وَبِدَارًا أَن يَكْبَرُواْ ۚ وَمَن كَانَ غَنِيًّا فَلْيَسْتَعْفِفْ ۖ وَمَن كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ بِٱلْمَعْرُوفِ ۚ فَإِذَا دَفَعْتُمْ إِلَيْهِمْ أَمْوَٰلَهُمْ فَأَشْهِدُواْ عَلَيْهِمْ ۚ وَكَفَىٰ بِٱللَّهِ حَسِيبًا ﴿٦﴾

I iskušavajte siročad dok ne stasaju za brak, pa ako se uvjerite da su zreli, uručite im imetke njihove! I ne trošite ih rasipnički i u žurbi, dok oni ne odrastu! Ko je imućan neka se uzdrži, a ko je siromašan, neka troši onoliko koliko je neophodno. A kada im imetke uručujete, to učinite u prisustvu svjedoka, jer dosta je što će se pred Allahom račun polagati! *En-Nisa*, 6.

بابٌ في قَوْلِهِ تَعالى: ﴿فَمَا لَكُمْ فِى ٱلْمُنَٰفِقِينَ فِئَتَيْنِ﴾

٢١٣١ ـ عنْ زيدِ بنِ ثابِتٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ أنَّ النبيَّ ﷺ خرَجَ إلى أُحُدٍ: فرَجعَ ناسٌ مِمَّنْ كانَ معَهُ، فكانَ أصحابُ النبيِّ ﷺ فيهِمْ فِرْقَتَيْنِ: قالَ بعْضُهُمْ: نَقْتُلُهُمْ. وقالَ بعْضُهُمْ: لا. فنزلَتْ: ﴿فَمَا لَكُمْ فِى ٱلْمُنَٰفِقِينَ فِئَتَيْنِ﴾

O GOVORU UZVIŠENOG:

فَمَا لَكُمْ فِى ٱلْمُنَٰفِقِينَ فِئَتَيْنِ

ZAŠTO SE PODVAJATE KADA SU U PITANJU LICEMJERI

2131. Zejd b. Sabit, ﷺ, prenosi da je Poslanik, ﷺ, izišao na Uhud pa su se neki ljudi koji su bili s njim vratili. Prema njima ashabi Allahovog Poslanika, ﷺ, su zauzeli dva stava; neki su zahtijevali da budu ubijeni a drugi nisu bili za to, pa je objavljen ovaj ajet:

فَمَا لَكُمْ فِى ٱلْمُنَٰفِقِينَ فِئَتَيْنِ

Zašto se podvajate kada su u pitanju licemjeri?[1]

---

[1] Ajet u potpunosti glasi:

فَمَا لَكُمْ فِى ٱلْمُنَٰفِقِينَ فِئَتَيْنِ وَٱللَّهُ أَرْكَسَهُم بِمَا كَسَبُوٓا۟ أَتُرِيدُونَ أَن تَهْدُوا۟ مَنْ أَضَلَّ ٱللَّهُ وَمَن يُضْلِلِ ٱللَّهُ فَلَن تَجِدَ لَهُۥ سَبِيلًا ﴿٨٨﴾

Zašto se podvajate kada su u pitanju licemjeri koje je Allah vratio u nevjerstvo zbog onoga što su sami zaslužili? Zar želite na Pravi put uputiti one koje je Allah u zabludi učinio? A koga Allah skrene u zabludu, ti mu nećeš Put naći! *En-Nisa*, 88.

باب في قوله تعالى:
﴿وَمَن يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا﴾

٢١٣٢ - عن سعيد بن جبير؛ قال: قلت لابن عباس رضي الله عنهما: أَلِمَنْ قَتَلَ مُتعمِّداً مِن تَوْبَةٍ؟ قال: لا. قال: فَتَلَوْتُ عليه هٰذِهِ الآيَةَ الَّتي في الفُرْقانِ: ﴿وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ...﴾ إلى آخرِ الآيةِ. قال: هٰذِهِ آيةٌ مَكِّيَّةٌ، نَسَخَتْها آيَةٌ مَدَنِيَّةٌ: ﴿وَمَن يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا فَجَزَآؤُهُۥ جَهَنَّمُ خَٰلِدًا فِيهَا﴾

O GOVORU UZVIŠENOG:

وَمَن يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُّتَعَمِّدًا

KO NAMJERNO UBIJE VJERNIKA

2132. Se'id b. Džubejr je rekao: Upitao sam Ibn 'Abbasa, ﵄: *Ima li pokajanja za onoga ko namjerno ubije vjernika?*

Rekao je: *Nema.*

Proučio sam mu ajet iz sure *El-Furkan*:

وَٱلَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ ٱلنَّفْسَ ٱلَّتِى حَرَّمَ ٱللَّهُ إِلَّا بِٱلْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ ۚ وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ يَلْقَ أَثَامًا ﴿٦٨﴾ يُضَٰعَفْ لَهُ ٱلْعَذَابُ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ وَيَخْلُدْ فِيهِۦ مُهَانًا ﴿٦٩﴾ إِلَّا مَن تَابَ وَءَامَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَٰلِحًا فَأُو۟لَٰٓئِكَ يُبَدِّلُ ٱللَّهُ سَيِّـَٔاتِهِمْ حَسَنَٰتٍ ۗ وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٧٠﴾

I oni koji se mimo Allaha drugom bogu ne klanjaju, i koji, one koje je Allah zabranio, ne ubijaju, osim kada pravda zahtijeva, i koji ne bludniče; - a ko to

radi, iskusit će kaznu, patnja će mu na onom svijetu udvostručena biti i vječno će u njoj ponižen ostati; ali onima koji se pokaju i dobra djela čine, Allah će njihova rđava djela u dobra promijeniti, a Allah prašta i samilostan je.[1]

Rekao je: *To je mekkanski ajet koji je derogiran ovim medinskim:*

وَمَن يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُّتَعَمِّدًا فَجَزَآؤُهُۥ جَهَنَّمُ خَـٰلِدًا فِيهَا

Onaj ko ubije vjernika namjerno, kazna mu je Džehennem u kome će vječno ostati.[2]

---

[1] *El-Furkan*, 68-69.

[2] Ova predaja je poznata od Ibn Abbasa tj. da za onog koji namjerno ubije nema pokajanja. Međutim, od njega se prenosi i druga predaja u kojoj se kaže da za njega ima pokajanja. Ova predaja je ispravnija i nju zastupa većina islamskih učenjaka na osnovu ajeta iz sure *El-Furkan* i sličnih dokaza. Učenjaci su na Ibn Abbasovu tvrdnju, da je ajet derogiran, rekli da je ajet obavijest, a obavijesti ne mogu biti derogirane.
Ajet upotpunosti glasi:

وَمَن يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُّتَعَمِّدًا فَجَزَآؤُهُۥ جَهَنَّمُ خَـٰلِدًا فِيهَا وَغَضِبَ ٱللَّهُ عَلَيْهِ وَلَعَنَهُۥ وَأَعَدَّ لَهُۥ عَذَابًا عَظِيمًا ﴿٩٣﴾

A ko hotimično ubije vjernika, kazna mu je Džehennem, u kojem će vječno ostati! Njemu slijedi i gnjev Allahov i prokletstvo, i njemu je kaznu veliku pripremio! *En-Nisa, 93.*

بابٌ في قَوْلِهِ تعالى:
﴿وَلَا تَقُولُوا۟ لِمَنْ أَلْقَىٰٓ إِلَيْكُمُ ٱلسَّلَـٰمَ﴾

٢١٣٣ - عنِ ابنِ عباسٍ رضيَ اللَّهُ عنهُما؛ قال: لَقِيَ ناسٌ مِن المُسلِمينَ رَجُلاً في غُنَيْمَةٍ لهُ، فقالَ: السَّلامُ عَلَيْكُمْ. فأَخَذوهُ، فقَتَلوهُ، وأَخَذوا تِلْكَ الغُنَيْمَةَ، فنَزَلَتْ: ﴿وَلَا تَقُولُوا۟ لِمَنْ أَلْقَىٰٓ إِلَيْكُمُ ٱلسَّلَـٰمَ لَسْتَ مُؤْمِنًا﴾. وقَرَأَها ابنُ عبَّاسٍ: ﴿ٱلسَّلَـٰمَ﴾

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:

وَلَا تَقُولُوا۟ لِمَنْ أَلْقَىٰٓ إِلَيْكُمُ ٱلسَّلَـٰمَ

I ONOME KO VAM PONUDI SELEM – PRIMIRJE NE RECITE: TI NISI VJERNIK

2133. Ibn 'Abbas, ﷺ, je rekao:

Neki muslimani su sreli jednog čovjeka kod njegovih ovčica, pa im je rekao: *Es-selamu 'alejkum.*

Uzeli su ga, ubili i preuzeli njegove ovce, pa je objavljeno:

وَلَا تَقُولُوا۟ لِمَنْ أَلْقَىٰٓ إِلَيْكُمُ ٱلسَّلَـٰمَ لَسْتَ مُؤْمِنًا

I onome ko vam ponudi selem - primirje ne recite: Ti nisi vjernik. [1]

---

[1] Ajet, u Hafsovom kiraetu koji je podudaran s Ibn Abbasovim učenjem, u potpunosti glasi:

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ إِذَا ضَرَبْتُمْ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ فَتَبَيَّنُوا۟ وَلَا تَقُولُوا۟ لِمَنْ أَلْقَىٰٓ إِلَيْكُمُ ٱلسَّلَـٰمَ لَسْتَ مُؤْمِنًا تَبْتَغُونَ عَرَضَ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا فَعِندَ ٱللَّهِ مَغَانِمُ كَثِيرَةٌ ۚ كَذَٰلِكَ كُنتُم مِّن قَبْلُ فَمَنَّ ٱللَّهُ عَلَيْكُمْ فَتَبَيَّنُوٓا۟ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٩٤﴾

O vjernici, kada u boj na Allahovom putu krenete, sve dobro provjerite i onome ko vam nazove selam nemojte reći: 'Ti nisi vjernik!' u želji za koristi ovosvjetskog života, jer kod Allaha su

A Ibn 'Abbas je čitao: *Ko vam nazove selam* (pozdrav).[1]

باب في قوله تعالى:
﴿وَإِنِ امْرَأَةٌ خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا نُشُوزًا أَوْ إِعْرَاضًا﴾

٢١٣٤ - عن عائشة رضي الله عنها في قوله عز وجل: ﴿وَإِنِ امْرَأَةٌ خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا نُشُوزًا أَوْ إِعْرَاضًا﴾؛ قالت: نزلت في المرأة تكون عند الرجل، فلعله أن لا يستكثر منها، وتكون له صحبة وولد، فتكره أن يفارقها، فتقول له: أنت في حل من شأني.

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:

وَإِنِ ٱمْرَأَةٌ خَافَتْ مِنۢ بَعْلِهَا نُشُوزًا أَوْ إِعْرَاضًا

AKO SE NEKA ŽENA PLAŠI DA ĆE JOJ SE MUŽ POČETI JOGUNITI ILI DA ĆE JE ZANEMARITI

2134. Aiša, ﵂, je o riječima Uzvišenog:

وَإِنِ ٱمْرَأَةٌ خَافَتْ مِنۢ بَعْلِهَا نُشُوزًا أَوْ إِعْرَاضًا

Ako se neka žena plaši da će joj se muž početi joguniti ili je zanemariti,[2]

---

mnoga dobra! Takvi ste ranije i vi bili, pa vam je Allah darovao milost Svoju! Zato, sve dobro provjerite, jer Allah je doista obaviješten o onome što vi radite! *En-Nisa, 94.*

[1] Oba kiraeta i *selem* (primirje) i *selam* (pozdrav) ubrajaju se u sedam priznatih kiraeta.

[2] Ajet u potpunosti glasi:

وَإِنِ ٱمْرَأَةٌ خَافَتْ مِنۢ بَعْلِهَا نُشُوزًا أَوْ إِعْرَاضًا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَآ أَن يُصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا ۚ وَٱلصُّلْحُ خَيْرٌ ۗ وَأُحْضِرَتِ ٱلْأَنفُسُ ٱلشُّحَّ ۚ وَإِن تُحْسِنُوا۟ وَتَتَّقُوا۟ فَإِنَّ ٱللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿١٢٨﴾

rekla: *Povod objavi tih riječi bio je slučaj žene čiji muž nije imao želje za njom.*[1] *Već dugo su u braku i imaju djecu. U isto vrijeme ona ne želi da se rastavi s njim, te mu kaže: Ti si, što se mene tiče, slobodan.*[2]

(سُورَةُ المائِدَةِ)

بابٌ في قَوْلِهِ تعالى: ﴿ٱلْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ﴾

٢١٣٥ - عن طارِقِ بنِ شِهابٍ؛ قالَ: جاءَ رَجُلٌ مِن اليَهودِ إلى عُمرَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ فقالَ: يا أميرَ المُؤمِنينَ! آيَةٌ في كِتابِكُمْ تَقْرَؤونَها، لَوْ عَلَيْنا نَزَلَتْ مَعْشَرَ يَهودَ؛ لاتَّخَذْنا ذٰلِكَ اليَوْمَ عِيداً. قالَ: وأيُّ آيَةٍ؟ قالَ: ﴿ٱلْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ ٱلْإِسْلَٰمَ دِينًا﴾. فقالَ عُمَرُ: إنِّي لأعْلَمُ اليَوْمَ الَّذي نَزَلَتْ فيهِ، والمَكانَ الَّذي نَزَلَتْ فيهِ، نَزَلَتْ على رسولِ اللّهِ ﷺ بِعَرَفاتٍ في يَوْمِ جُمُعَةٍ.

SURETU-L-MAIDE

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:

ٱلْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ

DANAS SAM VAM USAVRŠIO VJERU VAŠU

2135. Tarik b. Šihab je rekao: Neki Židov je došao Omeru i rekao: *Zapovjedniče pravovjernih, jedan ajet u vašoj Knjizi koji vi učite, da je nama židovima objavljen, mi bismo taj dan načinili praznikom.*

Ako se neka žena plaši od muža okrutnosti ili zanemarivanja, onda se oni neće ogriješiti ako se međusobno nagode; a nagodba je bolja. A ljudske duše su sklone pohlepi! I ako vi budete lijepo postupali i Allaha se bojali – pa Allah dobro zna ono što radite. *En-Nisa, 128.*

[1] Bilo da se radi o spolnom odnosu, ljubavi i sl. (op. prev.).

[2] Tj. oslobađam te nekih, ili svih obaveza prema meni, oblačenju, stanovanju i sl. Muž ima pravo da to prihvati bez ustručavanja i neće biti grešan zbog toga. *Ibn Kesir, 1/727.* (op. prev.).

Upitao je: *Koji ajet?*

Rekao je:

ٱلْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِى وَرَضِيتُ لَكُمُ ٱلْإِسْلَٰمَ دِينًاۚ

Sada sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam islam bude vjera.[1]

Omer je rekao: *Ja znam dan kada je objavljen, mjesto na kome je objavljen. Objavljen je Allahovom Poslaniku, ﷺ, na Arefatu,*[2] *u petak.*[3]

---

[1] *El-Maide, 3.*

[2] Tj. na dan Arefata, 9. zul-hidždžeta (op. prev.).

[3] Omer je time želio reći da je za muslimane taj dan praznik iz dva razloga: zbog džume i Arefata, i džuma i Arefat su praznici za muslimane. (op. prev.).

(سُورَةُ الأَنْعامِ)

بابٌ في قَوْلِهِ تعالى:

﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَلَمْ يَلْبِسُوٓا۟ إِيمَـٰنَهُم بِظُلْمٍ﴾

٢١٣٦ - عنْ عبدِاللهِ بنِ مَسْعودٍ رضيَ اللهُ عنهُ؛ قال: لَمَّا نَزَلَتْ: ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَلَمْ يَلْبِسُوٓا۟ إِيمَـٰنَهُم بِظُلْمٍ...﴾ الآيةَ [الأنعام: ٨٢]؛ شَقَّ ذٰلِكَ على أَصْحابِ رسولِ اللهِ ﷺ، وقالوا: أَيُّنا لا يَظْلِمُ نَفْسَهُ؟! فقالَ رسولُ اللهِ ﷺ: «لَيْسَ هُوَ كَما تَظُنُّونَ، إِنَّما هُوَ كَما قالَ لُقْمانُ لابْنِهِ: ﴿يَـٰبُنَىَّ لَا تُشْرِكْ بِٱللَّهِ إِنَّ ٱلشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ﴾ [لقمان: ١٣]».

SURETU-L-EN'AM

O GOVORU UZVIŠENOG:

ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَلَمْ يَلْبِسُوٓا۟ إِيمَـٰنَهُم بِظُلْمٍ

ONI KOJI VJERUJU I VJEROVANJE SVOJE SA ZULUMOM NE MIJEŠAJU

2136. 'Abdullah b. Mes'ud, ﷺ, je rekao: Kada je objavljeno:

ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَلَمْ يَلْبِسُوٓا۟ إِيمَـٰنَهُم بِظُلْمٍ أُو۟لَـٰٓئِكَ لَهُمُ ٱلْأَمْنُ وَهُم مُّهْتَدُونَ ﴿٨٢﴾

Bit će sigurni samo oni koji vjeruju i vjerovanje svoje sa zulumom ne miješaju: oni će biti na pravom putu, [1]

to je teško palo ashabima Allahovog Poslanika, ﷺ, pa su rekli: *Ko to od nas sebi zulum ne čini?*

---

[1] *El-En'am*, 82.

Allahov Poslanik, ﷺ, je rekao: ***Nije to kako vi mislite, nego kao što je rekao Lukman svome sinu:***

يَٰبُنَىَّ لَا تُشْرِكْ بِٱللَّهِ إِنَّ ٱلشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ ﴿١٣﴾

Moj sinak, ni čini širk, jer je širk najveći zulum.[1]

بابٌ في قَوْلِهِ تعالى:

﴿لَا يَنفَعُ نَفْسًا إِيمَٰنُهَا لَمْ تَكُنْ ءَامَنَتْ مِن قَبْلُ﴾

٢١٣٧ ـ عَنْ أَبي هُريرةَ رضيَ اللهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللهِ ﷺ: «**ثلاثٌ إذا خرجْنَ** ﴿لَا يَنفَعُ نَفْسًا إِيمَٰنُهَا لَمْ تَكُنْ ءَامَنَتْ مِن قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِىٓ إِيمَٰنِهَا خَيْرًا﴾: **طُلوعُ الشَّمْسِ مِنْ مَغْرِبِها، والدَّجَّالُ، ودابَّةُ الأَرْضِ**».

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:

لَا يَنفَعُ نَفْسًا إِيمَٰنُهَا لَمْ تَكُنْ ءَامَنَتْ مِن قَبْلُ

ČOVJEKU NEĆE BITI OD KORISTI NJEGOV IMAN AKO NE BUDE POVJEROVAO PRIJE

2137. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Troje kad se pojavi,***

لَا يَنفَعُ نَفْسًا إِيمَٰنُهَا لَمْ تَكُنْ ءَامَنَتْ مِن قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِىٓ إِيمَٰنِهَا خَيْرًا

---

[1] Ajet u potpunosti glasi:

وَإِذْ قَالَ لُقْمَٰنُ لِٱبْنِهِۦ وَهُوَ يَعِظُهُۥ يَٰبُنَىَّ لَا تُشْرِكْ بِٱللَّهِ إِنَّ ٱلشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ ﴿١٣﴾

Kad Lukman reče sinu svome, savjetujući ga: 'O sinko moj, ne smatraj druge Allahu ravnim, širk je, zaista, velika nepravda.' *Lukman, 13.*

čovjeku neće koristiti njegovo vjerovanje ako ne bude vjerovao prije toga ili ne bude kao vjernik kakvo dobro uradio: [1] ***izlazak Sunca sa zapada, pojava Dedždžala i izlazak životinje.***

٢١٣٨ - عن أبي ذرٍّ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ أنَّ النبيَّ ﷺ قالَ يوماً: «أتدرونَ أينَ تذهبُ هٰذهِ الشَّمسُ؟» قالوا: اللّهُ ورسولُهُ أعلَمُ. قالَ: «إنَّ هٰذهِ تَجري حتَّى تَنتهيَ إلى مُستقرِّها تَحتَ العَرشِ، فتخِرُّ ساجدةً، فلا تَزالُ كَذٰلِكَ، حتَّى يُقالَ لَها: ارتَفِعي، ارجِعي مِن حَيثُ جِئتِ. فتَرجِعُ، فتُصبِحُ طالِعَةً مِن مَطلِعِها، ثُمَّ تَجري حتَّى تَنتهيَ إلى مُستقرِّها تَحتَ العَرشِ، فتخِرُّ ساجِدَةً، فلا تَزالُ كَذٰلِكَ حتَّى يُقالَ لَها: ارتَفِعي، ارجِعي مِن حَيثُ جِئتِ. فتَرجِعُ، فتُصبِحُ طالِعَةً مِن مَطلِعِها، ثُمَّ تَجري لا يَستَنكِرُ النّاسُ مِنها شَيئاً، حتَّى تَنتَهيَ إلى مُستَقرِّها ذاكَ تَحتَ العَرشِ، فيُقالُ لَها: ارتَفِعي، أصبِحي طالِعَةً مِن مَغرِبِكِ تَحتَ العَرشِ. فتُصبِحُ طالِعَةً مِن مَغرِبِها». فقالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «أتدرونَ متى ذاكُم؟ ذاكَ حينَ ﴿لَا يَنفَعُ نَفْسًا إِيمَٰنُهَا لَمْ تَكُنْ ءَامَنَتْ مِن قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِىٓ إِيمَٰنِهَا خَيْرًا﴾».

2138. Ebu Zerr, ﷺ, kaže da je Poslanik, ﷺ, jednog dana upitao: ***Znate li gdje odlazi ovo sunce?***

---

[1] Ajet u potpunosti glasi:

هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّآ أَن تَأْتِيَهُمُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ أَوْ يَأْتِىَ رَبُّكَ أَوْ يَأْتِىَ بَعْضُ ءَايَٰتِ رَبِّكَ يَوْمَ يَأْتِى بَعْضُ ءَايَٰتِ رَبِّكَ لَا يَنفَعُ نَفْسًا إِيمَٰنُهَا لَمْ تَكُنْ ءَامَنَتْ مِن قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِىٓ إِيمَٰنِهَا خَيْرًا قُلِ ٱنتَظِرُوٓا۟ إِنَّا مُنتَظِرُونَ ﴿١٥٨﴾

Zar oni čekaju da im meleki dođu, ili da im Gospodar tvoj dođe, ili neki predznaci od Gospodara tvoga? Onoga dana kada neki predznaci od Gospodara tvoga dođu, nijednom čovjeku neće biti od koristi to što će tada vjerovati, ako prije nije vjerovao ili ako nije, kao vjernik, kakvo dobro uradio. Reci: "Samo vi čekajte, i mi ćemo, doista, čekati!" *El-En'am, 158.*

Rekli su: *Allah i Njegov Poslanik, ﷺ, to najbolje znaju.*

Rekao je: ***Ono ide sve dok ne stigne do svog odredišta pod Aršom. Kada tamo dođe padne na sedždu i u tom položaju ostane sve dok mu se ne kaže: Digni se i vrati odakle si i došlo. Ono se vrati i izađe odakle je i izlazilo. Potom nastavi svoju putanju sve dok ne dođe do svog odredišta ispod Arša. Kada stigne padne na sedždu i na sedždi ostane sve dok mu se ne kaže: Digni se i vrati odakle si i došlo. Pa se vrati i iziđe odakle i izlazi.***

Zatim nastavlja dalje svoju putanju a da ljudi na njemu ne primjećuju ništa čudno sve dok ne stigne do svog odredišta pod Aršom.

Zatim će mu se reći digni se i izađi sa svog zapada ispod Arša. Pa će izaći sa zapada.

Allahov Poslanik, ﷺ, je, potom, upitao: ***Znate li kada će to biti? To će biti:***

لَا يَنفَعُ نَفْسًا إِيمَـٰنُهَا لَمْ تَكُنْ ءَامَنَتْ مِن قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ
فِىٓ إِيمَـٰنِهَا خَيْرًا

Kada čovjeku neće koristiti njegovo vjerovanje ako ne bude vjerovao prije toga ili ne bude kao vjernik kakvo dobro uradio.[1]

[1] Ajet u potpunosti pogledati u prethodnoj fusnoti (op. prev.).

(سُورَةُ الأَعْرافِ)

بابٌ في قَوْلِهِ تعالى:

﴿خُذُواْ زِينَتَكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ﴾

٢١٣٩ - عنِ ابنِ عباسٍ رضيَ اللّهُ عنهُما؛ قالَ: كانَتِ المَرْأَةُ تطوفُ بالبَيْتِ وهيَ عُرْيانَةٌ، فتقولُ: مَنْ يُعيرُني تِطْوافاً؟ تَجْعَلُهُ على فَرْجِها، وتَقولُ:

اليومَ يَبْدو بَعْضُهُ أوْ كُلُّهُ   فَما بَدا مِنْهُ فَلا أُحِلُّهُ

فَنَزَلَتْ هٰذِهِ الآيَةُ: ﴿خُذُواْ زِينَتَكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ﴾

SURETU-L-E'ARAF

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:

خُذُوا زِينَتَكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ

LIJEPO SE OBUCITE KAD HOĆETE MOLITVU DA OBAVITE

2139. Ibn 'Abbas, ﷺ, je rekao: Žene su oko Kjabe tavafile gole i govorile: *Ko će mi posuditi titvaf?*,[1] kako bi pokrila svoj spolni organ, pa je rekla: *Danas se ono vidi djelimično ili cijelo, ali ono što se vidi ja ne nudim.*

Potom je objavljeno:

خُذُوا زِينَتَكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ

Lijepo se obucite kad hoćete molitvu da obavite.[2]

---

[1] *Titvaf* je odjeća koju žena oblači pri tavafu. Prije islama idolopoklonici su tavafili oko Kjabe bez odjeće. Odjeću su bacali na zemlju, smatrajući da će goli biti pobožniji. Islam je to dokinuo i naredio prekrivanje stidnih dijelova tijela prilikom obavljanja tavafa.

[2] Ajet u potpunosti glasi:

باب في قوله تعالى:
﴿وَنُودُوٓا۟ أَن تِلْكُمُ ٱلْجَنَّةُ أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾

٢١٤٠ - عن أبي سعيد الخدري وأبي هريرة رضي الله عنهما، عن النبي ﷺ، قال: «ينادي منادٍ: إنّ لكم أن تصحّوا فلا تسقموا أبداً، وإنّ لكم أن تحيوا فلا تموتوا أبداً، وإنّ لكم أن تشبّوا فلا تهرموا أبداً، وإنّ لكم أن تنعموا فلا تبأسوا أبداً؛ فذلك قوله عزّ وجلّ: ﴿وَنُودُوٓا۟ أَن تِلْكُمُ ٱلْجَنَّةُ أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾».

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:

وَنُودُوٓا۟ أَن تِلْكُمُ ٱلْجَنَّةُ أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾

I NJIMA ĆE SE DOVIKNUTI: TAJ DŽENNET STE U NASLJEDSTVO DOBILI ZA ONO ŠTO STE ČINILI

2140. Ebu Se'id el-Hudri i Ebu Hurejre, ﷺ, prenose da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Glasnik će povikati: Vi ćete vječno biti zdravi i nikada više nećete biti bolesni. Vječno ćete živjeti i nikada nećete umrijeti. Vječno ćete biti mladi i nikada više nećete ostarjeti. Vječno ćete uživati i nećete više nikada osjetiti patnje. To je objašnjenje govora Uzvišenog:***

وَنُودُوٓا۟ أَن تِلْكُمُ ٱلْجَنَّةُ أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾

I njima će se doviknuti: Taj Džennet ste u nasljedstvo dobili za ono što ste činili.[1]

يَٰبَنِىٓ ءَادَمَ خُذُوا۟ زِينَتَكُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا۟ وَٱشْرَبُوا۟ وَلَا تُسْرِفُوٓا۟ ۚ إِنَّهُۥ لَا يُحِبُّ ٱلْمُسْرِفِينَ ﴿٣١﴾

O sinovi Ademovi, lijepo se obucite kad hoćete molitvu da obavite! I jedite i pijte, samo ne pretjerujte; On ne voli one koji pretjeruju. *El-E'araf, 31.*

[1] Ajet u potpunosti glasi:

(سُورَةُ الأَنْفالِ)

بابٌ في قَوْلِهِ تعالى: ﴿وَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنتَ فِيهِمْ﴾

٢١٤١ ـ عنْ أنسِ بنِ مالكٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ أبو جَهْلٍ: ﴿ٱللَّهُمَّ إِن كَانَ هَٰذَا هُوَ ٱلْحَقَّ مِنْ عِندِكَ فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَارَةً مِّنَ ٱلسَّمَآءِ أَوِ ٱئْتِنَا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ﴾ [٣٢]، فنزلتْ: ﴿وَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنتَ فِيهِمْ وَمَا كَانَ ٱللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿٣٣﴾ وَمَا لَهُمْ أَلَّا يُعَذِّبَهُمُ ٱللَّهُ وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنِ ٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ...﴾ إلى آخرِ الآيةِ.

SURETU-L-ENFAL

O GOVORU UZVIŠENOG:

وَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنتَ فِيهِمْ

ALLAH IH NEĆE KAZNITI DOK SI TI MEĐU NJIMA

2141. Enes b. Malik, ﷺ, prenosi da je Ebu Džehl rekao:

ٱللَّهُمَّ إِن كَانَ هَٰذَا هُوَ ٱلْحَقَّ مِنْ عِندِكَ فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَارَةً مِّنَ ٱلسَّمَآءِ أَوِ ٱئْتِنَا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣٢﴾

وَنَزَعْنَا مَا فِى صُدُورِهِم مِّنْ غِلٍّ تَجْرِى مِن تَحْتِهِمُ ٱلْأَنْهَٰرُ وَقَالُوا۟ ٱلْحَمْدُ لِلَّهِ ٱلَّذِى هَدَىٰنَا لِهَٰذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِىَ لَوْلَآ أَنْ هَدَىٰنَا ٱللَّهُ لَقَدْ جَآءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِٱلْحَقِّ وَنُودُوٓا۟ أَن تِلْكُمُ ٱلْجَنَّةُ أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾

Iz njihovih ćemo grudi zlobu odstraniti; ispred njih će rijeke teći, i oni će govoriti: "Hvaljen neka je Allah, Koji nas je na pravi put uputio; mi ne bismo na pravom putu bili da nas Allah nije uputio, poslanici Gospodara našeg zaista su istinu donosili", i njima će se doviknuti: "Taj ste Džennet u nasljedstvo dobili za ono što ste činili! *El-E'araf, 43.*

Allahu moj, ako je ovo, zbilja, istina od Tebe, Ti spusti na nas kamenje s neba kao kišu ili nam pošalji patnju nesnosnu[1], pa je objavljeno:

وَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنتَ فِيهِمْ ۚ وَمَا كَانَ ٱللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿٣٣﴾ وَمَا لَهُمْ أَلَّا يُعَذِّبَهُمُ ٱللَّهُ وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنِ ٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ وَمَا كَانُوٓا۟ أَوْلِيَآءَهُۥٓ ۚ إِنْ أَوْلِيَآؤُهُۥٓ إِلَّا ٱلْمُتَّقُونَ وَلَـٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٤﴾

Allah ih nije kaznio, jer si ti među njima bio; i Allah ih neće kazniti sve dok neki od njih mole da im se oprosti. A zaslužuju da ih Allah kazni kad brane drugima pristup Mesdžidi-haramu, a oni nisu njegovi čuvari. Čuvari njegovi treba da budu samo oni koji se Allaha boje, ali većina njih ne zna.[2]

[1] *El-Enfal, 32.*
[2] *El-Enfal, 33-34.*

(سُورَةُ بَراءَة)

بابٌ في قَوْلِه تَعالى: ﴿وَلَا تُصَلِّ عَلَىٰٓ أَحَدٍ مِّنْهُم مَّاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَىٰ قَبْرِهِۦٓ﴾

فيهِ حديثُ ابنِ عمرَ رضي الله عنهما وقد تقدَّم في كتاب الفضائل، في فضائل عمر رضي الله عنه

SURETU *BERAE – ET-TEVBE*

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:

وَلَا تُصَلِّ عَلَىٰٓ أَحَدٍ مِّنْهُم مَّاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَىٰ قَبْرِهِۦٓ

NIJEDNOM OD NJIH KADA UMRE DŽENAZU NE KLANJAJ NITI SAHRANI PRISUSTVUJ

O ovome smo već naveli Ibn Omerov, ﷺ, hadis o odlikama Omera, ﷺ, pod rednim brojem 1636.

بابٌ في (سُورَةِ بَراءَةٌ والأَنفالِ والحَشْرِ)

٢١٤٢ - عَنْ سَعيدِ بنِ جُبيرٍ؛ قالَ: قُلْتُ لابنِ عباسٍ رضيَ اللّهُ عنهُما: سُورَةُ التَّوْبَةِ؟ قالَ: آلتَوْبَةُ؟ قالَ: بَلْ هِي الفاضِحَةُ، ما زالَتْ تَنزِلُ: ﴿وَمِنْهُم...﴾ ﴿وَمِنْهُم...﴾، حتَّى ظَنُّوا أَنْ لا يَبْقى مِنَّا أَحَدٌ إِلاَّ ذُكِرَ فيها. قالَ: قُلْتُ: سُورَةُ الأَنفالِ؟ قالَ: تِلْكَ سُورَةُ بَدْرٍ، قالَ: قُلْتُ فالحَشْرُ؟ قالَ: نَزَلَتْ في بَني النَّضيرِ.

O SURAMA *BERAE – ET-TEVBE, EL-ENFAL* I *EL-HAŠR*

2142. Se'id b. Džubejr prenosi da je upitao Ibn 'Abbasa, ﷺ: Sura *Et-Tevbe*?

Rekao je: *Zar je Et-Tevbe? Ona je* El-Fadiha. [1] *Neprestano je objavljivana o njima razotkrivajući ih,* [2] *tako da smo mislili da od nas niko neće biti pošteđen a da ne bude spomenut u njoj.*

Upitao sam: *Suretu-l-Enfal?* Odgovorio je: *To je sura Bedra.*

Upitao sam: *A El-Hašr?*

Objavljena o Beni-n-Nediru, rekao je.

(سُورَةُ هُودٍ)

بابٌ في قَوْلِهِ تعالى:
﴿إِنَّ ٱلْحَسَنَٰتِ يُذْهِبْنَ ٱلسَّيِّـَٔاتِ﴾

٢١٤٣ ـ عن عبدِاللهِ بنِ مسعودٍ رضيَ اللهُ عنهُ؛ قالَ: جاءَ رَجُلٌ إلى النبيِّ ﷺ، فقالَ: يا رسولَ اللهِ! إنِّي عالَجْتُ امْرَأَةً في أقصى المَدينَةِ، وإنِّي «أَصَبْتُ مِنها ما دُونَ أنْ أَمَسَّها؛ فأنا هٰذا؛ فاقْضِ فِيَّ ما شِئْتَ. فقالَ لهُ عمرُ رضيَ اللهُ عنهُ: لَقَدْ سَتَرَكَ اللهُ لَوْ سَتَرْتَ نَفْسَكَ. قالَ: فلَمْ يَرُدَّ النبيُّ ﷺ شَيْئاً، فقامَ الرَّجُلُ، فانْطَلَقَ، فأَتْبَعَهُ النبيُّ ﷺ رَجُلاً دَعاهُ وتَلا عَلَيْهِ هٰذِهِ الآيَةَ: ﴿وَأَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَ طَرَفَيِ ٱلنَّهَارِ وَزُلَفًا مِّنَ ٱلَّيْلِ ۚ إِنَّ ٱلْحَسَنَٰتِ يُذْهِبْنَ ٱلسَّيِّـَٔاتِ ۚ ذَٰلِكَ ذِكْرَىٰ لِلذَّٰكِرِينَ ﴿١١٤﴾﴾. فقالَ رَجُلٌ مِنَ القَوْمِ: يا نبيَّ اللهِ! هٰذا لَهُ خاصَّةً؟ قالَ: «بَلْ للنّاسِ كافَّةً».

SURA *HUD*

O RIJEČIMA UZVIŠEVOG:

إِنَّ ٱلْحَسَنَٰتِ يُذْهِبْنَ ٱلسَّيِّـَٔاتِ

DOBRA DJELA BRIŠU LOŠA

2143. 'Abdullah b. Mes'ud je rekao: Neki čovjek je došao Poslaniku, ﷺ, i rekao: ***Allahov Poslaniče, ljubio sam jednu ženu na***

[1] *El-Fadiha* znači sura koja otkriva sramote i nedostatke. (op. prev.)

[2] Tj. munafike.

periferiji Medine, radio sam s njom sve osim spolnog odnosa, pa evo, presudi mi kako hoćeš!

Omer reče: *Allah te je prikrio, da si i ti sam sebe prikrio.*

Poslanik, ﷺ, ništa nije odgovorio. Čovjek je ustao i krenuo. Potom je Poslanik, ﷺ, poslao za njim jednog čovjeka da ga pozove pa mu je proučio ovaj ajet:

وَأَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَ طَرَفَيِ ٱلنَّهَارِ وَزُلَفًا مِّنَ ٱلَّيْلِ ۚ إِنَّ ٱلْحَسَنَـٰتِ يُذْهِبْنَ ٱلسَّيِّـَٔاتِ ۚ ذَٰلِكَ ذِكْرَىٰ لِلذَّٰكِرِينَ ﴿١١٤﴾

I obavljaj namaz početkom i krajem dana, i u prvim časovima noći! Dobra djela zaista poništavaju hrđava. To je pouka za one koji pouku žele.[1]

Neki čovjek iz naroda ustade i upita: *Allahov Poslaniče, je li to samo za njega?*

Za sve ljude, reče Poslanik, ﷺ.

---

[1] *Hud, 114.* **Početkom i krajem dana,** tj. jutrom i večeri. Mudžahid je rekao: *Početkom i krajem dana, misli se na sabah-namaz, podne i ikindiju. A pod prvim časovima noći, misli se na akšam i jaciju.. To je najispravnije tumačenje ovog ajeta, a komentar je preuzet iz Begavijevog tefsira.*

(سُورَةُ ﴿سُبۡحَٰنَ﴾ الإسْراءِ)

بابٌ في قَوْلِهِ تَعالى:

﴿وَيَسۡـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلرُّوحِۖ . . .﴾

٢١٤٤ ـ عنْ عبدِاللهِ بنِ مسعودٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: بَيْنَما أنا أَمْشي مَعَ النبيِّ ﷺ في حَرْثٍ وهُوَ مُتَّكِىءٌ على عَسيبٍ؛ إذْ مَرَّ بِنَفَرٍ مِنَ اليَهودِ، فقالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ: سَلوهُ عَنِ الرُوحِ، فَقالوا: ما رَابَكُمْ إِلَيْهِ لا يَسْتَقْبِلُكُمْ بِشَيْءٍ تَكْرَهونَهُ؟ فَقالوا: سَلوهُ. فقامَ إِلَيْهِ بَعْضُهُمْ، فَسَأَلَهُ عنِ الرُوحِ؟ قالَ: فأَسْكَتَ النبيُّ ﷺ، فلَمْ يَرُدَّ عَلَيْهِ شَيْئاً، فعَلِمْتُ أَنَّهُ يُوحى إِلَيْهِ. قالَ: فقُمْتُ مَكاني، فلَمّا نَزَلَ الوَحْيُ؛ قالَ: ﴿وَيَسۡـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلرُّوحِۖ قُلِ ٱلرُّوحُ مِنۡ أَمۡرِ رَبِّي وَمَآ أُوتِيتُم مِّنَ ٱلۡعِلۡمِ إِلَّا قَلِيلٗا ﴿٨٥﴾﴾

SURA *SUBHANE* - El-ISRA

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:

وَيَسۡـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلرُّوحِ

PITAJU TE O DUŠI?

2144. 'Abdullah b. Mes'ud, ﵁, je rekao: Dok sam s Poslanikom, ﷺ, išao poljima, a on se oslanjao na palminu granu, prošla je pored nas grupa židova, koji su jedni drugima rekli: *Pitajte ga o duši*, pa su neki primijetili: *Šta vas tjera da ga pitate o nečemu pa vam može reći nešto što vam neće biti drago?*

Rekli su: *Ipak, pitajte ga!*

Neko od njih je ustao i upitao ga o duši. Poslanik, ﷺ, je zašutio i ništa nije odgovorio. Znao sam da mu se objavljuje. Ustao sam sa svog mjesta. Kada je objavljivanje završeno, rekao je:

وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلرُّوحِ ۖ قُلِ ٱلرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّى وَمَآ أُوتِيتُم مِّنَ ٱلْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٨٥﴾

Pitaju te o duši. Reci: Šta je duša - samo Gospodar moj zna, a vama je dato samo malo znanja. [1]

باب في قوله سبحانه:

﴿أُولَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ ٱلْوَسِيلَةَ﴾

٢١٤٥ - عن عبدالله بن مسعود رضي الله عنه: ﴿أُولَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ ٱلْوَسِيلَةَ﴾. قال: كان نفرٌ من الإنس يعبدون نفراً من الجنّ، فأسلم النفرُ من الجنّ، واستمسك الإنس بعبادتهم، فنزلت: ﴿أُولَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ ٱلْوَسِيلَةَ﴾

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:

أُوْلَـٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ ٱلْوَسِيلَةَ

ONI KOJIMA SE ONI MOLE SAMI *TRAŽE* NAČINA KAKO *ĆE SE ŠTO VIŠE SVOM GOSPODARU PRIBLIŽITI*

2145. Abdullah b. Mes'ud, ﷺ, o riječima Uzvišenog:

أُوْلَـٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ ٱلْوَسِيلَةَ

Oni kojima se oni mole sami traže načina kako će se što više svom Gospodaru približiti

je rekao: *Bila je jedna grupa ljudi koja je obožavala neke džinne. Ti džinni su primili islam, ali su ljudi i dalje nastavili da ih obožavaju,*[2] *pa je objavljeno:*

[1] *El-Isra*, 85.

[2] Tj. ljudi su nastavili obožavati džinne, iako džinni nisu bili zadovoljni zato što su primili islam. I oni sami počeli su tražiti Allahovu blizinu.

أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ ٱلْوَسِيلَةَ

Oni kojima se oni mole sami traže načina kako će se što više svom Gospodaru približiti.[1]

باب في قوله تعالى:
﴿وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافِتْ بِهَا﴾

٢١٤٦ ـ عن ابن عبَّاسٍ رضيَ اللَّهُ عنهما في قَوْلِهِ تَعالى: ﴿وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافِتْ بِهَا وَٱبْتَغِ بَيْنَ ذَٰلِكَ سَبِيلًا﴾؛ قالَ: نَزَلَتْ ورسولُ اللَّهِ ﷺ مُتوارٍ بِمكَّةَ، فكانَ إذا صَلَّى بِأَصْحابِهِ؛ رَفَعَ صَوْتَهُ بِالقُرْآنِ، فإذا سَمِعَ ذٰلِكَ المُشْرِكونَ؛ سَبُّوا القُرْآنَ ومَنْ أَنْزَلَهُ ومَنْ جاءَ بِهِ، فقالَ اللَّهُ تَعالى لِنَبيِّهِ ﷺ: ﴿وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ﴾؛ فَيَسْمَعَ المُشْرِكونَ قِراءَتَكَ، ﴿وَلَا تُخَافِتْ بِهَا﴾ عَنْ أَصْحابِكَ، أَسْمِعْهُمُ القُرْآنَ، ولا تَجْهَرْ ذٰلِكَ الجَهْرَ، ﴿وَٱبْتَغِ بَيْنَ ذَٰلِكَ سَبِيلًا﴾؛ يَقولُ: بَيْنَ الجَهْرِ والمُخافَتَةِ.

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:

وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافِتْ بِهَا

NE IZGOVARAJ NA SAV GLAS KUR'AN KAD NAMAZ OBAVLJAŠ A I NE PRIGUŠUJ GA

2146. Ibn 'Abbas, ﵄, je o riječima Uzvišenog:

---

[1] Ajet u potpunosti glasi:

أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ ٱلْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُۥ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُۥٓ ۚ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُورًا ﴿٥٧﴾

Oni kojima se oni mole sami traže načina kako će se što više Gospodaru svome približiti, i nadaju se milosti Njegovoj i plaše se kazne Njegove. A kazne Gospodara tvoga svako treba da se čuva. *El-Isra, 57.*

وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافِتْ بِهَا وَٱبْتَغِ بَيْنَ ذَٰلِكَ سَبِيلًا ﴿١١٠﴾

Ne izgovaraj na sav glas Kur'an kada namaz obavljaš a i ne prigušuj ga; traži sredinu između toga![1],

rekao: *Objavljeno je još kada se Poslanik, ﷺ, skrivao po Mekki. Kada bi klanjao sa svojim ashabima na sav glas bi učio Kur'an. Kada bi ga čuli mušrici, psovali bi Kur'an i Onog koga je spustio i donio. Nakon toga Uzvišeni je rekao Svome Poslaniku:*

وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ

Ne izgovaraj na sav glas Kur'an, *pa da mušrici čuju tvoje učenje*[2]*:*

وَلَا تُخَافِتْ بِهَا

a i ne prigušuj ga, *da ga ne čuju tvoji ashabi. Uči ga toliko da ga čuju i:*

وَٱبْتَغِ بَيْنَ ذَٰلِكَ سَبِيلًا ﴿١١٠﴾

traži sredinu između toga. *Između glasnog i prigušenog učenja.*

٢١٤٧ ـ عن عائشة رضي الله عنها في قوله عز وجل: ﴿وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافِتْ بِهَا﴾؛ قالت: أُنزلت هذه في الدُّعاء.

2147. Aiša, رضي الله عنها, je rekla da je ajet:

وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافِتْ بِهَا

Ne izgovaraj na sav glas Kur'an kada molitvu obavljaš a i ne prigušuj ga, objavljen o dovi.[3]

---

[1] *El-Isra, 110.*
[2] Pa da te zboga toga uznemiravaju. (op. prev.).
[3] Velim: Ovo je suprotno onome što se prenosi u Ibn Abbasovoj, رضي الله عنه, predaji da je objavljeno o pitanju učenja u namazu. Međutim, moguće

(سُورَةُ الكَهْفِ)

بابٌ في قَوْلِهِ تعالى:
﴿فَلَا نُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَـٰمَةِ وَزْنًا﴾ [١٠٥]

٢١٤٨ ـ عن أبي هُريرةَ رضيَ اللّهُ عنهُ، عن رسولِ اللهِ ﷺ، قالَ: «إنَّه لَيأتي الرَّجلُ العَظيمُ السَّمينُ يَومَ القِيامَةِ لا يَزِنُ عِندَ اللهِ جَناحَ بَعوضَةٍ، اقرَؤوا: ﴿فَلَا نُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَـٰمَةِ وَزْنًا﴾»

SURETU-L-KEHF

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:
فَلَا نُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَـٰمَةِ وَزْنًا ﴿١٠٥﴾
I NA SUDNJEM DANU IM NIKAKVA ZNAČAJA NEĆEMO DATI

2148. Ebu Hurejre, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Na Sudnjem danu ogroman i debeo čovjek kod Allaha neće vrijediti ni koliko komarčevo krilo.***

Čitajte:

فَلَا نُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَـٰمَةِ وَزْنًا ﴿١٠٥﴾

I na Sudnjem danu im nikakva značaja nećemo dati. [1]

---

je uskladiti ova dva hadisa i reći da je ajet objavljen i o pitanju učenja u namazu i o pitanju dove. Allah najbolje zna.

[1] Ajet u potpunosti glasi:

أُو۟لَـٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ بِـَٔايَـٰتِ رَبِّهِمْ وَلِقَآئِهِۦ فَحَبِطَتْ أَعْمَـٰلُهُمْ فَلَا نُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ ٱلْقِيَـٰمَةِ وَزْنًا ﴿١٠٥﴾

To su oni koji u dokaze Gospodara svoga ne budu vjerovali i koji budu poricali da će pred Njega izaći; zbog toga će trud njihov uzaludan biti i na Sudnjem danu im nikakva značaja nećemo dati. *El-Kehf, 105.*

(سُورَةُ مَرْيَمَ)

بابٌ في قَوْلِهِ تَعالى: ﴿وَأَنذِرْهُمْ يَوْمَ ٱلْحَسْرَةِ﴾

٢١٤٩ - عنْ أبي سعيدٍ الخُدْريِّ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «يُجاءُ بِالمَوْتِ يَوْمَ القِيامَةِ، كَأَنَّهُ كَبْشٌ أَمْلَحُ، (زادَ أبو كُرَيْبٍ: فَيُوقَفُ بَيْنَ الجنَّةِ والنَّارِ. واتفقا في باقي الحديث)، فيُقالُ: يا أَهْلَ الجنَّةِ! هَلْ تَعرفونَ هٰذا؟ فَيَشْرَئِبُّونَ ويَنظُرونَ ويقولونَ: نَعَمْ؛ هٰذا المَوْتُ». قالَ: «ويُقالُ: يا أَهْلَ النَّارِ! هَلْ تَعْرِفونَ هٰذا؟ فَيَشْرَئِبُّونَ ويَنظُرونَ ويقولونَ: نعمْ؛ هٰذا المَوْتُ». قالَ: «فَيُؤْمَرُ بِهِ فَيُذْبَحُ». قالَ: «ثُمَّ يُقالُ: يا أَهْلَ الجنَّةِ! خُلودٌ؛ فَلا مَوْتَ، ويا أَهْلَ النَّارِ! خُلودٌ؛ فَلا مَوْتَ». قالَ: ثُمَّ قَرَأَ رسولُ اللّهِ ﷺ: ﴿وَأَنذِرْهُمْ يَوْمَ ٱلْحَسْرَةِ إِذْ قُضِيَ ٱلْأَمْرُ وَهُمْ فِى غَفْلَةٍ وَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٩﴾﴾، وأشارَ بِيَدِهِ إلى الدُّنْيا.

SURA MERJEM

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:

وَأَنذِرْهُمْ يَوْمَ ٱلْحَسْرَةِ

I UPOZORI IH NA DAN TUGE

2149. Ebu Se'id el-Hudri, ﷺ, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Na Sudnjem danu smrt će biti dovedena u obliku rogata ovna,*** (Ebu Kurejb je dodao): ***I zaustavit će se između Dženneta i Džehennema*** (a u ostatku hadisa se slažu) ***pa će se reći:*** **Džennetlije, da li znate ko je ovo? Podignut će glavu prema glasniku,** ***pogledat će i reći će:*** **Da, to je smrt.**

Potom će se ponovo upitati: **Džehennemlije, da li vi znate ko je ovo?** ***Podignut će glavu, pogledati i reći:*** **Da, to je smrt.**

Zatim će se narediti da bude zaklana i reći će se: **O Džennetlije, danas je vječnost i nema više smrti, o Džehennemlije, danas je vječnost i nema više smrti.**

Potom je Allahov Poslanik, ﷺ, proučio:

وَأَنذِرْهُمْ يَوْمَ ٱلْحَسْرَةِ إِذْ قُضِىَ ٱلْأَمْرُ وَهُمْ فِى غَفْلَةٍ وَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٩﴾

I spomeni ih na Dan tuge kada će biti s polaganjem računa završeno, a oni su ravnodušni bili i nisu vjerovali[1], pa je svojom rukom pokazao na dunjaluk.[2]

بابٌ في قَوْلِهِ تعالى:
﴿أَفَرَءَيْتَ ٱلَّذِى كَفَرَ بِـَٔايَـٰتِنَا﴾

٢١٥٠ - عن خَبَّابٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: كانَ لِي على العاصِ بنِ وائِلٍ دَيْنٌ، فأَتَيْتُهُ أتقاضاهُ، فقالَ لِي: لَنْ أَقْضِيَكَ حتَّى تَكْفُرَ بِمحمدٍ. قالَ: فقُلْتُ لَهُ: إِنِّي لَنْ أَكْفُرَ بمحمدٍ حتَّى تموتَ ثُمَّ تُبْعَثَ. قالَ: وإِنِّي لَمَبْعوثٌ مِن بَعْدِ المَوْتِ؟! فَسَوْفَ أَقْضِيكَ إذا رَجَعْتُ إلى مالٍ وولَدٍ.

(قالَ وَكيعٌ: كَذا قالَ الأعْمَشُ).

قالَ: فَنَزَلَتْ هٰذِهِ الآيَةُ: ﴿أَفَرَءَيْتَ ٱلَّذِى كَفَرَ بِـَٔايَـٰتِنَا وَقَالَ لَأُوتَيَنَّ مَالًا وَوَلَدًا ﴿٧٧﴾ ...﴾ إلى قَوْلِهِ: ﴿وَيَأْتِينَا فَرْدًا﴾

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:
أَفَرَءَيْتَ ٱلَّذِى كَفَرَ بِـَٔايَـٰتِنَا
ZAR NE VIDIŠ ONOGA KOJI U NAŠE DOKAZE NE VJERUJE?!

2150. Habbab, ﷺ, je rekao: El-'As b. Vail mi je bio dužan pa sam otišao da zatražim svoj dug. Kada sam zatražio, rekao mi je: *Neću ti ga vratiti sve dok se ne odrekneš Muhammeda!*

Rekao sam mu: *Ja ga se neću odreći sve dok ne umreš i ponovo oživiš.*

---

[1] *Merjem, 39.*

[2] U drugom rivajetu: *Pokazao je rukom i rekao:* ***Stanovnici dunjaluka su u nemaru.***

Rekao je: *Zar ću ja biti proživljen poslije smrti?! Pa možda ću ti tada vratiti dug kada se vratim svojoj porodici i imetku!*

(Veki' je rekao: *Tako je rekao El-'Ameš*) Pa je objavljen ovaj ajet:

أَفَرَءَيْتَ ٱلَّذِى كَفَرَ بِـَٔايَـٰتِنَا وَقَالَ لَأُوتَيَنَّ مَالًا وَوَلَدًا ﴿٧٧﴾

Zar nisi vidio onog koji u dokaze naše ne vjeruje i govori: Zacijelo će mi biti dato bogatstvo i djeca, pa sve do

وَيَأْتِينَا فَرْدًا ﴿٨٠﴾

i sam samcat će Nam se vratiti.[1]

---

[1] Ajeti u potpunosti glase:

أَفَرَءَيْتَ ٱلَّذِى كَفَرَ بِـَٔايَـٰتِنَا وَقَالَ لَأُوتَيَنَّ مَالًا وَوَلَدًا ﴿٧٧﴾ أَطَّلَعَ ٱلْغَيْبَ أَمِ ٱتَّخَذَ عِندَ ٱلرَّحْمَـٰنِ عَهْدًا ﴿٧٨﴾ كَلَّا ۚ سَنَكْتُبُ مَا يَقُولُ وَنَمُدُّ لَهُۥ مِنَ ٱلْعَذَابِ مَدًّا ﴿٧٩﴾ وَنَرِثُهُۥ مَا يَقُولُ وَيَأْتِينَا فَرْدًا ﴿٨٠﴾

Zar nisi vidio onoga koji u dokaze Naše ne vjeruje i govori: "Zacijelo će mi biti dato bogatstvo i djeca! Ili je on u gajb prodro ili je od Svemilosnog obećanje primio. Nijedno! Mi ćemo ono što on govori zapisati i patnju mu veoma produžiti, a ono o čemu on govori – naslijediti i sam samcat će Nam se vratiti. *Merjem, 77-80.*

(سُورَةُ الأَنْبِياءِ)

بابٌ في قَوْلِه عزَّ وجلَّ:

﴿كَمَا بَدَأْنَآ أَوَّلَ خَلْقٍ نُّعِيدُهُۥ...﴾ الآية

٢١٥١ - عن ابنِ عباسٍ رضيَ اللّهُ عنهما؛ قالَ: قامَ فينا رسولُ اللّهِ خَطيباً بِمَوْعِظَةٍ، فقالَ: «**يا أيُّها النّاسُ! إنَّكُمْ مَحْشورونَ إلى اللّهِ عزَّ وجلَّ حُفاةً عُراةً غُرْلاً**، ﴿كَمَا بَدَأْنَآ أَوَّلَ خَلْقٍ نُّعِيدُهُۥ وَعْدًا عَلَيْنَآ إِنَّا كُنَّا فَٰعِلِينَ﴾ [١٠٤]، ألا وإنَّ أوَّلَ الخلائِقِ يُكْسى يومَ القِيامَةِ إبراهيمُ عَلَيْهِ السَّلامُ، ألا وإنَّهُ سَيُجاءُ برجالٍ مِنْ أُمَّتي، فيُؤْخَذُ بِهِمْ ذاتَ الشِّمالِ، فأقولُ: يا رَبِّ! أَصْحابي. فيُقالُ: إنَّكَ لا تَدْري ما أَحْدَثوا بَعْدَكَ. فأقولُ كما قالَ العَبْدُ الصّالحُ: ﴿وَكُنتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَّا دُمْتُ فِيهِمْ فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِى كُنتَ أَنتَ ٱلرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ وَأَنتَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ شَهِيدٌ ﴿١١٧﴾ إِن تُعَذِّبْهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ وَإِن تَغْفِرْ لَهُمْ فَإِنَّكَ أَنتَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ ﴿١١٨﴾﴾ [المائدة: ١١٧، ١١٨]. قالَ: فيُقالُ لي: إنَّهُمْ لَمْ يَزالوا مُرْتَدِّينَ على أعْقابِهِمْ مُذْ فارَقْتَهُمْ».

SURETU-L-ENBIJA'

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:

كَمَا بَدَأْنَآ أَوَّلَ خَلْقٍ نُّعِيدُهُۥ

ONAKO KAKO SMO PRVI PUT IZ NIŠTA STVORILI, TAKO ĆEMO PONOVO IZ NIŠTA STVORITI

2151. Ibn 'Abbas, ﷺ, je rekao: Allahov Poslanik, je jednom prilikom ustao i održao nam vaz. Između ostalog je rekao: ***Ljudi, vi ćete biti sakupljeni pred vašim Gospodarem bosi, goli i neobrezani:***

كَمَا بَدَأْنَآ أَوَّلَ خَلْقٍ نُّعِيدُهُۥ وَعْدًا عَلَيْنَآ إِنَّا كُنَّا فَٰعِلِينَ ﴿١٠٤﴾

Onako kako smo prvi put iz ništa stvorili, tako ćemo ponovo iz ništa stvoriti, to je obećanje Naše, Mi smo, doista, kadri to učiniti.[1]

Prvi koji će se na Sudnjem danu obući je Ibrahim, ﷺ. *Bit će dovedeni neki ljudi iz mog ummeta pa će biti stavljeni na lijevu stranu.*

Ja ću reći: Gospodaru, to su moji ashabi!

Reći će se: Ti ne znaš šta su oni činili poslije tebe.

Tada ću reći ono što je rekao dobri rob Isa, ﷺ:

وَكُنتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَّا دُمْتُ فِيهِمْ فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِى كُنتَ أَنتَ ٱلرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ وَأَنتَ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ شَهِيدٌ ﴿١١٧﴾ إِن تُعَذِّبْهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ وَإِن تَغْفِرْ لَهُمْ فَإِنَّكَ أَنتَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ ﴿١١٨﴾

I ja sam u pogledu njih svjedok bio dok sam među njima bio, a kada si me k Sebi uzdigao, Ti si ih jedini nadzirao; Ti nad svim bdiješ. Ako ih kazniš, robovi su Tvoji, a ako im oprostiš, silan i mudar si Ti.[2]

Bit će mi rečeno: Oni su se neprestano vraćali svojoj staroj vjeri otkako si ih napustio.

---

[1] Ajet u potpunosti glasi:

يَوْمَ نَطْوِى ٱلسَّمَآءَ كَطَىِّ ٱلسِّجِلِّ لِلْكُتُبِ ۚ كَمَا بَدَأْنَآ أَوَّلَ خَلْقٍ نُّعِيدُهُۥ ۚ وَعْدًا عَلَيْنَآ ۚ إِنَّا كُنَّا فَٰعِلِينَ ﴿١٠٤﴾

Onoga Dana, kad smotamo nebesa kao što se smota list papira za pisanje, onako kako smo prvi put iz ništa stvorili, tako ćemo ponovo iz ništa stvoriti, to je obećanje Naše, Mi ćemo doista to učiniti. *El-Enbija, 104.*

[2] *El-Maide, 117-118.*

(سُورَةُ الحَجِّ)

بابٌ في قَوْلِهِ تعالى:
﴿هَٰذَانِ خَصْمَانِ ٱخْتَصَمُوا۟ فِى رَبِّهِمْ﴾ [١٩]

٢١٥٢ - عنْ قَيْسِ بنِ عُبادٍ؛ قالَ: سَمِعْتُ أَبا ذَرٍّ رضيَ اللّهُ عنهُ يُقْسِمُ قَسَماً: إنَّ ﴿هَٰذَانِ خَصْمَانِ ٱخْتَصَمُوا۟ فِى رَبِّهِمْ﴾؛ إنَّها نَزَلَتْ في الَّذينَ بَرَزوا يَوْمَ بَدْرٍ؛ حَمْزَةَ وعَلِيٍّ وعُبَيْدَةَ بنِ الحارِثِ، وعُتْبَةَ وشَيْبَةَ ابْنا رَبيعَةَ والوَليدِ بنِ عُتْبَةَ.

SURETU-L-HADŽDŽ

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:

هَٰذَانِ خَصْمَانِ ٱخْتَصَمُوا۟ فِى رَبِّهِمْ

OVA DVA PROTIVNIČKA TABORA SPORE SE O GOSPODARU SVOME

2152. Kajs b. 'Ubad je rekao: Čuo sam Ebu Zerra, ﷺ, da se zaklinje da je ajet:

هَٰذَانِ خَصْمَانِ ٱخْتَصَمُوا۟ فِى رَبِّهِمْ

Ova dva protivnička tabora spore se o svome Gospodaru[1]

---

[1] Ajet u potpunosti glasi:

هَٰذَانِ خَصْمَانِ ٱخْتَصَمُوا۟ فِى رَبِّهِمْ فَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ قُطِّعَتْ لَهُمْ ثِيَابٌ مِّن نَّارٍ يُصَبُّ مِن فَوْقِ رُءُوسِهِمُ ٱلْحَمِيمُ ﴿١٩﴾

Ova dva protivnička tabora spore se o Gospodaru svome; onima koji ne budu vjerovali bit će odijela od Vatre skrojena, a ključala voda bit će na glave njihove lijevana. *El-Hadždž, 19.*

objavljen o onima koji su izišli na dvoboj na Bedru: Hamza, 'Alija, 'Ubejde b. el-Haris[1], 'Utbe i Šejbe, Rebi'ina dva sina, i El-Velid b. 'Utbe[2].

(سُورَةُ النُّورِ)

بابٌ في قَوْلِهِ تعالى:

﴿إِنَّ ٱلَّذِينَ جَآءُو بِٱلْإِفْكِ عُصْبَةٌ مِّنكُمْ﴾ [١١]

٢١٥٣ ـ عن الزُّهرِيِّ؛ قالَ: أَخْبَرَني سعيدُ بنُ المُسَيَّبِ وعُرْوَةُ بنُ الزُّبَيْرِ وعَلْقَمَةُ بنُ وَقَّاصٍ وعُبَيْدُاللّهِ بنُ عبدِاللّهِ بنِ عُتْبَةَ بنِ مَسْعودٍ، عنْ حَديثِ عائِشَةَ رضيَ اللّهُ عنها زَوْجِ النبيِّ ﷺ حينَ قالَ لَها أَهْلُ الإِفْكِ ما قَالوا، فَبَرَّأَها اللّهُ مِمَّا قالُوا، وكُلُّهُمْ حَدَّثَني طائِفَةً مِن حَديثِها، وبَعْضُهُمْ كانَ أَوْعَى لِحَديثِها مِنْ بَعْضٍ وأَثْبَتُ اقْتِصاصاً، وقَدْ وَعَيْتُ عَنْ كُلِّ واحِدٍ مِنْهُمُ الحَديثَ الَّذي حَدَّثَني، وبَعْضُ حَديثِهِمْ يُصَدِّقُ بَعْضاً.

ذَكَروا أَنَّ عائشةَ زَوْجَ النبيِّ ﷺ قالَتْ: كانَ رسولُ اللّهِ ﷺ إذا أَرادَ أَنْ يَخْرُجَ سَفَراً؛ أَقْرَعَ بَيْنَ نِسائِهِ، فَأَيَّتُهُنَّ خَرَجَ سَهْمُها؛ خَرَجَ بِها رسولُ اللّهِ ﷺ مَعَهُ.

قالَتْ عائِشَةُ: فَأَقْرَعَ بَيْنَنا في غَزْوَةٍ غَزاها، فَخَرَجَ فِيها سَهْمِي، فَخَرَجْتُ مَعَ رسولِ اللّهِ ﷺ، وذٰلِكَ بَعْدَما أُنْزِلَ الحِجابُ، فَأَنا أُحْمَلُ في هَوْدَجي وأُنْزَلُ فيهِ مَسِيرَنا.

حتَّى إذا فَرَغَ رسولُ اللّهِ ﷺ مِنْ غَزْوِهِ، وقَفَلَ، ودَنَوْنا مِنَ المَدينَةِ؛ آذَنَ لَيْلَةً بِالرَّحيلِ، فقُمْتُ حينَ آذَنوا بِالرَّحيلِ، فَمَشَيْتُ حتَّى جاوَزْتُ الجَيْشَ، فلَمَّا قَضَيْتُ مِن شَأْني؛ أَقْبَلْتُ إلى الرَّحْلِ، فَلَمَسْتُ صَدْري؛ فإذا عِقْدي مِنْ جَزْعِ ظَفارِ قَدِ انْقَطَعَ، فرَجَعْتُ، فالْتَمَسْتُ عِقْدي، فَحَبَسَني ابْتِغاؤُهُ.

وأَقْبَلَ الرَّهْطُ الَّذينَ كانُوا يَرْحَلُونَ لِي، فَحَمَلوا هَوْدَجي، فرَحَلُوهُ

[1] Od muslimana. (op. prev.).
[2] Od mušrika. (op. prev.).

على بَعيريَ الذي كُنتُ أركَبُ، وهُمْ يَحسَبُون أنِّي فيهِ.

قالَتْ: وكانَتِ النِّساءُ إِذْ ذاكَ خِفافاً، لَمْ يُهَبَّلْنَ ولَمْ يَغْشَهُنَّ اللَّحْمُ، إِنَّما يأكُلْنَ العُلْقَةَ مِنَ الطَّعامِ، فلَمْ يَستَنكِرِ القَوْمُ ثِقَلَ الهَوْدَجِ حينَ رَحَلُوهُ ورَفَعوهُ، وكُنتُ جارِيَةً حَديثَةَ السِّنِّ، فَبَعَثوا الجَمَلَ وسارُوا.

ووَجَدْتُ عِقْدي بَعْدَما استَمَرَّ الجَيْشُ، فجِئتُ مَنازِلَهُمْ ولَيْسَ بِها داعٍ ولا مُجيبٌ، فَتَيَمَّمْتُ مَنزِلي الَّذي كُنتُ فيهِ، وظَنَنْتُ أنَّ القَوْمَ سَيَفْقِدُونِي فَيَرْجِعونَ إِلَيَّ.

فَبَيْنَا أنا جالِسَةٌ في مَنْزِلي؛ غَلَبَتْني عَيْني، فنِمْتُ.

وكانَ صَفوانُ بنُ المُعَطَّلِ السُّلَمِيُّ ثُمَّ الذَّكْوانِيُّ قَدْ عَرَّسَ مِن وَراءِ الجَيْشِ، فادَّلَجَ، فَأَصْبَحَ عِندَ مَنْزِلي، فَرَأى سَوادَ إِنْسانٍ نائِمٍ، فَأَتاني، فَعَرَفَني حِينَ رَآني، وقَدْ كانَ يَراني قَبْلَ أنْ يُضْرَبَ الحِجابُ عَلَيَّ، فاستَيْقَظْتُ بِاسْتِرْجاعِهِ حينَ عَرَفَني، فخَمَّرْتُ وَجْهي بِجِلْبابي، ووَاللّهِ؛ ما يُكَلِّمُني كَلِمَةً، ولا سَمِعْتُ مِنهُ كَلِمَةً غَيْرَ اسْتِرْجاعِهِ، حتَّى أناخَ راحِلَتَهُ، فوَطِئَ على يَدِها، فرَكِبْتُها، فانطَلَقَ يَقودُ بِيَ الرَّاحِلَةَ حتَّى أَتَيْنا الجَيْشَ بَعْدَما نَزَلوا مُوغِرينَ في نَحْرِ الظَّهيرَةِ، فهَلَكَ مَنْ هَلَكَ في شَأني، وكانَ الَّذي تَوَلَّى كِبْرَهُ عَبْدُاللّهِ بنُ أُبَيٍّ بنُ سَلولَ.

فقَدِمْنا المَدينَةَ، فاشْتَكَيْتُ حينَ قَدِمْنا المَدينَةَ شَهْراً، والنَّاسُ يُفيضونَ في قَوْلِ أهْلِ الإفْكِ، ولا أشْعُرُ بِشَيْءٍ مِن ذٰلِكَ، وهُوَ يَريبُني في وَجَعي أنِّي لا أَعْرِفُ مِن رسولِ اللّهِ ﷺ اللُّطفَ الَّذي كُنتُ أرى مِنْهُ حينَ أَشْتَكي، إِنَّما يَدْخُلُ رسولُ اللّهِ ﷺ، فَيُسَلِّمُ، ثُمَّ يَقولُ: «كَيفَ تِيكُمْ؟». فذاكَ يُريبُني ولا أَشْعُرُ بِالشَّرِّ.

حتَّى خَرَجْتُ بَعْدَما نَقِهْتُ، وخَرَجَتْ مَعي أُمُّ مِسْطَحٍ قِبَلَ المَناصِعِ. وهُوَ مُتَبَرَّزُنا، ولا نَخرُجُ إلاَّ لَيْلاً إلى لَيْلٍ، وذٰلِكَ قَبْلَ أنْ نَتَّخِذَ الكُنُفَ قَريباً مِن بُيوتِنا، وأَمْرُنا أَمْرُ العَرَبِ الأُوَلِ في التَّنَزُّهِ، وكُنَّا نَتَأَذَّى بِالكُنُفِ أنْ نَتَّخِذَها عِنْدَ بُيوتِنا.

فانْطَلَقْتُ أنا وأُمُّ مِسْطَحٍ، وهِيَ بِنْتُ أَبي رُهْمِ بنِ المُطَّلِبِ بنِ عبدِ مَنافٍ، وأُمُّها ابْنَةُ صَخْرِ بنِ عامِرٍ خالَةُ أَبي بَكْرٍ الصِّدِّيقِ رضيَ اللّهُ عنهُ، وابنُها مِسْطَحُ بنُ أُثاثَةَ بنِ عَبَّادِ بنِ المُطَّلِبِ.

فأَقْبَلْتُ أنا وبِنتُ أبي رُهْم قِبَلَ بَيْتِي حِينَ فَرَغْنا مِن شَأْنِنا، فَعَثَرَتْ أُمُّ مِسْطَح في مِرْطِها، فقالَتْ: تَعِسَ مِسْطَحٌ. فقُلْتُ لَها: بِئْسَ ما قُلْتِ! أَتَسُبِّينَ رَجُلاً قَدْ شهِدَ بَدْراً؟ قالَتْ: أَيْ هَنْتَاهُ! أَوَلَمْ تَسْمَعِي ما قالَ؟! قُلْتُ: وماذا قالَ؟ قالَتْ: فأَخبَرَتْنِي بِقَوْلِ أَهْلِ الإفْكِ، فازْدَدْتُ مَرَضاً إلى مَرَضِي.

فَلَمَّا رَجَعْتُ إلى بَيْتِي، فدَخَلَ عَلَيَّ رسولُ اللهِ ﷺ، فَسَلَّمَ، ثُمَّ قالَ: «كَيفَ تِيكُمْ؟». قُلْتُ: أَتَأْذَنُ لِي أَنْ آتِيَ أَبَوَيَّ؟ قالَتْ: وأنا حِينَئِذٍ أُرِيدُ أَنْ أَتَيَقَّنَ الخَبَرَ مِن قِبَلِهِما.

فأَذِنَ لي رسولُ اللهِ ﷺ، فجِئْتُ أَبَوَيَّ، فَقُلْتُ لأُمِّي: يا أُمَّتَاهُ! ما يَتَحَدَّثُ النَّاسُ؟! قالَتْ: يا بُنَيَّةُ! هَوِّني عَلَيْكِ، فواللهِ؛ لَقَلَّمَا كانَتِ امْرَأَةٌ قَطُّ وَضِيئَةً عِندَ رَجُلٍ يُحِبُّها، ولَها ضَرائِرُ؛ إلاَّ كَثَّرْنَ عَلَيْها. قالَتْ: قُلْتُ: سُبْحانَ اللهِ! وقَدْ تَحَدَّثَ النَّاسُ بِهٰذا؟!

قالَتْ: فَبَكَيْتُ تِلْكَ اللَّيْلَةَ حتَّى أَصْبَحْتُ، لا يَرْقَأُ لي دَمْعٌ، ولا أَكْتَحِلُ بِنَوْمٍ، ثُمَّ أَصْبَحْتُ أَبْكِي.

ودَعا رسولُ اللهِ ﷺ عليَّ بنَ أبي طالِبٍ وأُسامَةَ بنَ زَيْدٍ رضيَ اللهُ عنهُمْ حينَ اسْتَلْبَثَ الوَحْيُ؛ يَسْتَشِيرُهُما في فِراقِ أَهْلِهِ.

قالَتْ: فأَمَّا أُسامَةُ بنُ زَيْدٍ؛ فأَشارَ على رسولِ اللهِ ﷺ بِالَّذي يَعْلَمُ مِن بَراءَةِ أَهْلِهِ، وبِالَّذي يَعْلَمُ في نَفْسِهِ لَهُمْ مِنَ الوُدِّ، فقالَ: يا رَسولَ اللهِ! هُمْ أَهْلُكَ، ولا نَعْلَمُ إلاَّ خَيْراً.

وأَما عليُّ بنُ أبي طالِبٍ رضيَ اللهُ عنهُ؛ فقالَ: لَمْ يُضَيِّقِ اللهُ عَلَيْكَ، والنِّساءُ سِواها كَثِيرٌ، وإنْ تَسْأَلِ الجارِيَةَ؛ تَصْدُقْكَ.

قالَتْ: فَدَعا رسولُ اللهِ ﷺ بَرِيرَةَ، فقالَ: **«أَيْ بَرِيرَةُ! هَلْ رَأَيْتِ مِن شَيْءٍ يَرِيبُكِ مِن عائِشَةَ؟»**. قالَتْ لهُ بَرِيرَةُ: والَّذي بَعَثَكَ بِالحَقِّ؛ إنْ رَأَيْتُ عَلَيْها أَمْراً قَطُّ أَغْمِصُهُ عَلَيْها أَكْثَرَ مِن أَنَّها جارِيَةٌ حَدِيثَةُ السِّنِّ، تَنامُ عَنْ عَجِينِ أَهْلِها، فتَأْتِي الدَّاجِنُ، فتَأْكُلُهُ.

قالَتْ: فَقامَ رسولُ اللهِ ﷺ على المِنبَرِ، فاسْتَعْذَرَ مِن عبدِاللهِ بنِ أُبَيٍّ بنِ سَلُولَ. قالَتْ: فقالَ رسولُ اللهِ ﷺ وهو على المِنبَرِ: **«يا مَعْشَرَ المُسْلِمِينَ! مَنْ يَعْذِرُنِي مِن رَجُلٍ قَدْ بَلَغَ أَذاهُ في أَهْلِ بَيْتِي؛ فَوَاللهِ؛ ما عَلِمْتُ على أَهْلِي إلاَّ خَيْراً، ولَقَدْ ذَكَرُوا رَجُلاً ما عَلِمْتُ عَلَيْهِ إلاَّ خَيْراً، وما كانَ يَدْخُلُ على أَهْلِي إلاَّ مَعِي»**.

فَقامَ سَعْدُ بنُ مُعاذٍ الأنصارِيُّ رضيَ اللهُ عنهُ، فقالَ: أنا أَعْذِرُكَ مِنْهُ يا رسولَ اللهِ! إنْ كانَ مِنَ الأوْسِ؛ ضَرَبْنا عُنُقَهُ، وإنْ كانَ مِن إخوانِنا الخَزْرَجِ؛ أمَرْتَنا؛ فَفَعَلْنا أمْرَكَ.

قالَتْ: فَقامَ سَعْدُ بنُ عُبادة رضيَ اللهُ عنهُ، وهُوَ سَيِّدُ الخَزْرَجِ، وكانَ رجُلاً صالِحاً، ولٰكِنِ اجْتَهَلَتْهُ الحَمِيَّةُ، فَقالَ لِسَعْدِ بنِ مُعاذٍ: كَذَبْتَ لَعَمْرُ اللهِ؛ لا تَقْتُلُهُ ولا تَقْدِرُ على قَتْلِهِ.

فقامَ أُسَيْدُ بنُ حُضَيْرٍ، وهُو ابنُ عَمِّ سَعْدِ بنِ مُعاذٍ، فقالَ لِسَعْدِ بنِ عُبادَةَ: كَذَبْتَ لَعَمْرُ اللهِ؛ لَنَقْتُلَنَّهُ؛ فإنَّكَ مُنافِقٌ تُجادِلُ عنِ المُنافِقينَ.

فَثارَ الحَيَّانِ الأوْسُ والخَزْرَجِ، حتَّى هَمُّوا أنْ يَقْتَتِلُوا، ورسولُ اللهِ ﷺ قائِمٌ على المِنبَرِ، فلَمْ يَزَلْ رسولُ اللهِ ﷺ يُخَفِّضُهُمْ حتَّى سَكَتُوا وسَكَتَ.

قالَتْ: وبَكَيْتُ يَوْمي ذٰلِكَ، لا يَرْقَأُ لي دَمْعٌ، ولا أكْتَحِلُ بِنَوْمٍ، ثُمَّ بَكَيْتُ لَيْلَتِيَ المُقْبِلَةَ، لا يَرْقَأُ لي دَمْعٌ، ولا أكْتَحِلُ بِنَوْمٍ، وأبَوايَ يَظُنَّانِ أنَّ البُكاءَ فالِقٌ كَبِدِي.

فَبَيْنا هُما جالِسانِ عِنْدي وأنا أبْكي؛ اسْتَأْذَنَتْ عَلَيَّ امْرَأَةٌ مِن الأنْصارِ، فَأَذِنْتُ لَها، فَجَلَسَتْ تَبْكي.

قالَتْ: فَبَيْنا نَحْنُ على ذٰلِكَ؛ دَخَلَ عَلَيْنا رسولُ اللهِ ﷺ، فَسَلَّمَ، ثُمَّ جَلَسَ. قالَتْ: ولَمْ يَجْلِسْ عِنْدي مُنْذُ قِيلَ لِي ما قِيلَ، وقدْ لَبِثَ شَهْراً لا يُوحَى إلَيْهِ في شَأْني بِشَيْءٍ.

قالَتْ: فتَشَهَّدَ رسولُ اللهِ ﷺ حينَ جلَسَ، ثُمَّ قالَ: **«أمَّا بَعْدُ يا عائِشَةُ؛ فإنَّهُ قدْ بَلَغَني عَنْكِ كَذا وكَذا، فإنْ كُنْتِ بريئَةً؛ فَسَيُبَرِّئُكِ اللهُ عزَّ وجلَّ، وإنْ كُنْتِ ألْمَمْتِ بِذَنْبٍ؛ فاسْتَغْفِري اللهَ وتُوبي إلَيْهِ؛ فإنَّ العَبْدَ إذا اعْتَرَفَ بِذَنْبٍ، ثُمَّ تابَ تابَ اللهُ عليهِ».**

قالَتْ: فَلَمَّا قَضى رسولُ اللهِ ﷺ مَقالَتَهُ؛ قَلَصَ دَمْعي، حتَّى ما أُحِسُّ مِنْهُ قَطْرَةً، فَقُلْتُ لأبي: أَجِبْ عَنِّي رسولَ اللهِ ﷺ فيما قالَ. فَقالَ: واللهِ؛ ما أدْري ما أقولُ لِرسولِ اللهِ ﷺ؟ فقُلْتُ لأُمِّي: أَجِيبي عَنِّي رسولَ اللهِ ﷺ. فَقالَتْ: واللهِ؛ ما أدْري ما أقولُ

لِرسولِ اللّهِ ﷺ؟ فقُلْتُ ـ وأنا جارِيَةٌ حَديثَةُ السِّنِّ، لا أَقْرأُ كَثيراً مِنَ القُرْآنِ ـ: إِنِّي واللّهِ؛ لَقَدْ عَرَفْتُ أَنَّكُمْ قَدْ سَمِعْتُمْ بِهٰذا، حتَّى اسْتَقَرَّ في أَنْفسِكُمْ، وصَدَّقْتُم بِهِ؛ فإِنْ قُلْتُ لَكُمْ: إِنِّي بَريئَةٌ ـ واللّهُ يَعْلَمُ أَنِّي بَريئَةٌ ـ؛ لا تُصَدِّقُوني بِذٰلِكَ، ولَئِنِ اعْتَرَفْتُ لَكُمْ بِأَمْرٍ ـ واللّهُ يَعْلَمُ أَنِّي بَريئَةٌ ـ؛ لَتُصَدِّقوني، وإِنِّي واللّهِ ما أَجِدُ لي ولَكُمْ مَثَلاً إِلاَّ كما قالَ أَبو يُوسُفَ: ﴿فَصَبْرٌ جَمِيلٌ وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَىٰ مَا تَصِفُونَ﴾.

قالَتْ: ثُمَّ تَحَوَّلْتُ، فاضْطَجَعْتُ على فِراشي.

قالَتْ: وأَنا واللّهِ حِينَئِذٍ أَعْلَمُ أَنِّي بَريئَةٌ، وأَنَّ اللّهَ عزَّ وجلَّ مُبَرِّئي بِبَراءَتي، ولٰكِنْ، واللّهِ؛ ما كُنْتُ أَظُنُّ أَنْ يُنْزَلَ في شَأْنِي وَحْيٌ يُتْلى، ولَشَأْني كانَ أَحْقَرَ في نَفْسي مِنْ أَنْ يَتَكَلَّمَ اللّهُ عزَّ وجلَّ فِيَّ بِأَمْرٍ يُتْلى، ولٰكِنِّي كُنْتُ أَرْجو أَنْ يَرى رسولُ اللّهِ ﷺ في النَّوْمِ رُؤْيا يُبَرِّئُني اللّهُ بِها.

قالَتْ: فَوَاللّهِ؛ ما رامَ رسولُ اللّهِ ﷺ مَجْلِسَهُ، ولا خَرَجَ مِنْ أَهْلِ البَيْتِ أَحَدٌ، حتَّى أَنْزَلَ اللّهُ عزَّ وجلَّ على نَبِيِّهِ ﷺ، فأَخَذَهُ ما كانَ يَأْخُذُهُ مِنَ البُرَحاءِ عِنْدَ الوَحْيِ، حتَّى إِنَّهُ لَيَتَحَدَّرُ مِنْهُ مِثْلُ الجُمانِ مِنَ العَرَقِ في اليَوْمِ الشَّاتي، مِنْ ثِقَلِ القَوْلِ الَّذي أُنْزِلَ عَلَيْهِ.

قالَتْ: فَلَمَّا سُرِّيَ عن رسولِ اللّهِ ﷺ، وهُوَ يَضْحَكُ، فَكانَ أَوَّلَ كَلِمَةٍ تَكَلَّمَ بِها أَنْ قالَ: «**أَبْشِري يا عائِشَةُ؛ أَمَّا اللّهُ؛ فَقَدْ بَرَّأَكِ**». فقالَتْ لي أُمِّي: قُومي إِلَيْهِ. فقُلْتُ: واللّهِ؛ لا أَقومُ إِلَيْهِ، ولا أَحْمَدُ إِلاَّ اللّهَ، هُوَ الَّذي أَنْزَلَ بَراءَتي.

قالَتْ: فَأَنْزَلَ اللّهُ عزَّ وجلَّ: ﴿إِنَّ الَّذِينَ جَاءُو بِالْإِفْكِ عُصْبَةٌ مِّنكُمْ لَا تَحْسَبُوهُ شَرًّا لَّكُم بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾؛ عَشْرَ آياتٍ، فأَنْزَلَ اللّهُ عزَّ وجلَّ هٰؤلاءِ الآياتِ بَراءَتي.

قالَتْ: فَقالَ أَبو بَكْرٍ رضيَ اللّهُ عنهُ ـ وكانَ يُنْفِقُ على مِسْطَحٍ لِقَرابَتِهِ مِنْهُ وَفَقْرِهِ ـ: واللّهِ؛ لا أُنْفِقُ عليهِ شَيْئاً أَبداً بَعْدَ الَّذي قالَ لِعائِشَةَ. فأَنْزَلَ اللّهُ عزَّ وجلَّ: ﴿وَلَا يَأْتَلِ أُولُوا الْفَضْلِ مِنكُمْ وَالسَّعَةِ أَن يُؤْتُوا أُولِي الْقُرْبَىٰ...﴾ إلى قَوْلِهِ: ﴿أَلَا تُحِبُّونَ أَن يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ﴾.

قالَ حِبَّانُ بنُ مُوسى: قالَ عبدُاللّهِ بنُ المُبارَكِ: هٰذِهِ أَرْجى آيَةٍ في كِتابِ اللّهِ عزَّ وجلَّ.

فقالَ أَبو بكرٍ: واللّهِ؛ إِنِّي لأُحِبُّ أَنْ يَغْفِرَ اللّهُ لي. فَرَجَعَ إِلى

مِسْطَحٍ النَّفَقَةَ الَّتي كانَ يُنْفِقُ عَلَيْهِ، وقال: لا أَنْزِعُها مِنْهُ أَبَداً.

قالَتْ عائِشَةُ: وكانَ رسولُ اللّهِ ﷺ سَأَلَ زَيْنَبَ بِنْتَ جَحْشٍ زَوْجَ النبيِّ ﷺ عنْ أَمْري: «ما عَلِمْتِ (أَوْ: ما رَأَيْتِ)؟». فقالَتْ: يا رسولَ اللّهِ! أَحْمي سَمْعي وبَصَري، ما عَلِمْتُ إلاَّ خَيْراً. قالَتْ عائِشَةُ: وهِيَ الَّتي كانَتْ تُسامِيني مِنْ أَزْواجِ النبيِّ ﷺ، فعَصَمَها اللّهُ بِالوَرَعِ، وطَفِقَتْ أُخْتُها حَمْنَةُ بِنْتُ جَحْشٍ تُحارِبُ لَها، فهَلَكَتْ فيمَنْ هَلَكَ.

قالَ الزُّهْرِيُّ: فَهٰذا ما انْتَهى إِلَيْنا مِن أَمْرِ هٰؤُلاءِ الرَّهْطِ.

SURETU-N-NUR

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:

إِنَّ ٱلَّذِينَ جَآءُو بِٱلْإِفْكِ عُصْبَةٌ مِّنكُمْ

MEĐU VAMA JE BILO ONIH KOJI SU IZNOSILI POTVORU

2153. Zuhri kaže: Obavijestili su me Se'id b. el-Musejjeb, 'Urve b. ez-Zubejr, 'Alkame b. Vekkas i 'Ubejdullah b. 'Abdullah b. 'Utbe b. Mes'ud o 'Aišinom, ﵂, Poslanikove, ﷺ, supruge, slučaju kada su joj munafici rekli šta su rekli pa ju je Allah oslobodio te potvore. Svaki od njih, (Zuhri veli) mi je ispričao jedan dio onoga što je ona rekla. Neki je zapamtio više od drugog što se vidi iz njegova kazivanja a ja sam zapamtio od svakog značenje hadisa koji mi je ispričao od Aiše. Međutim, ta njihova kazivanja međusobno se dopunuju i potvrđuju. Dakle, spominju da je Aiša, žena Vjerovjesnikova, ﷺ, rekla:

Allahov Poslanik, ﷺ, kada bi htio krenuti na neko putovanje, izvlačio bi između svojih žena, pa koja bi bila izvučena, nju bi Poslanik, ﷺ, poveo sa sobom Tako je u jednom pohodu bilo izvlačenje, pa sam ja bila izvučena i ja sam krenula s Allahovim Poslanikom, ﷺ. To je bilo poslije propisivanja hidžaba. Nosili su me u mojoj nosiljci i u njoj sam boravila. Zadržali smo se dok Allahov Poslanik, ﷺ, nije okončao taj pohod i vratio se. Približili smo se Medini. Najavljen je polazak noću.

Ja sam tada ustala i otišla iza vojske radi svoje potrebe. Kada sam obavila svoju potrebu, krenula sam prema svojoj jahalici. Međutim, dotakavši prsa osjetila sam da mi je pukla ogrlica od zafarskih kamenčića. Vratila sam se tražeći je.

Potraga za njom me je zadržala, a oni koji su me nosili su krenuli natovarivši moju nosiljku na devu koju sam jahala. Mislili su da sam ja u njoj. Žene su u to vrijeme bile lahke, nisu bile teške niti debele, jer su malo jele, tako da muškarcima nije bila sporna lahkoća nosiljke kada su je podigli i ponijeli, a osim toga ja sam bila vrlo mlada. Pripremili su devu i krenuli.

Našla sam svoju ogrlicu tek nakon što je vojska već bila otišla. Stigla sam na njihovo mjesto a tamo niti je ko dozivao, niti se ko odazivao. Ja sam se uputila na mjesto gdje sam i bila, misleći da će muškarci primijetiti da su me izgubili, pa će se vratiti po mene. Dok sam tako sjedila na svom mjestu, savladao me je san i ja sam zaspala.

Safvan b. el-Mu'attal es-Sulemi ez-Zekvani zaostao je za vojskom, jer je bio zaspao. Kada je krenuo krajem noći naišao je ujutro pokraj mene. Vidio je siluetu nekoga ko spava, pa je prišao i prepoznao me, jer me je viđao prije nego što sam stavila hidžab. Probudile su me njegove riječi: *Inna lillahi ve inna ilejhi radžiun. (Mi smo Allahovi i mi ćemo se Njemu vratiti)*.

Izgovarao ih je kada me je prepoznao. Spustila sam na lice veo i, tako mi Allaha, niti mi je šta rekao, niti sam od njega čula ijednu riječ osim što je ponavljao ove riječi: *Inna lillahi ve inna ilejhi radžiun. (Mi smo Allahovi i mi ćemo se Njemu vratiti)*.

Potom je natjerao svoju devu da klekne, pritisnuo je njenu prednju nogu, pa sam uzjahala a on ju je vodio sve dok nismo stigli vojsku. Stigli smo ih kada su odmarali za vrijeme najveće podnevne žege. I tada je propao ko je propao radi mene. Onaj ko je prednjačio u tome bio je Abdullah b. Ubejj b. Selul.

Stigli smo u Medinu. Po dolasku u Medinu bolovala sam mjesec dana. Ljudi su se povodili za onim što su ispravni i na početku iznosili, a ja o tome ništa nisam znala. Jedino što me zbunjivalo u mojoj bolesti

je, da nisam osjetila pažnju Allahovog Poslanika, ﷺ, koju bi mi, inače, pokazivao kada bih bila bolesna.

Allahov Poslanik, ﷺ, bi samo ulazio, nazivao selam i pitao: ***Kako je?***

I to me je zbunjivalo. Nisam znala za zlo dok nisam, nakon što sam se malo pridigla, izišla van kuće. Tada je sa mnom izišla Ummu Mistah, prema mjestu Menasi, do našeg nužnika. Radi toga bismo izlazile samo od noći do noći. Tako smo činile sve dok nismo napravili zahode blizu naših kuća, a arapski običaj bio je da se nužda obavlja vani. Smetalo nam je da pravimo zahode u svojim kućama.

Tako sam ja izašla sa Ummu Mistah, kćerkom Ebu Ruhme b. el-Muttaliba b. 'Abdu-l-Menafa. Njena majka bila je kćerka Sahr b. 'Amira, Ebu Bekrova tetka, a njezin sin je bio Mistah b. Usase b. Abbad. Kada smo završile, uputile smo se ja i kćerka Ebu Ruhmeova prema mojoj kući. Ummu Mistah je posrnula stavši na svoju haljinu pa je rekla: *Neka je ponižen Mistah!*

Rekla sam joj: *Ružno je to što reče! Zar da proklinješ čovjeka koji je učesnik Bedra?!*

Ona reče: *Ženo, zar nisi čula šta je rekao?*

Upitala sam: *Šta je rekao?* Pa mi reče ono što su potvoritelji pričali a ja se još više razboljeh.

Kada sam se vratila kući, dođe Allahov Poslanik, ﷺ, nazva selam a potom reče: ***Kako je?***

Upitah ga: *Da li ćeš mi dozvoliti da odem svojim roditeljima?* Željela sam da se uvjerim u te glasine direktno od svojih roditelja. Dozvolio mi je da odem, pa sam otišla. Upitala sam svoju majku: *Majko, šta ljudi pričaju?*

Rekla je: *Kćerkice, ne uzimaj to ozbiljno, jer rijetko je kad, tako mi Allaha, bila neka lijepa žena kod čovjeka koji je voli, a koja ima inoče, a da nisu protiv nje mnogo govorile.*

Rekla sam: *Subhanellah, zar ljudi o tome pričaju?*

Cijelu noć sam plakala, suze mi se nisu sušile, niti sam ijedan trenutak zaspala. Osvanula sam plačući. Allahov Poslanik, ﷺ, je pozvao Aliju b. ebi Taliba i Usamu b. Zejda, ؓ, jer objave mu o tome

nije bilo. Tražio je njihovo mišljenje da li da se rastavi od svoje supruge. Usame b. Zejd je potvrdio samo nevinost njegove žene sukladno ljubavi koju je Poslanik, ﷺ, osjećao prema njoj.

Rekao je: *Allahov Poslaniče, to je tvoja žena i mi o njoj znamo samo ono što je najbolje.*

Alija b. ebi Talib, ؓ, je rekao: *Allah te nije sputao, žena osim nje ima mnogo. A ako hoćeš da pitaš djevojku* (Aišu) *ona će ti istinu reći.* Poslanik, ﷺ, je pozvao služavku Beriru i upitao je: ***Berira, jesi li vidjela šta sumnjivo kod Aiše?***

Odgovorila je: *Tako mi Onoga koji te je poslao s Istinom, nikada nisam vidjela od nje nešto što bih prezirala, osim što je ona vrlo mlada pa ponekad zaspi i zaboravi na kućno tijesto, pa dođu domaće životinje i pojedu ga.*

Allahov Poslanik, ﷺ, se pope na minberu i zatraži ko će mu vratiti pravo koje mu je pogazio 'Abdullah b. Ubejj b. Selul.

Rekao je: ***Ljudi, ko će me osvetiti kod čovjeka čije uznemirenje je doprlo do moje porodice? A ja o svojoj porodici znam samo dobro. Potvorili su osobu o kojoj znam samo dobro, i nije ulazio kod moje porodice osim sa mnom.***

Sa'd b. Mu'az el-Ensari ustade i reče: *Ja će te osvetiti kod njega, Allahov Poslaniče. Ako bude od Evsa odsjeći ćemo mu glavu a ako bude od naše braće Hazredža, naredit ćeš nam pa ćemo izvršiti tvoju naredbu.*

Potom usta Sa'd b. 'Ubade, prvak Hazredža. Bio je dobar čovjek ali ga je ponijela pristrasnost, pa reče: *Sa'd b. Mu'azu, lažeš, tako mi Allaha, niti ćeš ga ubiti niti to možeš učiniti!*

Potom je ustao Usejd b. Hudajr, koji je bio amidžić Sa'd b. Mu'aza, pa reče Sa'd b. 'Ubadi: *Ti si slagao! Tako mi Allaha, ubit ćemo ga. Ti si munafik jer braniš munafike!*

Ustali su jedni protiv drugih i skoro da dođe do fizičkog obračuna. Allahov Poslanik, ﷺ, je stajao i dalje na minberu, smirivao ih je dok se nisu smirili i ušutjeli a i Poslanik, ﷺ, je, potom, zašutio.

Ja sam i taj dan plakala, suze mi se nisu sušile, niti sam oka sklopila. Roditelji su mislili da će me plač uništiti. Dok su oni sjedili kod mene, a ja plakala, jedna ensarijka je zatražila dozvolu da uđe. Ja

sam joj dozvolila, a ona je sjela i plakala sa mnom. Dok smo u takvom stanju bile, ušao je Allahov Poslanik, ﷺ, nazvao selam i sjeo, a kod mene nije sjedio od kada je ta smutnja počela.

Od tada je prošao mjesec dana a da ništa o tome nije objavljeno. Kada je Poslanik, ﷺ, sjeo, donio je šehadet a potom rekao: ***Aiša, čuo sam o tebi tako i tako. Ako si nevina, Allah će to objelodaniti, a ako si počinila grijeh, zatraži oprosta od Njega i pokaj se, jer kada čovjek prizna grijeh, a potom se pokaje, Allah će mu oprostiti.***

Nakon što je Allahov Poslanik, ﷺ, završio govor, suze su mi prestale, tako da nijednu više nisam osjetila.

Rekla sam svome ocu: *Odgovori Allahovom Poslaniku, ﷺ, za mene!*

Rekao je: *Allaha mi, ja ne znam šta da mu kažem.*

Onda sam rekla svojoj majci: *Majko, odgovori ti Allahovom Poslaniku za mene!*

Rekla je: *Allaha mi, ja ne znam šta da mu kažem.*

Rekla sam: *Ja sam mlada i neiskusna djevojčica i ne pamtim mnogo Kur'ana. Tako mi Allaha, znam da ste vi čuli o ovome i da je to ostavilo traga na vašim srcima i da ste u to povjerovali. Zato, ako bih vam rekla da sam nevina, a Allah zna da jesam, ne biste mi povjerovali. A ako bih priznala to zašto Allah zna da nisam počinila, vi biste mi povjerovali. Ja za ovu situaciju između mene i vas ne mogu naći boljeg primjera od oca Jusufova kada je rekao:*

فَصَبْرٌ جَمِيلٌ ۖ وَٱللَّهُ ٱلْمُسْتَعَانُ عَلَىٰ مَا تَصِفُونَ ﴿١٨﴾

I ja se neću jadati, od Allaha ja tražim pomoć protiv onoga što vi iznosite.[1]

Zatim sam se okrenula i otišla da legnem. Bila sam sigurna da sam nevina i da će mi to Allah potvrditi, ali Allaha mi, nisam mislila da će to o meni biti objavljeno u Kur'anu i da će se učiti. Mislila sam da će Allahov Poslanik, ﷺ, usniti neki san u kome će me Allah osloboditi te potvore.

[1] *Jusuf, 18.*

I, tako mi Allaha, Allahov Poslanik, ﷺ, nije ni ustao sa svog mjesta niti je iko iz kuće izišao dok Allah nije objavio Svome Poslaniku, ﷺ. Zapao je u stanje u kome se obično nalazio kada bi primao objavu tako da su s njega lile kapi znoja veličine bisernih zrna, zbog težine objavljenog mu govora, iako je bio zimski dan.

Kada se smirio, počeo se smijati i prvo što je rekao bilo je: ***Aiša, raduj se, Allah Uzvišeni te oslobodio potvore!***

Majka mi reče: *Ustani prema njemu!*

Rekla sam: *Allaha mi, neću mu ustati. Ja sam zahvalna jedino Allahu koji je skinuo s mene ovu potvoru.*

Allah Uzvišeni je, tada, objavio deset ajeta:

إِنَّ ٱلَّذِينَ جَآءُو بِٱلْإِفْكِ عُصْبَةٌ مِّنكُمْ ۚ لَا تَحْسَبُوهُ شَرًّا لَّكُم ۖ بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ ۚ

Među vama je bilo onih koji su iznosili potvoru. Vi ne smatrajte to nekim zlom po vas; ne, to je dobro po vas...[1]

U njima je Allah Uzvišeni objavio istinu o mojoj nevinosti.

Ebu Bekr, ؓ, je pomagao Mistahu i zbog rodbinskih veza i zbog njegova siromaštva, a nakon toga je rekao: *Allaha mi, neću mu nikada ništa dati zbog onoga što je rekao o Aiši!*

Uzvišeni je tada objavio:

وَلَا يَأْتَلِ أُو۟لُوا۟ ٱلْفَضْلِ مِنكُمْ وَٱلسَّعَةِ أَن يُؤْتُوٓا۟ أُو۟لِى ٱلْقُرْبَىٰ

Neka se čestiti i imućni među vama ne zaklinju da više neće pomagati rođake, pa sve do:

أَلَا تُحِبُّونَ أَن يَغْفِرَ ٱللَّهُ لَكُمْ ۗ وَٱللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٢﴾

[1] *En-Nur, 11.*

zar vama ne bi bilo drago da i vama Allah oprosti? A Allah prašta i Milostiv je.[1]

(Hiban b. Musa prenosi od Abdullaha b. el-Mubareka da je rekao: *Ovo je najoptimističniji ajet u Allahovoj Knjizi.*)

Ebu Bekr je tada rekao: *Svakako, Allaha mi, ja želim da mi Allah oprosti!*, pa je nastavio davati uobičajenu sadaku Mistahu i rekao: *Allaha mi, neću mu to nikada uskratiti.*

Allahov Poslanik, ﷺ, je pitao Zejnebu, kćerku Džahšovu, jednu od svojih supruga, o meni.

Ogdovorila je: *Allahov Poslaniče, čuvam svoj sluh i vid i, tako mi Allaha, znam samo dobro.* Inače, ona je jedina supruga Allahovog Poslanika, ﷺ, koja je bila na mom rangu kod njega, Allah ju je sačuvao zbog njene pobožnosti. Međutim, njena sestra Hamna, kćerka Džahšova, je zbog pristrasnosti govorila o potvori, pa je propala zajedno s onima koji su propali.[2]

Zuhri je rekao: *Ovo je doprlo do nas od spomenutih prenosilaca.*

---

[1] Ajet u potpunosti glasi:

وَلَا يَأْتَلِ أُوْلُوا۟ ٱلْفَضْلِ مِنكُمْ وَٱلسَّعَةِ أَن يُؤْتُوٓا۟ أُو۟لِى ٱلْقُرْبَىٰ وَٱلْمَسَـٰكِينَ وَٱلْمُهَـٰجِرِينَ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ ۖ وَلْيَعْفُوا۟ وَلْيَصْفَحُوٓا۟ ۗ أَلَا تُحِبُّونَ أَن يَغْفِرَ ٱللَّهُ لَكُمْ ۗ وَٱللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٢﴾

Neka se čestiti i imućni među vama ne zaklinju da više neće pomagati rođake i siromahe, i one koji su na Allahovu putu rodni kraj svoj napustili; neka pređu preko toga i nek praštaju! Zar vama ne bi bilo drago da i vama Allah oprosti? A Allah prašta i Milostiv je. *En-Nur, 22.*

[2] Izvršena je nad njom kazna za potvoru. (op. prev).

٢١٥٤ - عن أنس رضي الله عنه؛ أنَّ رَجُلاً كان يُتَّهَمُ بِأُمِّ وَلَدِ رسولِ اللهِ ﷺ، فقالَ رسولُ اللهِ ﷺ لعليٍّ رضي الله عنه: «اذْهَبْ؛ فاضرِبْ عُنُقَهُ». فأتاهُ عَلِيٌّ؛ فإذا هو في رَكِيٍّ يَتَبَرَّدُ فيها، فقالَ لهُ عليٌّ: اخرُجْ. فناوَلَهُ يَدَهُ، فَأَخْرَجَهُ؛ فإذا هو مَجْبوبٌ لَيْسَ لَهُ ذَكَرٌ، فَكَفَّ عَلِيٌّ عَنْهُ، ثُمَّ أتى النبيَّ ﷺ، فقالَ: يا رسولَ اللهِ! إنَّهُ لَمَجْبوبٌ ما لَهُ ذَكَرٌ.

2154. Enes, ؓ, je rekao: Neki čovjek je bio optuživan za zinaluk sa majkom djeteta[1] Allahovog Poslanika, ﷺ.

Allahov Poslanik, ﷺ, je rekao Aliji: ***Otiđi i odsijeci mu glavu!***

Alija je otišao do njega i našao ga u bazenu kako se kupa.

Rekao mu je: *Iziđi!*, pa ga je zgrabio rukom i izvadio. Bio je kastriran, bez spolnog organa, pa ga je Alija ostavio, te se vratio Poslaniku, ﷺ, i rekao: *Allahov Poslaniče, on je kastriran i nema spolnog organa.*[2]

[1] *Majka djeteta* je naziv za robinju s kojom je vlasnik dobio djete. U ovom hadisu odnosi se na Mariju Koptkinju, Poslanikovu, ﷺ, robinju. (op. prev).

[2] Kadija Ijad je rekao: *Allah je otklonio sve što bi moglo ukaljati Poslanikovu, ﷺ, čast. Poznato je da je taj čovjek bio Kopt i da je razgovarao s njom zato što su istog porijekla i govore istim jezikom, pa se o tome počelo pričati. Primio je islam, i Poslanik, ﷺ, mu je zabranio da razgovara s njom, ali to nije poslušao i time je zaslužio da bude ubijen, ili zbog toga što nije poslušao, ili zbog toga što je Poslanika, ﷺ, uznemirio. Poznato je da onaj ko uznemiri Poslanika, ﷺ, biva nevjernik i zaslužuje smrtnu kaznu. Moguće je da je Poslanik, ﷺ, znao da je nevin i kastriran, ali je naredio Aliji to što mu je naredio, da bi to i drugima pokazao, i potvrdio neistinitost potvore, jer mu je Alija ili neko drugi prenio da se osamljivao s njom.* (op. prev.).

باب في قوله تعالى:
﴿وَلَا تُكْرِهُوا۟ فَتَيَـٰتِكُمْ عَلَى ٱلْبِغَآءِ﴾

٢١٥٥ ـ عن جابر رضي الله عنه؛ أنَّ جارية لعبدالله بن أُبيّ بن سلول يُقال لها: مُسَيْكَة، وأُخرى يُقال لها: أُمَيْمَة، فكان يُكرهُهما على الزنا، فشكتا ذلك إلى النبيّ ﷺ، فأنزل الله عزّ وجلّ: ﴿وَلَا تُكْرِهُوا۟ فَتَيَـٰتِكُمْ عَلَى ٱلْبِغَآءِ إِنْ أَرَدْنَ تَحَصُّنًا..﴾ إلى قوله: ﴿غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:
وَلَا تُكْرِهُوا۟ فَتَيَـٰتِكُمْ عَلَى ٱلْبِغَآءِ
NEMOJTE PRISILJAVATI SVOJE ROBINJE NA PROSTITUCIJU

2155. Džabir, ﷺ, prenosi da je je 'Abdullah b. Ubejj b. Selul prisiljavao svoje dvije robinje, jednu koja se zvala Musejke a druga Umejme, na prostituciju. Požalile su se Allahovom Poslaniku, ﷺ, pa je Allah objavio:

وَلَا تُكْرِهُوا۟ فَتَيَـٰتِكُمْ عَلَى ٱلْبِغَآءِ إِنْ أَرَدْنَ تَحَصُّنًا لِّتَبْتَغُوا۟ عَرَضَ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا ۚ وَمَن يُكْرِههُّنَّ فَإِنَّ ٱللَّهَ مِنۢ بَعْدِ إِكْرَٰهِهِنَّ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٣٣﴾

I ne nagonite robinje svoje da se bludom bave – ako one žele da budu čestite – da biste stekli prolazna dobra ovoga svijeta; a ako ih neko na to prisili, Allah će im, nakon što su bile primorane, oprostiti i prema njima milostiv biti.[1]

[1] *En-Nur, 33.*

(سُورَةُ الفُرْقانِ)

بابٌ في قَوْلِهِ تعالى:

﴿وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ﴾ [٦٨]

٢١٥٦ - عن ابنِ عباسٍ رضيَ اللّهُ عنهُما؛ أنَّ ناساً مِن أهْلِ الشِّرْكِ قَتَلوا فأكْثَروا، وزَنَوْا فأكْثَروا، ثُمَّ أتَوْا مُحمداً ﷺ، فقالوا: إنَّ الذي تَقولُ وتَدْعو إلَيْهِ لَحَسَنٌ، ولَوْ تُخْبِرُنا أنَّ لِما عَمِلْنا كَفَّارَةً. فَنَزَلَتْ: ﴿وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ يَلْقَ أَثَامًا ﴿٦٨﴾﴾، ونَزَلَ: ﴿قُلْ يَٰعِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ...﴾ الآيةَ.

SURETU-L-FURKAN

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:

وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ

I ONI KOJI SE MIMO ALLAHA DRUGOM BOGU NE KLANJAJU

2156. Ibn 'Abbas, ﵁, prenosi da su neki mušrici prešli granicu u ubistvu i zinaluku a potom došli Muhammedu, ﷺ, i rekli: *Ono što govoriš i čemu pozivaš je lijepo. Kada bi nas obavijestio, ima li za ono što smo radili kakva otkupa?*

Nakon toga je objavljeno:

وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ يَلْقَ أَثَامًا ﴿٦٨﴾ يُضَٰعَفْ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَٰمَةِ وَيَخْلُدْ فِيهِ مُهَانًا ﴿٦٩﴾ إِلَّا مَن تَابَ وَءَامَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَٰلِحًا

فَأُوْلَـٰٓئِكَ يُبَدِّلُ ٱللَّهُ سَيِّـَٔاتِهِمْ حَسَنَـٰتٍ ۗ وَكَانَ ٱللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٧٠﴾

I oni koji se mimo Allaha drugom bogu ne klanjaju, i koji, one koje je Allah zabranio, ne ubijaju, osim kada pravda zahtijeva, i koji ne bludniče; - a ko to radi, iskusit će kaznu, patnja će mu na onom svijetu udvostručena biti i vječno će u njoj ponižen ostati; ali onima koji se pokaju i dobra djela čine, Allah će njihova rđava djela u dobra promijeniti, a Allah prašta i samilostan je.[1]

Objavljeno je i:

قُلْ يَـٰعِبَادِىَ ٱلَّذِينَ أَسْرَفُوا۟ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا۟ مِن رَّحْمَةِ ٱللَّهِ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ يَغْفِرُ ٱلذُّنُوبَ جَمِيعًا ۚ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلْغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ ﴿٥٣﴾

Reci: 'O robovi Moji, koji ste protiv sebe u grijesima pretjerivali, ne gubite nadu u Allahovu milost! Allah će, sigurno, sve grijehe oprostiti. On, doista, mnogo prašta i On je milostiv.[2]

---

[1] *El-Furkan*, 68-69.
[2] *Ez-Zumer*, 53.

(سُورَةُ ﴿الٓمٓ ۝١ تَنزِيلُ﴾ السَّجْدَةِ)

بابٌ في قَوْلِهِ تعالى:

﴿فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّآ أُخْفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ﴾

٢١٥٧ - عن أبي هُريرةَ رضي اللهُ عنهُ؛ قال: قال رسولُ اللهِ ﷺ: «يقولُ اللهُ عزَّ وجلَّ: أَعْدَدْتُ لِعِبادِيَ الصَّالحينَ: ما لا عينٌ رأتْ، ولا أُذُنٌ سَمِعَتْ، ولا خطرَ على قلبِ بشرٍ؛ ذُخراً؛ بَلْهَ ما أَطْلَعَكُمُ اللهُ عليهِ». ثمَّ قرأ: ﴿فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّآ أُخْفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ﴾ [١٧].

SURA *ES-SEDŽDE*

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:

فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّآ أُخْفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ

I NIKO NE ZNA KAKVE IH SKRIVENE RADOSTI ČEKAJU

2157. Ebu Hurejre, ﵁, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Uzvišeni je rekao: Pripremio sam Svojim dobrim robovima kao nagradu koja je čuvana kod Njega, ono što oko nije vidjelo, niti uho čulo, niti je ljudskom srcu moglo naumpasti. Zato, kani se onoga što ti je Allah pokazao, jer je ono što ti nije pokazao vrednije, a zatim je proučio:***

فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّآ أُخْفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَآءًۢ بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ۝١٧

I niko ne zna kakve ih, kao nagrada za ono što su činili, skrivene radosti čekaju. [1]

[1] *Es-Sedžde, 17.*

بابٌ في قَوْلِهِ تعالى: ﴿وَلَنُذِيقَنَّهُم مِّنَ ٱلْعَذَابِ ٱلْأَدْنَىٰ دُونَ ٱلْعَذَابِ ٱلْأَكْبَرِ﴾ [٢١]

٢١٥٨ - عنْ أُبَيِّ بنِ كَعْبٍ رضيَ اللهُ عنهُ في قَوْلِهِ عزَّ وجلَّ: ﴿وَلَنُذِيقَنَّهُم مِّنَ ٱلْعَذَابِ ٱلْأَدْنَىٰ دُونَ ٱلْعَذَابِ ٱلْأَكْبَرِ﴾؛ قالَ: مَصائِبُ الدُّنيا، والرُّومُ، والبَطْشَةُ (أَو الدُّخانُ). شُعْبَةُ الشَّاكُّ في البَطْشَةِ أَوِ الدُّخانِ.

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:

وَلَنُذِيقَنَّهُم مِّنَ ٱلْعَذَابِ ٱلْأَدْنَىٰ دُونَ ٱلْعَذَابِ ٱلْأَكْبَرِ

I MI ĆEMO UČINITI DA BLAŽU KAZNU ISKUSE, PRIJE ONE NAJVEĆE

2158. Ubejj b. Ka'b, ﷺ, je o riječima Uzvišenog:

وَلَنُذِيقَنَّهُم مِّنَ ٱلْعَذَابِ ٱلْأَدْنَىٰ دُونَ ٱلْعَذَابِ ٱلْأَكْبَرِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٢١﴾

I Mi ćemo učiniti da blažu kaznu iskuse, [1] **prije one najveće** ***da bi se oni povratili*** [2] rekao: *To su dunjalučka iskušenja, Bizantinci,* [3] *Bitka na Bedru ili dim.* [4]

---

[1] Mušrici u Mekki. (op. prev.).

[2] *Es-Sedžde, 21.*

[3] Misli se na to što se spominje u suri Rum:

غُلِبَتِ ٱلرُّومُ ﴿٢﴾ فِىٓ أَدْنَى ٱلْأَرْضِ وَهُم مِّنۢ بَعْدِ غَلَبِهِمْ سَيَغْلِبُونَ ﴿٣﴾ فِى بِضْعِ سِنِينَ لِلَّهِ ٱلْأَمْرُ مِن قَبْلُ وَمِنۢ بَعْدُ وَيَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ ٱلْمُؤْمِنُونَ ﴿٤﴾ بِنَصْرِ ٱللَّهِ يَنصُرُ مَن يَشَآءُ وَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلرَّحِيمُ ﴿٥﴾

Bizantinci su pobijeđeni u susjednoj zemlji, ali oni će, poslije poraza svoga, sigurno pobijediti za nekoliko godina – i prije, i poslije, Allahova je odluka – i tada će se vjernici radovati Allahovoj pomoći, - On pomaže kome hoće, On je Silan i Samilostan. *Er-Rum, 2-5,* o pobjedi Bizantinaca nad Perzijancima. Perzijanci su vladali Rimljanima u to vrijeme. Muslimani su priželjkivali pobjedu Bizantinaca zbog toga što su, kao i oni, sljedbenici knjige. Mušrici u Mekki priželjkivali su pobjedu Perzijanaca nad Bizantincima. (op. prev.).

[4] Vidi hadis br. 2169.

Šu'be nije siguran da li je rekao: *Bitka na Bedru* ili *dim.*

(سُورَةُ الأحْزابِ)

بابٌ في قَوْلِهِ تعالى:

﴿إِذْ جَآءُوكُم مِّن فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنكُمْ﴾

٢١٥٩ ـ عنْ عائشةَ رضيَ اللَّهُ عنْها في قَوْلِهِ عزَّ وجلَّ: ﴿إِذْ جَآءُوكُم مِّن فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنكُمْ وَإِذْ زَاغَتِ ٱلْأَبْصَٰرُ وَبَلَغَتِ ٱلْقُلُوبُ ٱلْحَنَاجِرَ﴾ [١٠]؛ قالَتْ: كانَ ذٰلِكَ يَوْمَ الخَنْدَقِ.

SURETU-L-AHZAB

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:

إِذْ جَآءُوكُم مِّن فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنكُمْ

KADA SU VAM DOŠLI I ODOZGO I ODOZDO

2159. Aiša, ﵂, je o riječima Uzvišenog:

إِذْ جَآءُوكُم مِّن فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنكُمْ وَإِذْ زَاغَتِ ٱلْأَبْصَٰرُ
وَبَلَغَتِ ٱلْقُلُوبُ ٱلْحَنَاجِرَ وَتَظُنُّونَ بِٱللَّهِ ٱلظُّنُونَا۠ ﴿١٠﴾

Kad su vam došli i odozgo i odozdo, kad su vam oči razrogačene bile, a duša došla do grkljana, i kad ste o Allahu svašta pomišljali,[1] rekla da se tu misli na Bitku na Hendeku.

[1] *El-Ahzab, 10.*

(سُورَةُ يسٓ)

بابٌ في قَوْلِهِ تعالى:
﴿وَٱلشَّمْسُ تَجْرِى لِمُسْتَقَرٍّ لَّهَاۚ﴾

٢١٦٠ ـ عن أبي ذرٍّ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قال: سَألْتُ رسولَ اللَّهِ ﷺ عن قَوْلِ اللَّهِ عزَّ وجلَّ: ﴿وَٱلشَّمْسُ تَجْرِى لِمُسْتَقَرٍّ لَّهَاۚ﴾ [٣٨]؟ قال: «مُستقرُّها تحتَ العرْشِ».

SURA JA-*SIN*

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:
وَٱلشَّمْسُ تَجْرِى لِمُسْتَقَرٍّ لَّهَاۚ

I SUNCE SE KREĆE DO SVOG ODREDIŠTA

2160. Ebu Zerr, ﷺ, je rekao. Pitao sam Allahovog Poslanika, ﷺ, o riječima Uzvišenog:

وَٱلشَّمْسُ تَجْرِى لِمُسْتَقَرٍّ لَّهَاۚ ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ ٱلْعَزِيزِ ٱلْعَلِيمِ ﴿٣٨﴾

I Sunce se kreće do svog odredišta, to je odredba Silnoga i Sveznajućeg. [1]

Rekao je: ***Njegovo odredište je ispod Arša.***

---
[1] *Jasin, 38.*

(سُورَةُ الزُّمَرِ)

بابٌ في قَوْلِهِ تعالى: ﴿وَمَا قَدَرُواْ ٱللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِۦ﴾

٢١٦١ ـ عنْ عبدِاللهِ بنِ مسعودٍ رضيَ اللهُ عنهُ؛ قالَ: جاءَ حَبْرٌ إلى النبيِّ ﷺ، فقالَ: يا محمدُ (أوْ: يا أبا القاسِمِ)! إنَّ اللهَ يُمْسِكُ السَّماواتِ يَوْمَ القِيامَةِ على إِصْبَعٍ، والأَرَضِينَ على إِصْبَعٍ، والجِبالَ والشَّجَرَ على إِصْبَعٍ، والماءَ والثَّرى على إِصْبَعٍ، وسائِرَ الخَلْقِ على إِصْبَعٍ، ثُمَّ يَهُزُّهُنَّ، فَيَقولُ: أنا المَلِكُ أنا المَلِكُ. فَضَحِكَ رسولُ اللهِ ﷺ تَعَجُّباً مِمَّا قالَ الحَبْرُ تَصْديقاً لَهُ، ثُمَّ قَرَأَ: ﴿وَمَا قَدَرُواْ ٱللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِۦ وَٱلْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُۥ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ وَٱلسَّمَٰوَٰتُ مَطْوِيَّٰتُۢ بِيَمِينِهِۦۚ سُبْحَٰنَهُۥ وَتَعَٰلَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٧﴾﴾

SURETU-Z-ZUMER

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:

وَمَا قَدَرُواْ ٱللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِۦ

ONI NE VELIČAJU ALLAHA ONAKO KAKO GA TREBA VELIČATI

2161. 'Abdullah b. Me'sud, ﷺ, pripovijeda da je neki židovski učenjak došao Poslaniku, ﷺ, i rekao: *Muhammede,* ili *Ebu Kasime! Allah će uzeti nebesa na Sudnjem danu na Svoj prst, Zemlju, također, na prst, brda i drveće na prst, vodu i zvijezde na prst i sva ostala stvorenja će dignuti na Svoj prst, a zatim će ih protresti i reći: Ja sam vladar, Ja sam vladar.*

Allahov Poslanik, ﷺ, se nasmijao čudeći se židovskom učenjaku i odobravajući mu to.[1] Potom je proučio:

---

[1] U ovom dijelu hadisa je odgovor onima koji tvrde da se Poslanik, ﷺ, nasmijao negirajući to. Pravilo je da onaj ko prisustvuje događaju bolje zna od drugih, pogotovo ako je u pitanju ashab poput Ibn Mes'uda. Posrijedi je pripisivanje greške Ibn Mes'udu u ovom rivajetu – *te'vil* (iskrivljeno tumačenje), koji je inače razlog negiranja mnogih Allahovih svojstava, sve u ime udaljavanja od poistovjećivanja

وَمَا قَدَرُوا۟ ٱللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِۦ وَٱلْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُۥ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ وَٱلسَّمَٰوَٰتُ مَطْوِيَّٰتٌۢ بِيَمِينِهِۦ ۚ سُبْحَٰنَهُۥ وَتَعَٰلَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٧﴾

Oni ne veličaju Allaha onako kako Ga treba veličati; a čitava Zemlja će na Sudnjem danu u šaci Njegovoj biti, a nebesa će u desnici Njegovoj smotana ostati. Hvaljen neka je On i vrlo visoko iznad onih koje Njemu smatraju ravnim.[1]

Allahovih svojstava sa svojstvima Allahovih stvorenja. Stoga nije čudno da takvi pripisuju grešku Ibn Mes'udu jer potvrditi to što je Ibn Mes'ud prenio po njima znači - poistovjećivanje Allahovih svojstava sa svojstvima stvorenja. To bi značilo da je i Ibn Mes'ud takav. Neka je Allah na pomoći.

[1] *Ez-Zumer, 67.*

(سُورَةُ فُصِّلَتْ)

بابٌ في قَوْلِهِ تَعالى:

﴿وَمَا كُنتُمْ تَسْتَتِرُونَ أَن يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ...﴾ الآية

٢١٦٢ ـ عنِ ابنِ مَسْعودٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: اجْتَمَعَ عِنْدَ البَيْتِ ثلاثَةُ نَفَرٍ: قُرَشِيَّانِ وثَقَفِيٌّ، أَوْ ثَقَفِيَّانِ وقُرَشِيٌّ، قَليلٌ فِقْهُ قُلوبِهِمْ، كَثيرٌ شَحْمُ بُطونِهِمْ، فَقالَ أَحَدُهُمْ: أَتَرَوْنَ أَنَّ اللّهَ يَسْمَعُ ما نَقولُ؟ وقالَ الآخَرُ: يَسْمَعُ إِنْ جَهَرْنا، ولا يَسْمَعُ إِنْ أَخْفَيْنا. وقالَ الآخَرُ: إِنْ كانَ يَسْمَعُ إِذا جَهَرْنا؛ فَهُوَ يَسْمَعُ إِذا أَخْفَيْنا. فَأَنْزَلَ اللّهُ عزَّ وجلَّ: ﴿وَمَا كُنتُمْ تَسْتَتِرُونَ أَن يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَا أَبْصَارُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ...﴾ الآيَةَ.

SURA *FUSSILET*

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:

وَمَا كُنتُمْ تَسْتَتِرُونَ أَن يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ ...

VI SE NISTE KRILI ZATO DA NE BI VAŠ SLUH PROTIV VAS SVJEDOČIO...

2162. Ibn Mes'ud, ﷺ, je rekao: Kod Kjabe su se sastala trojica. Dvojica Kurejševića i jedan Sekafija, ili dvojica Sekafija i jedan Kurejšević, sa malo razumijevanja u njihovim srcima, ali sa puno sala na stomacima.

Jedan od njih reče: *Šta mislite da li Allah čuje ovo što mi govorimo?*

Drugi reče: *Čuje ako glasno govorimo a ne čuje ako govorimo u sebi, tiho.*

Treći reče: *Ako čuje naš govor kad glasno govorimo, onda čuje i govor koji govorimo u sebi, tiho.*

Uzvišeni je, tim povodom, objavio:

وَمَا كُنتُمْ تَسْتَتِرُونَ أَن يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَآ أَبْصَٰرُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ وَلَٰكِن ظَنَنتُمْ أَنَّ ٱللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِّمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢٢﴾

Vi se niste krili da ne bi uši vaše i oči vaše i kože vaše protiv vas svjedočile, već zato što ste mislili da Allah neće saznati mnogo štošta što ste radili.[1]

[1] *Fussilet, 22.*

(سُورَةُ الدُّخانِ)

بابٌ في قَوْلِهِ تعالى:

﴿فَٱرۡتَقِبۡ يَوۡمَ تَأۡتِي ٱلسَّمَآءُ بِدُخَانٖ مُّبِينٖ ۝١٠﴾

٢١٦٣ ـ عن مَسْروقٍ؛ قالَ: كُنّا عِندَ عَبْدِاللّهِ جُلوساً، وهُوَ مُضطَجِعٌ بَيْنَنا، فَأَتاهُ رَجلٌ، فقالَ: يا أَبا عبدِالرَّحمٰنِ! إنَّ قاصّاً عِنْدَ أَبْوابِ كِنْدَةَ يَقُصُّ ويَزعُمُ أَنَّ آيَةَ الدُّخانِ تَجيءُ فَتَأْخُذُ بِأَنفاسِ الكُفَّارِ ويَأْخُذُ المُؤْمِنِينَ مِنهُ كَهَيْئَةِ الزُّكامِ.

فقالَ عبدُاللّهِ (وجَلَسَ وهُو غضبانُ): يا أَيُّها النّاسُ! اتَّقوا اللّهَ، مَنْ عَلِمَ مِنكُمْ شَيْئاً؛ فَلْيَقُلْ بِما يَعْلَمُ، ومَنْ لَمْ يَعْلَمْ؛ فَلْيَقُلِ: اللّهُ أَعْلَمُ؛ فإنَّهُ أَعْلَمُ لأَحَدِكُمْ أَنْ يَقولَ لِما لا يَعْلَمُ: اللّهُ أَعْلَمُ؛ فإنَّ اللّهَ عزَّ وجلَّ قالَ لِنَبِيِّهِ ﷺ: ﴿قُلۡ مَآ أَسۡـَٔلُكُمۡ عَلَيۡهِ مِنۡ أَجۡرٖ وَمَآ أَنَا۠ مِنَ ٱلۡمُتَكَلِّفِينَ ۝٨٦﴾ [ص: ٧٦].

إنَّ رسولَ اللّهِ ﷺ لَمّا رأى مِن النّاسِ إِدْباراً، فقالَ: «**اللّهُمَّ سَبْعٌ كَسَبْعِ يُوسُفَ**». قالَ: فأَخَذَتْهُمْ سَنَةٌ حَصَّتْ كُلَّ شَيْءٍ، حتّى أَكَلوا الجُلودَ والمَيْتَةَ مِن الجوعِ، ويَنظُرُ إلى السَّماءِ أَحَدُهُمْ، فَيَرى كَهَيْئَةِ الدُّخانِ، فأَتاهُ أَبو سُفيانَ، فقالَ: يا محمدُ! إنَّكَ جِئْتَ تأْمُرُ بِطاعَةِ اللّهِ وبِصِلَةِ الرَّحِمِ، وإنَّ قَوْمَكَ قَدْ هَلَكوا؛ فادْعُ اللّهَ لَهُمْ.

قالَ اللّهُ عزَّ وجلَّ: ﴿فَٱرۡتَقِبۡ يَوۡمَ تَأۡتِي ٱلسَّمَآءُ بِدُخَانٖ مُّبِينٖ ۝١٠ يَغۡشَى ٱلنَّاسَۖ هَٰذَا عَذَابٌ أَلِيمٞ ۝١١ ...﴾ إلى قَوْلِهِ: ﴿إِنَّكُمۡ عَآئِدُونَ﴾ [الدخان: ١٠ ـ ١٦]؛ قالَ: أَفَيُكْشَفُ عذابُ الآخِرَةِ؟ ﴿يَوۡمَ نَبۡطِشُ ٱلۡبَطۡشَةَ ٱلۡكُبۡرَىٰٓ إِنَّا مُنتَقِمُونَ ۝١٦﴾؛ فالبَطْشَةُ يَوْمَ بَدْرٍ، وقَدْ مَضَتْ آيَةُ الدُّخانِ، والبَطْشَةُ، واللِّزامُ، وآيَةُ الرُّومِ.

SURETU-D-DUHAN

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:

فَٱرۡتَقِبۡ يَوۡمَ تَأۡتِي ٱلسَّمَآءُ بِدُخَانٖ مُّبِينٖ ﴿١٠﴾

ZATO SAČEKAJ DAN KADA ĆE IM SE ČINITI DA PREMA NEBU VIDE VIDLJIV DIM

2163. Mesruk je rekao: Sjedili smo kod Abdullaha[1] dok je on ležao među nama, pa mu je došao neki čovjek i rekao: *Ebu Abdurrahmane, neki pripovjedač je kod vrata Kinde ispričao i tvrdio da će dim koji se spominje u suri* Ed-Duhan *usmrtiti nevjernike a na vjernike će ostaviti trag u obliku prehlade.*

Abdullah je sjeo ljutit i rekao: *Ljudi, bojte se Allaha, pa ko od vas nešto zna, neka to i kaže a kada nešto ne zna, neka kaže: Allah najbolje zna, jer je Allah rekao Svom Poslaniku,* ﷺ:

قُلۡ مَآ أَسۡـَٔلُكُمۡ عَلَيۡهِ مِنۡ أَجۡرٖ وَمَآ أَنَا۠ مِنَ ٱلۡمُتَكَلِّفِينَ ﴿٨٦﴾

Reci: Ne tražim od vas za ovo nikakvu nagradu i ja nisam izvještačen.[2]

Poslanik, ﷺ, je, nakon što je vidio da se ljudi okreću od Upute, rekao: ***Allahu, daj im sedam godina kao sedam Jusufovih godina.***

Potom ih je zadesila suša pa je sve uništila da su čak jeli, u gladi, i kožu uginule životinje. Gledali bi u nebo i vidjeli bi nešto kao dim.

Potom je Ebu Sufjan došao kod Poslanika, ﷺ, i rekao: *Muhammede, došao si da narediš da se bude u pokornosti Allahu i da se poštuje rodbinska veza, a tvoj narod je već uništen, pa zamoli Allaha za njih.*

Allah, ﷻ, je tada rekao:

---

[1] Tj. kod Ibn Mes'uda (op. prev.).

[2] *Sad*, 86.

فَٱرْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِى ٱلسَّمَآءُ بِدُخَانٍ مُّبِينٍ ۝١٠ يَغْشَى ٱلنَّاسَ
هَٰذَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝١١

Zato sačekaj dan kada će im se činiti da prema nebu vide vidljiv dim koji će ljude prekriti, Ovo je neizdržljiva patnja, pa sve do:

إِنَّكُمْ عَآئِدُونَ ۝١٥

I vi ćete se sigurno u mnogobožačku vjeru vratiti.[1]
Upitao ih je: *Zar će se ahiretska kazna otkloniti?!*

يَوْمَ نَبْطِشُ ٱلْبَطْشَةَ ٱلْكُبْرَىٰٓ إِنَّا مُنتَقِمُونَ ۝١٦

Ali onoga Dana kada ćemo ih zgrabiti, zbilja ćemo ih kazniti.

[1] Ajeti u potpunosti glase:

فَٱرْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِى ٱلسَّمَآءُ بِدُخَانٍ مُّبِينٍ ۝١٠ يَغْشَى ٱلنَّاسَ هَٰذَا عَذَابٌ
أَلِيمٌ ۝١١ رَّبَّنَا ٱكْشِفْ عَنَّا ٱلْعَذَابَ إِنَّا مُؤْمِنُونَ ۝١٢ أَنَّىٰ لَهُمُ ٱلذِّكْرَىٰ
وَقَدْ جَآءَهُمْ رَسُولٌ مُّبِينٌ ۝١٣ ثُمَّ تَوَلَّوْا۟ عَنْهُ وَقَالُوا۟ مُعَلَّمٌ مَّجْنُونٌ ۝١٤ إِنَّا
كَاشِفُوا۟ ٱلْعَذَابِ قَلِيلًا إِنَّكُمْ عَآئِدُونَ ۝١٥

Zato sačekaj dan kad će se na nebu vidljivi dim pojaviti koji će ljude prekriti: 'Ovo je neizdržljiva patnja!' "Gospodaru naš, otkloni patnju od nas, mi ćemo, sigurno, vjerovati!" A kako će oni pouku primiti, a već im je došao istinski Poslanik od koga oni glave okreću i govore: 'Poučeni – umno poremećeni!' Mi ćemo patnju malo-pomalo otklanjati i vi ćete se sigurno u nevjerovanje vratiti. *Ed-Duhan, 10-15.*

Batše je dan Bitke na Bedru. Već su se desila obećanja iz ovih ajeta: Dim, batše[1]*, ellizam*[2]*, kao predznak Sudnjeg dana – i ajet o Bizantincima.*[3]

٢١٦٤ - عنْ عبدِاللّهِ بنِ مَسْعودٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: خَمْسٌ قد مَضَيْنَ: الدُّخانُ، واللِّزامُ، والرُّومُ، والبَطْشَةُ، والقَمَرُ.

2164. 'Abdullah b. Mes'ud, ﷺ, je rekao: Petero se već desilo: *Dim, ellizam, kazna, ajet o Bizantincima, batše i cijepanje Mjeseca.*[4]

---

[1] *Batše* se odnosi na porobljavanje, pogibiju i sl. koje su se dogodili mušricima u Bici na Bedru. (op. prev.).

[2] To je 77. ajet sure *El-Furkan:*

فَقَدْ كَذَّبْتُمْ فَسَوْفَ يَكُونُ لِزَامًا ﴿٧٧﴾

A pošto ste poricali, neminovno vas čeka patnja.

[3] Sura *Er-Rum.* Vidi fusnotu hadisa br. 1152. (op. prev.).

[4] Vidi prethodni hadis. (op. prev.).

(سُورَةُ الفَتْح)

بابٌ في قَوْلِهِ تعالى:

﴿وَهُوَ ٱلَّذِى كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنكُمْ...﴾ الآيَة

٢١٦٥ - عَنْ أنسِ بنِ مالِكٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ أَنَّ ثَمانين رَجُلاً مِن أَهْلِ مَكَّةَ هَبَطوا على رسولِ اللّهِ ﷺ مِنْ جَبَلِ التَّنْعيم، مُتَسَلِّحين، يُريدُونَ غِرَّةَ النبيِّ ﷺ وأَصْحابِه، فأَخَذَهُمْ سِلْماً، فاسْتَحْياهُمْ، فأَنْزَلَ اللّهُ عزَّ وجلَّ: ﴿وَهُوَ ٱلَّذِى كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ عَنْهُم بِبَطْنِ مَكَّةَ مِنۢ بَعْدِ أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ﴾ [٢٤].

SURETU-L-FETH

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:

وَهُوَ ٱلَّذِى كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنكُمْ

ON JE ZADRŽAO RUKE NJIHOVE OD VAS

2165. Enes b. Malik, ﷺ, je rekao: Osamdeset ljudi iz Mekke navalili su na Allahovog Poslanika, ﷺ, sa brda Ten'im. Svi su bili naoružani i htjeli su iznenada napasti njega i njegove ashabe. On ih se dočepao bez borbe, a onda im je poštedio živote.

Potom je Allah objavio:

وَهُوَ ٱلَّذِى كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ عَنْهُم بِبَطْنِ مَكَّةَ مِنۢ بَعْدِ أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ ۚ وَكَانَ ٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ﴿٢٤﴾

On je zadržao ruke njihove od vas i vaše od njih usred Meke, i to nakon što vam je pružio mogućnost da ih pobijedite – a Allah dobro vidi ono što vi radite.[1]

[1] *El-Feth, 24.*

(سُورَةُ الحُجُرات)

بابٌ في قَوْلِهِ تعالى:

﴿لَا تَرْفَعُوٓا۟ أَصْوَٰتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ ٱلنَّبِىِّ . . .﴾ الآيَة [١]

٢١٦٦ ـ عن أنسِ بنِ مالِكٍ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ أنَّهُ قالَ: لَمَّا نَزَلَتْ هٰذِهِ الآيَةُ: ﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَا تَرْفَعُوٓا۟ أَصْوَٰتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ ٱلنَّبِىِّ . . .﴾ إلى آخِرِ الآيَةِ [٢]؛ جلَسَ ثابِتُ بنُ قيسٍ في بَيْتِهِ، وقالَ: أنا مِنْ أهْلِ النَّارِ. واحْتَبَسَ عنِ النبيِّ ﷺ، فسأَلَ النبيُّ ﷺ سَعْدَ بنَ مُعاذٍ، فقالَ يا أبا عَمْرو! ما شأْنُ ثابِتٍ أشْتَكَى؟». فقالَ سَعْدٌ: إنَّهُ لَجارِي، وما عَلِمْتُ لَهُ بِشَكْوى.

قالَ: فَأَتاهُ سَعْدٌ، فَذَكَرَ لَهُ قَوْلَ رسولِ اللّهِ ﷺ؛ فقالَ ثابِتٌ: أُنزِلَتْ هٰذِهِ الآيَةُ، ولَقَدْ عَلِمْتُمْ أنِّي مِن أرفَعِكُمْ صَوْتاً على رسولِ اللّهِ ﷺ؛ فأنا مِنْ أَهْلِ النَّارِ. فَذَكَرَ ذٰلِكَ سَعْدٌ للنبيِّ ﷺ، فقالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «**بَلْ هُوَ مِنْ أَهْلِ الجَنَّةِ**».

SURETU-L-HUDŽURAT

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:

لَا تَرْفَعُوٓا۟ أَصْوَٰتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ ٱلنَّبِىِّ

NE DIŽITE GLASOVE SVOJE IZNAD VJEROVJESNIKOVA GLASA...

2166. Enes b. Malik, ﷺ, je rekao: Kada je objavljen ajet:

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَا تَرْفَعُوٓا۟ أَصْوَٰتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ ٱلنَّبِىِّ وَلَا تَجْهَرُوا۟ لَهُۥ بِٱلْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ أَن تَحْبَطَ أَعْمَـٰلُكُمْ وَأَنتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿٢﴾

O vjernici, ne dižite glasove svoje iznad Vjerovjesnikova glasa i ne razgovarajte s njim glasno,

kao što glasno jedan s drugim razgovarate, da ne bi bila poništena vaša djela, a da vi i ne osjetite.[1]

Sabit b. Kajs je sjeo u svoju kuću i rekao: *Ja sam od Džehennemlija!*, pa se izolovao od Poslanika, ﷺ. Allahov Poslanik, ﷺ, je upitao Sa'd b. Mu'aza: **Ebu 'Amre, šta je sa Sabitom, da nije bolestan?**

S'ad je odgovorio: *On je moj komšija, i ne znam da je bolestan.*

Potom je Sa'd otišao i spomenuo riječi Allahovog Poslanika, ﷺ, pa je Sabit rekao: *Ovaj ajet je objavljen, a vi znate da ja najviše podižem glas kad pričam s Allahovim Poslanikom, ﷺ, i zato sam je od Džehennemlija.*

Sa'd je to ispričao Poslaniku, ﷺ, pa je rekao: **Ne, on je Džennetlija.**

[1] *El-Hudžurat*, 2.

(سُورَةُ ق)

بابٌ في قوْلِهِ عزَّ وجلَّ:

﴿يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ ٱمْتَلَأْتِ وَتَقُولُ هَلْ مِن مَّزِيدٍ ﴿٣٠﴾﴾

٢١٦٧ ـ عنْ عبدِ الوَهّابِ بنِ عطاءٍ في قوْلِهِ عزَّ وجلَّ: ﴿يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ ٱمْتَلَأْتِ وَتَقُولُ هَلْ مِن مَّزِيدٍ ﴿٣٠﴾﴾ [٣٠]، فأَخْبَرَنا عنْ سعيدٍ، عنْ قَتادَةَ، عنْ أَنسِ بنِ مالِكٍ، عنِ النبيِّ ﷺ؛ أَنَّهُ قالَ: «لا تَزالُ جَهَنَّمُ يُلْقى فِيها، وتَقولُ: ﴿هَلْ مِن مَّزِيدٍ﴾، حتَّى يَضَعَ ربُّ العِزَّةِ فِيها قَدَمَهُ، فيَنْزَوي بَعْضُها إِلى بَعْضٍ، وتَقولُ: قَطْ قَطْ، بِعِزَّتِكَ وكَرَمِكَ. ولا يزالُ في الجَنَّةِ فَضْلٌ، حَتَّى يُنْشِئَ اللهُ لَها خَلْقاً، فيُسْكِنَهُمْ فَضْلَ الجَنَّةِ».

SURA KAF

O RIJEČIM UZVIŠENOG:

يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ ٱمْتَلَأْتِ وَتَقُولُ هَلْ مِن مَّزِيدٍ ﴿٣٠﴾

NA DAN KADA UPITAMO DŽEHENNEM: JESI LI SE NAPUNIO? ON ĆE ODGOVORITI: IMA LI JOŠ?

2167. Abdu-l-Vehhab b. 'Ata' o riječima Uzvišenog:

يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ ٱمْتَلَأْتِ وَتَقُولُ هَلْ مِن مَّزِيدٍ ﴿٣٠﴾

Na dan kada upitamo Džehennem: Jesi li se napunio? On će reći: Ima li još? [1],

prenosi od Se'ida b. Katade a on od Enesa da je Poslanik, ﷺ, rekao: ***Neprestano će se u Džehennem bacati a on će stalno pitati:*** **Ima li još?**

Tako će biti sve dok Gospodar uzvišenosti ne stavi Svoje stopalo na njega, pa će se skupiti i reći: **Dosta, dosta, Tvoje ti veličanstvenosti i plemenitosti.**

[1] *Kaf*, 30.

U Džennetu će, pak, biti stalno mjesta sve dok Allah ne stvori neka stvorenja za njega, pa će ih nastaniti na taj prazni prostor.

(سُورَةُ اقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ)

بابٌ في قَوْلِهِ تعالى: ﴿فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ﴾

٢١٦٨ - عن أبي إسحاق؛ قال: رأيتُ رَجُلاً سأل الأسْوَدَ بنَ يَزِيدَ، وهو يُعَلِّمُ القُرْآنَ في المَسْجِدِ، فقال: كيفَ تَقْرَأُ هٰذِهِ الآيَةَ: ﴿فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ﴾؛ أدالاً أم ذالاً؟ فقال: بَلْ دالاً، سَمِعْتُ عبدَاللّهِ بنَ مَسْعودٍ رضيَ اللّهُ عنهُ يَقولُ: سَمِعْتُ رسولَ اللّهِ ﷺ يَقولُ: ﴿مُّدَّكِرٍ﴾؛ دالاً.

SURA *EL-KAMER*

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:

فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ ﴿١٥﴾

PA IMA LI IKOGA KO BI POUKU PRIMIO?

2168. Ebu Ishak je rekao: Vidio sam da jedan čovjek pita El-Esveda b. Jezida, dok je podučavao Kur'anu u džamiji.

Upitao ga je: *Kako ćemo učiti ovaj ajet:*

فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ ﴿١٥﴾

***Fehel min muddekir?*,** [1] *sa* **dalom** *ili* **zalom**?

Rekao je: *Sa dalom. Čuo sam 'Abdullaha b. Mes'uda,* ﵁, *kada je rekao: Čuo sam Allahovog Poslanika,* ﷺ, *da uči -* **muddekir** *- sa* **dalom**.

[1] *El-Kamer, 15.*

(سُورَةُ الرَّحْمنِ)

بابٌ في قَوْلِهِ تَعالى:

﴿وَخَلَقَ ٱلْجَآنَّ مِن مَّارِجٍ مِّن نَّارٍ ﴿١٥﴾﴾

٢١٦٩ - عنْ عائشةَ رضيَ اللّهُ عنها؛ قالَتْ: قال رسولُ اللّهِ ﷺ: «خُلِقَتِ المَلائِكَةُ مِن نُورٍ، وخُلِقَ الجانُّ مِن مارِجٍ مِن نارٍ، وخُلِقَ آدَمُ ﷺ مِمَّا وُصِفَ لَكُمْ».

SURETU-R-RAHMAN

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:

وَخَلَقَ ٱلْجَآنَّ مِن مَّارِجٍ مِّن نَّارٍ ﴿١٥﴾

A DŽINNE JE STVORIO OD PLAMENA VATRE[1]

2169. Aiša, ﵂, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Meleki su stvoreni od svjetlosti, džinni od plamena vatre a Adem, ﵇, od onog o čemu vam je rečeno!***[2]

[1] *Er-Rahman, 15.*

[2] Tj. od zemlje.

(سُورَةُ الحَدِيدِ)

بابٌ في قوْلِهِ تعالى:

﴿أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَن تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ ٱللَّهِ﴾

٢١٧٠ ـ عنِ ابنِ مَسْعودٍ رضيَ اللَّهُ عنهُ؛ قالَ: ما كانَ بَيْنَ إِسْلامِنا وبَيْنَ أنْ عاتَبَنا اللَّهُ عزَّ وجلَّ بِهٰذِهِ الآيَةِ: ﴿أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَن تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ ٱللَّهِ﴾ [١٦]؛ إلاَّ أَرْبَعُ سِنِينَ.

SURETU-L-HADID

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:

أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَن تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ ٱللَّهِ

ZAR NIJE VRIJEME DA SE VJERNICIMA SRCA SMEKŠAJU KAD SE ALLAH SPOMENE

2170. Ibn Mes'ud, ﷺ, je rekao: *Od primanja islama pa do ovog ukora koji nam je Allah uputio u ovom ajetu:*

أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَن تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ ٱللَّهِ

Zar nije vrijeme da se vjernicima srca smekšaju kada se Allah spomene?[1], *bilo je samo četiri godine.*

---

[1] Ajet u potpunosti glasi:

أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَن تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ ٱللَّهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ ٱلْحَقِّ وَلَا يَكُونُواْ كَٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلْكِتَٰبَ مِن قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ ٱلْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَٰسِقُونَ ﴿١٦﴾

Zar nije vrijeme da se vjernicima srca smekšaju kad se Allah i Istina koja se objavljuje spomene i da oni ne budu kao oni kojima je još davno data Knjiga, pa su srca njihova, zato što je proteklo mnogo vremena, postala nemilosrdna i mnogi su od njih grješnici neposlušni. *El-Hadid, 16.*

(سُورَةُ الحَشْرِ)

بابٌ في قَوْلِهِ تعالى:

﴿وَٱلَّذِينَ جَآءُو مِنۢ بَعۡدِهِمۡ يَقُولُونَ رَبَّنَا ٱغۡفِرۡ لَنَا وَلِإِخۡوَٰنِنَا ٱلَّذِينَ سَبَقُونَا بِٱلۡإِيمَٰنِ﴾ [١٠]

٢١٧١ ـ عنْ عُرْوَةَ؛ قالَ: قالَتْ لي عائشةُ رضيَ اللَّهُ عنها: يا ابْنَ أُخْتي! أُمِرُوا أنْ يَسْتَغْفِروا لأَصْحابِ النبيِّ ﷺ فَسَبُّوهُمْ.

SURETU-L-HAŠR

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:

وَٱلَّذِينَ جَآءُو مِنۢ بَعۡدِهِمۡ يَقُولُونَ رَبَّنَا ٱغۡفِرۡ لَنَا وَلِإِخۡوَٰنِنَا ٱلَّذِينَ سَبَقُونَا بِٱلۡإِيمَٰنِ

ONI KOJI POSLIJE NJIH DOLAZE - GOVORE: GOSPODARU NAŠ, OPROSTI NAMA I NAŠOJ BRAĆI KOJA SU NAS U VJERI PRETEKLA[1]

2171. 'Urve prenosi da je Aiša, ﵁, rekla: *Sestriću, naređeno im je da traže oprost za Poslanikove, ﷺ, ashabe a oni ih proklinju i grde.*[2]

---

[1] *El-Hašr, 10.*

[2] Čini se da je ona to rekla kada je čula šta stanovnici Egipta ružno pričaju o Osmanu, stanovnici Šama o Aliji, a harurije (grupa havaridža) o svim ashabima. Naredba traženja oprosta koju je ovdje spomenula odnosi se na deseti ajet u suri *El-Hašr*.

(سُورَةُ الجِنِّ)

بابٌ في قَوْلِهِ تَعالى:
﴿قُلْ أُوحِىَ إِلَىَّ أَنَّهُ ٱسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ ٱلْجِنِّ﴾

٢١٧٢ - عنِ ابنِ عَبّاسٍ رضيَ اللهُ عنهُما؛ قالَ: ما قَرأَ رسولُ اللهِ ﷺ على الجِنِّ وما رَآهُم.

انْطَلَقَ رسولُ اللهِ ﷺ في طائِفَةٍ مِنْ أَصْحابِهِ عامِدينَ إلى سُوقِ عُكاظَ، وقدْ حِيلَ بَيْنَ الشَّياطِينِ وبَيْنَ خَبَرِ السَّماءِ، وأُرْسِلَتْ عَلَيْهِمُ الشُّهُبُ، فَرَجَعَتِ الشَّياطِينُ إلى قَوْمِهِمْ، فقالوا: ما لَكُمْ؟ قالُوا: حِيلَ بَيْنَنا وبَيْنَ خَبَرِ السَّماءِ، وأُرْسِلَتْ عَلَيْنا الشُّهُبُ. قالوا: ما ذاكَ إلاَّ مِن شَيْءٍ حَدَثَ؛ فاضْرِبوا مَشارِقَ الأرْضِ ومَغارِبَها؛ فانْظُروا ما هٰذا الَّذي حالَ بَيْنَنا وبَيْنَ خَبَرِ السَّماءِ؟

فانْطَلَقوا يَضْرِبونَ مَشارِقَ الأرْضِ ومَغارِبَها، فَمَرَّ النَّفَرُ الَّذينَ أَخَذُوا نَحْوَ تِهامَةَ، وهُوَ بِنَخْلٍ، عامِدينَ إلى سُوقِ عُكاظَ، وهُوَ يُصَلِّي بِأَصْحابِهِ صَلاةَ الفَجْرِ، فَلَمّا سَمِعوا القُرْآنَ؛ اسْتَمَعوا لَهُ، وقالوا: هٰذا الَّذي حالَ بَيْنَنا وبَيْنَ خَبَرِ السَّماءِ. فَرَجَعوا إلى قَوْمِهِمْ، فَقالوا: يا قَوْمَنا! ﴿إِنَّا سَمِعْنَا قُرْءَانًا عَجَبًا ﴿١﴾ يَهْدِىٓ إِلَى ٱلرُّشْدِ فَـَٔامَنَّا بِهِۦ ۖ وَلَن نُّشْرِكَ بِرَبِّنَآ أَحَدًا ﴿٢﴾﴾. فأنْزَلَ اللهُ عزَّ وجلَّ على نَبِيِّهِ مُحمدٍ ﷺ: ﴿قُلْ أُوحِىَ إِلَىَّ أَنَّهُ ٱسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ ٱلْجِنِّ﴾ [١].

SURETU-L-DŽINN

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:
قُلْ أُوحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ ٱسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ ٱلْجِنِّ
RECI: MENI JE OBJAVLJENO DA JE NEKOLIKO DŽINNA PRISLUŠKIVALO

2172. Ibn 'Abbas, ﵄, je rekao: Allahov Poslanik, ﷺ, nije učio džinnima niti ih je vidio.

On je s nekoliko ashaba jednom krenuo prema pijaci Ukkaz. Tada je već bilo zabranjeno šejtanima da prisluškuju nebeske vijesti i

na njih su poslane zvijezde padalice. Nakon toga šejtani su se vratili svom narodu.

Upitali su ih: *Šta vam je?* Odgovorili su: *Zabranjeno nam je da prisluškujemo nebeske vijesti i gađani smo zvijezdama padalicama.*

Rekli su: *Mora da se nešto desilo. Pretražite Zemljin istok i zapad i vidite zbog čega nam je to zabranjeno.*

Krenuli su pretraživati Zemljin istok i zapad. Jedna grupa koja se usmjerila ka Tihami, a to je kod Nahla,[1] namjeravajući pretražiti pijacu Ukkaz prošla je pored Poslanika, ﷺ, dok je klanjao sa svojim ashabima sabah-namaz. Kada su čuli učenje Kur'ana počeli su prisluškivati a potom su rekli: *To je ono što nas je spriječilo da prisluškujemo vijesti na nebesima.* Vratili su se svom narodu i rekli: *O, narode naš*

إِنَّا سَمِعْنَا قُرْءَانًا عَجَبًا ۝١ يَهْدِىٓ إِلَى ٱلرُّشْدِ فَـَٔامَنَّا بِهِۦ ۖ وَلَن نُّشْرِكَ بِرَبِّنَآ أَحَدًا ۝٢

Mi smo doista Kur'an, koji poziva divljenju, slušali koji na pravi put upućuje - i mi smo u njega povjerovali i više nikoga nećemo Gospodaru našem ravnim smatrati. [2]

Nakon toga je Allah objavio Svome vjerovjesniku Muhammedu, ﷺ:

قُلْ أُوحِىَ إِلَىَّ أَنَّهُ ٱسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ ٱلْجِنِّ

Reci: Meni je objavljeno da je nekoliko džinnova prisluškivalo. [3]

[1] Poznato mjesto u tom kraju.
[2] *El-Džinn, 1-2.*
[3] *El-Džinn, 1.*

(سُورَةُ القِيامَةِ)

بابٌ في قَوْلِهِ تعالى:
﴿لَا تُحَرِّكْ بِهِۦ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِۦٓ ﴿١٦﴾﴾

٢١٧٣ - عن ابنِ عباسٍ رضيَ اللّهُ عنهما؛ في قَوْلِهِ عزَّ وجلَّ: ﴿لَا تُحَرِّكْ بِهِۦ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِۦٓ ﴿١٦﴾﴾؛ قالَ: كانَ النبيُّ ﷺ يُعالِجُ مِن التَّنزيلِ شِدَّةً، كانَ يُحرِّكُ شَفَتَيْهِ.

فقالَ لي ابنُ عبَّاسٍ: أنا أُحرِّكُهُما لكَ كما كانَ رسولُ اللّهِ ﷺ يُحَرِّكُهما. فَحَرَّكَ شَفَتَيْهِ.

فقالَ سَعيدٌ: أنا أُحَرِّكُهُما كَما كانَ ابنُ عبَّاسٍ يُحَرِّكُهُما. فَحَرَّكَ شَفَتَيْهِ.

فأَنْزَلَ اللّهُ تعالى: ﴿لَا تُحَرِّكْ بِهِۦ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِۦٓ ﴿١٦﴾ إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُۥ وَقُرْءَانَهُۥ ﴿١٧﴾﴾ [١٦، ١٧]؛ قال: جَمْعَهُ في صَدْرِكَ، ثُمَّ تَقْرَأَهُ: ﴿فإذا قرأناه فاتبع قرآنه﴾ [١٨]؛ قالَ: فاستَمِعْ لَهُ وأَنْصِتْ. ثمَّ إنَّ عَلَيْنَا أنْ تَقْرَأَهُ.

قالَ: فكانَ رسولُ اللّهِ ﷺ إذا أَتاهُ جِبْرِيلُ؛ اسْتَمَعَ، فإذا انْطَلَقَ جِبْريلُ قَرَأَهُ النبيُّ ﷺ كما أَقْرَأَهُ.

SURETU-L-KIJAME

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:

لَا تُحَرِّكْ بِهِۦ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِۦٓ ﴿١٦﴾

NE IZGOVARAJ KUR'AN JEZIKOM SVOJIM DA BI GA ŠTO PRIJE ZAPAMTIO

2173. Ibn 'Abbas, ﷺ, je o riječima Uzvišenog:

لَا تُحَرِّكْ بِهِۦ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِۦٓ ﴿١٦﴾

Ne izgovaraj Kur'an jezikom svojim da bi ga što prije zapamtio[1],

rekao: Poslanik, ﷺ, je imao velike poteškoće s objavom. Pomjerao je svoje usne.

Ibn Abbas mi je rekao: *Ja ću ih pomjerati onako kako ih je Allahov Poslanik, ﷺ, pomjerao,* pa je pomjerio svoje usne.

Se'id je rekao: *Ja ću ih pomjerati kako ih je Ibn Abbas pomjerao,* pa je pomjerio svoje usne.

Potom je Uzvišeni objavio:

لَا تُحَرِّكْ بِهِۦ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِۦٓ ﴿١٦﴾ إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُۥ وَقُرْءَانَهُۥ ﴿١٧﴾

Ne izgovaraj Kur'an jezikom svojim da bi ga što prije zapamtio, Mi smo dužni da ga saberemo da bi ga ti čitao.[2]

Rekao je: *Da ga zapamtiš a potom da ga čitaš:*

فَإِذَا قَرَأْنَـٰهُ فَٱتَّبِعْ قُرْءَانَهُۥ ﴿١٨﴾

A kada ga čitamo, ti prati čitanje njegovo.[3]

Rekao je: *Slušaj ga i šuti. Mi smo dužni da ga mogneš učiti.*

Nakon toga bi Poslanik, ﷺ, kada bi mu došao Džibril, slušao a kada bi otišao, učio bi tačno onako kako mu je on učio.

---

[1] *El-Kijame, 16.*
[2] *El-Kijame, 16-17.*
[3] *El-Kijame, 18.*

(سُورَةُ وَيْلٌ لِلْمُطَفِّفِينَ)

بابٌ في قَوْلِهِ تعالى:

﴿يَوْمَ يَقُومُ ٱلنَّاسُ لِرَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ۝٦﴾

٢١٧٤ - عن ابنِ عُمَرَ رضيَ اللهُ عنهُما، عنِ النبيِّ ﷺ: ﴿يَوْمَ يَقُومُ ٱلنَّاسُ لِرَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ۝٦﴾ [٦]؛ قالَ: «يَقُومُ أَحَدُهُمْ في رَشْحِهِ إلى أَنْصافِ أُذُنَيْهِ».

SURA *EL-MUTAFFIFUN*

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:

يَوْمَ يَقُومُ ٱلنَّاسُ لِرَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ۝٦

NA DAN KADA ĆE SE *LJUDI* ZBOG GOSPODARA SVJETOVA DIĆI

2174. Ibn Omer, ﵄, prenosi da je Poslanik, ﷺ, citirajući Allahove riječi:

يَوْمَ يَقُومُ ٱلنَّاسُ لِرَبِّ ٱلْعَٰلَمِينَ ۝٦

Na Dan kada će se ljudi zbog Gospodara svjetova dići[1],

rekao: ***Tada će neki od njih u znoju biti sve do pola svojih ušiju.***

---

[1] *El-Mutaffifun*, 6.

(سُورَةُ الانْشِقَاق)

بابٌ في قَوْلِهِ تعالى: ﴿فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا ۝٨﴾

٢١٧٥ ـ عن عائشةَ رضيَ اللّهُ عنها؛ قالَتْ: قالَ رسولُ اللّهِ ﷺ: «مَنْ حُوسِبَ يَوْمَ القِيامَةِ؛ عُذِّبَ». فقُلْتُ: أَلَيْسَ قَدْ قالَ اللّهُ عزَّ وجلَّ: ﴿فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا ۝٨﴾ [٨]؟ فقالَ: «لَيْسَ ذٰلِكَ الحِسابُ، إنَّما ذاكَ العَرْضُ، مَنْ نُوقِشَ الحِسابَ يَوْمَ القِيامَةِ؛ عُذِّبَ».

SURETU-L-INŠIKAK

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:

فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا ۝٨

LAHKO ĆE RAČUN POLOŽITI

2175. Aiša, ﵂, prenosi da je Allahov Poslanik, ﷺ, rekao: ***Kome se bude na Sudnjem danu obračunavalo, bit će kažnjen.***

Upitala sam: *Zar Allah, ﷻ, nije rekao:*

فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا ۝٨

I lahko će račun položiti?[1]

Rekao je: ***Tu se ne misli na obračun, nego je to neposredno predočavanje djela a kome se bude obračunavalo, taj će biti kažnjen.***

---

[1] *El-Inšikak*, 8.

(سُورَةُ واللّيْلِ)

بابٌ في قَوْلِهِ تَعالى: ﴿والذكر والأنثى﴾

٢١٧٦ - عنْ عَلْقَمَةَ؛ قالَ: قَدِمْنا الشَّامَ، فَأَتانا أَبو الدَّرْداءِ رضيَ اللّهُ عنهُ، فقالَ: أَفِيكُمْ أَحَدٌ يَقْرَأُ عَلَيَّ قِراءَةِ عبدِاللّهِ؟ فقُلْتُ: نعمْ؛ أَنا. قالَ: فَكَيْفَ سَمِعْتَ عبدَاللّهِ يَقْرَأُ هذِهِ الآيَةَ: ﴿وَٱلَّيۡلِ إِذَا يَغۡشَىٰ ۝١﴾. قالَ: سَمِعْتُهُ يَقْرَأُ: ﴿وَٱلَّيۡلِ إِذَا يَغۡشَىٰ ۝١﴾.. والذكر والأنثى﴾. قالَ: وأَنا واللّهِ هٰكَذا سَمِعْتُ رسولَ اللّهِ ﷺ يَقْرَؤُها، ولٰكِنْ هٰؤلاءِ يُرِيدونَ أَنْ أَقْرَأَ ﴿وَمَا خَلَقَ ٱلذَّكَرَ وَٱلۡأُنثَىٰٓ ۝٣﴾ [٣]؛ فَلا أُتابِعُهُمْ.

SURATU-L-LEJL

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:

وَٱلذَّكَرَ وَٱلۡأُنثَىٰٓ ۝٣

TAKO MI MUŠKA I ŽENSKA

2176. 'Alkame je rekao: Stigli smo u Šam, pa nam je došao Ebu Derda, ﷺ, i upitao: *Ima li neko od vas da uči Kur'an Abdullahovim*[1] *kiraetom?*

Rekao sam: *Imam ja.*

Upitao je: *Kako si čuo Abdullaha da je učio ovaj ajet:*

وَٱلَّيۡلِ إِذَا يَغۡشَىٰ ۝١

Tako mi noći kada tmine razastre.

Rekao sam: *Čuo sam ga da uči ovako:*

وَٱلَّيۡلِ إِذَا يَغۡشَىٰ ۝١

Tako mi noći kada tmine razastre,

[1] Tj. Abdullah b. Mes'ud.

ve-z-zekeri ve-l-unsa (tako mi muška i ženska).[1]

Rekao je: *Tako mi Allaha, i ja sam čuo Allahovog Poslanika, ﷺ, da tako uči. Međutim, ovi žele da ga uče ovako:*

وَمَا خَلَقَ ٱلذَّكَرَ وَٱلْأُنثَىٰٓ ﴿٣﴾

i onoga koji muško i žensko stvara[2] *i ja ih u tome ne slijedim.*

(سُورَةُ والضُّحى)

بابٌ في قَوْلِهِ تَعالى: ﴿مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَىٰ ﴿٣﴾﴾

٢١٧٧ - عنِ الأسْوَدِ بنِ قَيْسٍ؛ قالَ: سَمِعْتُ جُنْدَبَ بنَ سُفْيَانَ رضيَ اللّهُ عنهُ يَقولُ: اشتَكى رسولُ اللّهِ ﷺ، فَلَمْ يَقُمْ لَيْلَتَيْنِ أَوْ ثَلاثاً، فَجاءَتْهُ امْرَأَةٌ، فقالَتْ: يا مُحمدُ! إنِّي لأرجو أنْ يَكونَ شَيْطانُكَ قَدْ تَرَكَكَ، لَمْ أَرَهُ قَرِبَكَ مُنْذُ لَيْلَتَيْنِ أَوْ ثَلاثٍ. فَأَنْزَلَ اللّهُ عزَّ وجلَّ: ﴿وَٱلَّيْلِ إِذَا سَجَىٰ ﴿٢﴾ مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَىٰ ﴿٣﴾﴾

SURETU-D-DUHA

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:

مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَىٰ ﴿٣﴾

GOSPODAR TVOJ NIJE TE NAPUSTIO NITI OMRZNUO

2177. El-Esved b. Kajs veli da je čuo Džundeb b. Sufjana, رضي الله عنه, da je rekao: Allahov Poslanik, ﷺ, se bio razbolio i nije ustajao dvije ili tri noći.

Neka žena[3] mu je došla i rekla: *Ja se nadam da te tvoj šejtan napustio. Nisam ga vidjela da ti se približavao već dvije ili tri noći.*

---

[1] *El-Lejl, 1-3.*

[2] Ovim kiraetom uči većina i to je potvrđeno u Mushafu.

[3] Ummu Džemil, Harbova kćerka, Ebu Lehebova supruga. (op. prev.).

Potom je Allah objavio:

وَٱلضُّحَىٰ ۝١ وَٱلَّيۡلِ إِذَا سَجَىٰ ۝٢ مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَىٰ ۝٣

Tako mi jutra i noći kada se utiša, - Gospodar tvoj nije te ostavio niti omrznuo.[1]

(سُورَةُ التَّكاثُرِ)

بابٌ في قَوْلِهِ تعالى: ﴿أَلۡهَىٰكُمُ ٱلتَّكَاثُرُ ۝١﴾

٢١٧٨ - عنْ عبدِاللّٰهِ بنِ الشِّخِّيرِ رضيَ اللّٰهُ عنهُ؛ قالَ: أَتَيْتُ النبيَّ ﷺ وهُوَ يَقْرَأُ: ﴿أَلۡهَىٰكُمُ ٱلتَّكَاثُرُ ۝١﴾؛ قالَ: «يَقولُ ابنُ آدمَ: مالي! مالي! قالَ: وهَلْ لَكَ يا ابنَ آدمَ مِنْ مالِكَ إلاَّ ما أَكلْتَ فأفْنَيْتَ، أوْ لَبِسْتَ فأَبْلَيْتَ، أوْ تَصَدَّقْتَ فأَمْضَيْتَ».

SURETU-T-TEKASUR

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:

أَلۡهَىٰكُمُ ٱلتَّكَاثُرُ ۝١

ZAOKUPLJA VAS NASTOJANJE DA ŠTO IMUĆNIJI BUDETE

2178. 'Abdullah b. eš-Šihhir, ﵁, je rekao: Došao sam Poslaniku, ﷺ, kad je učio:

أَلۡهَىٰكُمُ ٱلتَّكَاثُرُ ۝١

Zaokuplja vas nastojanje da što imućniji budete[2],

[1] *Ed-Duha*, 1-3.
[2] *Et-Tekasur*, 1.

pa je rekao: ***Čovjek govori: Moj imetak, moj imetak. A čovječe, zar tebi pripada drugi imetak do onoga koji pojedeš pa ga nestane, ili što obučeš i pohabaš, ili što podijeliš u sadaku ne zadržavajući to kod sebe.***

(سُورَةُ الفَتْحِ)

بابٌ في قَوْلِهِ تعالى:

﴿إِذَا جَآءَ نَصْرُ ٱللَّهِ وَٱلْفَتْحُ ۝١﴾

٢١٧٩ - عنْ عُبيدِاللّهِ بنِ عُتْبَةَ رضيَ اللّهُ عنهُ؛ قالَ: قالَ لي ابنُ عباسٍ رضيَ اللّهُ عنهُما: تَعْلَمُ (وقالَ هارونُ: تَدْري) آخِرَ سُورَةٍ نَزَلَتْ مِن القُرآنِ؛ نَزَلَتْ جميعاً؟ قُلْتُ: نَعَمْ؛ ﴿إِذَا جَآءَ نَصْرُ ٱللَّهِ وَٱلْفَتْحُ ۝١﴾. قالَ: صَدَقْتَ.

SURE EN-NASR – EL-FETH

O RIJEČIMA UZVIŠENOG:

إِذَا جَآءَ نَصْرُ ٱللَّهِ وَٱلْفَتْحُ ۝١

KADA ALLAHOVA POMOĆ I POBJEDA DOĐU

2179. 'Ubejdullah b. 'Utbe, ﷺ, je rekao: Ibn Abbas, ﷺ, me upitao: *Znaš li* - a Harun je rekao: *Jel ti poznato - koja je posljednja kur'anska sura objavljena u cijelosti?*

Rekao sam. *Znam:* **Iza džae nasrullahi vel-feth** (En-Nasr).

Rekao je: *Istinu si rekao.*

Ovo je kompendijum djela - Sahihu-l-imami Ebi-l-Husejni Muslim b. el-Hadždžadž, ﷺ. Nadam se da će me Allah Uzvišeni za to nagraditi Svojom plemenitošću kao i onoga ko ga bude čitao, pisao i proučavao. On je taj od koga se pomoć traži.

Njegovo diktiranje pisarima, Allah ih nagradio i dao im sva dobra i ovoga i onoga svijeta koja budu tražili, završeno je u ponedjeljak, dvadeset osmog ša'bana, šest stotina trideset i devete godine u Kamilijskom institutu za hadis, Allah mu dao lijep spomen i obasuo njegova vakifa Svojom milošću i zadovoljstvom i nastanio ga u džennetskim odajama. On je Taj Koji uslišava dove i Koji radi šta hoće. Neka je samo Njemu hvala i neka je blagoslov i mir na našeg prvaka Muhammeda, Njegovog vjerovjesnika, na njegovu porodicu i ashabe.

Redaktura ovog djela je završena u subotu, dvadeset i petog rebi'u-l-evvela, šest stotina i sedamdeset osme godine. Uradio ju je nemoćni rob, koji priznaje nesavršenstvo i koji se nada, od svog Gospodara, oprostu za svoje grijehe - Hidr b. Isa b. Ridvan poznat kao Ibnu-l-Hajmi, Allah oprostio njemu, njegovim roditeljima i svim muslimanima. I neka je blagoslov i mir na Muhammeda i njegovu porodicu.

Usporedba s izvorom završena je 4.12. 1385. po Hidžri. Neka je hvala Allahu Gospodaru svjetova.

Verifikacija i pojašnjenja ovog djela završeni su u noći uoči srijede, dvadeset trećeg rebi'u-s-sanije, hiljadu i tri stotine osamdeset šeste po Hidžri.

Neka je hvala Allahu s čijim blagodatima se završavaju dobra djela.

Prevod ovog djela na bosanski jezik završen je u ševalu, 1423. h. god. što odgovara januaru, 2003. godine.

SADRŽAJ

Riječ izdavača 5
Napomena izdavača 7
Recenzija knjige «Muslimova zbirka hadisa – izbor» hafiza el-Munzirija u prijevodu doc. Dr. Šefika Kurdića 8
POGLAVLJE O VRLINAMA 9
Vrline Allahovog Poslanika, ﷺ 11
Poslanik, ﷺ, je odabran 11
Poslanikove riječi: *Ja sam prvak Ademovog potomstva* 11
Primjer upute i znanja s kojima je Poslanik, ﷺ, poslan 12
Poslanstvo je upotpunjeno i zapečaćeno Muhammedom, ﷺ 13
Kamen naziva selam Poslaniku, ﷺ 14
Izviranje vode između Poslanikovih, ﷺ, prstiju 14
Poslanikove, ﷺ, mu'džize s vodom 15
O Poslanikovom, ﷺ, bereketu u hrani 16
O Poslanikovom, ﷺ, bereketu u mlijeku 23
Poslanikov, ﷺ, blagoslov u maslu 25
Poslušnost drveta Poslaniku, ﷺ 30
O raspolovljenju mjeseca 36
Poslanik je bio zaštićen od onih koji su mu htjeli nanijeti neugodnosti 37
Poslanik, ﷺ, je bio zaštićen od onih koji su ga željeli ubiti 39
O otrovu i jedenju zatrovanog ovčijeg mesa 40
Poslanikova, ﷺ, tačna procjena 41
Poslanikov hadis: *Ja vas držim za pojaseve da ne padnete u vatru* 43
Poslanik, ﷺ, je bio najznaniji o Allahu i najviše ga se bojao 43
Poslanikovo , ﷺ, udaljavanje od grijeha i kažnjavanje kada se prekrše Allahove zabrane 44
Poslanik, ﷺ, bi toliko klanjao da bi mu noge oticale i govorio bi: *Zar da ne budem zahvalni rob* 44
Poslanikov hadis: *Ja ću stići prvi do havda* - izvora 45
O Poslanikovom, ﷺ, izvoru, njegovoj veličini i o dolasku njegovog ummeta na njega 45
O Poslanikovom, ﷺ, izgledu, poslanstvu i godinama 49
O Poslaničkom pečatu 51
Oblik Poslanikovih, ﷺ, usta, očiju i peta 53
Izgled Poslanikove, ﷺ, brade 53

O Poslanikovim, ﷺ, sijedim dlakama 54
O Poslanikovoj, ﷺ, kosi 54
O Poslanikovom, ﷺ, razdjeljku i puštanju kose preko čela 55
O osmijehu Allahovog Poslanika, ﷺ 55
Poslanik, ﷺ, je bio stidniji nego djevica u svojoj sobi 56
Poslanikov, ﷺ, ugodan miris i nježnost njegovog dodira 56
O Poslanikovom, ﷺ, znojenju na hladnoći dok bi mu dolazila objava 57
Miris Poslanikovog, ﷺ, znoja 58
Traženje blagoslova Poslanikovim, ﷺ, znojem 58
O Poslanikovoj, ﷺ, bliskosti s ljudima i njihovom nadanju blagoslovu preko njega 59
Poslanik, ﷺ, je bio najmilostiviji prema djeci i porodici 60
O Poslanikovoj, ﷺ, samilosti prema ženama i naređenju vodičima njihovih deva da deve vode polahko 61
O Poslanikovoj, ﷺ, hrabrosti i predvodništvu u ratu 62
Poslanik, ﷺ, je bio najboljeg morala 63
Poslanikov, ﷺ, način govora 64
Allahov Poslanik, ﷺ, bi nas povremeno savjetovao 64
Poslanik, ﷺ, je prednjačio u svakom dobru 65
Od Poslanika, ﷺ, nikada ništa nije traženo, a da je odgovorio: *ne dam!* 65
O veličini i količini Poslanikovog, ﷺ, davanja 66
O Poslanikovim, ﷺ, obećanjima 67
O broju Poslanikovih, ﷺ, imena 68
Koliko je Poslanik, ﷺ, živio i primao objavu u Mekki a koliko u Medini 68
Koliko godina je Poslanik, ﷺ, imao kada je umro 69
Kada se Allah smiluje nekom narodu uzme mu poslanika prije njega 70
O govoru Uzvišenog: *Tako mi tvog Gospodara, oni neće vjerovati sve dok tebe za sudiju u svojim sporovima ne uzmu* 71
O slijeđenju Poslanika, ﷺ, i govoru Uzvišenog: *Ne zapitkujte o onome što će vam pričiniti neprijatnost ako vam bude pojašnjeno* 73
O odustajanju od onoga što Poslanik, ﷺ, zabrani i neprotivljenju Poslaniku, ﷺ, u vezi s nekim pitanjem 75
O Poslanikovom, ﷺ, govoru o vjeri i razlici između tog govora i mišljenja o dunjalučkim pitanjima 75
Želja za viđenjem Poslanika, ﷺ, i čežnja za tim 76

O onima koji bi voljeli vidjeti Poslanika, ﷺ, više od svoje porodice i imetka 77
POGLAVLJE O POSLANICIMA I NJIHOVIM ODLIKAMA . 79
O početku stvaranja Adema, ﷺ 81
O vrijednosti Ibrahima, ﷺ, el-halila 81
Sunnećenje Ibrahima, ﷺ 82
O Ibrahimovom govoru: Gospodaru, pokaži mi kako oživljavaš umrle, i spominjanju Luta i Jusufa, ﷺ 82
O Ibrahimovom, ﷺ, govoru: *Ja sam bolestan, i to je uradio ovaj najveći*, i o Sari: *ona je moja sestra* 85
O Musau, ﷺ, i riječima Uzvišenog: *Pa ga je Allah oslobodio onoga što su govorili, i on kod Allaha ugled uživa* 87
Kazivanje o Musau i Hidru, ﷺ 90
O Poslanikovim , ﷺ, riječima: *Nemojte praviti razliku među vjerovjesnicima* 96
O Musaovoj, ﷺ, smrti 97
O Poslanikovom, ﷺ, govoru: *Prošao sam pored Musaa,* ﷺ, *koji je klanjao u svom mezaru* 98
O spominjanju Jusufa, ﷺ 98
O spominjanju Zekerijaa, ﷺ 99
O spominjanju Junusa, ﷺ 99
O spominjanju Isaa, ﷺ 100
Šejtan je dotakao svako novorođenče, osim Merjemu i njenog sina, ﷺ 100
Isaov, ﷺ, govor: *Vjerujem u Allaha a ne vjerujem sebi* 101
POGLAVLJE O ODLIKAMA POSLANIKOVIH, ﷺ, ASHABA 103
Odlike Ebu Bekra es-Siddika, ﷺ, i Poslanikov govor: *Šta misliš o dvojici s kojima je Allah treći?!* 105
Poslanikov, ﷺ, govor: *Najdarežljiviji prema meni, kad je riječ o životu i imetku, je Ebu Bekr* 106
Poslaniku, ﷺ, najdraži čovjek bio je Ebu Bekr es-Siddik 107
O zbiru Ebu Bekrovih, ﷺ, dobrih djela i njegovom ulasku u Džennet 107
O govoru Allahovog Vjerovjesnika, ﷺ: *Ja vjerujem u to, a vjeruju i Ebu Bekr i Omer* 108
Ebu Bekrovo i Omerovo druženje s Poslanikom, ﷺ 109
Određivanje Ebu Bekra es-Siddika, ﷺ, za halifu 110
Odlike Omera b. El-Hattaba, ﷺ 111
Odlike Osmana b. Affana, ﷺ 117

Odlike Alije b. Ebi Taliba, ﷺ 121
Odlike Talhe b. Ubejdullaha, ﷺ 123
Odlike Ez-Zubejra b. El-'avvama, ﷺ 124
O odlikama Zalhe i Ez-Zubejra, ﷺ 125
O odlikama Sa'd b. Ebi Vekkasa, ﷺ 126
O odlikama Ebu Ubejde b. El-Džarraha, ﷺ 132
O odlikama Hasana i Husejna, ﷺ 133
O odlikama Fatime, ﷺ, Poslanikove, ﷺ, kćerke 134
O odlikama Ehlu-l-bejta 136
O odlikama Aiše, ﷺ, majke pravovjernih i Poslanikove, ﷺ, supruge 141
Hadis o Ummu Zer'u 150
Odlike Hatidže, ﷺ, majke pravovjernih i Poslanikove, ﷺ, supruge 152
O odlikama Zejnebe, Poslanikove, ﷺ, supruge, majke pravovjernih, ﷺ 154
O nekim odlikama Ummu Seleme, Poslanikove, ﷺ, supruge i majke pravovjernih, ﷺ 155
O odlikama Ummu Sulejm, majke Enesa b. Malika, ﷺ 156
O odlikama Ummu Ejmen, Poslanikove, ﷺ, oslobođene robinje, majke Usame b. Zejda 157
O odlikama Zejd b. Harisa, ﷺ 158
O odlikama Zejd b. Harisa i Usame b. Zejda, ﷺ 159
O odlikama Bilala b. Rabaha, Ebu Bekrovog oslobođenog roba, ﷺ 160
O odlikama Selmana, Suhejba i Bilala, ﷺ 160
O odlikama Enesa b. Malika, ﷺ 161
O odlikama Dža'fera b. Ebi Taliba i Esme, Umejsove kćerke, ﷺ 164
O odlikama Abdullaha b. Džafera b. Ebu Taliba, ﷺ 166
Odlike 'Abdulaha b. 'Abbasa, ﷺ 166
Odlike 'Abdullaha b. Omera, ﷺ 167
Odlika 'Abdullaha b. Ez-zubejra, ﷺ 168
Odlika 'Abdullaha b. Mes'uda, ﷺ 169
Odlika 'Abdullaha b. 'Amra b. Harama, ﷺ. 172
Odlika 'Abdullaha b. Selama, ﷺ 173
Odlika Sa'da b. Mu'aza, ﷺ 176
O odlikama Ebu Talhe el-Ensarija i njegove supruge Ummu Sulejm, ﷺ 178
Odlika Ubejj b. Ka'ba, ﷺ 179

Odlika Ebu Zerra el-Gifarija, ﷺ 182
Odlika Ebu Musaa el-Eš'arija, ﷺ 189
Odlika Ebu Musaa i Ebu 'Amira el-Eš'arija, ﷺ 191
Odlika Ebu Hurejrea ed-Devsija, ﷺ 192
Odlika Ebu Dudžane Simaka b. Hureše, ﷺ 196
Odlika Ebu Sufjana, Sahr b. Harba, ﷺ 196
Džulejbibova, ﷺ, odlika 198
Odlika Hassana b. Sabita, ﷺ 199
Odlika Džerira b. 'Abdullaha el-Bedželija, ﷺ 205
Odlika onih koji su se pod drvetom obavezali na vjernost Poslaniku, ﷺ 206
Odlika onih koji su učestvovali u Bici na Bedru 208
O odlici Kurejševića, Ensarija i drugih 210
O Kurejševićkim ženama 211
O odlikama Ensarija, ﷺ 211
O najboljim Ensarijskim plemenima 214
O lijepom druženju s Ensarijama, ﷺ 215
O odlici Eš'arija, ﷺ 215
Poslanikova, ﷺ, dova za Gifarije i Eslemije 216
O odlikama Muzejnija, Džuhejnija i Gifarija 217
Šta se prenosi o Taj'ijama 218
Šta se navodi o Devsijama 218
O odlikama benu Temima 219
O bratimljenju između Poslanikovih, ﷺ, ashaba, ﷺ 219
Poslanikove, ﷺ, riječi: *Ja sam jamac svojim ashabima a moji ashabi su jamci mom ummetu* 221
O onome ko vidi Poslanika, ﷺ, ili vidi Poslanikove, ﷺ, ashabe, ili vidi one koji su vidjeli Vjerovjesnikove, ﷺ, ashabe . 222
Najbolje stoljeće je stoljeće ashaba, zatim onih koji će doći poslije njih a zatim onih koji će doći poslije njih 223
Naći ćete ljude da su kao metal 224
Poslanikove, ﷺ, riječi: *Kada prođe stotinu godina na zemlji više neće biti niko od onih koji su sada živi* 224
Zabrana vrijeđanja Poslanikovih, ﷺ, ashaba i njihova odlikovanost nad onima koji će doći poslije njih 225
Spominjanje tabi'ina Uvejsa el-Karenija i njegove odlike, ﷺ ... 226
O spominjanju Egipta i njegovih stanovnika 229
O spominjanju Omana 229
Šta se navodi o Perzijancima 230

Ljudi su kao stotine deva među kojima ne možeš naći dobre jahalice 231
Šta se navodi o Sekifskom lažovu i uništitelju 232
POGLAVLJE O DOBROČINSTVU I RODBINSKOJ VEZI .. 235
O dobročinstvu prema roditeljima i tome koje od njih dvoje ima veće pravo na to 237
Davanje prednosti dobročinstvu prema roditeljima nad dobrovoljnim ibadetom 239
Ostavljanje džihada radi dobročinstva i ukazivanja pažnje prema roditeljima 242
Poslanikove, ﷺ, riječi: *Allah je zabranio neposlušnost prema majkama* 242
Neka je ponižen svako kod koga oba njegova roditelja, ili jedan od njih dožive starost a on ne zasluži Džennet 243
Među najveća dobročinstva ubraja se održavanje prijateljstva s očevim prijateljima 244
O dobročinstvu prema kćerkama 245
Održavanje rodbinskih veza produžuje život 246
Održavanje rodbinske veze iako je drugi prekidaju 247
O održavanju i kidanju rodbinskih veza 248
P onome ko skrbi o jetimu 249
O nagradi za onoga koji brine o udovicama i siromasima 250
O onima koji se vole u ime Allaha, ﷻ 250
Čovjek će biti s onima koje je volio 251
Kada Allah zavoli nekog čovjeka učini ga dragim i drugim ljudima 252
Duše su mobilisana vojska 253
Vjernik je vjerniku kao čvrsta građevina 253
Vjernici su kao jedan čovjek u samilosti i saosjećanju 254
Musliman je muslimanu brat, ne čini mu nasilje niti ga ostavlja na cjedilu 254
O prikrivanju čovjekovih mahana 255
O zauzimanju prisutnih 256
Primjer dobrog prijatelja 256
O preporučivanju pažnje prema komšiji 257
O čestom činjenju dobra komšiji 257
O blagosti 258
Allah, uistinu, voli blagost 258
O kazni oholog 259
O uzdizanju iznad Allaha 260

O ljubaznosti i o onome čijeg se zla ljudi boje 260
O opraštanju 261
O onome ko se savlada u srdžbi 261
O učenju euzubille u srdžbi 262
Čovjek je stvorenje koje se ne može savladati 263
O dobročinstvu i grijehu 263
O onome koji ukloni s puta ono što smeta 264
Kad vjernika ubode trn ili ga zadesi neka nesreća 265
Kad vjernika zadesi bolest i tuga 265
Zabrana uzajamne zavidnosti, mržnje i prekidanja
međusobnih veza 266
O tome da je bolji onaj koji prvi nazove selam 267
O svađi i prekidanju međusobnih odnosa 267
Zabrana špijuniranja, nadmetanja i sumnji 268
O šejtanskom zavađanju klanjača 268
Sa svakim čovjekom je šejtan 269
Zabrana ogovaranja 270
O prenošenju tuđih riječi - nemimetu 270
U Džennet neće ući onaj koji uhodi 271
O dvoličnjaku 271
O iskrenosti i laži 272
Kada je laž dozvoljena 272
Zabranjena su džahilijjetska prizivanja 273
Zabrana međusobnog vrijeđanja 274
Zabrana ružnog govora o vremenu 274
Zabranjeno je da čovjek uperi oružje u svoga brata 275
O držanju za vrhove strijela u džamiji 275
Zabranjeno je udaranje po licu 276
O proklinjanju životinja i grubom odnosu prema njima 277
Čovjeku je zabranjeno da puno proklinje 278
O onome koji rekne: *propali su ljudi* 278
Propali su oni koji cjepidlače 279
O tome da je Poslanikova, ﷺ, dova protiv vjernika čišćenje od
grijeha i milost 279
POGLAVLJE O NASILJU **283**
O zabrani nasilja i naredbi za traženje oprosta i pokajanja 286
O odgađanju kazne nasilniku 288
Neka čovjek pomogne svom bratu nasilniku ili kome je nasilje
učinjeno 289
O onima koji muče ljude 290

Ne ulazite u nastambe onih koji su sami sebi nasilje učinili, osim plačući 291
O napajanju iz bunareva onih koji su kažnjeni 291
O odmazdi i vraćanju prava na sudnjem danu 292
POGLAVLJE O KADERU - ODREĐENJU 295
O govoru Uzvišenog: *Mi smo sve stvorili po mjeri* 297
Sve je po kaderu, pa čak i nesposobnost i sposobnost 298
O naređenju da se bude snažan i klonjenju slabosti 298
Određenje - kader propisano je prije stvaranja stvorenja 299
O potvrđivanju kadera i raspravi Adema i Musaa, ﷺ 299
O prethođenju određenja i riječima Uzvišenog: *i duše i onoga koji je stvori pa joj put dobra i put zla shvatljivim učini* 301
O određenju, nesreći i sreći 304
O posljednjim djelima 305
O određivanju smrtnog časa i raspodjeli nafake 306
O stvaranju stvorenja, nesreći i sreći 307
Čovjeku je propisan dio bluda koji će uraditi 310
Allah okreće srca kako hoće 310
Svako se dijete rodi u prirodnoj vjeri 311
Šta se spominje o mušričkoj djeci 312
O dječaku koga je hadir ubio 312
O spominjanju umrle djece i stvaranju Džennetlija i Džehennemlija još dok su bili u kičmama svojih očeva 313
POGLAVLJE O ZNANJU 315
O podizanju znanja i pojavljivanju neznanja 317
O nestanku znanja 317
O nestanku znanja s nestankom uleme 318
Ko uvede u islam lijep ili loš običaj 318
Ko poziva na pravi put ili stranputicu 319
O zapisivanju Kur'ana i upozorenju da se ne laže na Allahovog Poslanika, ﷺ 320
POGLAVLJE O DOVI 323
O Allahovim, ﷻ, imenima i onome ko ih nabroji 325
Poslanikove, ﷺ, dove 325
Dova: *Allahummagfir li verhamni ve 'afini verzukni* 329
Dova: *Allahumme atina fi-d-dun'ja haseneten ve fi-l-ahireti haseneten vekina azabe-n-nar* 330
Dova za uputu i pravi put 330
Dova sa dobrim djelima koja je neko uradio 333
Dova prilikom neke poteškoće 334

Dova će biti uslišana ukoliko čovjek ne bude požurivao 335
O potrebi odlučnosti i tome da se u dovi ne govori: *ako hoćeš* . 335
U noći ima jedan čas u kome se dove primaju 336
Podsticanje na dovu i zikr na kraju noći i o uslišavanju dove u tom vremenu 336
Dova prilikom kukurijekanja pijetlova 337
Dova u odsutnosti za brata muslimana 337
Pokuđeno je učiti dovu za ubrzanje kazne na ovom svijetu 338
O pokuđenosti traženja smrti zbog neke tegobe i o dovi za hajr 339
POGLAVLJE O ZIKRU **341**
Podsticanje na spominjanje Allaha, približavanje Njemu i stalnost zikra 343
O stalnom zikru i njegovu ostavljanju 344
O sastajanju radi učenja Allahove Knjige 345
Ko sjedne radi spominjanja Allaha i zahvale Njemu, Allah se s njim ponosi pred melekima 346
Odlike skupova zikra, dove i istigfara 347
O muškarcima i ženama koji uče zikr 349
O izgovaranju tehlila: *Lailahe illellah* 349
O podizanju glasa prilikom učenja zikra 350
Šta se kaže predvečer 351
Šta se kaže prilikom spavanja i odlaska u postelju 352
Slavljenje Allaha – *tesbih* poslije sabah-namaza 357
O odlikama slavljenja Allaha - *tesbih* 358
O *tehlilu, tahmidu* i *tekbiru* 359
Najdraži govor *allahu* je: *Subhanellahi ve bihamdihi* 360
O onome ko kaže u jednom danu stotinu puta: *La ilahe illellahu vahdehu la šerike leh* 361
O onome ko prouči stotinu puta: *Subhanellah* 362
POGLAVLJE O TRAŽENJU ZAŠTITE OD ALLAHA I DRUGOM **363**
Traženje zaštite od zla smutnje 365
Traženje zaštite od nemoći i lijenosti 366
O traženju zaštite od lošeg određenja i uzroka propasti 366
Traženje zaštite od nestanka blagodati 367
O nazdravljanju onome ko kihne i kaže: *Elhamdulillah* 367

POGLAVLJE O TEVBI, NJENOM PRIMANJU, SVEOBUHVATNOSTI ALLAHOVE, ﷻ, MILOSTI I SLIČNIM PITANJIMA 369
O naređenju pokajanja 371
Podsticanje na pokajanje 372
O iskrenosti prilikom pokajanja i Allahovim, ﷻ, riječima: 378
I trojici čiji je slučaj odgođen 378
Primanje pokajanja od onoga koji je ubio stotinu ljudi 387
Ko se pokaje prije nego sunce izađe sa zapada, Allah će mu oprostiti 389
Prihvatanje pokajanja od onoga koji griješi noću i danju 389
O opraštanju grijeha 390
O prostranosti Allahove milosti i tome da je ona prevladala Njegovu srdžbu 390
O milosti i kazni koje su kod Allaha 391
Allah je milostiviji prema svojim robovima više nego što je majka prema svom djetetu 392
Nikoga njegova djela neće spasiti 393
Allah, ﷻ, je najstrpljiviji prilikom uznemiravanja 393
Nema nikog ljubomornijeg od Allaha, ﷻ 394
Tajni Allahov razgovor s čovjekom i čovjekovo priznanje svojih grijeha 395
O tome kako će nevjernici i munafici priznavati Allahove blagodati na Sudnjem danu 396
Na Sudnjem danu dijelovi tijela govorit će o čovjekovim djelima 398
O strahu od Allaha i velikoj bojazni od njegove kazne 399
O onome ko učini grijeh pa zatraži oprost od svog Gospodara, ﷻ 400
O onome ko počini grijeh, zatim uzme abdest i klanja farz-namaz 401
Nevjernik će biti muslimanu otkup od vatre 402
POGLAVLJE O MUNAFICIMA - LICEMJERIMA 403
O riječima Uzvišenog: *Kada ti dođu munafici,* pa sve do riječi Uzvišenog: *da bi ga napustili* 405
Munafičko okretanje od Poslanikovog, ﷺ, traženja oprosta za njih 407
O spominjanju licemjera i njihovim obilježjima 408
O munaficima koji su bili u noći akabe i njihovom broju 409
Licemjer je kao smetena ovca između dva stada 410

Slanje žestokog vjetra da usmrti licemjera 410
Munafici će na Sudnjem danu imati bolnu kaznu 411
Zemlja izbacuje munafika otpadnika i treba ga ostaviti neukopanog 412
POGLAVLJE O OPISU SUDNJEGA DANA 413
Allah će na Sudnjem danu uzeti zemlju u ruku, a nebesa će biti smotana u Njegovoj desnici 415
O izgledu zemlje na Sudnjem danu 415
Svaki će čovjek biti proživljen u stanju u kakvom je umro 416
Proživljenje će biti sukladno djelima 416
Ljudi će biti proživljeni bosi, goli i neobrezani 417
Ljudi će biti sakupljeni po grupama 417
Nevjernik će biti proživljen na Sudnjem danu na svom licu 418
Sunce će se na Sudnjem danu približiti stvorenjima 419
O velikoj količini znoja na Sudnjem danu 419
POGLAVLJE O OPISU DŽENNETA 421
Prva skupina koja će ući u Džennet 423
Ko uđe u Džennet bit će u Ademovom, ﷺ, obliku 425
U Dženent će ući ljudi čija će srca biti kao kod ptica 426
Spuštanje Allahovog zadovoljstva na Džennetlije 426
O gledanju Džennetlija u stanovnike dvoraca iznad sebe 427
O hrani Džennetlija 428
O posebnoj gozbi Džennetlija 429
O neprestanim uživanjima Džennetlija 431
U Džennetu ima jedno drvo čiji hlad konjanik ne može preći za stotinu godina 431
O izgledu džennetskih šatora 432
O džennetskom okupljalištu 432
Koje su rijeke na dunjaluku iz Dženneta 433
Džennet je obavijen poteškoćama 433
Najmanje stanovnika Dženneta činit će žene 434
O Džennetlijama i Džehennemlijama i njihovim obilježjima na ovom svijetu 434
Džennetlije i Džehennemlije će vječno ostati u svojim boravištima 438
POGLAVLJE O OPISU DŽEHENNEMA 439
O spominjanju džehennemskih užadi 441
O žestokoj džehennemskoj vrućini 441
O džehennemskoj dubini 442
O Džehennemliji koji će imati najblažu kaznu 442

Dokle će vatra dopirati onima koji će biti kažnjavani 443
U Vatru će ući silnici a u Džennet slabi 443
Vatra je kazna onome koji je uveo saibe............ 444
O enormnoj veličini nevjernikova kutnjaka u vatri 445
Kazna za one koji muče ljude 445
Stavljanje, nakratko, najbogatijeg čovjeka na dunjaluku u Džehennem i najsiromašnijeg u Džennet............ 447
POGLAVLJE O SMUTNJAMA............ 449
O približavanju smutnji, i o propasti, ako se poveća nemoral .. 451
O silasku smutnji poput kapi kiše............ 452
Smutnje će pogađati srca i ostavljati tragove na njima............ 453
O šejtanovom slanju svojih odreda da zavode ljude 455
O smutnjama i njihovim osobinama............ 456
O smutnjama i o onima koji su ih zapamtili 458
Smutnja dolazi s istoka 459
Sigurno će biti potrošene kisrine i kajsarove riznice na Allahovom putu............ 460
Propast ovog ummeta bit će u međusobnim trvenjima............ 461
Sigurno ćete oponašati običaje onih prije vas............ 462
Moj ummet će uništiti neki kurejševići, i naredba o njihovoj izolaciji 463
Smutnje će biti takve da će onaj ko bude sjedio biti bolji od onoga koji stoji 464
Kada se sukobe dva muslimana sa sabljama: i ubica i ubijeni će u vatru 465
Ammara će ubiti nasilnička skupina............ 466
Neće nastupiti Sudnji dan dok se ne sukobe dva ogromna tabora iste vjere............ 466
Neće nastupiti Sudnji dan sve dok čovjek ne bude prolazio pored nečijeg mezara i rekne: *Kamo sreće da sam ja na tvom mjestu* 467
Sudnji dan neće nastupiti dok se ubistva ne prošire............ 467
Sudnji dan neće nastupiti sve dok ne doe vrijeme u kojem ubica neće znati zbog čega ubija............ 468
Sudnji dan neće nastupiti sve dok se vatra ne pojavi iz hidžaza468
Sudnji dan neće nastati sve dok devs ne počne obožavati kip po imenu Zu-l-halesa............ 469
Sudnji dan neće nastupiti sve dok ponovo ne budu obožavani Lat i Uzza 469
Neće nastupiti Sudnji dan dok ne bude napadnut grad čiji je jedan dio na moru a drugi na kopnu............ 471

Neće nastupiti Sudnji dan sve dok Eufrat ne otkrije zlatno brdo 472
Neće nastupiti Sudnji dan dok ne zaratujete s narodom čija su lica poput kovanih štitova 473
Sudnji dan neće nastupiti sve dok se ne pojavi čovjek iz Kahtana 473
Neće nastupiti sudnji dan dok ne zavlada čovjek po imenu Džehdžah 474
Neće nastupiti Sudnji dan sve dok se na zemlji bude govorilo Allah, Allah 474
Bit će poslan vjetar iz jemena koji će usmrtiti svakoga ko bude u svom srcu imao imana 475
Sudnji dan će se desiti najgorim ljudima 475
Sudnji dan neće nastupiti sve dok se ne pojave Deždžali lažovi 476
O ratovanju muslimana protiv židova 476
Sudnji dan će biti kada Bizantinci budu najbrojniji narod 477
O borbi protiv Bizantinaca i ogromnim žrtvama kada se pojavi Deždžal 479
Koja će biti muslimanska osvajanja prije Deždžala? 480
O osvajanju Konstantinopolja 481
O propadanju u zemlju vojske koja će poći prema Kjabi 483
O medinskim kućama i njihovoj izgradnji 484
Kjabu će srušiti Zu-l-suvejkatejn iz Abesinije 484
O iračkoj zabrani svog dirhema 485
O uklanjanju emaneta i imana iz srca 486
Ored sudnji dan bit će jedan halifa koji će pregrštima dijeliti imetak 487
O predznacima koji će se pojaviti prije Sudnjeg dana 488
Požurite s djelima prije nego što dođu smutnje teške kao mračna noć 489
Požuriti s djelima prije šestero 489
Ibadet u smutnjama 489
Kazivanje o Ibn Sajjadu 490
Prvi predznak je izlazak sunca sa zapada 508
Deždžalove osobine, njegovo pojavljivanje i hadis o Džesasi.. 511
Deždžala će slijediti sedamdeset hiljada židova iz Asbehana .. 515
O bježanju ljudi u brda ispred Deždžala i malobrojnosti Arapa u to vrijeme 516

Od stvaranja Adema pa do Sudnjeg dana neće biće opasnijeg stvorenja od Dedždžala 516
Silazak Isaa, ﷺ, slamanje krsta i ubijanje svinje 517
Ja i Sudnji dan smo poslani ovako 519
O prikazivanju blizine Sudnjega dana 519
Kijametski dan će nastupiti kada čovjek bude muzao devu. Mlijeko neće ni stići do njegovih usta a sudnji dan će se desiti 520
Između dva puhanja bit će četrdeset i čovjek će sav istruhnuti, osim repne kosti 521
Najveća smutnja za muškarce su žene 522
Upozorenje na žensku smutnju 522
POGLAVLJE O ZUHDU I SUPTILNOSTI 523
Allahu, daj umjerenu nafaku Muhammedovoj porodici 525
O Poslanikovom, ﷺ, teškom životu 525
Poslanik, ﷺ, ne bi imao ni najslabijih hurmi da utoli glad 527
Siromasi muhadžiri su pretekli bogataše u Džennetu 527
Najbrojnija džennetska populacija bit će siromasi 528
O zuhdu na dunjaluku i njegovoj bezvrijednosti kod Allaha, ﷻ 529
Bojazan od bogastva na dunjaluku i natjecanja u njemu 530
Bojazan od nadmetanja u dunjaluku i zavidnosti kad se osvoji 532
Dunjaluk je u odnosu na ahiret kao kad neko od vas stavi prst u more 532
O iskušenju dunjalukom i šta da uradi s njim 534
O neimaštini, strpljenju u njoj i o jedenju lišća drveća 536
Od umrlog se vraćaju njegova porodica i imetak a ostaju njegova djela 538
Gledajte u one koji su ispod vas 538
Allah voli roba koji je bogobojazan, neovisan i koji se ne ističe 539
Ko u svom djelu pridruži, uz Allaha, nekog drugog 540
Ko bude radio neko djelo da bi se za njega čulo i da bi ga ljudi vidjeli 540
Neko će progovoriti jednu riječ koja će ga baciti u Džehennem 541
Svako vjernikovo stanje je hajr 541
O strpljenju u vjeri prilikom iskušenja; kazivanje o vlasnicima rovova 544
POGLAVLJE O ODLIKAMA KUR'ANA 547
O Fatihi 549

O učenju kur'ana i suretima El-Bekare i Alu Imran 550
Odlike ajetu-l-kursijje 551
O zadnjim ajetima sure El-Bekare 552
Odlike sure El-Kehf 552
Vrijednost učenja sure El-Ihlas 553
O odlikama učenja mu'avvizetejni: El-Felek i En-Nas 554
Allah, ﷻ, uzdiže one koji uče Kur'an 554
O nagradama za učenje Kur'ana 555
Primjer onoga koji uči i onoga koji ne uči Kur'an 556
O onome ko dobro uči Kur'an i onome kome to teško ide 556
Smirenost se spušta učenjem Kur'ana 557
Nema zavidnosti izuzev u dva slučaja 558
Naredba da se Kur'an čuva čestim učenjem 559
Uljepšavanje glasa prilikom učenja Kur'ana 560
Podrhtavanje glasa pri učenju Kur'ana 561
O glasnom učenju Kur'ana noću i slušanju tog učenja 561
Kur'an je objavljen na sedam harfova 562
Poslanikovo, ﷺ, učenje Kur'ana pred drugim 563
O Poslanikovom, ﷺ, učenju Kur'ana džinnima 564
Poslanik, ﷺ, je volio da sluša kako neko drugi uči Kur'an 566
Zabranjeno je razilaženje u vezi s Kur'anom 567
POGLAVLJE O TEFSIRU 569
Sura El-Bekare 571
O riječima Uzvišenog: *a na kapiju pognutih glava uđite i recite: hittatatun* - oprosti 571
O riječima Uzvišenog: *nije dobročinstvo* 572
O riječima Uzvišenog: *Gospodaru, pokaži mi kako oživljavaš umrle* 573
O riječima Uzvišenog: *Pokazivali vi ono što je u vašim dušama ili to krili, Allah će vas za to pitati* 574
Sura Alu Imran 577
O riječima Uzvišenog: *On tebi objavljuje knjigu, u njoj su ajeti jasni* 577
O riječima Uzvišenog: *ne misli nikako da će oni koje veseli ono što rade i kojima je drago da budu pohvaljeni i za ono što nisu učinili* .. 579
Suretu-n-Nisa' 583
O riječima Uzvišenog: *ako se bojite da nećete biti pravedni prema sirotama i pitaju te o ženama* 583
O riječima Uzvišenog: *ko bude siromašan neka troši umjereno* 586

O govoru Uzvišenog: *zašto se podvajate kada su u pitanju licemjeri* 587
O govoru Uzvišenog: *ko namjerno ubije vjernika* 588
O riječima Uzvišenog: *i onome ko vam ponudi selem – primirje ne recite: ti nisi vjernik* 590
O riječima Uzvišenog: *ako se neka žena plaši da će joj se muž početi joguniti ili da će je zanemariti* 591
Suretu-l-Maide 592
O riječima Uzvišenog: *danas sam vam usavršio vjeru vašu* 592
Suretu-l-En'am 594
O govoru Uzvišenog: *oni koji vjeruju i vjerovanje svoje sa zulumom ne miješaju* 594
O riječima Uzvišenog: *čovjeku neće biti od koristi njegov iman ako ne bude povjerovao prije* 595
Suretu-l-E'araf 598
O riječima Uzvišenog: *lijepo se obucite kad hoćete molitvu da obavite* 598
O riječima Uzvišenog: *i njima će se doviknuti: taj Džennet ste u nasljedstvo dobili za ono što ste činili* 599
Suretu-l-Enfal 600
O govoru Uzvišenog: *Allah ih neće kazniti dok si ti među njima* .. 600
Suretu Berae – Et-Tevbe 602
O riječima Uzvišenog: *nijednom od njih kada umre dženazu ne klanjaj niti sahrani prisustvuj* 602
O surama Berae – Et-Tevbe, El-Enfal i El-Hašr 602
Sura Hud 603
O riječima Uzviševog: *dobra djela brišu loša* 603
Sura Subhane - El-Isra 605
O riječima Uzvišenog: *pitaju te o duši?* 605
O riječima Uzvišenog: *oni kojima se oni mole sami traže načina kako će se što više svom Gospodaru približiti* 606
O riječima Uzvišenog: *ne izgovaraj na sav glas Kur'an kad namaz obavljaš a i ne prigušuj ga* 607
Suretu-l-Kehf 609
O riječima Uzvišenog: *i na Sudnjem danu im nikakva značaja nećemo dati* 609
Sura Merjem 610
O riječima Uzvišenog: *i upozori ih na dan tuge* 610
O riječima Uzvišenog: *zar ne vidiš onoga koji u Naše dokaze ne vjeruje?!* 611

Suretu-l-Enbija' 613
O riječima Uzvišenog: *onako kako smo prvi put iz ništa stvorili, tako ćemo ponovo iz ništa stvoriti* 613
Suretu-l-Hadždž 615
O riječima Uzvišenog: *ova dva protivnička tabora spore se o Gospodaru svome* 615
Suretu-n-Nur 621
O riječima Uzvišenog: *među vama je bilo onih koji su iznosili potvoru* 621
O riječima Uzvišenog: *nemojte prisiljavati svoje robinje na prostituciju* 629
Suretu-l-Furkan 630
O riječima Uzvišenog: *i oni koji se mimo Allaha drugom bogu ne klanjaju* 630
Sura Es-Sedžde 632
O riječima Uzvišenog: *i niko ne zna kakve ih skrivene radosti čekaju* 632
O riječima Uzvišenog: *i mi ćemo učiniti da blažu kaznu iskuse, prije one najveće* 633
Suretu-l-Ahzab 634
O riječima Uzvišenog: *kada su vam došli i odozgo i odozdo* 634
Sura Ja-sin 635
O riječima Uzvišenog: *i sunce se kreće do svog odredišta* 635
Suretu-z-Zumer 636
O riječima Uzvišenog: *oni ne veličaju Allaha onako kako ga treba veličati* 636
Sura Fussilet 638
O riječima Uzvišenog: *vi se niste krili zato da ne bi vaš sluh protiv vas svjedočio...* 638
Suretu-d-Duhan 641
O riječima Uzvišenog:*zato sačekaj dan kada će im se činiti da prema nebu vide vidljiv dim* 641
Suretu-l-Feth 644
O riječima Uzvišenog: *On je zadržao ruke njihove od vas* 644
Suretu-l-Hudžurat 645
O riječima Uzvišenog: *ne dižite glasove svoje iznad Vjerovjesnikova glasa...* 645
Sura Kaf 647
O riječim Uzvišenog: *na dan kada upitamo Džehennem: jesi li se napunio? On će odgovoriti: ima li još?* 647

Sura El-Kamer 648
O riječima Uzvišenog: *pa ima li ikoga ko bi pouku primio?* 648
Suretu-r-Rahman 649
O riječima Uzvišenog: *a džinne je stvorio od plamena vatre* 649
Suretu-l-Hadid 650
O riječima Uzvišenog: *zar nije vrijeme da se vjernicima srca smekšaju kad se Allah spomene* 650
Suretu-l-Hašr 651
O riječima Uzvišenog: *oni koji poslije njih dolaze - govore: Gospodaru naš, oprosti nama i našoj braći koja su nas u vjeri pretekla* 651
Suretu-l-Džinn 652
O riječima Uzvišenog: *reci: meni je objavljeno da je nekoliko džinna prisluškivalo* 652
Suretu-l-Kijame 654
O riječima Uzvišenog: *ne izgovaraj Kur'an jezikom svojim da bi ga što prije zapamtio* 654
Sura el-Mutaffifun 656
O riječima Uzvišenog: *na dan kada će se ljudi zbog Gospodara svjetova dići* 656
Suretu-l-Inšikak 657
O riječima Uzvišenog: *lahko će račun položiti* 657
Suratu-l-Lejl 658
O riječima uzvišenog: *tako mi muška i ženska* 658
Suretu-d-Duha 659
O riječima Uzvišenog: *Gospodar tvoj nije te napustio niti omrznuo* 659
Suretu-t-Tekasur 660
O riječima Uzvišenog: *zaokuplja vas nastojanje da što imućniji budete* 660
Sure En-nasr – El-Feth 661
O riječima Uzvišenog: *kada Allahova pomoć i pobjeda dođu* 661
SADRŽAJ 663

Abdu-l-Azim
el-Munziri

MUSLIMOVA ZBIRKA HADISA

(izbor)

3